

Jurnalul Oficial

al Uniunii Europene

C 67

Ediția în limba română

Comunicări și informări

Anul 57

6 martie 2014

Număr de referință	Cuprins	Pagina
	I Rezoluții, recomandări și avize	
	AVIZE	
	Comitetul Economic și Social European	
	A 493-a sesiune plenară din 16 și 17 octombrie 2013	
2014/C 67/01	Avizul Comitetului Economic și Social European privind participarea sectorului privat la cadrul de dezvoltare post-2015 (aviz exploratoriu)	1
2014/C 67/02	Avizul Comitetului Economic și Social European pe tema „Schimbări durabile în societățile aflate în tranziție” (aviz exploratoriu)	6
2014/C 67/03	Avizul Comitetului Economic și Social European privind Corpul voluntar european de ajutor umanitar: crearea condițiilor necesare și stimularea implicării cetățenilor din toate statele membre ale Uniunii (aviz exploratoriu, la solicitarea președinției lituaniene)	11
2014/C 67/04	Avizul Comitetului Economic și Social European privind o cetățenie mai incluzivă și deschisă față de imigranți (aviz din proprie inițiativă)	16
2014/C 67/05	Avizul Comitetului Economic și Social European pe tema „Către un consum mai durabil: durata de viață a produselor industriale și informarea consumatorilor, mijloace de restabilire a încrederii” (aviz din proprie inițiativă)	23
2014/C 67/06	Avizul Comitetului Economic și Social European privind promovarea potențialului de creștere al industriei europene a berii (aviz din proprie inițiativă)	27

RO

Preț:
8 EUR

(continuare în pagina următoare)

<u>Număr de referință</u>	Cuprins (<i>continuare</i>)	Pagina
2014/C 67/07	Avizul Comitetului Economic și Social European privind imigrația neregulamentară pe mare în regiunea euro-mediteraneeană (aviz din proprie inițiativă)	32
2014/C 67/08	Avizul Comitetului Economic și Social European privind garantarea importurilor esențiale pentru UE prin politica sa comercială actuală și prin celelalte politici conexe ale sale	47
2014/C 67/09	Avizul Comitetului Economic și Social European privind Actul privind piața unică – identificarea măsurilor lipsă (aviz suplimentar)	53

III Acte pregătitoare

COMITETUL ECONOMIC ȘI SOCIAL EUROPEAN

A 493-a sesiune plenară din 16 și 17 octombrie 2013

2014/C 67/10	Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de stabilire a unor norme uniforme și a unei proceduri uniforme de rezoluție a instituțiilor de credit și a anumitor întreprinderi de investiții în cadrul unui mecanism unic de rezoluție și al unui fond unic de rezoluție bancară și de modificare a Regulamentului (UE) nr. 1093/2010 al Parlamentului European și al Consiliului COM(2013) 520 <i>final</i> – 2013/0253 (COD)	58
2014/C 67/11	Avizul Comitetului Economic și Social European privind raportul Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European, Comitetul Regiunilor privind valoarea adăugată a strategiilor macroregionale COM(2013) 468 <i>final</i>	63
2014/C 67/12	Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de directivă a Consiliului de modificare a Directivei 2011/16/UE în ceea ce privește schimbul automat de informații obligatoriu în domeniul fiscal COM(2013) 348 <i>final</i> – 2013/0188 (CNS)	68
2014/C 67/13	Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului privind fondurile europene de investiții pe termen lung COM(2013) 462 <i>final</i> – 2013/0214 (COD)	71
2014/C 67/14	Avizul Comitetului Economic și Social European privind raportul Comisiei privind politica în domeniul concurenței 2012 COM(2013) 257 <i>final</i>	74
2014/C 67/15	Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de directivă a Parlamentului European și a Consiliului privind facturarea electronică în domeniul achizițiilor publice COM(2013) 449 <i>final</i> – 2013/0213 (COD)	79

I

(Rezoluții, recomandări și avize)

AVIZE

COMITETUL ECONOMIC ȘI SOCIAL EUROPEAN

A 493-A SESIUNE PLENARĂ DIN 16 ȘI 17 OCTOMBRIE 2013

Avizul Comitetului Economic și Social European privind participarea sectorului privat la cadrul de dezvoltare post-2015 (aviz exploratoriu)

(2014/C 67/01)

Raportor: **dl Ivan VOLEŠ**

Prin scrisoarea comisarului ŠEFČOVIČ din 19 aprilie 2013, în conformitate cu articolul 304 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, Comisia Europeană a invitat Comitetul Economic și Social European să elaboreze un aviz exploratoriu cu privire la

Participarea sectorului privat la cadrul de dezvoltare post-2015.

Secțiunea pentru relații externe, însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 25 septembrie 2013.

În cea de-a 493-a sesiune plenară, care a avut loc la 16 și 17 octombrie 2013 (ședința din 16 octombrie 2013), Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz cu 100 de voturi pentru, 2 voturi împotriva și 2 abțineri.

1. Concluzii și recomandări

1.1 Consolidarea poziției sectorului privat în cadrul cooperării pentru dezvoltare

1.1.1 Sectorul privat poate juca un rol esențial în combaterea sărăciei în lume, deoarece creează locuri de muncă, produce bunuri și servicii, generează venituri și beneficii și contribuie la finanțarea cheltuielilor publice, prin intermediul impozitelor pe care le plătește, în condițiile respectării principiilor de cooperare pentru dezvoltare recunoscute pe plan internațional și atâta vreme cât locurile de muncă pe care le generează sunt decente, în accepția Agendei OIM privind munca decentă.

1.1.2 Comitetul pledează pentru un grad mai ridicat de participare a sectorului privat la programul de dezvoltare post-2015 și la noul parteneriat mondial. Implicarea sectorului privat în definirea obiectivelor de eradicare a sărăciei și de instituire a unei dezvoltări durabile și a unei creșteri echitabile și incluzive, care să țină seama atât de cantitate, cât și de calitate, va permite acestui sector să își asume parte de responsabilitate în îndeplinirea obiectivelor menționate.

1.1.3 Organizațiile societății civile evocă atât avantajele, cât și riscurile legate de acțiunea sectorului privat; din acest motiv, asistența acordată sectorului privat din țările în curs de dezvoltare ar trebui să aibă ca fundament principiile transparenței, deschiderii piețelor publice, eficienței, rentabilității mijloacelor investite și responsabilității entităților publice față de toate părțile interesate în ce privește aplicarea strategiei de dezvoltare adoptate. Alocarea, din asistența oficială pentru dezvoltare (AOD), a unei cote totale mărite dezvoltării sectorului privat nu ar trebui să conducă la reducerea mijloacelor financiare acordate în cadrul AOD țărilor celor mai puțin dezvoltate.

1.2 Orientarea sectorului privat către îndeplinirea obiectivelor de dezvoltare

1.2.1 În prezentul aviz, se consideră că sectorul privat include sectorul social și este alcătuit din întreprinzători independenți, microîntreprinderi, întreprinderi mici și mijlocii, mari întreprinderi multinaționale, cooperative și alte întreprinderi din economia socială, precum și din salariații întreprinderilor private, organizațiile sindicale ale acestora și organizațiile

neguvernamentale care participă la proiecte private. Asistența acordată sectorului privat și cooperarea cu acesta ar trebui să presupună luarea în considerare a naturii diferite a fiecărui actor implicat. În țările în curs de dezvoltare există și un sector privat informal de mari dimensiuni, iar cooperarea pentru dezvoltare ar trebui să contribuie la combaterea muncii informale și a contextelor care o încurajează.

1.2.2 Societatea civilă ar trebui asociată activ la procesul de definire a rolului sectorului privat și de stabilire a indicatorilor contribuției acestuia la cooperarea internațională pentru dezvoltare; crearea unei ample platforme la nivel european, la care să participe toate părțile interesate, ar constitui o contribuție în acest sens.

1.2.3 Ar trebui ca AOD să fie utilizată în țările în curs de dezvoltare ca factor multiplicator, pentru a asocia capitalul privat la investiții, prin utilizarea de instrumente inovatoare. S-ar impune ca asistența astfel acordată să fie asociată cu obiective clar definite, ca de exemplu crearea de locuri de muncă mai numeroase și de mai bună calitate, creșterea calității producției, transferul de know-how în domeniul gestionării pentru sectorul privat etc.

1.2.4 Parteneriatele între sectorul public și privat pot deveni un element esențial pentru punerea în practică a strategiilor de dezvoltare, cu condiția asigurării în prealabil a unui echilibru și a unei bune comunicări între părțile interesate.

1.3 Sprijinirea creării unui mediu antreprenorial favorabil

1.3.1 Pentru ca sectorul privat să-și poată îndeplini, în țările aflate în curs de dezvoltare, rolul care îi revine în acest proces, el are nevoie de un climat antreprenorial favorabil (ce presupune respectarea principiilor democratice general acceptate), care să faciliteze crearea și evoluția întreprinderilor, să reducă tendințele birocratice, să sporească transparența, să frâneze corupția omniprezentă și să încurajeze investitorii străini și locali.

1.3.2 Responsabilitatea socială a întreprinderilor (RSI) ar trebui privită ca o inițiativă voluntară a întreprinderilor și ca o adevărată idee a unui antreprenorat echitabil. S-ar cuveni ca, în domeniul dezvoltării, să se propună un cadru în materie de RSI, cu respectarea „Orientărilor OCDE pentru societățile multinaționale” și a altor principii recunoscute la nivel internațional.

1.3.3 Atunci când sectorul privat creează noi locuri de muncă, el trebuie să respecte drepturile economice și sociale fundamentale și în special cele patru convenții principale ale OIM. Noile locuri de muncă trebuie create în conformitate cu Agenda OIM privind munca decentă.

1.4 Stimularea potențialului novator al antreprenoriatului pentru dezvoltare

1.4.1 Programele de dezvoltare a capacităților instituționale ale administrației naționale din țările în curs de dezvoltare ar trebui concepute în strânsă colaborare cu partenerii sociali și cu organizațiile neguvernamentale vizate, implicate în asistența pentru dezvoltare. De asemenea, ar trebui îmbunătățite în

special condițiile în care își desfășoară activitatea întreprinderile mici și mijlocii, care dețin cel mai mare potențial de creare de locuri de muncă și de reducere a sărăciei.

1.4.2 În țările în curs de dezvoltare, organizațiile întreprinzătorilor au nevoie să dobândească competențe, pentru a-și îmbunătăți capacitatea de a exercita o influență pozitivă asupra mediului antreprenorial. Se impune sprijinirea dezvoltării capacităților lor, profitând de contribuția activă a organizațiilor partenere din țările dezvoltate. Programele europene de asistență externă ar trebui așadar să finanțeze inclusiv asistența tehnică pe care organizațiile europene de întreprinzători o furnizează partenerilor lor din țările în curs de dezvoltare, și să sporească motivația acestora.

1.4.3 Asistența pentru dezvoltare ar trebui să vizeze mai mult proiectele novatoare și modelele antreprenoriale care favorizează incluziunea, inclusiv acordarea de sprijin la construirea unei societăți fără bariere, ceea ce ar contribui la eliminarea sărăciei care afectează cetățenii aparținând unor grupuri de risc, cum ar fi femeile, persoanele cu handicap, cele în vârstă etc.

1.4.4 Se impune sprijinirea cooperării sectorului privat cu organizațiile neguvernamentale, făcându-se de exemplu apel la voluntari în vederea transferării către întreprinderile de la nivel local a know-how-ului în domeniile gestionării și tehnologiilor etc. Proiectele antreprenoriale novatoare încununate de succes merită să fie popularizate sistematic și în mai mare măsură.

1.4.5 Dezvoltarea sectorului privat cere acordarea unui sprijin mai amplu formării și dobândirii de cunoștințe privind tehnologiile esențiale, mai ales în beneficiul lucrătorilor cu calificare redusă.

1.4.6 Comitetul recomandă extinderea programului Erasmus pentru tinerii întreprinzători la toate persoanele interesate din țările în curs de dezvoltare sau instituirea unui program cu obiective similare, precum și dotarea acestuia cu mijloacele financiare necesare.

1.4.7 O atenție deosebită trebuie acordată sectorului industriei extractive și al materiilor prime, în care vor trebui respectate cu strictețe cerințele în materie de protecție a mediului, condițiile sociale ale lucrătorilor și caracterul durabil al dezvoltării economice a țării.

1.4.8 Țărilor în curs de dezvoltare le lipsesc adesea strategiile în materie de dezvoltare a IMM-urilor, motiv pentru care cooperarea pentru dezvoltare ar putea contribui la remedierea acestui neajuns. Experiența relevantă dobândită în Europa în ceea ce privește asistența pentru întreprinderile mici și mijlocii ar trebui direcționată punctual către țările în curs de dezvoltare.

2. Principalele ipoteze ale avizului

2.1 DI ŠEFČOVIČ, comisar european, a transmis o scrisoare președintelui CESE, prin care anunța elaborarea de către Comisie a unor propuneri ce vizează asocierea mai strânsă a sectorului privat la parteneriatul mondial pentru dezvoltare în perioada post-2015, solicitând așadar Comitetului să redacteze un aviz exploratoriu privind rolul sectorului privat în accelerarea, în aceeași perioadă, a creșterii inteligente, durabile și favorabile incluziunii, care face în prezent obiectul dezbaterilor în cadrul ONU.

2.2 În avizul său REX/372 ⁽¹⁾ privind Comunicarea Comisiei „O viață decentă pentru toți: eradicarea sărăciei și crearea unui viitor durabil pentru planetă”, Comitetul a formulat o serie de recomandări vizând asocierea societății civile la elaborarea, punerea în aplicare și monitorizarea obiectivelor de dezvoltare durabilă în perioada post-2015, pe plan mondial.

2.3 Comitetul abordează pe larg și de multă vreme în avizele sale ⁽²⁾ chestiunea cooperării pentru dezvoltare și cooperării externe, acumulând o serie de experiențe și de cunoștințe concrete prin intermediul inițiativelor proprii referitoare la subiectele legate de țările ACP, Euromed, Parteneriatul estic, negocierile comerciale internaționale și alte domenii legate de problematica dezvoltării. Aceste cunoștințe au fost pe deplin fructificate cu prilejul elaborării prezentului aviz.

3. Observații generale

3.1 Sectorul privat poate juca un rol esențial în combaterea sărăciei în lume, deoarece creează locuri de muncă, produce bunuri și servicii, generează venituri și beneficii și contribuie la finanțarea cheltuielilor publice, prin intermediul impozitelor pe care le plătește, cu condiția respectării principiilor de cooperare pentru dezvoltare recunoscute pe plan internațional. Chiar și după 2015, asistența oficială pentru dezvoltare va continua să reprezinte un catalizator important al dezvoltării, dar nu va putea permite, de una singură, eradicarea sărăciei ⁽³⁾.

3.2 Obiectivele de dezvoltare ale mileniului (ODM) nu dispuneau de o definiție destul de clară a modului de atingere a acestora și nici de conexiuni reciproce, neglijând de asemenea rolul sectorului privat în dezvoltare ⁽⁴⁾. Sectorul privat ar trebui implicat mai puternic în viitorul cadru de cooperare pentru dezvoltare post-2015, în calitatea sa de partener strategic și de motor al dezvoltării durabile, sub aspectul tuturor celor trei piloni pe care se sprijină aceasta – primul fiind economic, cel de-al doilea social, iar ultimul de mediu –, și care au la bază indicatori nu doar cantitativi, ci și calitativi.

3.3 Organizațiile societății civile ⁽⁵⁾ evocă atât avantajele, cât și riscurile participării sectorului privat la cooperarea pentru dezvoltare. Pentru a elimina aceste riscuri, asistența acordată

⁽¹⁾ Avizul CESE pe tema „O viață decentă pentru toți: eradicarea sărăciei și crearea unui viitor durabil pentru planetă”, JO C 271, 19.9.2013, p. 144–150.

⁽²⁾ A se vedea avizele CESE pe temele: „Strategia UE-Africa” (2009), JO C 77, 31.3.2009, p. 148–156, „Comerțul și siguranța alimentară” (2010), JO C 255, 22.9.2010, p. 1–9, „Propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de aplicare a unui sistem de preferințe tarifare generalizate” (2012), JO C 43, 15.2.2012, p. 82–88, „Creșterea impactului politicii UE în domeniul dezvoltării: o agendă a schimbării – Abordarea viitoare a sprijinului bugetar al UE destinat țărilor terțe” (2012), JO C 229, 31.7.2012, p. 133–139, „Participarea societății civile la politicile de dezvoltare ale UE” (2012), JO C 181, 21.6.2012, p. 28–34, „Protecția socială în cadrul activităților de cooperare pentru dezvoltare” (2013), încă nepublicat în JO.

⁽³⁾ Numai câteva țări dezvoltate au atins sau au depășit obiectivul stabilit, și anume de a destina asistenței oficiale pentru dezvoltare 0,7 % din produsul intern brut (PIB).

⁽⁴⁾ A se vedea *Preliminary Perspectives for the Post-2015 Development Agenda* (Perspective preliminare pentru agenda de dezvoltare post-2015), Comitetul consultativ pentru afaceri și industrie al OCDE (BIAC), februarie 2013.

⁽⁵⁾ Confederația sindicală internațională: <http://www.ituc-csi.org>, Concord: <http://www.concordeurope.org>, Comitetul donatorilor pentru dezvoltarea întreprinderii: <http://www.enterprise-development.org/page/french>.

sectorului privat prin intermediul instrumentelor consacrate dezvoltării ar trebui să respecte principiile transparenței, eficienței, rentabilității mijloacelor investite, deschiderii piețelor publice și responsabilității entităților publice față de toate părțile interesate în ce privește aplicarea strategiei de dezvoltare adoptate.

3.4 Sectorul privat este alcătuit din întreprinzători independenți, microîntreprinderi, întreprinderi mici și mijlocii, mari întreprinderi multinaționale, cooperative și alte întreprinderi din economia socială, precum și din instituții financiare. Într-o accepție mai largă, angajații întreprinderilor private, organizațiile sindicale ale acestora și organizațiile neguvernamentale care participă la proiecte private țin tot de acest sector. Pe lângă întreprinderile private care își desfășoară activitatea legal, în țările în curs de dezvoltare există și un sector privat informal de mari dimensiuni. Atunci când se acordă asistență pentru dezvoltare, ar trebui să țină seama de diferențele dintre entitățile private și de efectele activității lor asupra dezvoltării, în funcție de mărimea lor, de domeniul de activitate și de nivelul de dezvoltare a țării respective (mai puțin dezvoltată, mediu dezvoltată, în curs de dezvoltare sau încă vulnerabilă).

3.5 Sectorul privat, împreună cu reprezentanții societății civile, ar trebui să participe la definirea cerințelor în materie de dezvoltare din fiecare țară și să contribuie la stabilirea noilor obiective de dezvoltare durabilă post-2015, pentru a putea să-și asume o responsabilitate în ce privește ducerea lor la îndeplinire. Aceste obiective ar trebui să se înscrie în linia obiectivelor de dezvoltare ale mileniului, să fie concrete și măsurabile și să includă domeniile apei, agriculturii, siguranței alimentare, energiei, infrastructurilor de transport, educației, sănătății, economiei digitale, egalității de gen și egalității sociale.

3.6 Sectorul privat ar trebui considerat un element constitutiv esențial al noului parteneriat mondial pentru dezvoltare. Ar fi de dorit să se creeze o platformă care să reunească reprezentanții întreprinzătorilor și angajatorilor europeni, fiind în același timp deschisă și altor părți interesate, inclusiv reprezentanților societății civile, și urmând să permită o dezbateră cu reprezentanții instituțiilor europene și financiare pe tema participării sectorului privat la cooperarea internațională pentru dezvoltare.

3.7 Sectorul privat din țările donatoare participă la cooperarea pentru dezvoltare în calitate de furnizor de servicii și de echipamente plătite prin intermediul AOD, de furnizor direct de asistență pentru dezvoltare din rațiuni filantropice sau în cadrul unor proiecte comune cu sectorul public și organizațiile neguvernamentale, precum și de investitor în proiecte care, pe lângă interesul pe care îl prezintă pentru întreprinderea respectivă, au și consecințe considerabile pentru dezvoltare. Ar trebui susținute cu prioritate proiectele orientate către inovare, prin instituirea de capacități de inovare, de servicii de consiliere, de pepiniere și de clustere de întreprinderi în țările beneficiare. Piețele publice pentru proiecte de dezvoltare trebuie să fie transparente și deschise.

3.8 Contribuția sectorului privat la dezvoltare ar trebui să presupună și acordarea de sprijin la construirea unei societăți fără bariere, ceea ce ar contribui la eliminarea sărăciei care afectează cetățenii ce aparțin unor grupuri de risc, cum ar fi femeile, persoanele cu handicap și cele în vârstă sau persoanele

temporar vulnerabile. În acest sens, acordul-cadru privind piața muncii incluzive, încheiat de partenerii sociali europeni în martie 2010, poate servi drept model în vederea includerii acestei cerințe în viitorul cadru de dezvoltare.

3.9 În țările aflate în curs de dezvoltare, sectorul privat are nevoie de asistență sistematică, pentru a-și putea îndeplini rolul în cadrul procesului de dezvoltare. Din acest motiv, cota AOD consacrată dezvoltării sectorului privat sporește. Însă această evoluție nu trebuie să aibă loc în detrimentul AOD acordate țărilor celor mai puțin dezvoltate, care nu se pot lipsi de aceasta pentru a-și rezolva problemele cele mai urgente.

3.10 Investițiile private efectuate de marile întreprinderi multinaționale în proiecte care prezintă interes pentru dezvoltare constituie o ocazie de a implica IMM-urile locale, deja existente sau nou-înființate, ceea ce le permite acestora, grație cooperării cu parteneri din țările dezvoltate, să dobândească know-how tehnic și să accedă la tehnologii avansate și corespunzătoare. Întreprinderile multinaționale ar trebui să respecte principiile recunoscute, stabilite de ONU, de OCDE și de alte organizații internaționale ⁽⁶⁾.

3.11 Întreprinderile mici și mijlocii prezintă, nu doar în țările în curs de dezvoltare, ci pretutindeni în lume, cel mai mare potențial de dezvoltare, la concretizarea căruia ar trebui să concureze mai ales microcreditul și împrumuturile subvenționate acordate de instituțiile europene și internaționale de finanțare a dezvoltării. În plus, transferurile de economii și de alte mijloace financiare ale emigranților constituie o sursă importantă de investiții, fiind necesară direcționarea mai precisă a acestora către nevoile de dezvoltare din țările respective, prin intermediul unor stimulente.

3.12 Comitetul salută ideile exprimate de Comisie în Comunicarea „Perioada de după 2015: către o abordare cuprinzătoare și integrată privind finanțarea destinată eradicării sărăciei și dezvoltării durabile” ⁽⁷⁾ și solicită implicarea sectorului privat și a societății civile organizate în dezbateră propusă pe tema abordării integrate a finanțării.

3.13 Ar trebui ca AOD să fie utilizată ca principal factor multiplicator pentru a asocia capitalul privat la investițiile din țările în curs de dezvoltare. În acest scop ar trebui utilizate instrumente inovatoare, mai ales blending-ul (combinație de resurse), diversele mecanisme de garanție și ratele reduse ale dobânzii. La calcularea volumului AOD ar trebui să se țină seama de garanțiile de stat pentru investiții în țările în curs de dezvoltare. Se impune ca asistența astfel acordată capitalului privat să fie asociată cu condiții și indicatori clar definiți, care să țină seama de caracterul durabil al dezvoltării, de protecția mediului, de economia ecologică, de crearea de locuri de muncă, de creșterea calității producției, de transferul de know-how în domeniul gestionării pentru sectorul privat etc.

⁽⁶⁾ Principiile directoare ale ONU referitoare la întreprinderi și la drepturile omului, principiile directoare ale OCDE pentru întreprinderile multinaționale, inițiativa pentru transparență în industriile extractive și Orientările OCDE privind datoria de a asigura o aprovizionare responsabilă cu minereuri din zone afectate de conflicte și din zone cu grad mare de risc.

⁽⁷⁾ COM(2013) 531 final, 16.7.2013.

3.14 Se cuvine ca investițiile să fie orientate mai mult către consolidarea sectorului serviciilor, ca de exemplu cele bancare, de asigurare, de telecomunicații și de transport, precum și către celelalte servicii de sprijinire a întreprinderilor, în lipsa cărora industria și agricultura nu se pot dezvolta normal. În acest context, statul trebuie să vegheze la respectarea mediului concurențial și să asigure o protecție adecvată a investițiilor.

3.15 Parteneriatele între sectoarele public și privat pot deveni un instrument esențial pentru punerea în practică a strategiilor de dezvoltare, deoarece reușesc mecanismul de subvenționare al finanțelor publice și inițiativele private de investiții, permițând satisfacerea cerințelor de dezvoltare ale beneficiarilor finali. Reușita acestor proiecte presupune o informare transparentă și o comunicare deschisă cu părțile interesate.

4. Sprijinirea creării unui mediu antreprenorial favorabil

4.1 În țările beneficiare aflate în curs de dezvoltare, pentru ca sectorul privat să poată exista și să poată duce la bun sfârșit activitățile care țin de îndeplinirea rolului său în dezvoltare, trebuie respectate o serie de condiții fundamentale. Cooperarea pentru dezvoltare ar trebui așadar să urmărească mai mult îmbunătățirea permanentă a mediului antreprenorial, care ar facilita crearea și dezvoltarea întreprinderilor, ar reduce tendințele birocratice și ar consolida transparența, punând astfel frâu corupției omniprezente. Afirmarea statului de drept încurajează investitorii străini și locali și contribuie la diversificarea economiilor locale.

4.2 Crearea unui mediu antreprenorial sănătos trebuie să se bazeze pe mecanismele pieței, printre care se numără concurența economică, piețele financiare performante, independența justiției, o aplicare generalizată a legilor în vigoare, mai ales în materie comercială, respectarea regulilor comerțului internațional și a drepturilor de proprietate intelectuală. Se impune în același timp respectarea uzanțelor culturale locale, în măsura în care acestea nu pun sub semnul întrebării concurența economică și nu ajung să creeze corupție și o redistribuire sterilă a fondurilor.

4.3 În domeniul cooperării pentru dezvoltare, responsabilitatea socială a întreprinderilor (RSI) ar trebui înțeleasă ca o inițiativă voluntară a întreprinderilor și ca o adeziune a acestora la ideea unui antreprenorial echitabil. Întreprinderile alege singure, din cadrul de bază al principiilor universal recunoscute ⁽⁸⁾, acele prevederi care se potrivesc activității lor economice. Definirea unui astfel de cadru va permite asigurarea unei concurențe echitabile în raport cu celelalte întreprinderi din sector.

4.4 Sectorul privat creează locuri de muncă, putând astfel contribui la eradicarea sărăciei. Însă este esențial ca acesta să respecte în același timp drepturile economice și sociale fundamentale. Se impune aplicarea riguroasă a principalelor convenții ale OIM (libertate sindicală și negocieri colective, interzicerea muncii forțate, a muncii prestate de către copii și a oricărei discriminări în materie de angajare).

⁽⁸⁾ A se vedea, de exemplu, standardul ISO 26000, inițiativa ONU privind cele șase principii ale investiției responsabile.

4.5 Noile locuri de muncă ar trebui create în conformitate cu Agenda OIM privind munca decentă, care prevede că locul de muncă trebuie ales în mod liber, că lucrătorul trebuie să beneficieze de protecție socială, că angajatorul trebuie să respecte drepturile fundamentale ale lucrătorilor și că trebuie instituit un dialog social. Este important ca toți investitorii, dar mai ales cei care beneficiază de asistență oficială pentru dezvoltare, să respecte cu sfințenie aceste principii în cursul punerii în aplicare a proiectelor lor și să exercite o influență benefică în acest sens asupra partenerilor.

4.6 Programele de dezvoltare a capacităților instituționale ale administrației naționale din țările în curs de dezvoltare ar trebui să consolideze principiile statului de drept, să contribuie la îmbunătățirea mediului antreprenorial și să sporească capacitățile de absorbție ale întreprinderilor locale. Aceste programe ar trebui concepute în strânsă colaborare cu partenerii sociali, precum și cu organizațiile neguvernamentale vizate.

5. Cum poate fi implicat mai eficient sectorul privat în dezvoltare

5.1 Organizațiile întreprinzătorilor, precum camerele de comerț, asociațiile și grupările profesionale, federațiile angajatorilor și organizațiile economiei sociale din țările donatoare ar trebui asociate activ la programele de asistență pentru sectorul privat din țările în curs de dezvoltare, în toate fazele ciclului de proiect. Pentru aceasta, ar trebui pus în practică un program care să sprijine organizațiile locale menite să reprezinte IMM-urile, permițând acestora din urmă să dobândească experiență, mai ales în domeniile marketingului, integrării în lanțurile de aprovizionare, certificării, logisticii etc.

5.2 În țările în curs de dezvoltare, organizațiile întreprinzătorilor au nevoie să dobândească competențe pentru a îmbunătăți mediul antreprenorial, a consolida funcționarea democratică a organismelor lor, a atrage noi membri și a comunica activ cu aceștia. Se impune sprijinirea dezvoltării capacităților lor, profitând de contribuția activă a organizațiilor partenere similare din UE. Programele europene de asistență externă ar trebui așadar să finanțeze inclusiv asistența tehnică pe care organizațiile europene de întreprinzători o furnizează partenerilor lor.

5.3 Dezvoltarea sectorului privat ar trebui să presupună și module de formare destinate întreprinzătorilor, care să ofere inclusiv stagii într-o țară dezvoltată. Comitetul recomandă extinderea programului Erasmus pentru tinerii întreprinzători

la toate persoanele interesate din țările în curs de dezvoltare, sau conceperea unui program cu obiective similare, precum și alocarea mijloacelor financiare corespunzătoare punerii lui în practică.

5.4 S-ar impune sprijinirea într-o mai mare măsură a formării și dobândirii de cunoștințe privind tehnologiile esențiale, mai ales în beneficiul lucrătorilor cu calificare redusă. De multă vreme, se simte lipsa unor programe de formare profesională, țările donatoare acordând în special burse de studii superioare. Cu toate acestea, în industrie și în alte sectoare, sectorul privat simte nevoia de competențe profesionale curente, care se dobândesc în cadrele tradiționale de învățare, precum și de obișnuințe de lucru necesare în cazul angajării de către un întreprinzător străin sau de către o întreprindere mixtă.

5.5 Asistența pentru dezvoltare ar trebui să sprijine mai mult proiectele novatoare și noile modele antreprenoriale care favorizează incluziunea și oferă un spațiu amplu de cooperare între sectorul privat și organizațiile neguvernamentale. Se poate cita ca exemplu detașarea de experți voluntari, care să ofere asistență pentru stimularea spiritului antreprenorial în țările în curs de dezvoltare⁽⁹⁾. O popularizare sporită a proiectelor antreprenoriale inovatoare în domeniul dezvoltării, care au avut succes, ar contribui la schimbul reciproc de experiență între statele membre.

5.6 O atenție deosebită trebuie acordată sectorului industriei extractive și al materiilor prime. Proiectele de investiții trebuie să țină seama de provocări precum protecția mediului, condițiile sociale ale lucrătorilor, durabilitatea dezvoltării. Autoritățile naționale și locale din țara beneficiară trebuie să pună la punct un cadru adecvat pentru fiecare sector de activitate și să asigure respectarea acestuia, mai ales sub aspectul achitării obligațiilor fiscale. Asistența ar trebui să permită conceperea acestei abordări sistemice, definind în același timp regulile optime de limitare a sarcinilor administrative excesive și de prevenire a propagării corupției.

5.7 Asistența pentru dezvoltare ar trebui să susțină agricultura durabilă și industriile procesatoare locale, în vederea îmbunătățirii procesării alimentelor și materiilor prime. Trebuie încurajată înființarea de asociații de agricultori și de mici producători care se ocupă cu procesarea produselor agricole, asociații care să fie integrate în lanțurile de aprovizionare.

Bruxelles, 16 octombrie 2013

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Henri MALOSSE

⁽⁹⁾ A se vedea, de exemplu, asociația de utilitate publică Ex-Change: <http://www.ex-change.be>.

Avizul Comitetului Economic și Social European pe tema „Schimbări durabile în societățile aflate în tranziție” (aviz exploratoriu)

(2014/C 67/02)

Raportor: **dl ANDRIS GOBIŅŠ**

La 15 aprilie 2013, în conformitate cu articolul 304 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, Președinția lituaniană a hotărât să consulte Comitetul Economic și Social European pe tema

„Schimbări durabile în societățile aflate în tranziție”.

Secțiunea pentru relații externe, însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 25 septembrie 2013.

În cea de-a 493-a sesiune plenară, care a avut loc la 16 și 17 octombrie 2013 (ședința din 16 octombrie), Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz cu 70 de voturi pentru, 1 vot împotriva și 6 abțineri.

Schimbarea este singura constantă – Heraclit

1. Recomandări

1.1 UE, statele sale membre și societatea civilă reprezintă o sursă extrem de bogată de experiențe în materie de tranziție. Aceste experiențe trebuie să fie mai bine folosite pentru a asigura stabilitatea prin schimbare în UE, în țările vecine acestora și pretutindeni în lume.

1.2 UE își asumă un rol de frunte în cadrul dezbaterilor actuale ale ONU pe tema agendei de dezvoltare post-2015, ea trebuind să propună măsuri concrete de aplicare a acestora, bazate pe solidaritate și pe politici coerente. Prezentul aviz și avizele precedente ale CESE pe această temă trebuie luate în considerare ⁽¹⁾.

1.3 Experiența în materie de tranziție existentă în UE și în afara ei trebuie utilizată efectiv. Uniunea trebuie să își sistematizeze mai bine reușitele și eșecurile legate de tranziție, instrumentele de sprijin disponibile și datele privind actorii relevanți. Ar trebui conceput un plan de acțiune privind utilizarea experienței dobândite în procesul de programare. Compendiumul tranziției europene, precum și celelalte propuneri formulate în documente europene recente trebuie să devină imediat operaționale.

1.4 Politica externă a UE trebuie să devină mai puternică, mai participativă și mai deschisă, mai eficientă și mai coerentă. Ea trebuie să urmărească promovarea drepturilor omului, a libertăților fundamentale (inclusiv dreptul la asociere și la întrunire pașnică) și a statului de drept, contribuind la crearea și menținerea unui mediu democratic în care cetățenii și organizațiile societății civile să poată participa la elaborarea politicilor și la monitorizarea aplicării lor. În acest sens, este nevoie de o abordare pe termen lung.

1.5 Societatea civilă și politică din UE și din țările partenere trebuie să joace un rol-cheie. Acordurile de parteneriat, programele de sprijin și subvențiile nu ar trebui aprobate în absența unui dialog cu societatea civilă, mai ales cea organizată, conform principiului UE al parteneriatului. Un accent special trebuie pus pe dialogul cu diversele grupuri sociale din țările partenere, inclusiv minoritățile și locuitorii zonelor îndepărtate, precum și pe participarea acestora.

1.6 În prezent, numeroși promotori potențiali ai dezvoltării durabile nu au acces la sprijin din partea UE, din cauza unor norme discriminatorii, fie ele administrative sau de alt tip. Discriminarea pozitivă (care nu permite însă manipulări) și cerința de a implica în proiectele de dezvoltare parteneri cu experiență recentă în materie de tranziție sunt necesare pentru ca actorii care, în evaluările actuale, sunt considerați mai puțin experimentați, să fie plasați pe picior de egalitate cu ceilalți. Ceea ce trebuie să primeze este calitatea proiectelor și a rezultatelor.

1.7 Trebuie instituite noi mecanisme de cooperare, iar cele existente trebuie extinse – a se vedea în special punctele 3.3.4, 3.3.6, 3.3.7 și 3.3.8, de exemplu programele de înfrățire globală, TAIEX, Erasmus+, noile platforme de schimb de informații etc.

1.8 Actorii aflați în legătură cu regimurile autoritare și/sau care apelează la practici nedemocratice (GoNGO-uri, *Yellow Unions*, etc.) ar trebui excluși de la acordarea de asistență.

1.9 În principiu, un segment amplu al societății din țările partenere ar trebui să beneficieze de sprijin consistent.

⁽¹⁾ În special Avizul CESE pe tema „O viață decentă pentru toți: eradicarea sărăciei și crearea unui viitor durabil pentru planetă”, din 23 mai 2013, și alte avize relevante.

1.10 Schimbările democratice, dezvoltarea durabilă, creșterea economică incluzivă și o piață stabilă, precum și o bunăstare sporită și o mai bună ocupare a forței de muncă pot fi cel mai bine sprijinite printr-o bună guvernare și o abordare bazată în principal pe drepturi. Faptele au demonstrat că o societate civilă puternică, mai ales când este bine organizată, reprezintă cea mai bună garanție a succesului.

2. Contextul general

2.1 Comitetul Economic și Social European împărtășește perspectiva de ansamblu asupra dezvoltării durabile. După cum a observat Consiliul UE, aceasta include aspecte legate de promovarea „guvernării democratice, a drepturilor omului și a statului de drept, a bunăstării economice și sociale, precum și a păcii și stabilității” (2).

2.2 Tranziția poate fi definită pe scurt ca stabilizare, sprijinirea democrației, dezvoltarea capacităților și a instituțiilor, schimbul de bune practici și consolidarea reformelor, pentru ca schimbările să devină durabile. Ea se bazează pe solidaritate și pe acțiuni întreprinse de cetățeni, de organizațiile societății civile (OSC), de guvern și de alți actori.

2.3 Mai multe aspecte ale cooperării cu societățile aflate în tranziție s-au aflat deja pe ordinea de zi a CESE (3). Obiectivul acestui aviz este de a merge dincolo de sursele existente, precum și de a reflecta interesele speciale ale Președinției lituaniene a Consiliului UE și interesul general al societății civile europene (dar și de a oferi o contribuție la summitul Parteneriatului estic de la Vilnius, din noiembrie 2013, și la Zilele europene ale dezvoltării).

2.4 Ultimele evoluții din țările partenere ale UE constituie un motiv suplimentar pentru actualizarea politicii actuale. CESE rămâne preocupat de durabilitatea schimbărilor dintr-o serie de țări vecine din est, ori care sunt membre ale Euromed sau partenere ale UE. O serie de schimbări pozitive pot fi observate în zona Balcanilor de Vest (aderarea Croației la UE fiind un eveniment foarte important).

3. Pentru o mai bună diseminare a experienței UE

Motorul principal al dezvoltării durabile și al schimbărilor democratice poate consta în motivația și cererea internă, susținute de o politică europeană manifestă a ușilor deschise în relație cu toate țările din Europa și de alte avantaje acordate țărilor terțe și societăților acestora.

3.1 O mai bună coordonare a politicilor UE privind tranziția

3.1.1 Pentru a crea schimbări durabile, diversele politici, programe și activități ale UE care se adresează acelorasi regiuni sau domenii de politică ar trebui mai bine coordonate, pentru a genera mai multe sinergii și a menține coerența. Capacitatea de acțiune externă a UE trebuie încă să crească, până când valorile și obiectivele europene comune vor putea fi sprijinite eficient la o scară cu adevărat europeană (4).

(2) Consiliul Afaceri Externe (CAE), concluziile celei de-a 3 218-a reuniuni, 31.1.2013, art.19.

(3) <http://www.eesc.europa.eu/?i=portal.en.eesc-opinions-highlights>

(4) Avizul Comitetului Economic și Social European privind rolul UE și relațiile sale cu Asia Centrală și contribuția societății civile, JO C 248, 28.8.2011.

3.1.2 „Coerența politicilor în domeniul dezvoltării” trebuie asigurată și monitorizată mai îndeaproape. Obligația garantării coerenței politicilor în domeniul dezvoltării, consacrată la articolul 208 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (astfel cum a fost modificat de Tratatul de la Lisabona), ar trebui să se afle în centrul elaborării și aplicării politicilor, în toate reglementările privind instrumentele de acțiune externă, trebuind așadar să existe o aplicare efectivă a acestora în toate politicile, programele și activitățile UE. Coerența noilor inițiative ale UE trebuie evaluată în 100 % din cazuri. Toate programele (inclusiv evaluările și liniile bugetare) ar trebui să fină seama de angajamentele și obligațiile internaționale ale UE în domeniile drepturilor omului și dezvoltării (a se vedea și accețiunea comună a ONU cu privire la o abordare bazată pe drepturile omului) și ar trebui să se concentreze pe cei mai marginalizați și mai vulnerabili. De asemenea, este important să se verifice dacă, în procesul de tranziție și de integrare în UE, evoluțiile pozitive dintr-un domeniu nu sunt însoțite de unele negative în alte sectoare.

3.1.3 Este nevoie de o platformă comună care să ofere o perspectivă ușor de parcurs asupra instrumentelor existente (ce de exemplu subvenții, licitații, programe etc.), gestionată de UE sau statele sale membre care au un impact extern direct sau indirect. Pot fi preconizate paralel/cooperări cu portalul „Europa ta”. Ar trebui făcute eforturi de includere a unor informații destinate organizațiilor (inclusiv subregionale) mai mici. Alte grupuri-țintă ar putea fi reprezentate de instituțiile din statele membre ale UE și din țările aflate în tranziție. Platforma ar trebui să beneficieze de sprijin, de pildă sub forma unui buletin informativ sau a publicării de informații pe Twitter.

3.1.4 UE ar trebui să își propună să reunească, să coordoneze și să creeze sinergii între activitățile sale și cele ale statelor membre în țările partenere, dar și să evite concurența internă excesivă. Statele membre ar putea avea în vedere o împărțire a responsabilităților sub aspectul conceperii de modalități cooperare externă (coordonatori de tranziție, centre de traducere, birouri de asistență juridică, instituții de învățământ etc.) pe teritoriul lor sau în țările partenere.

3.2 Implicarea tuturor actorilor – o premisă a durabilității schimbărilor

3.2.1 Mecanismele de acțiune externă ale UE trebuie să devină cât mai incluzive, transparente și participative posibil, pentru a asigura asumarea comună a dezvoltării și cooperării. În prezent există deficiențe sub acest aspect. Ar trebui luată în considerare posibilitatea de a face din respectarea principiului parteneriatului, care are capacitatea de a aduce împreună societatea civilă și autoritățile publice, o condiție preliminară pentru acordarea de subvenții.

3.2.2 Implicarea îndeaproape, și preferabil structurată, a reprezentanților societății civile și politice reprezintă premisa unui angajament de lungă durată în favoarea reformelor. A se vedea în acest sens și punctul 1.5. Este nevoie ca OSC, inclusiv partenerii sociali din UE și din țările partenere, să participe la programarea și desfășurarea activităților de cooperare. Trebuie consolidate parteneriatele existente și trebuie încurajată încheierea unor noi.

3.2.3 CESE ar dori să participe la acestea, iar partenerii săi din întreaga lume reprezintă o resursă care ar permite organizarea cu regularitate a unor forumuri.

3.2.4 UE trebuie să își intensifice eforturile de dezvoltare a capacităților actorilor proprii și ai celor din țările partenere. Aceasta se poate face prin asistență financiară, schimburi de experiență, educație/formare și alte mijloace sau programe.

3.2.5 Trebuie asigurată egalitatea șanselor de participare a diferiților actori guvernamentali și neguvernamentali, atât în UE, cât și în țările partenere. Orice formă persistentă de discriminare directă sau indirectă trebuie eliminată, inclusiv: cerințele excesiv de restrictive legate de eligibilitate, de dimensiunile proiectului sau de aspectele tehnice; discriminările legate de normele administrative, printre care se numără diferențele de remunerare și/sau impozitare între experții care lucrează la aceleași proiecte; cerințele de cofinanțare (problemele legate de acceptarea contribuțiilor în natură); activitățile de lobby la nivel național care duc la concluzii distorsionate etc⁽⁵⁾. A se vedea punctul 1.6.

3.2.6 Oportunitățile tehnologice ale secolului XXI, ca de exemplu guvernarea electronică, ar trebui utilizate și promovate mai pe sacră mai largă, în vederea încurajării dialogului și implicării. Ar putea fi avută în vedere conceperea unui program special de sprijinire a democrației (*Democracy Assistance 2.0*).

3.3 Propuneri suplimentare de programe și acțiuni UE

3.3.1 Sistemul actual al UE de oportunități de finanțare și sprijin, dar și cele legate de aceasta sunt adesea criticate ca inutil de complicate. CESE salută planurile preconizate de simplificare și raționalizare, începând din 2014, a instrumentelor de finanțare externă, inclusiv a Instrumentului european de vecinătate și susține punere în comun a fondurilor.

3.3.2 Calitatea mai întâi de toate. Expertiza specifică în domeniul tranziției și capacitatea de înțelegere a nevoilor țării partenere și de adaptare la acestea ar trebui evaluate obiectiv și apreciate mai mult decât experiența prealabilă în implementarea de proiecte UE.

3.3.3 Experiența UE în materie de tranziție trebuie mai bine folosită atunci când se elaborează politici externe (inclusiv de dezvoltare)⁽⁶⁾. Toate reușitele și învățămintele trase trebuie sistematizate și analizate în detaliu. Concluziile trebuie utilizate, fructificate la maximum și încorporate în ciclul de programare. Se impune o monitorizare efectivă care, printre altele, să se bazeze pe aceste cunoștințe atunci elaborează programe operaționale și când se evaluează și se alocă subvenții pentru proiecte în funcție de mărimea acestora.

⁽⁵⁾ Se recomandă, de exemplu, studiul Parlamentului European EXPO/B/AFET/2012/32 (2012).

⁽⁶⁾ Consiliul Afaceri Externe (CAE), concluziile celei de-a 3 218-a reuniuni, 31.1.2013, art.19.

3.3.4 Trebuie ca Compendiumul tranziției europene să devină operațional, inclusiv în scop de programare, acestuia trebuind să i se adauge o bază de date a experților cu experiență în tranziție și provenind atât din sectorul neguvernamental, cât și din cel guvernamental. Ar trebui ca partenerii să fie interesați să caute experți, acest lucru trebuind să fie intens promovat, mai ales în țările partenere. Comisia Europeană și Serviciul European de Acțiune Externă ar trebui să pregătească pentru delegațiile UE o listă de proceduri privind utilizarea Compendiumului în cursul programării (printre altele, el ar putea deveni o sursă obligatorie de informare pentru experții implicați în activitățile UE).

3.3.5 Comisia Europeană ar trebui să pregătească un **plan de acțiune în vederea valorificării mai bune a experienței bogate a UE în materie de programare**. Acesta ar contribui la garantarea faptului că experiența este utilizată sistematic în domeniile unde se dovedește relevantă. De asemenea, Comisia Europeană ar trebui să aloce suficiente resurse administrative implementării unui astfel de plan.

3.3.6 Având în vedere gama extinsă de instrumente existente în materie de partajare a experiențelor în domeniul tranziției, s-ar impune organizarea de către Comisie a unei gestionări transversale a colectării și prezentării unificate a acestora, de exemplu prin intermediul **unei platforme sau structuri-umbrelă**.

3.3.7 Ar trebui avută în vedere multiplicarea în UE a unităților de expertiză orientate către cerere, precum SOCIEUX sau MIEUX. Acoperirea geografică a mecanismelor existente de schimb de experiență, orientate către necesități, precum și a altor programe, în special TAIEX, Twinning și Erasmus+, ar trebui extinsă la scară mondială (în special pentru țările ACP), însă fără reducerea fondurilor prevăzute pentru programele actuale.

3.3.8 Ar trebui lansat un concept de „înfrățire între două sau trei ONG-uri”, acesta presupunând cel puțin asocierea unui partener din UE-15 cu unul din UE-13 și cu un altul dintr-o țară în curs de dezvoltare sau aflată în tranziție⁽⁷⁾. S-ar impune și susținerea schimburilor de experiență între reprezentanții sectorului privat.

3.3.9 Fondul european de dezvoltare ar trebui să se preteze mai mult la schimburile de experiență în materie de tranziție, dobândită recent de unele state membre.

3.3.10 Pentru a-și transforma experiența într-un sprijin util în tranziție, UE și statele sale membre trebuie să garanteze o finanțare și o susținere publică adecvate. De asemenea, CESE reafirmă că tranziția și rolul fiecărui cetățean, al societății civile și al statului trebuie să constituie una dintre preocupările Anului european al dezvoltării (2015).

⁽⁷⁾ A se vedea Avizul CESE pe tema „Un răspuns nou în contextul schimbărilor din țările vecine”, JO C 43, 15.2.2012.

4. Susținerea dezvoltării și reformelor democratice durabile

Experiența recentă și bogată a statelor membre în ce privește tranziție dobândește o importanță sporită în ochii vecinilor UE, fiind utilizată din ce în ce mai des de aceștia în cadrul unei „abordări bazate pe cerere”. Susținerea democrației ar trebui să fie o prioritate pentru UE.

4.1 Rolul special al UE în diferitele etape ale tranziției

4.1.1 Dezvoltarea durabilă este condiționată de dobândirea celui mai larg consens posibil în societățile partenere. Sprijinul acordat democrației, bunei guvernante, libertăților fundamentale (inclusiv libertatea de asociere și de întrunire pașnică, libertatea de expresie, independența mass-mediei etc.), educației civice, învățării non-formale și informale, dreptății și justiției sociale în toate domeniile și la toate nivelurile este esențial.

4.1.2 Trebuie pus un accent mai puternic pe eficiența și pe rezultatele politicilor și proiectelor. Acestea din urmă trebuie însoțite de programe administrative și operaționale și de măsuri de sprijin pentru cetățeni. Eficiența nu poate fi atinsă fără o îmbunătățire a coordonării în țările membre. Ar trebui oferit sprijin și consultanță pentru planificare.

4.1.3 Nediscriminarea, tratamentul egal și angajarea proactivă a partenerilor UE și a fiecărui membru al societăților respective (inclusiv a categoriei femeilor, a minorităților etc.) sunt esențiale ca principiu general și ca premisă a credibilității UE. Diferențierea politicilor în funcție de cerințele țării partenere este, bineînțeles, indispensabilă și trebuie îmbunătățită. În același timp, UE nu trebuie să se dovedească mai indulgentă față de țările „de importanță strategică” doar în virtutea unui ansamblu restrâns de interese, care nu au legătură cu dezvoltarea durabilă. Respectarea drepturilor omului este un domeniu în care UE și partenerii săi trebuie să conlucreze.

4.1.4 Reprezentanții UE trebuie să acționeze atât în calitate de „moderatori/facilitatori” (care analizează nevoile locale și susțin/promovează dialogul între actorii locali), cât și de „experți” (care își împărtășesc experiențele din trecut și prezintă învățămintele trase în urma procesului de tranziție).

4.1.5 Un segment amplu al societății din țările partenere ar trebui să beneficieze de sprijin consistent. În prezent, instituțiile guvernamentale, iar în unele cazuri organizații ale societății civile (inclusiv partenerii sociali), tinerii și cercetătorii sunt percepuți ca principale grupuri-țintă ale asistenței oferite de UE. Dezvoltarea durabilă și schimbările democratice necesită un sprijin extins și o cooperare strânsă cu „ambasadorii”, „vectorii/managerii” și „figurile marcante ale schimbării durabile” din societatea civilă, precum și cu liderii și rețelele acesteia, dar nu trebuie să se limiteze la aceste elemente. Este nevoie de un sprijin universal, accesibil tuturor și foarte vizibil pentru țările partenere și societățile acestora. Integrarea în UE a țărilor vecine și asistența acordată acestora nu trebuie văzută ca un beneficiu rezervat câtorva puțini aleși. Îmbunătățirile vizibile din domenii precum educația și știința (inclusiv reformele din domeniul învățământului și formării profesionale, activitățile dedicate copiilor etc.⁽⁸⁾), economia cu emisii scăzute de dioxid de

carbon, infrastructura și serviciile publice și sociale (inclusiv TIC, sănătatea, locurile de joacă etc.), locurile de muncă decente și oportunitățile de angajare a forței de muncă, egalitatea de gen, sprijinul acordat persoanelor nevoiașe și celor vulnerabile social și economic, mișcările sociale și asigurarea unor condiții de dezvoltare a mediului de afaceri (inclusiv consolidarea poziției partenerilor sociali și implicarea acestora⁽⁹⁾) etc. vor încuraja schimbările și un consens mai amplu în privința orientării proeuropene.

4.1.6 În țările deficitare în materie de democrație, se poate întâmpla ca finanțările oferite instituțiilor oficiale sau prin intermediul acestora să nu fie cheltuite pentru obiective sociale, ci pentru susținerea regimului, și ca organizațiile societății civile care promovează valori cu adevărat democratice ale să nu poată nici măcar solicita o finanțare. Crearea Fondului european pentru democrație (FED) reprezintă, fără îndoială, o măsură importantă și de mult așteptată. Totuși, aceste probleme foarte complexe nu pot fi rezolvate exclusiv prin FED. O parte a soluției constă în a identifica „întregul ansamblu de organizații ale societății civile”, precum și pe ceilalți beneficiari de asistență din regiune⁽¹⁰⁾. De asemenea, societatea civilă și inițiativele provenind de la baza acesteia sau informale trebuie mai bine sprijinite, o serie de statele membre ale UE având experiență în finanțarea flexibilă a proiectelor. În același timp, trebuie să crească cota asistenței distribuite prin intermediul societății civile, mai ales în cazul regimurilor autoritare.

4.1.7 O atenție specială trebuie acordată și situațiilor de tranziție din țările aflate în sudul și estul Mediteranei, în care democrația, drepturile omului și cele ale femeilor sunt serios amenințate, precum și necesității asigurării unui sprijin mai substanțial din partea UE pentru organizațiile societății civile și cele ale femeilor.

4.1.8 În general, UE trebuie să analizeze atent diferitele capacități de absorbție și caracteristicile distincte ale țărilor partenere și să se adapteze acestora.

4.1.9 UE trebuie să își împărtășească experiența în privința modului de asigurare a unui sprijin extern și intern continuu pentru dezvoltare, dar și pentru societatea civilă, printre altele, odată ce primele etape ale tranziției au fost depășite și s-a instaurat o relativă bunăstare.

4.2 Creșterea incluzivă – rolul întreprinderilor și al locurilor de muncă în societățile aflate în tranziție

4.2.1 Creșterea economică incluzivă și o piață stabilă, însoțite de o bunăstare sporită, o rată mai mare de ocupare a forței de muncă și o liberalizare economică inteligentă trebuie să joace un rol-cheie în dezvoltarea societăților în tranziție (în virtutea conceptului de „transformare economică”, utilizat în dezbaterile

⁽⁸⁾ A se vedea, de exemplu, Avizul Comitetului Economic și Social European privind rolul UE și relațiile sale cu Asia Centrală și contribuția societății civile, JO C 248, 28.8.2011.

⁽⁹⁾ A se vedea Avizul CESE pe tema „Un răspuns nou în contextul schimbărilor din țările vecine”, JO C 43, 15.2.2012.

⁽¹⁰⁾ A se vedea Avizul CESE privind propunerile de regulament al Parlamentului European și al Consiliului privind Instrumentul de asistență pentru preaderare (IPA II) și de instituire a Instrumentului european de vecinătate, JO C 11, 15.1.2013, p. 80. A se vedea, de asemenea, Raportul de informare privind rolul societății civile în aplicarea parteneriatului pentru democrație și prosperitate comună în regiunea euro-mediteraneană (REX/356).

privind perioada de după 2015). Trebuie promovat un mediu sigur și atractiv pentru investiții, care să fie protejat de acorduri internaționale, în contextele multilaterale reprezentate de OMC, OCDE etc.

4.2.2 Cheia durabilității este statul de drept, deci un sistem juridic independent care nu poate fi subminat de corupție sau dictatură. Organizațiile independente ale societății civile, accesul la informație, protecția socială și șansele de a găsi un loc de muncă decent, cooperarea științifică și tehnică, eficiența și independența energetică și conservarea mediului sunt toate aspecte vitale.

4.2.3 Condițiile comerciale trebuie îmbunătățite, recurgându-se, acolo unde este cazul, la acorduri de liber schimb aprofundat și cuprinzător, care să urmărească depășirea frontierelor pentru a încuraja o aliniere constantă la normele, principiile și standardele UE în materie de reglementări tehnice, precum și în ceea ce privește implementarea. Obiectivul partenerilor UE ar trebui să conștientizeze în construirea unor economii puternice și incluzive, care își reduc constant dependența de ajutorul extern, acesta fiind un alt domeniu în care schimbul de experiență este esențial.

4.2.4 În cazul regimurilor autoritare, trebuie acordată prioritate dialogului cu întreprinderile independente (dar și cu sindicatele și cu alte organizații ale societății civile) și acordării de sprijin acestora. În general, trebuie să li se garanteze un rol mai important IMM-urilor, în calitatea lor de garanți ai durabilității,

statului de drept și dezvoltării economice. Organizațiile investitorilor străini, precum și alți parteneri din societatea civilă organizată pot juca de asemenea un rol.

4.3 *Observații suplimentare privind parteneriatele internaționale pentru dezvoltare*

4.3.1 CESE și alte organisme au subliniat deja nevoia unei cooperări strânse și eficiente între UE, ONU și alte instituții internaționale pe tema agendei de dezvoltare post-2015.

4.3.2 UE trebuie de asemenea să țină seama de și de alte evoluții recente, printre care Parteneriatul pentru o guvernare deschisă (o inițiativă deosebit de relevantă pentru CESE și care ilustrează principiul sus-menționat al parteneriatului). Impactul preconizatului Parteneriat transatlantic pentru comerț și investiții, dar și al altor acorduri similare trebuie luat în considerare așa cum se cuvine și monitorizat sub aspectul efectelor asupra cooperării pentru dezvoltare și tranziției.

4.3.3 Rolul și potențialul întreprinderilor private la nivel mondial și al investitorilor străini care împărtășesc valorile UE ar trebui mai bine valorificate și susținute, inclusiv sub aspectul respectării drepturilor economice și sociale fundamentale.

4.3.4 Ar trebui preconizat un studiu amplu care să analizeze cele mai bune practici ale fundațiilor și organizațiilor societății civile de anvergură mondială, precum și instrumentele utilizate de acestea în țările aflate în tranziție.

Bruxelles, 16 octombrie 2013

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Henri MALOSSE

Avizul Comitetului Economic și Social European privind Corpul voluntar european de ajutor umanitar: crearea condițiilor necesare și stimularea implicării cetățenilor din toate statele membre ale Uniunii (aviz exploratoriu, la solicitarea Președinției lituaniene)

(2014/C 67/03)

Raportor: **dl Giuseppe IULIANO**

La 15 aprilie 2013, în conformitate cu articolul 304 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, Președinția lituaniană a hotărât să consulte Comitetul Economic și Social European cu privire la

Corpul voluntar european de ajutor umanitar: crearea condițiilor necesare și stimularea implicării cetățenilor din toate statele membre ale Uniunii

(aviz exploratoriu, la solicitarea Președinției lituaniene).

Secțiunea pentru relații externe, însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 25 septembrie 2013.

În cea de-a 493-a sesiune plenară, care a avut loc la 16 și 17 octombrie 2013 (ședința din 16 octombrie), Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz cu 110 voturi pentru, și 2 abțineri.

Introducere

Încă de la înființare, Comitetul Economic și Social European a acordat o atenție specială voluntariatului, dat fiind că acesta reprezintă expresia concretă a mobilizării cetățenilor în favoarea solidarității, coeziunii sociale și a îmbunătățirii societăților în care își desfășoară activitatea. Voluntariatul este, după cum s-a spus, „dovada unui preaplin de bunăvoință din partea unei societăți”, precum și o reflectare concretă a valorilor pe care se întemeiază Uniunea Europeană.

CESE a abordat în diverse avize chestiuni legate de voluntariat, atât pe plan național, cât și în cadrul acțiunilor transfrontaliere de la nivelul UE, fiind, de fapt prima instituție europeană care a propus instituirea unui An european al voluntariatului. De asemenea, CESE a elaborat avize privind rolul societății civile în contextul acțiunii externe a UE și al cooperării pentru dezvoltare.

Prin urmare, includerea în Tratatul de la Lisabona, la articolul 214 alineatul (5), a unei mențiuni specifice privind înființarea unui Corp voluntar european de ajutor umanitar (European Voluntary Humanitarian Aid Corps – EVHAC), denumit ulterior inițiativa „Voluntarii UE în materie de ajutor umanitar” (EU Aid Volunteers), precum și demararea procedurii vizând adoptarea în viitorul apropiat a unui regulament de punere în aplicare a acestei inițiative reclamă din partea CESE o luare de poziție care să permită includerea în regulamentul respectiv și în punerea în aplicare ulterioară a punctelor de vedere ale societății civile.

1. Concluzii și recomandări

1.1 CESE întâmpină cu satisfacție crearea unui Corp voluntar european de ajutor umanitar (EVHAC) sau *EU Aid Volunteers*, care poate servi la promovarea participării cetățenilor europeni la acțiunile de ajutor umanitar, în special prin intermediul organizațiilor societății civile, precum și al organizațiilor guvernamentale de profil.

1.2 EVHAC trebuie să fie un instrument care să înlesnească implicarea statelor membre cu o tradiție mai redusă în asumarea unor sarcini de tip umanitar. În acest scop, CESE propune să fie luată în considerare inițierea unor acțiuni specifice, care să vizeze atât o mai amplă participare a voluntarilor din țările respective, cât și promovarea organizațiilor sociale și umanitare ale acestora.

1.3 Pentru a încuraja sprijinirea de către cetățeni a acțiunii umanitare și recunoașterea rolului voluntariatului, CESE recomandă să se aibă în vedere și acțiuni de popularizare și de sensibilizare a publicului larg pe aceste teme.

1.4 CESE împărtășește și, în același timp, își asumă afirmațiile din Consensul european privind ajutorul umanitar referitoare la obiectivele și mijloacele acțiunii umanitare și dorește să își exprime convingerea că ajutorul umanitar presupune protejarea victimelor crizelor umanitare, menținerii demnității și respectarea drepturilor acestora.

1.5 CESE subliniază semnificația amplă a noțiunii de „umanitar”, dincolo de simpla acordare de asistență, și amintește imperativul respectării principiilor umanitare privind umanitatea, imparțialitatea, neutralitatea și independența, precum și normele juridice care fac din acțiunea umanitară un demers fundamental.

1.6 CESE dorește să scoată în evidență caracterul specific al acțiunii de voluntariat și riscurile de confuzie cu alt tip de acțiuni, de natură profesională. În perioade de criză economică, precum cea actuală, acest aspect este deosebit de relevant, atât pe plan intern, cât și în contextul acțiunii externe a UE.

1.7 CESE relevă faptul că existența diverselor legislații în materie de voluntariat din diferitele state membre poate avea o influență negativă asupra inițiativei „Voluntarii UE în materie de ajutor umanitar”.

1.8 Încadrarea voluntarilor trebuie să aibă loc întotdeauna pe bază de necesități și după analiza și evaluarea situației și a necesităților populațiilor afectate de dezastre sau de crize complexe.

1.9 Propunerea de regulament⁽¹⁾ subliniază necesitatea stabilirii unor standarde pentru toate etapele procesului de participare a voluntarilor. CESE împărtășește această preocupare și sugerează ca aceste standarde să se întemeieze pe bunele practici din sectorul umanitar și pe inițiativele de calitate deja existente.

1.10 Organizațiile sociale sunt cele care întreprind acțiuni de voluntariat și, în mai mică măsură, instituțiile publice cu caracter civil. Calitatea instituțiilor este deosebit de importantă pentru succesul acestor activități. CESE recunoaște necesitatea de a ne îndrepta către mecanisme de certificare a organizațiilor bazate pe experiență și pe *acquis-ul* din sectorul umanitar. De asemenea, criteriile de certificare trebuie să fie aplicabile – chiar dacă trebuie adaptate – la organizațiile de primire din țările afectate.

1.11 CESE își exprimă convingerea că mecanismul de certificare trebuie să se întemeieze pe toate aceste experiențe și că implementarea sa trebuie să înglobeze criteriile majore de transparență, liberă concurență și egalitate de șanse, precum și criteriul responsabilității. Inițiativa trebuie să permită participarea ONG-urilor din țările cu o tradiție mai redusă în acest domeniu.

1.12 CESE își exprimă convingerea că, pe lângă formarea tehnico-profesională, care este, de bună seamă, importantă, trebuie să fie incluse și să aibă o pondere mai mare formarea privind valorile, respectul față de populațiile afectate, dimensiunea interculturală, respectul și aspectele psihosociale ale ajutorului și, în cele din urmă, multe alte dimensiuni ale misiunii umanitare, dincolo de dimensiunea tehnică.

1.13 În ceea ce privește participarea întreprinderilor cu experiență în domeniul voluntariatului corporatist sau de alt tip, CESE consideră că aceasta este o temă care trebuie studiată în profunzime, însă, în același timp, trebuie pus în valoare și rolul întreprinderilor mici și mijlocii.

2. Aspecte generale

2.1 Deși voluntariatul și acțiunea voluntară fac parte din *acquis-ul* comunitar iar instituțiile europene au lansat timp de

mai multe decenii diverse proiecte și programe în acest sens, Tratatul de la Lisabona cuprinde o singură referire expresă la voluntariat, la articolul 214 alineatul (5) din capitolul dedicat ajutorului umanitar. Se propune aici crearea unui Corp voluntar european de ajutor umanitar (EVHAC), pentru a promova participarea tinerilor europeni la acțiunile de ajutor umanitar.

2.2 Deși menționarea acestei participări a constituit o surpriză, din mai multe motive – era unica referire la voluntariat din tratat; în cadrul cooperării, domeniul umanitar este poate unul dintre cele mai profesionalizate; nu se făcea referire la voluntariat în contextul altor sectoare, în care exista totuși o experiență europeană, precum cel al tineretului, cel social etc. –, fapt este că, după intrarea în vigoare a Tratatului de la Lisabona, instituțiile europene au trecut la punerea în aplicare a acestor inițiative. Astfel, Comisia a demarat diverse studii privind fezabilitatea și posibilul impact al inițiativei și s-au lansat diferite proiecte-pilot ale căror învățăminte să servească la punerea în aplicare a inițiativei⁽²⁾. Printre modificările intervenite se numără și trecerea la denumirea inițiativa „Voluntarii UE în materie de ajutor umanitar”, precum și progresele înregistrate în dezbaterile unui regulament care să structureze punerea în aplicare a inițiativei.

2.3 CESE dorește să amintească faptul că voluntariatul a făcut parte dintotdeauna din activitatea multor organizații sociale europene și, ca atare, în cadrul lucrărilor CESE, s-a acordat o atenție susținută sprijinirii sale, promovării etc.

2.4 În același timp, prin intermediul diverselor sale avize, CESE a luat în permanență poziție cu privire la aspecte ale cooperării pentru dezvoltare și la acțiunea externă a Uniunii, punând un accent special pe aspectele aferente mandatului său: rolul societății civile, drepturile lucrătorilor și drepturile sociale, printre altele.

2.5 Ajutorul umanitar este una dintre componentele acțiunii externe a Uniunii și, totodată, un domeniu în care ies mai mult în evidență participarea și rolul de protagonist al societății civile europene. Peste 47 % din ajutorul umanitar al Comisiei Europene este acordat prin intermediul ONG-urilor⁽³⁾, o situație similară regăsindu-se și în majoritatea statelor membre. În plus, aceasta este una dintre politicile europene care se bucură în cea mai mare măsură de sprijin din partea cetățenilor europeni, fapt reflectat de sondajele Eurobarometru⁽⁴⁾.

⁽²⁾ DG ECHO a comandat trei studii prospective pe această temă, în 2006, 2010 și 2012: „Review concerning the establishment of a European Voluntary Humanitarian Aid Corps”, 2006; „Review concerning the establishment of a European Voluntary Humanitarian Aid Corps - Final report”, 2010, și „Impact Assessment on the establishment of a European Voluntary Humanitarian Aid Corps”, 2012, care au ajuns la diferite concluzii.

⁽³⁾ Date din Memoria ECHO din anul 2012 http://ec.europa.eu/echo/files/funding/figures/budget_implementation/AnnexV.pdf.

⁽⁴⁾ Eurobarometrul din martie 2012 referitor la această temă, relevă că 88 % dintre cetățenii europeni sunt de acord ca Uniunea să aloce resurse în acest scop: http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/ebs/ebs_383-384_fact_es_es.pdf

⁽¹⁾ Propunere de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de instituire a Corpului voluntar european de ajutor umanitar *EU Aid Volunteers* (COM(2012) 514 final).

2.6 Din 1996, odată cu aprobarea Regulamentului (CE) 1275/1996, Comisia Europeană dispune de o bază solidă pentru activitățile sale umanitare, care a fost completată de adoptarea Consensului european privind ajutorul umanitar, încheiat în 2007 de cele trei instituții (Consiliul, Comisia și Parlamentul) și care cuprinde cadrul general al politicii în materie de ajutor umanitar. Textul acestuia stabilește viziunea comună, obiectivele politice și principiile ajutorului umanitar al UE, prezentând o viziune a UE care răspunde la unison și cu eficiență sporită la nevoile umanitare. Totodată, el definește rolul statelor membre și al instituțiilor comune. În sfârșit, articolul 214 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (TFUE) stabilește statutul de politică independentă al ajutorului umanitar.

2.7 CESE împărtășește și, în același timp, își asumă afirmațiile din Consensul european privind ajutorul umanitar, potrivit căruia „obiectivul ajutorului umanitar al UE este acela de a oferi un răspuns urgent, bazat pe necesități, destinat protejării vieții, prevenirii și alinării suferinței umane și menținerii demnității umane oriunde este nevoie, atunci când guvernele și actorii locali sunt depășiți de situație, se află în imposibilitatea de a acționa sau nu doresc să acționeze. Ajutorul umanitar al UE cuprinde acțiuni de asistență, ajutor și asigurare a protecției populației în scopul de a salva și proteja vieți omenești în timpul crizelor umanitare sau ulterior acestora, precum și desfășurarea unor acțiuni care facilitează sau permit un acces liber la persoanele aflate la nevoie și punerea la dispoziție în mod liber a acestei asistențe. Asistența umanitară a UE este oferită ca răspuns la crize provocate de om (inclusiv urgențe complexe) și la dezastre naturale, după cum este necesar”⁽⁵⁾. CESE apreciază în mod deosebit referirile la protecția victimelor și la menținerea demnității umane, depășindu-se astfel înțelegerea ajutorului ca simplă asistență.

2.8 Prin urmare, CESE subliniază că, dincolo de definițiile din dreptul internațional în materie umanitară aplicabile drepturilor victimelor sau de propriile instrumente juridice europene citate mai sus, pentru unele organizații umanitare recunoscute, precum Medici fără Frontiere, „acțiunea umanitară este un gest al societății civile pentru societatea civilă, al oamenilor pentru oameni, care caută să salveze viața și să aline suferințele. Spre deosebire de alte tipuri de ajutor, ea nu aspiră la transformarea societății, ci la depășirea unei perioade critice. Ea presupune asumarea unui angajament față de persoane, nu față de state”. Rolul care revine societății civile în domeniul umanitar este unul fundamental.

2.9 CESE semnaleză faptul că noțiunea de ajutor umanitar, care a evoluat pe parcursul ultimelor decenii, cuprinde aspecte referitoare la prevenție și la reducerea riscului, la asistență, la protecție și la reconstrucție în urma dezastrelor sau a conflictelor. Prin Consensul european privind ajutorul umanitar, Uniunea Europeană s-a situat pe o poziție fruntașă în acest domeniu. În același timp, ajutorul umanitar nu se axează numai pe satisfacerea necesităților, ci comportă și aspecte

legate de așa-numita „abordare pe bază de drepturi”, precum și de încercarea de a recupera demnitatea persoanei. CESE poate contribui cu elemente proprii la această concepție a abordărilor bazate pe drepturile omului.

2.10 De asemenea, CESE dorește să releve faptul că Consensul european privind ajutorul umanitar sau inițiativa „Voluntarii UE în materie de ajutor umanitar” pot contribui la implicare în aceste chestiuni a anumitor state membre care, fără să aibă o tradiție îndelungată, dispun de un potențial semnificativ pentru a contribui cu viziuni noi, cu dinamism și cu voluntari. Aceasta trebuie să fie una dintre posibilele direcții de acțiune ale inițiativei „Voluntarii UE în materie de ajutor umanitar”: promovarea acțiunilor de voluntariat în domeniul umanitar ale cetățenilor de pe tot cuprinsul Uniunii Europene.

2.11 Prin urmare, CESE salută inițiativa „Voluntarii UE în materie de ajutor umanitar” și dorește ca punctele sale de vedere să fie luate în considerare în procesul de elaborare a regulamentului privind această inițiativă, abordând în primul rând acele aspecte care sunt indisolubil legate de misiunea și experiența sa ca organism european de consultare a societății civile.

3. Voluntariatul în contextul ajutorului european

3.1 CESE este de acord cu definițiile voluntariatului formulate în propunerea de regulament, care se regăsesc și în alte avize. CESE dorește să scoată în evidență caracterul specific al acțiunii de voluntariat și riscurile de confuzie cu alt tip de acțiuni, de natură profesională. În perioade de criză economică, precum cea actuală, acest aspect este deosebit de relevant, atât pe plan intern, cât și în contextul acțiunii externe a UE. De aceea, CESE propune, în anumite cazuri, evaluarea posibilului impact economic al voluntariatului european în țările de destinație.

3.2 CESE ține să amintească tema nevoii de coerență a legislațiilor privind voluntariatul în Uniunea Europeană și, mai presus de toate, privind acțiunile voluntarilor la nivel internațional. CESE relevă faptul că existența diverselor cadre juridice în materie de voluntariat din diferitele state membre poate avea o influență negativă asupra inițiativei „Voluntarii UE în materie de ajutor umanitar”⁽⁶⁾.

3.3 În același timp, CESE este convins de faptul că o astfel de inițiativă trebuie să servească la o implicare sporită a statelor membre cu o tradiție mai redusă în chestiuni privind voluntariatul și ajutorul umanitar. Va trebui ca inițiativa să se ocupe de înlesnirea participării organizațiilor din aceste țări și de promovarea participării voluntarilor, femei și bărbați, din întreaga Uniune, pe baza principiilor egalității de șanse. CESE propune să se treacă la acțiuni specifice de promovare a participării atât a organizațiilor, cât și a voluntarilor din acele state membre care, până în prezent, au participat în mai mică măsură la activități umanitare.

⁽⁵⁾ Articolul 8 din Consens. JO C 25, 30.1.2008, p. 1-12. Consensul se referă, de asemenea, la inițiative precum proiectul Sphère, care stabilesc drepturile celor afectați de crize umanitare și ridică problema protejării lor. „Carta umanitară” Sphère și Standardele minime.

⁽⁶⁾ Avizul CESE privind „Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliul, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor privind politicile UE și voluntariatul: recunoașterea și promovarea activităților de voluntariat transfrontaliere în UE”. COM(2011) 568 final, JO C 181, 21.6.2012, pp. 150-153.

3.4 Deși inițial propunerea din TFUE se rezuma la chestiunile de ajutor umanitar, o mare parte din proiectele-pilot finanțate și majoritatea sarcinilor încredințate voluntarilor de referă mai curând la chestiuni privind cooperarea pentru dezvoltare, reducerea riscurilor de dezastre, reabilitarea și reconstrucția, atenuarea consecințelor, capacitatea de rezistență la situații de urgență etc. CESE consideră că această adaptare este logică și propune să se analizeze modul în care poate evolua în viitor activitatea de voluntariat în cadrul cooperării pentru dezvoltare europene.

3.5 Activitățile de voluntariat în contextul ajutorului umanitar european și, în general, al acțiunilor de cooperare pentru dezvoltare, trebuie să fie coerente cu celelalte acțiuni ale instituțiilor europene, să le completeze și să se integreze în acestea. CESE consideră că voluntariatul poate fi util în alte domenii ale cooperării internaționale pentru dezvoltare, însă această participare trebuie abordată cu respectarea criteriilor legate de prudență, de „a nu provoca neajunsuri” (*do no harm*) sau de precauție, limitând situațiile în care sunt mobilizați voluntari.

3.6 Ca atare, CESE este de acord cu faptul că Parlamentul European a limitat posibila participare a voluntarilor în situații de conflict, de amenințare la adresa siguranței sau de urgență complexă. Siguranța beneficiarilor, a voluntarilor și a personalului în general trebuie să primeze, mai ales acolo unde se desfășoară misiuni umanitare.

3.7 În acest sens, CESE propune să se facă progrese în direcția definirii celor mai potrivite tipuri de proiecte pentru implicarea voluntarilor sau, cel puțin, să se stabilească mai riguros tipurile de acțiuni la care nu ar trebui să participe voluntarii, conform inițiativei supuse examinării. Acțiunea umanitară este deosebit de amplă și diversă, motiv pentru care trebuie căutate în cadrul său acele contexte în care munca voluntară este cea mai adecvată.

3.8 De asemenea, CESE salută faptul că s-a trecut de la abordarea din tratat privind voluntariatul în rândul tinerilor la o abordare mai realistă, a diverselor tipuri de voluntariat, a competențelor necesare, a valorilor care fac diferența etc. CESE consideră că trebuie depuse eforturi pentru a se ajunge la un echilibru de gen corespunzător în cadrul proiectului.

4. Provocări privind punerea în aplicare a inițiativei „Voluntarii UE în materie de ajutor umanitar”

4.1 Instituțiile europene au adoptat o abordare prudentă de punere în aplicare a inițiativei „Voluntarii UE în materie de ajutor umanitar”. Evaluarea proiectelor-pilot și a inițiativelor duse la bun sfârșit până în prezent ar trebui să fie esențială pentru confruntarea cu unele provocări viitoare și pentru asumarea acestora. Rezultatele evaluărilor respective ar trebui împărtășite cu toate părțile interesate iar lecțiile învățate ar trebui supuse dezbaterii.

4.2 Încadrarea voluntarilor trebuie să aibă loc întotdeauna pe bază de necesități și cereri, după analiza și evaluarea situației și

necesităților populațiilor afectate de dezastre sau de crize complexe. Este esențială legătura cu mecanismele de coordonare, atât la scară europeană (Grupul de lucru pentru ajutoare umanitare și ajutoare alimentare – COHAFA, mecanisme ale DG ECHO), cât și internațională, prin intermediul Oficiului pentru coordonarea afacerilor umanitare (OCHA).

4.3 Totodată, ar trebui instituite mecanisme clare împreună cu rețelele specializate din sectorul umanitar, precum (pentru moment) Federația Internațională a Societăților de Cruce Roșie și Semilună Roșie, organizații voluntare în cooperare în situații de urgență (*Voluntary Organisations in Cooperation in Emergencies – VOICE*) sau Consiliul Internațional al Agențiilor de Voluntari (*International Council of Voluntary Agencies – ICVA*), printre altele.

4.4 Propunerea de regulament subliniază necesitatea stabilirii unor standarde pentru toate etapele mobilizării voluntarilor în țări terțe. CESE împărtășește această preocupare și sugerează ca aceste standarde să se întemeieze pe bunele practici din sectorul umanitar și pe inițiativele de calitate relevante deja existente (7).

4.5 La elaborarea acestor standarde trebuie să se acorde o atenție specială aspectelor privind siguranța și asigurării condițiilor necesare pentru ca voluntarii să își poată desfășura activitatea și să contribuie cu valoare adăugată la proiectele umanitare.

4.6 Organizațiile sociale sunt cele care întreprind acțiuni de voluntariat și, în mai mică măsură, instituțiile publice cu caracter civil. Calitatea instituțiilor este deosebit de importantă pentru succesul acestor activități. CESE recunoaște necesitatea de a ne îndrepta către mecanisme de certificare a organizațiilor bazate pe experiență și pe acquis-ul din sectorul umanitar. Astfel, CESE propune să se analizeze și să se valorifice experiența dobândită de DG ECHO în contextul Acordului-cadru de parteneriat cu organizațiile neguvernamentale și cu agențiile ONU (8).

4.7 CESE își exprimă convingerea că mecanismul de certificare trebuie să se întemeieze pe toate aceste experiențe și că implementarea sa trebuie să înglobeze criteriile majore de transparență, liberă concurență și egalitate de șanse, precum și criteriul responsabilității. Inițiativa trebuie să permită participarea ONG-urilor din țările cu o tradiție mai redusă în acest domeniu. Pentru aceasta, CESE propune să fie concepute acțiuni specifice, care să contribuie la popularizarea inițiativei „Voluntarii UE în materie de ajutor umanitar” și a acțiunilor umanitare în general în statele membre respective.

(7) CESE propune să se dea curs în special Inițiativei privind standardele comune (*Joint Standards Initiative – JSI*), lansată în cadrul a trei dintre cele mai relevante inițiative din domeniul îmbunătățirii intervenției umanitare: proiectul Sphère, parteneriatul pentru responsabilizarea actorilor umanitari (*Humanitarian Accountability Partnership – HAP*) și Codul bunelor practici ale rețelei *People in Aid*.

(8) De asemenea, ar trebui să se dea curs propunerilor Comitetului de coordonare a răspunsului umanitar, aflate actualmente în dezbateri, și să se studieze mecanismele de certificare instituite în unele state membre, în căutarea unor abordări coerente și pentru evitarea supra-punerilor.

4.8 De asemenea, criteriile de certificare trebuie să fie aplicabile – chiar dacă trebuie adaptate – la organizațiile de primire din țările afectate. Acțiunile de consolidare a capacităților organizațiilor de primire trebuie să constituie o prioritate și să se poată bizui pe sprijinul tehnic, logistic și financiar al proiectului. Inițiativa poate fi un instrument de susținere a partenerilor din Sud și poate contribui la consolidarea societăților de primire. CESE a fost deosebit de sensibil în acest sens și a adoptat diverse avize pe această temă ⁽⁹⁾.

4.9 CESE insistă asupra faptului că organizațiile de trimitere și de primire a voluntarilor trebuie să aibă caracter civil, drept garanție a menținerii principiilor și valorilor umanitare, precum și a acceptării lor de către comunitățile afectate.

4.10 În ceea ce privește participarea întreprinderilor cu experiență în domeniul voluntariatului corporatist sau de alt tip, CESE consideră că aceasta este o temă care trebuie studiată în amănunt, urmând a fi propuse anumite mecanisme pentru o astfel de participare. În orice caz, CESE consideră că trebuie stimulat și rolul întreprinderilor mici și mijlocii, și nu numai, cum s-a mai întâmplat, al marilor întreprinderi în care există un departament de RSI (responsabilitate socială a întreprinderilor) sau un departament similar.

4.11 Formarea candidaților pentru a participa la inițiativa „Voluntarii UE în materie de ajutor umanitar” este esențială pentru a asigura desfășurarea acțiunilor în bune condiții. CESE își exprimă convingerea că, pe lângă formarea tehnico-profesională, care este, de bună seamă, importantă, trebuie să fie incluse și să aibă o pondere mai mare formarea privind valorile, respectul față de populațiile afectate, dimensiunea interculturală, respectul și aspectele psihosociale ale ajutorului și, în cele din urmă, multe alte dimensiuni ale misiunii umanitare, dincolo de dimensiunea tehnică. Trăsătura distinctivă a acțiunii umanitare constă tocmai în accentul pus pe anumite principii și valori care trebuie să stea la baza formării voluntarilor.

4.12 Pentru aceasta, trebuie contactat pe sprijinul entităților din diversele state membre care au deja experiență în acest domeniu și al rețelelor de formare de la nivel european, nu numai cele universitare, ci și cele ale organizațiilor fără scop lucrativ. Trebuie să se acorde o atenție specială punerii în valoare a acțiunilor de formare din cadrul proiectelor-pilot deja implementate. CESE îndeamnă la colectarea cât mai rapidă a bunelor practici din acest domeniu, care să servească drept criterii de evaluare (*benchmarks*) pentru propunerile viitoare.

4.13 Propunerea de regulament are în vedere crearea unei baze de date în care pot fi incluși potențialii voluntari, ce urmează a fi mobilizați prin intermediul organizațiilor certificate sau, eventual, al serviciilor Comisiei. CESE dorește să atragă atenția asupra faptului că integrarea unui voluntar într-o organizație nu depinde doar de cerințele tehnice, ci și de o anumită afinitate, constând în valori împărtășite și în acceptarea mandatelor și misiunii instituției, printre altele. Prin urmare, indiferent de modalitățile finale pe care la va presupune baza de date a voluntarilor, creată de Comisie, CESE își exprimă convingerea că trebuie să se țină seama de acest aspect.

4.14 Punerea în aplicare a inițiativei „Voluntarii UE în materie de ajutor umanitar” constituie o ocazie de intensificare a acțiunilor de sensibilizare și educare a cetățenilor europeni în spiritul solidarității, al necesității de a menține fluxurile de ajutoare, inclusiv în perioade de criză, și al promovării valorilor universale. Dincolo de „vizibilitatea” acțiunilor pur și simplu, CESE dorește să afirme, ca și în alte avize, necesitatea de a strânge legăturile cu cetățenii. Pentru îndeplinirea acestei sarcini, un rol fundamental revine organizațiilor societății civile, multe dintre ele reprezentate în cadrul CESE. CESE pledează pentru orientarea acestor acțiuni de popularizare în rândul cetățenilor înspre acele state membre care, la ora actuală, au o tradiție mai redusă în acest domeniu.

Bruxelles, 16 octombrie 2013

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Henri MALOSSE

⁽⁹⁾ Avizul CESE „Participarea societății civile la politicile de dezvoltare și de cooperare pentru dezvoltare ale Uniunii Europene”. JO C 181, 21.6.2012, pp. 28-34.

Avizul Comitetului Economic și Social European privind o cetățenie mai incluzivă și deschisă față de imigranți (aviz din proprie inițiativă)

(2014/C 67/04)

Raportor: **dl Luis Miguel PARIZA CASTAÑOS**

La 14 februarie 2013, în conformitate cu articolul 29 alineatul (2) din Regulamentul de procedură, Comitetul Economic și Social European a hotărât să elaboreze un aviz din proprie inițiativă privind

„O cetățenie mai incluzivă și deschisă față de imigranți”

(aviz din proprie inițiativă).

Secțiunea pentru ocuparea forței de muncă, afaceri sociale și cetățenie, însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 3 octombrie 2013.

În cea de-a 493-a sesiune plenară, care a avut loc la 16 și 17 octombrie 2013 (ședința din 16 octombrie), Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz cu 176 de voturi pentru, 10 voturi împotriva și 14 abțineri.

1. Recomandări și propuneri

1.1 CESE semnaleză că, în ultimii zece ani, s-au înregistrat progrese însemnate în UE în legătură cu aplicarea egală a drepturilor, libertățile și garanțiile conferite de statutul de cetățean european, consolidându-se criteriul rezidenței față de cel al naționalității. Cetățenia europeană evoluează către o cetățenie bazată pe rezidență, în temeiul Cartei Drepturilor Fundamentale și al valorilor și principiilor TFUE.

1.2 Comitetul consideră că este momentul de a efectua o evaluare și de a analiza sarcinile neterminate și obstacolele care împiedică o cetățenie europeană mai incluzivă, participativă și civică să fie deschisă la integrarea tuturor persoanelor rezidente în mod stabil.

1.3 Cetățenii europeni ai secolului XXI trebuie să facă față unei mari provocări, care constă în extinderea bazelor democrațiilor noastre pentru a-i include pe noii cetățeni, egali în drepturi și obligații. Pentru aceasta, dreptul la naționalitatea statelor membre și la cetățenia europeană trebuie să includă toate persoanele de origine imigrantă, care aduc o mare diversitate națională, etnică, religioasă și culturală. Comitetul consideră că democrațiile europene sunt societăți libere și deschise și trebuie să se bazeze pe incluziunea tuturor cetățenilor, indiferent de originea și caracteristicile lor.

1.4 CESE propune inițierea unei reflecții pentru a afla dacă actualele baze normative și politice pe care se întemeiază politica europeană de imigrație, cetățenia și integrarea sunt suficiente pentru societățile europene de azi, care sunt tot mai pluraliste și foarte diverse.

1.5 Criza economică a șters de pe agenda politică chestiunea protecției drepturilor fundamentale, a integrării și a luptei împotriva discriminării. CESE atrage atenția asupra riscurilor de sporire a intoleranței, a rasismului și a xenofobiei

împotriva imigranților și a minorităților. Este necesar ca factorii de decizie, conducătorii sociali și mijloacele de comunicare să dea dovadă de o înaltă responsabilitate și de o pedagogie politică și socială de înalt nivel pentru a preîntâmpina aceste comportamente și ca instituțiile UE să intervină fără șovăială pentru protejarea drepturilor fundamentale.

1.6 Comitetul dorește să transmită un mesaj clar celor care, din perspectiva unui naționalism exclusiv, definesc identitatea națională și identitatea europeană astfel încât să fie excluse de la drepturile de cetățenie milioane de persoane cu statut juridic vulnerabil, din cauza originii lor naționale. Trebuie sporită calitatea democrației în Europa, extinzând accesul la naționalitatea statelor membre și la cetățenia europeană.

Recomandări pentru statele membre:

1.7 Întrucât multe state membre au legislații restrictive în ce privește accesul la naționalitate, CESE le recomandă să adopte legislații și proceduri administrative mai flexibile, astfel încât resortisanții țărilor terțe care au statut de rezidenți pe termen lung ⁽¹⁾ să poată avea acces la naționalitate.

1.8 Comitetul îndeamnă statele membre să încheie convenții cu țările de origine ale imigranților, pentru ca aceștia să poată avea naționalitate dublă.

1.9 Statele membre trebuie să semneze și să ratifice Convenția europeană asupra cetățeniei din 1997, Convenția privind participarea cetățenilor străini la viața publică locală din 1992 și să respecte principiile proporționalității, al protecției jurisdicționale efective și al nediscriminării în cadrul politicilor lor de dobândire și pierdere a naționalității.

⁽¹⁾ Directiva 2003/109.

1.10 CESE ia notă de barierele pe care le mențin diverse state membre în calea drepturilor politice – dreptul la vot, la întrunire, la participare politică – și le recomandă să-și modifice legislațiile astfel încât resortisanții țărilor terțe cu rezidență stabilă să se bucure de drepturi politice.

Propunere pentru reforma Tratatului:

1.11 Comitetul propune Uniunii Europene ca, pe viitor, atunci când se va iniția un nou proces de reformare a TFUE, să se modifice articolul 20, astfel încât să fie cetățeni europeni și persoanele care, fiind resortisanți ai țărilor terțe, își au reședința stabilă în UE și dispun de statutul de rezident pe termen lung.

1.12 Criteriul rezidenței persoanelor trebuie utilizat pentru a obține cetățenia Uniunii. Așa cum a indicat CESE într-un aviz anterior ⁽²⁾, în dreptul european rezidența constituie deja un criteriu de acordare a unei serii de drepturi și libertăți economice, sociale, culturale și civile resortisanților țărilor terțe. Multe dintre aceste drepturi sunt similare celor legate de cetățenia europeană, deși, în prezent, unele drepturi politice sunt excluse, cum ar fi dreptul la vot. CESE ar dori să reitereze faptul că „rezidența legală stabilă trebuie să fie, la rândul său, o procedură pentru a avea acces la cetățenia Uniunii Europene” ⁽³⁾.

Propunere pentru instituțiile europene:

1.13 Carta Drepturilor Fundamentale a UE are caracter obligatoriu și creează un nou cadru pentru politicile europene în domeniul imigrației, integrării și cetățeniei. Comisia trebuie să analizeze modalitatea în care Carta afectează statutul și drepturile resortisanților țărilor terțe, pentru a lansa noi inițiative care să adapteze legislația în materie de imigrație la garanțiile consacrate de Cartă.

1.14 Carta stabilește bazele generale ale unui nou concept de cetățenie civică (ansamblu comun de drepturi și obligații fundamentale) pentru resortisanții țărilor terțe. Comitetul propune ca dezvoltarea acestui concept de cetățenie civică să constituie una dintre prioritățile programului politic care va urma Programului de la Stockholm din 2014.

1.15 UE trebuie să adopte un **Cod al imigrației**, care să confere o mai mare transparență și claritate juridică drepturilor și libertăților resortisanților țărilor terțe cu rezidență în UE. Comitetul consideră că legislația europeană în materie de imigrație trebuie să garanteze egalitatea de tratament și principiul nediscriminării.

1.16 Comisia trebuie să evalueze problemele care persistă în practică în statele membre în ce privește protecția drepturilor fundamentale ale resortisanților țărilor terțe, în special în privința drepturilor sociale, a mobilității și a accesului la protecția jurisdicțională efectivă.

1.17 Comisia trebuie să analizeze obstacolele pe care le mențin unele state membre în calea aplicării statutului de rezident pe termen lung și a Cărții albastre ⁽⁴⁾ și să ducă la bun sfârșit în mod eficient procedurile de constatare a neîndeplinirii obligațiilor împotriva acelor state membre care încălcă normele europene.

1.18 În cadrul agendei integrării, Comisia trebuie să realizeze o evaluare a procedurilor și obstacolelor pe care le mențin statele membre în ce privește dobândirea și pierderea naționalității, precum și a impactului acestora asupra cetățeniei Uniunii.

1.19 Comitetul solicită Comisiei Europene să elaboreze un raport privind stadiul dezbaterilor din cadrul UE în legătură cu Convenția Națiunilor Unite privind protecția lucrătorilor migranți și a membrilor familiilor acestora ⁽⁵⁾. Comisia trebuie să asigure condițiile pentru ratificarea acesteia.

2. Cetățenia europeană

2.1 Anul 2013 a fost declarat „Anul european al cetățenilor”. Cetățenia Uniunii reprezintă unul dintre instrumentele cele mai eficiente în vederea edificării unei identități comune a tuturor europenilor. Comitetul consideră de mare actualitate filosofia politică ce există încă de la începuturile UE, de când Jean Monnet a afirmat: „*nu coalizăm state, ci unim oameni*”.

2.2 Cetățenia europeană nu este o formă fără fond, ci reprezintă un statut juridic și politic concret, alcătuit din drepturi și libertăți. Democrația, libertatea, statul de drept, egalitatea și drepturile omului sunt valori fundamentale ale Uniunii, în conformitate cu articolul 2 din Tratatul privind Uniunea Europeană.

2.3 CESE consideră că, în momente atât de dificile cum sunt cele actuale, traversând grava criză economică, socială și politică ce face ravagii în Europa, este necesar să se lanseze strategii inovatoare pentru a promova o cetățenie mai deschisă și incluzivă și pentru a spori încrederea tuturor persoanelor care locuiesc în Europa.

2.4 Comisia Europeană a publicat al doilea Raport privind cetățenia europeană, intitulat „Cetățeni europeni: drepturile tale, viitorul tău”, în care se analizează o serie de bariere și probleme existente. CESE salută raportul Comisiei, dar semnalează lipsa unor măsuri politice în ce privește resortisanții țărilor terțe care se bucură de drepturi și libertăți europene similare, dar nu și de cetățenie deplină.

⁽²⁾ JO 208 C, 3.9.2003, p.76.

⁽³⁾ JO 208 C, 3.9.2003, p. 76, punctul 4.3.

⁽⁴⁾ Directiva 2009/50.

⁽⁵⁾ Adunarea Generală a ONU din 18.12.1990.

2.5 Comitetul desfășoară în prezent numeroase inițiative de promovare a unei cetățenii europene mai active, însă atrage atenția asupra unei grave probleme, și anume că mulți tineri, urmași ai unor imigranți de a doua sau a treia generație, se află în grave situații de discriminare și excluziune, care le zdruncină considerabil sentimentul de apartenență la o societate care îi consideră „cetățeni de categoria a doua”.

3. Agenda europeană a integrării: participarea imigranților la procesul democratic

3.1 În urmă cu zece ani, CESE a propus deja ca integrarea să fie o parte fundamentală a politicii de imigrație comune și a solicitat lansarea unei agende europene. În 2004, Consiliul a adoptat Principiile fundamentale comune pentru integrare, printre care se află: „*accesul imigranților în instituții și la bunurile și serviciile publice și private, pe picior de egalitate cu propriii cetățeni și într-un mod nediscriminatoriu, este o condiție esențială pentru o mai bună integrare.*” Tot astfel, „*participarea imigranților la procesul democratic și la procesul de elaborare a politicilor și măsurilor de integrare, în special la nivel local, favorizează integrarea acestora.*”

3.2 În colaborare cu CESE, Comisia Europeană elaborează în prezent agenda europeană a integrării și promovează numeroase activități de sprijinire a statelor membre. CESE și Comisia au creat Forumul european pentru integrare⁽⁶⁾, în vederea facilitării participării imigranților și a organizațiilor societății civile.

3.3 Comitetul a contribuit la agenda integrării prin diversele avize elaborate⁽⁷⁾.

3.4 Forumul a analizat importanța pe care o are pentru integrare participarea imigranților la procesul democratic și a considerat că statele membre care facilitează imigranților accesul la drepturile legate de cetățenie îmbunătățesc integrarea. Din acest motiv, CESE recomandă statelor membre ca, în contextul lor juridic național, să adopte legislații mai flexibile, astfel încât resortisanții țărilor terțe care au statut de rezidenți pe termen lung să poată avea acces la naționalitate.

3.5 Comitetul apreciază atitudinea favorabilă integrării a sindicatelor, organizațiilor patronale și ONG-urilor și faptul că acestea facilitează participarea imigranților la viața democratică a organizațiilor lor. Societatea civilă îi îndeamnă pe resortisanții țărilor terțe să devină membrii activi ai organizațiilor sale.

⁽⁶⁾ <http://ec.europa.eu/ewsi/en/policy/legal.cfm>

⁽⁷⁾ JO C 318, 29.10.2011, p. 69-75; JO C 48, 15.2.2011, p. 6-13; JO C 354, 28.12.2010, p. 16-22; JO C 347, 18.12.2010, p. 19-27; JO C 128, 18.5.2010, p. 29-35; JO C 27, 3.2.2009, p. 95-98; JO C 318, 23.12.2006, p. 128-136; JO C 125, 27.5.2002, p. 112-122.

3.6 Integrarea este un proiect social bidirecțional și dinamic de adaptare reciprocă între imigranți și societatea-gază, care trebuie sprijinit printr-o mai bună guvernanță în Uniunea Europeană, la nivel național, regional și local. O abordare comună europeană are o mare valoare adăugată deoarece face legătura între integrare, pe de o parte, și valorile și principiile consacrate de tratat, egalitatea de tratament și nediscriminarea, Carta Drepturilor Fundamentale, Convenția europeană a drepturilor omului și Strategia Europa 2020, pe de altă parte.

3.7 Legislația europeană în materie de imigrație trebuie să garanteze egalitatea de tratament și principiul nediscriminării. În acest sens, trebuie menționat aspectul legat de drepturile și posibilitățile în ce privește folosirea limbii materne și libertatea religioasă. Comitetul consideră ca foarte pozitivă inițiativa Comisiei de a propune o directivă⁽⁸⁾ pentru facilitarea exercitării drepturilor lucrătorilor europeni în cadrul liberei circulații.

3.8 CESE a afirmat că toate persoanele rezidente în UE trebuie să beneficieze de un tratament echitabil, indiferent de naționalitate sau dacă sunt imigranți; pentru aceasta trebuie depășite o serie de limitări pe care le prezintă în prezent statutul de cetățean al Uniunii.

4. Naționalitate, rezidență și cetățenia Uniunii Europene

4.1 Comitetul dorește actualizarea reflecției privind natura cetățeniei europene, în cazul resortisanților țărilor terțe cu reședință legală și stabilă în UE. Este necesară revenirea la abordarea stabilită inițial în concluziile Consiliului de la Tampere⁽⁹⁾. Tratatul echitabil și egal între cetățenii europeni și resortisanții țărilor terțe, definit la Tampere⁽¹⁰⁾, constituie în continuare o prioritate politică, întrucât obiectivele nu au fost atinse, după paisprezece ani de aplicare a politicii de imigrație comune.

4.2 Statelor membre le revine acordarea naționalității în temeiul propriei legislații, întrucât, în prezent, Tratatul nu atribuie Uniunii nicio competență de armonizare legislativă; este vorba, prin urmare, de o chestiune de suveranitate națională.

⁽⁸⁾ COM(2013) 236 final.

⁽⁹⁾ Consiliul European de la Tampere, concluziile Președinției, 15 și 16 octombrie 1999.

⁽¹⁰⁾ La punctul 18 se afirmă:

„Uniunea Europeană trebuie să garanteze un tratament echitabil resortisanților din țări terțe cu ședere legală pe teritoriul statelor membre UE. O politică de integrare mai fermă ar trebui să prevadă acordarea de drepturi și obligații similare celor ale cetățenilor Uniunii, precum și încurajarea eliminării discriminării din viața economică, socială, culturală și elaborarea de măsuri împotriva rasismului și xenofobiei”.

La punctul 21 al concluziilor se stabilește ca prioritate că:

„statutul juridic al resortisanților țărilor terțe trebuie apropiat de cel al resortisanților statelor membre. Consiliul European își însușește obiectivul de a oferi resortisanților țărilor terțe cu reședința legală pe un timp îndelungat posibilitatea de a obține naționalitatea statutului membru în care locuiesc.”

4.3 Însă în toate statele membre organizațiile de imigranți, sindcatele și ONG-urile lansează inițiative și dezbateri pentru a reduce termenele și a flexibiliza procedurile de naturalizare și accesul la naționalitate al imigranților și pentru facilitarea integrării, ținând seama de faptul că nici societatea și nici statul care exclud de la egalitatea de tratament și de la drepturile de participare persoanele cu rezidență stabilă nu sunt favorabile integrării.

4.4 Conceptul de cetățenie europeană este puternic ancorat în Tratat, în dreptul Uniunii și în Carta Drepturilor Fundamentale. Tratatul (TFUE) și anume articolul 20 din acesta, afirmă că: „este cetățean al Uniunii orice persoană care are naționalitatea unui stat membru. Cetățenia Uniunii se adaugă cetățeniei naționale, fără a o înlocui.” Naționalitatea, potrivit dispozițiilor privind obținerea și pierderea sa din fiecare legislație națională, reprezintă astfel „cheia universală” a accesului la cetățenia UE ⁽¹¹⁾.

4.5 Legătura strânsă între statutul de cetățean european și naționalitatea statelor membre a făcut obiectul unor numeroase dezbateri și critici de la crearea cetățeniei europene în 1992, odată cu Tratatul de la Maastricht. Această legătură implică, în principiu, excluderea formală de la cetățenia Uniunii a resortisanților țărilor terțe cu reședința legală în UE, motiv pentru care aceste persoane au rămas „invizibile” în dezbaterile europene pe marginea cetățeniei și în ce privește participarea la politică și viața democratică.

4.6 O accepție restrânsă a cetățeniei Uniunii este aceea potrivit căreia există un grup omogen și ușor de identificat de persoane, numite cetățeni europeni și altul de persoane clasificate ca resortisanți ai țărilor terțe, care nu sunt considerate drept cetățeni ai Europei.

4.7 Dar cine sunt acești „cetățeni” europeni? Este oare potrivită limitarea sferei cetățeniei Uniunii la acele persoane care dețin naționalitatea unui stat membru? Dispun deja resortisanții țărilor terțe de unele drepturi și libertăți similare și comparabile cu cele ale cetățenilor europeni? Care sunt limitările și provocările actuale ale cetățeniei Uniunii? Care este rolul participării politice și al dreptului la vot în acest context? De ce mulți tineri urmași ai unor imigranți sunt în continuare „cetățeni de categoria a doua”? Dacă participarea imigranților la procesul democratic facilitează integrarea lor, de ce sunt atunci excluși de la acesta?

4.8 Până acum, statele membre au fost cele care, în mod indirect, au hotărât cine este sau nu cetățean al Uniunii. Această situație trebuie să se schimbe, astfel încât cetățenia Uniunii să reprezinte nucleul integrării europene.

⁽¹¹⁾ De Groot, G.R. (1998), „The relationship between the nationality legislation of the Member States of the European Union and European Citizenship”, capitolul VI, în M. La Torre (ed.), *European Citizenship: An Institutional Challenge*, Haga: Kluwer International Law.

5. O cetățenie europeană „civică”

5.1 Carta Drepturilor Fundamentale pune bazele generale ale unui nou concept de cetățenie civică, incluzivă și participativă, care, în opinia Comitetului, trebuie dezvoltat.

5.2 Comisia a indicat faptul că Carta Drepturilor Fundamentale constituie textul de referință pentru dezvoltarea conceptului de „cetățenie civică” pentru resortisanții țărilor terțe (cu un ansamblu comun de drepturi și obligații fundamentale).

5.3 Carta Drepturilor Fundamentale a UE are caracter obligatoriu, cu o valoare juridică similară celei a tratatelor. Carta a transformat și a consolidat componentele statutului de cetățenie a Uniunii. Persoanele care intră în domeniul său de aplicare sunt atât cetățenii europeni, cât și resortisanții țărilor terțe. Capitolul V este dedicat „drepturilor cetățenilor”, dar chiar și aici, la articolul 41 (dreptul fundamental la bună guvernare sau administrație) și la articolul 45 alineatul (2) (dreptul fundamental la liberă circulație și ședere) sunt incluși și resortisanții țărilor terțe.

5.4 CESE semnaleză că restul dispozițiilor Cartei sunt aplicabile tuturor persoanelor, indiferent de naționalitate. Carta limitează puterea discreționară a statelor membre în ce privește chestiunile legate de siguranța șederii, reîntregirea familiei, expulzarea, chiar și dobândirea și pierderea naționalității. Unul dintre aspectele fundamentale este capitolul VI referitor la justiție, care include dreptul la justiție eficace și la protecție jurisdicțională efectivă în cazul încălcării unor drepturi fundamentale și de cetățenie.

5.5 CESE consideră că combinația dintre cetățenia Uniunii și Cartă poate avea efecte profunde asupra extinderii categoriilor de persoane care ar putea beneficia de statutul de cetățean european. Una dintre cele mai mari provocări existente este asigurarea accesului la protecție jurisdicțională efectivă pentru resortisanții țărilor terțe ale căror drepturi și libertăți fundamentale au fost refuzate sau încălcate de către statele membre și autoritățile acestora în cadrul dreptului european ⁽¹²⁾.

5.6 Pe durata lucrărilor de pregătire a Convenției Europene, CESE a adoptat o rezoluție în care a propus: „Este necesară îmbunătățirea politicilor de integrare a imigranților. Comitetul solicită ca Convenția să analizeze posibilitatea acordării cetățeniei europene acelor resortisanți ai țărilor terțe care beneficiază de statutul de rezidenți pe o durată lungă de timp ⁽¹³⁾”.

⁽¹²⁾ S. Carrera, M. De Somer și B. Petkova (2012), *The Court of Justice of the European Union as a Fundamental Rights Tribunal: Challenges for the Effective Delivery of Fundamental Rights in the Area of Freedom, Security and Justice*, CEPS Policy Brief, Centrul de Studii Politice Europene, Bruxelles.

⁽¹³⁾ JO C 61, 14.3.2003, p. 170, punctul 2.11.

5.7 În Comunicarea sa privind politica de imigrație comună⁽¹⁴⁾, Comisia a stabilit obiectivul de stabilire a unui cadru legislativ european pentru admisia și șederea resortisanților țărilor terțe și a unui statut juridic comun care să se bazeze pe principiul conferirii drepturilor și îndatoririlor pe picior egal cu cetățenii europeni, dar care să varieze în funcție de durata șederii.

5.8 Faptul că li se oferă posibilitatea de a dobândi cetățenia după o perioadă minimă de cinci ani poate reprezenta o garanție a reușitei integrării în societate pentru mulți emigranți sau ar putea fi un prim pas către dobândirea naționalității statului membru respectiv.

5.9 În Avizul său privind *accesul la cetățenia Uniunii Europene*, CESE a semnalat că noțiunea extinsă de cetățenie europeană corespunde celei adoptate de Comisia Europeană sub denumirea de „cetățenie civică”.

5.10 CESE a sprijinit ideea că o „cetățenie civică” la nivel european trebuie înțeleasă ca o „cetățenie participativă și incluzivă” pentru toate persoanele cu rezidență stabilă pe teritoriul Uniunii și a cărei axă centrală să fie principiul egalității tuturor persoanelor în fața legii. În Avizul său privind *accesul la cetățenia Uniunii Europene*, CESE a indicat deja că, în acest fel, s-ar ajunge la „un angajament de tratament echitabil pentru a promova și facilita integrarea civică a resortisanților țărilor terțe cu rezidență principală stabilă într-unul dintre statele membre ale Uniunii Europene (egalitate în fața legii)” și s-ar putea face față discriminării actuale de care suferă resortisanții țărilor terțe.

6. După zece ani, încă mai persistă probleme ce trebuie rezolvate

6.1 În ultimul deceniu, Europa a lansat politici, a adoptat legislații și a pronunțat jurisprudență foarte relevante atât pentru cetățenia Uniunii, cât și pentru statutul resortisanților țărilor terțe. Aceste procese au dus la o extindere treptată a drepturilor, libertăților și garanțiilor inerente cetățeniei europene pe baza criteriului rezidenței. Cu toate acestea, CESE consideră că această extindere este incompletă, întrucât are prea multe limitări.

6.2 Unul dintre pașii cei mai importanți în domeniul legislativ a fost adoptarea **Directivei privind cetățenia (2004/38)**, care a armonizat într-un singur instrument juridic cadrul normativ european privind circulația și rezidența, care era înainte atât de dispersat și fragmentat. UE a fost deosebit de activă în ce privește recunoașterea drepturilor și dispozițiile privind nediscriminarea resortisanților țărilor terțe care sunt înrudiți cu cetățenii europeni. Directiva recunoaște în mod

expres acestor membri ai familiei care sunt resortisanți ai țărilor terțe diverse drepturi și libertăți cu caracter foarte similar cu cele de care se bucură cetățenii europeni.

6.2.1 CESE împărtășește opinia Comisiei, care a semnalat că una dintre cele mai importante provocări este accesibilitatea drepturilor prevăzute de directivă pentru toate persoanele, în viața de zi cu zi, eliminându-se unele rele practici naționale și oferind, de asemenea, o protecție jurisdicțională efectivă persoanelor ale căror libertăți inerente cetățeniei au fost încălcate.

6.2.2 În vreme ce aceste „drepturi inerente cetățeniei” provin direct din relația de rudenie, accesul la ele poate deveni real doar în momentul în care cetățenii europeni și membrii familiilor acestora își exercită dreptul la liberă circulație sau emigrează într-un alt stat membru. Exercițarea mobilității intraeuropene rămâne una dintre condițiile pentru obținerea protecției acordate de cetățenia europeană membrilor familiilor⁽¹⁵⁾. Directiva recunoaște de asemenea un drept de rezidență permanentă acestor membri ai familiei, după o perioadă de cinci ani de ședere.

6.2.3 Cu toate acestea, CESE consideră că autoritățile naționale mențin în vigoare legislații și practici care îngreunează exercitarea libertății de circulație și ședere de către membrii familiilor cetățenilor europeni. De asemenea, persistă situații de discriminare inversă, de pe urma cărora suferă membrii străini ai familiilor cetățenilor europeni; aceste situații trebuie soluționate⁽¹⁶⁾.

6.3 **Curtea de Justiție a UE** a fost foarte activă și a jucat un rol pozitiv în protejarea și interpretarea proactivă a legislației și a drepturilor individuale aferente cetățeniei europene⁽¹⁷⁾. CJUE a afirmat că cetățenia europeană are menirea de a fi statutul fundamental al cetățenilor europeni⁽¹⁸⁾.

6.3.1 CESE salută jurisprudența emisă de Curtea de la Luxemburg pe tema cetățeniei și semnaleză că, odată cu adoptarea directivei, s-a integrat mare parte din jurisprudența CJUE, întrucât au fost compilate cele mai relevante hotărâri în cauze legate de libera circulație și cetățenia europeană apărute până în 2004.

⁽¹⁵⁾ Guild, E. (2004), *The Legal Elements of European Identity: EU Citizenship and Migration Law*, Haga: Kluwer Law International, European Law Library.

⁽¹⁶⁾ Raportul anual european privind libera circulație a lucrătorilor în Europa 2010-2011, K. Groenendijk et al., ianuarie 2012, Comisia Europeană, DG Ocuparea forței de muncă. A se vedea <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=475&langId=en>

⁽¹⁷⁾ Kostakopoulou, T. (2007), „European Citizenship: Writing the Future”, *European Law Journal*, Special Issue on EU Citizenship, Vol. 13, nr. 5, pp. 623-646.

⁽¹⁸⁾ C-184/99, Grzelczyk.

⁽¹⁴⁾ COM(2000) 757 final.

6.3.2 CJUE a emis de asemenea o amplă jurisprudență privind principiile generale de drept european⁽¹⁹⁾, cum ar fi cele privitoare la proporționalitate și nediscriminare, aplicabile tuturor persoanelor, indiferent de naționalitatea sau statutul lor de imigranți, care se văd afectate de acțiunile sau de dreptul Uniunii. Jurisprudența a acoperit chiar și competențele statelor membre în legătură cu chestiunile de dobândire și pierdere a naționalității și cu implicațiile acestora asupra cetățeniei europene și a drepturilor conexe.

6.3.3 Curtea de Justiție a semnalat în repetate rânduri că, la exercitarea competențelor lor pe teme de naționalitate, statele membre au obligația de a acorda o atenție specială consecințelor propriilor legislații și decizii în cadrul dreptului european în domeniul cetățeniei și liberei circulații și, în special, în ce privește exercitarea deplină a drepturilor și libertăților inerente cetățeniei Uniunii⁽²⁰⁾.

6.4 În anul 2003 a intrat în vigoare un pachet de drept privind imigrația, ce conține instrumente juridice privind condițiile de intrare și de ședere a resortisanților țărilor terțe, care oferă drepturi și garanții, dintre care unele sunt similare celor aferente cetățeniei europene. **Directiva 2003/109⁽²¹⁾ privind statutul resortisanților țărilor terțe cu rezidență pe termen lung** a creat un statut juridic comun pentru resortisanții țărilor terțe cu rezidență legală și neîntreruptă pe teritoriul unui stat membru pe o perioadă de cinci ani.

6.4.1 CESE subliniază că filosofia directivei constă în apropierea între statutul cetățenilor europeni și cel al resortisanților țărilor terțe cu rezidență pe termen lung, precum și în protecția siguranței șederii acestora în Uniune. Cu toate acestea, statutul comun nu le oferă încă acestor persoane o egalitate și o cetățenie cu drepturi depline, ci este vorba de o „cvasi-egalitate” sau de o „cvasi-cetățenie de rangul trei”, condiționată de o serie de criterii⁽²²⁾. Așa cum a semnalat Comisia Europeană în raportul său privind punerea în aplicare a directivei⁽²³⁾, în vreme ce articolul 11 din directivă prevede o „cvasi-egalitate de tratament” între rezidenții pe termen lung și resortisanții statelor membre, există o lipsă gravă de informații în ce privește modalitatea de aplicare, ceea ce generează probleme la punerea sa efectivă în practică.

⁽¹⁹⁾ De Groot, G.R. (2005), „Towards a European Nationality Law”, în H. Schneider (ed.), *Migration, Integration and Citizenship: A Challenge for Europe's Future*, Vol. I, pp. 13-53.

⁽²⁰⁾ A se vedea, cu titlu de exemplu, următoarele cauze: C-369/90, Micheletti, C-192/99, Kaur sau C-135/08, Rottmann. A se vedea J. Shaw (ed) (2012), *Has the European Court of Justice Challenged Member States Sovereignty in Nationality Law?*, EUI Working Paper RSCAS 2011/62, EUDO Citizenship Observatory, Florența.

⁽²¹⁾ Pentru o analiză privind directiva și originile sale, a se vedea: S. Carrera (2009), *In Search of the Perfect Citizen? The intersection between integration, immigration and nationality in the EU*, Martinus Nijhoff Publishers: Leiden.

⁽²²⁾ A se vedea articolul 11 din directivă. Groenendijk, K. (2006), „The Legal Integration of Potential Citizens: Denizens in the EU in the final years before the implementation of the 2003 directive on long-term resident third country nationals”, în R. Bauböck, E. Ersboll, K. Groenendijk și H. Waldrauch (eds), *Acquisition and Loss of Nationality*, Volumul I: *Comparative Analyses: Policies and Trends in 15 European Countries*, Amsterdam: Amsterdam University Press, p. 385-410.

⁽²³⁾ COM(2011) 585: Raport privind punerea în aplicare a Directivei 2003/109.

6.4.2 Pe de altă parte, directiva prevede, ca pe unul dintre aspectele valorii sale adăugate, posibilitatea de exercitare a „liberei circulații” sau mobilități către un al doilea stat membru și de obținere a unui tratament „cvasi egal”. Incluziunea unei dimensiuni a mobilității în interiorul Europei sau a liberei circulații ne duce cu gândul la același model de cetățenie a Uniunii urmat de dreptul european în domeniul cetățeniei pentru încurajarea mobilității intraeuropene.

6.5 Alte directive din dreptul european al imigrației includ la rândul lor o abordare și o dimensiune a „mobilității intraeuropene” similară cu statutul pe termen lung, pentru a face mai atrăgătoare piețele muncii europene, **cum ar fi Directiva 2009/50 privind cartea albastră pentru imigranții cu grad înalt de calificare**.

6.6 Cu toate acestea, CESE consideră că, din cauza unei puneri incorecte în aplicare a directivei de către unele state membre, condițiile și criteriile aplicabile resortisanților țărilor terțe și membrilor familiilor lor pentru ședere și muncă într-un al doilea stat membru, diferit față de cel care le-a acordat permisul european, sunt departe de a fi echivalente cu libertatea de circulație transfrontalieră a cetățenilor europeni.

6.7 În plus, caracterul fragmentat și sectorial al cadrului legislativ în materie de imigrație legală nu favorizează egalitatea de tratament și un cadru uniform de drepturi pentru resortisanții țărilor terțe care locuiesc și doresc să își exercite dreptul la libera circulație în interiorul UE⁽²⁴⁾.

7. Dialogul cu țările de origine

7.1 În alte avize, Comitetul a recomandat îmbunătățirea dialogului politic și social cu țările de origine ale imigranților care ajung în Europa. CESE salută încheierea diverselor acorduri.

7.2 Acest dialog trebuie să trateze și dreptul la cetățenie. Comitetul consideră că acordurile dintre state care duc la acceptarea dublei naționalități sunt foarte pozitive, întrucât le permit resortisanților țărilor terțe să se bucure de drepturi civile, sociale și politice.

7.3 Însă, pentru a acorda drepturile politice, unele state membre reclamă reciprocitatea. Comitetul semnaleză faptul că, deși este un instrument pozitiv, în unele cazuri reprezintă o limitare a drepturilor persoanelor, atunci când țările de origine nu recunosc criteriul reciprocității.

⁽²⁴⁾ S. Carrera et al. (2011), *Labour Immigration Policy in the EU: A Renewed Agenda for Europe 2020*, CEPS Policy Brief, Centrul de Studii Politice Europene, Bruxelles.

7.4 CESE dorește ca politica externă a UE să se angajeze pe deplin pentru promovarea unei guvernante globale a migrațiilor internaționale în cadrul Organizației Națiunilor Unite, în temeiul unor instrumente juridice internaționale aplicabile, cum ar fi, printre altele, Declarația universală a drepturilor omului, Convenția internațională a ONU privind protecția drepturilor tuturor lucrătorilor migranți și a membrilor familiilor acestora (Comitetul a propus ⁽²⁵⁾ Uniunii Europene ratificarea acesteia), Pactul privind drepturile civile și politice, Pactul privind drepturile economice, sociale și culturale și convențiile OIM.

Bruxelles, 16 octombrie 2013

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Henri MALOSSE

⁽²⁵⁾ JO C 302, 7.12.2004, p. 49.

**Avizul Comitetului Economic și Social European pe tema „Către un consum mai durabil: durata de viață a produselor industriale și informarea consumatorilor, mijloace de restabilire a încrederii”
(aviz din proprie inițiativă)**

(2014/C 67/05)

Raportor: **dl Thierry LIBAERT**

Coraportor: **dl Jean-Pierre HABER**

La 14 februarie 2013, în conformitate cu articolul 29 alineatul (2) din Regulamentul de procedură, Comitetul Economic și Social European a hotărât să elaboreze un aviz din proprie inițiativă pe tema

„Către un consum mai durabil: durata de viață a produselor industriale și informarea consumatorilor, mijloace de restabilire a încrederii” (aviz din proprie inițiativă).

Comisia consultativă pentru mutații industriale (CCMI), însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 26 septembrie 2013.

În cea de-a 493-a sesiune plenară, care a avut loc la 16 și 17 octombrie 2013 (ședința din 17 octombrie), Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz cu 178 de voturi pentru, 1 vot împotriva și 5 abțineri.

1. Concluzii și recomandări

1.1 Obsolescența programată este legată de modul de producție industrială, care are nevoie de o rată de reînnoire minimă a produselor sale. Deși această reînnoire a produselor poate fi necesară, anumite abuzuri trebuie combătute. Comitetul Economic și Social European face bine distincția între defectarea calculată cu bună știință și accelerarea modurilor noastre de consum. Deși ar trebui puse în discuție acele practici de marketing care promovează inovații majore, în condițiile în care, de multe ori, acestea nu sunt decât accesorii, preocuparea avizului de față este punerea sub control a celor mai flagrante cazuri și îmbunătățirea garanțiilor pentru consumatori. Obiectivul este de a contribui la consolidarea încrederii în întreprinderile noastre europene. Propunerile sunt de ordin tehnic, comercial, normativ, educativ și informativ. Ele se înscriu în cadrul strategic ce vizează un echilibru mai echitabil și mai just în lanțul de producție-distribuție-consum.

1.2 CESE își exprimă dorința de a fi complet interzise produsele a căror defectare este calculată astfel încât să provoace scoaterea din uz a aparatului respectiv. Aceste cazuri, rare dar flagrante, precum cel – mediatizat – al unor imprimante construite astfel încât să se blocheze după un anumit număr de utilizări, nu pot decât să suscite neîncrederea cetățenilor în întreprinderi.

1.3 CESE recomandă întreprinderilor să faciliteze repararea propriilor produse. Acest lucru va trebui realizat pe trei axe: reparațiile trebuie să fie posibile din punct de vedere tehnic (de exemplu, la unele tablete digitale bateriile sunt sudate de carcasa aparatului, pentru a împiedica orice reparare și a forța o nouă achiziție), iar consumatorul trebuie să-și poată procura piese de schimb în termen de 5 ani după achiziție. În fine, cumpărarea produsului ar trebui însoțită de o notă care să indice în detaliu posibilitățile de reparare și modul de reparare a acestuia. În linii generale, prin avizul său, CESE solicită să se acorde un sprijin puternic dimensiunii sociale și întreprinderilor

de reparații. Măsurile menite să îmbunătățească relația bazată pe încredere dintre întreprinderi și clienții lor trebuie să aibă în vedere în principal posibilitățile pe care le oferă pentru sprijinirea ocupării forței de muncă.

1.4 Excluzând calea reglementării constrângătoare, CESE încurajează demersurile voluntare de certificare. De exemplu, în domeniul produselor casnice, garanția de a putea beneficia de reprovizionare pe 10 sau 20 de ani era un tip de argument utilizat la vânzarea produselor. Valorificarea acestei garanții ar putea face obiectul unei standardizări europene aplicabile tuturor produselor utilizate pe teritoriul celor 28 de state membre ale Uniunii, pentru a nu penaliza întreprinderile europene. Totodată, fabricanții s-ar putea angaja să publice cifre privind cele mai frecvente tipuri de defecțiuni, dat fiind că le cunosc pe cele mai recurente. Ei ar putea păstra numai acele piese sau s-ar putea angaja să le producă la cerere sau să găsească subcontractanți ai mărcii respective care să le producă. Acest procedeu ar reprezenta un angajament ferm din partea anumitor întreprinderi pentru a garanta fiabilitatea propriilor produse și, dincolo de relația lor cu consumatorul, se înscrie în ideea de certificare voluntară pentru furnizarea mijloacelor de a întreține produsele și de a le face să dureze în timp.

1.5 CESE încurajează statele membre să ia în considerare aspectele privind combaterea obsolescenței programate în cadrul politicii lor de achiziții publice. Ca urmare a importanței comenzilor publice în țările Uniunii Europene (16 % din PIB), autorităților publice le revine un rol esențial, pe lângă faptul că trebuie să acționeze în mod exemplar.

1.6 CESE consideră că îmbunătățirea calității și a durabilității produselor fabricate va genera locuri de muncă durabile în Europa, prin urmare ea trebuie stimulată. Această evoluție, însoțită de acțiuni de formare adecvate, va contribui la ieșirea din criza care îi afectează grav pe salariații europeni.

1.7 CESE recomandă afișarea duratei estimate de viață a produselor, astfel încât consumatorul să poată alege ce achiziționează în cunoștință de cauză. El recomandă să se experimenteze, pe bază voluntară, un mod de afișare a prețului care să indice costul anual estimat pe durata de viață a produsului, pentru a incita la achiziționarea de produse durabile. În acest caz, speranța de viață afișată ar trebui controlată, pentru a se evita abuzurile la care ar putea fi expus consumatorul. Astfel, consumatorul ar putea achiziționa produse mai costisitoare în acel moment, dar care ar fi amortizate mai convenabil în timp. Acest lucru ar stimula cu siguranță întreprinderile noastre să producă obiecte mai durabile. Acest mod de afișare ar trebui să se concentreze pe informația pertinentă de care are nevoie consumatorul și ar trebui diferențiat în funcție de categoriile de produse, pentru a se evita efectele excesului de informație pe anumite ambalaje.

1.8 CESE consideră utilă punerea în aplicare a unui sistem care să garanteze o durată de viață minimă pentru produsele achiziționate. În prezent, nu există nicio legislație care să reglementeze durata de viață minimă a produselor și nici norme europene care să permită măsurarea acesteia. Cu toate acestea, încep să apară inițiative în cadrul etichetării ecologice. Întreprinderile care produc sau comercializează un produs trebuie să internalizeze costurile externe legate de reciclare în cazul produselor a căror durată de viață este mai mică de cinci ani, în special în cazul în care produsul respectiv conține substanțe nocive pentru mediu.

1.9 CESE propune extinderea mecanismului de garanții aferent achizițiilor printr-o garanție minimă de funcționare, reparațiile fiind, în acest caz, pe cheltuiala producătorului.

1.10 Consumatorul suportă în mare măsură costurile generate de reducerea duratei de viață a produselor și de posibilitatea insuficientă de reparare a acestora, precum și efectele strategiei întreprinderilor și a anumitor distribuitori, care încearcă uneori să vândă garanții extinse dincolo de primul an de utilizare, în condițiile în care garanția de doi ani este obligatorie. Consumatorul pare adesea insuficient informat cu privire la drepturile sale. O mai bună comunicare, în special prin utilizarea internetului și a rețelelor de socializare ar putea consolida gradul de sensibilizare a consumatorilor. Un Observator european al obsolescenței programate ar permite consumatorilor să cunoască mai bine aceste practici și să se orienteze mai bine în alegerile pe care le fac.

1.11 Sensibilizarea consumatorilor este o condiție necesară pentru utilizarea adecvată și durabilă a produselor. În plus, este important ca aceștia să fie informați în mod corespunzător cu privire la durata de viață minimă a produselor, care este un criteriu hotărâtor de alegere la achiziționarea unui produs. În acest sens, sunt bine venite inițiativele și activitățile comerciale și antreprenoriale voluntare.

1.12 Consumatorul are deseori impresia că trebuie să înfrunte o adevărată junglă legislativă. Deși există numeroase directive privind obsolescența programată (practici comerciale,

deșeuri etc.), în ansamblu, documentele pe această temă sunt insuficient coordonate și ar necesita o armonizare în cadrul pachetului legislativ.

1.13 CESE recomandă statelor membre să încurajeze, în special în cadrul sistemului educativ, un mod de consum responsabil, astfel încât consumatorii să ia în considerare impactul asupra mediului din perspectiva ciclului de viață a produsului, amprenta ecologică și calitatea acestuia.

1.14 CESE recomandă Comisiei Europene să solicite studii în această privință, pentru clarificarea numeroaselor date vehiculate, deseori contradictorii. Aceasta ar permite formarea unei viziuni obiective asupra impactului, în special economic și social, al obsolescenței programate, atât sub aspectul beneficiilor evidențiate ca urmare a rotației vânzărilor de produse, cât și sub aspectul forței de muncă și al balanței comerciale.

1.15 CESE propune organizarea, în 2014, a unei mari mese rotunde la nivel european pe această temă. Această masă rotundă va reuni toate părțile interesate: reprezentanți din industrie, din sectorul financiar, distribuitori, sindicate, asociații ale consumatorilor, ONG-uri, agenții de normalizare, experți. Totodată, ea va trebui să aibă caracter sectorial, pentru a nu se focaliza numai pe câteva sectoare industriale. În fine, ea va trebui să fie însoțită de un forum deschis cetățenilor Uniunii Europene, în perspectiva încurajării unei participări publice cât mai largi; rețelele de socializare sunt o cale de încurajare a acestei participări.

1.16 În mod mai general, CESE recomandă accelerarea cercetării și a progreselor pe trei axe, care sunt în măsură să frâneze obsolescența programată:

- proiectarea ecologică a produselor: această abordare permite să se asigure, încă de la început, durabilitatea resurselor utilizate, luând în considerare impactul asupra mediului al produselor și ansamblul ciclului lor de viață;
- economia circulară, care vizează o abordare „cradle to cradle” (reciclare permanentă), menită să transforme deșeurile unei întreprinderi în resursele altora;
- economia funcțională vizează dezvoltarea ideii de utilizare a produselor, mai degrabă decât pe cea a posesiei lor. Potrivit acestei viziuni, întreprinderile nu vând un produs, ci o funcție, plătită în măsura utilizării ei. Prin urmare, este în interesul producătorilor să conceapă obiecte solide, reparabile, ușor de întreținut și să asigure un lanț de producție și o logistică adaptată, care vor fi plasate în miezul modelului lor economic.

1.17 Prin mesajul pe care îl transmite la nivel european, CESE își exprimă dorința ca Europa să intre într-o fază de tranziție economică, de la o societate a risipei, la una durabilă, iar creșterea să fie orientată astfel încât să răspundă nevoilor consumatorilor dintr-o perspectivă cetățenească, fără să facă niciodată din acest lucru un obiectiv în sine.

2. Introducere și conținut

2.1 Obsolescența programată este o problemă îngrijorătoare din mai multe motive: reducând durata de viață a produselor de consum, ea sporește consumarea resurselor și, în același timp, cantitatea de deșeuri care trebuie prelucrate la sfârșitul duratei de viață a produselor. Putând îmbrăca diverse forme, ea este utilizată pentru a stimula vânzările și a susține creșterea economică, creând nevoia continuă de produse și condiții care, în mod intenționat, fac imposibilă repararea bunurilor de consum.

2.2 Consecințele sunt creșterea risipei de resurse și poluarea aberantă în așa măsură încât societatea civilă și o serie de reprezentanți politici care refuză aceste practici se organizează pentru a semna și a combate incoerențele sistemului (acțiunile colective din Statele Unite împotriva companiei Apple, plângerea depusă în Brazilia, proiectul de lege din Belgia și Franța de la începutul anului 2013).

2.3 „Declasarea planificată” este clasificată în mod curent în diverse categorii, luând în considerare faptul că obsolescența poate fi definită ca fiind „deprecierea unui material sau a unui echipament înainte de uzura sa materială” (*Le Petit Larousse*), așa încât acest material este depreciat sau perimat din alte motive decât uzura sa fizică, dar care țin de progresul tehnic, de evoluția componentelor sau de modă etc.

2.4 Se pot distinge mai multe forme de obsolescență:

- obsolescența programată în sens strict, care constă în a prevedea o durată de viață redusă a produsului, la nevoie prin introducerea unui dispozitiv intern care să determine încetarea funcționării aparatului după un anumit număr de utilizări;
- obsolescența indirectă, care se referă în general la imposibilitatea reparării unui produs din cauza lipsei de piese de schimb potrivite sau pentru că reparația se dovedește imposibilă (cazul bateriilor sudate de aparatul electric);
- obsolescența de incompatibilitate; este, de exemplu, cazul unui program informatic care nu mai funcționează din momentul actualizării unui sistem de operare; acest tip este legat de obsolescența serviciilor postvânzare, care încurajează consumatorul mai curând să înlocuiască un produs decât să-l repare, printre altele din cauza duratei și a prețului reparației;
- obsolescența psihologică, care ține de campaniile de marketing ale întreprinderilor, urmărind să-i facă pe consumatori să perceapă produsele existente ca fiind depășite. Ar fi inutil să obligăm un fabricant de tablete digitale să producă obiecte cu o durată de viață de zece ani, când modelele noastre de consum ne determină să dorim să le schimbăm la fiecare doi ani. De exemplu, periodicitatea ar fi în medie de 20 de luni pentru înlocuirea unui telefon mobil (10 luni pentru categoria de vârstă 12-17 ani). În ciuda importanței acestui subiect, avizul nu abordează decât primele trei puncte, al patrulea impunând o abordare specifică a modurilor de consum.

2.5 Nu există un consens definitiv pe această temă. Toate aceste nuanțe demonstrează cât de necesar este să se definească noțiunea în ansamblul ei și să se întreprindă măsuri diferențiate, în funcție de factorii obiectivi (tehnici) și de cei subiectivi (influența modei, comercializarea unor noi produse) ai obsolescenței. Pot exista produse al căror caracter efemer poate constitui un avantaj sub aspectul protecției mediului. Pe de altă parte, obsolescența depinde și de comportamentul consumatorilor.

2.6 Abordarea CESE se dorește a fi nuanțată. Scopul nu este acela de a crește durata de viață a tuturor produselor în mod uniform, ci de a judeca din perspectiva utilizării produsului. De asemenea, se dorește o abordare care să optimizeze aceste utilizări, ținându-se cont de faptul că optimizarea nu implică neapărat o prelungire a duratei de viață. CESE dorește să contribuie la o mai bună percepție a fiabilității produselor întreprinderilor europene.

2.7 Există numeroase motive pentru care Uniunea Europeană trebuie să trateze chestiunea obsolescenței programate, acestea fiind de natură ecologică, socială, medicală, culturală, dar și economică. Trebuie luate în considerare și aspectele mai intangibile, dar la fel de importante, după părerea noastră, și anume aspectele simbolice și etice.

2.8 În prezent, din punctul de vedere al mediului, consumul nostru anual de materii prime este de aproximativ 60 de miliarde de tone, ceea ce înseamnă un consum de resurse naturale cu circa 50 % mai mare decât acum 30 de ani. Astfel, un european consumă 43 kg de resurse pe zi, în timp ce un african 10 kg. Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică (OCDE) a estimat, pe baza nivelurilor cunoscute din 1999, „că, la o rată de creștere anuală a producției lor primare de 2 %, rezervele de cupru, plumb, nichel, argint, staniu și zinc nu vor dura mai mult de 30 de ani, iar cele de aluminiu și de fier vor dura între 60 și 80 de ani. Așadar, tot mai multe materiale vor deveni o raritate”. Pe de altă parte, 10 milioane de tone de deșeuri electrice și electronice (DEEE) sunt generate anual în Europa (cifrele din 2012), volum preconizat să atingă 12 milioane în 2020. Pe lângă politicile de reciclare și inovare, trebuie sprijinite și politicile de recuperare prevăzute de noua directivă europeană care a intrat în vigoare la 13 august 2012, în paralel cu combaterea obsolescenței programate.

2.9 Pe plan social, obsolescența programată ridică trei tipuri de probleme. Mai întâi, în contextul crizei, comportamentele generate de obsolescența programată a bunurilor de consum contribuie la dinamica de achiziții în rate și la niveluri de îndatorare necunoscute până acum. Persoanele care suferă cel mai mult de pe urma obsolescenței sunt cele care fac parte din categoriile sociale defavorizate, care nu-și pot permite produse durabile scumpe și se mulțumesc adesea cu produse de calitate mai scăzută, mai fragile. În plus, toată filiera locurilor de muncă din sectorul întreprinderilor de reparații ar putea avea de suferit din cauza consecințelor negative ale obsolescenței programate. Cifrele din raportul ADEME (2007) ⁽¹⁾ confirmă această tendință: doar 44 % din aparatele care se strică sunt reparate.

⁽¹⁾ Agence de l'Environnement et de la Maîtrise de l'Energie (Agenția pentru mediu și gestionarea energiei).

Potrivit estimărilor distribuitorilor, numai 20 % dintre intervențiile asupra aparatelor cărora le-a expirat garanția au ca rezultat repararea acestora. Studiul realizat de ADEME în 2010 demonstrează la rândul său o scădere semnificativă, în Franța, a activităților de reparare între 2006 și 2009, scăderea fiind mai drastică în categoria produselor electromenajere. Filiera reparațiilor prezintă avantajul că nu poate fi delocalizată și că oferă în mare parte locuri de muncă stabile.

2.10 Efectele asupra sănătății publice nu sunt neglijabile. Acestea îmbracă două forme. Este vorba fie de efectele directe, generate de incinerarea produselor, asupra populațiilor din zonă, ca urmare a toxicității componentelor electronice, fie de efecte pe plan internațional. Într-adevăr, lipsa infrastructurilor de prelucrare a deșeurilor informatice este atât de acută, încât numeroase produse scoase din uz sunt exportate în mod ilegal în zone geografice în care depozitarea lor este mai puțin costisitoare, dar are numeroase consecințe asupra populației locale (cum este cazul Ghanei, unde se extrage fierul din deșeuri pentru a fi trimis ulterior în Dubai sau în China. Multe dintre aceste deșeuri ajung în țările din Sud, unde provoacă probleme de sănătate a mediului).

2.11 Există și consecințe pe plan cultural. Conform anumitor studii, durata medie de viață a produselor electromenajere este de 6-8 ani, în timp ce, acum 20 de ani, era de 10-12 ani. Consumatorii își pot pune pe bună dreptate întrebări privind reducerea duratei de viață a produselor în condițiile în care pretutindeni se pune accentul pe inovare. Încrederea cetățenilor europeni în industria lor se construiește în timp și se tocește ca efect al obsolescenței. În momentul în care aproape toate

sondajele de opinie indică o distanțiere maximă a cetățenilor de industria lor, este evident că constatarea de către consumatori a defectărilor premature sau a imposibilității reparației, nu-i poate ajuta să se reconcilieze cu întreprinderea respectivă. Această situație explică de asemenea faptul că 92 % dintre cetățenii europeni ⁽²⁾ doresc afișarea duratei de viață (sau de utilizare) a produselor. Competitivitatea întreprinderilor europene ține și de îmbunătățirea încrederii consumatorilor în întreprinderi.

2.12 Totodată, există consecințe și pe plan economic. Marea majoritate a întreprinderilor incriminate sunt din domeniul înaltei tehnologii, domeniu în care produsele sunt adesea importate în Europa. Abordând această temă, Uniunea Europeană oferă întreprinderilor sale o modalitate de a se distinge, aplicând în mod eficient un demers cu caracter durabil.

2.13 Comitetul Economic și Social European nu ignoră aspectele mai intangibile, dar poate la fel de importante. Din punct de vedere simbolic, deși, în general, activitățile noastre desfășurate realizate în spiritul Rio+20 sunt marcate de importanța pe care o acordăm dezvoltării durabile, recunoaștem că obsolescența programată reprezintă tocmai un aspect defnitoriu al dezvoltării durabile, pentru care pledăm. În ceea ce privește locul pe care îl rezervăm eticii în societățile noastre, considerăm ca fiind greu de acceptat faptul că anumitor ingineri li s-ar putea atribui sarcina de a concepe produse care se perimează mai repede sau că se lansează campanii de publicitate care incită consumatorii să achiziționeze produse, deși se știe că efectul nu va fi ridicarea nivelului lor de satisfacție.

Bruxelles, 17 octombrie 2013

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Henri MALOSSE

⁽²⁾ Sondaj Eurobarometru: „Attitudes of Europeans towards building the single market for green products” (Atitudinea europenilor față de construirea pieței unice pentru produsele ecologice), Comisia Europeană, Flash 367, iulie 2013.

Avizul Comitetului Economic și Social European privind promovarea potențialului de creștere al industriei europene a berii (aviz din proprie inițiativă)

(2014/C 67/06)

Raportor: **dl Ludvík JÍROVEC**

Raportor: **dl Edwin CALLEJA**

La 14 februarie 2013, Comitetul Economic și Social European, în conformitate cu articolul 29 alineatul (2) din Regulamentul de procedură, a hotărât să elaboreze un aviz din proprie inițiativă pe tema

Promovarea potențialului de creștere al industriei europene a berii

Comisia consultativă pentru mutații industriale, însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 26 septembrie 2013.

În cea de-a 493-a sesiune plenară, care a avut loc la 16 și 17 octombrie 2013 (ședința din 16 octombrie), Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz cu 47 voturi pentru, 1 vot împotriva și 2 abțineri.

1. Concluzii și recomandări

1.1 Berea este o băutură apreciată în comunitățile din întreaga Europă de câteva mii de ani. Deși cultura berii ia forme semnificativ diferite, existând diferite tipuri de bere și obiceiuri de consum, berea ca atare joacă un rol important în fiecare țară a Uniunii Europene și face parte integrantă din cultură, patrimoniu și alimentație. Comitetul Economic și Social European subliniază evoluția constantă a acestui sector, capacitatea de adaptare și reziliența sa chiar în actualele circumstanțe dificile. El ia notă de modul în care acest sector se aliniază la obiectivele Strategiei Europa 2020 în diferite domenii prioritare, cum ar fi ocuparea forței de muncă, durabilitatea, inovarea, educația și incluziunea socială.

1.2 Comitetul Economic și Social European atrage atenția Comisiei Europene, Parlamentului European, Consiliului și statelor membre asupra principalelor măsuri de promovare care ar trebui încurajate dacă se dorește ca industria europeană a berii să-și realizeze întregul potențial de creștere: În mod specific, CESE dorește ca factorii de decizie:

- să realizeze progrese în crearea unui mediu de reglementare echilibrat, care să permită producătorilor europeni, cu orice capacitate de producție, să fabrice și să vândă bere în Europa și în afara sa;
- să includă sectorul berii printre domeniile prioritare, care necesită tratament reciproc favorabil în acordurile de comerț liber cu partenerii comerciali ai UE;
- să încurajeze și să confere o mai mare vizibilitate participării sporite a societăților comerciale producătoare și asociațiilor acestora în programele de responsabilitate socială, în domeniul sănătății și educației puse în aplicare la nivel UE și național;
- să țină seama într-o mai mare măsură de implicațiile inovării și ale evoluțiilor din politicile industriale și agricole pentru industria berii.

1.3 În aceeași măsură, Comitetul Economic și Social European încurajează la nivelul local, regional și al statelor membre:

- continuarea dezvoltării parteneriatului cu industria berii și ONG-uri în scopul promovării consumului responsabil și al reducerii prejudiciilor legate de consumul de alcool, inclusiv a cooperării în scopul promovării responsabilității – și a prevenirii oricărei atitudini iresponsabile – în materie de comunicare comercială și de vânzări,
- sprijinirea inițiativelor din industria berii în favoarea durabilității mediului, care acoperă întregul lanț de aprovizionare și distribuție la nivel european și local,
- valorificarea dinamicii acestui sector în scopul creării de locuri de muncă eliminând obstacolele din calea creșterii economice prin asigurarea unui mediu fiscal predictibil și stabil la nivelul statelor membre, aplicabil industriei berii și lanțului de distribuție, și prin abordarea denaturărilor pieței create de fluctuațiile ratei de impozitare. O îmbunătățire în această privință ar fi în spiritul realizării în continuare a pieței interne,
- continuarea examinării și a dezvoltării cooperării cu autoritățile locale pentru diferite aspecte ale unor proiecte de implicare comunitară și ale oportunităților de turism legate de bere.

1.4 În opinia Comitetului Economic și Social European, societățile producătoare de bere ar trebui:

- să se angajeze într-o participare mai activă și mai responsabilă în diferitele activități de promovare a produselor alimentare care încurajează obiceiuri alimentare sănătoase în UE și în țări terțe și care sunt sprijinite de camerele de comerț, autoritățile locale, statele membre și Comisia Europeană,

- să mențină nivelul eforturilor depuse pentru a face industria berii mai atractivă pentru generațiile mai tinere ca furnizoare a unor locuri de muncă stabile și corect remunerate, prin promovarea unor programe de ucenicie și sisteme de formare profesională;
- să continue să-și intensifice cooperarea cu institutele de cercetare și instituțiile de învățământ, participând mai mult în programele de cercetare-dezvoltare și inovare ale UE, cu partenerii lor, precum și în programele de educație și formare;
- să-și sporească participarea în diferite activități desfășurate cu ajutorul fondurilor regionale, structurale și destinate IMM-urilor;
- să extindă actuala cooperare cu producătorii locali de hamei, de cereale și de alte produse indispensabile producției de bere, de la termenul mediu la un termen lung;
- să încurajeze utilizarea cât mai largă posibil a analizei ciclului de viață în industria berii ca instrument de autoanaliză, ținând seama totodată de limitările micilor producători, din cauza deficitului de capacitate.

2. Sectorul european al berii

2.1 Uniunea Europeană este unul dintre teritoriile mari producătoare de bere din lume. Producția de bere în 2011 a fost de peste 380 de milioane de hectolitri ⁽¹⁾ și a fost obținută în aproximativ 4 000 de societăți producătoare de bere răspândite în întreaga Europă, și distribuită în întreaga lume. Din perspectiva volumului producției, UE este un jucător-cheie, care asigură un sfert din producția mondială și a fost depășit numai de curând de China, dar a rămas înaintea unor țări cum sunt Statele Unite, Rusia, Brazilia și Mexic ⁽²⁾.

2.2 Ca structură, industria europeană a berii este un sector foarte divers. Este alcătuit în principal din întreprinderi mici și mijlocii, de la microfabrici de bere la fabrici de anvergură locală, regională sau națională și include patru producători europeni importanți ⁽³⁾, care sunt lideri de piață globali pe segmentul lor. Dezvoltarea unor noi microfabrici și fabrici mici în ultimul deceniu reprezintă un semnal remarcabil al capacității de inovare a sectorului și un atu pentru obiectivul durabilității.

2.3 Lanțul de aprovizionare corespunzător sectorului berii cuprinde operatori locali, dar și lideri globali din rândul producătorilor de malț, producătorilor de echipamente și furnizorilor de servicii tehnice. Institutele europene de cercetare în domeniul berii își difuzează cunoștințele în întreaga lume. Evenimente precum congresul Convenției Europene a Berii sau diferitele conferințe ale berii atrag vizitatori din întreaga lume.

2.4 Berea este un produs agricol cheie, care generează exporturi în valoare de peste 2 miliarde EUR ⁽⁴⁾. Acest produs

este acoperit de politica UE privind calitatea produselor agricole ⁽⁵⁾ prin mecanismele DOP/IGP ⁽⁶⁾, generând vânzări de peste 2,3 miliarde EUR prin intermediul a 23 de indicații geografice ⁽⁷⁾. Cu toate acestea, diversitatea geografică a berii în aceste mecanisme este limitată, ele provenind din mai puțin de o treime din statele membre UE.

2.5 Principalele ingrediente ale berii sunt de origine naturală și cuprind apă, cereale, hamei și drojdie. Apa este cea mai importantă materie primă folosită în sectorul berii, reprezentând în medie 92 % din conținutul berii. Protejarea apelor subterane este prin urmare o preocupare principală. Dată fiind nevoia de cereale (cum ar fi orzul, grâul sau altele) care reprezintă principala sursă de amidon din bere, relația cu comunitatea agricolă este esențială pentru producătorii de bere și malț.

2.6 Uniunea Europeană este de asemenea principalul jucător de pe piața mondială a hameiului, care este cultivat în 14 state membre ale UE ⁽⁸⁾ și reprezintă aproximativ o treime din aria de cultivare a hameiului la nivel mondial ⁽⁹⁾, sectorul berii fiind principalul client al cultivatorilor europeni de hamei. Situația concurenței dintre producătorii de hamei și tratamentul diferentiat din cadrul politicilor agricole aplicate între statele membre ar trebui reanalizate, dacă se dorește prevenirea denaturării pieței, care ar putea avea un impact negativ pe termen lung asupra producătorilor de bere.

2.7 Dependența producătorilor de bere de sectorul agricol, pentru materii prime, a însemnat în ultimii ani o confruntare cu prețurile mai mari ale materiilor agricole necesare producției de bere, din cauza recoltelor de calitate variabilă și a volatilității prețurilor. Acolo unde este posibil și necesar, relația dintre furnizorii de materii prime și producătorii de bere ar trebui să aibă la bază o abordare sustenabilă și pe termen lung.

2.8 Vânzările totale de bere în 2010 se ridică la 106 miliarde EUR, inclusiv TVA, ceea ce reprezintă 0,42 % din PIB-ul UE. Se estimează că peste 63 % din producția europeană de bere este cumpărată în supermarketuri și în alte puncte de desfacere cu amănuntul („consum acasă”). Restul de 37 % se consumă în sectorul industriei hoteliere (de exemplu baruri, cafeenele, restaurante; „consum în localuri”).

3. Gestionarea provocărilor economice ale secolului XXI

Piața și tendințele structurale

3.1 În ultimii 15 ani, piața europeană a berii a cunoscut diferite evoluții din perspectiva dezvoltării tehnice, investițiilor, fuziunilor, înființării de întreprinderi și atitudinii consumatorilor. Declinul puternic al consumului, început în 2007, are un impact direct asupra activităților din acest sector. După ani de expansiune, în Uniunea Europeană producția de bere a cunoscut un declin accentuat, de la 420 de milioane de hectolitri la 377 de milioane de hectolitri în 2011. Cu toate acestea, în anii următori se așteaptă o redresare și există

⁽¹⁾ The Brewers of Europe statistics (Statistica privind producătorii de bere din Europa), ediția din 2012, octombrie 2012.

⁽²⁾ Tendințele globale privind berea publicate de Canadean (Canadean Global beer trends) 2012.

⁽³⁾ ABInbev, Carlsberg, Heineken, SABMiller (situația din 2013).

⁽⁴⁾ Comisia Europeană, DG Întreprinderi și Industrie

⁽⁵⁾ http://ec.europa.eu/agriculture/quality/index_en.htm.

⁽⁶⁾ DOP (denumire de origine protejată), IGP (indicație geografică protejată)

⁽⁷⁾ Comisia Europeană, DG Agricultură și Dezvoltare rurală.

⁽⁸⁾ Comisia Europeană DG Agricultură și dezvoltare rurală, decembrie 2009; Pavlovic, M, februarie 2012.

⁽⁹⁾ Comisia Europeană, DG Agricultură și Dezvoltare rurală.

potențial de creștere, în cazul în care condițiile economice și de reglementare devin mai favorabile.

3.2 Criza economică și declinului consumului au condus la restructurarea acestui sector în Europa, realizată prin consolidarea activităților pe continent și investiții în afara UE prin intermediul unor grupuri mai mari internaționale și naționale. Simultan, numărul producătorilor de bere de dimensiuni mai mici a crescut în toate țările, dezvoltând diversitatea ofertei adresate consumatorilor și confirmând orientarea antreprenorială a producătorilor de bere, care răspunde planului de acțiune Antreprenoriat 2020⁽¹⁰⁾. Aceasta este o evoluție favorabilă și din perspectiva durabilității, deoarece de obicei apar efecte spin off în turismul regional și, deseori, cicluri mai strânse producție-consum, ceea ce este avantajos pentru mediu.

3.3 Circumstanțele economice au condus, de asemenea, la creșterea ponderii consumului de bere acasă în comparație cu barurile și restaurantele, rezultând astfel mai puține locuri de muncă, o valoare adăugată mai redusă și venituri guvernamentale mai scăzute pentru fiecare litru de bere consumat în UE⁽¹¹⁾. Această tendință a fost favorizată și de presiunile asupra prețurilor, mai puternice în sectorul vânzărilor cu amănuntul.

3.4 Numărul tot mai mare de producători de bere și de inovații aduse produsului a condus la apariția unor produse noi, în avantajul consumatorilor, al societății și al mediului. Au apărut oportunități pentru producătorii de orice capacitate, datorită diversificării din segmentul sortimentelor de bere cu conținut redus de alcool sau fără alcool, care a condus la creșterea vânzărilor, sporind constant și disponibilitatea sortimentelor de bere organice.

Aspectele fiscale

3.5 Din perspectivă fiscală, sectorul berii asigură guvernelor naționale beneficii substanțiale. Datorită producției și vânzării de bere, guvernele primesc sume substanțiale ca venituri din accize, TVA, impozite pe venit și contribuții la asigurările sociale plătite de lucrătorii și de angajatorii din sector, precum și din alte sectoare conexe în care locurile de muncă pot fi atribuite indirect activităților din sectorul berii. În 2010 aceste venituri s-au ridicat la aproximativ 50,6 miliarde EUR⁽¹²⁾.

3.6 Reziliența sectorului de producție a berii în raport cu dificultățile economice recente a fost pusă la încercare odată cu creșterea sarcinii fiscale, în special prin accize, dar și prin cotele TVA, în special în sectorul hotelier. Aceste creșteri au accentuat situația economică dificilă a producătorilor de bere, în special în țări cum ar fi Ungaria, Finlanda, Franța, Țările de Jos și Regatul Unit⁽¹³⁾. Valoarea adăugată totală atribuită producției și vânzării de bere în UE a scăzut în perioada

2008-2010 cu 10 %⁽¹⁴⁾ și taxele totale colectate din sectorul european al berii au scăzut cu 3,4 miliarde EUR.

3.7 Sistemul de accize la nivel național și al UE ar trebui să reflecte caracteristicile unice ale berii, inclusiv conținutul său relativ redus de alcool, procesul de producție și contribuția sectorului la nivelul local al societății, la crearea de locuri de muncă și la economie în sens mai larg. În acest scop, berea, ca băutură fermentată, ar trebui să beneficieze de condiții echitabile de concurență și deci ar trebui ca rata minimă de zero euro aplicabilă vinului și altor băuturi fermentate să fie prevăzută în legislația UE privind accizele la bere⁽¹⁵⁾.

3.8 O politică echilibrată a accizelor la nivel național și o mai bună utilizare a mecanismelor de cooperare existente în cadrul administrațiilor fiscale ar putea deveni un instrument pentru a evita comerțul cu motivație fiscală și practicile dăunătoare conexe și a contribui la menținerea competitivității sectorului berii, în special în zonele frontaliere.

3.9 Dată fiind importanța sectorului de „consum în localuri” în vânzările de bere, politica fiscală poate juca și rolul unei măsuri de consolidare a sectoarelor de producție a berii și de consum în localuri, cu efect pozitiv asupra ocupării forței de muncă la nivel local⁽¹⁶⁾.

Comerțul internațional

3.10 Deși confruntată cu condiții adverse, industria berii europeană continue să reziste și să fie competitivă. Producătorii locali își mențin încă piețele proprii dincolo de frontierele naționale și europene. Chiar dacă cea mai mare parte a producției de bere este comercializată pe piața unică a UE, exporturile în diverse părți ale lumii au crescut constant din 2000 încoace, cu 30 % față de 2007. Printre cele mai importante destinații de export se află: Statele Unite, Canada, Angola, China, Elveția, Taiwan, Rusia și Australia⁽¹⁷⁾. În plus, producătorii de bere europeni sunt de asemenea mari investitori pe toate continentele și participă, de asemenea, în diferite inițiative de cooperare cu producătorii și distribuitorii locali.

3.11 Cu toate acestea, potențialul berii europene de a-și menține și de a-și extinde prezența în țări terțe poate fi pus în pericol de reglementările locale ce pot deveni o barieră în calea exporturilor de bere și a investițiilor. În afară de tarife, aceste bariere pot să apară sub forma unor măsuri cu caracter legislativ cum ar fi definiția produsului (de ex. în cazul Rusiei) sau procedurilor administrative fiscale (de exemplu în cazul Albaniei și Turciei). Comisia Europeană și statele membre, în cooperare cu sectorul berii, au un rol-cheie în depășirea acestor dificultăți și a altor dificultăți care apar din timp în timp pe piețele străine.

⁽¹⁰⁾ COM(2012) 795 final.

⁽¹¹⁾ Ernst Young, The Contribution made by Beer to the European Economy (Contribuția producției de bere la economia europeană), septembrie 2011.

⁽¹²⁾ Ernst Young, septembrie 2011.

⁽¹³⁾ Comisia Europeană, Excise duty tables (Tabele de accize), 2013.

⁽¹⁴⁾ Ernst Young, septembrie 2011.

⁽¹⁵⁾ JO C 69, 21.7.2006, p. 10.

⁽¹⁶⁾ Ernst Young, The Hospitality Sector in Europe (Sectorul hotelier din Europa), septembrie 2013.

⁽¹⁷⁾ Comisia Europeană, DG TRADE.

3.12 În timp ce Uniunea Europeană aplică tarife vamale zero pentru importurile de bere din respectivele acorduri comerciale, mai multe țări își mențin taxele vamale ca mijloc de descurajare a importurilor concurente din statele membre ale UE. Negocierile în curs privind acordurile de liber schimb acoperă și acest aspect, iar cele mai recente acorduri (de exemplu UE-Coreea de Sud) prevăd o reducere progresivă a taxelor vamale, printr-un mecanism care ar trebui extins în continuare.

3.13 Perspectiva prezenței mărcilor europene de bere pe piețe străine se consolidează și prin evenimentele de promovare, cum ar fi târgurile și expozițiile, și mecanismele de consultare asigurate de Comisia Europeană în țări terțe. Participarea producătorilor de bere la activitățile din țările respective a fost mai degrabă redusă până în prezent, din cauza încrederii limitate în potențialele câștiguri și a publicității insuficiente.

4. Furnizarea de locuri de muncă la toate nivelurile

4.1 Sectorul berii cuprinde mai mult decât producția de bere în sine. Acesta acoperă mai multe activități, începând de la cultivarea materiilor prime agricole, care sunt în centrul procesului de fabricație, până la industria hotelieră și sectorul comerțului cu amănuntul. În total, societățile producătoare de bere din Uniunea Europeană asigură 128 800 de locuri de muncă directe. În plus, există 2 milioane de locuri de muncă care pot fi puse în legătură cu fabricația și vânzarea berii, reprezentând aproximativ 1 % din totalul locurilor de muncă numai în UE ⁽¹⁸⁾, în întreprinderi cu mai mulți sau mai puțini angajați.

4.2 Caracteristicile sectorului berii reflectă obiectivele UE privind o economie inteligentă, durabilă și favorabilă incluziunii, care se regăsesc în Strategia Europa 2020. Producătorii de bere sunt prezenți în toate țările europene și asigură peste 2 milioane de locuri de muncă, datorită nivelului înalt al cheltuielilor pe bunuri și servicii și a cifrei de afaceri semnificative generate în industria hotelieră și în sectorul comerțului cu amănuntul. Peste 73 % din locurile de muncă create de industria berii sunt în domeniul industriei hoteliere.

4.3 Deoarece sectorul hotelier joacă un rol fundamental în asigurarea de locuri de muncă și în creștere nu doar direct în cadrul întreprinderilor asociate, ci și indirect, pentru mari părți din economia europeană, măsurile de dezvoltare a acestuia sunt esențiale pentru ocuparea forței de muncă, în special în rândul tinerilor și al lucrătorilor necalificați, fără a recurge la contracte de muncă precare și la practica unui nivel scăzut al salariilor.

4.4 O astfel de varietate excepțională combină patrimoniul, cultura și modernitatea, oferind diverse posibilități de a folosi calificările forței de muncă în cadrul societăților producătoare de bere și în sectoarele conexe. Pe lângă locurile de muncă asigurate în lanțul de aprovizionare și de distribuție, ar trebui dezvoltate mai mult mecanismele de finanțare naționale și la nivelul UE, precum și potențialul pe care îl prezintă turismul gastronomic și experiențele gastronomice, pentru a spori ocuparea forței de muncă în cadrul activităților proprii ale producătorilor de bere.

4.5 Industria berii a resimțit efectele situației economice globale și numărul de locuri de muncă directe a scăzut cu 9 % între 2008 și 2010, din cauza scăderii consumului de bere. În ciuda descreșterii consumului cauzate de condițiile economice dificile din Europa, numărul total al societăților producătoare de bere (inclusiv microfabrici) era mai mare în 2010 (3 638) decât în 2008 (3 071) și este în creștere neîntreruptă, oferind deci în continuare potențial de ocupare a forței de muncă. Acest potențial nu ar trebui să fie amenințat prin restricționarea vânzărilor sau prin măsuri fiscale dezavantajoase, ci consolidat mai bine prin intermediul învățământului profesional și tehnic și chiar la niveluri mai înalte pentru a genera locuri de muncă de mai bună calitate în sector.

5. Contribuția la obiectivele privind sustenabilitatea mediului

5.1 Industria europeană a berii trebuie să răspundă diverselor obiective legate de eficiența energetică, reducerea emisiilor de CO₂ și utilizarea resurselor ca parte a angajamentului său în favoarea durabilității. Investițiile efectuate în ultimii ani conduc la reducerea utilizării resurselor naturale, producând mai puține deșeuri și reutilizând sistematic produsele secundare rezultate din procesul de fabricație.

5.2 Producătorii de bere și-au demonstrat angajamentul în favoarea mediului prin măsurile luate și investițiile efectuate, ceea ce a condus la reducerea emisiilor de CO₂, a consumului energetic, a producției de ape reziduale și la modificări ale ambalajelor. Sectorul berii a redactat și orientări privind cele mai bune tehnici (Best Available Techniques, BAT), care subliniază rolul managementului durabil și care pot servi drept referință pentru angajamentele în favoarea obiectivelor de mediu. Ar trebui încurajată utilizarea analizei ciclului de viață ca instrument de autoanaliză, pentru a cuprinde spectrul cel mai larg posibil al industriei berii, ținând seama totodată de limitările micilor producători, din cauza deficitului de capacitate.

5.3 Între 2008 și 2010, sectorul berii și-a continuat eforturile în ciuda deteriorării situației economice, rezultate indicând o reducere a consumului de apă cu 4,5 % și o reducere a consumului energetic cu 3,8 % pe hectolitru de bere produs. De asemenea, s-a estimat că emisiile de CO₂ s-au redus cu 7,1 % ⁽¹⁹⁾.

5.4 Calitatea apei și modul de utilizare a acesteia sunt factori importanți în procesul de fabricație. Prin urmare, pentru a garanta durabilitatea producției de bere este necesară o gestionare corespunzătoare a apei de către furnizorii de apă și producătorii de bere. În acest context, ar trebui luate măsurile de precauție convenite pentru a garanta că explorarea gazelor de șist nu contaminează sursele de apă subterană ale consumatorilor, inclusiv pe cele ale utilizatorilor industriali. În industria berii, CESE constată că producătorii olandezi și germani urmăresc deja cu mare îngrijorare evoluția situației în acest domeniu.

⁽¹⁸⁾ Ernst Young, septembrie 2011.

⁽¹⁹⁾ CampdenBRI / KWA, The Environmental Performance of the European Brewing Sector (Performanța de mediu a sectorului berii european), mai 2012.

5.5 Din materia primă rezultă în procesul de fabricație a berii și alte produse valoroase (denumite produse secundare). Acestea devin materii prime foarte apreciate în alte procese industriale sau materiale pentru utilizări finale specifice, de exemplu: produse farmaceutice, suplimente alimentare, surse regenerabile de energie, aplicații industriale, furaje, produse agricole⁽²⁰⁾, produse cosmetice sau spa. Materialele îndeplinesc standarde înalte de calitate și respectă rigorile legislației privind siguranța produselor alimentare/furajelor și ale altor acte legislative. Importanța și valoarea produselor secundare au făcut ca producătorii de bere să încheie și să mențină de multă vreme acorduri de aprovizionare cu comercianții și utilizatorii finali.

6. Un actor responsabil în comunitate

6.1 De-a lungul anilor, societățile producătoare de bere și asociațiile producătorilor din toate țările europene au luat inițiative menite să sporească sensibilitatea publică în privința consumului responsabil și gradul de cunoaștere al consumatorilor, să asigure o publicitate și un marketing responsabil, să prezinte mesaje de prevenire și să descurajeze comportamentul iresponsabil al consumatorilor. Mai multe astfel de inițiative locale au fost luate în parteneriat și au fost recunoscute de autoritățile naționale ca o contribuție importantă la funcționarea societății și adoptate la nivel european în cadrul Forumului european privind alcoolul și sănătatea⁽²¹⁾.

6.2 Valorificând aceste activități, guvernele, producătorii de bere, alți operatori economici și grupuri ale societății civile ar trebui să lucreze împreună în campanii care să promoveze consumul de bere responsabil, ceea ce poate fi pe deplin compatibil cu un stil de viață sănătos pentru adulți și să descurajeze utilizarea greșită a alcoolului.

6.3 Dat fiind caracterul local al berii, producătorii europeni sunt bine înrădăcinați în comunitățile locale, sprijinind o gamă largă de activități. Peste 900 de milioane EUR sunt cheltuite anual de sectorul berii în sprijinul comunităților locale⁽²²⁾, printr-o gamă largă de activități, susținute la nivel local și regional.

6.4 Industria berii și părțile interesate în sens mai larg sunt ferm angajate în aplicarea inițiativelor de responsabilitate socială ale instituțiilor și corporațiilor care abordează problema efectelor dăunătoare ale consumului abuziv. Acest angajament ar trebui recunoscut într-un cadru echilibrat privind marketingul și comunicările comerciale inițiate de producători⁽²³⁾.

6.5 Având în vedere rolul berii în domeniul culturii, al patrimoniului și al consumului, ar trebui să se aibă în vedere o inițiativă a Uniunii de finanțare a organizării unei formări specializate a profesorilor și educatorilor de la toate nivelurile de învățământ în ceea ce privește aspectele de sănătate, sociale și culturale ale consumului de băuturi fermentate.

7. Menținerea unui rol în cercetare, educație și inovare

7.1 Rolul educației și cercetării este esențial pentru a menține angajamentul sectorului. Procesul de educație și cercetarea se desfășoară în universități, școli de profil, institute de tehnologie a produselor alimentare și prin alte rețele. Ar trebui să continue organizarea de forumuri având ca scop schimbul de cunoștințe, pentru a menține Europa în fruntea centrelor de cercetare în care sunt implicați producătorii de bere, partenerii acestora, cercetătorii și persoanele atrase de acest domeniu.

7.2 Capacitățile și potențialul de cercetare ar trebui stimulate, deoarece producătorii de bere joacă un rol important ca parteneri industriali în diferite domenii legate de tehnologiile de fabricație a berii și a produselor alimentare, de sănătate sau de performanțele ecologice. Potențialul existent ar putea fi consolidat printr-o participare sporită la Spațiul european de cercetare, în cadrul Orizont 2020 și la alte platforme tehnologice⁽²⁴⁾.

7.3 Sprijinirea eforturilor depuse de industria berii pentru a promova excelența în conformitate cu cele mai înalte standarde științifice privitoare la caracteristicile berii și la efectele sale asupra sănătății și comportamentului pot de asemenea contribui la consolidarea informațiilor și a educației în acest domeniu important. Toate părțile active în domeniu ar putea lua în considerare o participare mai intensă la mecanismele UE de finanțare și cooperare.

Bruxelles, 16 octombrie 2013

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Henri MALOSSE

⁽²⁰⁾ Bamforth, C. (2009) "Contraception, Charcoal and Cows: The World of Brewery Co-Products" Brew. Guardian, 138(1), 24-27.

⁽²¹⁾ The Brewers of Europe, European beer pledge (Producătorii de bere din Europa, angajamentul berii europene): Raport pentru primul an, aprilie 2013.

⁽²²⁾ Idei de sponsorizare „Supporting local communities: Assessing the contribution of local brewers” (Sprijinirea comunităților locale: evaluarea contribuției producătorilor de bere locali), mai 2011.

⁽²³⁾ JO C 48, 21.2.2002, p. 130.

⁽²⁴⁾ JO C 327, 12.11.2013, p. 82.

Avizul Comitetului Economic și Social European privind imigrația neregulamentară pe mare în regiunea euro-mediteraneeană (aviz din proprie inițiativă)

(2014/C 67/07)

Raportor: **Panagiotis GKOFAS**

Coraportor: **Stefano MALLIA**

La 17 septembrie 2012, Comitetul Economic și Social European a hotărât, în conformitate cu articolul 29 alineatul (2) din Regulamentul său de procedură, să elaboreze un aviz de inițiativă pe tema

„Imigrația neregulamentară pe mare în regiunea euromediteraneeană”.

Secțiunea pentru relații externe, însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 25 septembrie 2013.

În cea de-a 493-a sesiune plenară, care a avut loc la 16 și 17 octombrie 2013 (ședința din 16 octombrie), Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz cu 183 voturi pentru, 3 voturi împotriva și 11 abțineri.

1. Concluzii și propuneri

1.1 Imigrația neregulamentară reprezintă o temă care a fost examinată de CESE în multe ocazii, din diverse perspective⁽¹⁾. Fenomenul imigrației neregulamentare este foarte complex și prezintă multe fațete, ceea ce presupune măsuri pe termen scurt și pe termen lung. Prezentul aviz se concentrează pe următoarele puncte:

1.2 În acest context, Comitetul își exprimă profunda tristețe pentru decesul a cel puțin 311 migranți africani (și probabil mult mai mulți) în largul coastei insulei Lampedusa, în două incidente recente, ca urmare a scufundării bărcilor în care se aflau. Cu toate că această tragedie nu are o singură cauză, Comitetul consideră că aceste incidente sunt simptomatice pentru problema mai generală a imigrației neregulamentare pe mare în UE și că, totodată, există o legătură de cauzalitate între aceste incidente și aparenta incapacitate a UE de a stabili politici satisfăcătoare și coerente în materie de imigrație neregulamentară, bazate pe solidaritate, inclusiv politici care să reglementeze căutarea, salvarea și debarcarea. Comitetul face apel la UE și la statele membre să considere aceste incidente drept un semnal de alarmă și să acționeze luând în considerare recomandările formulate în prezentul aviz, înainte ca o altă tragedie să aibă loc. Tragediile de la Lampedusa dovedesc necesitatea imperioasă ca UE să abordeze chestiunea imigrației neregulamentare și a controlului frontierelor ca pe o problemă de nivel european.

1.3 **Drepturile omului:** Comitetul observă cu îngrijorare că în Europa se înregistrează un grad tot mai mare de xenofobie, rasism și intoleranță față de imigranți, față de cei care sunt „diferiți”, și este preocupat de faptul că efectele sociale ale crizei financiare ar putea amplifica aceste fenomene. Este important ca politicienii, liderii sociali și mass-media să dea dovadă de un înalt simț de răspundere și să dea un exemplu politic și social clar, pentru a preveni astfel de comportamente.

Drepturile omului aparținând imigranților în situație neregulamentară trebuie respectate în permanență, atunci când sunt salvați sau deținuți, când li se acordă statutul de protecție, când ajung într-o situație nereglementată „fără acte” sau când sunt repatriați în țara de origine.

1.4 **Salvarea persoanelor pe mare:** orice persoană care se află în pericol pe mare sau în situație riscantă, inclusiv imigranții în situație neregulamentară, trebuie salvată.

1.5 **Debarcarea:** UE trebuie să adopte o politică privind debarcarea care să nu accentueze și mai mult povara statelor membre care se confruntă deja cu fluxuri disproporționate de persoane. Problema debarcării trebuie rezolvată pe baza principiului care prevede că debarcarea are loc în cel mai apropiat loc în care se poate face în condiții de siguranță, cu condiția ca țara respectivă să adere deplin la toate convențiile internaționale în materie de drepturile omului și să fie monitorizată de organizații pentru drepturile omului.

1.6 **Dreptul la azil și acordarea acestuia:** trebuie garantată respectarea principiului nereturnării la graniță, iar toate persoanele care solicită protecție internațională trebuie să poată depune cerere în UE. Aceste cereri trebuie prelucrate de autoritățile naționale competente. În acest context, este necesar să se creeze un sistem mai eficient de examinare a cererilor de azil. CESE sprijină cooperarea cu țările terțe, pentru a întări prevederile lor în materie de azil și pentru ca acestea să respecte într-o mai mare măsură standardele internaționale.

1.7 **Repatrierea imigranților în situație neregulamentară:** Directiva privind returnarea⁽²⁾ prevede un cadru de garanții juridice și procedurale⁽³⁾ pe care CESE le apreciază, cum sunt căile de atac efective împotriva deciziilor referitoare la returnare în fața unei autorități judiciare sau administrative competente sau în fața unui organ competent alcătuit din membri imparțiali, precum și asistența juridică și reprezentarea gratuită, anumite garanții privind returnarea și condițiile de detenție. Comitetul

⁽¹⁾ COM(2011) 248, raportor: dl Pariza Castaños;
COM(2011) 743, raportor: dl Pariza Castaños, dna King;
COM(2011) 750,751,752,753, raportor: dl Pariza Castaños;
COM(2008) 359, raportor: dl Pariza Castaños, dna Bontea.

⁽²⁾ Directiva 2008/115/CE

⁽³⁾ De exemplu, articolul 12 alineatele (1) și (2), articolul 13 alineatele (1), (2), (3) și (4) și articolul 14 alineatele (1) și (2) din directivă.

propune ca politica europeană în materie de returnare să promoveze o abordare voluntară și să se bazeze pe respectarea în cel mai mare grad a valorilor umanitare. Legitimitatea și credibilitatea oriunde în lume a politicii europene de imigrație depinde de aceasta. Articolul 19 din Carta drepturilor fundamentale interzice în mod expres expulzările colective și garantează că nimeni nu poate fi strămutat, expulzat sau extrădat către un stat unde există un risc serios de a fi supus pedepsei cu moartea, torturii sau altor pedepse sau tratamente inumane sau degradante – principiul nereturnării (articolele 4 și 19 din Cartă).

1.8 O politică europeană cuprinzătoare în materie de imigrație neregulamentară, bazată pe solidaritate: CESE consideră că, pentru a asigura respectarea drepturilor fundamentale, ar trebui sporită solidaritatea UE cu acele state membre care, dată fiind situația lor geografică, trebuie să facă față unui mare număr de victime ale rețelelor infracționale de trafic de persoane/de trafic de migranți care sosesc în aceste state membre. Granițele UE, inclusiv granițele de pe mare ale statelor membre ale UE de la Marea Mediterană, reprezintă granițele tuturor statelor membre și, ca atare, răspunderea pentru paza lor adecvată ar trebui partajată între toate statele membre, conform dispozițiilor tratatelor. Acest fapt nu înseamnă doar manifestarea solidarității, ci și ca statele membre să își asume răspunderea prin intermediul unor mecanisme de partajare a consecințelor imigrației neregulate. Prin urmare, ar trebui să se arate solidaritate și sprijin și față de statele membre care sunt plasate la granița externă a UE, prin intermediul unor mecanisme de partajare a răspunderii care să permită *relocarea solicitanților de azil* în interiorul UE. CESE sprijină în mod ferm punerea în aplicare a cheii de distribuție UE, așa cum este aceasta descrisă în raportul Parlamentului European intitulat „Consolidarea solidarității în domeniul azilului pe teritoriul UE” (2012/2032 INI).

1.9 Redactarea de acorduri cu țări terțe: principalul obiectiv al dialogurilor UE privind migrația și mobilitatea cu țări terțe trebuie să fie acela de a face ca migrația legală și ordonată să aibă loc mai ușor, de a garanta dreptul internațional la azil, de a reduce imigrația neregulamentară și de a combate rețelele infracționale angajate în traficul de persoane. Adeseori colaborarea cu țări terțe este esențială, fiind o precondiție a punerii în aplicare eficiente a procedurilor de repatriere. Această cooperare trebuie intensificată pentru a se obține rezultate mai bune. În același timp, unele țări de tranzit ar trebui să beneficieze de asistență, pentru a-și putea gestiona mai bine frontierele și pentru a le permite să-și dezvolte capacități proprii prin care să acorde protecție celor care au nevoie de ea.

1.10 Agenția Europeană pentru Gestionarea Cooperării Operative la Frontierele Externe ale Statelor Membre ale Uniunii Europene – FRONTEX: ar trebui să continue restructurarea acesteia, astfel încât să devină o veritabilă agenție de gestionare a frontierelor externe europene, având un rol de coordonare mai larg în raport cu acțiunile UE comune la frontierele externe ale statelor membre. În această privință este nevoie de eforturi suplimentare pentru a pune în practică noțiunea de „echipe europene de polițiști de frontieră”, așa cum se subliniază în raportul Parlamentului European privind FRONTEX (A7-0278/2011). De asemenea, competențele acestor echipe ar trebui extinse, astfel încât să se poată ocupa mai mult

de partea de prevenire. Este clar că, dacă se dorește ca această agenție să fie mai eficientă, este nevoie de mai multe resurse, nu de mai puține. Totuși, efectuarea operațiunilor comune coordonate de agenție, precum și incidența acestora asupra respectării drepturilor fundamentale și a garanțiilor administrative prevăzute în Codul Frontierelor trebuie să facă obiectul unui control democratic din partea Parlamentului European și a Agenției pentru Drepturi Fundamentale a Uniunii Europene (FRA).

1.11 Biroul European de Sprijin pentru Azil (EASO): acesta a început să funcționeze relativ recent. Prin urmare, este de așteptat ca el să-și preia atribuțiile rapid, la întreaga capacitate, în special în ceea ce privește rolul său de a găsi soluții durabile și de a fi proactiv în materie de solidaritate în cadrul UE, în conformitate cu obligațiile ce decurg din regulamentul privind EASO. EASO trebuie să fie în măsură să identifice cu claritate diferențele care există, la nivelul statelor membre, în ceea ce privește practicile în materie de azil și legislația, cât și să propună modificările necesare.

1.12 Prevenirea și combaterea traficului de migranți: CESE subliniază de asemenea că trebuie depuse toate eforturile pentru a combate cu fermitate traficul de persoane și criminalitatea organizată. Nu trebuie să se facă economie de resurse în identificarea și aducerea în fața justiției a celor care înlesnesc traficul de migranți. În această privință, este esențial să se obțină asistența guvernelor unor țări terțe.

1.13 Finanțare: CESE subliniază că problema apariției și gestionării fluxurilor de migranți în ansamblul său revine Uniunii, iar acest fapt trebuie să se reflecte și în distribuirea costurilor financiare ale instrumentelor necesare punerii în aplicare a unei politici eficiente. Comitetul de sprijin propune Comisiei, ce vizează o mai mare flexibilitate în gestionarea Fondului pentru azil și migrație și a Fondului pentru siguranță internă, începând din 2014.

2. Introducere

2.1 Politica comună în domeniul imigrației trebuie să aibă o abordare globală, care să ia în considerare diverse aspecte, cum ar fi: situația demografică și cea a piețelor forței de muncă; respectarea drepturilor omului, tratamentul egal și nediscriminarea; legislația în domeniul admisionii de noi imigrați; starea imigranților în situație neregulamentară; primirea și protecția solicitanților de azil; lupta împotriva rețelelor infracționale de trafic ilegal de persoane; colaborarea cu țările terțe; solidaritatea europeană; politica socială și integrarea.

2.2 În ultimii ani au avut loc evenimente, s-au emis declarații și s-au luat decizii politice pe care Comitetul le observă cu îngrijorare crescândă, dat fiind că se răspândește printre noi o veche și cunoscută boală a europenilor: xenofobia și naționalismul exclusiv. Minoritățile și imigranții fac obiectul injuriilor, al insultelor și al politicilor agresive și discriminatorii.

2.3 Tema imigrației neregulate este deosebit de gravă și complexă, după cum o demonstrează tabelele aflate în anexele la prezentul document. Mai mult decât atât, aceasta este o problemă care în ansamblul său revine Uniunii Europene și trebuie abordată ca atare. În mod invariabil, imigranții în situație neregulamentară care pătrund pe la frontierele sudice caută să se stabilească în alte țări din UE.

2.4 Dat fiind că în spațiul Schengen nu există granițe interne, problema imigrației neregulamentare are implicații pentru întreaga Europă și trebuie rezolvată printr-o politică europeană comună eficientă.

2.5 CESE a studiat cu seriozitate subiectul imigrației neregulamentare și și-a exprimat punctul de vedere într-o serie de avize, care au fost adoptate cu o largă majoritate.

2.6 Aceste avize cuprind analiza cauzelor imigrației neregulamentare în UE, observând totodată absența unei politici UE cuprinzătoare în materie de imigrație neregulamentară – progresele sunt prea lente pentru ca UE să dispună de o politică comună în domeniul imigrației și azilului și de o legislație cu grad înalt de armonizare. Se examinează pe larg consecințele acestei probleme și se propun o serie de soluții.

2.7 Mii de imigranți în situație neregulamentară intră în UE pe mare. De aceea, problema imigrației neregulamentare pe mare trebuie abordată în mod specific. Conform informațiilor făcute publice de FRONTEX, acest fenomen se concentrează în special în regiunea euromediterraneană.

2.8 Cu toate că principalul obiectiv al acestui aviz este examinarea fenomenului imigrației neregulamentare pe mare, el se referă pe scurt și la unele dintre problemele majore aferente imigrației neregulamentare în general, pentru a căuta să găsească soluții holistice, care să ducă la o politică în materie de imigrație care să fie eficientă, umană și suportabilă din punct de vedere financiar.

3. Analiza problemei

3.1 Drepturile omului

3.1.1 Drepturile omului aparținând imigranților în situație neregulamentară trebuie respectate în permanență, din momentul în care sunt salvați sau deținuți până în momentul în care li se acordă statutul de protecție sau sunt repatriați în țara de origine. Migrația neregulamentară pe mare duce adeseori la pierderea de vieți omenești. În această privință, CESE subliniază importanța respectării în orice situație a drepturilor fundamentale ale omului. CESE a propus ca Agenția pentru Drepturi Fundamentale să monitorizeze și acțiunile de control al frontierelor și operațiunile FRONTEX. Comitetul sprijină activitățile Forumului consultativ al FRONTEX, la care dorește să colaboreze.

3.2 Salvarea de vieți pe mare

3.2.1 Statele membre și navele în proprietate privată au obligația de a salva orice persoană care se află în pericol pe mare. Acest lucru este valabil și pentru imigranții sau traficanții de persoane/traficanții de migranți care și-au asumat riscuri în mod deliberat. În multe cazuri, rețelele criminale de trafic de persoane/trafic de migranți pun în mare pericol viața solicitanților de azil sau a imigranților în situație neregulamentară.

Agențiile și ONG-urile au subliniat că, în fiecare an, mii de persoane mor în astfel de împrejurări în Marea Mediterană și că, în unele cazuri, aceste persoane nu au primit ajutor sau nu au fost salvate de nave care treceau în apropiere.

3.3 Debarcarea

3.3.1 În ultimii ani au apărut controverse de natură juridică și politică cu privire la salvări de persoane care au avut loc în apele internaționale ale Mediteranei și care au pus în situații riscante în mod inutil viețile persoanelor. CESE subliniază că problema debarcării trebuie rezolvată pe baza principiului care prevede că debarcarea are loc în cel mai apropiat loc în care se poate face în condiții de siguranță, *cu condiția ca țara respectivă să adere deplin la toate convențiile internaționale în materie de drepturi ale omului și să fie monitorizată de organizații pentru drepturile omului*. În cazul misiunilor FRONTEX, CESE își exprimă dezacordul clar cu privire la faptul că migranții ar trebui duși întotdeauna în statul membru care este gazda misiunii. Această politică dă naștere la cel puțin două probleme: (i) face presiuni și mai mari legate de migrație asupra statelor membre care sunt deja confruntate cu dificultăți mari, astfel încât nu ar mai fi viabil ca statele membre care au cea mai mare nevoie de FRONTEX să găzduiască o misiune FRONTEX; (ii) această politică este dăunătoare pentru persoanele salvate, întrucât ar trebui transportate tocmai în țara care găzduiește misiunea FRONTEX, în loc să fie transportate către locul care ar fi cel mai potrivit în situația dată (de obicei, cel mai apropiat loc sigur).

3.4 Dreptul la azil și acordarea acestuia

3.4.1 CESE îndeamnă UE să înainteze pe calea adoptării unui sistem comun de azil cu un nivel înalt de armonizare legislativă. Regulamentul de la Dublin stabilește responsabilitățile fiecărui stat membru însărcinat cu analizarea cererilor de azil. Comitetul a semnalat deja că acest sistem generează numeroase probleme. Fiecare solicitant de azil ar trebui întrebat în ce țară dorește să fie analizată cererea sa. În avizul privind Cartea Verde ⁽⁴⁾, Comitetul a propus ca „solicitantul de azil să fie liber să aleagă țara căreia îi adresează cererea și ca, în această perspectivă, statele membre să fie deja încurajate să aplice clauza umanitară prevăzută la articolul 15 alineatul (1) din regulament”.

3.4.2 Au început să se desfășoare activități în domeniul cooperării între statele membre, efectuate în cadrul EURASIL, un grup de experți naționali, sub președinția Comisiei. A fost creat și un instrument financiar de solidaritate, prin crearea Fondului european pentru refugiați. Începând din 2014, Fondul pentru imigrație și azil va dispune de mai multe resurse și de o mai mare flexibilitate pentru situațiile de urgență.

3.4.3 Cererile de protecție ale solicitanților de azil trebuie examinate pe baza legislației europene în materie de azil și de acordare a protecției internaționale. Persoanele care au nevoie într-adevăr de protecție ar trebui s-o primească.

⁽⁴⁾ A se vedea Avizul CESE din 12.3.2008 privind Cartea verde cu privire la viitorul sistem european comun de azil. Raportor: dna Le Nouail-Marlière (JO C 204, 9.8.2008, p. 77-84).

3.4.4 CESE reamintește că tratamentul și garanțiile acordate solicitanților de azil la frontiere trebuie să fie aceleași cu cele oferite persoanelor care solicită azil pe teritoriul unui stat membru.

3.4.5 Comitetul solicită un angajament mai consistent al UE în combaterea rețelelor criminale care practică traficul de ființe umane, dar consideră că anumite politici de „combatere a imigrației neregulate” generează în Europa o acută criză în materie de azil. CESE a afirmat, în diverse avize⁽⁵⁾, că lupta împotriva imigrației ilegale nu ar trebui să creeze noi probleme în materie de azil și că funcționarii însărcinați cu controalele la frontiere ar trebui să fie instruiți în mod corespunzător, astfel încât dreptul la azil să fie garantat.

3.4.6 CESE sprijină propunerea Înalțului Comisariat al Națiunilor Unite pentru Refugiați (UNHCR) privind constituirea de echipe de experți în materie de azil care să acorde asistență în cadrul tuturor operațiunilor de control la frontieră de pe teritoriul UE.

3.4.7 Este deosebit de important să se sublinieze faptul că mii de persoane dintre cele care intră în UE nu solicită azil deoarece sunt migranți economici, iar principalul lor motiv de intrare în UE este cel de a-și continua drumul către alte țări europene, mai curând decât să rămână în țara în care au intrat.

3.4.8 Parteneriatele pentru mobilitate nu ar trebui să însemne că țările partenere suportă întregul cost al procedurilor de azil pentru persoanele care le traversează teritoriile. UE ar trebui să-și arate sprijinul prin intermediul Fondului pentru azil. Fondul ar trebui să contribuie la instituirea unor mecanisme și structuri care să permită examinarea cererilor de azil, iar luarea deciziilor cu privire la acestea să se facă într-un termen rezonabil, în cadrul garanțiilor de drept intern.

3.4.9 CESE îndeamnă UE să continue adoptarea unui sistem comun în materie de azil, pe baza unei legislații armonizate în cea mai mare măsură. Cererile de azil ar trebui examinate nu numai în țările de intrare, ci și de către celelalte state membre. Fiecare solicitant de azil ar trebui întrebat care este statul membru care ar dori să-i examineze cererea. În avizul său

⁽⁵⁾ A se vedea avizele CESE din:

- 25.4.2005 privind Comunicarea Comisiei către Consiliu și Parlamentul European privind o politică comună în materie de migrație ilegală. Raportor: dl Pariza Castaños (JO C 221, 17.9.2002);
- 29.1.2004 privind propunerea de regulament al Consiliului de înființare a unei agenții europene pentru gestionarea cooperării operaționale la frontierele externe. Raportor: dl Pariza Castaños (JO C 108, 30.4.2004);
- 27.10.2004 privind propunerea de decizie a Consiliului de modificare a Deciziei 2002/463/CE de adoptare a unui program de acțiune privind cooperarea administrativă în domeniile frontierelor externe, vizelor, azilului și imigrării (programul ARGO). Raportor: dl Pariza Castaños (JO C 120, 20.5.2005);
- 12.3.2008 privind Cartea verde cu privire la viitorul sistem european comun de azil. Raportor: dna Le Nouail-Marlière (JO C 204, 9.8.2008).

privind Cartea verde⁽⁶⁾, Comitetul a propus ca „solicitantul de azil să fie liber să aleagă țara către care îi adresează cererea și ca, în această perspectivă, statele membre să fie deja încurajate să aplice clauza umanitară prevăzută la articolul 15 alineatul (1) din regulament”, accelerându-se astfel examinarea cererilor și reducându-se congestiunea birocratică din țările de intrare. CESE sprijină colaborarea UE cu țări terțe, în vederea îmbunătățirii sistemelor lor în materie de azil și pentru alinierea acestora la standardele internaționale. Cât privește dimensiunea externă a azilului, s-au înregistrat progrese în domenii cum sunt sprijinirea țărilor terțe care au un mare număr de refugiați (programele regionale de protecție sunt deosebit de importante) sau relocarea refugiaților pe teritoriul UE.

3.5 Repatrierea imigranților în situație neregulară

3.5.1 Returnarea migranților care au intrat în UE în mod neregular trebuie abordată cu multă grijă. În această privință, acordurile în materie de returnare semnate cu țări terțe sunt esențiale pentru asigurarea respectării depline a drepturilor migranților care sunt returnați.

3.5.2 Parteneriatele pentru mobilitate ar trebui să stabilească proceduri de repatriere bazate în principal pe întoarcerea voluntară, prevăzute totodată cu sisteme de sprijin⁽⁷⁾. Atunci când sunt aplicate proceduri de returnare forțată, acestea trebuie desfășurate cu respectarea întru totul a drepturilor omului de care beneficiază persoanele repatriate, în conformitate cu recomandările Consiliului Europei⁽⁸⁾.

3.5.3 Comitetul cere să existe o mai mare transparență în ce privește centrele de detenție din interiorul și din exteriorul UE, iar Înalțul Comisariat al ONU pentru Refugiați (UNHCR) să fie informat în legătură cu situația persoanelor deținute acolo, iar aceste persoane să beneficieze de asistență corespunzătoare din partea ONG-urilor. CESE este de părere că femeile însărcinate și copiii minori ar trebui să beneficieze de protecție specială și ar trebui plasați în instituții adecvate, care ar trebui înființate cu sprijin financiar de la UE.

3.6 O politică europeană cuprinzătoare în materie de imigrație neregulară, bazată pe solidaritate

3.6.1 CESE subliniază că această problemă este de anvergură europeană și nu aparține numai țărilor mediteraneene, cu atât mai mult cu cât existența Acordului Schengen înseamnă că imigrația în regiunea Mării Mediterane trebuie abordată printr-un efort comun la nivel european. Acest lucru nu înseamnă numai să se arate solidaritate la nivel de comunitate, ci ca toate statele membre ale UE să-și asume responsabilitățile pe care le au, pe baza unei politici europene comune, care ar trebui să fie propusă de Comisie și aprobată de Consiliu și Parlament.

⁽⁶⁾ A se vedea Avizul CESE din 12.3.2008 privind Cartea verde cu privire la viitorul sistem european comun de azil. Raportor: dna Le Nouail-Marlière (JO C 204, 9.8.2008, p. 77-84).

⁽⁷⁾ În colaborare cu Organizația Internațională pentru Migrație.

⁽⁸⁾ „Twenty Guidelines on Forced Return”, CM(2005) 40.

3.6.2 Frontierele statelor membre ale Uniunii Europene – și aici se includ și frontierele maritime ale statelor membre UE situate pe coasta Mării Mediterane – sunt frontierele tuturor statelor membre UE, prin urmare răspunderea administrării corespunzătoare a acestor frontiere revine tuturor statelor membre.

3.6.3 În această privință, toate statele membre trebuie să furnizeze asistență și să participe la: (i) punerea la dispoziție a resurselor necesare pentru salvarea efectivă pe mare și gestionarea frontierelor, (ii) examinarea cererilor de azil, în cadrul răspunderilor ce le revin, (iii) situații cu caracter excepțional, punerea în aplicare a procedurilor de repatriere și expulzare, (iv) relocarea în interiorul UE a migranților din statele membre mediteraneene mici, (v) combaterea criminalității organizate și a traficului de persoane.

3.6.4 Relocarea ar trebui să se facă pe baza unui mecanism permanent, clar definit. În acest context, Comisia ar trebui să depună o propunere legislativă pentru instituirea unui mecanism permanent și eficient de relocare în interiorul UE, pe baza unei chei de distribuție UE pentru relocarea solicitanților de azil, așa cum este ea descrisă în raportul Parlamentului European intitulat „Consolidarea solidarității în domeniul azilului pe teritoriul UE” (2012/2032/ INI). Pentru a garanta cea mai bună funcționare a acestui mecanism, propunerea legislativă ar trebui să aibă în vedere și experiența practică dobândită în cadrul proiectului-pilot EUREMA pentru Malta (⁹).

3.7 Încheierea de acorduri cu țări terțe care se învecinează cu UE

3.7.1 Uniunea Europeană ar trebui să-și exercite toată influența politică și economică, în special în țări care beneficiază de finanțare UE importantă, pentru a le obliga să coopereze în chestiuni legate de imigrație. Comitetul consideră că parteneriatele pentru mobilitate ar trebui să includă cei patru piloni ai abordării globale: organizarea și facilitarea migrației și mobilității legale; împiedicarea și reducerea migrației neregulate și a traficului de ființe umane; promovarea protecției internaționale și sporirea dimensiunii externe a politicii de azi; și creșterea la maximum a impactului migrației și mobilității asupra dezvoltării.

3.7.2 Soluția acestei probleme trebuie găsită dincolo de măsurile polițienești, în măsurile preventive care trebuie luate în țările terțe, punându-se un mai mare accent pe derularea unor programe de cooperare, pentru sprijinirea IMM-urilor, a activităților agricole de cultivare a terenurilor sau a activităților zootehnice etc. UE trebuie să demonstreze că dispune de pârghiile politice necesare pentru colabora cu țările cu care ar trebui să colaboreze, țări care primesc finanțare semnificativă pentru a colabora în probleme de securitate, criminalitate organizată și imigrație neregulamentară. CESE salută recentul acord

cu Regatul Maroc și inițiativa de a înființa parteneriate pentru mobilitate între UE și Tunisia, Egipt și Libia. Totuși, ar trebui realizat un studiu independent privind eficiența și impactul parteneriatelor pentru mobilitate existente. CESE sprijină inițiativa Comisiei de a se asigura că parteneriatele pentru mobilitate dispun de un mecanism de evaluare eficient. În plus, parteneriatele pentru mobilitate – care sunt declarații de politică comune care nu au caracter juridic obligatoriu în ce privește țările partenere – ar trebui transformate în acorduri internaționale. Comitetul consideră că UE și statele membre ar trebui să încheie noi acorduri cu alte țări din regiune. Având în vedere relația specială a UE cu Turcia, chestiunile referitoare la migrație ar trebui consolidate între părți, în special în ceea ce privește lupta împotriva rețelelor criminale.

3.7.3 Pentru a se asigura desfășurarea corespunzătoare a procedurilor administrative și juridice, este esențial ca UE să solicite ca țările de origine ale migranților în situație neregulamentară să le pună la dispoziție rapid documente de călătorie.

3.7.4 Acest subiect ar trebui discutat și în cadrul Conferinței euromediteraneene, deoarece un număr considerabil de imigranți în situație neregulamentară intră în UE prin țări terțe de pe coasta Mării Mediterane.

3.7.5 Ar trebui acordată asistență anumitor țări de tranzit pentru a le permite să-și gestioneze mai bine frontierele, să înființeze structuri de azil și de asemenea să-și poată dezvolta capacități proprii prin care să acorde protecție celor care au nevoie de ea.

3.8 Agenția Europeană pentru Gestionarea Frontierelor Externe ale UE – FRONTEX

3.8.1 Restructurarea FRONTEX ar trebui să continue, astfel încât aceasta să devină o veritabilă agenție de gestionare a frontierelor externe europene, cu atribuții mai largi de coordonare și prevenire. În acest scop, agenția trebuie consolidată prin resurse financiare adecvate care să-i permită să acorde asistența cerută statelor membre din sud care se străduiesc să facă față fluxurilor de imigranți. În același timp, ar trebui să crească numărul personalului (inclusiv al polițiștilor de frontieră), iar resursele destinate monitorizării și înregistrării electronice ar trebui sporite. În această privință ar trebui să se depună eforturi suplimentare pentru consolidarea punerii în practică a noțiunii de „echipe europene de polițiști de frontieră”, așa cum se subliniază în raportul Parlamentului European privind FRONTEX (A7-0278/2011). Mai mult, ar trebui avută în vedere în mod serios utilizarea noilor capacități de care dispune FRONTEX (cum ar fi achiziționarea de echipament).

3.8.2 Rețeaua europeană de patrulare, care se ocupă cu siguranța la frontierele regionale, ar trebui întărită, permițându-se astfel modernizarea resurselor naționale și a măsurilor europene și consolidând cooperarea la nivel național și european.

(⁹) EUREMA este un proiect-pilot al UE pentru relocarea persoanelor din Malta care beneficiază de protecție internațională, aprobat prin Concluziile Consiliului European din 18-19 iunie 2009 (doc. 11225/2/09 CONCL 2).

3.9 Biroul European de Sprijin pentru Azil (EASO)

3.9.1 EASO trebuie să fie în măsură să identifice cu claritate diferențele care există, la nivelul statelor membre, în ceea ce privește practicile în materie de azil și legislație și să propună modificările necesare. De asemenea, acest birou trebuie să aibă autoritatea de a stabili liniile directe în procesul de interpretare și de aplicare a diverselor aspecte de natură procedurală și de conținut ale acquis-ului comunitar în materie de azil, așa cum propunea Comisia în Cartea verde.

3.9.2 EASO ar putea deveni un important centru de schimb de bune practici și de dezvoltare a activităților de formare în materie de azil, în special pentru funcționarii însărcinați cu controalele la frontiere. De asemenea, ar putea deveni un centru de monitorizare și analiză a rezultatelor aplicării noilor măsuri adoptate de UE în materie de azil, precum și un punct de constituire și conducere a echipelor mixte de experți în materie de azil.

3.9.3 EASO ar trebui să efectueze activități în rețea, să colaboreze cu EURASIL și să întrețină relații strânse cu UNHCR și cu ONG-uri specializate.

3.9.4 Biroul European de Sprijin pentru Azil a început să funcționeze relativ recent. Este de așteptat să-și asume la întreaga capacitate atribuțiile fără întârziere suplimentară, în special în ce privește rolul său în găsirea de soluții durabile și asigurarea distribuirii costurilor între statele membre, așa cum sunt acestea descrise în regulamentul EASO. În același timp, EASO trebuie să fie proactivă în ceea ce privește solidaritatea în interiorul UE, în conformitate cu obligațiile ce decurg din regulamentul EASO.

3.10 Prevenirea și combaterea traficului de migranți și a criminalității organizate

3.10.1 Imigrația neregulamentară pe mare este periculoasă și pune în pericol viețile oamenilor. Mii de oameni își pierd viața în traversarea Mediteranei pe vase improprii pentru navigație. Aceste călătorii periculoase sunt organizate de rețele infracționale, care înghesuie sute de persoane (inclusiv femei și copii), fără echipament adecvat și fără provizii (chiar fără echipament de salvare), în bărci care sunt, în majoritate, improprii pentru navigație. Rezoluția adoptată de Adunarea Parlamentară a Consiliului European [Rezoluția 1872 (2012)] cu titlul „Vieți pierdute în Marea Mediterană – Cine este responsabil?” descrie amănunțit rolul jucat de traficanții de migranți în organizarea traversării periculoase a Mediteranei; această rezoluție ar trebui luată în considerare, pentru a înțelege gravitatea situației.

3.10.2 Statele membre ar trebui să prevadă proceduri penale și pedepse dintre cele mai severe, mergând până la închisoarea pe viață, pentru traficanții de persoane și traficanții de migranți. Persoanele exploatate de traficanți ar trebui întotdeauna considerate victime inocente.

3.10.3 Traficul de migranți dă naștere la infracțiuni, întrucât rețelele infracționale care organizează aceste traversări colectează taxe de la fiecare persoană care călătorește, adeseori prin extorcare și cu utilizarea unor mijloace inumane. CESE subliniază că UE ar trebui să colaboreze cu țările de plecare și țările de tranzit, cu scopul de a dezmembra rețelele criminale implicate. De asemenea, CESE subliniază faptul că UE trebuie să acționeze în cel mai ferm mod cu putință pentru a opri activitatea traficanților de migranți și a-i împiedica să pună în pericol viața persoanelor.

3.10.4 Totodată, UE ar trebui să ia în calcul încheierea unor acorduri cu țări terțe privind înființarea de centre de primire a migranților și sprijinirea financiară a înființării și funcționării acestor centre. Centrele înființate în aceste țări ar putea funcționa în colaborare cu alte centre de primire, pentru identificarea și îngrijirea persoanelor respective. OIM, UNHCR, Agenția pentru Drepturi Fundamentale și ONG-urile specializate ar trebui să monitorizeze funcționarea acestor centre.

3.10.5 Mai mult decât atât, UE trebuie să se implice în campanii de informare prin care eventualii imigranți în situație neregulamentară să fie descurajați de a mai intra ilegal în UE, făcându-i conștienți de pericolele și dificultățile la care se expun prin imigrația ilegală. De asemenea, eventualii imigranți în situație neregulamentară trebuie sensibilizați cu privire la dificultățile enorme cu care se vor confrunta în găsirea unui loc de muncă în Europa în cazul în care intră în UE fără documente.

3.10.6 Ar trebui sprijinite mai mult, atât moral, cât și financiar, organizațiile care acționează pentru a sensibiliza persoanele din țările de plecare în legătură cu aspectele menționate mai sus, astfel încât să-i descurajeze pe eventualii migranți să pornească în călătorii periculoase.

3.10.7 De asemenea, CESE îndeamnă să se acorde mai multă atenție cauzelor mai profunde ale acestei probleme, care țin de nivelul de viață din țările de plecare. Ar trebui lansate programe speciale în acest sens. Tema în ansamblu ar trebui să se afle pe agenda Conferinței euromediteraneene.

3.11 Finanțare

3.11.1 Este nevoie de fonduri pentru combaterea și stăvilirea fluxurilor de imigrație neregulamentară. Trebuie manifestată grijă în planificarea centrelor de detenție, pentru a se asigura deținerea separată a migranților în situație neregulamentară de refugiații care solicită azil. De asemenea, trebuie ca în decurs de 15 zile să se pună la dispoziție cazare separată pentru minori și persoane vulnerabile. Potrivit unui studiu italian pus la dispoziție de FRONTEX, cheltuielile zilnice cu un imigrant în situație neregulamentară sunt, în medie, de 48 EUR. Dacă această sumă se înmulțește cu 100 000, numărul de imigranți care sosesc în fiecare an (conform datelor FRONTEX ⁽¹⁰⁾) și cu 365 de zile, costul total este de peste 1,752 miliarde EUR pentru fiecare an care trece.

⁽¹⁰⁾ A se vedea tabelele de mai jos.

3.11.2 CESE salută eforturile Comisiei Europene de simplificare a instrumentelor financiare prin crearea a două fonduri, unul pentru imigrație și azil ⁽¹¹⁾ și altul pentru securitate internă ⁽¹²⁾, care să fie însoțite de un regulament orizontal, cu un set de norme comune privind programarea, informarea, gestiunea financiară, controlul și evaluarea ⁽¹³⁾. CESE sprijină propunerea Comisiei care urmărește stabilirea unei sume de bază și a unei sume variabile sau flexibile atunci când se realizează repartizarea resurselor financiare între statele membre. În ceea ce privește suma flexibilă, CESE consideră esențial ca fiecare stat membru să-și elaboreze propriul program anual în conformitate cu prioritățile UE și incluzând cooperarea cu celelalte state membre. Comitetul susține ideea ca, începând din 2014, Fondul pentru imigrație și azil să dispună de mai multe resurse și de o mai mare flexibilitate pentru situații de urgență.

3.11.3 Schimbările preconizate vor duce la rezolvarea problemelor actuale deoarece programele de gestionare a fluxurilor de migrație în UE și de înființare de centre de detenție sunt desfășurate pe perioade de un an. La fel și în

cazul finanțării și al măsurilor. Totuși, este aproape imposibil ca facilitățile de primire și cazare să fie finalizate pe baza unei planificări anuale. Din acest motiv, programele din acest domeniu ar trebui să fie organizate într-un mod mai flexibil.

3.11.4 Țările terțe situate de-a lungul rutelor de migrație din țara de plecare inițială ar trebui să beneficieze de finanțare pentru înființarea de centre de primire și ședere.

Luând în considerare exemplul economic de mai sus, bugetul UE ar trebui să aloce fonduri pentru sporirea monitorizării și pentru măsurile preventive (nave de patrulare, stații pentru paza de coastă, elicoptere), iar FRONTEX și EASO ar trebui să dispună de bugete anuale adecvate pentru a-și putea îndeplini pe deplin sarcinile. Trebuie asigurată finanțare pentru a le permite țărilor de intrare să combată eficient rețelele de criminalitate implicate, creând totodată condițiile corespunzătoare pentru migrații care intră în UE.

Bruxelles, 16 octombrie 2013

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Henri MALOSSE

⁽¹¹⁾ COM(2011) 751 final.

⁽¹²⁾ COM(2011) 750 final; COM(2011) 753 final.

⁽¹³⁾ COM(2011) 752 final.

Anexă

YEAR	Irregular immigrants arrested for irregular entry and residence by police authorities and the coastguard	Deported	Refoulements (across the northern borders of our country)	Smugglers arrested by Police authorities and the coastguard
2002	58 230	11 778	37 220	612
2003	51 031	14 993	31 067	525
2004	44 987	15 720	25 831	679
2005	66 351	21 238	40 284	799
2006	95 239	17 650	42 041	994
2007	112 364	17 077	51 114	1 421
2008	146 337	20 555	48 252	2 211
2009	126 145	20 342	43 977	1 716
2010	132 524	17 340	35 127	1 150
2011	99 368	11 357	5 922	848
2012	76 878	17 358	4 759	726
4 MONTHS 2013	11 874	6 370	1 858	248

Source: Ministry of Public Order. Hellenic Police Statistics

IMMIGRANTS ARRESTED

2011 Main Nationalities			2012 Main Nationalities		
1.	Afghanistan	28 528	1.	Afghanistan	16 584
2.	Pakistan	19 975	2.	Pakistan	11 136
3.	Albania	11 733	3.	Albania	10 602
4.	Bangladesh	5 416	4.	Syria	7 927
5.	Algeria	5 398	5.	Bangladesh	7 863
6.	Morocco	3 405	6.	Algeria	4 606
7.	Iraq	2 863	7.	Iraq	2 212
8.	Somalia	2 238	8.	Morocco	2 207
9.	Palestine	2 065	9.	Somalia	1 765
10.	Congo	1 855	10.	Palestine	1 718

Source: Ministry of Public Order. Hellenic Police Statistics

DETENTION CENTRES' CAPACITY IN RELATION TO THE NUMBER OF DETAINED IMMIGRANTS

PRE-REMOVAL CENTRES	CAPACITY	DETAINED IMMIGRANTS	COMPLETENESS PERCENTAGE
AMIGDALEZA	2 000	1 787	89 %
KOMOTINI	540	422	78 %
XANTHI	480	428	89 %
DRAMA (PARANESTI)	557	296	53 %
KORINTHOS	374	1 016	99 %
DETENTION CENTRES	CAPACITY	DETAINED IMMIGRANTS	COMPLETENESS PERCENTAGE
ORESTIADA (FILAKIO)	374	273	73 %
SAMOS	285	100	35 %
HIOS	108	95	88 %
TOTAL DETAINED	5 368	4 417	82 %

Source: Ministry of Public Order. Hellenic Police Statistics

HELLENIC READMISSION REQUESTS TO TURKEY

YEAR	READMISSION REQUESTS	NUMBER OF IRREGULAR IMMIGRANTS	ACCEPTED	DELIVERED
2006	239	2 251	456	127
2007	491	7 728	1 452	423
2008	1 527	26 516	3 020	230
2009	879	16 123	974	283
2010	295	10 198	1 457	501
2011	276	18 758	1 552	730
2012	292	20 464	823	113
2013	44	795	84	8
TOTAL	5 706	122 796	12 332	3 805

Source: Ministry of Public Order. Hellenic Police Statistics

Results of 2012 from FRONTEX:

- In total, during the joint maritime operations 258 suspected facilitators were apprehended.
- Across all the sea operations in 2012, there were 169 SAR cases and 5 757 migrants in distress were saved.
- In addition, 382 suspected drug smugglers were apprehended. The amount of drugs seized was over 46 tonnes, worth EUR 72,6 million. The predominant part of this was hashish – almost 44 tonnes of drugs worth EUR 68 million.

— Beside this, 38 cases of smuggled cigarettes/tobacco were detected during sea operations. The 2,4 million packets of contraband cigarettes intercepted were worth EUR 5,6 million.

ALL BELOW source: FRONTEX ANNUAL RISK ANALYSIS

Indicator 1A — Detections of illegal border-crossing between border-crossing points:

The number of third -country nationals detected by Member State authorities when illegally entering or attempting to enter the territory **between border-crossing points (BCPs)** at external borders only. Detections during hot pursuits at the immediate vicinity of the border are included. This indicator should not include EU or Schengen Associated Country (SAC) nationals.

Detections of illegal border-crossing between BCPs

Routes	2010	2011	2012	Share of total	% change on prev. year
Eastern Mediterranean route (Greece, Bulgaria and Cyprus)	55 688	57 025	37 224	51	- 35
Land	49 513	55 558	32 854		- 41
Afghanistan	21 389	19 308	7 973		- 59
Syria	495	1 216	6 216		411
Bangladesh	1 496	3 541	4 598		30
Sea	6 175	1 467	4 370		198
Afghanistan	1 373	310	1 593		414
Syria	139	76	906		1 092
Palestine	1 500	128	408		219
Central Mediterranean route (Italy and Malta)	1 662	59 002	10 379	14	- 82
Somalia	82	1 400	3 394		142
Tunisia	650	27 964	2 244		- 92
Eritrea	55	641	1 889		195
Western Mediterranean route	5 003	8 448	6 397	8,8	- 24
Sea	3 436	5 103	3 558		- 30
Algeria	1 242	1 037	1 048		1,1
Morocco	300	775	364		- 53
Chad	46	230	262		14
Land	1 567	3 345	2 839		- 15
Not specified	1 108	2 610	1 410		- 46
Algeria	459	735	967		32
Morocco	0	0	144		n.a.
Western Balkan route	2 371	4 658	6 391	8,8	37
Afghanistan	469	983	1 665		69
Kosovo (*)	372	498	942		89
Pakistan	39	604	861		43
Circular route from Albania to Greece	35 297	5 269	5 502	7,6	4,4
Albania	32 451	5 022	5 398		7,5

Routes	2010	2011	2012	Share of total	% change on prev. year
fyROM	49	23	36		57
Kosovo (*)	21	37	34		- 8,1
Apulia and Calabria (Italy)	2 788	5 259	4 772	6,6	- 9,3
Afghanistan	1 664	2 274	1 705		- 25
Pakistan	52	992	1 156		17
Bangladesh	12	209	497		138
Eastern borders route	1 052	1 049	1 597	2,2	52
Georgia	144	209	328		57
Somalia	48	120	263		119
Afghanistan	132	105	200		90
Western African route	196	340	174	0,2	- 49
Morocco	179	321	104		- 68
Gambia	1	2	39		1 850
Senegal	2	4	15		275
Other	3	1	1	0	0
Iran	0	0	1		n.a
Russian Federation	2	0	0		n.a
Somalia	0	1	0		- 100
Total	104 060	141 051	72 437		- 49

(*) This designation is without prejudice to positions on status, and is in line with UNSCR1244 and the ICJ Opinion on the Kosovo declaration of independence.

Illegal border-crossing between BCPs

Detections by border type and top ten nationalities at the external borders

	2009	2010	2012	2012	Share of total	% change on prev. year
All Borders						
Afghanistan	14 539	25 918	22 994	13 169	18	- 43
Syria	613	861	1 616	7 903	11	389
Albania	38 905	33 260	5 138	5 651	7,8	10
Algeria	4 487	8 763	6 157	5 479	7,6	- 11
Bangladesh	551	1 647	4 923	5 417	7,5	10
Somalia	9 115	4 619	3 011	5 038	7,0	67
Pakistan	1 592	3 878	15 375	4 877	6,7	- 68
Tunisia	1 701	1 498	28 829	2 717	3,8	- 91
Eritrea	2 228	1 439	1 572	2 604	3,6	66

	2009	2010	2012	2012	Share of total	% change on prev. year
Morocco	1 710	1 959	3 780	2 122	2,9	- 44
Others	29 158	20 218	47 656	17 460	24	- 63
Total all borders	104 599	104 060	141 051	72 437		- 49
Land Border						
Afghanistan	2 410	22 844	20 396	9 838	20	- 52
Syria	389	530	1 254	6 416	13	412
Albania	38 088	32 592	5 076	5 460	11	7,6
Bangladesh	305	1 506	3 575	4 751	9,7	33
Algeria	676	6 961	4 671	4 081	8,3	- 13
Pakistan	1 328	3 675	13 781	3 344	6,8	- 76
Not specified	565	1 304	2 747	1 817	3,7	- 34
Somalia	259	4 102	1 498	1 558	3,2	4,0
Morocco	737	1 319	2 236	1 422	2,9	- 36
Palestine	2 791	2 661	652	1 195	2,4	83
Others	9 892	12 306	13 993	9 301	19	- 34
Total land borders	57 440	89 800	69 879	49 183		- 30
Sea Border						
Somalia	8 856	517	1 513	3 480	15	130
Afghanistan	12 129	3 074	2 598	3 331	14	28
Tunisia	1 643	711	28 013	2 283	9,8	- 92
Eritrea	2 195	507	680	1 942	8,4	186
Pakistan	264	203	1 594	1 533	6,6	- 3,8
Syria	224	331	362	1 487	6,4	311
Algeria	3 811	1 802	1 486	1 398	6,0	- 5,9
Egypt	545	713	1 948	1 283	5,5	- 34
Morocco	973	640	1 544	700	3,0	- 55
Bangladesh	246	141	1 348	666	2,9	- 51
Others	16 273	5 621	30 086	5 151	22	- 83
Total sea borders	47 159	14 260	71 172	23 254	100	- 67

Indicator 1B — Detections of illegal border-crossing at border-crossing points:

The number of third-country nationals detected by Member State authorities when entering clandestinely or attempting to enter illegally (such as hiding in transport means or in another physical way to avoid border checks at BCPs) the territory at border-crossing points (BCPs) at external borders only, whether they result in a refusal of entry or not. This indicator should not include EU or Schengen Associated Country (SAC) nationals.

Clandestine entries at BCPs

Detections reported by Member State and top ten nationalities at the external borders

	2009	2010	2011	2012	Share of total	% change on prev. year
Border Type						
Land	137	168	159	486	81	208
Sea	159	74	123	115	19	- 6,5
Top Ten Nationalities						
Afghanistan	18	8	58	190	31	228
Algeria	30	35	55	61	10	11
Turkey	73	93	24	41	6,8	71
Syria	2	3	6	36	6,0	500
Albania	3	7	9	35	5,8	289
Morocco	20	14	15	24	4,0	60
Pakistan	2	12	10	24	4,0	140
Palestine	14	4	17	24	4,0	41
Serbia	4	2	4	23	3,8	475
Philippines	0	8	1	17	2,8	1 600
Others	130	56	83	126	21	62
Total	296	242	282	601		115

FRONTEX · ANNUAL RISK ANALYSIS 2013

Indicator 2 — Detections of facilitators:

The number of facilitators intercepted by Member State authorities who have intentionally assisted third-country nationals in the illegal entry to, or exit from, the territory across external borders. The indicator concerns detections of facilitators at the following locations: (1) at the external border (both at and between BCPs, for land air and sea) and (2) inside the territory and at internal borders between two Schengen Member States provided that the activities concerned the facilitation of third-country nationals for illegal entry or exit at external borders. This indicator should include third-country nationals as well as EU and/or Schengen Associated Country (SAC) nationals.

Facilitators

Detections reported by Member State, place of detection and top ten nationalities⁽⁸⁾

	2009	2010	2011	2012	Share of total	% change on prev. year
Border Type						
Inland	5 901	5 918	5 146	5 186	67	0,8
Land	1 160	1 171	625	887	11	42
Land Intra EU	618	616	365	498	6,5	36
Sea	997	503	324	471	6,1	45
Air	277	300	367	358	4,6	- 2,5
Not specified	218	121	130	320	4,1	146

	2009	2010	2011	2012	Share of total	% change on prev. year
Top Ten Nationalities						
Italy	875	1 367	568	543	7,0	- 4,4
Spain	286	285	320	498	6,5	56
Not specified	322	261	255	479	6,2	88
Morocco	475	413	390	461	6,0	18
Romania	292	398	268	364	4,7	36
France	230	365	404	352	4,6	- 13
China	731	554	375	316	4,1	- 16
Pakistan	245	245	237	286	3,7	21
Albania	670	430	221	243	3,1	10
Turkey	405	305	204	238	3,1	17
Others	4 640	4 006	3 715	3 940	51	6,1
Total	9 171	8 629	6 957	7 720		11

* Italy does not distinguish between facilitators of illegal border-crossing and facilitators of illegal stay.

Indicator 3 — Detections of illegal stay:

The number of third-country nationals detected by Member State authorities while not fulfilling, or no longer fulfilling, the conditions for stay or residence in the Member State during the reference month, irrespective of whether they were detected inland or while trying to exit the territory. The category should include third-country nationals who are not in the possession of a valid visa, residence permit, travel document, etc or in breach of a decision to leave the country. It also includes third-country nationals who initially entered legally but then overstayed their permission to stay. This indicator should not include EU or Schengen Associated Country (SAC) nationals.

Illegal stay

Detections reported by Member State, place of detection and top ten nationalities

	2009	2010	2011	2012	Share of total	% change on prev. year
Place of Detection						
Inland	340 180	295 274	283 308	278 438	81	- 1,7
Air	28 624	29 322	33 126	35 410	10	6,9
Land	6 351	7 011	17 640	19 883	5,8	13
Land Intra EU	17 594	12 996	9 230	5 832	1,7	- 37
Sea	19 156	7 232	6 593	4 585	1,3	- 30
Between BCPs	198	1 233	1 049	724	0,2	- 31
Not specified	22	9	2	56		2 700
Top Ten Nationalities						
Afghanistan	38 637	21 104	25 296	24 395	7,1	- 3,6
Morocco	25 816	22 183	21 887	21 268	6,2	- 2,8
Pakistan	9 058	10 508	12 621	18 334	5,3	45
Algeria	12 286	14 261	15 398	15 776	4,6	2,5

	2009	2010	2011	2012	Share of total	% change on prev. year
Tunisia	10 569	8 350	22 864	15 211	4,4	- 33
Albania	28 810	20 862	10 207	13 264	3,8	30
Ukraine	10 021	8 835	12 847	13 081	3,8	1,8
Syria	3 838	3 160	3 746	11 967	3,5	219
Serbia	7 028	12 477	10 397	11 503	3,3	11
Russian Federation	9 526	9 471	10 314	11 486	3,3	11
Others	256 536	221 866	205 371	188 643	55	- 8,1
Total	412 125	353 077	350 948	344 928		- 1,7

Avizul Comitetului Economic și Social European privind garantarea importurilor esențiale pentru UE prin politica sa comercială actuală și prin celelalte politici conexe ale sale

(2014/C 67/08)

Raportor: dl Jonathan PEEL

În sesiunea plenară din 16 și 17 ianuarie 2013, în conformitate cu articolul 29 alineatul (2) din Regulamentul de procedură, Comitetul Economic și Social European a hotărât să elaboreze un aviz din proprie inițiativă pe tema

„Garantarea importurilor esențiale pentru UE prin politica sa comercială actuală și prin celelalte politici conexe ale sale”.

Secțiunea pentru relații externe, însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 25 septembrie 2013.

În cea de-a 493-a sesiune plenară, care a avut loc la 16 și 17 octombrie 2013 (ședința din 16 octombrie 2013), Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz cu 105 voturi pentru, 1 vot împotriva și 1 abținere.

1. Concluzii și recomandări

1.1 Caracterul competitiv al UE – și prin aceasta păstrarea nivelului nostru general de trai și calitatea vieții – depinde de aprovizionarea regulată și sigură cu materii esențiale de import. „Puține economii sunt autonome când este vorba despre aprovizionarea cu materii prime, având în vedere amploarea inputurilor de care au nevoie majoritatea țărilor”, se menționează în al doilea raport de activitate ⁽¹⁾ al Direcției Generale Comerț, care subliniază că „interdependența este reală și inevitabilă pentru toate economiile”. A avea acces la aceste materiale la prețuri convenabile este esențial pentru funcționarea durabilă a economiei UE și a societății moderne în ansamblu.

1.1.1 Aceste resurse naturale esențiale la nivel mondial, și anume terenul arabil/hrana, apa, energia și anumite metale și minerale esențiale, se găsesc în cantități finite, posibil din ce în ce mai mici, în vreme ce cererea pentru aceste resurse nu a fost niciodată mai mare și nici nu a crescut vreodată mai repede decât în prezent. O reacție inadecvată la schimbările climatice ar putea exacerba această situație. UE beneficiază de o climă temperată relativ benefică pentru alimente, apă și agricultură, totuși nu este autosuficientă nici în ce privește energia, nici multe metale și minerale strategice esențiale.

1.2 Prin urmare, este vital ca UE să acorde cea mai mare atenție raționalizării și eficientizării maxime a resurselor, inovării și înlocuirii, mai ales printr-o utilizare și reutilizare durabilă și prin reciclarea energiei și a metalelor și mineralelor strategice esențiale și a altor resurse naturale. Comitetul salută în mod deosebit importanța acordată acestui subiect de către Parteneriatul european pentru inovare, precum și în recenta revizuire de către Comisia a Inițiativei sale privind materiile prime ⁽²⁾. De asemenea, societatea civilă trebuie să fie angajată pe deplin în mod activ, întrucât părțile interesate și consumatorii trebuie să joace un rol central și responsabil în asigurarea ratelor maxime de reutilizare și reciclare și de reducere la minimum a deșeurilor.

1.3 Obiectivul prezentului aviz este de a analiza garantarea importurilor esențiale prin politici comerciale și conexe.

1.4 Modul în care UE abordează comerțul durabil este mai avansat decât al oricăruia dintre principalii săi concurenți, însă durabilitatea trebuie să fie un element fundamental al oricărei strategii UE de obținere a importurilor esențiale. De asemenea, această strategie trebuie să se armonizeze pe deplin cu programul de dezvoltare al UE, în special în ceea ce privește țările din Africa, Caraibe și Pacific (ACP), țările cele mai puțin dezvoltate, desfășurarea sistemelor GSP și GSP+, precum și negocierile în curs privind acordul de parteneriat economic (APE), după cum recunoaște întru totul Comisia.

1.5 Așa cum s-a pronunțat în mod repetat Comitetul, este esențial să se asigure o coerență între prezervarea resurselor naturale, combaterea sărăciei, producția durabilă și consum. De asemenea, trebuie concepute procese participative care să implice societatea civilă, deoarece acestea împreună cu dialogul social reprezintă factorii esențiali în asigurarea bunei guvernante și în combaterea corupției.

1.6 Comitetul salută identificarea „gestionării durabile a resurselor naturale” drept unul dintre cele 12 „obiective ilustrative” în raportul din 30 mai 2013 al Grupului ONU la înalt nivel format din personalități. Comisia, la rândul său, a dat publicității comunicarea importantă „O viață decentă pentru toți” ⁽³⁾, care dezbate această inițiativă a ONU de a conecta progresul înregistrat în ce privește Obiectivele de dezvoltare ale mileniului cu rezultatul „Rio+20”, cu scopul de a stabili noile Obiective de dezvoltare durabilă (ODD) începând din 2015. După cum se menționează în această comunicare, „două dintre provocările cele mai presante cu care se confruntă planeta noastră sunt eradicarea sărăciei și asigurarea faptului că prosperitatea și bunăstarea sunt durabile”. Aceste obiective vor fi totuși mult mai greu de atins dacă planeta se va confrunta cu o penurie critică de resurse strategice esențiale.

⁽¹⁾ Politica comercială a UE cu privire la materiile prime (*EU Trade Policy for Raw Materials*) – al doilea raport de activitate, mai 2012.

⁽²⁾ COM(2008) 699 final și COM(2013) 442 final.

⁽³⁾ Comunicarea Comisiei „O viață decentă pentru toți: eradicarea sărăciei și crearea unui viitor durabil pentru planetă” COM(2013) 92 final, 27 februarie 2013, JO C 271, 19.9.2013, p. 144-150.

1.6.1 Comunicarea subliniază și că „două treimi din serviciile oferite de natură – printre care solurile fertile, apa și aerul curat – sunt din ce în ce mai rare, iar schimbările climatice și declinul biodiversității se situează aproape de limitele dincolo de care vor apărea efecte ireversibile asupra societății umane și a mediului natural”. La rândul său, Comitetul descrie comunicarea drept „un reper important”, subliniind că „având în vedere limitele fizice ale [...] multor altor resurse naturale [...] ODD trebuie să includă obiective privind utilizarea mai eficientă a acestor resurse și partajarea lor mai corectă”.

1.7 Comitetul salută progresul înregistrat de Inițiativa Comisiei privind materiile prime (RMI). Gestionarea eficientă a resurselor-cheie ale planetei trebuie să fie abordată în special la nivel global. După cum a recunoscut Comisia, „pentru a asigura o aprovizionare durabilă cu materii prime, este necesară elaborarea unui răspuns coordonat la nivelul UE sau chiar la nivel internațional [...] pentru a promova un cadru internațional mai bun și o colaborare mai strânsă”⁽⁴⁾. Aceste probleme sunt în prezent mai curând de natură geopolitică decât geologică, totuși Comitetul este dezamăgit de faptul că reacția UE dă impresia unei însălări de inițiative specifice decât pe cea a unei strategii globale atotcuprinzătoare. Cu toate acestea, Comitetul salută cooperarea strânsă pe care UE a stabilit-o cu SUA și Japonia, parteneriatul strategic esențial menționat în Comunicarea Comisiei din 2011 intitulată „Abordarea provocărilor de pe piețele de mărfuri privind materiile prime”⁽⁵⁾ și cu țările menționate în Inițiativa privind materiile prime revizuită. Aceasta subliniază pe bună dreptate importanța cooperării cu Comisia Uniunii Africane și cu Africa, în general.

1.7.1 Comitetul încurajează eforturile în direcția unei „diplomații UE pentru materiile prime”. Mai presus de toate, consideră că trebuie depuse eforturi mai mari și mai coordonate la nivel global, în special prin intermediul G20 (din care fac parte mulți dintre principalii solicitanți de importuri strategice), în cadrul căruia subiectul a fost discutat mai puțin fructuos până în prezent, dar și prin intermediul OCDE, al ONU și al agențiilor acesteia. O „uniformizare la un nivel inferior” nu va ajuta pe nimeni.

1.7.2 Principalul neajuns al oricărei abordări globale integrate îl reprezintă absența unor mecanisme eficiente de punere în aplicare. Prin urmare, Comitetul recomandă ca, odată cu revizuirea Acordului OMC, de mult întârziată, să se adauge o competență specifică, întemeiată pe dreptul internațional, pentru a acoperi energia, materiile prime și utilizarea lor durabilă. Ar trebui să se pună un mai mare accent pe Forumul anual al UNCTAD privind mărfurile globale. O chestiune esențială în această privință o reprezintă vulnerabilitatea țărilor în curs de dezvoltare. Pentru țările dependente de produse de bază, sectoarele producătoare de produse de bază sunt adesea sursa cea mai importantă de venituri, precum și cel mai mare angajator. Totuși, incapacitatea acestor țări de transforma creșterea generată de produsele de bază într-o creștere mai durabilă și cu caracter general, cu beneficii mai mari pentru persoanele sărace pune sub semnul întrebării modelul lor dezvoltare. Trebuie să fie analizate urgent schimbările pe care trebuie să le opereze în politici, instituții și infrastructură, cu implicarea deplină a societății civile, astfel încât veniturile provenite din produsele de bază să aibă drept efect

realizări în ce privește dezvoltarea, inclusiv obiectivele de dezvoltare ale mileniului (MDG) și viitoarele obiective de dezvoltare durabilă (SDG).

1.8 Rolul sectorului privat este și el extrem de important, căci majoritatea extracțiilor de minerale și de produse energetice este acum o tranzacție de piață. Cum extracția și prelucrarea presupun un capital semnificativ, ele se bazează într-o mare măsură pe marile concerne multinaționale. Prin urmare este esențial ca principalele convenții OIM, Liniile directe OCDE pentru întreprinderi multinaționale și, mai ales, Ghidul OCDE pentru lanțuri de aprovizionare responsabile⁽⁶⁾ să fie puse în aplicare și respectate întru totul, inclusiv prin cooperarea activă a partenerilor sociali. După cum menționează Comisia în „Europa globală”, este esențial să se asigure că beneficiile liberalizării comerțului „ajung până la cetățeni. Așa cum urmărim dreptatea socială și coeziunea pe plan intern, tot așa ar trebui să încercăm să ne promovăm în lume valorile, inclusiv standardele sociale și de protecție a mediului și diversitatea culturală”⁽⁷⁾.

1.9 Importurile UE de energie și materii prime reprezintă o treime din ansamblul importurilor UE (528 miliarde EUR în 2010)⁽⁸⁾. În prezent, UE are în vedere instituirea unor bariere la aceste importuri, cum ar fi interdicțiile la export, noi restricții, taxe vamale suplimentare sau sisteme duale de prețuri, prin intermediul negocierilor comerciale (acorduri de liber schimb, acorduri de parteneriat economic, acorduri de parteneriat și cooperare și negocieri de aderare la OMC), ultima soluție fiind să se recurgă la mecanismul de soluționare a litigiilor.

1.9.1 Cu toate acestea, Comitetul își exprimă îngrijorarea privind faptul că acestea sunt instrumente tactice de politică comercială și nu reprezintă o strategie cuprinzătoare și nici nu s-ar dovedi eficiente în timp de criză. Punerea în mișcare a unor mecanisme de soluționare a litigiilor ia timp și, așa cum s-a putut vedea în cazul pământurilor rare, aceste mecanisme pot da naștere unor prelungiri. Facem apel în vederea instituirii unei proceduri clare de răspuns a UE în caz de urgență sau de criză, în eventualitatea în care un import important ar fi indisponibil în mod subit, indiferent din ce motiv.

1.10 Privind cazul specific al energiei, Rusia, Norvegia și Algeria reprezintă împreună 85 % din importurile de gaze naturale ale UE și aproape 50 % din importul de țiței. Până de curând, marii producători de energie nu s-au grăbit să adere la OMC, care, fiind o organizație bazată pe reguli, pune accentul pe o mai mare stabilitate și previzibilitate. Prin urmare, Comitetul îndeamnă UE să profite de ocazia aderării Rusiei la OMC în 2012 și să insufle un nou dinamism în negocierea unui nou acord de investiții și comerț între UE și Rusia și să creeze o relație mai profundă și bazată pe profesionalism.

1.10.1 De asemenea, Comitetul face apel la Comisie să depună toate eforturile atât pentru a încuraja finalizarea aderării Kazahstanului în OMC, cât și pentru a susține elanul manifestat odată cu negocierile de aderare la OMC ale Algeriei și Azerbaidjanului. De asemenea, un nou elan trebuie dat și negocierilor de aderare la UE ale Turciei, important centru nodal din punct de vedere energetic și țară de tranzit.

⁽⁶⁾ OECD Due Diligence Guidance for Responsible Supply Chains of Minerals from Conflict-Affected and High-Risk Areas, ediția a doua, 2012.

⁽⁷⁾ COM(2006) 567 final, 4 octombrie 2006, punctul 3.1.iii.

⁽⁸⁾ A se vedea nota de subsol nr. 1.

⁽⁴⁾ A se vedea nota de subsol nr. 1.

⁽⁵⁾ COM(2011) 25 final.

1.11 De asemenea, Comitetul îndeamnă Comisia să depună toate eforturile pentru a încheia la următoarea reuniune ministerială a OMC acordul OMC propus cu punere în aplicare anticipată (*early harvest*) de facilitare a comerțului și privind alte teme referitoare la agricultură care nu pot fi dezbătute în acordurile bilaterale. Având în vedere impasul negocierilor unui acord de tip Doha, chiar și aceste eforturi înregistrează progrese foarte mici. Neîndeplinirea nici măcar a acestui obiectiv limitat ar putea avea consecințe grave asupra rolului de negociator al OMC: înregistrarea unui eșec la nivel multilateral ar putea avea consecințe negative pentru securitatea alimentară în ansamblu, la nivel global.

1.12 Comitetul sprijină ferm inițiativa Comisiei pentru obținerea responsabilă a „mineralelor din zone de conflict” (provenite din zone afectate de conflicte și din alte zone de mare risc), precum și alte opțiuni prin care „să fie ajutate țările în curs de dezvoltare bogate în resurse să se concentreze asupra caracterului transparent al lanțului de distribuție a mineralelor”. Totuși, suntem preocupați că, dat fiind că adeseori trasabilitatea este imposibil de stabilit complet, fie comerțul va fi „direcționat” către țările învecinate, fie companiile s-ar putea retrage pentru a nu fi confruntate cu acuzații nedorite. Ar trebui avută în vedere și o abordare voluntară bazată pe orientările OCDE pentru corporații internaționale, în vreme ce inițiative cum este EITI⁽⁹⁾ – care se ocupă de transparența plăților – ar trebui încurajate și sprijinite pe deplin. Și aici este esențial să se asigure instituirea unui proces participativ care să implice societatea civilă.

2. Principalele importuri esențiale – context

2.1 Mulți factori se combină și contribuie la crearea unei cereri exponențiale de resurse naturale. Aceștia includ o populație mondială preconizată de 9 miliarde, industrializarea și urbanizarea rapidă – pentru prima dată mai mult de jumătate din populația lumii trăind în prezent în orașe – și creșterea „clasei mijlocii” până în 2030 cu până la 2 miliarde de persoane care vor solicita (și vor putea plăti) o gamă mult sporită și diversă de produse de consum. Nicio țară nu poate dispune de un drept prioritar de utilizare a acestor resurse: deja se înregistrează o creștere exponențială a utilizării telefoanelor mobile la nivel mondial.

2.1.1 Problema este adeseori agravată de faptul că multe minerale esențiale pot fi găsite în zone de conflict, în timp ce surse esențiale de energie se găsesc în țări care se confruntă cu alte probleme politice. Prin urmare este vital să se întreprindă acțiuni de prevenire, înainte ca cererea să depășească cu mult oferta de materii prime esențiale, ducând fie la o creștere exponențială a prețurilor, care ar putea avea singură un efect devastator asupra disponibilității acestor materii (fără a mai menționa efectul asupra sărăciei), fie la izbucnirea unor războaie sau conflicte.

2.2 Energia

2.2.1 Energia este un factor strategic fundamental în orice analiză a importurilor esențiale ale UE ca o componentă de bază pentru menținerea nivelului de trai și calității vieții

noastre. Piața internațională a energiei este însă foarte competitivă și volatilă. Importurile de energie reprezintă 55 % din mixul energetic al UE⁽¹⁰⁾; Uniunea în ansamblul său importă 60 % din gazele naturale și 80 % din petrol⁽¹¹⁾ și trebuie să facă față concomitent cererii în creștere în special din partea economiilor emergente.

2.2.2 Cererea globală de energie ar putea crește cu 40 % în următorii 20 de ani, iar un răspuns neadecvat la schimbările climatice ar putea complica și mai mult lucrurile. O aprovizionare sigură și fiabilă cu energie este esențială, însă multe state membre depind doar de un număr limitat de furnizori de energie și, prin urmare, sunt vulnerabile la întreruperi în aprovizionare și la volatilitatea prețurilor, în special pentru gazele naturale și petrol. Diversificarea aprovizionării cu energie este imperios necesară pentru cele trei state baltice.

2.2.3 Energia reprezintă un domeniu de competențe partajate între UE și statele membre, la care se adaugă probleme complicate de confidențialitate comercială și suveranitate națională. Răspunsul Comisiei a prezentat două aspecte. În primul rând, se instituie un mecanism de schimburi de informații care să acopere acordurile interguvernamentale în domeniul energiei încheiate între statele membre și țări terțe. Comitetul a salutat acest fapt ca „un pas corespunzător în direcția aplicării efective a unei politici energetice externe comune a UE”, în conformitate cu strategia UE 2020 în materie de energie, subliniind că „este esențial ca Europa să acționeze în mod coordonat pentru asigurarea unei aprovizionări cu energie adecvate, stabile și sigure în viitorul previzibil.”

2.2.3.1 Până acum, nimeni în UE nu ar putea avea o imagine de ansamblu cu privire la un anumit partener comercial, însă partenerii comerciali cu siguranță că pot dispune de o asemenea imagine. Există aproximativ 30 de acorduri interguvernamentale între statele membre și țări terțe privind petrolul, circa 60 privind gazele naturale și mai puține privind electricitatea.

2.2.4 A doua linie a strategiei Comisiei o reprezintă Perspectiva energetică 2050, pe care Comitetul a salutat-o cu căldură. Ea subliniază nevoia urgentă de a elabora strategii energetice dincolo de anul 2020 și analizează o serie de scenarii, între care măsuri foarte stricte de eficientizare energetică, stabilirea prețului carbonului, dezvoltarea de energii din surse regenerabile, captarea și stocarea dioxidului de carbon și energia nucleară.

⁽⁹⁾ Inițiativa privind transparența în industriile extractive (Extractive Industries Transparency Initiative).

⁽¹⁰⁾ Avizul CESE privind Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor – Planul 2050 pentru eficiență energetică COM(2011) 885 final JO C 229, 31.7.2012, p. 126-132.

⁽¹¹⁾ Comunicarea Comisiei COM(2011) 540 final, așa cum este citată în Avizul CESE privind un mecanism de schimb de informații cu privire la acordurile interguvernamentale dintre statele membre și țări terțe în domeniul energiei – JO C 68, 6.3.2012, p. 65-69.

2.2.5 În ce privește garantarea importurilor esențiale, Comitetul a solicitat crearea unei strategii energetice externe și cuprinzătoare a UE ⁽¹²⁾ și a cerut să se intensifice rapid și treptat o politică externă comună a UE în materie de energie ⁽¹³⁾. Aceste preocupări există și în ziua de azi. Totuși, din perspectiva specifică a politicii comerciale, soluția problemei constă atât în identificarea eventualelor blocaje de aprovizionare și infrastructură, precum și în extinderea calității de membru al OMC la principalii noștri furnizori de energie, cel puțin pentru încurajarea unei mai mari stabilități și previzibilități.

2.3 Hrana, terenurile și apa

2.3.1 Al doilea domeniu esențial al resurselor naturale implicate în păstrarea unui nivel de trai decent și a calității vieții se referă la terenuri, alimente și apă, care sunt la rândul lor amenințate de un răspuns neadecvat la schimbările climatice.

2.3.2 UE beneficiază de o climă temperată, în ciuda marii densități a populației și a faptului că numai o optime din suprafața terenurilor sale este adecvată pentru producția agricolă. Ariditatea sporită reprezintă o amenințare pentru statele membre din sud, însă orice import de apă ar proveni în mod inevitabil din interiorul UE.

2.3.3 Comitetul a analizat deja chestiunea securității alimentare ⁽¹⁴⁾, și anume dintr-o perspectivă mai amplă, globală, aceasta fiind unul din factorii motrici centrali ai reformei PAC.

2.3.4 UE importă mai multe alimente din țările cele mai puțin dezvoltate, decât SUA, Canada, Japonia și Australia la un loc. Cu toate că organizația COPA-COGECA atrage atenția asupra unei balanțe comerciale negative în agricultură, Comisia prezintă un excedent total al UE de 12,6 miliarde EUR în 2012 incluzând în calcul industria alimentară. Principalul produs de import agricol în UE este soia pentru hrana animalelor, fără de care producția de carne și lactate ar fi în mare pericol (pragurile de modificare genetică sunt relevante aici). Printre alte produse care se produc în cantități suficiente în alte țări se includ anumite oleaginoase, fructe, cafea, cacao și ceai.

2.3.5 Neexistând un risc de limitare a importurilor în UE, principalele probleme comerciale în acest context sunt standardele sociale și de protecție a mediului diferite, inclusiv preocupările privind trasabilitatea, măsurile sanitare și fitosanitare, bunăstarea animalelor și proprietatea intelectuală. Pentru multe țări în curs de dezvoltare, produsele agricole sunt un export esențial, dacă nu chiar principalul export pentru care UE este considerată drept o piață primară, la care, în opinia multora, accesul este restricționat în mod nejustificat prin măsurile UE de siguranță alimentară și prin alte standarde.

2.3.6 Agricultură este o parte esențială a negocierilor OMC de la Doha – de fapt, negocierile au fost inițial preconizate să înceapă în 1999, înainte de lansarea runde Doha –, însă ele au

ajuns într-un impas. Comitetul este preocupat în cea mai mare măsură de faptul că neajungerea la următoarea reuniune ministerială a OMC la un acord cu punere în aplicare anticipată (*early harvest*) de facilitare a comerțului și referitor la alte chestiuni legate de agricultură ar putea avea consecințe grave pentru OMC, dar încă și mai grave pentru siguranța alimentară la nivel global.

2.4 Minerale strategice și materii prime esențiale

2.4.1 Accesul la minerale strategice și materii prime esențiale reprezintă al treilea domeniu strategic fundamental în evaluarea importurilor esențiale pentru UE.

2.4.2 Aceste materii prime esențiale includ mineralele metalice și industriale, materialele de construcții și metalele de bază, cum ar fi cobalt, galium, indium și o gamă de pământuri rare. Utilizarea acestora are influență în multe moduri diferite asupra vieții noastre de zi cu zi, în special în fabricarea automobilelor, avioanelor și aparatelor IT. În Comunicarea sa din 2011, Comisia a prezentat o listă compusă din 14 „materii prime esențiale”, cu rate de substituție și reciclare, pe care în prezent o actualizează pentru a include progresele tehnologice, cele înregistrate pe piață sau alte tipuri de progrese. Anumite componente de bază vor face bineînțeles parte din multe produse importate procesate în prealabil, iar alte materii strategice nu sunt în prezent critice; cu toate acestea echipamentele IT și alte echipamente esențiale se pot perima rapid, putând fi apoi imediat aruncate.

2.4.3 Bursa metalelor de la Londra (*London Metal Exchange*) estimează că aproximativ 7 % din consumul de cupru are loc în sectorul autovehiculelor, însă automobilele au în componență și oțel, aluminiu, platină (60 % din consumul total), paladiu, rodium, plumb, staniu, cobalt și zinc. La fel, un telefon mobil sau un iPad conține cupru, argint, aur, paladiu și platină. Faptul că aceste articole se înlocuiesc în mod regulat, aproximativ la doi ani, reprezintă o preocupare importantă, însă ritmul în care crește utilizarea acestor articole la nivel global este exponențial, estimându-se că numai în China și India se folosesc 2 miliarde de telefoane mobile. Se estimează că, în decurs de 10 ani, partea reprezentată de China în consumul de cupru la nivel global a crescut de la 12 % la 40 %.

2.4.4 Datorită progreselor tehnologice, unele dintre mineralele esențiale cele mai căutate azi nu vor mai fi esențiale mâine, însă altele, cum ar fi pământurile rare (care, de exemplu, reprezintă acum o parte esențială a componentelor pentru telefoane mobile recente), vor deveni dintr-o dată foarte căutate. De exemplu, China, despre care se estimează că deține 97 % din depozitele de pământuri rare, a impus restricții la export, până în prezent fiind imposibilă reciclarea sau substituția acestora; UE a trebuit să inițieze însă o a doua procedură de soluționare a litigiilor în fața organului OMC competent, deși China a pierdut-o pe prima.

3. Provocarea strategică în materie de durabilitate cu care se confruntă UE

3.1 De-a lungul istoriei, garantarea de materii prime strategice a reprezentat un obiectiv esențial de politică externă pentru state și imperii, iar acum este la fel pentru marile companii și corporații. Așa cum am menționat anterior, nicio economie nu este autosuficientă când vine vorba de aprovizionarea cu materii prime.

⁽¹²⁾ Avizul CESE privind dimensiunea externă a politicii energetice a UE, JO C 182, 4.8.2009, p 8-12.

⁽¹³⁾ Avizul CESE pe tema „Ce tip de politică de vecinătate poate garanta siguranța aprovizionării cu energie în UE?” –JO C 132 3.5.2011, p 15-21.

⁽¹⁴⁾ Avizul CESE privind comerțul și securitatea alimentară JO C 255, 2.9.2010, p. 1-9.

3.2 Persistă pericolul în cazul stocurilor neprevăzute, pe termen scurt, indiferent dacă este motivat de preț sau din alte cauze, cum ar fi eșecul în transport sau infrastructură sau chiar blocaje voluntare, crize de mediu sau alte tipuri de crize, așa cum s-a întâmplat la Fukushima. Exemple recente includ penuriile energetice majore (din 2006 și 2009), cauzate de perturbările de aprovizionare din Rusia, și penuria de petrol de la începutul anilor 1970.

3.2.1 Majoritatea soluțiilor aflate la dispoziția Comisiei sunt pe termen lung. Comisia a recunoscut problema de mulți ani. Abordează aceste blocaje prin intermediul negocierilor comerciale și, deși Comitetul are certitudinea că în fiecare situație sunt incluse dispoziții corespunzătoare, se pare că se pune prea puțin accentul pe garantarea importurilor esențiale în situații de urgență.

3.3 Aici competența face parte din numeroasele provocări cu care se confruntă UE. UE are competențe în materie de comerț, însă – spre deosebire de SUA, statele membre, organizațiile militare sau chiar companiile individuale – nu poate stoca rezerve strategice de petrol sau de alte materii prime esențiale. Așa cum se subliniază în revizuirea Inițiativei privind materiile prime, „niciun stat membru nu ar sprijini o schemă de stocare ca o opțiune politică”.

3.3.1 UE nu poate să utilizeze decât puterea „necoercitivă” (*soft power*). Preocuparea UE ar trebui să fie instituirea unui cadru strategic atotcuprinzător. În acest context, UE este bine poziționată pentru a-și asuma un rol de lider în trei domenii principale: promovarea unui cadru global, promovarea durabilității și promovarea implicării depline și active a societății civile. Întrucât multe recomandări acoperă aceste aspecte, nu este necesar să se repete argumentele aici, însă Comitetul salută faptul că în două rânduri⁽¹⁵⁾ Comisia a subliniat faptul că mineritul durabil „poate și trebuie să contribuie la dezvoltarea durabilă”. Durabilitatea trebuie să fie fundamentală pentru orice strategie UE de aprovizionare cu importuri esențiale.

3.4 Rolul sectorului privat este extrem de important, căci majoritatea extracțiilor de minerale reprezintă acum o tranzacție de piață. Acest fapt se vede în mod clar în țările mai deschise ale lumii, inclusiv în SUA, Australia, Africa de Sud, Brazilia și India și într-o oarecare măsură în marile companii energetice din Rusia. Aici Comitetul salută în mod deosebit angajamentul Asociației UE pentru mineralele industriale „de acțiune în direcția îmbunătățirii continue a performanțelor economice, sociale și de protecție a mediului”.

3.4.1 Așa cum se menționează în Comunicarea din 2011, „garantarea aprovizionării cu materii prime este în mod esențial sarcina întreprinderilor”, adăugând că rolul autorităților publice „este de a asigura condițiile-cadru adecvate care să permită societăților comerciale îndeplinirea acestei sarcini”.

3.5 Dimpotrivă, într-o economie central planificată cum este cea a Chinei, majoritatea pârghiilor economice și a actorilor din economie se află sub control centralizat în diverse proporții. China are o abordare strategică mai clară și mai completă pentru a-și asigura pe viitor necesitățile esențiale în materie de alimente și furaje, apă, minerale și energie decât orice altă țară,

ceea ce, în special în Africa, a dat naștere unor ample îngrijorări. Așa cum a subliniat Comitetul, „căutând noi surse de materii prime și posibilități de investiții externe, China a încheiat cu mai multe state africane parteneriate care se concentrează pe investiții ca activitate comercială, mai degrabă decât ca ajutor pentru dezvoltare⁽¹⁶⁾”.

3.5.1 Cu toate acestea, există și alte opinii, conform cărora China a făcut „afaceri proaste” și plătește prețuri mult prea mari pentru materiile prime importate, iar prin faptul că face afaceri cu țări care ar crea dificultăți politice pentru alții, de fapt nu face decât să crească disponibilitatea acestor minerale.

3.6 Pentru multe țări în curs de dezvoltare sărace în resurse, asigurarea accesului la materii prime este dificilă. Chiar și țările exportatoare bogate în resurse necesită să eradicizeze sărăcia. Ele au nevoie să câștige o valoare adăugată mai mare din prelucrare și să stabilească un parteneriat de lucru cu sectorul privat.

3.6.1 Au fost menționate preocupările privind „mineralele conflictuale”. Această inițiativă a CE are legătură numai cu zonele de conflict sau cele în care tocmai s-a încheiat un război, însă – așa cum se afirmă – „extracția, manevrarea, comercializarea și prelucrarea mineralelor au fost asociate cu utilizarea greșită a veniturilor, cu rămăneri în urmă din punct de vedere economic, cu conflicte politice și fragilitatea statului”, accentuate de utilizarea greșită a veniturilor de către beligeranți, așa-numitul „blestem al resurselor”.

3.6.2 Trebuie încurajate și sprijinite pe deplin inițiative precum EITI și instituite procese participative care să implice societatea civilă în întregul său. Acestea și dialogul social sunt factori-cheie în asigurarea bunei guvernante și combaterea corupției. Rolul de monitorizare stabilit pentru societatea civilă în recente acorduri comerciale ale UE oferă un precedent excelent în acest sens, însă societatea civilă ar trebui să fie implicată total și în mod activ, cu respectarea transparenței necesare, în fiecare etapă de negociere a acordurilor de liber schimb (ALS), a acordurilor de parteneriat economic (APE) și a acordurilor de parteneriat și cooperare (APC), înainte ca acestea să fie încheiate. Întrucât sectorul privat joacă un rol-cheie, și vocea partenerilor sociali este de o importanță crucială.

4. Politica actuală a Comisiei în materie de minerale și materii prime strategice

4.1 Comisia (DG Întreprinderi) și-a lansat Inițiativa privind materiile prime în 2008. Aceasta are trei piloni, fiind bazată în primul rând pe un mediu concurențial echitabil în accesul la resurse în țări terțe, în al doilea rând pe încurajarea unei aprovizionări durabile din resurse europene și, în al treilea rând, pe creșterea eficienței și reciclării resurselor.

4.1.1 Acești piloni au o importanță fundamentală, însă nu fac obiectul prezentului aviz. Totuși, Comitetul se întreabă de ce se exportă în afara UE un procent atât de mare din deșeurile metalice reciclabile ale UE, în vreme ce fierul vechi reciclat este adeseori mult mai prețios și mai ieftin decât materia primă inițială: de fapt subvenționăm China.

⁽¹⁵⁾ A se vedea notele de subsol 2 și 5.

⁽¹⁶⁾ Avizul CESE „Către o politică europeană globală în domeniul investițiilor internaționale” JO C 318, 29.10.2011.

4.2 Comunicarea Comisiei din 2011 a adoptat raportul Grupului de lucru ad-hoc privind definirea materiilor prime esențiale. Subiectul acesteia a fost dezbătut în Avizul Comitetului „Abordarea provocărilor de pe piețele de mărfuri și privind materiile prime” ⁽¹⁷⁾, care a examinat și rolul piețelor financiare.

4.2.1 Așa cum s-a menționat, Comunicarea a enumerat 14 materii prime esențiale cu ratele de substituție și de reciclare. Comitetul salută faptul că revizuirea actuală se face în deplină consultare cu părțile implicate, în ciuda faptului că nu se examinează opțiunile politice care s-ar aștepta să joace un rol fundamental în țări precum SUA sau Marea Britanie.

4.2.2 Comitetul salută metodologia generală utilizată, care este foarte detaliată. Între alți factori, metodologia analizează mineralele (și produsele secundare) care au o importanță economică semnificativă (prin compararea mineralelor cu proprietăți foarte diferite, utilizate de o mare varietate de sectoare), cele care prezintă un risc ridicat privind aprovizionarea și cele pentru care lipsesc înlocuitorii. Folosind indicatorii Băncii Mondiale, sunt identificate țările sursă care au o guvernare slabă sau prezintă un risc ridicat de producere a unor evenimente cu caracter perturbator (de la impunerea arbitrară de cote la export până la izbucnirea unui război civil) sau care au standarde scăzute de protecție a mediului. De asemenea, studiul examinează ratele potențiale de reciclare, precum și calitatea minereurilor, volatilitatea prețurilor și disponibilitatea continuă din punct de vedere geografic. Această analiză detaliată rămâne esențială.

Bruxelles, 16 octombrie 2013

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Henri MALOSSE

⁽¹⁷⁾ JO C 318, 29.10.2011 p. 76-81.

Avizul Comitetului Economic și Social European privind Actul privind piața unică – identificarea măsurilor lipsă (aviz suplimentar)

(2014/C 67/09)

Raportor: **dna Benedicte FEDERSPIEL**Coraportori: **dl Martin SIECKER și dl Ivan VOLEŠ**

La 14 februarie 2013, în conformitate cu articolul 29 alineatul (2) din Regulamentul de procedură, Comitetul Economic și Social European a hotărât să elaboreze un aviz din proprie inițiativă pe tema

Actul privind piața unică - identificarea măsurilor lipsă

(aviz suplimentar).

Secțiunea pentru piața unică, producție și consum, însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 2 octombrie 2013.

În cea de-a 493-a sesiune plenară, care a avut loc la 16 și 17 octombrie 2013 (ședința din 16 octombrie), Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz cu 119 voturi pentru, 4 voturi împotriva și 13 abțineri.

1. Introducere

1.1 Comitetul Economic și Social European (CESE) urmărește inițiativele Comisiei de relansare a pieței unice de la începutul lor, în 2010. În avizul său pe tema Actului privind piața unică⁽¹⁾, CESE a identificat mai multe măsuri care, în opinia sa, lipseau din propunerile Comisiei⁽²⁾. Comentariile și concluziile „Raportului Comisiei Europene privind cetățenia UE în 2010 - Eliminarea obstacolelor din calea drepturilor cetățenilor UE”⁽³⁾ ar trebui luate în considerare. CESE atrage atenția Comisiei asupra faptului că în prezent există mai multe obstacole în calea Pieței Unice decât au existat la crearea ei⁽⁴⁾.

1.2 CESE este unul din principalii parteneri la organizarea evenimentului „Luna pieței unice”. Contribuția organizațiilor societății civile este esențială pentru orientarea corectă a măsurilor necesare pentru relansarea pieței unice, în condițiile în care aceasta le privește în mod direct.

1.3 Orientarea economică a UE ar trebui readaptată după cei aproximativ 30 de ani în care ea a stat sub semnul credinței că piața liberă dispune mereu de capacitatea de a corecta un comportament disfuncțional al pieței. Recenta criză economică și financiară a avut un impact major asupra cetățenilor; sacrificiile aduse de aceștia ar trebui să deschidă noi perspective, altfel susținerea pentru integrarea europeană va continua să scadă. În acest context, se consideră că adoptarea și punerea în aplicare a inițiativelor referitoare la Actul privind piața unică I și II se desfășoară prea încet.

1.4 Trebuie luate măsuri concrete de combatere a oricărui tip de sărăcie cauzat de criza financiară, cum ar fi sărăcia energetică, a consumului, a supraîndatorării etc., care subminează creșterea și realizarea pieței unice.

1.5 CESE a insistat în mod repetat ca statele membre să-și manifeste adeziunea la aceste inițiative printr-o aplicare și punere în practică adecvată, pentru asigurarea unei bune funcționări a pieței interne. Aplicarea lor trebuie să prezinte o nouă dimensiune transfrontalieră care să implice cooperarea. O piață unică pregătită să facă față provocărilor viitorului trebuie să fie construită pe o economie sustenabilă și de maximă competitivitate, bazată pe procese și produse sustenabile, un mediu de lucru decent și pe inovare. Este important ca Comisia să-i considere pe cei 500 de milioane de cetățeni ai UE ca fiind esența pieței unice. Ei reprezintă o putere economică importantă, cheltuielile lor ridicându-se la 56 % din PIB-ul Uniunii Europene, așa cum arată Agenda consumatorului european, editată de Comisie⁽⁵⁾.

1.6 Piața unică trebuie să fie un instrument cu rezultate tangibile, în conformitate cu *acquis*-ul social și de mediu. Inițiativele APU I și II trebuie coordonate cu măsurile și pașii întreprinși pentru consolidarea Uniunii economice și monetare (pactul bugetar, Mecanismul european de stabilitate, Euro plus, etc.).

1.7 Negocierile privind acordurile de liber schimb ar trebui utilizate pentru consolidarea condițiilor de concurență echitabile, de exemplu reciprocitatea tarifelor vamale, cu păstrarea unui nivel ridicat de protecție socială, a consumatorilor și a mediului. În competiția cu actorii mondiali, UE trebuie să ia măsuri pentru a se putea baza pe anumite elemente care sporesc competitivitatea, cum ar fi resursele energetice accesibile, forța de muncă calificată și o piață a forței de muncă flexibilă.

⁽¹⁾ JO C 24, 28.1.2012, p. 99.

⁽²⁾ JO C 132, 3.5.2011, p. 47; JO C 24, 28.1.2012, p. 99; JO C 299, 4.10.2012, p. 165.

⁽³⁾ COM(2010) 603 final.

⁽⁴⁾ A se vedea *Catalogul de obstacole în calea pieței unice*, publicat de Observatorul Pieței Unice: <http://www.eesc.europa.eu/?i=portal.en.publications.24626>.

⁽⁵⁾ JO C 11, 15.1.2013, p. 54.

2. Piața unică digitală

2.1 Recent adoptatul Regulament privind distribuțiile selective a menținut discriminarea între canalele de distribuție offline și cele online, ceea ce duce la posibilitatea ca anumitor distribuitori să li se impună să dispună de un punct de vânzare fizic înainte de a se lansa în vânzarea online. Noul regulament nu va împiedica distribuția selectivă a produselor de consum curent, care poate fi nefastă pentru concurență și pentru libertatea de alegere a consumatorilor.

2.2 Comisia Europeană ar trebui să rămână intransigentă și să confirme principiul neutralității căutărilor, în virtutea căruia motoarele de căutare nu ar trebui să manipuleze rezultatele naturale în propriul lor interes comercial. Soluțiile care constau în etichetarea rezultatelor căutării nu sunt suficiente pentru a restabili condiții de concurență, a opri comportamentul anticoncurențial și a favoriza bunăstarea consumatorilor.

2.3 Protecția datelor cu caracter personal

2.3.1 După ce Regulamentul privind protecția datelor va fi adoptat, va fi important ca statele membre să primească orientări cu privire la anumite dispoziții specifice, pentru a se garanta o punere în aplicare coerentă a acestuia.

2.3.2 Atenție deosebită ar trebui acordată elaborării unor declarații-tip privind protecția datelor. Noul regulament include o dispoziție care prevede ca politicile privind protecția vieții private să fie transparente și ușor de înțeles pentru consumatori. Elaborarea declarațiilor-tip privind protecția datelor va ajuta consumatorii să fie corect informați despre prelucrarea informațiilor personale, și să înțeleagă că politicile de protecție a datelor personale nu mai sunt niște texte juridice complicate. Ar trebui să se garanteze că întreprinderile, în special IMM-urile, nu se vor confrunta cu sarcini și cheltuieli administrative excesive.

2.4 Drepturile de proprietate intelectuală

2.4.1 În conformitate cu recomandările fostului comisar Vitorino, Comisia Europeană ar trebui să adopte măsuri de monitorizare pentru a asigura o renunțare progresivă la sistemele actuale de colectare a taxelor pentru drepturile de autor. Pe termen scurt, sistemul actual ar trebui reformat și ar trebui clarificat faptul că acele conținuturi digitale supuse unor acorduri de licență nu vor mai fi supuse în continuare taxei pentru drepturile de autor dacă sunt încărcate în „cloud” de către un furnizor de servicii digitale. De asemenea, este important ca taxele pentru drepturile de autor să fie mai vizibile pentru consumatorii finali, iar nivelul acestora să fie calculat în baza prejudiciului economic cauzat de copierea privată a conținuturilor.

2.4.2 Directiva privind drepturile de autor din 2001 nu a reușit să armonizeze legislațiile statelor membre ale UE în materie de drepturi de autor. Există diferențe semnificative cu privire la excepții și limitări, ceea ce creează incertitudine juridică atât în rândul consumatorilor, cât și în rândul autorilor. Revizuirea acestei directive ar trebui să reprezinte o prioritate.

2.4.3 Actualul sistem de distribuție a conținuturilor audiovizuale, bazat pe platforme și ferestre teritoriale de exploatare, ar trebui adaptat mediului digital și așteptărilor din partea

consumatorilor. Lansarea cronologică a filmelor în diferite medii (cinematografe, DVD, video la cerere) și diferite teritorii ar trebui redusă, permițând un anumit nivel de flexibilitate. Există suficientă marjă de manevră pentru a experimenta cu diferite modele de afaceri inovatoare care să permită lansarea la aceeași dată a unor conținuturi audiovizuale în țări având tradiții culturale și lingvistice comune.

2.5 Produse digitale

2.5.1 Este necesară continuarea procesului de armonizare inițiat în 2011 prin Directiva privind drepturile consumatorilor prin revizuirea și actualizarea Directivei privind vânzarea de bunuri de consum, pentru a face astfel față provocărilor economiei digitale; este nevoie urgentă de mijloace de recurs în cazul unor produse defectuoase cu conținut digital.

2.5.2 Comisia ar trebui să elaboreze orientări pentru aplicarea legislației privind clauzele contractuale abuzive (Directiva 1993/13/CEE) în cazul contractelor încheiate cu consumatorii pentru furnizarea de conținut digital.

3. Bunuri și servicii

3.1 În septembrie 2013, Comisia Europeană a propus un pachet legislativ pentru realizarea pieței unice pentru telecomunicații. CESE regretă că a fost ratată ocazia de a se reduce și mai mult tarifele de roaming, contribuind astfel la îmbunătățirea pieței unice pentru cetățenii europeni. CESE salută normele propuse pentru a facilita schimbarea furnizorului de servicii, pentru a asigura clauze contractuale și practici comerciale mai echitabile, precum și o mai bună aplicare a legislației și accesul la căi de atac. Normele privind neutralitatea rețelei reprezintă un pas în direcția cea bună, dar trebuie consolidate în continuare.

3.2 Raportul dintre sectoarele armonizate și cele ne-armonizate corespunde nevoilor de bază ale economiei. Orice pas înainte în ceea ce privește armonizarea altor sectoare de bunuri ar trebui să aibă la bază o evaluare aprofundată. Pentru domeniile nearmonizate reglementate de principiul recunoașterii reciproce, Comisia ar trebui să publice orientări privind rolul și statutul juridic al organismelor de testare private care nu acceptă certificatele emise de organismele de testare din alte țări. Lista bilingvă a produselor nearmonizate care figurează pe site-ul internet al Comisiei Europene ar trebui să fie finalizată.

3.3 În continuare nu există încă o piață unică pentru serviciile financiare pentru persoanele fizice. Barierele economice și comerciale sunt de așa natură încât este practic imposibil pentru consumatori să achiziționeze servicii financiare în străinătate. Având în vedere actualele mari diferențe între statele membre în ceea ce privește calitatea și costurile în ceea ce privește conturile bancare, conturile de economii și împrumuturile ipotecare, consumatorii ar putea fi interesați să obțină servicii financiare din alte țări. CESE solicită Comisiei Europene să analizeze situația și să propună inițiative. Deseori, consumatorii nu primesc recomandări sau consultanță obiectivă și independentă în legătură cu deciziile lor financiare majore referitoare la economiile pentru pensie, la alte investiții sau împrumuturi pe termen lung. Ar trebui promovate modele de consultanță financiară independente și accesibile în întreaga Europă.

3.4 Aplicarea normelor în domeniul serviciilor financiare nu este încă satisfăcătoare: în anumite state membre nu există o autoritate publică responsabilă pentru protecția consumatorilor. Atunci când astfel de organisme există, deseori ele au competențe juridice prea limitate. De asemenea, autoritățile europene de supraveghere (ABE – Autoritatea bancară europeană, AEVMP – Autoritatea europeană pentru valori mobiliare și piețe și AEAPO – Autoritatea europeană pentru asigurări și pensii ocupaționale), înființate în urmă cu doi ani, nu dispun de competențe suficient de puternice în domeniul protecției consumatorilor. Ele ar trebui să aibă posibilitatea de a-și coordona acțiunile cu autoritățile naționale.

3.5 Piața unică a serviciilor, cu includerea serviciilor legate de rețeaua de infrastructură (telecomunicații, energie electrică, gaz, transporturi și de asigurare), oferă cel mai mare potențial de îmbunătățire. Îmbunătățirea funcționării ghișeelor unice în toate statele membre reprezintă o condiție esențială pentru ca directiva să contribuie la creșterea economică și la crearea de locuri de muncă. Comisia ar trebui să elaboreze recomandări de reglementare pentru eliminarea obstacolelor identificate de evaluarea inter pares privind punerea în aplicare a directivei⁽⁶⁾. CESE solicită elaborarea unei baze de date pentru toate regiunile de autorizare, pentru a identifica cele mai bune practici și cerințele inutile și inacceptabile impuse de autoritățile emitente.

4. Libera circulație a lucrătorilor

4.1 CESE sprijină măsurile menite să îmbunătățească libera circulație a lucrătorilor, inclusiv eliminarea barierelor de tipul recunoașterii calificărilor. Este nevoie în special de modernizarea și liberalizarea acestui sistem, de îmbunătățirea coordonării în sectorul asistenței medicale, pentru a preveni penuria de forță de muncă în țările care inițiază detașarea, de intensificarea coordonării sistemelor de securitate socială și de crearea unui ghișeu unic care să faciliteze procedurile de înregistrare⁽⁷⁾.

4.2 Directiva-cadru generală, directivele conexe, precum și monitorizarea permanentă prin intermediul planurilor strategice multianuale au condus la o convergență a normelor de siguranță (în special a cerințelor minime), care sunt recunoscute de către lucrători, inclusiv de cei implicați în activități transfrontaliere (temporare și mobile). Din 1978, acest proces a fost pus în practică în mod continuu prin planuri de acțiune succesive. Odată cu terminarea ultimului plan de acțiune, în decembrie 2012, Comisia nu a inițiat un nou plan de acțiune. Pentru a continua acest proces de convergență, Comisia Europeană ar trebui să adopte urgent un nou plan de acțiune al strategiei UE pentru a promova standarde ridicate de siguranță (astfel cum s-a subliniat de către Comitetul consultativ pentru securitate și sănătate la locul de muncă), în strânsă colaborare cu partenerii sociali.

4.3 Retragera Regulamentului Monti II nu poate fi considerată o soluție pentru problemele create prin hotărârile

Curții de Justiție a Uniunii Europene, care se bazează pe inadecvarea legislației UE privind detașarea lucrătorilor⁽⁸⁾ și a punerii în aplicare a acesteia. Partenerii sociali europeni nu au reușit să ajungă la un acord cu privire la acest lucru. Comisia ar trebui cu toate acestea să aibă în vedere să propună statelor membre adăugarea la tratatele europene a unui protocol privind progresul social, precizându-se că drepturile sociale nu sunt subordonate libertăților economice. Aceasta ar putea clarifica că piața unică nu reprezintă un scop în sine, ci un instrument pentru realizarea progresului social și a prosperității pentru toți cetățenii UE⁽⁹⁾.

4.4 În cazul în care sunt încălcate drepturi fundamentale UE, lucrătorii, consumatorii și întreprinderile trebuie să aibă acces la căi de solicitare a drepturilor care le sunt conferite de legislația UE. Cu toate acestea, în acest context, UE se referă doar la drepturile consumatorilor și ale întreprinderilor. Este necesar ca lucrătorii să dispună de aceeași posibilitate pentru valorificarea drepturilor deținute în virtutea legislației UE în conflictele de muncă transfrontaliere. Deși se declară adesea că lucrătorii au acces la justiție și pot beneficia de despăgubiri, de respectarea condițiilor de muncă și a dispozițiilor legale prin tribunalele locale din țările gazdă, ei sunt adeseori direcționați către instanțele judecătorești din țara lor de origine⁽¹⁰⁾.

5. Transpunerea, punerea în aplicare și controlul aplicării

5.1 În ceea ce privește punerea în aplicare a drepturilor consumatorilor, o nouă provocare o reprezintă prezența marilor întreprinderi sau asociații internaționale cu strategii de marketing la nivel european, care nu mai pot abordate prin intermediul unor concepte naționale de control al aplicării. Trebuie îmbunătățită cooperarea dintre autoritățile naționale însărcinate cu aplicarea legislației, acordând un rol mai important Comisiei Europene în ceea ce privește coordonarea acțiunilor întreprinse în acest sens. Sinergiile existente între actorii publici și privați (cum ar fi organizațiile consumatorilor) din domeniul punerii în aplicare a legislației ar trebui mai bine valorificate.

5.2 Cooperarea dintre autoritățile naționale în punerea în aplicare a legislației a devenit un factor esențial, fără să fie însă cu adevărat încununată de succes până în prezent. Comisia Europeană ar trebui să joace un rol mai important în coordonarea activităților naționale de punere în aplicare a legii în cazul unor încălcări ale dreptului consumatorilor cu dimensiune europeană. În plus, ar trebui luată în considerare ideea de a conferi Comisiei Europene competențe în ce privește punerea în aplicare a legislației UE privind consumatorii (așa cum este cazul în domeniul dreptului concurenței)⁽¹¹⁾.

6. Aspecte specifice pentru consumatori

6.1 CESE regretă că, după atâția ani și după ce au avut loc patru consultări, s-a ajuns doar la o propunere de inițiativă fără caracter obligatoriu cu privire la acțiunile colective în despăgubire. În plus, principiile stabilite în recomandarea Comisiei Europene nu satisfac nevoile consumatorilor și nu corespund situației din unele state membre.

⁽⁶⁾ Observatorul Pieței Unice al CESE va evalua impactul Directivei serviciilor asupra sectorului construcțiilor într-o serie de state membre, din punctul de vedere al societății civile.

⁽⁷⁾ C. Dhéret; A. Lazarowicz; F. Nicoli; Y. Pascouau; F. Zuleeg. *Making progress towards the completion of the Single European Labour Market* (Progrese pe calea definitivării pieței unice europene în domeniul forței de muncă). Studiul EPC Nr 75, mai 2013.

⁽⁸⁾ A se vedea avizul CESE JO C 76, 14.3.2013, p. 24.

⁽⁹⁾ Art. 3 alineatul (3) din TUE.

⁽¹⁰⁾ http://www.uva-aias.net/uploaded_files/publications/WP118-Cremers,Bulla.pdf.

⁽¹¹⁾ http://europa.eu/rapid/press-release_IP-13-228_en.htm.

6.2 Practicile comerciale neloiale

6.2.1 Ar trebui să se depună eforturi pentru a realiza o mai bună punere în aplicare a Directivei privind practicile comerciale neloiale, în special în mediul digital, respectiv în ceea ce privește comerțul electronic (de exemplu practici de inducere în eroare a consumatorilor cu privire la garanțiile juridice la care au dreptul, clauze contractuale netransparente și abuzive) și în sectorul transporturilor aeriene, în cazul rezervărilor online etc.

6.3 Standardizarea informațiilor precontractuale pentru contractele încheiate cu consumatorii

6.3.1 CESE salută inițiativa propusă în cadrul Agendei pentru protecția consumatorilor 2012 privind standardizarea informațiilor precontractuale menționate la articolele 5 și 6 din Directiva privind drepturile consumatorilor. Aceasta ar trebui să contribuie la asigurarea caracterului complet, transparent, accesibil și ușor de citit al informațiilor precontractuale. Acest exercițiu necesită asistența și sprijinul asociațiilor consumatorilor, precum și luarea în considerare a cercetării în domeniul comportamentului consumatorilor față de cantitatea de informații (a se vedea, de exemplu, SWD(2012) 235 final, 19 iulie 2012).

6.4 Comerțul electronic și livrările transfrontaliere

6.4.1 Trebuie abordată problema prețurilor (mai) ridicate pentru livrările transfrontaliere în comparație cu livrările interne, în vederea creării unor piețe online mai competitive. Deseori, prețurile livrării transfrontaliere sunt atât de ridicate, încât cumpărăturile în străinătate nu reprezintă un avantaj real pentru consumatori, chiar dacă mărfurile sunt mai ieftine. Un studiu efectuat la solicitarea Comisiei Europene în 2011⁽¹²⁾ a confirmat că prețurile publicate pentru livrările transfrontaliere de colete sunt, în medie, de două ori mai mari față de prețurile interne de referință.

6.5 Informarea consumatorilor

6.5.1 O mare parte a legislației europene și naționale se bazează pe ideea că un consumator informat este un consumator care poate să aleagă dintre cele mai bune produse și servicii oferite. Informarea consumatorilor continuă să fie unul dintre principalele instrumente de reglementare, dar limitele acesteia sunt bine cunoscute, în condițiile în care, deseori, consumatorii nu citesc sau nu înțeleg informațiile contractuale, care sunt scrise și prezentate într-un mod neinteligibil. Comisia ar trebui să abordeze acest aspect și să răspundă cu măsuri politice pentru o mai bună informare a consumatorilor, cu participarea întreprinderilor, autorităților de reglementare și organizațiilor de consumatori.

6.5.2 Activitatea demarată de Comisie cu privire la principiile aplicabile instrumentelor de comparare, cum ar fi independența și imparțialitatea, ar trebui să ducă cât mai rapid la adoptarea unor măsuri politice concrete, inclusiv la orientări pentru autoritățile de reglementare și pentru întreprinderi.

6.6 Produsele durabile

6.6.1 Durabilitatea și siguranța produselor, pe de o parte, și încrederea consumatorilor, pe de altă parte, sunt două fețe ale

aceleiași monede. Obsolescența planificată a produselor (limitarea intenționată a durabilității) ca o strategie comercială este în contradicție cu principiile de producție și consum durabile. Comisia Europeană ar trebui să examineze oportunitatea de a stabili o legătură între așteptările consumatorilor cu privire la durabilitatea unui produs și perioada legală de garanție. Comitetul subliniază că măsurile privind durabilitatea și durata de utilizare, serviciile post-vânzare și cele privind stocurile de piese de schimb ar veni în sprijinul unui consum și a unei producții durabile⁽¹³⁾.

7. Mediul de afaceri

7.1 CESE solicită o reducere a sarcinilor administrative, în special pentru IMM-uri, punând accentul pe necesitatea aplicării reglementării inteligente la nivelul UE și la nivel național⁽¹⁴⁾. Statele membre ar trebui să prezinte situația transpunerii legislației UE online, în timp real, cu implicarea societății civile în procesul de transpunere și luând măsuri de sensibilizare a opiniei publice în legătură cu noile norme.

7.2 Comitetul invită Comisia să aibă în vedere caracteristicile specifice ale întreprinderilor mici și ale microîntreprinderilor aparținând grupului IMM-urilor, atunci când pregătește analizele de impact și elaborează texte legislative, insistând asupra faptului că microîntreprinderile, întreprinderile mici și cele mijlocii ar trebui să fie tratate ca trei grupuri distincte, și nu ca un grup numit generic IMM-uri⁽¹⁵⁾.

7.3 Accesul la finanțare este esențial, mai ales pentru IMM-uri. UE trebuie să sprijine tranziția de la finanțarea de către bănci (variantea cea mai frecventă) la surse alternative de finanțare, cum ar fi finanțarea prin capital de risc și cea prin intermediul piețelor financiare. Pentru ca aceasta să funcționeze, investitorii trebuie să poată conta pe un mediu stabil pentru strategiile lor de investiții pe termen lung.

7.4 CESE recomandă evaluarea posibilității instituirii unui fond financiar european garantat, pentru a oferi IMM-urilor care îndeplinesc anumite criterii de bază mijloace financiare prin intermediul unui sistem care ar permite întreprinderii eligibile de a accesa cu ușurință creditele respective, fără ca aceasta să implice garanții sau alte condiții impuse în mod tipic de către bănci. Gestionarea acestui sistem ar trebui să implice și organizațiile reprezentative ale întreprinderilor din domeniul întreprinderii eligibile⁽¹⁶⁾.

7.5 Cea mai mare prioritate ar trebui s-o aibă sporirea transparenței și a responsabilității, pentru a garanta că piața unică contribuie la crearea unui cadru juridic care respectă interesele legitime ale tuturor părților interesate. Inițiativele privind responsabilitatea socială a întreprinderilor ar trebui să ia în considerare și eventualele abuzuri privind subcontractarea și externalizarea, în special în legătură cu prestarea de servicii și/sau cu recrutarea forței de muncă transfrontaliere. Trebuie elaborat un instrument juridic european pentru combaterea

⁽¹³⁾ JO C 66, p. 5, 3.3.1997, p. 5.

⁽¹⁴⁾ O posibilă opțiune ar fi aplicarea principiului „o măsură nouă apare, o măsură veche dispăre”, aplicat în Regatul Unit.

⁽¹⁵⁾ Avizul CESE „Reglementarea inteligentă – luarea în considerare a nevoilor întreprinderilor mici și mijlocii” JO C 327, 12.11.2013, p. 33.

⁽¹⁶⁾ A se vedea în acest sens experiența cu așa-numitul card „Seczenyi”, în Ungaria.

⁽¹²⁾ *Intracommunity cross-border parcel delivery – Study for European Commission*, (Livrările transfrontaliere de colete - studiu pentru Comisia Europeană) FTI Consulting, Londra, 2011.

abuzurilor din partea societăților fantomă, care distorsionează concurența pentru IMM-uri, eludează normele de muncă și plățile legale. Măsurile juridice împotriva întreprinderilor fictive active la nivelul întregii UE ar trebui sprijinite nu numai în țara de origine, ci și în celelalte state membre.

8. Impozitarea

8.1 Pentru combaterea evaziunii fiscale, care se ridică la aproximativ 1 000 de miliarde EUR în UE, este necesară o mai bună cooperare între statele membre și la nivel mondial cu privire la transparență și la informațiile referitoare la conturile bancare din Uniune. CESE solicită un acord rapid cu privire la Directiva privind impozitarea veniturilor din economii și cu privire la autorizarea de a negocia acorduri fiscale mai puternice cu Elveția și cu alte țări.

9. Rețelele

9.1 Energia

9.1.1 Comunicarea Comisiei „Eficientizarea pieței interne a energiei”, publicată în noiembrie 2012, reprezintă un pas important către crearea unei piețe interne a energiei până în 2014. Ar trebui realizate progrese suplimentare ținând cont de realitățile cu care se confruntă consumatorii de energie din Europa. Schimbarea furnizorului de energie ar trebui să fie mai ușor posibilă, și consumatorii ar trebui să beneficieze de consiliere independentă care să le permită să facă cele mai bune alegeri. Esențiale pentru piața unică sunt niște autorități naționale de reglementare acționând proactiv, cu suficiente competențe pentru a monitoriza facturarea, schimbarea furnizorului și reclamațiile consumatorilor.

9.1.2 UE trebuie să-și diversifice sursele de import de energie, să găsească alternative și să creeze rețele. Sprijinul acordat anumitor surse de energie regenerabile ar putea duce la denaturarea pieței; prin urmare, acest tip de sprijin ar trebui să fie diminuat treptat. Ar fi oportun să se creeze ghișee unice în

vederea accelerării, simplificării și transparentizării procedurilor de acordare a autorizațiilor. Aceasta ar reduce considerabil sarcina administrativă pentru inițiatorii dispuși să investească în infrastructura energetică.

9.2 Transporturi

9.2.1 Proliferarea clauzelor abuzive în contractele de transport aerian reprezintă o sursă de preocupare din ce în ce mai mare la nivelul UE. Recent, mai multe organizații ale consumatorilor au introdus o acțiune în justiție împotriva marilor companii aeriene europene; aceasta a făcut ca instanțele naționale să declare o mare parte a termenilor și condițiilor impuse în mod obișnuit de către companiile aeriene ca fiind inechitabile. Comisia Europeană a ratat ocazia de a aborda această problemă la revizuirea Regulamentului 261/2004 privind drepturile pasagerilor aerieni. Comisia ar trebui să elaboreze o listă obligatorie a clauzelor abuzive din contractele pentru pasagerii aerieni.

9.2.2 Pentru o mai bună funcționare a pieței unice, este necesar să se promoveze **serviciile de transport feroviar** al bunurilor și transportul multimodal⁽¹⁷⁾. Trebuie întreprinse mai multe eforturi pentru a adopta specificațiile tehnice pentru interoperabilitate⁽¹⁸⁾.

9.2.3 Transportatorii rutieri de mărfuri sunt încă limitați în operațiunile lor transfrontaliere. Nu există condițiile necesare care să permită o deschidere în continuare a pieței europene a transporturilor de mărfuri. Modificările normelor UE privind accesul la piața transporturilor (inclusiv în ceea ce privește cabotajul) ar trebui să fie corelate cu armonizarea practicilor de punere în aplicare a legii și cu armonizarea în domeniul social și bugetar. Fără aceste condiții prealabile, orice modificări aduse normelor de cabotaj prezintă riscul de a avea un impact negativ asupra concurenței loiale și durabilității acestui sector. Între timp, trebuie să se aplice cu adevărat normele existente⁽¹⁹⁾.

Bruxelles, 16 octombrie 2013.

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Henri MALOSSE

⁽¹⁷⁾ A se vedea avizele CESE JO C 143, 22.5.2012, p. 130 și JO C 24, 28.1.2012, p. 146.

⁽¹⁸⁾ COM(2013) 32 final: Raport al Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor privind progresele către realizarea interoperabilității sistemului feroviar.

⁽¹⁹⁾ Așa cum au fost acestea convenite de către partenerii sociali în cadrul dialogului social sectorial, <http://www.iru.org/cms-file-system-action/Webnews2012/CabotageStatement.E.pdf>.

III

(Acte pregătitoare)

COMITETUL ECONOMIC ȘI SOCIAL EUROPEAN

A 493-A SESIUNE PLENARĂ DIN 16 ȘI 17 OCTOMBRIE 2013

Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de stabilire a unor norme uniforme și a unei proceduri uniforme de rezoluție a instituțiilor de credit și a anumitor întreprinderi de investiții în cadrul unui mecanism unic de rezoluție și al unui fond unic de rezoluție bancară și de modificare a Regulamentului (UE) nr. 1093/2010 al Parlamentului European și al Consiliului

COM(2013) 520 final – 2013/0253 (COD)

(2014/C 67/10)

Raportor: **dl DANIEL MAREELS**

La 3 septembrie 2010 și la 10 septembrie 2013, în conformitate cu articolul 114 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (TFUE), Consiliul și, respectiv, Parlamentul European au hotărât să consulte Comitetul Economic și Social European cu privire la

Propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de stabilire a unor norme uniforme și a unei proceduri uniforme de rezoluție a instituțiilor de credit și a anumitor întreprinderi de investiții în cadrul unui mecanism unic de rezoluție și al unui fond unic de rezoluție bancară și de modificare a Regulamentului (UE) nr. 1093/2010 al Parlamentului European și al Consiliului

COM(2013) 520 final – 2013/0253 (COD).

Secțiunea pentru uniunea economică și monetară și coeziune economică și socială, însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 4 octombrie 2013.

În cea de-a 493-a sesiune plenară, care a avut loc la 16 și 17 octombrie 2013 (ședința din 17 octombrie), Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz cu 157 de voturi pentru, 1 vot împotriva și 7 abțineri.

1. Concluzii și recomandări

1.1 CESE salută propunerile de stabilirea a unui mecanism unic de rezoluție (MUR), cu mecanismul de finanțare aferent, care constituie, în continuarea propunerilor privind mecanismul unic de supraveghere (MUS), Mecanismul european de stabilitate (MES) și privind redresarea și rezoluția instituțiilor bancare (DRRB), **o nouă cărămidă importantă** în edificiul **uniunii bancare**.

MUR oferă, pentru țările zonei euro și pentru cele care doresc să se înscrie în mecanism în mod voluntar, un **mecanism de rezoluție** la nivel european prin intermediul căruia este posibilă restructurarea temeinică a băncilor în situație de criză de către autorități, fără a se aduce atingere stabilității economice.

Fondul de rezoluție aferent trebuie să dispună de mijloacele proprii necesare pentru ca acest proces să nu trebuiască finanțat din fonduri guvernamentale, pentru a nu-l împovăra pe contribuabil.

1.2 Din momentul declanșării crizei și ca răspuns la aceasta a trecut în prim-plan tranziția către **o Uniune economică și monetară mai solidă**, care să se bazeze pe cadre integrate pentru sectorul financiar, pentru problemele bugetare și pentru politica economică. Un cadru financiar integrat, cu alte cuvinte o „uniune bancară” reprezintă un element esențial al măsurilor politice menite să repună Europa pe calea **redresării și a creșterii economice**.

1.3 CESE consideră **uniunea bancară prioritară și indispensabilă**, având în vedere contribuția pe care aceasta o poate aduce la necesara **redresare a încrederii** în rândul cetățenilor și al întreprinderilor și pentru **buna finanțare a economiei**. Ea ar reduce fragmentarea actuală de pe piața internă și ar contribui astfel la o concurență echitabilă în cadrul Uniunii, ar consolida totodată sistemul bancar și ar reduce riscurile de contaminare.

1.4 În opinia Comitetului, ar trebui **demarate** lucrările la diversele elemente ale uniunii bancare (MUS, MES, DRRB și MUR) și, la **realizarea acestora**, ar trebui să se respecte **sucesiunea lor logică și coerența lor internă**. Comitetul atrage totodată atenția și asupra reglementării revizuite privind protecția micilor conturi de economii, prin intermediul **cadrlui de garantare a depozitelor**.

1.5 Propunerile de **MUR** actuale **nu pot fi privite independent** de propunerile anterioare privind redresarea și rezoluția instituțiilor de credit (directiva DRRB) și de acordul recent obținut în această privință în Consiliu, de care, de altminteri, s-a ținut deja seama. Având în vedere că **DRRB** va funcționa, în fond, ca **set de norme** pentru rezoluția băncilor în întreaga piață internă, MUR se sprijină în mare măsură pe aceasta. Comitetul pledează în favoarea unei **armonizări** cât mai mari a **celor două regimuri** pentru a se realiza **condiții echitabile de concurență pe scară cât mai largă în UE** în acest domeniu. MUR trebuie, într-adevăr, să fie sprijinit și integrat într-un cadru complet armonizat pentru redresarea și rezoluția băncilor.

1.6 Comitetul își exprimă satisfacția că **MUR** face un pas în plus față de DRRB, prevăzând înființarea **unui organ și a unui fond** (de rezoluție) **la nivel european**. Astfel, după **supravegherea bancară (MUS)**, acum și **rezoluția** este plasată la **același nivel de autoritate**, ceea ce face posibilă o **abordare corectă și uniformă**. De asemenea, Comitetul salută faptul că, pentru MUR, se prevede o **finanțare ridicată la nivelul UE**.

1.7 Procedurile de rezoluție prevăzute în **MUR** trebuie să fie, în orice caz, **eficiente și puternice**, iar instrumentele prevăzute trebuie să poată fi utilizate cu **viteza necesară** atât la nivel național, cât și transfrontalier, în cazul în care este nevoie, și în special în situații de criză. Trebuie să se vegheze la asigurarea unui **întreg coerent și eficace** în combinație cu măsurile prevăzute în **DRRB** și, în caz de nevoie, la **aplicarea normelor în mod consecvent**. În măsura posibilităților, este important să se urmărească **simplicitatea**. Trebuie să se găsească răspunsuri adecvate la toate problemele juridice și de altă natură.

1.8 În ceea ce privește **Consiliul unic de rezoluție**, care joacă un rol-cheie în MUR, este de o importanță crucială ca membrii să dispună de un maximum de **independentă și**

expertiză și să se instituie un **control democratic** asupra deciziilor lor. Componenta acestuia trebuie aleasă cu cea mai mare grijă, iar atribuțiile Consiliului trebuie să fie clare și bine delimitate.

1.9 Comitetul salută **fondul de rezoluție bancară** prevăzut, care asigură în primul rând **stabilitatea financiară**, garantează **eficacitatea deciziilor de rezoluție și elimină legătura dintre autorități și sectorul bancar**. Comitetul solicită clarificarea rapidă a temeiului juridic pentru acest fond și soluționarea în prealabil a tuturor provocărilor pe care le presupune crearea unui asemenea fond (cum ar fi hazardul moral), astfel încât să poată fi preîntâmpinate urmările nedorite.

1.10 În cazul în care se prevede ca intervenția acestuia să aibă loc numai într-o etapă mai târzie a procedurii, iar mijloacele sale să poată fi utilizate numai în scopuri specifice - garantarea eficacității măsurilor de rezoluție -, în opinia Comitetului este totodată important ca acest **fond de rezoluție** să dispună de **mijloacele financiare necesare și suficiente** pentru a-și putea îndeplini sarcinile. La stabilirea **nivelului-țintă** al fondului, constituit din contribuții ale băncilor, pot fi luate în calcul diversele **măsuri vizând redresarea sectorului financiar**, aplicate în diferite domenii. Comitetul își reiterează în acest context poziția adoptată în ceea ce privește DRRB, conform căreia criteriile prevăzute pentru contribuțiile „ex ante” ale băncilor trebuie să poată fi revizuite în mod regulat. Trebuie să se acorde atenție potențialei duble impunerii, ca urmare a suprapunerii sistemelor naționale cu cel al UE.

2. Context

2.1 Proiectul propus de Comisia Europeană privind **înființarea unui mecanism unic de rezoluție (MUR) și a unui fond unic de rezoluție bancară** ⁽¹⁾ face parte din evoluția către o uniune economică și monetară europeană care să includă **uniunea bancară**. Temeiul propunerii îl constituie Articolul 114 TFUE, care permite luarea de măsuri care vizează crearea și funcționarea pieței interne.

2.2 Această uniune bancară, care ar cuprinde toate statele membre euro și statele din afara zonei euro care ar dori să facă parte din ea, urmează să fie **definitivă** în câteva **etape**:

2.2.1 Un prim pas îl constituie încheierea procedurilor legislative încă în curs pentru **înființarea unui mecanism unic de supraveghere (MUS)**, în cadrul căruia i se acordă BCE competențe de supraveghere a băncilor din zona euro.

2.2.2 În al doilea rând, există **Mecanismul european de stabilitate (MES)**, înființat după MUS, care poate recapitaliza nemijlocit băncile, după investigarea bilanțurilor băncilor și definirea activelor istorice ⁽²⁾.

⁽¹⁾ COM(2013) 520 final.

⁽²⁾ A se vedea ECOFIN, 21 iunie 2013 și Consiliul European, 27 iunie 2013.

2.2.3 Există apoi propunerile Comisiei din 6 iunie 2012 privind o **directivă** de instituire a unui cadru pentru redresarea și rezoluția instituțiilor de credit și a întreprinderilor de investiții (DRRB). În ceea ce privește aceste propuneri, Consiliul a ajuns între timp la o perspectivă comună, pe care se bazează și propunerea actuală de regulament privind MUR.

Aceste propuneri vizează crearea unui cadru politic eficace pentru gestionarea în mod ordonat a falimentelor bancare și pentru preîntâmpinarea contaminării altor instituții, prin dotarea autorităților relevante cu instrumente eficiente și cu competențele adecvate pentru a aborda în mod proactiv crizele bancare, pentru a garanta stabilitatea financiară și pentru a limita la un minimum riscul pierderilor suferite de contribuabili ⁽³⁾.

2.2.4 Ultimul element al propunerilor îl reprezintă propunerea de **regulament privind MUR** publicată la 10 iulie 2013, care conține reglementări adecvate și eficace.

2.3 Se pot aminti totodată și propunerile Comisiei din 2010 privind armonizarea sistemelor naționale de garantare a depozitelor (SGD). SGD au ca scop neutralizarea efectelor unui faliment pentru conturile de depuneri mici, garantând prima tranșă de depozit de 100 000 EUR.

2.4 MUR ar urma să **funcționeze** după cum urmează:

2.4.1 BCE, ca organ de supraveghere, **semnalează** atunci când o bancă ajunge să aibă probleme financiare grave și trebuie să i se aplice procedura de rezoluție.

2.4.2 Apoi, un **consiliu unic de rezoluție**, alcătuit din reprezentanți ai BCE, ai Comisiei Europene și ai autorităților naționale implicate **pregătește** rezoluția băncii.

2.4.3 La recomandarea consiliului de rezoluție sau din proprie inițiativă, **Comisia hotărăște** dacă și când se demarează rezoluția băncii și **precizează totodată un cadru** pentru utilizarea instrumentelor de rezoluție și pentru recurgerea la fond.

Aceste instrumente de rezoluție, instituite prin DRRB și preluate în MUR, constau din:

— vânzarea activității;

— instituția-punte;

— separarea activelor;

— recapitalizarea internă (instrumentul bail-in).

2.4.4 Sub supravegherea consiliului de rezoluție, **autoritățile naționale de rezoluție** pun în aplicare planul de rezoluție. În cazul în care o autoritate națională de rezoluție nu respectă hotărârea luată de consiliul de rezoluție, acesta din urmă poate lua în mod nemijlocit anumite măsuri administrative în ceea ce privește băncile care pun probleme.

2.5 **Fondul unic de rezoluție** se află sub autoritatea consiliului unic de rezoluție. Acest fond trebuie să asigure disponibilitatea unui sprijin financiar pe termen mediu și lung, cât timp banca este restructurată.

2.5.1 Fondul este comun pentru toate țările implicate în MUR. Finanțarea acestuia este asigurată de toate instituțiile financiare ale țărilor participante. Acestea plătesc anual o sumă, pe bază „ex ante” și independent de fiecare măsură de rezoluție.

2.5.2 Scopul fondului este în primul rând să asigure **stabilitatea financiară**. El nu este destinat acoperirii pierderilor sau furnizării de capital unei instituții în curs de rezoluție. Totodată, acesta nu este nici un fond de salvare. Nu constituie nici un fond de garantare a depozitelor și nu își asumă funcția unui asemenea fond. Menirea fondului este de a garanta eficacitatea măsurilor de rezoluție.

3. Observații generale

3.1 Așa cum s-a arătat în repetate rânduri în 2012, un cadru financiar integrat, cu alte cuvinte o „**uniune bancară**” reprezintă un element esențial al măsurilor politice menite să repună Europa pe calea redresării și a creșterii economice ⁽⁴⁾. La acest deziderat trebuie să contribuie și alte măsuri, precum o coordonare economică mai strânsă.

3.2 **Comitetul** a evidențiat anterior importanța uniunii bancare și a arătat că este imposibilă menținerea în vigoare pe termen lung a unei zone cu o singură monedă, dar cu 17 piețe financiare și ale creanțelor, mai cu seamă atunci când o criză a scos la iveală fragmentarea în segmente cu caracter național a acestei zone. Uniunea bancară este considerată prin urmare **indispensabilă și prioritară** pentru partajarea riscurilor, protecția deținătorilor de depozite (și prin „procedura de lichidare”), recăștigarea încrederii și pentru redemararea finanțării întreprinderilor în toate statele membre ⁽⁵⁾.

⁽³⁾ JO C 44, 15.2.2013, p. 68.

⁽⁴⁾ Acest lucru s-a precizat în special în Comunicarea Comisiei către Parlamentul European și Consiliul „Foaie de parcurs către o uniune bancară”, Comunicarea Comisiei „Proiect pentru o UEM profundă și veritabilă - Lansarea unei dezbateri la nivel european” și în raportul celor patru președinți „Către o veritabilă uniune economică și monetară”.

⁽⁵⁾ JO C 271, 19.9.2013, p. 8

3.3 De asemenea, CESE a afirmat anterior că ar trebui ca Comisia să propună **cât mai curând un calendar de aplicare și o mai mare detaliere a MUR**. Aceste observații se aplică, de altminteri, și altor obiective relevante, precum soluționarea unor potențiale situații de criză prin acțiuni comune de supraveghere. În acest fel, uniunea bancară ar deveni mai credibilă și ar constitui un fundament comun pentru întreaga piață internă.

Între timp, a devenit limpede că MUS și Directiva privind cerințele de capital/RCC ar trebui să intre în vigoare în 2014, iar DRRB și MUR începând cu 2015. Este, prin urmare, de dorit ca întregul pachet să fie aprobat în timp util de către Consiliu.

3.4 De asemenea, Comitetul a arătat că are toată încrederea că, într-o etapă următoare, MUR poate îndeplini și un rol complementar, contribuind la abordarea în mod coordonat a situațiilor de criză. Însă supravegherea și rezoluția trebuie să meargă mână în mână. Scopul nu este, în fond, ca un stat membru să plătească consecințele unei hotărâri de a lichida o bancă luate la nivel european, trebuind să plătească echivalentul depozitelor ⁽⁶⁾.

3.5 Proiectul de **directivă DRRB**, publicat la jumătatea lui 2012, stabilește un cadru pentru abordarea preventivă a situațiilor de criză bancară în **statele membre**, pentru asigurarea stabilității financiare și pentru reducerea presiunii asupra finanțelor naționale.

3.6 Din momentul intrării ei în vigoare, DRRB va realiza **până la un punct o armonizare** a reglementărilor naționale în ceea ce privește rezoluția băncilor și va asigura colaborarea autorităților de rezoluție la soluționarea falimentelor băncilor, în special în cazul băncilor transfrontaliere.

3.7 **MUR** face un pas mai departe. În vreme ce DRRB nu generează **decizii de rezoluție uniforme** și nu propune utilizarea de **finanțare atrasă de la nivelul UE**, în cadrul MUR, în statele euro și statele non-euro care aderă la mecanism vor fi în vigoare aceste aspecte.

3.8 **Comitetul își exprimă satisfacția** în ceea ce privește înființarea unui **organ și a unui fond european**, care constituie o completare logică și bine-venită a DRRB și a MUS. Atât supravegherea cât și rezoluția vor fi deci efectuate **la același nivel de autoritate**.

3.9 **DRRB** va funcționa ca **set de norme** pentru rezoluția băncilor în întreaga piață internă, prin urmare **regulamentul** se sprijină în mare măsură pe aceasta. Având în vedere că regulamentul vine în continuarea DRRB, trebuie asigurată **coerența** celor două acte normative și trebuie **evitate inconsecvențele**.

3.10 Totodată, Comitetul consideră că este esențial pentru definitivarea pieței interne ca **Directiva DRRB și Regulamentul MUR să fie coordonate cât mai strâns posibil**. Trebuie căutată o armonizare maximă a directivei înseși. Din perspectiva creării unor condiții cât mai echitabile și a aplicării consecvente a normelor, DRRB **trebuie aplicată uniform** în statele membre. Este necesar ca, la realizarea MUR, să se țină seama în cât mai mare măsură de rezultatele negocierilor în privința DRRB.

3.11 În măsura în care propunerile Regulamentului MUR sunt coerente cu proiectul de DRRB, se poate reaminti și setul de întrebări ridicate de Comitet în momentul publicării propunerii de directivă. Printre acestea se număra și solicitarea de **clarificare** a anumitor noi instrumente care nu au fost încă testate în situații de criză sistemică ⁽⁷⁾. În plus, trebuie să se acorde atenție coerenței Regulamentului cu normele existente, în scopul asigurării **securității juridice**.

4. Observații specifice privind mecanismul de rezoluție

4.1 Ar fi de dorit ca întregul cadru pentru uniunea bancară să progreseze rapid pentru a se putea depăși fragmentarea actuală a piețelor financiare și pentru a ieși din relația existentă între finanțele publice și sectorul bancar.

4.2 Comitetul reafirmă că ar trebui să se ajungă cât mai curând la un **cadru armonizat pentru redresarea și rezoluția băncilor**. Acest cadru ar trebui să conțină reglementări transfrontaliere solide pentru a asigura integritatea pieței unice. **MUR reprezintă un complement necesar** al acestuia, iar textele propuse trebuie salutate ca atare.

4.3 La rândul ei, **realizarea MUR** trebuie sprijinită și integrată într-un **cadru complet armonizat pentru redresarea și rezoluția băncilor**, care să furnizeze baza rezoluției bancare în întreaga UE.

4.4 MUR nu trebuie să constituie numai un cadru unic pentru rezoluția băncilor falimentare în uniunea bancară, sprijinind astfel condiții de concurență echitabile, ci și să reprezinte **un instrument cât mai simplu posibil, eficient și puternic, care să poată fi pus în aplicare cu toată rapiditatea necesară** în caz de nevoie, atât la nivel național, cât și transfrontalier, și mai ales în situații de criză.

4.5 În ceea ce privește **Consiliul unic de rezoluție**, esențiale sunt în special independența, expertiza și controlul democratic. Consiliul unic de rezoluție trebuie să aibă un **temei juridic solid**, dar în același timp trebuie să poată fi tras la răspundere pentru hotărârile sale, spre garantarea transparenței și a

⁽⁶⁾ JO C 11, 15.1.2013, p. 34.

⁽⁷⁾ JO C 44, 15.2.2013, p. 68.

controlului democratic și pentru a proteja drepturile instituțiilor Uniunii. Trebuie asigurată o **delimitare clară a competențelor Consiliului** în raport cu organele de supraveghere, iar **componenta** sa trebuie să reflecte un echilibru bine cumpănit între reprezentanți ai părților implicate la nivel național și părțile europene. Consiliul și membrii săi trebuie să dispună de expertiza necesară în domeniile acoperite.

4.6 **Înființarea** acestuia ar putea fi considerată o **etapă crucială** în realizarea uniunii bancare și a MUR. În același timp, nu ar trebui pierdut din vedere cadrul mai larg al MUS și al DRRB și, probabil, ar fi de dorit să nu se anticipeze realizările în acest sens.

5. Observații specifice privind modalitățile de finanțare

5.1 **Fondul unic de rezoluție** trebuie să asigure disponibilitatea unui sprijin financiar pe termen mediu și lung, cât timp banca este restructurată. Comitetul recunoaște că merită sprijinite eforturile Comisiei de a institui un sistem european de norme financiare, printre altele prin intermediul MUR. Un asemenea sistem asigură tratamentul echitabil al instituțiilor din toate statele, pe baza unor soluții de finanțare a rezoluției la fel de eficiente, ceea ce este în beneficiul tuturor statelor membre și al pieței financiare interne, deoarece generează mai multă stabilitate și condiții echitabile de concurență⁽⁸⁾. În aceeași măsură merită probabil atenție și protecția micilor conturi de economii prin intermediul SGD.

5.2 Comitetul este, prin urmare, de acord cu **sprijinirea mecanismului unic de rezoluție** prin soluții financiare specifice. În situația în care finanțarea rezoluției urmează să aibă loc în principal prin intermediul instrumentului de recapitalizare internă (pentru ca primele pierderi să fie absorbite de acționari și de alți creditori) și al celorlalte instrumente prevăzute în regulament, atunci, în mod ideal, mecanismul unic de rezoluție ar trebui completat cu un **fond unic**, având ca scop dizolvarea relației existente dintre autoritățile naționale și sectorul bancar.

5.3 Comitetul solicită **clarificarea rapidă a temeiului juridic** al fondului, inclusiv a întrebărilor privind necesitatea (sau nu a) unei modificări a tratatului.

5.4 De îndată ce va fi disponibilă această clarificare, ar trebui să se **purceadă la instituirea fondului**, fără a se anticipa cu privire la evoluțiile și realizările în domeniul MUS și DRRB.

5.5 Introducerea unui sistem comun prezintă și **provocări importante**, trebuind să se vegheze asupra prevenirii sau limitării de la bun început, pe cât posibil, a apariției unor consecințe nedorite și asupra soluționării în prealabil a tuturor problemelor aferente. Un exemplu în acest sens este comportamentul de tip „moral hazard”.

5.6 Chiar dacă fondul ar interveni abia într-o etapă mai târzie, exclusiv după măsurile de recapitalizare internă, și chiar dacă utilizarea mijloacelor acestuia este limitată la obiective specifice, este totuși important ca fondul să aibă o **dimensiune suficientă** și ca **toate instituțiile financiare** să fie obligate să **contribuie** la el.

5.7 La stabilirea **nivelului-țintă** al fondului trebuie să se **țină seama de cadrul prudențial consolidat** deja existent, de măsurile de prevenție și de rolul planurilor de redresare și rezoluție în evitarea crizelor, de sporirea rezervelor de capital și de noile mecanisme de rezoluție, inclusiv instrumentul de recapitalizare internă, precum și de alte **măsuri de redresare a sectorului financiar**. Aceste măsuri și instrumente au deja ca scop limitarea posibilității unui colaps bancar. Totodată, Comitetul își reiterează în contextul MUR poziția exprimată cu privire la DRRB, și anume că **criteriile pentru contribuția ex-ante** ar trebui revizuite la intervale regulate⁽⁹⁾.

5.8 Din aceleași motive, și pentru a se evita consecințele negative pentru cetățeni și pentru întreprinderi, trebuie acordată atenția cuvenită **potențialei duble impuneri din perspectiva băncilor**, ca urmare a structurii duble cu autorități naționale de rezoluție și o autoritate europeană de rezoluție.

Bruxelles, 17 octombrie 2013.

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Henri MALOSSE

⁽⁸⁾ JO C 44, 15.2.2013, p. 68.

⁽⁹⁾ JO C 44, 15.2.2013, p. 68.

Avizul Comitetului Economic și Social European privind raportul Comisiei către Parlamentul European, Consiliul, Comitetul Economic și Social European, Comitetul Regiunilor privind valoarea adăugată a strategiilor macroregionale

COM(2013) 468 final

(2014/C 67/11)

Raportor: **dl Etele BARÁTH**

Co-raportor: **dl Stefano MALLIA**

La 3 iulie 2013, în conformitate cu articolul 304 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, Comisia Europeană a hotărât să consulte Comitetul Economic și Social European cu privire la

Raportul Comisiei către Parlamentul European, Consiliul, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor privind valoarea adăugată a strategiilor macroregionale

COM(2013) 468 final.

Secțiunea pentru uniunea economică și monetară și coeziune economică și socială, însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 4 octombrie 2013.

În cea de-a 493-a sesiune plenară, care a avut loc la 16 și 17 octombrie 2013 (ședința din 16 octombrie), Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz cu unanimitate de voturi.

1. Introducere

1.1 În aprilie 2011, Consiliul a invitat Comisia Europeană să precizeze principiile de elaborare a strategiilor UE pentru regiunea Mării Baltice (denumită în continuare „Strategia baltică”) și pentru regiunea Dunării (denumită în continuare „Strategia Dunării”), să evalueze valoarea adăugată a acestora și, înainte de iunie 2013, să prezinte un raport Consiliului și Parlamentului European. În 2012, Consiliul European a solicitat Comisiei Europene să prezinte, înainte de sfârșitul anului 2014, o strategie a UE pentru regiunea Mării Adriatice și a Mării Ionice, în funcție de rezultatele acestei evaluări.

1.2 La invitația Comisiei Europene, Comitetul Economic și Social European a elaborat un aviz pe tema raportului privind valoarea adăugată a strategiilor macroregionale, elaborat în cadrul definit mai sus.

1.3 În mod logic, prezentul aviz al CESE nu se poate extinde la elaborarea de strategii macroregionale pentru coasta atlantică⁽¹⁾ și regiunea mediteraneeană⁽²⁾ și nici la propunerile Comitetului în aceste domenii.

2. Constatări și concluzii

2.1 CESE aprobă principalele concluzii formulate în raport.

(¹) Avizul CESE privind Strategia UE pentru regiunea atlantică, JO C 229, 31.7.2012, p. 24.

(²) Avizul CESE pe tema „Către o strategie de dezvoltare a coeziunii în zona mediteraneeană” (nepublicat încă în Jurnalul Oficial)

2.1.1 Noțiunea de macroregiune, care se bazează pe principiul abordării de jos în sus, poate constitui un răspuns real la provocările cu care se confruntă regiunile. Principiile aplicate în cadrul celor două strategii macroregionale experimentate până în prezent în Europa s-au dovedit instrumente excelente, care au permis sporirea coeziunii și a convergenței sociale, economice și teritoriale.

2.1.2 Perspectiva macroregională, în sens politic, de mediu și socioeconomic, poate fi un instrument valoros de consolidare a cooperării între statele și regiunile europene, poate domoli aspirațiile naționaliste, în scopul obținerii unui consens social, a respectului și a acceptării reciproce și poate contribui, prin crearea de valoare adăugată europeană pentru comunitățile de interese, la realizarea obiectivelor Strategiei Europa 2020.

2.1.3 Strategiile macroregionale pot constitui instrumente utile pentru a acoperi lacunele în materie de comunicare și pentru a informa populația. Locuitorii din localitățile și regiunile vizate și întreprinderile trebuie să fie mai bine informate cu privire la programele și proiectele în curs de desfășurare.

2.1.4 Dezvoltarea unei perspective strategice comune în cele două macroregiuni, implementarea unor relații instituționale și planificarea mai creativă reprezintă un bun exemplu al primelor succese ale cooperării macroregionale de la egal la egal, noua tentă politică europeană. Succesele obținute, „dincolo de simpla impresie”, de noile proiecte și inițiative și acțiunea comună sunt dovada eforturilor depuse de actorii socioeconomi în cadrul regiunilor.

2.1.5 CESE aprobă principalele lecții învățate menționate în raport:

- ar fi de preferat un număr mai mic de priorități;
- se impune un angajament politic puternic;
- este necesar să existe mai multe surse de finanțare disponibile;
- consolidarea cunoștințelor administrative (gestiune, organizare) este o chestiune esențială;
- măsurarea și evaluarea rezultatelor din punct de vedere cantitativ și calitativ este absolut indispensabilă;
- este de dorit să se reducă sarcina administrativă.

2.2 CESE atrage atenția asupra faptului că cooperarea macroregională se înscrie în cadrul consolidării democrației în UE și al inițiativelor eminate de la nivelul cetățenesc. Aceasta este un catalizator, care apără și completează valorile fundamentale ale UE.

2.3 CESE recunoaște rigoarea metodologiei utilizate în raport, precum și baza solidă a evaluării aprofundate, având în vedere în special faptul că metoda de analiză a strategiilor macroregionale nu a fost îndelung testată și că nu există indicatori statistici specifici.

2.4 CESE aprobă concluziile Consiliului din iunie 2012, potrivit cărora piața internă și competitivitatea UE trebuie aprofundate. Este regretabil că, dincolo de principiile generale – integrare, coordonare, cooperare, guvernanța pe mai multe niveluri, parteneriat – Consiliul nu contribuie la realizarea strategiilor macroregionale și prin intermediul instrumentului pe care îl reprezintă fondurile suplimentare.

2.5 CESE atrage atenția asupra opiniei experților, potrivit căreia principala problemă o constituie lipsa coerenței dintre voința politică descentralizată și finanțare.

2.6 Un element firesc al oricărei reflecții de natură macroregională este prioritatea care trebuie acordată sustenabilității (cf. creșterea „albastră” și „verde”) și dezvoltării infrastructurii. Astfel se creează „valoarea adăugată europeană”.

2.7 Pe termen imediat și scurt, activitățile de la care este de așteptat să realizeze o creștere a „valorii adăugate europene” sunt totuși cele economice, prin creșterea PIB-ului și a ratei de ocupare a forței de muncă.

2.8 În opinia CESE, regula celor „trei de nu” este deja caducă: în cadrul perspectivelor financiare pe termen mediu, 2014-2020, sunt prevăzute resurse, un sistem administrativ și instituțional este implementat pentru a facilita gestiunea, iar cadrul strategic comun cuprinde reglementarea necesară. În interesul accelerării inovării, sprijinirii IMM-urilor, colaborării în rețea și creșterii gradului de ocupare a forței de muncă, ar trebui să se dea dovadă de o mai mare înțelegere față de trecerea la un principiu al celor „trei de da” în cazul strategiilor macroregionale, la evaluarea politicii de ajutorare.

2.9 Strategia macroregională trebuie să fie prioritară în perioada de programare 2014-2020, să integreze „noul” model de cooperare teritorială în acordul de parteneriat și în programele operaționale (FEDER, FSE, FEADR, FEPAM), concentrându-se pe conceptul de „dezvoltare macroregională plasată sub responsabilitatea comunității”, care se caracterizează prin:

- concentrare pe domenii specifice;
- plasare sub responsabilitatea comunității, a unor grupuri de acțiune macroregionale alcătuite din reprezentanți ai intereselor socioeconomice publice și private;
- punere în aplicare pe baza unor strategii de dezvoltare locală integrate și multisectoriale;
- la proiectare, se iau în considerare nevoile și potențialul macroregionale.

2.10 „Dezvoltarea macroregională plasată sub responsabilitatea comunității”

- va încuraja comunitățile macroregionale să adopte o abordare de jos în sus în cazul în care va fi necesar să se răspundă provocărilor care impun schimbări structurale;
- va consolida capacitatea comunitară și va stimula inovarea (inclusiv inovarea socială), antreprenoriatul și capacitatea de schimbare, încurajând dezvoltarea și descoperirea potențialului neexploatat din interiorul comunităților și teritoriilor;
- va sprijini guvernanța pe mai multe niveluri, înlesnind comunităților macroregionale participarea deplină în conturarea punerii în aplicare a obiectivelor UE în toate domeniile.

2.11 CESE elaborează, din proprie inițiativă, o analiză globală privind importanța strategiilor macroregionale pe viitor, pentru Europa și va redacta o propunere privind adaptarea acestor strategii pentru a se ajunge la o practică de dezvoltare europeană uniformă.

3. Rezultate

3.1 Raportul Comisiei constată că, potrivit rapoartelor privind punerea în aplicare a Strategiei baltice și a Strategiei Dunării, strategiile macroregionale au permis concretizarea de noi proiecte și au accelerat realizarea propunerilor transnaționale existente. Strategiile au facilitat colaborarea în rețea și au permis, de asemenea, lansarea de inițiative comune în regiunile respective. Proiectele emblematiche pot fi excelente forțe motrice și totodată proiecte exemplare pentru macroregiuni.

3.1.1 Strategia baltică, ca primă strategie macroregională, având și rol de exemplu, cu cele trei mari obiective și cele 15 priorități ale sale, a delimitat încă de la început, cu un grad înalt de certitudine, teritoriile care ar putea constitui principalele obiective ale cooperării regionale, contribuind totodată la aplicarea de politici specializate și de politici orizontale europene.

3.1.2 Dezvoltarea sectorului maritim, consolidarea legăturilor regionale, investițiile în viitorul omenirii și creșterea economică sunt domeniile-țintă care au contribuit la definirea altor abordări ale dezvoltării macroregiunilor.

3.2 Strategia Dunării, a doua strategie macroregională care urmează să fie adoptată și care conține 4 mari obiective și 11 priorități, concentrează și îmbogățește reflecția regională și domeniile de acțiune comune.

3.2.1 În ceea ce privește domeniile tematice ale Strategiei baltice, domină prioritățile de mediu și infrastructură (legăturile dintre regiuni, protecția mediului, consolidarea regiunilor), dar propunerile și proiectele legate de îmbunătățirea prosperității economice și sociale reflectă intențiile politice de conformare la Strategia Europa 2020.

3.3 În mai multe studii, CESE salută eforturile depuse de UE pentru ca resursele disponibile să fie utilizate în modul cel mai eficient și eficace posibil. În acest sens, este necesar să se armonizeze instrumentele și să se consolideze acțiunile comune. O cerință naturală este utilizarea de resurse „externe”. Și în acest domeniu inițiativele macroregionale au produs rezultate noi. (Se poate cita în acest sens exemplul Baden-Württemberg sau coordonarea fondurilor de capital de risc menționate în raport.)

3.4 Atât cele două strategii examinate, cât și avizele din proprie inițiativă adoptate până în prezent de CESE, în special cu privire la strategiile macroregionale pentru regiunea mediteraneană și coasta atlantică au menționat importanța cooperării politice și economice cu țările terțe și au atras atenția asupra posibilităților de reducere a riscului în materie de politică de securitate, asupra soluționării problemelor legate de imigrația ilegală etc.

3.5 CESE subliniază cu fermitate importanța crucială a acordurilor de parteneriat în faza de pregătire și în cursul negocierilor. Este necesar să se solicite reprezentarea contextului macroregional, coordonarea corespunzătoare cu partenerii sociali,

armonizarea „orizontală” între țări și regiuni a propunerilor și proiectelor din fiecare program operațional, precum și participarea activă a mediului economic și social și a societății civile.

4. Propuneri

4.1 CESE consideră că este indispensabil și posibil să se lărgască și să aprofundeze principiile adoptate.

4.2 Ar fi greșit să se abordeze macroregiunile doar ca un fenomen pur geografic; trebuie avute în vedere legăturile sociale, economice, istorice și politice complexe.

4.3 Formulări precum „provocări comune” și „cooperare consolidată” în scopul coeziunii, reduc posibilitatea de interpretare funcțională a noțiunii de macroregiune dincolo de frontierele acesteia, precum și impactul său asupra proceselor pan-europene de dezvoltare și de coeziune.

4.4 Noțiunea de „valoare adăugată europeană” nu a fost definită în ceea ce privește macroregiunile. CESE consideră că, în cazul strategiilor macroregionale, noțiunea de „valoare adăugată” se poate referi numai la acea valoare pe care regiunile sau statele membre care acționează singure nu o pot crea decât la un cost al investițiilor mai mare sau cu o eficiență mai mică.

4.5 Dacă principiul celor „trei de nu” era justificabil la vremea respectivă, astăzi, nu există nicio îndoială că el duce la probabilitatea abandonării valorii adăugate europene, într-un moment în care redresarea este încă fragilă și trebuie consolidată.

4.6 Situația actuală a strategiilor macroregionale reflectă abordarea europeană potrivit căreia instrumentele și resursele disponibile în fiecare regiune ar putea fi mai eficiente printr-o cooperare și coordonare adecvate pe teritoriul statelor membre și regiunilor participante (Comisia Europeană jucând în acest sens un rol destul de redus). Astfel crește valoarea adăugată europeană creată la nivel macroregional.

4.7 În opinia CESE, este probabil că valoarea adăugată paneuropeană care poate fi creată la nivelul macroregiunilor ar spori semnificativ datorită dezvoltării unor instrumente suplimentare, îmbunătățirii capacității juridice și instituționale și punerii la dispoziție de resurse suplimentare.

4.8 Ca parte a monitorizării scenariilor de dezvoltare a Uniunii Europene până în 2020 și a anumitor propuneri de interes european pe care le cuprind acestea, cum ar fi, de exemplu, obiectivele și fondurile separate ale mecanismului Conectarea Europei, ar trebui să se ceară o justificare la toate nivelurile pentru fiecare „valoare adăugată” creată, de fiecare dată când se utilizează fonduri UE pentru o investiție sau o dezvoltare.

4.9 Extinderea unor astfel de instrumente și la nivel macro-regional este o condiție esențială pentru realizarea Strategiei Europa 2020.

4.10 CESE consideră că extinderea cadrului politic, instituțional, juridic și financiar, în plus față de controlul „valorii adăugate europene”:

— va contribui la accelerarea procesului de ieșire din criză;

— în ceea ce privește viitorul Europei, va permite, în cadrul controlului reformelor instituționale și al reglementărilor, să supravegheze îndeaproape în ce măsură acțiunile fiecărui stat membru sunt conforme cu logica europeană și în concordanță cu principiile „valorii adăugate”, chiar dacă dezvoltarea sau investiția respectivă nu a fost realizată utilizând direct fonduri europene;

— va genera valoare adăugată suplimentară în interesul creșterii și al creării de locuri de muncă.

4.11 În opinia CESE, consolidarea guvernancei politice și orientată spre dezvoltare în domeniul de aplicare a strategiilor generează o „valoare adăugată” europeană importantă; se poate presupune că tensiunile politice mai mult sau mai puțin puternice dintre federaliști și „naționaliști”, care, până acum, au marcat neîntrerupt, în valuri succesive, istoria Uniunii Europene, ar putea fi compensate prin consolidarea unui nivel intermediar de coordonare și cooperare.

4.12 Comitetul consideră că macroregiunile pot primi o interpretare funcțională, potrivit căreia evoluțiile intereselor europene care se produc în afara granițelor lor și alte măsuri care implică rețele noi consolidează simultan creșterea economică și coeziunea UE.

4.13 CESE propune să se realizeze progrese la nivel politic în privința modului de tratare a macroregiunilor; Consiliul ar trebui să anunțe un sprijin de principiu al inițiativelor emane de la bază, precum și un viitor sprijin „lateral” și „descendent” acordat tuturor instituțiilor. În general, pe baza lecțiilor învățate până acum, se pot preconiza următoarele domenii (funcții):

- a) cercetare, educație, învățarea limbilor străine, cooperarea în materie de cultură și sănătate;
- b) cooperarea în domeniile energiei, protecției mediului, logisticii, transportului și serviciilor publice (apă, canalizare, deșeuri);
- c) planificare comună realizată de organisme publice, instituții regionale și autorități locale;
- d) consolidarea participării societății civile și a organizațiilor neguvernamentale;

e) cooperarea în materie de securitate și migrație;

f) consolidarea practică a concurenței pe piață (cooperarea concretă de pe piața forței de muncă, sprijinind IMM-urile sau producând fonduri de dezvoltare);

g) cooperarea în domeniul statisticii.

4.14 Strategiile macroregionale pot contribui în mod semnificativ la cooperarea transfrontalieră dintre orașe, la punerea în rețea a polilor tehnologici și la dezvoltarea mai rapidă a inovării.

4.15 Este vorba de cele mai multe domenii în care inițiativele provenite în special de la nivelul cetățesc/bază sunt justificate, iar consiliile economice și sociale naționale pot juca un rol semnificativ. Raportul nu menționează importanța participării și consultării mediilor sociale și economice.

5. Lucrările viitoare

5.1 CESE este de acord că participanții la strategii macroregionale ar trebui să ia în considerare faptul că acestea intră în responsabilitatea orizontală a guvernelor lor.

5.2 CESE consideră că sarcinile de natură administrativă trebuie reduse la minimum, iar Comisia Europeană trebuie să elaboreze și să propună noi metode pentru a asigura participarea cetățenilor, de exemplu prin intermediul instrumentelor precum e-democrația. Este primordial să se intensifice participarea atât la nivel de elaborare, cât și la nivelul punerii în aplicare.

5.3 Este necesar să se respecte principiul potrivit căruia obiectivele macroregionale trebuie să fie integrate în toate acordurile de parteneriat și programele operaționale.

5.4 Comisia Europeană ar trebui să sprijine punerea în aplicare a celor mai bune practici cu privire la instrumentele de programare actuale, inclusiv în cazul regiunilor aflate în pregătire sau în discuție.

5.5 În opinia CESE, lipsa capacității de gestiune nu poate fi acoperită decât dacă se demonstrează că acest demers este în interesul utilizării eficiente a resurselor.

5.6 CESE apreciază ca necesară introducerea unor măsuri și indicatori realiști în scopul monitorizării progresului, dar participarea activă a Comisiei Europene și a celorlalte instituții europene este esențială, în special pentru elaborarea indicatorului „valoare adăugată”, având în vedere multiplele sale fațete.

5.7 CESE salută consolidarea abordării de jos în sus, care s-a dovedit a fi până acum o reușită, dar consideră că este de dorit ca partenerii economici, de mediu, sociali și locali să fie mai strâns asociați și să se stabilească relații „orizontale” cu macroregiunile nou-înființate.

5.8 CESE consideră că este necesar să se accelereze implementarea sistemelor de gestionare a strategiilor și să se urmărească nu numai menținerea specificității acestora, dar și extinderea lor.

5.9 CESE propune Comisiei Europene ca, la elaborarea unor noi forme de gestiune, să pledeze și pentru o opțiune care să poată duce la instituirea pe teritoriul UE a unei gestiuni de „nivel intermediar”, macroregionale și axate pe dezvoltare.

5.10 Inițiativele macroregionale au în esență două dimensiuni, o dimensiune transnațională și cealaltă, europeană. În opinia CESE, atenția s-a concentrat până acum exclusiv pe cooperarea și coordonarea între diferite țări. Una dintre principalele concluzii ale raportului este că ar fi recomandabil să se depună eforturi pentru ca acțiunile comune să primească o dimensiune europeană și astfel să genereze valoare adăugată europeană.

5.11 În opinia Comitetului, dacă au un sprijin adecvat, inițiativele macroregionale cu dimensiune europeană pot contribui la îmbunătățirea credibilității politice a Uniunii și la punerea în aplicare a unei noi practici de dezvoltare, grație participării sporite a societății.

5.12 Întrebarea care se pune o dată în plus este dacă angajamentele politice luate la nivel european care trebuie realizate la nivel local nu ar putea fi completate de angajamente macroregionale, care să fie puse în aplicare la nivel european. „Cooperarea sporită” menționată de Comisie poate implica și acest lucru.

5.13 Comisia Europeană constată pe bună dreptate că strategiile macroregionale și strategiile bazate pe bazinele maritime răspund unor aspirații similare, dar acest lucru reflectă diviziunile interne din cadrul Comisiei și riscurile legate de fragmentarea strategiilor. Nu este posibil să se prezinte elementele de „strategie maritimă” ca elemente macroregionale, dacă elementele cum ar fi infrastructura coastelor maritime sau oceanice, urbanizarea, producția etc. nu sunt sau nu pot fi puse în legătură cu sarcinile referitoare la capacități sau cu pericolele maritime sau oceanice care au o anumită importanță din punctul de vedere al producției și protecției.

5.14 Ar trebui aprobate fără rezerve concluziile raportului potrivit cărora există și alte posibilități neexploatate. În schimb, nu este acceptabilă poziția potrivit căreia extinderea și consolidarea acțiunilor sunt posibile, „dar fără implicarea Comisiei sau bazată mai exclusiv pe un program transnațional”.

5.14.1 Acesta este singurul punct din evaluare în care Comisia Europeană arată în mod explicit că nu dorește să participe la elaborarea și punerea în aplicare a strategiilor macroregionale și nici să joace vreun rol, chiar dacă se estimează că în continuare se pot dezvolta și pune în aplicare mai multe paradigme. Acestea fiind spuse, trebuie adăugat că documentul nu oferă niciun detaliu cu privire la natura acestor paradigme!

5.15 CESE îndeamnă Comisia să continue să joace un rol central în dezvoltarea și implementarea strategiilor macroregionale. De asemenea, CESE solicită Consiliului să ofere Comisiei instrumentele și resursele necesare pentru a-i permite să-și îndeplinească acest rol în mod corespunzător.

5.16 Noțiunea de program transnațional arată că programele cu valoare adăugată europeană pot obține un anumit sprijin, chiar dacă se încadrează în cei „trei de nu”, cum este cazul programelor care urmăresc o mai bună respectare a dispozițiilor privind protecția mediului, creșterea investițiilor în conectivitate la nivelul UE sau realizarea unei mase critice care să permită inovarea.

5.17 Raportul nu conține nicio informație cu privire la modul de exploatare a valorii adăugate europene și de evaluare a acesteia, la forma de utilizare a rezultatelor și la alte stimulente necesare.

5.18 Elementele rezumate surprinzător de scurt în capitolul „Concluzii” merită, în opinia Comitetului, să fie amplu completate pentru a îndeplini cerințele din titlu. Chestiunea „gubernanței” este, desigur, importantă, deoarece în final, Uniunea Europeană este cea căreia îi revine luarea deciziilor privind temele generale de gubernanță.

5.19 Perspectiva macroregională, în sens politic, de mediu și socioeconomic, poate fi un instrument valoros de consolidare a cooperării între statele și regiunile europene, poate domoli aspirațiile naționaliste, în scopul obținerii unui consens social, a respectului și a acceptării reciproce și poate contribui, prin crearea de valoare adăugată europeană pentru comunitățile de interese, la realizarea obiectivelor Strategiei Europa 2020.

5.20 Strategiile macroregionale pot constitui instrumente utile pentru a acoperi lacunele în materie de comunicare și pentru a informa populația. Locuitorii din localitățile și regiunile vizate și întreprinderile trebuie să fie mai bine informate cu privire la programele și proiectele în curs de desfășurare.

Bruxelles, 16 octombrie 2013.

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Henri MALOSSE

Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de directivă a Consiliului de modificare a Directivei 2011/16/UE în ceea ce privește schimbul automat de informații obligatoriu în domeniul fiscal

COM(2013) 348 final – 2013/0188 (CNS)

(2014/C 67/12)

Raportor: **dl Petru Sorin DANDEA**

La 27 iunie 2013, în conformitate cu articolul 115 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, Consiliul a hotărât să consulte Comitetul Economic și Social European cu privire la

Propunerea de directivă a Consiliului de modificare a Directivei 2011/16/UE în ceea ce privește schimbul automat de informații obligatoriu în domeniul fiscal

COM(2013) 348 final – 2013/0188 (CNS).

Secțiunea pentru uniunea economică și monetară și coeziune economică și socială, însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 4 octombrie 2013.

În cea de-a 493-a sesiune plenară, care a avut loc la 16 și 17 octombrie 2013 (ședința din 16 octombrie), Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz cu 142 voturi pentru, 2 voturi împotriva și 6 abțineri.

1. Concluzii și recomandări

1.1 CESE salută propunerea de directivă ⁽¹⁾ de modificare a Directivei 2011/16/UE în ceea ce privește schimbul automat de informații obligatoriu în domeniul fiscal (AEOI), considerând că aceasta reprezintă un pas important în implementarea Planului de acțiune în vederea consolidării luptei împotriva fraudei și a evaziunii fiscale ⁽²⁾.

1.2 În opinia Comitetului, această propunere nu poate fi avută în vedere separat de alte inițiative și evoluții europene și internaționale care vizează un schimb mai amplu de informații între administrațiile fiscale, cum ar fi, printre altele, extinderea Directivei privind impozitarea veniturilor din economii din 2005, reglementarea FATCA (*Foreign Account Tax Compliance Act*), în privința căreia mai multe țări europene încearcă să ajungă la un acord bilateral cu Statele Unite, în primul rând pentru conservarea propriilor drepturi, și Directiva privind schimbul automat de informații deja existentă, a cărei extindere se are în vedere în prezent.

1.3 Având în vedere faptul că statele membre pierd anual miliarde de euro ca efect al activităților de fraudă și evaziune fiscală, CESE consideră justificată propunerea Comisiei, care accelerează punerea în aplicare a unora dintre prevederile Directivei 2011/16/UE privind AEOI.

1.4 Comisia propune completarea cu alte cinci categorii a listei categoriilor de venituri care fac obiectul AEOI. CESE este de acord cu includerea acestor noi categorii de venituri,

considerând că acestea sunt mai susceptibile a fi afectate de fenomenul de fraudă fiscală decât cele deja existente în directivă.

1.5 Datorită faptului că fenomenele de fraudă și evaziune fiscală se manifestă la nivel global, combaterea acestora doar în interiorul UE devine imposibilă. De aceea, CESE încurajează Comisia și statele membre să-și intensifice eforturile de negociere, în cadrul OCDE sau al altor structuri globale, pentru a promova AEOI ca standard internațional.

1.6 În special, CESE solicită insistent statelor membre să ia toate măsurile necesare pentru ca viitorul standard pentru AEOI să țină seama de cerințele juridice, experiența și expertiza UE în domeniu. CESE invită statele membre să adopte o poziție coordonată în acest sens, astfel încât punctul de vedere european să aibă mai multă greutate în cadrul dezbaterilor internaționale.

1.7 În ceea ce privește inițiativele internaționale și europene, Comitetul consideră că trebuie să se aibă în vedere crearea unor condiții cât mai echitabile cu puțință în relațiile cu cât mai multe țări, pentru a se putea preîntâmpina pe cât posibil eventualele consecințe nefaste pentru Uniune, de natură economică sau de alt tip.

1.8 Din rațiuni de simplitate și eficiență, ca și de reducere a costurilor, precum și spre binele tuturor celor implicați, CESE consideră că ar trebui să se acționeze în direcția uniformizării diferitelor sisteme de schimb de informații, în prezent specifice fiecăreia dintre inițiative, și a combinării lor într-un singur sistem. Acest lucru ar trebui să se întâmple cel puțin la nivel european. Totodată, normele aferente acestora ar trebui să fie clare, lipsite de ambiguități și proporționale cu dimensiunile obiectivelor propuse.

⁽¹⁾ COM(2013) 348 final.

⁽²⁾ COM(2012) 722 final.

1.9 CESE încurajează statele membre să asigure resursele umane, tehnologice și financiare necesare implementării cu succes a AEOI, ținând cont de complexitatea și volumul informațiilor care vor face obiectul transferului între statele membre începând cu anul 2015. Formarea funcționarilor care vor avea ca atribuții schimbul de informații trebuie să constituie o prioritate.

1.10 Pentru ca noile instrumente de combatere a infracțiunilor fiscale să fie eficiente, CESE consideră că atât Comisia, cât și statele membre trebuie să-și intensifice eforturile de simplificare și unificare a legislației fiscale.

2. Propunerea de directivă a Consiliului de modificare a Directivei 2011/16/UE

2.1 Având în vedere agravarea fenomenelor de fraudă și de evaziune fiscală din ultimii ani, dar și efectele grave ale acestora asupra veniturilor fiscale ale statelor membre, care pierd anual miliarde de euro, Comisia a inițiat acest proiect de directivă, care modifică unele prevederi ale Directivei 2011/16/UE privind schimbul automat obligatoriu de informații în domeniul fiscal.

2.2 Obiectivul propunerii Comisiei este acela de a extinde domeniul de aplicare al AEOI în UE dincolo de ceea ce este prevăzut în sistemul de schimb automat de informații existent.

2.3 Comisia propune modificarea articolului 8 din directivă vizând introducerea de noi categorii de venituri care vor face obiectul AEOI, eliminarea condiției de prag sub care un stat membru să nu dorească să primească informații de la un alt stat membru și accelerarea punerii în aplicare a prevederilor actualei directive privind extinderea schimbului automat de informații.

2.4 Noile categorii de venituri care vor face obiectul AEOI sunt: **dividendele, câștigurile de capital, orice venituri generate de activele deținute într-un cont financiar, orice sumă pentru care instituția financiară este debitor, inclusiv orice plăți de rambursare, precum și solduri ale conturilor.** Pentru aceste venituri, statele membre ar urma să transmită informații începând cu anul 2015.

2.5 Având în vedere consultările cu statele membre, Comisia propune eliminarea pragului sub care, în prezent, statele membre pot formula opțiunea de a nu primi un anumit tip de informații, arătând că această condiție nu este practică și că statele membre sunt de acord cu eliminarea ei.

2.6 Pentru noile categorii de venituri care ar urma să facă obiectul AEOI, Comisia nu mai menține **condiția disponibilității datelor** care există în prezent pentru categoriile de venituri incluse la articolul 8 alineatul (1). Această abordare

acelerează extinderea și punerea în aplicare a sistemului de schimb automat de informații obligatoriu.

2.7 Propunerea Comisiei vine în întâmpinarea inițiativei unora dintre statele membre de a încheia acorduri cu Statele Unite ale Americii în legătură cu legislația acestora privind conformitatea fiscală aplicabilă conturilor din străinătate (FATCA), ele fiind astfel obligate să ofere o cooperare mai extinsă, conform articolului 19 din Directiva privind cooperarea administrativă, și altor state membre.

3. Observații generale

3.1 Prezentul proiect de directivă reprezintă una dintre măsurile cuprinse în Planul ⁽³⁾ de acțiune în vederea consolidării luptei împotriva fraudei și a evaziunii fiscale prezentat de Comisie la sfârșitul anului 2012, la solicitarea Consiliului European. În avizul ⁽⁴⁾ său, CESE a salutat prezentarea planului și și-a exprimat sprijinul pentru Comisie în combaterea acestor fenomene care afectează piața internă.

3.2 Anual, statele membre pierd miliarde de euro ca efect al activităților de fraudă și evaziune fiscală. CESE consideră că fraudă ⁽⁵⁾ și evaziunea fiscală ⁽⁶⁾, datorită faptului că erodează bazele de impozitare, obligând statele membre să majoreze nivelul taxelor, pe lângă caracterul ilegal, reprezintă și practici imorale care afectează grav funcționarea pieței interne și distorționează echitatea sistemelor fiscale în raport cu contribuabilii.

3.3 Frauda și evaziunea fiscală se manifestă la nivel global. De aceea, măsurile de combatere a acestor fenomene la nivelul pieței interne trebuie completate cu acorduri la nivelul OCDE, G8, G20 sau al altor organisme, care să conducă la dezvoltarea AEOI ca standard internațional. CESE salută eforturile unora dintre statele membre care au încheiat deja acorduri cu Statele Unite ale Americii privind conformitatea fiscală aplicabilă conturilor din străinătate (FATCA). Coroborate cu articolul 19 din Directiva privind cooperarea administrativă, vor oferi statelor membre posibilitatea unei cooperări mai extinse în domeniul schimbului automat de informații. Totuși, CESE salută faptul că propunerea de extindere a schimbului obligatoriu de informații oferă statelor membre un temei juridic UE uniform care le va asigura certitudine juridică și condiții egale atât autorităților competente, cât și operatorilor economici. De asemenea, CESE consideră că este important ca viitorul standard global pentru schimbul de informații să țină seama de cerințele juridice, experiența și expertiza UE în domeniu.

⁽³⁾ Idem.

⁽⁴⁾ JO C 198, 10.7.2013, p. 34.

⁽⁵⁾ Frauda fiscală este o formă de evaziune fiscală deliberată, care face de regulă obiectul unor sancțiuni penale. Termenul înglobează situațiile în care sunt prezentate în mod deliberat declarații false sau documente contrafăcute. [Definiție preluată din COM(2012) 351 final].

⁽⁶⁾ În general, evaziunea fiscală desemnează mecanisme ilegale prin care obligația de plată a impozitului este ascunsă sau ignorată, cu alte cuvinte contribuabilul plătește impozite mai mici decât cele pe care este obligat să le plătească din punct de vedere juridic, prin disimularea veniturilor și nedivulgarea de informații autorităților fiscale. [Definiție preluată din COM(2012) 351 final].

3.4 Complexitatea ridicată, dar și diferențele mari care există între sistemele fiscale ale statelor membre se pot dovedi piedici majore în implementarea AEOI. CESE consideră că, pentru a asigura o funcționare eficientă și eficace a noilor instrumente de combatere a fraudei și evaziunii fiscale, Comisia și statele membre ar trebui să-și intensifice eforturile de simplificare și unificare a legislației fiscale.

4. Observații specifice

4.1 Prin proiectul de directivă, Comisia dorește introducerea în cadrul AEOI a cinci noi categorii de venituri: dividendele, câștigurile de capital, orice venituri generate de activele deținute într-un cont financiar, orice sumă pentru care instituția financiară este debitor, inclusiv orice plăți de rambursare, precum și solduri ale conturilor. CESE este de acord cu includerea acestor noi categorii de venituri, considerând că acestea, prin natura și dimensiunea lor, sunt mai susceptibile a fi afectate de fenomenul de fraudă fiscală decât cele deja existente în directivă.

4.2 Pentru noile categorii de venituri care vor face obiectul schimbului automat de informații, Comisia nu mai menține condiția disponibilității datelor. Pentru aceste categorii de

venituri, statele membre vor trebui să transmită datele înregistrate începând cu anul fiscal 2014. CESE salută propunerea Comisiei, care accelerează în acest fel implementarea AEOI prevăzută de Directiva 2011/16/UE.

4.3 Schimbul automat de informații fiscale presupune un volum important de date care vor fi primite de fiecare stat membru de la toate celelalte state membre. CESE recomandă statelor membre să asigure resursele umane, financiare și de tehnologia informației necesare implementării AEOI începând cu anul 2015.

4.4 Având în vedere complexitatea datelor care vor face obiectul sistemului AEOI, CESE solicită statelor membre să asigure formarea funcționarilor care vor lucra în cadrul acestui sistem, pentru a se asigura o funcționare eficientă a acestuia.

4.5 În proiectul de directivă, Comisia nu a formulat modificări referitoare la condiția disponibilității datelor referitoare la categoriile de venituri prevăzute la articolul 8 alineatul (1) din Directiva 2011/16/UE. CESE recomandă statelor membre să facă eforturi pentru ca aceste date să poată fi colectate începând cu anul 2017, când, în conformitate cu actualele prevederi ale directivei, ele ar trebui incluse în sistemul AEOI.

Bruxelles, 16 octombrie 2013

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Henri MALOSSE

Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului privind fondurile europene de investiții pe termen lung

COM(2013) 462 final – 2013/0214 (COD)

(2014/C 67/13)

Raportor: **dl Michael SMYTH**

La 4 iulie 2013 și 17 iulie 2013, în conformitate cu articolul 114 și cu articolul 304 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, Consiliul și, respectiv, Parlamentul European au hotărât să consulte Comitetul Economic și Social European cu privire la

Propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului privind fondurile europene de investiții pe termen lung

COM(2013) 462 final – 2013/0214 (COD).

Secțiunea pentru uniunea economică și monetară și coeziune economică și socială, însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 4 octombrie 2013.

În cea de-a 493-a sesiune plenară, care a avut loc la 16 și 17 octombrie 2013 (ședința din 16 octombrie), Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz cu 150 voturi pentru, 2 voturi împotriva și 1 abțineri.

1. Concluzii și recomandări

1.1 CESE salută propunerea de regulament a Comisiei privind crearea unui cadru de produs transfrontalier destinat investițiilor pe termen lung. Introducerea unor fonduri de investiții pe termen lung (FEITL) va contribui la stimularea cererii din partea investitorilor pentru active importante pe termen lung.

1.2 Faptul că FEITL pot fi oferite numai în conformitate cu dispozițiile Directivei privind administratorii fondurilor de investiții alternative (DAFIA) și că 70 % din fonduri trebuie investite în proiecte eligibile pe termen lung precum infrastructuri fizice și sociale și IMM-uri ar trebui să garanteze apariția unor produse de investiții stabile.

1.3 CESE acceptă în cea mai mare parte analiza Comisiei privind cererea estimată de FEITL și obstacolele de reglementare care împiedică în prezent investițiile instituționale și de retail în noile proiecte de infrastructură transfrontaliere. Regulamentul propus poate stimula dezvoltarea unei semnificative piețe unice de investiții în materie de proiecte pe termen lung.

1.4 Propunerea Comisiei de a introduce fonduri de tip închis, deschise atât investitorilor instituționali, cât și celor de retail este probabil cea mai bună abordare, în special dată fiind probabilitatea apariției unei piețe secundare de unități sau acțiuni în FEITL.

1.5 Având în vedere că propunerea de regulament deschide o nouă cale în domeniul piețelor europene de investiții, este

necesară o monitorizare atentă a punerii sale în aplicare. CESE salută propunerea de monitorizare a evoluției pieței FEITL. În cazul în care inițiativa nu reușește să ducă la dezvoltarea unei piețe de investiții transfrontaliere pe termen lung, se vor efectua analize, evaluări și revizuirii, pentru identificarea deficiențelor și sporirea atractivității FEITL.

2. Contextul propunerii de directivă

2.1 La 26 iunie 2013, Comisia Europeană a publicat o propunere de regulament privind fondurile europene de investiții pe termen lung (FEITL), împreună cu o lungă evaluare a impactului⁽¹⁾. Comisia afirmă că obiectivul principal al creării unui vehicul de finanțare transfrontalier de acest tip este creșterea finanțării nebancale accesibile întreprinderilor din UE care sunt în căutare de capital pe termen lung pentru proiecte în materie de:

- infrastructuri precum cele din transporturi, comunicații, energie sau învățământ;
- investiții în întreprinderi care nu sunt cotate la bursă;
- investiții în active imobiliare, precum clădirile sau achiziții directe ale unui element de infrastructură;
- investiții în infrastructura socială, de inovare și de protecție a climei.

⁽¹⁾ Documentul de lucru al serviciilor Comisiei (2013)231 final.

2.2 Propunerile Comisiei sunt în acord cu abordarea exprimată în Cartea verde privind finanțarea pe termen lung a economiei europene^(?), aprobată de CESE în iulie 2013⁽³⁾. După cum sugerează titlul regulamentului, se pune accentul pe stimularea și facilitarea investițiilor pe termen lung în Europa. Este necesar ca aceste investiții pe termen lung să devină accesibile pe o scară mai largă și mai atractive pentru investitori.

2.3 Este necesar să se acționeze la nivel european, întrucât cercetările întreprinse de Comisie pun în evidență anomalii, incoerențe și o fragmentare în ceea ce privește furnizarea de vehicule investiționale în Uniune. Anexa 2 a analizei impactului expune în detaliu aceste disparități în ceea ce privește regimul fondurilor pe termen lung în Germania, Regatul Unit, Franța, Irlanda, Țările de Jos, Italia și Luxemburg. În opinia Comisiei, nu există un set comun de norme transfrontaliere care să precizeze ce sunt activele sau investițiile pe termen lung, pentru ce tip de investitor sunt adecvate și cum funcționează.

2.4 Cadrul transfrontalier existent pentru investiții - organismele de plasament colectiv în valori mobiliare (OPCVM) - privesc portofoliile de valori imobiliare lichide precum obligațiunile și acțiunile. Categoriile de active excluse din OPCVM, respectiv activele reale pe termen lung precum investițiile în infrastructuri și în proprietăți sunt esențiale pentru garantarea creșterii durabile. Instrumentele de investiții pe termen lung sunt, în general, netransferabile și nelichide, fără o piață secundară valabilă și care necesită adesea angajamente de capital inițial. Acești factori îi pot descuraja chiar pe marii investitori instituționali.

2.5 Comitetul identifică trei categorii de riscuri asociate în general cu investițiile în active pe termen lung:

- riscul de a induce în eroare investitorii cu privire la natura riscurilor activelor pe termen lung;
- riscurile legate de nelichiditatea activelor pe termen lung; și
- riscul ca fondurile pe termen lung existente să nu beneficieze de suficientă expertiză în selectarea activelor, monitorizarea proiectelor și adecvarea profilurilor de venituri la nevoile clienților potențiali.

2.5.1 Aceste riscuri explică în bună parte faptul că fondurile de investiții pe termen lung nu s-au bucurat până în prezent de succesul preconizat. Performanțele lor în materie de rentabilitate a investițiilor nu au fost întotdeauna la înălțimea previziunilor și există câteva dovezi de vânzări abuzive de fonduri. Comisia recunoaște necesitatea ca astfel de fonduri de investiții pe termen lung să beneficieze de precauțiile corespunzătoare și de o administrare de înaltă calitate. Regulamentul insistă

asupra asigurării mijloacelor de informare și a materialelor de marketing corespunzătoare. FEITL pentru retail vor fi un pachet de produse de investiții cu amănuntul și vor trebui să dispună de un document conținând informații esențiale privind pachetul de produse de investiții cu amănuntul pentru marketingul orientat către investitorii de retail. Vor trebui formulate avertizări vizibile și clare pentru investitorii de retail cu privire la natura închisă a acestui instrument, orizontul său de investiție și absența rambursării anticipate.

2.6 Comisia estimează nevoile de finanțare până în 2020 ale proiectelor de infrastructură la circa 1 500-2 000 miliarde EUR, ceea ce dovedește necesitatea finanțărilor la scară largă. Exercițiul de consultare desfășurat la efectuarea analizei impactului de către Comisie a produs dovezi substanțiale cu privire la interesul anumitor investitori (instituționali sau de retail) față de astfel de OPCVM.

3. Elementele principale ale propunerii

3.1 Situația prezentată mai sus a dus la o dezvoltare și rezultate insuficiente ale pieței pentru vehiculele investiționale în întreaga UE. În mod specific, se afirmă că fondurile sunt mai mici decât ar putea fi, că cheltuielile de gestiune sunt mai ridicate decât ar trebui să fie și că investitorii de retail au posibilități de alegere foarte restrânse de fonduri în statele membre. Este necesară o acțiune la nivel european pentru abordarea situației, iar Comisia, prin urmare, propune crearea unei piețe unice de fonduri de investiții pe termen lung.

3.2 Ea identifică șapte opțiuni pe baza capacității acestora de a îndeplini obiectivele operaționale. Aceste opțiuni acoperă următoarea gamă: menținerea stării actuale, elaborarea unei etichete și a unui cod de produs pe baze voluntare, extinderea OPVMC pentru a include unele active pe termen lung, lansarea unui produs de investiții pe termen lung de tip închis, inspirat de OPVMC și deschis numai investitorilor instituționali, același produs, dar deschis și persoanelor cu disponibilități financiare ridicate, precum și crearea unor fonduri dotate cu reglementări mai stricte de protecție a investitorilor și fără drept de rambursare, deschise tuturor investitorilor, inclusiv celor de retail și, în fine, crearea aceleiași tip de fonduri dar cu drepturi de rambursare după o perioadă de blocare.

3.3 Printre aceste opțiuni, opțiunea Comisiei se îndreaptă către a șasea, respectiv noi fonduri UE de investiții pe termen lung (FEITL), deschise tuturor investitorilor, fără drepturi de rambursare. Această opțiune este similară cu modelele care există în statele membre și care autorizează investițiile investitorilor de retail.

3.4 Comisia propune ca FEITL să opereze în cadrul regimului impus de Directiva privind administratorii fondurilor de investiții alternative (DAFIA), ca o nouă categorie de fonduri autorizate de tip închis. Întrucât cadrul legislativ al FEITL ia forma unui regulament al Parlamentului European și al Consiliului, el va fi direct aplicabil în toate statele membre ale UE fără necesitatea unei transpuneri ulterioare. Există de asemenea diferite aspecte ale acestui regim pentru care Autoritatea Europeană pentru Valori Mobiliare și Piețe (ESMA) va produce norme tehnice de reglementare.

(?) COM(2013) 150 final/2.

(3) JO C 327, 12.11.2013; p. 11-14.

3.5 FEITL sunt destinate investițiilor în active pe termen lung adaptate ciclului de viață al fondului. Concepția de ansamblu și orientarea structurii se vor axa pe active pe termen lung precum proiectele de infrastructură. Comisia stabilește norme privind modul în care pot fi investite FEITL. În proporție de cel puțin 70 %, acestea trebuie investite în active pe termen lung și nu mai mult de 30 % în active eligibile pentru investiții prin OPCVM. Limita de 70 % legată de compoziția portofoliului nu se aplică în primii cinci ani ai FEITL, nici în cursul duratei de viață a FEITL timp de 12 luni, dacă programul urmărește să strângă un capital nou, nici la apropierea sfârșitului ciclului lor de viață, de îndată ce începe să vândă active în conformitate cu politica de rambursare prevăzută.

3.6 FEITL trebuie să fie de tip închis și cu termen fix. Investitorii nu pot solicita rambursarea investițiilor lor înainte de termen. Acesta va fi determinat de natura activelor pe care FEITL urmărește să le dobândească și să le păstreze. Există așadar o corelație între orizontul de investiții al activelor pe termen lung care urmează să fie achiziționate și orizontul de rambursare al FEITL. ESMA trebuie să elaboreze norme tehnice de reglementare, pentru a preciza circumstanțele care permit adaptarea ciclului de viață al FEITL la ciclul fiecăreia dintre activele care le compun.

3.7 Articolul 17 din propunerea de regulament are în vedere apariția unei piețe secundare de unități sau acțiuni în cadrul unui FEITL. Aceasta ar putea furniza lichidități investitorilor care ar putea dori să răscumpere toate sau o parte din unitățile sau acțiunile proprii, astfel încât nu ar fi afectată finanțarea pe care se sprijină proiectele în cadrul FEITL.

3.8 FEITL vor fi produse de investiții în sensul Directivei privind piețele instrumentelor financiare (MiFID) și, prin urmare, vor face astfel obiectul tuturor cerințelor prevăzute de directiva respectivă în ceea ce privește introducerea pe piață, comercializarea și informarea.

3.9 FEITL par să reprezinte un pas înainte atât din perspectiva creării unei noi etichete de produs și a unui „pașaport” de accesare a investițiilor de retail în sectorul activelor pe termen lung/investiții de tip închis, cât și ca sursă potențială de finanțare pentru întreprinderile din UE care nu sunt cotate la bursă. În opinia Comisiei, există un interes din partea managerilor și investitorilor pentru acest tip de produs, care îi va atrage pe investitorii care doresc să investească în sectorul infrastructurilor ca sursă de finanțare alternativă.

3.10 Având în vedere caracterul inovator al propunerii de regulament, chestiunile monitorizării și evaluării capătă o importanță și mai mare. Comisia recunoaște acest lucru și propune monitorizarea eventualei creșteri a unei piețe a FEITL pe parcursul unei perioade inițiale de probabil patru ani. Indicatorii esențiali de performanță, precum numărul fondurilor care operează transfrontalier, dimensiunea medie a FEITL, punctele de vedere ale investitorilor și proporția relativă a finanțărilor în funcție de infrastructură, proprietate, IMM etc. vor permite o evaluare a succesului acestei inițiative. În cazul în care inițiativa nu reușește să ducă la dezvoltarea unei piețe de investiții transfrontaliere pe termen lung, se vor efectua analize, evaluări și revizuirii, pentru identificarea deficiențelor și sporirea atractivității FEITL.

Bruxelles, 16 octombrie 2013

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Henri MALOSSE

Avizul Comitetului Economic și Social European privind raportul Comisiei privind politica în domeniul concurenței 2012

COM(2013) 257 final

(2014/C 67/14)

Raportor: **dl Juan MENDOZA CASTRO**

La 3 iulie 2013, în conformitate cu articolul 304 din Tratatul de funcționare a Uniunii Europene, Comisia Europeană a hotărât să consulte Comitetul Economic și Social European cu privire la

Raportul Comisiei privind politica în domeniul concurenței 2012

COM(2013) 257 final.

Secțiunea pentru piața unică, producție și consum, însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 2 octombrie 2013.

În cea de-a 493-a sesiune plenară, care a avut loc la 16 și 17 octombrie 2013 (ședința din 16 octombrie), Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz cu 132 de voturi pentru, 1 vot împotriva și 6 abțineri.

1. Concluzii și recomandări

1.1 La un deceniu de la intrarea sa în vigoare trebuie recunoscut marele succes al Regulamentului 1/2003, care a adus cu sine o schimbare profundă a politicii UE în domeniul concurenței.

1.2 CESE apreciază pozitiv Raportul pe 2012, în care sunt expuse, printre altele, activitatea desfășurată de Comisie și de Curtea de Justiție a UE în privința măsurilor antitrust și a combaterii cartelurilor.

1.3 CESE a reclamat în repetate rânduri crearea unui cadru pentru protecția juridică a consumatorilor, motiv pentru care subliniază prezentarea proiectului de directivă privind acțiunile în despăgubire în cazul încălcării dispozițiilor dreptului concurenței.

1.4 Politica de *statu quo* în materie de concurență este, în opinia Comitetului, adecvată, în ciuda crizei economice. Cu toate acestea, nu se poate ignora faptul că puterile economice rivale ale Uniunii pe piețele mondiale utilizează fățiș ajutoarele de stat și practicile de limitare a concurenței.

1.5 Ajutoarele publice pentru salvarea sectorului financiar de la prăbușire au necesitat sume mari din fondurile publice, ceea ce va reprezenta ani de zile o povară pentru contribuabili și nu s-ar justifica decât dacă prin reforma sistemului financiar s-ar împiedica repetarea acțiunilor iresponsabile care au dus la apariția crizei financiare. Dat fiind că este necesară restabilirea credibilității și a prestigiului sistemului financiar, CESE salută clasificarea de către Comisie ca „prioritate maximă” a cercetării legate de indicatorii EURIBOR și TIBOR.

1.6 CESE salută pachetul privind mijloacele de plată, prezentat de Comisie în iulie 2013 și pe care îl consideră un pas în direcția bună.

1.7 Aplicarea principiilor generale în cazurile concrete va evidenția dacă modernizarea ajutoarelor de stat (MAS) și noul cadru de ajutoare pentru SIEG duc la o punere în aplicare mai eficientă și mai echitabilă a TFUE. Date fiind caracteristicile lor speciale, serviciile poștale trebuie să se bucure de o atenție specială în materie de ajutoare de stat. Politica în domeniul ajutoarelor de stat trebuie să permită autorităților publice să acorde ajutoare întreprinderilor care contribuie la îndeplinirea obiectivelor de creștere ale UE, limitând, în același timp, denaturările concurenței.

1.8 Putem să ne înținem de faptul că liberalizarea - obiectiv central al politicii energetice a UE - a avut ca rezultat sporirea concurenței, piețe mai transparente și prețuri mai mici pentru utilizatori, Comisia însăși părând a recunoaște acest fapt.

1.9 În ce privește piața telecomunicațiilor, CESE consideră că trebuie să fie obiective centrale următoarele: obținerea unei reduceri reale a tarifelor telefonice pentru gospodării și întreprinderi, stabilirea unei conexiuni de bandă largă universală de calitate, desființarea tarifelor de roaming, stabilirea unei autorități de reglementare unice în UE.

1.10 În cazul întreprinderilor de înaltă tehnologie, aflate într-un proces continuu de inovare, perioada lungă dintre luarea măsurilor și adoptarea deciziilor poate duce la dispariția întreprinderilor prejudiciate de practicile anticoncurențiale.

1.11 CESE recomandă să se ajungă la un nivel mai mare de armonizare pe piața cărților digitale, pentru a se evita arbitrajul și a se progresa pe calea integrării acestei piețe.

1.12 CESE salută și sprijină eforturile Comisiei de a sancționa utilizarea abuzivă a brevetelor de către marile companii farmaceutice menită să împiedice pătrunderea medicamentelor generice pe piață. Cu toate acestea, date fiind marile beneficii ale acestor întreprinderi, efectul disuasiv al amenziilor va fi foarte redus. Este oportună analizarea posibilității introducerii unor măsuri legale mai stricte pentru cazurile de încălcare a principiilor concurenței pe piața medicamentelor.

2. Conținutul raportului pentru anul 2012

2.1 În 2012 a fost pus sub semnul întrebării rolul politicii în domeniul concurenței în consolidarea pieței unice. Pentru a atinge acest obiectiv, Comisia a cooperat cu autoritățile naționale de concurență și cu Rețeaua europeană în domeniul concurenței (REC) pentru a coordona eforturile depuse pentru aplicarea normelor în materie de antitrust. Asigurarea respectării normelor în materie de concurență s-a concentrat în special asupra sectoarelor „de importanță sistemică și transversală pentru economia UE”, pentru a pune bazele unei creșteri susținute.

2.2 Raportul analizează politica în domeniul concurenței aplicată în patru domenii-cheie: sectorul financiar, ajutoarele de stat, industriile de rețea (energia, telecomunicațiile, serviciile poștale) și economia cunoașterii.

2.3 De asemenea, se trece în revistă dialogul cu alte instituții ale UE, în special cu PE, dar și cu CESE și CoR.

3. Observații generale

3.1 *Politica UE în domeniul concurenței după zece ani de punere în aplicare a Regulamentului nr. 1/2003 (R. 1/2003)*

3.1.1 Regulamentul nr.1/2003 a marcat o schimbare radicală în politica UE în domeniul concurenței. De la intrarea sa în vigoare, volumul măsurilor în materie de concurență a crescut de opt ori, în comparație cu perioada anterioară echivalentă. Iese în evidență marea creștere a activității statelor membre, care au devenit principalii promotori ai principiilor în domeniul concurenței, întrucât ele au adoptat 88 % din deciziile în domeniu.

3.1.2 De asemenea, este remarcabilă funcționarea Rețelei europene în domeniul concurenței (REC), efectele sale apărând pe două planuri. Pe de o parte și în termeni generici, eforturile comune ale diverselor autorități naționale au fost realizate fără probleme, iar mecanismele de cooperare și coordonare prevăzute în Regulamentul nr. 1/2003 au funcționat în mod eficient. Pe de altă parte, cu ajutorul activității politice a REC, punerea în aplicare a Regulamentului nr. 1/2003 a dus, de asemenea, la un nivel considerabil de convergență voluntară a legislațiilor statelor membre în materie de proceduri și competențe de sancționare.

3.1.3 Cu toate că deciziile adoptate de Comisie nu au sporit în mod semnificativ din punct de vedere cantitativ (acestea rămânând sub așteptările create de reformă), acestea s-au distins din punct de vedere calitativ prin importanța cazurilor tratate. Toate acestea ne permit să tragem concluzia că Regulamentul nr. 1/2003 a fost încununat de un remarcabil succes în ce privește îndeplinirea obiectivelor urmărite.

3.2 Raportul pentru anul 2012

3.2.1 CESE apreciază pozitiv Raportul pe anul 2012, care expune activitatea desfășurată în cadrul uneia dintre politicile fundamentale ale UE.

3.2.2 Comitetul și-a manifestat în repetate rânduri sprijinul față de deciziile antitrust și de combatere a cartelurilor, acestea fiind un aspect esențial al politicii în domeniul concurenței. În acest domeniu, în 2012 au avut loc intervenții importante ale Comisiei, precum și hotărâri ale Curții de Justiție a Uniunii Europene.

3.2.3 Comisia afirmă că, pe durata prezentei crize, a continuat să asigure buna funcționare a pieței unice „în ciuda apelurilor ocazionale la o atitudine mai flexibilă față de comportamentul anticoncurențial al întreprinderilor sau al statelor membre, având în vedere criza economică.” În opinia Comitetului, a fost o decizie corectă.

3.2.4 CESE a considerat întotdeauna politica în domeniul concurenței ca un factor esențial al pieței interne și se simte dator să o reafirme atunci când „turbulențele” care afectează economia europeană din 2008 pun la încercare hotărârea UE de a o menține, întrucât autoritățile publice pot avea tendința de a crede că redresarea trebuie să primeze față de respectarea tratatelor. De asemenea, se poate cădea în tentația de a proteja diverse sectoare aflate în dificultate sau de a trece peste principiile elementare care interzic abuzul de poziție dominantă sau acordurile între întreprinderi pentru a-și împărți piața.

3.2.5 Cu toate acestea, aplicarea strictă a politicii în domeniul concurenței reprezintă o provocare dacă se încearcă să se pună bazele unei redresări și să se consolideze o economie solidă și competitivă atunci când anumite țări sau blocuri economice rivale ale UE pe piețele mondiale nu respectă aceleași principii. Ajutoarele de stat acordate de China industriei oțelului (pe lângă alte avantaje, cum ar fi salariile mici) reprezintă unul dintre numeroasele exemple ce pot fi menționate.

3.2.6 CESE a solicitat în repetate rânduri ca UE să creeze instrumente pentru protecția juridică a consumatorilor, care să le permită solicitarea de despăgubiri pentru daunele cauzate de încălcarea normelor de concurență. Pe lângă determinarea unei căi pentru protecția drepturilor patrimoniale ale cetățenilor și ale întreprinderilor, aceste acțiuni judecătorești pot ajuta autoritățile publice naționale și europene în lupta lor împotriva trusturilor și cartelurilor. De aceea, evidențiază că la 11 iunie 2013 a fost prezentată propunerea de directivă privind anumite

norme care guvernează acțiunile în despăgubire în temeiul dreptului național în cazul încălcării dispozițiilor dreptului concurenței al statelor membre și al Uniunii Europene ⁽¹⁾.

4. Concurența în domeniul financiar

4.1 În contextul crizei, Comisia a autorizat fuziuni bancare mai rapid decât de obicei și, între 1 octombrie 2008 și 1 octombrie 2012 a aprobat ajutoare pentru sectorul financiar în valoare de 5 058,9 miliarde EUR (ceea ce reprezintă 40,3 % din PIB-ul UE), din care au fost utilizate 1 615,9 miliarde EUR (12,8 % din PIB). Într-o perioadă aproape echivalentă, ajutoarele de stat pentru economia reală s-au ridicat la 82,9 miliarde EUR (0,7 % din PIB).

4.2 Ajutoarele de stat temporare, consacrate de TFUE, au salvat sectorul financiar de la prăbușire și s-au dovedit indispensabile pentru evitarea prejudicierii grave a economiei. În statele membre beneficiare, aceste ajutoare au fost condiționate de consolidarea și restructurarea băncilor. Însă, în ultimă instanță, utilizarea unor sume mari de bani, pe spezele contribuabilului european, pentru a salva sectorul financiar va fi justificată doar dacă o reformă profundă a sectorului financiar asigură imposibilitatea repetării comportamentelor iresponsabile care au condus la criza actuală.

4.3 O serie de scandaluri în care au fost implicate mari entități bancare aruncă serioase îndoieli asupra transparenței, eficienței și solidității piețelor financiare. Amenziile substanțiale impuse în anumite cazuri nu afectează semnificativ bilanțurile gigantilor din lumea financiară care, câteodată, au fost salvate de la faliment cu fonduri publice. În urma scandalului „LIBOR”, bănuielile s-au extins și asupra modului de elaborare a altor indicatori, cum ar fi EURIBOR și TIBOR. CESE salută decizia Comisiei de a atribui prioritate maximă cercetării în acest domeniu, dată fiind repercusiunile sale ample asupra economiei.

4.4 CESE ia notă de decizia Comisiei de a lansa proceduri de investigație în legătură cu piața asigurărilor/instrumentelor de tip *credit default swap* (CDS), pentru a determina dacă o serie de bănci mari (JP Morgan, Bank of America Merrill Lynch, Barclays, BNP Paribas, Citigroup, Commerzbank, Crédit Suisse First Boston, Deutsche Bank, Goldman Sachs, HSBC, Morgan Stanley, Royal Bank of Scotland, UBS, Wells Fargo Bank/Wachovia, Crédit Agricole și Société Générale) au utilizat practici anticoncurențiale în informațiile financiare indispensabile pentru a opera pe această piață (furnizând aceste informații doar Markit) și în sistemul de *clearing* (nouă entități dintre cele menționate mai sus favorizând ICE Clear Europe).

4.5 Sistemul de plăți electronice în Spațiul Economic European este dominat de două întreprinderi mari, Mastercard și Visa, care stabilesc comisioane interbancare multilaterale (CIM) prin acorduri cu băncile. În cazul Visa, cardurile de

credit și de debit reprezintă 41 % din ansamblul celor emise în SEE, ceea ce le conferă un control virtual al pieței, în cadrul căreia, în 2010, au fost efectuate 35 000 de milioane de plăți cu cardul, în valoare totală de 1 800 de miliarde EUR. Sistemul contravine principiilor concurenței și este nociv pentru consumator. De asemenea, el nu este adaptat la schimbările tehnologice și nu este avantajos pentru comerțul transfrontalier. Hotărârea Curții Generale a UE care confirmă interdicția CIM în legătură cu Mastercard ⁽²⁾ ar trebui să devină un criteriu general în materie de mijloace de plată.

4.6 CESE salută pachetul de măsuri privind sistemele de plată prezentate de Comisie la 24 iulie 2013 în care, printre altele, se stabileau plafoanele maxime ale comisioanelor pentru plata cu carduri de credit (0,3 %) și respectiv de debit (0,2 %). Acest lucru reprezintă un pas în direcția cea bună, deși ar fi de dorit o reducere și mai mare a acestor comisioane în cazul primelor și respectiv eliminarea celor din urmă.

5. Reforme ale ajutoarelor de stat

5.1 Prin aplicarea la cazuri concrete se va putea aprecia dacă reformarea normelor privind ajutoarele de stat garantează o mai mare echitate și eficiență a îndeplinirii principiilor generale ale TFUE. CESE a sprijinit în general noul cadru pentru ajutoarele de stat acordate serviciilor de interes economic general (SIEG) ⁽³⁾ adoptat în 2011, considerându-l mai diversificat și proporționat pentru diversele tipuri de servicii publice. Cu toate acestea, Comitetul a subliniat și că eficiența nu trebuie să primeze asupra calității, rezultatelor și durabilității serviciilor, în special în cazul prestării de servicii sociale și de sănătate. În plus, ar trebui avute în vedere particularitățile întreprinderilor economiei sociale (cooperative, case de ajutor reciproc, asociații și fundații) ⁽⁴⁾.

5.1.1 Pentru o aplicare mai adecvată a normelor generale la cazuri concrete, Comitetul reamintește particularitățile SIEG, care ocupă un loc de frunte printre valorile comune ale Uniunii și promovează drepturile fundamentale: coeziunea socială, economică și teritorială, fiind, din acest motiv esențiale în lupta împotriva inegalităților societale și, tot mai mult, în dezvoltarea durabilă.

5.2 CESE și-a oferit sprijinul și pentru modernizarea ajutoarelor de stat (MAS) ⁽⁵⁾, deși a propus majorarea permanentă a plafoanelor ajutoarelor *de minimis* de la 200 000 EUR la 500 000 EUR, după modelul celor stabilite pentru SIEG ⁽⁶⁾. Deplina implementare a procesului de modernizare necesită reformarea a numeroase norme sectoriale. În opinia CESE, noile linii directoare în materie de bandă largă, adoptate la sfârșitul anului 2012 ⁽⁷⁾, sunt adecvate întrucât facilitează finanțarea publică a infrastructurilor indispensabile pentru îndeplinirea obiectivelor Agendei digitale.

⁽²⁾ Cauza T-111/08.

⁽³⁾ Rezoluția Parlamentului European din 15 noiembrie 2011. JO C 153 E, 31.5.2013.

⁽⁴⁾ JO C 248, 25.8.2011, p. 149

⁽⁵⁾ COM(2012) 209 final.

⁽⁶⁾ JO C 11, 15.1.2013, p. 49.

⁽⁷⁾ IP/12/1424.

⁽¹⁾ COM(2013) 404 final

5.3 CESE consideră că politica în domeniul ajutoarelor de stat trebuie, printre alte obiective, să permită, autorităților publice să acorde ajutoare întreprinderilor care contribuie la îndeplinirea obiectivelor de creștere ale UE, limitând, în același timp, denaturările concurenței.

5.4 Trebuie privită cu îngrijorare propunerea de Regulament (UE) a Comisiei, prin care anumite categorii de ajutoare sunt declarate compatibile cu piața internă, în conformitate cu articolele 107 și 108 din TFUE⁽⁸⁾, dat fiind că ele reprezintă o amenințare gravă la adresa locurilor de muncă a persoanelor cu handicap în anumite state membre. CESE recomandă ca, în special, ajutoarele destinate ocupării forței de muncă și formării grupurilor vulnerabile, cum ar fi persoanele cu handicap, să fie scutite de la aplicarea plafonului bazat pe PIB-ul național și o valoare absolută, dat fiind că acest plafon nu ar avea niciun efect asupra prevenirii denaturării concurenței.

6. Promovarea concurenței în industriile de rețea: coloana vertebrală a pieței unice

6.1 Energia

6.1.1 Începând din anii '90, UE a desfășurat o intensă activitate legislativă care viza liberalizarea piețelor energiei. Al treilea pachet (2011) este ultimul și cel mai notabil dintre eforturile menite să creeze o piață unică a energiei începând din 2014. Cu toate acestea, politicile europene nu au fost aplicate destul de hotărât în statele membre, în care se înregistrează situații de oligopol în care se află unele întreprinderi private, în detrimentul consumatorilor și utilizatorilor.

6.1.2 Putem să ne îndoim de faptul că liberalizarea - obiectiv central al politicii energetice a UE - a avut ca rezultat sporirea concurenței, piețe mai transparente și prețuri mai mici pentru utilizatori. În prezent, prețurile ridicate la energie reprezintă o problemă gravă pentru familiile cu venituri modeste (risc de sărăcie energetică) și, în cazul întreprinderilor, faptul că aceste prețuri sunt mai ridicate decât cele pe care le plătesc concurențele lor de pe piețele mondiale (Japonia, SUA) implică un dezavantaj, mai ales în cazul industriile mari consumatoare de energie, cum ar fi siderurgia, printre altele. Comisia afirmă că politica în domeniul concurenței „nu poate ca, de una singură, să integreze piețele gazelor și energiei electrice din UE, să asigure prețuri competitive și securitatea aprovizionării.” Această afirmație poate reprezenta o recunoaștere implicită a necesității de a opera schimbări în politica energetică.

6.2 Telecomunicațiile. Raportul pe 2012 semnalează că, în ultimii cincisprezece ani, s-au înregistrat mari progrese în ce privește introducerea concurenței pe piața telecomunicațiilor. Comitetul este de acord cu această afirmație, cu toate că sunt încă preponderente fragmentarea și concurența reală insuficientă între întreprinderi. În consecință, în anumite state membre, tarifele telefonice și de bandă largă sunt extrem de ridicate. În opinia Comitetului, o politică europeană în sectorul telecomunicațiilor ar trebui să urmărească patru obiective centrale:

— obținerea unei reduceri reale a tarifelor telefonice pentru gospodării și întreprinderi;

— crearea unei conexiuni de bandă largă universale de calitate;

— eliminarea tarifelor de *roaming*;

— stabilirea unei autorități de reglementare unice în UE.

6.3 *Serviciile poștale*. Comisia a adoptat rezoluții prin care aproba ajutoare de stat în favoarea serviciilor poștale din Regatul Unit, Franța și Grecia, hotărând în același timp restituirea anumitor sume în cazul Bpost (417 de milioane EUR) și Deutsche Post (între 500 de milioane și 1 miliard EUR), acest din urmă caz aflându-se în așteptarea hotărârii judecătorești. Dat fiind volumul mare al sumelor ce trebuie restituite, CESE reamintește necesitatea ca serviciul poștal liberalizat să fie eficient, competitiv și, în același timp, capabil să presteze un serviciu universal de calitate la prețuri accesibile⁽⁹⁾ și se întreabă care vor fi consecințele asupra locurilor de muncă și calității serviciilor ale unor eventuale sentințe în favoarea restituirii.

6.3.1 *Serviciile de coletărie*. În ce privește interzicerea preluării TNT de către UPS, Comitetul ia notă de argumentele expuse de Comisie, și anume că în UE numărul de întreprinderi este redus, iar eliminarea unui concurent ar fi creat prejudicii clienților.

7. Economia cunoașterii

7.1 În capitolul „Prevenirea utilizării abuzive în noile sectoare digitale și în sectoarele digitale cu creștere rapidă,” raportul Comisiei face trimitere la diverse măsuri privitoare la comportamente anticoncurențiale ale marilor întreprinderi care controlează cote semnificative de piață în sectorul telefonic (Samsung, Motorola), al motoarelor de căutare și al altor activități (Google), precum și al informaticii (Microsoft). Măsura privind Microsoft este foarte cunoscută în mijloacele de comunicare, dată fiind amenda impusă de 561 de milioane EUR, una dintre cele mai mari din istorie (beneficiile brute ale Microsoft în 2012: 59,16 de miliarde USD). CESE sprijină necondiționat deciziile adoptate care, în general, merită comentariile expuse mai jos.

7.1.1 În anumite cazuri, trece mult timp de la începutul intervențiilor până la decizia finală (nouă ani în cazul amenzi de 497 de milioane EUR impusă Microsoft în martie 2004), având în vedere marea complexitate a cazurilor, necesitatea de a respecta procedurile administrative și judecătorești, precum și puterea financiară a întreprinderilor investigate. În sectoarele tehnologice cu creștere rapidă, acest lucru duce la dispariția întreprinderilor prejudiciate de practicile abuzive.

7.1.2 Pe de altă parte, posibila eliminare a concurenților prin practici anticoncurențiale este mai evidentă în cazul de abuz de poziție dominantă decât în blocarea fuziunilor sau preluărilor de întreprinderi, care se referă la ipoteze viitoare. În cazurile din urmă, Comisia a fost criticată adeseori pentru că a adoptat decizii din motive „speculative”, însă CESE nu este de acord cu aceste critici, fiind vorba de o soluție obișnuită în cadrul politicilor în domeniul concurenței; justificarea deciziei este bazată pe rigurozitatea și conștiinciozitatea investigației, la care participă și partea afectată.

⁽⁸⁾ http://ec.europa.eu/competition/consultations/2013_gber/draft_regulation_ro.docx.

⁽⁹⁾ JO C 168, 22.3.2007, p. 74.

7.1.3 Deciziile privind angajamentele, adoptate în conformitate cu dispozițiile Regulamentului nr. 1/2003 al Consiliului, evită, așa cum semnaleză Comisia, proceduri lungi și costisitoare și sunt obligatorii din punct de vedere juridic după adoptare. Cu toate acestea, fiind rezultatul unei înțelegeri cu întreprinderile investigate, acestea obțin condiții favorabile sau mai puțin dezavantajoase. În orice caz, eventuala încălcare poate face obiectul unei sancțiuni.

7.2 Piața cărților

7.2.1 *Cărțile digitale.* Decizia privind angajamentele adoptată în decembrie 2012 în legătură cu Apple și patru editori de carte vizează evitarea practicilor concertate care aduc prejudicii editorilor de carte și magazinelor. Printre alte aspecte, prin angajamente se stabilesc limitele aplicării clauzei „națiunii celei mai favorizate” la vânzarea cu amănuntul. Trebuie subliniat faptul că Comisia a colaborat cu Departamentul de Justiție al SUA, date fiind caracteristicile internaționale ale pieței. Interzicerea practicilor anticoncurențiale în UE este cu atât mai dificilă cu cât există, în statele membre, politici diferite în materie de prețuri și de impozite pe cărți în general și pe cărțile digitale în special. Din acest motiv, CESE recomandă să se aibă în vedere necesitatea unui nivel mai înalt de armonizare, pentru a se evita arbitrajul și a se progresa pe calea integrării pieței. Trebuie subliniat că piața cărților digitale este recentă, prin urmare informațiile disponibile sunt insuficiente, motiv pentru care trebuie sporită cunoașterea în ce privește funcționarea lor.

7.2.2 *Vânzarea prin internet a cărților.* Comitetul atrage atenția asupra faptului că, în Franța și în Regatul Unit, unele asociații de vânzători au denunțat posibila concurență neloială pe care o practică Amazon oferind rabaturi.

7.3 Sectorul farmaceutic

7.3.1 CESE salută și sprijină eforturile Comisiei de a sancționa utilizarea abuzivă a brevetelor pentru a crea obstacole pe piața medicamentelor generice. Hotărârea CJUE în cazul AstraZeneca⁽¹⁰⁾ a confirmat sancțiunea de 60 de milioane EUR impusă de Comisie. De asemenea, și Curtea Supremă a Statelor Unite s-a pronunțat împotriva unor acorduri similare și a acordurilor „pay to play”. Caietele de sarcini transmise de Comisie în iulie 2012 la peste paisprezece întreprinderi în cadrul a două cauze majore scot în evidență faptul că este vorba de practici frecvente, care aduc prejudicii grave consumatorilor și trezoreriei publice.

7.3.2 Între 2003 și 2012, cele 11 companii farmaceutice lider mondiale ale sectorului au obținut beneficii nete în valoare de 711,4 miliarde de dolari, drept care efectul disuasiv al amenzilor impuse de autoritățile din domeniul concurenței este foarte redus. De fapt, nu este vorba doar de o chestiune de concurență, întrucât afectează un domeniu atât de sensibil cum este cel al sănătății umane, pe lângă faptul că aduce prejudicii financiare familiilor și asigurărilor sociale. Din acest motiv, CESE recomandă să se aibă în vedere măsuri legale mai eficiente la nivelul Uniunii, pentru a preveni acest tip de comportament.

Bruxelles, 16 octombrie 2013

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Henri MALOSSE

⁽¹⁰⁾ Cauza T-321/05.

Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de directivă a Parlamentului European și a Consiliului privind facturarea electronică în domeniul achizițiilor publice

COM(2013) 449 final – 2013/0213 (COD)

(2014/C 67/15)

Raportor: **dl Paulo BARROS VALE**

La 4 iulie 2013 și la 30 septembrie 2013, în conformitate cu articolul 114 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, Parlamentul European și, respectiv, Consiliul au hotărât să consulte Comitetul Economic și Social European cu privire la

Propunerea de directivă a Parlamentului European și a Consiliului privind facturarea electronică în domeniul achizițiilor publice

COM(2013) 449 final – 2013/0213 (COD).

Secțiunea pentru piața unică, producție și consum, însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 2 octombrie 2013.

În cea de-a 493-a sesiune plenară din 16 și 17 octombrie 2013 (ședința din 16 octombrie), Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz cu 130 voturi pentru, 2 voturi împotriva și 3 abțineri.

1. Concluzii și recomandări

1.1 Comitetul Economic și Social European (CESE) salută această propunere de directivă, al cărei obiectiv este de a standardiza datele facturii electronice și sprijină definirea unui model de date de către organismul european responsabil cu stabilirea standardelor (CEN).

1.2 În contextul realității unei piețe fragmentate, în care măsurile în direcția utilizării generalizate a facturilor electronice au pornit de la inițiative individuale, bazate pe criterii diferite care au făcut imposibil schimbul de facturi electronice pe piața transfrontalieră, crearea unui standard european reprezintă un instrument esențial pentru dezvoltarea pieței unice și o etapă importantă pentru eliminarea obstacolelor din calea participării pe piață.

1.3 În decembrie 2010, Comisia a prezentat o comunicare adresată Parlamentului European, Consiliului, Comitetului Economic și Social European și Comitetului Regiunilor, intitulată „Cum poate Europa să profite din plin de avantajele facturării electronice”⁽¹⁾, asupra căreia CESE s-a pronunțat deja⁽²⁾.

1.4 Printre recomandările formulate de grupul de experți în materie de facturare electronică, înființat de Comisie în scopul analizării obstacolelor care împiedică o adoptare mai rapidă a facturării electronice în Uniunea Europeană (UE), se număra și cea referitoare la „adoptarea de către toate părțile implicate, publice și private, a unui standard comun pentru conținutul facturilor și a unui model de date comun, respectiv UN/CEFACT Cross-Industry Invoice (CII) v.2”. Trebuie subliniat că majoritatea participanților la consultarea publică efectuată pe această temă a fost de acord cu această recomandare, precum și cu alte sugestii din cadrul raportului. Acest aspect,

ca de altfel și alte specificații (CWA 16356 și CWA 16562, precum și factura financiară bazată pe metodologia ISO 20022), sunt cuprinse în propunerea de directivă examinată, CESE salutând preluarea unor astfel de specificații, care reprezintă rezultatul unor eforturi de lungă durată ale specialiștilor în domeniu.

1.5 În pofida acestui fapt, CESE nu poate decât să se declare surprins și să-și manifeste dezacordul față de faptul că nu se menționează niciun termen-limită până la care CEN trebuie să prezinte propunerea de standard european pentru modelul de date semantice al facturii electronice de bază. Stabilirea unui termen-limită este prevăzută la articolul 10 alineatul (1) din Regulamentul (UE) nr. 1025/2012 al Parlamentului European și al Consiliului, fiind însă complet trecută cu vederea în propunerea de directivă examinată, ceea ce nu este în concordanță cu importanța și urgența stabilirii acestui standard.

1.6 Tot în ceea ce privește termenele, CESE se declară îngrijorat de faptul că propunerea de directivă a prevăzut un termen de transpunere de 48 de luni. Acest termen, destul de lung, nu numai că intră în contradicție cu obiectivul stabilit, respectiv de a se efectua tranziția către achizițiile publice electronice până în 2016, ci se dovedește totodată desprins de realitate și de progresele tehnologice actuale, și chiar și de dorințele operatorilor economici, prefigurând adâncirea decalajului dintre diferitele state membre, într-o UE care va funcționa în această privință la două viteze. O altă consecință ar putea fi chiar și amplificarea obstacolelor din calea accesului la piețe, până când directiva va fi adoptată pe deplin de toate statele membre. Până în prezent s-au înregistrat progrese semnificative în domeniul facturilor electronice, chiar și în țări care se confruntă cu o gravă criză economică și financiară, precum Italia și Portugalia, ceea ce demonstrează că acest proiect de mare importanță ar putea fi concretizat într-un termen mai scurt. Stabilirea unor termene mai apropiate este, deci, posibilă și recomandabilă.

⁽¹⁾ COM(2010) 712 final.

⁽²⁾ JO C 318, 29.10.2011, p. 105.

1.7 Așa cum CESE a afirmat cu alte ocazii ⁽³⁾, standardizarea și interoperabilitatea sistemelor joacă un rol esențial în ce privește reușita proiectului de facturare electronică și dezvoltarea pieței interne astfel vizată, motiv pentru care este din ce în ce mai urgent să se combată actuala fragmentare a pieței. Termenul de 10 ani prevăzut pentru analizarea rezultatelor aplicării Directivei privind piața internă și adoptarea facturilor electronice se dovedește și el necorespunzător sau chiar incompatibil cu viteza la care se produc evoluțiile tehnologice, pe o piață în care obsolescența este o prezență constantă.

1.8 Prezenta propunere de directivă se mulțumește să garanteze că „autoritățile contractante și entitățile contractante nu refuză să primească facturi electronice care respectă standardul european” stabilită de CEN. CESE se întreabă dacă eforturile deja depuse, însoțite de investiții considerabile în resurse umane și financiare, nu ar justifica un obiectiv mai amplu, de standardizare reală a procedurilor și de acceptare generalizată a modelului de factură electronică stabilită de către toate părțile implicate, private sau publice – obiectiv care s-ar plasa cu adevărat în serviciul ambiției de a construi piața unică și de a institui o administrație publică informatizată.

1.9 CESE se declară în favoarea utilizării generalizate a facturilor electronice. Pe de altă parte, însă, potențialul facturilor electronice nu poate fi exploatat pe deplin decât dacă sistemele devin interoperabile și permit schimbul de documente. Piața achizițiilor publice, dat fiind că i se cere să dea dovadă de o transparență și rigoare mult mai mare decât a altor piețe, ar trebui să constituie un exemplu de bune practici care să fie difuzate către celelalte piețe. Este de dorit ca punerea în aplicare a facturării electronice în cadrul achizițiilor publice și adoptarea procesului de achiziții publice în integralitate să se facă cât mai rapid. În acest context, CESE își reafirmă sprijinul și dorința de concretizare rapidă a achizițiilor publice electronice de la un capăt la altul, așa cum a avut deja ocazia să declare în avizul său pe această temă ⁽⁴⁾.

1.10 Principalele reguli privind factura electronică au fost deja analizate, mai ales în cadrul proiectului PEPPOL – *Pan-European Public Procurement Online* ⁽⁵⁾, finanțat de Comisie, care și-a publicat raportul final în noiembrie 2012. Pornind de la lucrările desfășurate de CEN în cadrul atelierului BII (*Business Interoperability Interfaces for Public Procurement in Europe* – Interfețe pentru interoperabilitatea întreprinderilor), proiectul PEPPOL a definit deja diverse specificații în materie de interoperabilitate (*Business Interoperability Specifications* – BIS), în special în ceea ce privește specificațiile facturii electronice – model care a făcut obiectul unui larg consens între membrii consorțiului. CESE pledează pentru valorificarea lucrărilor deja efectuate, care merg dincolo de definirea datelor facturii electronice. De altfel, aceasta pare să fie și dorința participanților la consorțiu. Astfel s-ar putea minimiza sau reduce riscurile de dublare a eforturilor și de irosire a resurselor pe care le-ar presupune realizarea de noi studii sau chiar și riscul

suprapunerii investițiilor realizate de statele membre sau agenții economice, ale căror soluții, elaborate în funcție de rezultatele obținute, riscă în caz contrar să devină depășite.

1.11 Dat fiind că piața europeană este constituită în special din întreprinderi mici și mijlocii (IMM-uri), CESE recomandă ca interesele acestora să fie protejate prin adoptarea unei soluții accesibile și ușor de generalizat, atât în ceea ce privește costurile, cât și tehnologia utilizată, contribuindu-se astfel la eliminarea obstacolelor din calea participării IMM-urilor pe piață. Numai astfel se va putea concretiza „efectul de cascadă” urmărit, iar această inițiativă va putea deveni un reper important în ceea ce privește realizarea unor economii semnificative în materie de resurse monetare și umane, combaterea fraudei și evaziunii fiscale și reducerea termenelor de plată.

1.12 De asemenea, CESE recomandă, așa cum a făcut și cu alte prilejuri ⁽⁶⁾, să se ia în considerare necesitățile și interesele consumatorilor, dat fiind că numai persoanele care au cunoștințe informatice pot beneficia de avantajele reale ale achizițiilor publice electronice și reamintește necesitatea organizării pe scară largă a unor acțiuni de formare cu privire la tehnologiile informației și comunicațiilor (TIC).

1.13 În plus, în ceea ce îi privește pe consumatori, CESE își reafirmă preocuparea pentru apărarea intereselor persoanelor cu handicap, solicitând să se garanteze că modul în care este conceput documentul asigură un acces universal și ia în considerare necesitățile specifice ale persoanelor cu handicap, conform normelor privind interzicerea discriminării pe bază de handicap, consacrate în articolul 21 al Cartei drepturilor fundamentale a UE și în Convenția ONU privind drepturile persoanelor cu handicap, ratificată de Uniunea Europeană.

2. Contextul propunerii

2.1 Propunerea de directivă examinată își propune să acopere o lacună la nivel de legislație, acest răspuns fiind necesar pentru atingerea obiectivului unei administrații publice informatizate, care reprezintă la rândul său una dintre prioritățile Agendei digitale, inițiativă emblematică a Strategiei Europa 2020.

2.2 Propunerea se prezintă sub forma unei directive care, potrivit Comisiei, este adecvată și proporțională în raport cu scopul urmărit: ea impune statelor membre atingerea unui obiectiv, lăsându-le însă libertatea de a alege mijloacele adecvate.

2.3 Modernizarea administrației publice a fost considerată una dintre cele 5 priorități ale analizei anuale a creșterii efectuate de Comisie în 2012 și în 2013. Reforma sistemului de achiziții publice, informatizarea administrației publice, reducerea sarcinii administrative și creșterea transparenței reprezintă factori de creștere economică, modernizând și eficiențizând administrația publică, ceea ce generează beneficii ecologice și economice cu o valoare estimată de 2,3 miliarde EUR.

⁽³⁾ JO C 318, 29.10.2011, p. 105.

⁽⁴⁾ Achizițiile publice electronice. (A se vedea pagina 96 din prezentul Jurnal Oficial).

⁽⁵⁾ Număr acord de subvenționare: 224974.

⁽⁶⁾ JO C 318, 29.10.2011, p. 105.

2.4 În ciuda existenței a diferite metode de facturare electronică, precum și a unor platforme de achiziții publice electronice, utilizarea lor încă nu s-a generalizat în statele membre: facturarea electronică nu reprezintă decât între 4 și 15 % din totalul facturilor emise sau primite. În consecință, se constată că piața internă electronică nu funcționează.

2.5 Trebuie menționat și faptul că atât formatele utilizate pentru facturarea electronică, cât și platformele de achiziții publice diferă unele de celelalte, fiind uneori chiar incompatibile, ceea ce obligă agenții economici să se supună unor cerințe diferite în materie de facturare în diferitele state membre în care doresc să participe la achiziții publice, ceea ce presupune costuri de adaptare ridicate. Această situație constituie un obstacol în calea libertății de piață, descurajând participarea anumitor agenți economici la achizițiile publice.

2.6 Crearea unui standard european pentru factura electronică și implicit a unei interoperabilități a sistemelor de facturare, precum și uniformizarea procedurilor de achiziții publice electronice de la un capăt la altul constituie măsuri de mare importanță în vederea eliminării obstacolelor existente în ceea ce privește concurența.

2.7 În Raportul de evaluare din 2010 a Planului de acțiune privind achizițiile publice electronice din 2004 ⁽⁷⁾, care însoțește Cartea verde privind extinderea utilizării achizițiilor publice în UE ⁽⁸⁾, se recomandă Comisiei să facă eforturi pentru a reduce la minimum riscurile generate de o abordare descentralizată și fragmentată, fiind subliniate câteva puncte importante de luat în considerare:

— asigurarea unui cadru juridic favorabil –pot fi necesare modificări legislative suplimentare pentru a clarifica și a defini obligațiile legate de crearea și utilizarea platformelor, de exemplu în ce privește legislația legată de semnătura electronică, facturarea electronică și TVA;

— utilizarea unei abordări mai pragmatice acolo unde este cazul, în ceea ce privește chestiunile tehnice – asigurarea echilibrului dintre costurile operaționale, gradul de sofisticare al platformelor și siguranța oferită. Au fost identificate unele limite ale achizițiilor publice electronice „de la un capăt la altul”, ca de exemplu dificultăți la utilizarea metodelor de evaluare automatizate pentru achizițiile complexe sau absența unui sistem de marcare temporală (*time-stamping*) acceptat la nivelul UE;

— asigurarea unui sprijin sporit pentru simplificarea administrativă și schimbările instituționale, oferind asistență statelor membre pentru a combate inerția resimțită la nivelul operatorilor economici și al entităților contractante. În această privință trebuie să se ia măsuri pentru a introduce sisteme de monitorizare mai performante la nivel național și european;

— lipsa de omogenitate în cadrul procesului de achiziții publice electronice – la ora actuală, dat fiind că țările dezvoltă aceste proceduri în mod individual, agenții economici se confruntă și riscă să se confrunte în continuare pentru o vreme cu diferite platforme, fiecare cu caracteristici tehnice distincte, ceea ce creează în mod inevitabil obstacole în ceea ce privește accesul și dificultăți sporite în îndeplinirea sarcinilor care revin fiecăruia. Chiar dacă nu există intenția de a se crea un sistem unic – ceea ce, de altfel, nici nu ar fi de dorit – existența unor funcționalități esențiale comune ar reprezenta un factor important de facilitare a interoperabilității și a accesului universal;

— îmbunătățirea accesibilității și extinderea incluziunii – ar putea fi necesare măsuri suplimentare pentru a se asigura accesul tuturor părților interesate, inclusiv a IMM-urilor, la achizițiile publice electronice.

3. Conținutul propunerii

3.1 Directiva urmărește stabilirea unui standard european pentru modelul de date semantic ⁽⁹⁾ al facturii electronice de bază ⁽¹⁰⁾, care să fie neutru din punct de vedere tehnologic și să garanteze protecția datelor cu caracter personal în conformitate cu Directiva 95/46/CE.

3.2 Modelul va trebui să fie analizat de organismul european relevant responsabil cu stabilirea standardelor, în acest caz, Comitetul European pentru Standardizare (CEN).

3.3 Propunerea de directivă nu stabilește o limită de timp nici pentru transmiterea solicitării din partea Comisiei către organismul de standardizare, nici pentru prezentarea propunerilor acestuia, deși ar fi fost important și de dorit să o facă.

3.4 Se solicită statelor membre să asigure acceptarea facturilor electronice, atât din partea entităților contractante, cât și a contractanților, cu condiția ca aceste facturi să respecte standardul european prevăzut.

3.5 Se solicită statelor membre să transpună directiva în termen de maxim 48 de luni și să ia în acest scop măsurile necesare de publicare a legislației și a reglementărilor naționale.

3.6 Se prevede data de 30 iunie 2023 pentru ca raportul de analiză privind efectele directivei asupra pieței interne și asupra adoptării facturării electronice în domeniul achizițiilor publice să fie prezentat Parlamentului European și Consiliului. Se consideră că acest studiu însoțitor prezintă o importanță primordială, motiv pentru care trebuie elaborate instrumente de monitorizare care să permită măsurarea impactului adoptării acestei măsuri, atât în ceea ce privește costurile aferente instituirii sale, cât și economiile generate prin recurgerea la ea.

⁽⁹⁾ Prin „model de date semantic” se înțelege „un set de termeni și semnificații structurat și interconectat în mod logic, care precizează conținutul schimbat în facturile electronice”.

⁽¹⁰⁾ „Factură electronică de bază” înseamnă „un subsamblu de informații cuprins în factura electronică, care este esențial pentru a permite interoperabilitatea transfrontalieră, inclusiv informațiile necesare pentru a asigura respectarea legislației”.

⁽⁷⁾ SEC(2010)1214 final.

⁽⁸⁾ COM(2010) 571 final.

4. Observații

4.1 Unele state membre au pus deja în aplicare sistemul de facturare electronică sau o vor face în curând, emiterea de facturi prin intermediul sistemelor informatice de facturare devenind astfel obligatorie. De exemplu, în cazul Portugaliei, emiterea de facturi prin sistemele informatice de facturare, certificate corespunzător de către autoritatea fiscală, este obligatorie pentru toți agenții economici, cu excepția celor care prezintă o cifră de afaceri sub 150 000 EUR sau care emit anual mai puțin de 1 000 de facturi.

Tot în această țară, achizițiile publice electronice sunt obligatorii din 2009. Suedia, Danemarca și Finlanda prevăd și ele obligativitatea facturării electronice în cadrul anumitor proceduri de achiziții publice. În Austria și Italia, facturarea electronică este în curs de introducere și va deveni obligatorie în cea din urmă începând cu 2014.

4.2 O anchetă efectuată de Asociația portugheză a achizițiilor publice la solicitarea INCI (Institutul pentru construcții și imobiliare) din Portugalia, publicată în ianuarie 2011, conține unele sugestii de îmbunătățire a procesului de achiziții publice electronice, care ar merita să fie analizate în vederea elaborării modelului european de achiziții publice și a modelului de factură electronică. Studiul menționează importanța uniformizării modului de funcționare a platformelor și a unei interoperabilități sporite între platforme și celelalte servicii, precum și a simplificării mecanismelor și cerințelor privind semnătura electronică.

4.3 Printre avantajele facturării electronice în cadrul achizițiilor publice, din punctul de vedere al contractantului, menționăm:

- informatizarea documentelor și reducerea în consecință a impactului asupra mediului (atât în ce privește consumul de hârtie, cât și amprenta de mediu pe care o generează distribuirea corespondenței), a costurilor de oportunitate și a costurilor operaționale;
- facilitarea accesului la procedurile de ofertare naționale și transfrontaliere, prin intermediul platformelor electronice create în acest scop, prin reducerea dificultăților legate de distanța de locul licitației, indiferent că acesta se află în aceeași țară sau în afara ei. Din acest punct de vedere, standardizarea la nivelul UE sporește considerabil accesul, dat fiind că reducerea dificultăților legate de distanță îndepărtează obstacolele din calea participării la licitații;
- reducerea costurilor de participare, ceea ce permite deschiderea pieței către un număr sporit de întreprinderi, în special către IMM-uri.

4.4 Printre avantajele facturării electronice în cadrul achizițiilor publice, din punctul de vedere al entității contractante, menționăm:

- reducerea sarcinii administrative, a costurilor de oportunitate, precum și a impactului asupra mediului;
- rapiditatea procedurii legate de comenzi, procesarea facturii și plată;
- o mai mare transparență și rigoare a achizițiilor publice;
- facilitarea auditării procedurilor;
- creșterea eficienței administrației publice, ca urmare a unei transmiteri în lanț a informatizării procedurilor și în alte domenii;
- promovarea optimizării resurselor financiare, absolut necesară în perioade de criză ca cea cu care se confruntă Europa.

4.5 În schimb, în ceea ce privește dezavantajele, se pot evoca următoarele:

- atât statele membre, cât și agenții economici au realizat deja serie de investiții în diversele sisteme existente. Este posibil ca o mare parte din *software* și chiar și din *hardware* să necesite adaptări, ale căror costuri s-ar putea dovedi substanțiale. În această privință, este regretabil că standardizarea urmărită intervine atât de târziu, după ce s-a permis statelor membre să facă progrese pe cont propriu;
- siguranța datelor schimbate: în pofida creșterii radicale a fiabilității platformelor, se pare că există în continuare posibilitatea unor scurgeri de informații;
- dependența, în anumite cazuri, de serviciile prestate de către terți: operatori de telecomunicații și administratori de platforme electronice;
- în plus, în ceea ce privește dezavantajele potențiale ale facturării electronice, se poate evoca și faptul că generalizarea sa ar putea crea dificultăți sporite de acces pentru persoanele cu handicap dacă nu se va ține seama de necesitățile lor specifice, motiv pentru care ar trebui să se garanteze accesul universal, egalitatea de șanse și nediscriminarea persoanelor cu handicap.

Bruxelles, 16 octombrie 2013

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Henri MALOSSE

Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de directivă a Parlamentului European și a Consiliului privind anumite norme care guvernează acțiunile în despăgubire în temeiul dreptului național în cazul încălcărilor dispozițiilor dreptului concurenței al statelor membre și al Uniunii Europene

COM(2013) 404 final – 2013/0185 (COD)

și Comunicarea Comisiei privind cuantificarea prejudiciilor în acțiunile în despăgubire întemeiate pe încălcarea articolului 101 sau 102 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene C(2013) 3440

(2014/C 67/16)

Raportor: **dna Reine-Claude MADER**

La 1 iulie 2013 și la 8 iulie 2013, în conformitate cu articolul 114 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, Parlamentul European și, respectiv, Consiliul au hotărât să consulte Comitetul Economic și Social European cu privire la

Propunerea de directivă a Parlamentului European și a Consiliului privind anumite norme care guvernează acțiunile în despăgubire în temeiul dreptului național în cazul încălcărilor dispozițiilor dreptului concurenței al statelor membre și al Uniunii Europene

COM(2013) 404 final – 2013/0185 (COD).

La 8 mai 2013, în conformitate cu articolul 304 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, Comisia Europeană a hotărât să consulte Comitetul Economic și Social European cu privire la

Comunicarea Comisiei privind cuantificarea prejudiciilor în acțiunile în despăgubire întemeiate pe încălcarea articolului 101 sau 102 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene

C(2013) 3440.

Secțiunea pentru piața unică, producție și consum, însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 2 octombrie 2013.

În cea de-a 493-a sesiune plenară, care a avut loc la 16 și 17 octombrie 2013 (ședința din 16 octombrie), Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz cu 133 de voturi pentru, 1 vot împotriva și 4 abțineri.

1. Concluzii și recomandări

1.1 Observații generale

1.1.1 Absența unor norme naționale care să reglementeze în mod adecvat acțiunile în despăgubire sau, dimpotrivă, disparitățile dintre sistemele de drept naționale creează o situație de inegalitate atât pentru victimele, cât și pentru autorii infracțiunilor privind dreptul concurenței.

1.1.2 În plus, această situație poate conferi un avantaj concurențial întreprinderilor care au încălcat articolele 101 sau 102 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (TFUE), dar care nu își au sediul într-un stat membru a cărui legislație este favorabilă sau nu își exercită activitatea în asemenea state.

1.1.3 Aceste divergențe dintre regimurile de răspundere au consecințe nefaste pentru concurență și afectează buna funcționare a pieței interne.

1.1.4 Comitetul salută deci propunerea Comisiei de facilitare a accesului la justiție și de a le permite victimelor să obțină despăgubiri.

1.1.5 Cu toate acestea, în opinia Comitetului, textul protejează în prea mare măsură interesele întreprinderilor care beneficiază de programele de clemență, în dezavantajul victimelor. Anumite dispoziții ale propunerii de directivă pun obstacole în calea acțiunii acestora din urmă, deoarece se bazează pe ideea că întreprinderile care solicită programe de clemență trebuie să beneficieze de o protecție puternică împotriva acțiunilor în despăgubire.

1.1.6 Nu în ultimul rând, se impune armonizarea propunerii de directivă cu Recomandarea Comisiei privind principii comune aplicabile acțiunilor colective în încetare și în despăgubire introduse în statele membre în cazul încălcării drepturilor conferite de legislația Uniunii ⁽¹⁾, deoarece cele două texte prevăd faptul că toate statele membre ar trebui să dispună de mecanisme naționale de acțiune colectivă, în special pentru acțiunile în despăgubire.

⁽¹⁾ JO L 201, 26.7.2013, p. 60.

1.2 *Recomandări privind propunerea de directivă*

1.2.1 CESE salută propunerea de directivă privind acțiunile în despăgubire în domeniul concurenței.

1.2.2 Comitetul consideră că accesul la probe reprezintă o chestiune esențială pentru exercitarea căilor de atac și aprobă dispozițiile propuse de Comisie pentru a permite un acces proporțional la informații pertinente și necesare pentru acțiune, sub control jurisdicțional.

1.2.3 Urmând raționamentul Comisiei, Comitetul sprijină programele de clemență, care permit detectarea a numeroase infracțiuni, și consideră că întreprinderile nu trebuie descurajate să coopereze, însă în același timp găsește că aceste programe nu trebuie să protejeze întreprinderile mai mult decât strictul necesar. Programele de clemență nu trebuie, mai ales, să dispenseze întreprinderile de obligația de a plăti despăgubiri victimelor.

1.2.4 CESE susține dispoziția conform căreia o decizie rămasă definitivă a unei autorități naționale de concurență sau a unei instanțe de control judiciar nu poate fi repusă în discuție în cadrul acțiunilor în despăgubire referitoare la aceeași încălcare.

1.2.5 De asemenea, aprobă propunerile Comisiei privind începerea curgerii termenului de prescripție, care reiau considerațiile formulate de Comitet în avizul privind Cartea albă și susține dispozițiile privitoare la suspendarea termenelor de prescripție în cazul sesizării unei autorități naționale de concurență.

1.2.6 CESE ia notă de principiul răspunderii în solidar și de modalitățile prevăzute în cazul aplicării unui program de clemență. Are însă îndoieli cu privire la punerea în practică a acestora, mai ales în ceea ce privește dificultatea stabilirii nivelului de responsabilitate al fiecărei întreprinderi.

1.2.7 CESE consideră că este indispensabil să se evite situațiile care ar putea duce la o îmbogățire fără justă cauză. Ca atare, își exprimă satisfacția privind dispozițiile referitoare la transferul supraprețurilor, care garantează faptul că compensarea este plătită persoanei care a suferit cu adevărat prejudiciul și îmbunătățește semnificativ posibilitățile de care dispun consumatorii și micile întreprinderi de a obține compensarea prejudiciilor suferite.

1.2.8 CESE este de acord cu analiza Comisiei în ceea ce privește avantajele soluționării extrajudiciare, cu condiția ca aceasta să fie de calitate, independentă și să rămână facultativă. În plus, consideră că mecanismele de soluționare alternativă a litigiilor nu pot constitui o soluție credibilă pentru victime decât dacă există căi de atac judiciare eficiente, precum acțiunea colectivă.

1.2.9 Se impune armonizarea propunerii de directivă cu Recomandarea privind acțiunea colectivă deoarece cele două texte prevăd că statele membre ar trebui să dispună de mecanisme naționale de acțiune colectivă, mai ales pentru acțiunile în despăgubire.

În această privință, CESE deplânge faptul că instituirea acțiunii colective în domeniul concurenței, care ar fi trebuit să fie instrumentul efectiv pentru consumatori a fost disociată și cuprinsă în domeniul de aplicare a unei recomandări care încurajează statele membre să creeze mecanisme de acțiune colectivă, care nu are caracter obligatoriu.

1.3 *Recomandări privind comunicarea*

1.3.1 CESE salută comunicarea privind cuantificarea prejudiciilor suferite de victimele încălcărilor dispozițiilor dreptului concurenței.

1.3.2 El apreciază că dreptul de despăgubire pentru întregul prejudiciu cauzat de o practică anticoncurențială reprezintă un drept fundamental și că acțiunea în despăgubire are un rol util în completarea acțiunilor autorităților publice și ale autorităților naționale de concurență.

1.3.3 Totodată, Comitetul este de acord cu analiza Comisiei în ceea ce privește dificultatea evaluării prejudiciilor. CESE consideră că orientările cuprinse în „ghidul practic” anexat comunicării ar trebui să reprezinte un sprijin binevenit pentru curți și părți, menținând totodată independența instanțelor naționale din perspectiva normelor naționale în vigoare.

2. **Propunerile Comisiei**

2.1 *Propunerea de directivă*

2.1.1 După o amplă procedură de consultare⁽²⁾, Comisia Europeană a prezentat la 11 iunie 2013 o propunere de directivă a Parlamentului European și a Consiliului privind anumite norme care guvernează acțiunile în despăgubire în temeiul dreptului național în cazul încălcărilor dispozițiilor dreptului concurenței al statelor membre și al Uniunii Europene.

2.1.2 Obiectivul Comisiei îl constituie garantarea eficacității depline a articolelor 101 și 102 și a regimurilor naționale de drept de concurență, permițând oricărei persoane, fie că este vorba de un consumator, de o întreprindere sau de o autoritate publică, să solicite despăgubirea prejudiciilor de orice natură cauzate de practici anticoncurențiale.

2.1.3 Ea arată că, pentru aplicarea normelor în materie de concurență, combinarea acțiunilor de la nivel public cu cele de la nivel privat este necesară și complementară.

⁽²⁾ Consultările privind Cartea verde din 2005 și privind Cartea albă din 2008.

2.1.4 Comisia subliniază faptul că în prezent există numeroase obstacole și o incertitudine juridică datorată în special divergenței normelor între statele membre, ceea ce aduce atingere eficacității legislației și bunei funcționări a pieței.

2.1.5 Pentru a reduce inegalitățile existente între statele membre în materie de protecție juridică a drepturilor garantate prin Tratat și a compensa absența în anumite țări a unui cadru eficace pentru despăgubirea victimelor încălcărilor articolelor 101 și 102, Comisia propune stabilirea unor norme comune care să vizeze:

- îmbunătățirea accesului la probe cu respectarea proporționalității și ținând seama de specificul procedurilor de clemență și al tranzacțiilor, a căror importanță o subliniază;
- prevederea faptului că deciziile autorităților naționale de concurență de constatare a unei infracțiuni vor constitui în mod automat proba existenței infracțiunii înaintea instanțelor celorlalte state membre;
- dispunerea unor norme privind prescripția pentru a se evita scurgerea termenelor înainte ca victimele să fi avut posibilitatea să-și exercite dreptul;
- postularea unui principiu al răspunderii solidare a întreprinderilor, menținând totodată norme mai favorabile în cazul aplicării clemenței, pentru a se conserva efectele pozitive ale cooperării;
- stabilirea unor norme privind luarea în considerare a transferului costurilor;
- stabilirea unei prezumții simple de prejudiciu în cazul înțelegerilor de tip cartel;
- stimularea recurgerii la mecanisme de soluționare consensuală a litigiilor, prevăzând suspendarea termenelor de prescripție în cursul acestei etape.

2.2 Comunicarea

2.2.1 Acest text constată că articolele 101 și 102 din TFUE constituie dispoziții care țin de politica publică și vizează garantarea faptului că nu se denaturează concurența în cadrul pieței interne. Totodată, ele creează drepturi și obligații pentru întreprinderi sau consumatori, care sunt protejați de Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene.

2.2.2 Comunicarea se concentrează apoi asupra dificultății de a cuantifica prejudiciile în cauzele de dreptul concurenței și

asupra faptului că această răspundere le revine instanțelor naționale, care pot însă să se raporteze la un ghid practic elaborat de serviciile Comisiei.

2.2.3 În completarea propunerii de directivă, Comisia a anexat la comunicare un ghid practic privind cuantificarea prejudiciilor.

2.2.4 Acest ghid are un caracter pur informativ și nu creează obligații nici pentru instanțele naționale, nici pentru părți. Obiectul său este de a pune la dispoziția instanțelor naționale și a părților informații cu privire la metodele și tehnicile disponibile pentru cuantificarea prejudiciilor.

3. Observații generale privind propunerea de directivă

3.1 În avizul său privind Cartea albă privind acțiunile în despăgubire pentru cazurile de încălcare a normelor CE anti-trust, CESE subliniașe necesitatea de a se lua măsuri pentru îmbunătățirea condițiilor juridice în care victimele unei practici anticoncurențiale își pot exercita dreptul de a cere despăgubiri pentru prejudiciile suferite. Prin urmare, Comitetul salută propunerea care va contribui la eliminarea obstacolelor constatate.

3.2 El consideră că acțiunea în despăgubire trebuie să vină în completarea acțiunii autorităților publice și a autorităților naționale de concurență și că aceasta va avea un efect benefic prin însuși efectul său disuasiv.

3.3 Comitetul apreciază că acțiunea în despăgubire constituie un drept fundamental pentru victime, care pot fi consumatori și/sau întreprinderi, și că aceasta trebuie să ducă la obținerea unor despăgubiri pentru întregul prejudiciu suferit de pe urma practicilor anticoncurențiale.

3.4 În acest sens, dreptul de a solicita despăgubiri pentru un prejudiciu suferit a fost afirmat în mai multe rânduri încă din 2001: CJUE a hotărât că orice persoană trebuie să poată cere despăgubirea pentru asemenea prejudicii⁽³⁾. Articolul 47 din Carta drepturilor fundamentale recunoaște, de altfel, dreptul la o cale de atac eficientă în cazul încălcării drepturilor garantate prin legislația Uniunii.

3.5 Ca și Comisia, Comitetul consideră că programele de clemență permit detectarea a numeroase infracțiuni și că întreprinderile nu trebuie descurajate să coopereze. În același timp, însă, găsește că aceste programe nu trebuie să protejeze întreprinderile de manieră absolută și că nu trebuie să aducă atingere dreptului la despăgubiri al victimelor.

3.6 El ia notă de faptul că propunerea de directivă este completată de o recomandare care încurajează statele membre să instituie mecanisme de acțiune colectivă pentru a garanta un acces efectiv la justiție cetățenilor lor. CESE deplânge faptul că propunerea nu abordează instituirea unei proceduri de acțiune

⁽³⁾ Cauza C-453/99 (Courage și Créhan) și cauzele conexe C-295 până la 298/04 (Manfredi, Cannito, Tricarico et Murgolo).

colectivă, singurul mecanism care ar permite asigurarea eficacității depline a acțiunilor în justiție, precum și faptul că accesul la acțiunea colectivă a fost tratat într-o recomandare, care nu are caracter obligatoriu. CESE invită Comisia să propună acte legislative pe această temă.

3.7 Totodată, Comitetul este de acord cu analiza Comisiei în ceea ce privește dificultatea evaluării prejudiciilor. CESE consideră că orientările cuprinse în „ghidul practic” anexat comunicării ar trebui să reprezinte un sprijin binevenit pentru curți și părți, menținând totodată o oarecare libertate de apreciere din perspectiva normelor naționale în vigoare.

4. Observații specifice privind propunerea de directivă

4.1 Accesul la probe

4.1.1 CESE consideră că accesul la probe este o chestiune fundamentală pentru a permite investigarea dosarelor.

4.1.2 În același timp, este de părere că este necesar să se prevadă accesul la probe în așa fel încât victimele să poată obține informațiile relevante de care au nevoie pentru acțiunea în despăgubire.

4.1.3 Comitetul consideră însă că acest acces trebuie să rămână sub control jurisdicțional și că divulgarea trebuie să fie proporțională pentru a proteja drepturile tuturor părților.

4.1.4 După exemplul Directivei 2004/48/CE privind respectarea drepturilor de proprietate intelectuală⁽⁴⁾, propunerea de directivă încadrează divulgarea probelor, garantând că toate statele membre acordă un acces efectiv minim la elementele doveditoare de care au nevoie solicitanții și/sau apărătorii pentru a dovedi temeiul solicitării de despăgubiri și/sau pentru a-și susține apărarea.

4.1.5 Această încadrare reduce incertitudinea juridică generată de decizia în cauza Pfeiderer⁽⁵⁾, care afirmase că, în absența unei legislații europene privind accesul la informațiile obținute de o autoritate națională în cadrul unui program de clemență, revine instanței naționale să determine, de la caz la caz și în conformitate cu dreptul național, condițiile în care divulgarea documentelor legate de procedura de clemență către victimele unei încălcări a prevederilor dreptului în materie de concurență trebuie permisă sau refuzată.

4.1.6 În ultimul rând, articolul 6 al propunerii de directivă prevede o protecție absolută pentru declarațiile făcute de o întreprindere în cadrul unei solicitări de clemență, precum și pentru propunerile de încheiere a unei tranzacții.

4.1.7 De asemenea, articolul prevede o protecție temporară, până la încheierea procedurii, a documentelor elaborate de părți

în mod specific pentru nevoi legate de asigurarea respectării legislației la nivel public (răspunsuri la o solicitare de informații din partea autorității de concurență, comunicări privind obiecțiunile).

4.1.8 CESE este de acord ca omisiunea, refuzul divulgării sau distrugerea probelor să fie sancționate în mod eficient, proporțional și disuasiv.

4.1.9 Faptele vizate privesc mai exact întreprinderile care au fost parte în procedurile desfășurate de o autoritate de concurență în legătură cu comportamentul care stă la baza acțiunii în despăgubire (element obiectiv) și/sau care aveau cunoștință sau ar fi trebuit în mod rezonabil să aibă cunoștință că s-a introdus sau urma să se introducă o acțiune în despăgubire în fața unei instanțe naționale.

4.2 Efectele deciziilor naționale: CESE susține dispoziția conform căreia o decizie definitivă a unei autorități naționale de concurență sau a unei instanțe de control judiciar nu poate fi repusă în discuție în cadrul acțiunilor în despăgubire referitoare la aceeași încălcare.

4.3 Termenele de prescripție

4.3.1 CESE consideră că, pentru garantarea drepturilor victimelor, este imperativă stabilirea unor reguli privind calcularea termenelor de prescripție.

4.3.2 Comitetul susține propunerile Comisiei privind începerea curgerii termenului de prescripție, care reiau considerațiile formulate de Comitet în avizul privind Cartea albă, precum și pe cele privitoare la suspendarea termenelor de prescripție în cazul sesizării unei autorități naționale de concurență. Aceste dispoziții le garantează cu adevărat victimelor dreptul la o cale de atac eficientă. Comitetul consideră însă că durata suspendării ar putea fi prelungită la doi ani după data la care decizia de constatare a unei încălcări a rămas definitivă.

4.4 Responsabilitate

4.4.1 CESE ia notă de principiul incontestabil al solidarității.

4.4.2 Comitetul are însă îndoieli cu privire la modalitățile propuse în situația în care una dintre întreprinderi a participat la un program de clemență, și mai ales în ceea ce privește dificultatea de a dovedi, de a stabili responsabilitatea fiecăreia dintre întreprinderi și de a evalua contribuția fiecăreia ținând seama de capacitatea lor financiară.

4.5 Transferul supraprețurilor

4.5.1 CESE salută prevederea în directivă a unor dispoziții privind transferul supraprețurilor cauzate de practicile frauduloase. Într-adevăr, el consideră că este indispensabil să se evite situațiile care ar putea duce la o îmbogățire fără justă cauză.

⁽⁴⁾ JO L 195, 2.6.2004, p. 16.

⁽⁵⁾ Cauza C-360/09.

4.5.2 Comitetul consideră că prezumția articolului 13 privind cumpărătorii indirecti reprezintă un mijloc important de garantare a faptului că compensarea este plătită persoanei care a suferit cu adevărat prejudiciul și îmbunătățește semnificativ posibilitățile de care dispun consumatorii și micile întreprinderi de a obține compensarea prejudiciilor suferite.

4.5.3 Comitetul susține principiul despăgubirii totale, așa cum este acesta definit în articolul 2 și reamintit în articolul 14.

4.6 Cuantificarea prejudiciilor

4.6.1 CESE sprijină principiul unei prezumții de prejudiciu în cazul unei înțelegeri de tip cartel dovedite, în măsura în care această prezumție înlătură un obstacol din calea acțiunii în despăgubire, menținând totodată drepturile întreprinderii vinovate de încălcare.

4.6.2 El consideră că simplificarea mijloacelor de obținere a probelor trebuie să fie suficientă pentru a nu constitui o piedică în calea acțiunilor în despăgubire, dovedirea fiind întotdeauna dificilă în domeniul concurenței.

4.6.3 Comitetul sprijină punerea la dispoziție a unui „ghid practic” așa cum este cel anexat comunicării, în măsura în care acesta oferă părților o anumită securitate în ceea ce privește stabilirea nivelului despăgubirii.

4.7 Soluționarea consensuală a litigiilor

4.7.1 CESE ia notă de analiza Comisiei în ceea ce privește avantajele soluționării de comun acord, care permite să se ajungă la o soluție echitabilă cu costuri mai reduse și aprobă dispozițiile propuse privind suspendarea termenelor de prescripție și a efectelor soluționării consensuale asupra acțiunilor juridice, care vor încuraja recurgerea la aceste sisteme.

4.7.2 Amintește însă că sprijinul pentru aceste mecanisme presupune ca ele să fie de calitate, independente și să rămână facultative, pentru a nu limita în niciun caz recursul la acțiunea în instanță.

4.7.3 În plus, așa cum a subliniat și în avizul său privind Cartea albă, Comitetul consideră că mecanismele de soluționare alternativă a litigiilor nu pot constitui o soluție credibilă pentru victime decât dacă există căi de atac judiciare eficiente, precum acțiunea colectivă.

4.8 Evaluare: Comitetul sprijină politica de evaluare a Comisiei pentru a se desprinde învățăminte și, dacă este cazul, pentru a se lua măsurile necesare.

5. Observații privind comunicarea

5.1 Victima unei încălcări a dreptului de concurență care solicită despăgubiri pentru prejudiciul suferit se poate confrunta cu numeroase obstacole rezultate din disparitățile dintre normele și procedurile naționale privind cuantificarea prejudiciilor.

5.2 Dreptul la o cale de atac eficientă nu trebuie să fie subminat de obstacole disproporționate care să se adauge la dificultatea inerentă a cuantificării prejudiciilor în cauzele din domeniul concurenței: este oricum imposibil să se stabilească cu exactitate cum ar fi evoluat condițiile și comportamentul actorilor pieței în cazul în care nu ar fi avut loc încălcarea. Tot ce se poate face este să se estimeze un scenariu probabil.

5.3 Astfel, CESE consideră că ghidul practic poate fi un instrument util pentru instanța națională, a cărei independență este respectată prin caracterul pur informativ al ghidului și prin absența unor efecte juridice obligatorii ale acestuia.

5.4 În orice caz, dreptul aplicabil este cel care va determina metoda de cuantificare a prejudiciilor în circumstanțele specifice ale fiecărei cauze.

5.5 Pe deasupra, instanța va trebui să țină seama de datele disponibile, de resursele de care dispune din punctul de vedere al costurilor și al timpului și va trebui să evalueze proporționalitatea acestora în raport cu valoarea acțiunii în despăgubire prezentată de victimă.

Bruxelles, 16 octombrie 2013

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Henri MALOSSE

Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de instituire a programului Copernicus și de abrogare a Regulamentului (UE) nr. 911/2010

COM(2013) 312 final – 2013/0164 (COD)

(2014/C 67/17)

Raportor: **dl Edgardo Maria IOZIA**

La 1 iulie 2013 și la 6 septembrie 2013, în conformitate cu articolul 304 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, Parlamentul European și, respectiv, Consiliul au hotărât să consulte Comitetul Economic și Social European cu privire la

Propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de instituire a programului Copernicus și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 911/2010

COM(2013) 312 final – 2013/0164 (COD).

Secțiunea pentru piața unică, producție și consum, însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 2 octombrie 2013.

În cea de-a 493-a sesiune plenară, care a avut loc la 16 și 17 octombrie 2013 (ședința din 16 octombrie), Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz cu 144 de voturi pentru, 1 vot împotriva și 3 abțineri.

1. Concluzii și recomandări

1.1 CESE salută propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de instituire a programului Copernicus și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 911/2010, deși a fost prezentată cu întârziere de un an în raport cu foaia de parcurs optimă referitoare la programul stabilit în 2011.

1.2 CESE salută mai ales faptul că statele membre și Parlamentul European au luat în considerare poziția fermă a Comitetului în favoarea introducerii în cadrul financiar multianual a finanțării Programului GMES, redenumit acum Copernicus, permițând astfel desfășurarea sa efectivă, în ciuda unei reduceri cu mai mult de 2 miliarde EUR în raport cu finanțarea prevăzută inițial. Această reducere ar putea pune în pericol întregul program. Comisia a dat dovadă de flexibilitate prin faptul că și-a schimbat poziția într-o măsură atât de radicală.

1.3 CESE își reafirmă sprijinul ferm și neabătut în favoarea programelor spațiale ale Uniunii Europene. Programele emblematice Galileo și Copernicus, componente ale proiectului Orizont 2020, demonstrează capacitatea de inovare și dezvoltarea tehnologică și permit menținerea pe o poziție de frunte a industriei spațiale europene în raport cu concurenții săi pe plan internațional, contribuind la crearea unui mediu favorabil dezvoltării locurilor de muncă de calitate, care presupun cunoaștere și cercetare.

1.4 Înainte cu câteva luni de lansarea primului satelit al constelației Sentinel, CESE recomandă Comisiei să stabilească limpede modalitățile de guvernare a programului Copernicus, puțin comprehensibile în prezent. În opinia CESE, cei doi actori

principali ai politicii spațiale europene, ESA și Eumetsat, trebuie să fie asociați în mod clar la procesul de gestionare a programelor spațiale și meteorologice și la gestionarea globală a programului Copernicus. Acest lucru nu reiese în mod clar din considerentele Comisiei. Textul de la articolul 12 alineatele (4) și (5) din propunerea de regulament va trebui să fie modificat, trecând de la o sintagmă modalizatoare („poate încredința”) la una asertivă („încredințează”).

1.5 Așa cum a făcut-o în repetate rânduri cu precedentele ocazii, CESE își exprimă surprinderea cu privire la recurgerea la acte delegate care nu respectă litera dispozițiilor TFUE în ceea ce privește posibilitatea de a exercita competențe delegate pentru o perioadă limitată și pentru activități neesențiale. Aceste acte delegate vor trebui adaptate astfel încât să ofere un cadru de referință clar tuturor părților interesate.

1.6 CESE recomandă să se precizeze normele pentru achiziții publice, care stabilesc condițiile de participare a întreprinderilor la activitățile prevăzute de programul Copernicus. Aceste norme vor trebui să țină seama cum se cuvine de necesitățile întreprinderilor mici și mijlocii, în conformitate cu angajamentele asumate prin inițiativa în favoarea întreprinderilor mici (*Small Business Act – SBA*) și cu previziunile de dezvoltare a pieței interne asumate prin Actul privind piața unică (APU). Va fi extrem de important să se dispună de un cadru legislativ clar și stabil în ceea ce privește investițiile private.

1.7 CESE este de acord cu evaluarea potențialului economic pe care programul Copernicus l-ar putea avea și cu corelarea acestuia cu obiectivele Strategiei Europa 2020, sperând într-o adoptare rapidă a acestui regulament, pentru a putea lansa

începând cu ianuarie 2014 activitățile prevăzute de cadrul financiar multianual. Comitetul dorește consolidarea sprijinului pentru activitățile din aval ale programului Copernicus, în prezent definite clar în obiective, dar nu la fel de precis în instrumentele ce vor trebui integrate în regulament, prin încredințarea de responsabilități specifice Comisiei.

1.8 CESE consideră că este indispensabil ca, pentru cointeresarea a cât mai multor întreprinderi, să fie pusă la dispoziție o platformă ce permite cu adevărat dezvoltarea investițiilor, a locurilor de muncă și sporirea creșterii economice. Pentru aceasta, este esențial ca datele puse la dispoziție să fie libere și gratuite pentru toți operatorii europeni, Comitetul subliniind cu convingere că este necesară deschiderea negocierilor cu țările terțe pentru a stabili un regim de reciprocitate absolută cu sectoarele industriale din acele țări care dispun de date. În lipsa acestor acorduri, CESE consideră că pentru sectoarele industriale din aceste țări trebuie prevăzut un sistem de licențe care să limiteze la minimum accesul la datele programului Copernicus. Regimul de liber acces ar trebui asigurat tuturor țărilor în curs de dezvoltare și acolo unde este vorba de situații de urgență.

1.9 Date fiind angajamentul financiar semnificativ și caracterul sensibil al datelor, CESE împărtășește ideea ca Uniunea Europeană să devină proprietarul sistemului. Trebuie evidențiat faptul că propunerea de regulament nu precizează modalitățile, costurile și responsabilitățile viitoare în gestionarea proprietății și ale transferului acesteia. Comitetul dorește ca acest aspect să fie clarificat.

1.10 CESE recomandă cu tărie tuturor instituțiilor europene, în special Parlamentului European, căruia i-au mai rămas puține ședințe de lucru înainte de alegerile viitoare, să aprobe rapid regulamentul, acceptând îmbunătățirile propuse și să permită continuarea programului Copernicus. Există un risc real și concret ca programul să rămână fără fonduri dacă nu este aprobat în timp util.

2. Introducere

2.1 Regulamentul supus atenției instituie cadrul juridic adecvat pentru guvernarea și finanțarea Programului european de monitorizare a Pământului GMES (monitorizare globală pentru mediu și securitate), în noua sa fază operativă, care va fi lansată începând cu 2014. În acest scop, abrogă Regulamentul (UE) nr. 911/2010, prin care a fost instituit programul și care este în vigoare până la sfârșitul anului 2013.

2.2 Regulamentul analizat urmărește și redenumirea oficială a Programului GMES, noul nume fiind Copernicus.

2.3 Având în vedere Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, în special articolul 189, propunerea unui nou regulament al Parlamentului European și al Consiliului se referă la următoarele puncte:

1) schimbarea denumirii în Copernicus;

2) guvernarea GMES în faza sa operațională, cu scopul de a permite Comisiei să delege activitățile unui număr de operatori;

3) finanțarea în perioada 2014-2020.

2.4 Așa cum rezumă comunicarea, „Copernicus este structurat în șase servicii: maritim, atmosferic, de monitorizare a teritoriului și a schimbărilor climatice precum și de suport în cazuri de urgență și în materie de securitate. Copernicus utilizează date provenind de la sateliți și senzori *in situ*, cum ar fi geamandurile, baloanele sau senzorii aerieni pentru a furniza rapid și fiabil informații cu valoare adăugată și realizarea de previziuni pentru a sprijini, de exemplu, agricultura și pescuitul, amenajarea teritoriului și planificarea urbană, lupta împotriva incendiilor de pădure, răspunsul în caz de dezastru, transportul maritim sau monitorizarea poluării aerului. Copernicus contribuie, de asemenea, la stabilitatea și creșterea economică prin stimularea aplicațiilor comerciale (așa-numitele servicii din aval) în multe sectoare diferite, prin asigurarea unui acces total și deschis la datele de observare și produsele de informare Copernicus. El este unul dintre programele care trebuie să fie pus în aplicare în cadrul strategiei Europa 2020 pentru o creștere inteligentă, durabilă și favorabilă incluziunii și a fost inclus în cadrul inițiativei în domeniul politicii industriale din strategia Europa 2020, având în vedere beneficiile sale pentru o gamă largă de politici ale Uniunii”.

2.5 Până în acest moment, componenta spațială a fost finanțată cu aproximativ 3,2 miliarde EUR, în principal de către ESA (peste 60 %) și din bugetul UE (aproximativ 30 %), prin intermediul celui de-al șaptelea Program cadru (PC7).

2.6 Finanțarea fazei operaționale, care prevede atât valorificarea datelor, cât și reînnoirea infrastructurii spațiale, nu poate cădea doar în sarcina statelor membre, din cauza costurilor aferente. Ca atare, prin acest regulament, UE își asumă responsabilitatea fazei operaționale a programului Copernicus/GMES și obligația finanțării adecvate, cu 3 786 miliarde EUR (la prețurile din 2011).

2.7 În comunicarea sa intitulată „Un buget pentru Europa 2020” [COM (2011) 500 final din 29.6.2011], Comisia a propus finanțarea GMES în afara cadrului financiar multianual (CFM) pentru perioada 2014-2020.

2.8 CESE și-a exprimat dezacordul ferm cu privire la propunerea Comisiei, de a transfera ad-hoc într-un fond extern specific finanțările necesare pentru dezvoltarea și completarea programului GMES ⁽¹⁾.

⁽¹⁾ JO C 299, 14.10.2012, p. 72.

2.9 Această primă propunere a fost ca atare respinsă de Parlament în rezoluția sa P7_TA(2012)0062 din 16 februarie 2012. Concluziile Consiliului European din 7 și 8 februarie 2013 privind cadrul financiar multianual (CFM) prevăd că programul ar trebui să fie finanțat în cadrul subrubricii 1a din cadrul financiar, cu un nivel maxim de credite de angajament în valoare de 3 786 miliarde EUR (prețurile din 2011), care să fie prevăzute în Regulamentul CFM.

2.10 Și agențiile spațiale naționale dispun de propriile sisteme de observare a Pământului. Comisia remarcă în comunicarea sa că ele nu au putut, cu toate acestea, să găsească o modalitate de a coopera în ceea ce privește finanțarea de programe operaționale durabile în domeniul monitorizării mediului. Necesitatea de a continua astfel de observații devine critică, având în vedere creșterea presiunii politice asupra autorităților publice pentru ca acestea să ia decizii în cunoștință de cauză în domeniul mediului, securității și schimbărilor climatice, precum și necesitatea de a respecta acordurile internaționale.

3. Observații generale

3.1 Componenta spațială Copernicus/GMES a fost dezvoltată din 2005 până în prezent de către ESA, prin finanțare independentă, în valoare de aproape 2 miliarde EUR, și a beneficiat de o contribuție a UE de circa 1 miliard EUR, în virtutea capitolului „Spațiu” din cel de-al șaptelea Program-cadru și a fondurilor programului operațional inițial, ceea ce reprezintă un total de 3,2 miliarde EUR alocați până în prezent și planificați până la sfârșitul anului 2013.

3.2 În considerentul (17) se menționează că, ținând seama de dimensiunea programului, implementarea acestuia ar trebui să fie delegată entităților cu capacitatea tehnică și profesională corespunzătoare, unele dintre acestea fiind menționate în considerentul următor, (18). De aceea, pentru reușita fazei operaționale, în acordurile de guvernare aferente acestui regulament, trebuie să se țină seama de capacitățile reale ale Europei în sectorul sateliților și de fructificarea datelor respective. Considerentul (18) omite să-i menționeze pe cei doi actori principali care dispun de capacitatea de proiectare, de exploatare și de gestionare a sateliților din Europa, adică ESA și Eumetsat.

4. Observații specifice

4.1 În sectorul spațial, unele state membre sunt regrupate în două mari organizații, ESA și Eumetsat. ESA, care are un buget anual de peste 4 miliarde EUR și un personal de circa 2 250 de oameni (2011) a dezvoltat și gestionat o serie importantă de sateliți ambientali (ERS, Envisat, Cryosat, SMOS, GOCE, SWARM) și a conceput sateliții meteorologici europeni Meteosat, Meteosat Second Generation și Met-OP. ESA stochează și distribuie și datele cu privire la o serie întreagă de misiuni ale altor parteneri (*third party missions*). Eumetsat, organizația europeană însărcinată cu exploatarea sateliților meteorologici, cu un buget anual de circa 300 milioane EUR și un personal de 280 de oameni (2011), are misiunea specifică de a elabora și distribui datele meteorologice.

4.2 Alături de aceste două mari organizații, există și alte agenții ale Uniunii Europene care participă la politica spațială europeană, așa cum reiese din următorul tabel (2).

Agencia	Activități principale	Buget și personal (2007)
Agencia GNSS European (GSA)	Gestionarea programelor de radio-navigație prin satelit (ca de exemplu GALILEO)	5,4 milioane (2009) – 50 de persoane.
Centrul Satelitar al UE (CSUE)	Sprijinirea UE în analiza imaginilor obținute cu ajutorul sateliților	16 milioane (2011) – 100 de persoane
Agencia Europeană de Mediu (AEM)	Integrarea aspectelor de mediu în politicile economice	41 de milioane (2012) – 220 de persoane
Agencia Europeană pentru Siguranță Maritimă (AESM)	Asistență tehnică și științifică pentru elaborarea legislației UE în domeniul securității maritime și al prevenirii poluării maritime	54 de milioane (2010) – 200 de persoane
FRONTEX	Coordonare operațională a statelor membre în materie de securitate a frontierelor	22 de milioane (+ o rezervă de 13 milioane) – 170 de persoane
Agencia Europeană de Apărare (AEA)	Cooperare în materie de capacități de apărare și armament	31 de milioane (2010) – 100 de persoane
Consiliul European pentru Cercetare (CEC)	Componentă a PC7. Sprijină cercetarea științifică și excelența în Europa	32 de milioane (2009) – 220 de persoane
Agencia Executivă pentru Cercetare (REA)	Administrează evaluarea și gestionarea a numeroase programe din PC7	31 de milioane (2009) – 349 de persoane

4.3 Cifrele menționate mai sus oferă o idee despre capacitățile operaționale de care dispun agențiile Uniunii Europene, ESA și Eumetsat în sectorul sateliților. În momentul evaluării necesităților programului, Comisia ar trebui să țină seama de toate resursele și de toate capacitățile profesionale disponibile.

4.4 În considerentul (18) din preambul, ESA și Eumetsat nu sunt menționate explicit printre actorii care participă la punerea în aplicare a Programului Copernicus. Considerăm că este necesar ca acestea să fie incluse, având în vedere conținutul articolului 11, care urmează.

4.5 Textul de la articolul 12 alineatele (4) și (5) din propunerea de regulament va trebui să fie modificat, trecând de la o sintagmă modalizatoare („poate încredința”) la una asertivă („încredințează”).

(2) Sursă: PACT-European Affairs.

4.6 În articolul 2 alineatul (1) litera b) și alineatul (4) litera b), Comisia identifică obiectivele de creștere economică și de ocupare a forței de muncă ca unele dintre principalele obiective ale programului Copernicus.

4.7 CESE este de acord cu acest aspect, dar solicită să fie prevăzute inițiative specifice și adecvate pentru ca acest lucru să se întâmple. Este nevoie în special de măsuri practice pentru a calcula valoarea adăugată a activităților productive din aval (*downstream*). Acțiunile de diseminare, de stimulare a dezvoltării posibilelor aplicații pentru datele furnizate de sistem, de difuzare a cunoașterii potențialului programului Copernicus sunt toate măsuri esențiale care ar trebui cuprinse în regulament, cu o referire explicită la activitățile care trebuie întreprinse pentru a realiza obiectivele urmărite.

Bruxelles, 16 octombrie 2013

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Henri MALOSSE

Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului privind taxele datorate Agenției Europene pentru Medicamente pentru desfășurarea de activități de farmacovigilență cu privire la medicamentele de uz uman

COM(2013) 472 final – 2013/0222 (COD)

(2014/C 67/18)

Raportor: **dna Renate HEINISCH**

La 12 iulie și, respectiv, 1 iulie 2013, în conformitate cu articolele 114 și 168 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, Consiliul Uniunii Europene și Parlamentul European au hotărât să consulte Comitetul Economic și Social European cu privire la

Propunere de regulament al Parlamentului European și al Consiliului privind taxele datorate Agenției Europene pentru Medicamente pentru desfășurarea de activități de farmacovigilență cu privire la medicamentele de uz uman

COM(2013) 472 final – 2013/0222 (COD).

Secțiunea pentru piața unică, producție și consum, însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 2 octombrie 2013.

În cea de-a 493-a sesiune plenară, care a avut loc la 16 și 17 octombrie 2013 (ședința din 16 octombrie 2013), Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz cu 144 voturi pentru, 1 voturi împotriva și 7 abțineri.

1. Concluzii și recomandări

1.1 Comitetul Economic și Social European (CESE) salută propunerea Comisiei, care contribuie în mod considerabil la îmbunătățirea în continuare a siguranței medicamentelor și a transparenței proceselor de evaluare. În special, el salută progresele realizate în comparație cu prima propunere a Comisiei, printre care se numără și reglementările speciale pentru IMM-uri.

1.2 Comitetul este de acord cu principiul că titularii autorizațiilor de introducere pe piață nu trebuie să plătească de două ori taxele pentru aceeași activitate de farmacovigilență. El solicită Comisiei să garanteze ca introducerea de noi tarife să fie însoțită de eliminarea simultană unor taxe naționale pentru aceeași activitate.

1.3 CESE aprobă propunerile Comisiei în ceea ce privește evaluarea rapoartelor periodice actualizate privind siguranța (RPAS) și de studii de siguranță post-autorizare (PASS). Cu toate acestea, invită Comisia să asigure reduceri suplimentare pentru medicamente cu un profil de securitate bine definit.

1.4 CESE consideră că tratamentul procedurilor de evaluare la nivel european pe baza datelor de farmacovigilență (sesizări) reprezintă o sarcină care revine autorităților publice, care nu ar trebui să fie finanțate exclusiv din taxe plătite de către titularii de autorizații de introducere pe piață. Efectuarea unor astfel de proceduri de evaluare reprezintă o sarcină importantă pentru autoritățile competente de la nivel național și european, care ar trebui, în opinia Comitetului, să fie finanțată, inclusiv pentru a garanta independența evaluării, prin resurse ale Uniunii Europene.

1.5 CESE sprijină propunerea ca Agenția Europeană pentru Medicamente să perceapă de la titularii autorizațiilor de introducere pe piață o taxă forfetară anuală pentru activitățile de farmacovigilență efectuate. Cu toate acestea, CESE constată că, pentru moment, activitățile de farmacovigilență fie că nu sunt încă accesibile, fie că sunt doar parțial accesibile. De aceea, Comitetul propune suspendarea taxei forfetare până când serviciile menționate vor fi disponibile.

1.6 Comitetul salută propunerea Comisiei de a repartiza taxele cât mai corect posibil între toți titularii autorizațiilor de introducere pe piață în cauză. CESE propune ca această propunere referitoare la „unitățile de facturare” să fie reconsiderată.

2. Introducere

2.1 Pentru cei mai mulți dintre cetățeni, menținerea sau restabilirea unei „stări bune de sănătate” reprezintă o valoare deosebită, dacă nu cumva cel mai de preț lucruri din viață.

2.2 Medicamentele, împreună cu consultațiile și tratamentele furnizate de cadrele din domeniul sănătății, joacă un rol esențial în menținerea sau restabilirea stării de sănătate. Pacienții, în calitate de cetățeni ai Uniunii Europene, se așteaptă pe bună dreptate să beneficieze de medicamente eficiente și sigure în toate statele membre. Toate reglementările din domeniul medicamentelor trebuie să pună în prim plan interesele pacienților.

2.3 La utilizarea medicamentelor, riscurile trebuie excluse sau reduse cel mai bine cu putință; siguranța trebuie să se afle în prim plan. Aceasta presupune atât o examinare suficientă înainte de autorizare, cât și o supraveghere continuă în faza următoare autorizării. Răspunderea pentru această activitate numită farmacovigilență o poartă deținătorii autorităților, personalul medical, pacienții, dar și autoritățile competente ale statelor membre și Uniunea Europeană în ansamblu.

2.4 În cazul medicamentelor autorizate în mai multe state membre, pacienții se așteaptă la adoptarea la nivel european a unor decizii uniforme, bazate pe un fundament științific solid, comunicate apoi într-un mod uniform și ușor de înțeles. Agenția Europeană pentru Medicamente și instituțiile specializate ale acestora au un rol central în coordonarea evaluării științifice și în asigurarea unei comunicări uniforme.

2.5 În vederea îndeplinirii acestor sarcini importante, Agenția trebuie să fie dotată cu fonduri corespunzătoare. În prezent, aceasta nu poate percepe taxe pentru un mare număr de activități de farmacovigilență. Propunerea Comisiei introduce o astfel de posibilitate.

2.6 În ceea ce privește stabilirea de noi situații generatoare de taxe, contribuția financiară plătită de către producătorii de medicamente trebuie să corespundă serviciilor prestate de Agenție în favoarea acestora.

2.7 Această contribuție a producătorilor de medicamente trebuie astfel fixată încât pacienții din Uniunea Europeană să dispună în continuare de toate medicamentele necesare, evitând deci ca perceperea taxei să pericliteze comercializarea produselor din motive economice, ducând la situația în care pacienții să nu beneficieze de tratamente adecvate.

2.8 Pacienții se așteaptă ca evaluările datelor de farmacovigilență efectuate la nivelul UE să fie efectuate în mod exclusiv pe baza unor considerații științifice și indiferent de taxele plătite de producătorii de medicamente.

3. Context

3.1 În avizele sale anterioare, Comitetul a subliniat în mod repetat cât de important este ca Europa să dispună de o industrie farmaceutică competitivă și inovatoare. În ultimii 50 de ani, această industrie s-a numărat printre ramurile moderne cu cel mai ridicat nivel tehnologic și cea mai mare cotă de inovare. Europa dispune de sute de mii de lucrători în acest sector, în marea lor majoritate cu înaltă calificare, generând un nivel ridicat de valoare adăugată.

3.2 Dar, pe lângă aspectele pozitive, medicamentele pot avea și efecte secundare nocive și nedorite, ca urmare a utilizării sau a unor greșeli de medicație, inclusiv a utilizării necorespunzătoare sau a abuzului.

3.3 Prin urmare, utilizarea medicamentelor implică responsabilități importante și necesită cea mai mare atenție, fiind vorba

despre protecția sănătății cetățenilor, în special dacă se ține seama de faptul că multe efecte secundare pot apărea de-abia după eliberarea autorizației și după introducerea pe piață a acestora.

3.4 Modificarea Directivei 2001/83/CE din 15 decembrie 2010 și Regulamentul (CE) nr.1235/2010 transferă noi sarcini de farmacovigilență Agenției Europene pentru Medicamente, printre care se numără proceduri uniforme privind farmacovigilența la nivelul UE, evaluarea de cazuri din literatura de specialitate, perfecționarea instrumentelor informatice utilizate și o informare mai cuprinzătoare opiniei publice. În plus, legislația privind farmacovigilența stipulează că Agenția ar trebui să aibă posibilitatea de a finanța aceste activități din taxele percepute titularilor de autorizații de introducere pe piață. În consecință, ar trebui create noi categorii de taxe pentru a acoperi noile sarcini specifice ale Agenției.

3.5 Pentru finanțarea acestor activități, legislația revizuită privind farmacovigilența prevede perceperea de taxe de la titularii de autorizații de introducere pe piață. Aceste taxe ar trebui să se aplice activităților de farmacovigilență desfășurate la nivelul UE, în special în contextul procedurilor de evaluare de la nivelul UE. Aceste proceduri includ evaluarea științifică realizată de raportorii autorităților naționale competente din statele membre. De aceea, aceste taxe nu sunt destinate acoperirii activităților de farmacovigilență ale autorităților naționale competente desfășurate la nivel național. În consecință, statele membre pot continua să perceapă taxe pentru activitățile desfășurate la nivel național, care ar trebui, totuși, să nu se suprapună cu taxele stabilite în prezenta propunere legislativă.

4. Definiții

4.1 Conform definiției Organizației Mondiale a Sănătății (OMS), termenul de **farmacovigilență** acoperă analiza și prevenirea riscurilor, activități referitoare la depistarea, evaluarea, înțelegerea, prevenirea efectelor negative și a altor probleme în legătură cu medicamentele, gestionarea riscurilor, prevenirea erorilor terapeutice, furnizarea de informații privind medicamentele și promovarea utilizării raționale a acestora.

4.2 Termenele de efect secundar respectiv de efect advers se referă la efectele negative nedorite ale tratamentului medicamentos.

4.3 Un raport periodic actualizat privind siguranța (în engleză: Periodic Safety Update Report - PSUR) înseamnă un set de date cu privire la utilitatea și riscurile unui sau a mai multor produse medicamentoase pe o perioadă de timp relativ lungă, de obicei de peste trei ani, care trebuie depusă de către titularul unei autorizații de introducere pe piață la autoritățile competente ale țărilor pentru care au obținut o astfel de autorizație.

4.4 O procedură pentru evaluarea datelor de farmacovigilență efectuată la nivelul UE (**Referral**) este o procedură de reglementare la nivel european, menită să arbitreze între diferitele poziții științifice sau să înlăture orice îndoieli privind autorizarea medicamentelor.

4.5 Un studiu de siguranță post-autorizare (**Post-Authorisation Safety Study - PASS**) este un studiu științific care servește siguranței medicamentelor. Ea poate fi lansată în mod voluntar de către titularul autorizației sau poate fi impus de către autoritatea competentă după eliberarea licenței respective. Aceste studii sunt în primul rând destinate determinării frecvenței efectelor secundare deja cunoscute, identificării altor efecte rare și necunoscute până în prezent, care nu au fost detectate de studii clinice din cauza apariției rare a acestora și examinării posibilelor riscuri pentru anumite grupuri de pacienți (de exemplu persoane aflate la vârste foarte înaintate, gravide, pacienți cu boli hepatice etc.).

4.6 **EudraVigilance** (**European Union Drug Regulating Authorities Pharmacovigilance**) se referă la o rețea de informare și un sistem de gestionare, ca serviciu central al Agenției Europene pentru Medicamente, cu scopul de a garanta o utilizare sigură a medicamentelor în spațiul economic european. EudraVigilance sprijină în mod special transmiterea electronică a rapoartelor privind efectele adverse înainte și după autorizarea de introducere pe piață a unui medicament (inclusiv cazurile suspecte) și colectarea sistematică a acestora, precum și luarea măsurilor corespunzătoare pentru reducerea la minim a riscurilor.

4.7 Extended EudraVigilance Medicinal Product Dictionary (**xEVMPD**) reprezintă o variantă extinsă a vademecumului farmaceutic EVMPD, închis în iulie 2011. Acest dicționar este alimentat cu date privind toate medicamentele autorizate în Spațiul Economic European de către titularul autorizației, cu informații referitoare despre produs, între altele cu privire la nume, titularul autorizației, sistemul de farmacovigilență aferent, felul și statutul autorizației, formula farmaceutică și concentrația, administrarea dozei, domeniile de utilizare, precum și informații despre substanțele active și excipiente. Dicționarul medicamentelor ar fi trebuit să fie completat până la data de 2 iulie 2012, fiind însă, pe moment, doar parțial disponibil.

4.8 „Unitate de facturare” desemnează fiecare înregistrare individuală din baza de date prevăzută la articolul 57 alineatul (1) litera (l) din Regulamentul (CE) nr. 726/2004 (xEVMPD), bazată pe informațiile incluse în lista tuturor medicamentelor de uz uman autorizate în Uniune menționată la articolul 57 alineatul (2) din regulamentul sus-menționat.

5. Temeiul juridic

5.1 Propunerea se bazează pe articolul 114 și articolul 168 alineatul (4) litera (c) din TFUE. El se bazează pe articolul 114 din TFUE deoarece diferențele dintre dispozițiile naționale legislative, normative și administrative privind medicamentele tind să împiedice comerțul în cadrul Uniunii și, astfel, influențează direct funcționarea pieței interne.

5.2 În plus, regulamentul propus se bazează pe articolul 168 alineatul (4) litera (c) din TFUE, deoarece are ca scop susținerea obiectivului de stabilire a unor standarde ridicate de calitate și de siguranță pentru medicamente.

6. Principiile subsidiarității și proporționalității

6.1 Agenția Europeană pentru Medicamente este o agenție europeană descentralizată înființată în temeiul Regulamentului (CE) nr. 726/2004; prin urmare, decizia de finanțare a acesteia și de percepere a taxelor de către aceasta va fi luată la nivelul UE. Noua legislație privind farmacovigilența furnizează un temei juridic care îi permite Agenției să perceapă taxe pentru activitățile de farmacovigilență. Prin urmare, numai Uniunea poate autoriza Agenția să perceapă taxe pentru activitățile de farmacovigilență. Numai activitățile de farmacovigilență desfășurate la nivelul UE și în care este implicată Agenția fac obiectul prezentei propuneri de regulament. Pentru activitățile de farmacovigilență de la nivel național, UE nu deține competența, iar statele membre pot continua să perceapă taxe naționale în consecință.

6.2 În opinia Comisiei, propunerea este conformă cu principiul proporționalității, întrucât nu depășește ceea ce este necesar pentru realizarea obiectivului general; obiectivul general constă în perceperea unor taxe în vederea punerii corecte în aplicare a normelor de farmacovigilență intrate în vigoare în iulie 2012.

7. Observații generale

7.1 Recunoscând contribuția pozitivă și importanța rolului produselor farmaceutice pentru calitatea vieții cetățenilor, CESE a sprijinit întotdeauna orice inițiativă ce vizează sporirea siguranței în utilizarea medicamentelor, acesta constituind un aspect fundamental al protejării sănătății publice.

7.2 CESE salută eforturile Comisiei de reformare a Directivei 2001/83/CE și a Regulamentului (UE) nr. 726/2004, cu scopul îmbunătățirii condițiilor-cadru de farmacovigilență și a simplificării acestora în beneficiul pacienților și al producătorilor de medicamente. Astfel, Comisia contribuie în mod semnificativ la realizarea și aprofundarea în continuare a pieței interne într-un domeniu atât de complex și important precum cel farmaceutic.

7.3 De asemenea, Comitetul recunoaște valoarea deosebită a Agenției Europene pentru Medicamente în calitate de organism de coordonare a unei comunicări armonizate și bazate pe date științifice privind riscurile legate de medicamentele, în beneficiul pacienților din Uniunea Europeană.

7.4 CESE sprijină intenția propunerii Comisiei de a acorda Agenției Europene pentru Medicamente posibilitatea de a percepe taxe adaptate activităților de farmacovigilență efectuate.

8. Observații specifice

8.1 În contextul dat, CESE susține în principiu situațiile generatoare de taxe, definite la articolele 4 și 5. Atât rapoartele periodice actualizate privind siguranța menționate la articolul 4, cât și studiile de siguranță postautorizare menționate la articolul 5 contribuie în mod esențial la identificarea timpurie a riscurilor, și trebuie, prin urmare, salutate fără rezerve din perspectiva pacienților.

8.2 Comitetul pornește de la premisa că, în cazul medicamentelor cu un profil de risc bine stabilit, documentația care trebuie furnizată în cadrul rapoartelor periodice actualizate privind siguranța și în cadrul studiilor postautorizare trebuie să fie mai puțin voluminoasă în comparație cu medicamentele noi, inovatoare. Prin urmare, efortul de prelucrare și evaluare depus de Agenție și de raportorii implicați va fi probabil mai redus decât cel necesar în cazul medicamentelor noi și inovatoare. Comitetul solicită Comisiei să prevadă o nouă reducere a taxei în ceea ce privește documentele menționate la articolele 4 și 5, pentru medicamentele cu un profil de risc bine stabilit.

8.3 Taxele pentru evaluările efectuate în contextul rapoartărilor inițiate în urma evaluării datelor privind farmacovigilența, menționate la articolul 6, nu sunt considerate a fi adecvate. CESE consideră mai degrabă că astfel de proceduri de evaluare ar trebui efectuate independent de taxele impuse industriei farmaceutice și ar trebui să se orienteze exclusiv după interesele pacienților. Cheltuielile aferente ar trebui să fie acoperite de la bugetul Uniunii.

8.4 CESE salută în principiu și introducerea unei taxe forfetare anuale, prevăzută la articolul 7. În același timp, Comitetul pleacă de la ideea că această taxă va fi aplicată doar din momentul în care serviciile de farmacovigilență ale Agenției astfel finanțate vor fi disponibile în întregime pentru întreprinderile supuse taxării. În opinia Comitetului, propunerea de corelare cu unitatea de facturare trebuie respinsă.

8.5 În altă ordine de idei, CESE salută reducerile de taxe și scutițiile prevăzute pentru întreprinderile mici și microîntreprinderile.

8.6 În prezent, taxa forfetară anuală propusă nu este dublată în mod efectiv de servicii corespunzătoare oferite de Agenție; prin urmare, perceperea ei nu este pe deplin justificată. De aceea, Comitetul propune suspendarea taxei forfetare până când serviciile menționate vor fi disponibile. Data de punere la dispoziție a acestor servicii ar putea fi confirmată de Consiliul de administrație al EMA, în conformitate cu articolul 24 alineatul (2) paragraful (3) din Regulamentul (UE) nr. 1235/2010. Acesta prevede că „*Consiliul de administrație al Agenției, pe baza unui raport de audit independent care ia în considerare recomandările din partea Comitetului pentru evaluarea riscurilor în materie de farmacovigilență, confirmă și anunță momentul în care baza de date EudraVigilance a devenit pe deplin funcțională*”.

8.7 Cu privire la „unitatea de facturare” este posibil ca, dată fiind diversitatea contextelor naționale, aceeași licență să fie pusă în circulație în limbi diferite într-o singură țară, ceea ce face ca ea să se regăsească în mai multe intrări în baza de date. Majoritatea activităților de farmacovigilență se efectuează plecând de la substanța activă și nu de la „unitatea de facturare” Prin urmare, Comitetul propune ca unitatea de facturare să se refere la un număr de procedură european. Autorizațiile naționale nu ar trebui să fie luate în considerare în mod repetat.

Bruxelles, 16 octombrie 2013.

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Henri MALOSSE

Avizul Comitetului Economic și Social European privind Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor – Achizițiile publice electronice de la un capăt la altul în vederea modernizării administrației publice

COM(2013) 453 final

(2014/C 67/19)

Raportor: **dl Paulo BARROS VALE**

La 26 iunie 2013, în conformitate cu articolul 314 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, Comisia a hotărât să consulte Comitetul Economic și Social European cu privire la

Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor – Achizițiile publice electronice de la un capăt la altul în vederea modernizării administrației publice

COM(2013) 453 final.

Secțiunea pentru piața unică, producție și consum, însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 2 octombrie 2013.

În cea de-a 493-a sesiune plenară din 16 și 17 octombrie 2013 (ședința din 16 octombrie), Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz cu 147 de voturi pentru, 3 voturi împotriva și 2 abțineri.

1. Concluzii și recomandări

1.1 Comitetul Economic și Social European (CESE) a avut deja ocazia să se pronunțe în favoarea unei puneri rapide în aplicare a achizițiilor publice electronice⁽¹⁾ de la un capăt la altul⁽²⁾ și își reafirmă sprijinul în favoarea generalizării acestei practici, care permite optimizarea resurselor.

1.2 Achizițiile publice electronice de la un capăt la altul trebuie să fie considerate o ocazie de a moderniza administrația publică, care devine astfel mai eficientă, date fiind rigorea și transparența crescută pe care le presupune o astfel de practică.

1.3 Și pentru întreprinderi, în special pentru întreprinderile mici și mijlocii (IMM-uri) este un moment favorabil: accesul lor la noi oportunități este acum facilitat, în cadrul unei piețe mai deschise și mai transparente.

1.4 Cu toate acestea, CESE se declară îngrijorat de rezultatele slabe înregistrate până în prezent, care nu par să fie pe măsura obiectivului inițial de a încheia tranziția către achizițiile publice electronice până în 2016.

1.5 Este îngrijorătoare și implicarea redusă a statelor membre, care continuă să opună rezistență la adoptarea unor practici despre care se știe totuși cu certitudine că ar fi avantajoase pentru autoritățile publice și agenții economici. În această privință, Comisia va trebui să continue să-și exercite rolul de avocat al adoptării achizițiilor publice electronice în toate etapele acestui proces, implementând ea însăși sistemul de achiziții publice electronice de la un capăt la altul în cadrul propriilor proceduri, legiferând în domeniu, și difuzând bunele practici. Ca atare, este binevenit faptul că Comisia pune soluțiile sale în materie de achiziții publice electronice la dispoziția tuturor statelor membre interesate de utilizarea acestora.

1.6 Piața achizițiilor publice este una de tip fragmentat în care se întâlnesc simultan numeroase soluții și platforme, marea majoritate a acestora nefiind concepute pentru a permite interoperabilitatea. Lipsa unor orientări strategice sau chiar și lipsa de interes a statelor membre de a-și uni forțele pentru a implementa soluții comune cu acces universal îngreunează accesul operatorilor economici, naționali și transfrontalieri și, ca atare, libera concurență. Comisia ar trebui să-și joace rolul de a stabili standarde, armonizând cerințele tehnice pe baza lucrărilor deja elaborate și sprijinite, în special în cadrul proiectului PEPPOL, care s-au bucurat de o susținere unanimă. Armonizarea este o etapă importantă în direcția democratizării unei piețe care se dorește transparentă și accesibilă, astfel încât fondurile publice să poată fi utilizate în mod riguros.

1.7 De asemenea, CESE pledează pentru ca soluțiile convenite să permită accesul universal, trecând peste barierele lingvistice și depășind dificultățile de acces pentru persoanele cu handicap. În același timp, este important ca la crearea platformelor și la adaptarea celor existente, precum și la întreținerea lor, costurile să rămână cât mai scăzute. În consecință, standardizarea capătă o importanță primordială.

⁽¹⁾ JO C 11, 15.1.2013, p. 44.

⁽²⁾ „Achizițiile publice electronice de la un capăt la altul” se referă la utilizarea comunicărilor electronice și a prelucrării electronice a tranzacțiilor la achiziționarea de bunuri și servicii de către entitățile din sectorul public, în toate etapele achizițiilor publice, începând cu faza premergătoare atribuirii contractelor (publicarea anunțurilor, accesul la documentele relevante, prezentarea ofertelor, evaluarea ofertelor primite și adjudecarea contractului) și până la faza ulterioară adjudecării (comanda, facturarea și plata).

1.8 Piața achizițiilor publice este greu accesibilă pentru IMM-urile care nu au dimensiunile și resursele umane și financiare necesare în acest scop. CESE își reafirmă convingerea că legislația europeană din domeniul achizițiilor publice trebuie să acorde sprijin IMM-urilor pentru ca ele să poată reuni condițiile necesare în materie de capital și de experiență, în special prin intermediul creării de consorții sau de asociații temporare de întreprinderi ⁽³⁾.

1.9 Propunerea de directivă în curs de examinare, referitoare la facturarea electronică în cadrul achizițiilor publice, reprezintă încă un pas important în direcția încheierii ciclului de achiziții publice electronice de la un capăt la altul. Uniformizarea conținutului facturii, care va permite interoperabilitatea, va aduce beneficii considerabile. În pofida acestor beneficii, termenele prevăzute pentru adoptarea și generalizarea facturii electronice sunt prea lungi, în opinia CESE. În contextul actual, în care tehnologia evoluează în permanență, este de dorit să se facă eforturi pentru ca standardizarea să se producă cât mai curând; în caz contrar, soluția riscă să vină prea târziu.

1.10 Finanțarea de către Comisie a dezvoltării de infrastructuri de achiziții publice electronice în întreaga Europă, prin intermediul mecanismului Conectarea Europei reprezintă o inițiativă laudabilă, însă viitorul său este pus în prezent sub semnul întrebării, ca urmare a reducerii drastice a fondurilor care i-au fost alocate de către Consiliu. CESE regretă această reducere, care va duce la perturbări considerabile ale proiectelor de interes comun promovate de către Comisie, în special în ce privește sprijinul acordat dezvoltării și implementării achizițiilor publice electronice.

1.11 CESE subliniază că în acest domeniu, așa cum este firesc în cazul oricărei inițiative care presupune schimbări, formarea persoanelor are o importanță primordială. Este laudabil faptul că există posibilitatea de a finanța programele de formare prin intermediul fondurilor structurale 2014-2020. Cu toate acestea, nu poate fi trecută cu vederea formarea din sectorul public, dat fiind că este esențial să se dezvolte noi competențe tehnice și acțiuni de sensibilizare pe tema acestei noi realități a metodelor de lucru informatizate.

1.12 CESE profită de acest prilej pentru a solicita insistent Consiliului să îndemne statele membre să pună în practică ideile formulate în documentele publicate de Comisie și de organele consultative pe această temă, pentru a spori astfel impactul lucrărilor întreprinse.

2. Sinteza documentului

2.1 Comunicarea realizează un bilanț al situației actuale în ceea ce privește implementarea achizițiilor publice de la un capăt la altul, prezentând stadiul de punere în aplicare a acțiunilor menționate în Comunicarea „O strategie pentru achizițiile publice electronice” ⁽⁴⁾.

2.2 Reforma achizițiilor publice, digitalizarea administrației publice, reducerea sarcinii administrative și o mai mare transparență reprezintă toate factori care favorizează creșterea, iar modernizarea administrației publice a fost identificată drept una dintre cele cinci priorități stabilite în Analizele anuale ale creșterii prezentate de Comisie pentru anul 2012 și pentru anul 2013. Cheltuielile publice pentru bunuri, lucrări și servicii reprezintă 19 % din PIB-ul UE (date din 2011), ceea ce arată cât de importantă este reforma achizițiilor publice: ea permite reducerea cheltuielilor publice, eliberând astfel resurse substanțiale, care vor putea fi utilizate pentru investiții care să promoveze creșterea.

2.3 Reforma achizițiilor publice și introducerea modelelor de achiziții publice electronice de la un capăt la altul reprezintă de asemenea, o oportunitate de a introduce elemente inovatoare în cadrul modelului de organizare a administrației publice, conferindu-i o mai mare transparență și rigoare și contribuind astfel la atingerea obiectivelor de creștere durabilă ale Strategiei Europa 2020.

2.4 La ora actuală, accesul IMM-urilor la internet s-a generalizat: numai 4,6 % din IMM-uri nu aveau acces la internet ⁽⁵⁾ în 2012. Astfel, majoritatea IMM-urilor sunt echipate pentru utilizarea achizițiilor publice electronice de la un capăt la altul, iar experiența întreprinderilor din țările unde achizițiile publice electronice sunt o practică comună este, în general, pozitivă. Cu toate acestea, trebuie să se acorde o deosebită atenție promovării unor servicii de facturare electronică și de achiziții publice electronice necostisitoare și ușor de folosit.

2.5 În ciuda generalizării internetului, achizițiile publice electronice continuă să se afle într-un stadiu incipient, intenția Comisiei fiind ca ele să devină obligatorii până la jumătatea anului 2016. De exemplu, nivelul de asimilare pe teritoriul UE a depunerii electronice a ofertelor rămâne extrem de scăzut, fiind estimat la aproximativ 10 %, iar în majoritatea statelor depunerea electronică este facultativă – cu excepția Portugaliei, unde depunerea electronică este obligatorie, dar numai peste un anumit prag. Se recurge deja și la facturarea electronică în unele cazuri, peste un anumit prag, însă conform estimărilor, numai 12 % dintre întreprinderi utilizează mijloace electronice pentru a emite sau a primi facturi în raporturile lor cu entitățile din sectorul public.

2.6 Direcția de urmat este cea a standardizării achizițiilor publice electronice, pentru ca facturarea electronică să devină regula, și nu excepția, în cadrul achizițiilor publice, încurajarea statelor membre în ceea ce privește definirea de strategii naționale referitoare la implementarea achizițiilor publice electronice și facturării electronice și împărtășirea bunelor practici.

3. Observații generale

3.1 CESE declară încă o dată că recunoaște importanța revizuirii cadrului juridic în materie de achiziții publice, astfel încât procesul să fie informatizat, iar achizițiile publice electronice să

⁽³⁾ JO C 11, 15.1.2013, p. 44.

⁽⁴⁾ COM(2012) 179 final

⁽⁵⁾ Date Eurostat 2013.

devină obligatorii. Cu toate acestea, Comitetul constată că progresele înregistrate nu s-au ridicat la nivelul așteptărilor, așa cum o arată și rezultatele utilizării achizițiilor publice electronice.

3.2 Fragmentarea pieței achizițiilor publice electronice a continuat să se agraveze: statele membre au acționat în mod independent, ceea ce se reflectă în existența a diverse soluții și platforme care, în lipsa unor orientări strategice, nu au fost concepute astfel încât să permită interoperabilitatea, condiție esențială a accesului universal. Dacă la nivel local se înregistrează o creștere a numărului de participanți la licitații, ceea ce indică o îmbunătățire a accesului la piață, nu același lucru se poate afirma în ceea ce privește licitațiile transfrontaliere, la care accesul IMM-urilor este îngreunat nu numai din motive tehnice, ci și economice: accesul la licitațiile transfrontaliere nu este posibil decât pentru IMM-urile asociate în cadrul unui consorțiu, motiv pentru care această soluție ar trebui prezentată și promovată la nivel național.

3.3 CESE consideră că interoperabilitatea este un aspect esențial și solicită măsuri mai concrete în acest sens, care să promoveze lucrările deja întreprinse în materie de standardizare și să valorifice experiența țărilor în care sistemul este mai bine dezvoltat.

3.4 Achizițiile publice electronice de la un capăt la altul constituie un instrument important pentru a introduce mai multă rigoare și transparență într-un sector care ne privește pe toți și, ca atare, ar trebui să fie un exemplu, definind un model solid de corectitudine și de seriozitate.

3.5 Procesul ar putea aduce o serie de beneficii, printre care se numără:

- combaterea fraudei și a evaziunii fiscale;
 - o eficiență sporită pe piață, ca urmare a reducerii semnificative a costurilor operaționale și a costurilor de oportunitate în diferitele etape ale achizițiilor publice, atât pentru entitatea contractantă, cât și pentru contractant;
 - un impact favorabil asupra mediului ca urmare a informatizării documentelor, atât prin scăderea consumului de hârtie, cât și prin reducerea amprentei de mediu inerentă distribuirii documentelor;
 - reducerea termenelor de atribuire a contractelor și a termenelor de plată;
 - facilitarea auditului întregului proces;
 - integrarea și dezvoltarea pieței interne;
 - extinderea pieței achizițiilor publice către IMM-urile naționale și transfrontaliere, prin reducerea dificultăților legate de distanța de locul de licitație, ceea ce facilitează accesul la licitațiile naționale și transfrontaliere;
 - dat fiind că licitația se face prin intermediul unui formular electronic, care conține de acum înainte validări, se reduce astfel marja de eroare a completării formularelor și implicit riscul de excludere de la licitație din motive de neconformitate;
 - platformele pot trimite furnizorilor mesaje de alertă cu privire la publicarea anunțurilor referitoare la licitații;
 - oportunitatea modernizării administrației publice, în cadrul căreia, printr-un efect în cascadă, se vor informatiza și alte proceduri, reducându-se sarcina administrativă;
 - reducerea costurilor de negociere;
 - oportunități pentru întreprinderile prestatoare de servicii în domeniul tehnologiei și comunicațiilor;
 - dobândirea de noi competențe de către funcționarii administrației publice și ai întreprinderilor.
- 3.6 În ceea ce privește dezavantajele, menționăm:
- costurile ridicate de creare și întreținere a platformelor de achiziții publice electronice, care presupun investiții considerabile, chiar dacă acestea sunt amortizate în timp de beneficiile astfel generate;
 - în cazul țărilor în care s-a investit deja în aceste platforme, costurile de adaptare pentru software sau chiar pentru hardware pot fi considerabile, atât pentru administrațiile publice, cât și pentru agenții economici;
 - siguranța datelor conținute de platformele electronice;
 - dependența de serviciile prestate de terți, cum ar fi operatorii din domeniul telecomunicațiilor și administratorii platformelor de achiziții publice;
 - creșterea numărului de reglementări aplicabile procesului de atribuire a contractelor (depunerea ofertelor, documentele justificative, completarea formularelor) ar putea duce la creșterea numărului de cazuri de neconformitate la nivel de procedură, care pot invalida atribuirea contractului sau licitația;

4. Observații specifice

4.1 Propunerea de directivă în curs de examinare privind facturarea electronică în cadrul achizițiilor publice, care instituie un standard european pentru facturarea electronică, este un pas pozitiv pe calea implementării achizițiilor publice electronice de la un capăt la altul, în contextul în care emiterea și schimbul de facturi electronice a rămas într-un stadiu incipient. Uniformizarea informațiilor conținute de factură va permite mult așteptata interoperabilitate transfrontalieră. CESE consideră însă că termenele avute în considerare sunt prea lungi și că ele nu contribuie la realizarea obiectivului privind generalizarea rapidă a utilizării facturării electronice în cadrul achizițiilor publice, practică ce va avea un efect în cascadă și asupra celorlalte piețe.

4.2 De asemenea, propunerea nu este suficient de ambițioasă, limitându-se la a impune ca entitățile publice să aibă obligația de a accepta documentele elaborate conform standardului european.

4.3 Statele membre au realizat investiții considerabile în infrastructură, motiv pentru care este de dorit ca standardizarea să se încheie cât mai rapid, astfel încât investițiile efectuate să poată fi rentabilizate și să se evite repetarea unor investiții care s-au dovedit între timp inadecvate în raport cu noul standard.

4.4 Comitetul European de Standardizare (CEN) va fi mandatat de către Comisie cu efectuarea lucrărilor de standardizare. În opinia CESE, aceste lucrări trebuie să valorifice progresele înregistrate în cadrul atelierului CEN BII, care a obținut „profiluri standard interoperabile”, precum și experiența proiectului PEPPOL (*Pan-European Public Procurement Online*), care a definit soluțiile de interoperabilitate necesare pentru a conecta platformele deja existente în statele membre.

4.5 În contextul actual, în care resursele financiare sunt limitate, CESE salută planul Comisiei de a finanța și de a sprijini dezvoltarea infrastructurilor destinate achizițiilor publice electronice de la un capăt la altul prin intermediul mecanismului Conectarea Europei⁽⁶⁾. Cu toate acestea, date fiind cifrele cunoscute referitoare la reducerea resurselor disponibile de la 9,2 miliarde EUR până la numai 1 miliard EUR, CESE recomandă ca la utilizarea acestor modeste resurse să nu se piardă din vedere investițiile destinate dezvoltării mecanismelor de achiziții publice electronice.

4.6 Având în vedere că succesul implementării achizițiilor publice electronice de la un capăt la altul nu este numai de responsabilitatea Comisiei, statele membre trebuie îndemnate să-și asume rolul care le revine, pentru ca această practică să devină o realitate. Pe lângă faptul că trebuie să ofere un

exemplu, informatizându-și propriile proceduri de achiziții publice, Comisia trebuie să facă eforturi și pentru sprijinirea statelor membre, exercitându-și rolul de standardizare, difuzând bunele practici și sprijinind definirea strategiilor naționale care să ducă la implementarea unui sistem de achiziții publice care să nu prezinte obstacole în calea participării de orice tip, un sistem în care există interoperabilitate și acces universal. În ceea ce privește rolul Comisiei, este important ca ea să pună la dispoziție și soluțiile cu sursă deschisă („open source”) care vor fi dezvoltate.

4.7 Comisia anunță lansarea unui studiu pentru a identifica strategiile de achiziții publice electronice și de facturare electronică din Europa care se dovedesc a fi cele mai bune, pentru a sprijini statele membre în evaluarea propriilor politici. Este important și de dorit să se difuzeze bunele practici. Au fost întreprinse deja diverse studii, ale căror rezultate au fost publicate, un exemplu fiind recomandările grupului de experți e-TEG, „Cartea de aur a achizițiilor publice electronice” (care, deși au lucrat independent, au ajuns la rezultate asemănătoare), precum și raportul final al proiectului PEPPOL. Realitatea fiecărei țări este unică și de aceea elaborarea strategiilor trebuie sprijinită, însă nu neapărat prin publicarea unui studiu suplimentar, care pare să fie contraproductiv și inutil.

4.8 CESE salută faptul că Comisia mizează pe promovarea dezvoltării și utilizării certificatelor electronice, utilizând instrumente precum dosarul virtual al întreprinderilor (VCD), dezvoltat în cadrul proiectului PEPPOL, care le permite operatorilor economici să prezinte documentația necesară solicită de oricare entitate contractantă din Europa, care reușește să le interpreteze și să le accepte.

4.9 Merită salutată, de asemenea, și intenția de a monitoriza, la nivel național, cheltuielile aferente achizițiilor publice, precum și indicatorii-cheie de performanță din acest domeniu. Un exemplu în acest sens este portalul portughez „Base”⁽⁷⁾, care permite deja monitorizarea cheltuielilor în materie de achiziții publice și generarea a diverse statistici.

4.10 CESE salută posibilitatea de a finanța prin intermediul fondurilor structurale pentru perioada 2014-2020 crearea de programe de formare pentru întreprinderi, cu un accent special asupra IMM-urilor. Chiar și în aceste condiții, nu trebuie neglijată formarea din cadrul sectorului public: trebuie dezvoltate programe de formare care să promoveze utilizarea eficientă a noilor metode, informatizate și mai puțin costisitoare. Și posibilitatea finanțării de infrastructuri este importantă; ea trebuie să se adreseze atât administrațiilor publice, cât și agenților economici.

⁽⁶⁾ JO C 143, 22.5.2012, p. 116-119.

⁽⁷⁾ www.base.gov.pt

4.11 Așa cum s-a menționat deja, aspectele legate de interoperabilitate și de accesul universal sunt foarte relevante pentru CESE, care salută publicarea de către Comisie a principiilor fundamentale cărora trebuie să se conformeze sistemele de achiziții publice electronice. Pe lângă preocuparea legată de accesibilitatea pentru furnizorii transfrontalieri și pentru IMM-uri, CESE solicită să se menționeze barierele lingvistice și dificultățile de acces pentru persoanele cu handicap, luându-se în considerare prevederile privind nediscriminarea persoanelor cu handicap, consacrate la articolul 21 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene și în Convenția Națiunilor Unite privind drepturile persoanelor cu handicap, ratificate de Uniunea Europeană.

Bruxelles, 16 octombrie 2013

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Henri MALOSSE

Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de directivă a Parlamentului European și a Consiliului privind armonizarea legislațiilor statelor membre referitoare la punerea la dispoziție pe piață a echipamentelor sub presiune (reformare)

COM(2013) 471 final – 2013/0221 (COD)

(2014/C 67/20)

Raportor unic: **dl Antonello PEZZINI**

La 4 iulie 2013 și la 16 iulie 2013, Parlamentul European și, respectiv, Consiliul, în conformitate cu articolele 114 și 304 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, au hotărât să consulte Comitetul Economic și Social European cu privire la

Propunerea de directivă a Parlamentului European și a Consiliului privind armonizarea legislațiilor statelor membre referitoare la punerea la dispoziție pe piață a echipamentelor sub presiune (reformare)

COM (2013) 471 final – 2013/0221 (COD).

Secțiunea pentru piața unică, producție și consum, însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 2 octombrie 2013.

În cea de-a 493-a sesiune plenară, care a avut loc la 16 și 17 octombrie 2013 (ședința din 16 octombrie), Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz cu 142 de voturi pentru, 2 voturi împotriva și 2 abțineri.

1. Concluzii și recomandări

1.1 Comitetul Economic și Social European apreciază eforturile făcute de Comisie pentru adaptarea reglementărilor europene privind echipamentele sub presiune la evoluțiile internaționale și la noul cadru legislativ intern, în scopul consolidării eficacității și eficienței pieței și al simplificării procedurilor, stabilind cerințele esențiale de siguranță cărora trebuie să le răspundă echipamentele sub presiune pentru punerea lor la dispoziție pe piața internă.

1.2 Comitetul împărtășește opțiunea de a adopta tehnica legislativă a reformării, adică „adoptarea unui nou act legislativ care să încorporeze într-un singur text modificările de fond” în scopul asigurării adecvării Directivei 97/23/CE privind echipamentele sub presiune (DEP) la noul cadru legislativ (NCL).

1.3 CESE subliniază încă o dată importanța asigurării respectării depline a principiului liberei circulații a mărfurilor sigure și conforme, pentru ca produsele comercializate legal într-un stat membru să poată fi comercializate fără dificultăți pe tot teritoriul UE, garantându-se deplina trasabilitate a produselor și supravegherea pieței: uniformă, eficace și eficientă.

1.4 În opinia Comitetului, toate obligațiile și procedurile cuprinse în noua directivă DEP trebuie să fie aplicate, respectându-se principiul proporționalității procedurilor și al sarcinilor de certificare, în special pentru întreprinderile mici și pentru produsele care nu sunt de serie sau de serie limitată.

1.5 CESE subliniază că este la fel de importantă o supraveghere mai eficientă și generalizată a pieței și o armonizare

mai mare a nivelurilor de competență ale organismelor notificate de evaluare a conformității, care trebuie să răspundă la criteriile obligatorii și de nivel ridicat și să beneficieze de ajutor în materie de formare.

1.6 Aplicarea noii directive DEP trebuie să fie supusă monitorizării, prezentându-se un raport bienal, redactat de experți independenți, Consiliului, Parlamentului și Comitetului.

1.7 În opinia Comitetului, trebuie îmbunătățiți indicatorii colectați de RAPEX, care permit monitorizarea reducerii numărului de produse neconforme de pe piață și ameliorarea calității serviciilor de evaluare a conformității, furnizate de organismele notificate.

1.8 Competențele de executare conferite Comisiei de noua directivă trebuie să aibă un domeniu de aplicare clar și transparent și, mai presus de toate, să respecte prerogativele de informare și, acolo unde este cazul, de consultare, ale Parlamentului, Consiliului și ale fiecărui stat membru.

2. Principalele chestiuni privind comercializarea echipamentelor sub presiune

2.1 Armonizarea normativă și echipamentele sub presiune

2.1.1 Schimburile intracomunitare de produse de consum au reprezentat aproximativ 5 000 de miliarde EUR între 2008 și 2010, iar valoarea sectoarelor armonizate în UE, atât pentru produse de consum, cât și pentru cele de uz profesional, a fost estimată la alte 2 100 de miliarde.

2.1.2 Libera circulație a unor produse sigure și conforme reprezintă unul dintre pilonii fundamentali ai Uniunii, iar supravegherea pieței este un instrument esențial pentru protecția consumatorilor și a utilizatorilor împotriva punerii la dispoziție pe piață a unor produse periculoase și neconforme.

2.1.3 Introducerea Directivei 97/23/CE privind echipamentele sub presiune – denumită „**Directiva DEP**” – s-a dovedit extrem de importantă:

- pentru funcționarea pieței interne a sectorului, atât ca eficacitate, cât și ca eficiență;
- pentru înlăturarea diverselor obstacole comerciale;
- pentru asigurarea unui nivel ridicat de siguranță a produsului.

2.1.4 Comitetul a primit favorabil adecvarea cadrului legislativ la noile reglementări privind funcționarea comercializării mărfurilor pe piața internă⁽¹⁾, aprobând Regulamentul CE 765/2008⁽²⁾ de stabilire a cerințelor de acreditare și de supraveghere – numit „**Regulamentul NCL**” – și Decizia 768/2008/CE privind un cadru comun pentru comercializarea produselor – numită „**Decizia NCL**”, așa cum se arată în „Pachetul mărfuri” cu privire la care Comitetul a avut ocazia să se exprime în mod pozitiv⁽³⁾.

2.1.5 Comisia dorește totodată alinierea Directivei 97/23/CE la Regulamentul (CE) 1272/2008 din 16 decembrie 2008 – supranumit „**Regulamentul CLP**” – privind clasificarea, etichetarea și ambalarea substanțelor și a amestecurilor (*classification, labelling and packaging*)⁽⁴⁾, conform noii clasificări prevăzute în acesta pentru a ține seama de pericolele generate de presiune asociată cu fluidele periculoase.

2.2 Adaptarea la noul cadru legislativ și coerența juridică

2.2.1 Problema neconformității față de cerințele directivei DEP este percepută în mod generalizat, de toți operatorii economici din sector, ca un factor care prejudiciază competitivitatea întreprinderilor care respectă normele.

2.2.2 Este vorba în astfel de situații de o concurență neloială, cauzată în mare parte de carențele și ineficacitatea mecanismelor de supraveghere a pieței: o trasabilitate inefficientă a produselor

provenite din țări terțe, lipsă de competență a organismelor notificate⁽⁵⁾, inclusiv în ceea ce privește neaplicarea directă a Deciziei NCL.

2.2.3 În plus, analizele de impact au relevat faptul că operatorii economici găsesc dificilă confruntarea cu un context de reglementare devenit, progresiv, mai complex.

2.2.4 Tot mai frecvent, aceluiași produs i se aplică numeroase acte normative, așa cum este cazul Regulamentului CLP privind clasificarea, etichetarea și ambalarea substanțelor și amestecurilor, care introduce noi clase și categorii de pericole, care corespund numai parțial celor utilizate în prezent și care intră în vigoare pentru sector începând cu 1 iunie 2015.

2.2.5 În avizul său⁽⁶⁾ privind Regulamentul și Decizia NCL, CESE evidențiasse deja faptul că „modernizarea și consolidarea condițiilor de comercializare a produselor sigure și de calitate constituie chestiuni fundamentale pentru consumatori, companii și cetățenii europeni”.

2.2.6 În acest context, CESE salută alinierea Directivei DEP la Decizia NCL, pentru a obține calitatea juridică maximă prin intermediul tehnicii legislative a reformării, și anume prin „adoptarea unui nou act legislativ care să încorporeze într-un singur text atât modificările de fond pe care le aduce unui act anterior cât și dispozițiile neschimbate ale actului vizat. Noul act legislativ înlocuiește și abrogă actul anterior⁽⁷⁾.”

2.2.7 De asemenea, Comitetul apreciază pozitiv alinierea Directivei 97/23/CE la Regulamentul CLP, pentru a se garanta coerența juridică în ceea ce privește clasificarea echipamentelor sub presiune pe baza fluidului conținut de acestea, directivă care va intra în vigoare la 1 iunie 2015, odată cu abrogarea Directivei 67/548/CEE. O astfel de aliniere pune în aplicare în interiorul UE sistemul general armonizat de clasificare și etichetare a produselor chimice, adoptat la nivel internațional în cadrul structurii Organizației Națiunilor Unite (ONU).

2.3 Obligațiile operatorilor economici și cerințe în materie de trasabilitate

2.3.1 Deosebit de relevante pentru Comitet sunt prevederile în materie de trasabilitate a produselor și de obligații ale operatorilor economici, în special:

- obligația importatorilor, a reprezentanților autorizați și a distribuitorilor de a verifica marcajul CE al produselor, însoțit de documentele necesare și de informații privind trasabilitatea;

⁽¹⁾ JO C 120, 16.5.2008, p. 1.

⁽²⁾ JO L 218, 13.8.2008, p. 30; JO C 120, 16.5.2008, p. 1.

⁽³⁾ JO C 181, 21.6.2012, p. 105.

⁽⁴⁾ JO L 353, 31.12.2008, p. 1.

⁽⁵⁾ Organisme notificate = organisme (notificate de statele membre Comisiei) răspunzătoare cu evaluarea conformității, care efectuează teste pe produse, le examinează și le certifică.

⁽⁶⁾ JO C 120, 16.5.2008, p. 1.

⁽⁷⁾ JO C 181, 21.6.2012, p. 105.

- obligația producătorilor de a furniza instrucțiuni și informații de siguranță într-un limbaj care poate fi ușor înțeles de către consumatori și alți utilizatori;
- trasabilitatea de-a lungul întregului lanț de aprovizionare: producători, reprezentanți autorizați și importatori;
- pentru fiecare operator economic, obligativitatea de a dovedi autorităților de la cine a achiziționat produsul și cui l-a furnizat.

2.3.2 Pentru orice echipament sub presiune introdus pe piață trebuie să fie aplicate astfel de garanții de trasabilitate, respectându-se principiul proporționalității procedurilor și a sarcinilor de certificare, în special pentru întreprinderile mici și pentru produsele care nu sunt de serie sau sunt de serie limitată.

2.3.3 La fel de importantă este o supraveghere mai eficientă a pieței și o mai mare armonizare a nivelurilor de competență ale organismelor notificate de evaluare a conformității, cu prevederi adecvate, universal obligatorii, pentru a se garanta cea mai mare imparțialitate și eficiență în întreaga Uniune și condiții echitabile de concurență pentru toți producătorii.

2.3.4 Indicatorii care permit monitorizarea reducerii numărului de produse neconforme de pe piață și îmbunătățirea calității serviciilor de evaluare trebuie să se bazeze pe informațiile obținute prin intermediul sistemului RAPEX și al procedurilor de notificare a clauzei de salvagardare, instituite în temeiul directivei, precum și pe baza de date NANDO ⁽⁸⁾.

2.3.5 Comitetul consideră că, în cazul în care se vor acorda Comisiei competențe de executare a noii directive reformate, în conformitate cu Regulamentul (UE) 182/2011 din 16 februarie

2011, acest lucru trebuie să aibă loc cu deplina respectare a garanțiilor de informare a Consiliului și a Parlamentului și, dacă este cazul, a statului membru interesat.

3. Observații generale

3.1 Comitetul salută reformarea directivei DEP din 1997 și apreciază eforturile depuse de Comisie pentru adaptarea reglementării europene privind echipamentele sub presiune la evoluția internațională și la noul cadru legislativ intern.

3.2 CESE subliniază importanța garantării respectării depline a principiului liberei circulații a mărfurilor sigure și conforme, pentru ca produsele comercializate legal într-un stat membru să poată fi comercializate fără dificultăți pe tot teritoriul UE, asigurându-se deplina trasabilitate a produselor, precum și supravegherea pieței, aplicată în mod uniform, eficace și eficient.

3.3 Principiul proporționalității procedurilor și a sarcinilor legate de certificare, în special pentru întreprinderile mai mici și pentru produsele care nu sunt de serie sau sunt de serie limitată, ar trebui luat în mai mare măsură în considerare: CESE consideră că o revizuire a reglementării precum cea propusă ar fi necesitat o fișă de evaluare explicită a impactului pentru IMM-uri, în plus față de analizele de impact și consultările realizate.

3.4 O supraveghere generalizată și mai eficientă a pieței și o mai mare armonizare a nivelurilor de competență ale organismelor notificate de evaluare a conformității nu ar trebui să aibă loc numai prin mecanisme de sancționare, ci și, mai ales, cu sprijinul unor acțiuni europene de formare punctuale.

3.5 Noua reglementare revizuită ar trebui să facă obiectul unor verificări și rapoarte periodice către instituțiile UE, coroborate cu indicatorii RAPEX privind evoluția contravențiilor privind documentația de conformitate și siguranța generală a echipamentelor sub presiune puse la dispoziție pe piață.

Bruxelles, 16 octombrie 2013

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Henri MALOSSE

⁽⁸⁾ Cf. <http://ec.europa.eu/enterprise/newapproach/nando/>

Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de adaptare la articolul 290 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene a unei serii de acte juridice care prevăd utilizarea procedurii de reglementare cu control

COM(2013) 451 final – 2013/0218 (COD)

și propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de adaptare la articolul 290 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene a unei serii de acte juridice din domeniul justiției care prevăd utilizarea procedurii de reglementare cu control

COM(2013) 452 final – 2013/0220 (COD)

(2014/C 67/21)

Raportor general: **dl PEGADO LIZ**

La 16 septembrie 2013 și la 4 iulie 2013, în conformitate cu articolele 33, 43 alineatul (2), 53 alineatul (1), 62, 64 alineatul (2), 91, 100 alineatul (2), 114, 153 alineatul (2) punctul b), 168 alineatul (4) punctul b), 172, 192 alineatul (1), 207 și 338 alineatul (1) din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (TFUE), Consiliul Uniunii Europene și, respectiv, Parlamentul European au hotărât să consulte Comitetul Economic și Social European cu privire la

Propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de adaptare la articolul 290 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene a unei serii de acte juridice care prevăd utilizarea procedurii de reglementare cu control

COM(2013) 451 final – 2013/0218 (COD).

La 4 iulie 2013, în conformitate cu articolul 81 alineatul (2) din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (TFUE), Parlamentul European a hotărât să consulte Comitetul Economic și Social European cu privire la

Propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de adaptare la articolul 290 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene a unei serii de acte juridice din domeniul justiției care prevăd utilizarea procedurii de reglementare cu control

COM(2013) 452 final – 2013/0220 (COD).

Având în vedere caracterul urgent al lucrărilor, Comitetul Economic și Social European l-a desemnat pe dl PEGADO LIZ ca raportor general în cadrul celei de-a 493-a sesiuni plenare din 16 și 17 octombrie 2013 (ședința din 16 octombrie) și a adoptat prezentul aviz cu 110 voturi pentru și 6 abțineri.

1. Concluzii și recomandări

1.1 Obiectul celor două propuneri de regulament din 27 iunie 2013 [COM (2013)451 final și COM (2013)452 final], în legătură cu care Comitetului Economic și Social European (CESE) i s-a solicitat avizul, este de a alinia „în bloc” la noul regim al actelor delegate 165 de instrumente legislative care erau acoperite inițial de regimul PRC.

1.2 Acest demers a fost solicitat de Parlamentul European cu sprijinul Consiliului în vederea alinierii vechilor practici de „comitologie” la procedura de delegare stabilită în articolul 290 din TFUE.

1.3 CESE sprijină inițiativa Comisiei, dat fiind că este necesară pentru securitatea izvoarelor de drept ale Uniunii și pentru că urmărește un obiectiv de simplificare și eficiență.

1.4 CESE reamintește că raportul său detaliat privind procedura de delegare a fost recent adoptat și recomandă ca acesta să fie luat în considerare pentru înțelegerea prezentului aviz.

1.5 Într-adevăr, această aliniere în bloc a 165 de instrumente juridice (regulamente, directive și decizii) care țin de douăsprezece domenii diferite ridică numeroase probleme juridice și practice.

1.6 Unele aspecte din procedura de delegare rămân încă neclare. Astfel, conceptul de „elemente neesențiale” mai trebuie să fie definit. Ar trebui să fie făcută și o evaluare exactă a funcționării mecanismului.

1.7 Unele propuneri de regulamente cuprind opțiuni care nu țin seama de cadrul stabilit de actele juridice de bază și stipulează chiar că delegarea se va face pentru o perioadă nedeterminată sau fixează termene foarte scurte pentru controlul exercitat de Parlamentul European și de Consiliu.

1.8 Având în vedere observațiile sale generale și specifice, CESE recomandă Comisiei să își nuanțeze abordarea alinierii „în bloc”, prin acordarea unei atenții mai mari trăsăturilor specifice ale anumitor acte legislative de bază.

1.9 De asemenea, CESE recomandă Consiliului și Parlamentului să dea dovadă de vigilență maximă și să evalueze amănunțit toate actele legislative care fac parte din această inițiativă de „alinieră”.

2. Introducere

2.1 Tratatul de la Lisabona, intrat în vigoare la 1 decembrie 2009, face distincția între competența conferită Comisiei de a adopta acte fără caracter legislativ și cu domeniu de aplicare general, care completează sau modifică anumite elemente neesențiale ale actului legislativ, competență prevăzută de articolul 290 din TFUE (procedura de delegare), și cea de a adopta actele de punere în aplicare, prevăzută de articolul 291 din TFUE (procedura de executare).

2.2 Aceste două competențe fac obiectul unor cadre juridice diferite.

2.2.1 Punerea în aplicare a competențelor de delegare este prevăzută de instrumente fără forță obligatorie:

— comunicarea Comisiei către Parlamentul european și către Consiliu – Punerea în aplicare a articolului 290 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene ⁽¹⁾;

— „înțelegerea comună privind actele delegate” („*common understanding on delegated acts*”) încheiată între Parlament, Consiliu și Comisie;

— articolele 87 a și 88 din Regulamentul de procedură al Parlamentului European, astfel cum a fost modificat prin Decizia din 10 mai 2012 ⁽²⁾.

2.2.1.1 Comitetul a adoptat recent un raport de informare amănunțit privind procedura de delegare, a cărui lectură este recomandată insistent pentru înțelegerea prezentului aviz ⁽³⁾.

⁽¹⁾ COM(2009) 673 final, din 9.12.2009.

⁽²⁾ Doc. A7-0072/2012.

⁽³⁾ Raport de informare privind „O mai bună legiferare: acte de punere în aplicare și acte delegate” <http://www.esc.europa.eu/?i=portal.fr-int-opinions&itemCode=24245>

2.2.2 Punerea în aplicare a competențelor de executare prevăzute la articolul 291 din TFUE este încadrată de instrumente obligatorii din punct de vedere juridic:

— Regulamentul 182/2011 ⁽⁴⁾ (numit în continuare „Regulamentul privind procedura comitetelor”) care prevede două proceduri: procedura de consultare și procedura de examinare;

— Decizia 1999/468/CE ⁽⁵⁾ (numită în continuare „Decizia privind procedura comitetelor”), astfel cum a fost modificată în 2006 pentru a consolida competența de control a Parlamentului și a Consiliului, care prevede procedura de reglementare cu control (numită în continuare „PRC”).

2.2.3 PRC a fost utilizată pentru adoptarea măsurilor de executare, care modifică elemente neesențiale din actele legislative de bază. Formularea articolului 5 a din „Decizia privind procedura comitetelor” ⁽⁶⁾ este foarte asemănătoare cu definiția actelor delegate. Într-adevăr, un act delegat, astfel cum este definit în articolul 290 din TFUE este un act „cvasi-legislativ” adoptat de Comisie în scopul de a completa sau modifica „anumite elemente neesențiale ale actului legislativ”.

2.2.4 Tocmai datorită acestei similitudini, articolul 5 a din Decizia privind procedura comitetelor și PRC au rămas provizoriu valabile între 2009 și 2014, dat fiind că obiectivul Comisiei este acela de a utiliza această perioadă limitată pentru a adapta dispozițiile actuale, care prevăd PRC, la regimul actelor delegate.

2.2.5 Ca atare, în urma unei *solicitări* a Parlamentului European ⁽⁷⁾, Comisia a efectuat o „alinieră” a câtorva regulamente, directive și decizii, cu sprijinul Consiliului ⁽⁸⁾.

Obiectul propunerilor de regulamente *omnibus*, în legătură cu care Comitetului i s-a solicitat un aviz este de a face această aliniere „în bloc”.

3. Propunerile Comisiei

3.1 Comisia a publicat două propuneri de regulament:

— unul se referă la „o serie de acte juridice” [COM (2013)451 final];

— celălalt se referă la „o serie de acte juridice din domeniul justiției”, [COM (2013)452 final].

⁽⁴⁾ JO L 55, 28.2.2011, p. 13.

⁽⁵⁾ JO L 184, 17.7.1999, p. 23.

⁽⁶⁾ Introdusă prin Decizia Consiliului din 17 iulie 2006 (JO L 200, 22.7.2006, p. 11).

⁽⁷⁾ Rezoluția PE din 5 mai 2010 (P7-TA (2010) 0127), punctul 18.

⁽⁸⁾ Declarația Comisiei JO L 55, 28.2.2011, p. 19.

Un al treilea pachet de propuneri este încă în studiu și ar trebui să apară în curând.

3.2 Propunerea privind „o serie de acte juridice” urmărește să transfere în bloc, de la PRC la procedura de delegare, 160 de acte legislative (regulamente, directive și decizii) referitoare la unsprezece domenii diferite:

- rețele de comunicare, conținut și tehnologie;
- ocuparea forței de muncă, afaceri sociale și incluziune;
- politici climatice;
- energie;
- întreprinderi și industrie;
- mediu;
- statistică;
- piață internă și servicii;
- mobilitate și transporturi;
- sănătate și consumatori;
- fiscalitate și uniunea vamală.

3.2.1 Acest text constă dintr-o expunere de motive, din propunerea de regulament și dintr-o simplă anexă în care sunt enumerate actele care fac obiectul transferului de la PRC la procedura de delegare.

3.3 Propunerea privind „o serie de acte juridice din domeniul justiției” face obiectul unui text separat în sensul că temeiul juridic al acestora figurează în titlul V din TFUE și că acestea nu se referă la toate statele membre. Într-adevăr, în conformitate cu articolele 1 și 2 din Protocolul nr. 22 privind poziția Danemarcei, anexat la TFUE, acestui stat membru nu i se va impune regulamentul propus.

3.3.1 Propunerea de regulament prevede adaptarea la articolul 290 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene a actelor juridice din domeniul justiției vizează cinci regulamente referitoare la:

- obținerea de probe în materie civilă și comercială;
- titlul executoriu european pentru creanțele necontestate;
- procedura europeană de somație de plată;

— procedura europeană cu privire la cererile cu valoare redusă;

— notificarea și comunicarea în statele membre a actelor judiciare și extrajudiciare în materie civilă și comercială.

4. Observații generale

4.1 Comisia propune regulamente *omnibus* privind alinierea în bloc a mai multor regulamente, directive și decizii, în loc de a adopta o propunere de regulament pentru fiecare dintre instrumentele în cauză.

4.1.1 Comisia a utilizat deja această metodă în 2006 pentru a introduce PRC. A folosit o comunicare pentru a adapta de urgență 25 de regulamente și directive, inclusiv Directiva 2005/1/CE din 9 martie 2005, „în scopul instituirii unei noi structuri de organizare pentru comitetele competente din domeniul serviciilor financiare”⁽⁹⁾. O altă inițiativă este comunicarea Comisiei din 2007 privind adaptarea la PRC a unei alte serii de acte enumerate în patru anexe⁽¹⁰⁾. Cu această ocazie, CESE a făcut observații și recomandări⁽¹¹⁾.

4.1.2 Comisia nu a procedat până acum la o aliniere de asemenea amploare.

4.1.3 Comitetul observă că propunerile de regulament ilustrează amploarea competențelor Comisiei, deoarece acestea prevăd domeniul de aplicare, amploarea și durata de care dispun Consiliul și Parlamentul pentru a ridica obiecții.

4.1.4 Această alegere este de înțeles din punctul de vedere al vitezei și al simplificării procedurii, dar generează numeroase întrebări.

a) Perioadă nedeterminată

4.2 Articolul 2 din cele două propuneri de regulament prevede că competența de a adopta acte delegate în acest mandat este „conferită [...] pe o perioadă de timp nedeterminată”.

4.2.1 Comitetul reamintește că, în conformitate cu articolul 290 din TFUE, durata delegării de competențe trebuie stabilită în mod explicit de actul legislativ de bază și că, până în prezent, cu câteva excepții, delegările sunt, în principiu, stabilite pentru o durată determinată, putând fi reînnoite dacă este cazul, pe baza unui raport privind punerea în aplicare a delegării.

⁽⁹⁾ COM(2006) 900 până la 926 final.

⁽¹⁰⁾ COM(2007) 740 final, COM(2007) 741 final, COM(2007) 824 final, COM(2007) 822 final și COM(2008) 71 final.

⁽¹¹⁾ JO C 161, 13.7.2007, p. 45 și JO C 224, 30.8.2008, p. 35.

4.2.2 Comitetul observă că preferința Comisiei pentru delegările pe o durată nedeterminată ⁽¹²⁾ nu este împărțită de către Parlament ⁽¹³⁾. În plus, propunerea de regulament *omnibus* elimină obligația de a transmite rapoarte periodice cu privire la punerea în aplicare a măsurilor stabilite în actele de bază ⁽¹⁴⁾.

4.2.3 Prin urmare, CESE se întreabă dacă regulamentele „de aliniere” propuse de Comisie pot ajunge să prevadă că delegarea se va face pentru o perioadă nedeterminată în toate cazurile, indiferent de domeniul în cauză.

b) Controlul efectuat de către Parlamentul European și Consiliu

4.3 În plus, așa cum a subliniat Comitetul în raportul de informare privind actele delegate, delegarea de competențe este supusă controlului de către Consiliu și Parlament, care pot revoca competența de delegare în orice moment, pot prezenta obiecții cu privire la actul delegat adoptat de Comisie, în mod normal în termen de două luni de la notificarea actului delegat respectiv către Consiliu și Parlamentul European sau pot informa Comisia în același termen de două luni, în legătură cu intenția lor de a nu prezenta obiecții. Acest termen de două luni poate fi prelungit în principiu la cererea Parlamentului European sau a Consiliului.

4.3.1 Articolul 5 a alineatele (3) – (6) din Decizia privind procedura comitetelor prevedea un sistem complex de termene diferite care, în măsura în care măsurile avute în vedere de Comisie erau sau nu în conformitate cu avizul Comitetului, puteau să varieze de la 4 luni la 2 luni, în funcție de instituția despre care era vorba: de Consiliu sau de Parlamentul European.

Prin derogare de la acest regim „normal”, în articolul 5 a alineatul (5) litera b) se prevedea că aceste termene puteau fi scurtate „în cazuri excepționale temeinic justificate” din „motive de randament”, dar fără a specifica un anumit interval de timp.

În plus, alineatul (6) prevedea un regim special cu un termen de o lună, prevăzut obligatoriu în prealabil în actul de bază pentru cazuri foarte specifice, în cazul în care nu se poate aplica regimul normal din „motive de maximă urgență”.

4.3.2 Articolul 2 alineatul (6) din propunerea de regulament privind adaptarea la articolul 290 din TFUE a unei serii de acte juridice se referă la o astfel de posibilitate de derogare, dar se mulțumește să prevadă că, „în cazuri excepționale justificate în mod corespunzător”, termenul normal în care Parlamentul și Consiliul pot formula obiecții la actul delegat se poate reduce la o lună ⁽¹⁵⁾.

⁽¹²⁾ COM(2009) 673 final, din 9.12.2009, punctul 3.2.

⁽¹³⁾ *Common Understanding*, punctul IV.

⁽¹⁴⁾ La fiecare 3 ani, de exemplu, în Directiva 2006/21/CE din 15 martie 2006 privind gestionarea deșeurilor din industriile extractive.

⁽¹⁵⁾ În schimb, propunerea de regulament care prevede adaptarea la articolul 290 din TFUE a actelor juridice din domeniul justiției nu prevede această posibilitate.

4.3.3 Noul sistem pare să limiteze marja de manevră de care dispun Consiliul și Parlamentul pentru a-și exercita competențele de control.

4.3.4 Comitetul își pune întrebări în special cu privire la posibilitatea ca Parlamentul și Consiliul să-și exercite în mod eficient competențele de control asupra a 165 de acte delegate în termene atât de scurte.

c) Elemente neesențiale

4.4 Așa cum s-a evidențiat în raportul de informare, Comitetul subliniază că procedura de delegare privește adoptarea de acte delegate care se referă la elemente „neesențiale” prevăzute în actele legislative adoptate în comun de Consiliu și Parlament.

4.4.1 Propunerile de regulament ale Comisiei se referă la 12 domenii diferite.

4.4.2 Caracterul juridic exact al actelor delegate fiind destul de vag, iar domeniile reglementate de aceste propuneri de regulament fiind atât ample, cât și sensibile, se poate contesta, după cum se va explica mai jos, caracterul „neesențial” al anumitor măsuri.

4.4.3 În plus, conceptul de „măsuri neesențiale” primește o interpretare din partea Curții care variază în funcție de domeniile în cauză. Astfel, la data de 5 septembrie 2012, Marea Cameră a Curții de Justiție a Uniunii Europene a recunoscut că domeniul drepturilor fundamentale ale persoanelor ține de prerogativele legiuitorului și, prin urmare, nu ar trebui să facă niciodată obiectul unei delegări către Comisie ⁽¹⁶⁾.

4.4.4 Pe de altă parte, Curtea de Justiție a UE nu a avut încă ocazia de a se pronunța asupra punerii în practică, ca atare, a competenței delegate a Comisiei. Curtea a fost sesizată doar într-o primă cauză, cea supranumită „a substanțelor biocide”, fiind vorba de o acțiune în anulare înaintată de Comisie împotriva articolului 80 alineatul (1) din Regulamentul (UE) nr. 528/2012 al Parlamentului European și al Consiliului din 22 mai 2012 ⁽¹⁷⁾.

⁽¹⁶⁾ Cauza C-355/10, Parlamentul/Consiliu, referitoare la supravegherea frontierelor externe maritime ale Uniunii și la competența specifică a poliției de frontieră de a returna persoanele imigrate în statul terț de unde a plecat nava inspectată.

⁽¹⁷⁾ Cauza C-427/12, Comisia Europeană/Parlamentul European și Consiliul Uniunii Europene. Această cauză se referă la punerea la dispoziție pe piață și la utilizarea produselor biocide, prevăzând adoptarea de măsuri de stabilire a taxelor care se plătesc Agenției Europene pentru Produse Chimice printr-un act de punere în aplicare, potrivit articolului 291 TFUE, iar nu printr-un act delegat, în conformitate cu articolul 290 TFUE. Potrivit Comisiei, actul pe care aceasta este chemată să îl adopte în temeiul articolului 80 alineatul (1) din Regulamentul (UE) nr. 528/2012 ar fi în realitate un act delegat în sensul articolului 290 TFUE, întrucât urmărește să completeze anumite elemente neesențiale ale actului legislativ.

Întrucât acțiunea a fost introdusă la 19 septembrie 2012, Curtea ar urma să se pronunțe în cel mai bun caz la sfârșitul anului 2013 sau la începutul anului 2014, după audierea concluziilor avocatului general.

5. Observații specifice

5.1 În cea mai mare parte a propunerilor examinate în prezentul aviz, Comisia adaptează în mod adecvat și rezonabil PRC la regimul actelor delegate prevăzute la articolul 290 din TFUE. Unele situații generează însă îndoieli și dificultăți specifice.

a) Neclarități în ceea ce privește regimul

5.2 Cele mai multe instrumente juridice în cauză conțin o trimitere explicită la articolul 5 a din Decizia Consiliului din 17 iulie 2006 ⁽¹⁸⁾ – numită „Decizia privind procedura comitetelor” – care a instituit PRC și a prevăzut necesitatea de a recurge la această procedură pentru adoptarea de „măsuri cu caracter general concepute în vederea modificării unor elemente neesențiale ale unui act de bază”. Și totuși, această modificare de regim stabilit prin decizia din 28 iunie 1999 nu a intrat în vigoare decât la 24 iulie 2006.

5.2.1 Astfel, niciunul din instrumentele juridice vizate de operațiunea de „alinieră” înainte de această dată nu precizează care sunt măsurile care fac obiectul PRC. Într-adevăr, doar prin decizia din iulie 2006 a fost adăugat un nou alineat (2) la articolul 2 din decizia din iunie 1999. Acest alineat prevede pentru prima dată adoptarea de măsuri care au un domeniu general de aplicare și care sunt destinate să modifice elemente neesențiale ale unui act de bază.

5.2.2 Toate aceste acte legislative nu conțin, prin urmare, decât formule ⁽¹⁹⁾ precum „este necesar ca măsurile de punere în aplicare a prezentei directive să fie adoptate în conformitate cu Decizia 1999/468/CE a Consiliului din 28 iunie 1999”, „Comisia este asistată de către un comitet” și „în cazul în care se face trimitere la prezentul alineat, se aplică articolele 5 și 7 din Decizia 1999/468/CE, având în vedere articolul 8 din decizia respectivă”.

5.2.3 Comitetul reamintește că tranziția de la PRC la regimul delegării duce la eliminarea avizelor comitetelor de care este nevoie în cadrul PRC. Acestea sunt totuși păstrate pentru măsurile de punere în aplicare prevăzute la articolul 291 din TFUE.

5.2.4 O etapă de control al caracterului „neesențial” al „anumitor elemente” ale actului legislativ de bază a fost, prin urmare, eliminată.

5.2.5 În special actele care au precedat „Decizia privind procedura comitetelor” sunt incluse în lista anexată la propunerea de regulament al Comisiei. Aceste acte fuseseră

totuși publicate înainte ca procedura de comitetelor să fie sistematizată, referințele la măsuri fiind, prin urmare, extrem de vagi, un exemplu fiind „adaptarea la progresul tehnic” (Directiva din 20 mai 1975 privind generatoarele de aerosoli) ⁽²⁰⁾.

b) Identificarea domeniului de aplicare

5.3 Identificarea domeniului de aplicare al articolului 5 a la „elementele neesențiale” ale anumitor acte juridice de bază lasă uneori de dorit. De exemplu, formula generală „măsurile care vizează modificarea elementelor neesențiale din prezentul regulament”, din Regulamentul CE 661/2009 privind siguranța generală a autovehiculelor, fără nicio altă precizare, nu este satisfăcătoare.

5.3.1 Uneori, articolul 5 a se aplică unor aspecte al căror caracter „neesențial” este destul de îndoielnic. Acest lucru este valabil, de exemplu, în următoarele cazuri:

- Regulamentul (CE) nr. 715/2009 privind condițiile de acces la rețelele pentru transportul gazelor naturale (articolul 23);
- Regulamentul (CE) nr. 714/2009 privind condițiile de acces la rețea pentru schimburile transfrontaliere de energie electrică;
- articolele 23 alineatele (1) și (4) și 40 alineatul (3) din Directiva 2006/123/CE din 12 decembrie 2006 privind serviciile în cadrul pieței interne, în ceea ce privește caracterul adecvat – din punctul de vedere al tipului de risc și al amplitudinii acestuia – al asigurării de răspundere civilă profesională;
- articolele 12, 34 alineatul (1) și 35 alineatul (2) din Regulamentul (CE) nr. 1371/2007 din 23 octombrie 2007 privind drepturile și obligațiile călătorilor din transportul feroviar.

c) Domenii legate de drepturile fundamentale

5.4 Unele măsuri care par „neesențiale”, precum adaptarea anexelor directivelor, pot totuși să dea naștere la îndoieli privind consecințele lor asupra protecției anumitor drepturi fundamentale.

5.4.1 Ca exemple pot fi citate:

- anexele la Regulamentul (CE) nr. 1338/2008 din 16 decembrie 2008 privind statisticile comunitare referitoare la sănătatea publică, precum și la sănătatea și siguranța la locul de muncă [articolele 9 și 10 alineatul (2)];

⁽¹⁸⁾ JO L 200, 22.7.2006, p. 11.

⁽¹⁹⁾ A se vedea, de exemplu, Directiva 2006/25/CE, Directiva 89/391/CEE sau Directiva 2003/10/CE.

⁽²⁰⁾ O modalitate adecvată de a face referire la „progresul științific și tehnic” poate fi găsită în Regulamentul CE 1272/2008, din 16 decembrie 2008 privind etichetarea și ambalarea sau în Directiva 2008/56/CE din 17 iunie 2008 privind strategia pentru mediul marin.

- temele care trebuie acoperite în recensământul populației și al locuințelor [Regulamentul (CE) nr. 763/2008 din 9 iulie 2008];
- anexele la Directiva 2006/126/CE din 20 decembrie 2006 privind permisele de conducere;
- derogările la anexele la Regulamentul (CE) nr. 183/2005 din 12 ianuarie 2005 de stabilire a cerințelor privind igiena furajelor [articolele 28 și 31 alineatul (2)];
- anexele la Regulamentul (CE) nr. 852/2004 din 29 aprilie 2004 privind igiena produselor alimentare [articolele 13 alineatul (2) și 14];
- modificările la anexele care conțin formulare pentru exercitarea anumitor drepturi, cum este de exemplu cazul titlului executoriu european pentru creanțele necontestate [Regulamentul (CE) nr. 805/2004 din 21 aprilie 2004], al procedurii europene de somație de plată [Regulamentul (CE) nr. 1896/2006 din 12 decembrie 2006], al procedurii

europene cu privire la cererile cu valoare redusă [Regulamentul (CE) nr. 861/2007 din 11 iulie 2007] și al notificării sau comunicării în statele membre a actelor judiciare și extrajudiciare [Regulamentul (CE) nr. 1393/2007 din 13 noiembrie 2007].

5.4.2 Trebuie semnalate și cazuri mai sensibile, cum ar fi cele în care o parte fundamentală a legislației referitoare la o anumită temă va fi acoperită prin acte delegate, ca de exemplu:

- procedura prevăzută de Regulamentul (CE) nr. 868/2004 din 21 aprilie 2004 pentru asigurarea protecției „împotriva subvenționării și practicilor tarifare neloiale ale țărilor nemembre, care cauzează prejudicii operatorilor de transport aerian comunitari prin furnizarea de servicii aeriene similare”
- sau definirea elementelor componente ale dobânzii anuale efective (DAE) în cadrul creditului pentru consumatori [articolele 19 alineatul (5) și 25 alineatul (2), Directiva 2008/48/CE din 23 aprilie 2008].

Bruxelles, 16 octombrie 2013

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Henri MALOSSE

Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de recomandare a Consiliului cu privire la măsurile de integrare efectivă a romilor în statele membre

COM(2013) 460 final – 2013/0229 (NLE)

(2014/C 67/22)

Raportor: **dl Ákos TOPOLÁNSZKY**

La 26 iunie 2013, în conformitate cu articolul 19 alineatul (1) și cu articolul 22 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, Comisia Europeană a hotărât să consulte Comitetul Economic și Social European cu privire la

„Propunerea de recomandare a Consiliului cu privire la măsurile de integrare efectivă a romilor în statele membre”

COM(2013) 460 final – 2013/0229 (NLE).

Secțiunea pentru ocuparea forței de muncă, afaceri sociale și cetățenie, însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 3 octombrie 2013.

În cea de-a 493-a sesiune plenară, care a avut loc la 16 și 17 octombrie 2013 (ședința din 17 octombrie), Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz cu 135 de voturi pentru, 4 voturi împotriva și 6 abțineri.

1. Concluzii și recomandări

1.1 Comitetul salută propunerea Comisiei Europene pentru o recomandare a Consiliului și recunoaște, cu regret, că este necesară includerea unui pachet de măsuri, care să poată fi prezentat și sub forma unui program minim de implementare.

1.2 De asemenea, Comitetul deplânge faptul că, așa cum se menționează și în expunerea de motive a recomandării, realizarea obiectivelor strategiei-cadru la nivel european se confruntă în permanență cu dificultăți grave privind punerea în aplicare și angajamentul politic la nivel național, regional și local.

1.3 Comitetul atrage atenția asupra lacunelor evidențiate în documentele de analiză ale organizațiilor societății civile cu privire la strategia-cadru și programele strategice de la nivel național. Este absolut necesar ca, în baza indicilor furnizate de părțile interesate, acestea să fie luate în serios și remediate, prin elaborarea și punerea în aplicare, într-o perioadă determinată, a unor soluții eficiente și cuprinzătoare la nivelul politicilor publice.

1.4 CESE consideră că partea din propunere care se referă la măsurile politice orizontale este superficială și invită Comisia să elaboreze în detaliu, să definească mai concret cerințele formulate în cele patru domenii, sprijinind punerea lor în aplicare prin prezentarea celor mai bune practici.

1.5 Comitetul este de părere, în lumina concluziilor exprimate în expunerea de motive a propunerii de recomandare ⁽¹⁾ și a înrăutățirii situației socioeconomice ca urmare a

crizei economice, ca Consiliul, făcând uz de competențele sale, să adopte acte juridice constrângătoare pentru a atenua agravarea situației precare și a stării de sărăcie care periclitează viața cetățenilor și pentru a combate efectele cele mai grave ale discriminării, rasismului și atitudinii antițigănești.

1.6 Comitetul preconizează, în special în cazul unor condiții de viață extrem de defavorizate, definirea unor cadre clare de aplicare a drepturilor omului, precum și elaborarea - necesară de mult timp - a unor indicatori și indici de referință pentru evaluarea unor astfel de condiții de viață.

1.7 Recomandă ca evaluarea implementării strategiilor să fie realizată de grupuri de experți independenți, care să aibă la dispoziție instrumentele juridice și garanțiile necesare în materie de etică în cercetare; de asemenea, trebuie garantată finanțarea activității acestora și transparența utilizării fondurilor.

1.8 Trebuie consolidată, prin intermediul garanțiilor juridice și de altă natură necesare, funcționarea autorităților responsabile cu implementarea tratamentului egal, actori-cheie ai politicii de combatere a discriminării, a punctelor de contact naționale care joacă un rol esențial în punerea în aplicare a strategiilor, precum și a cooperării acestor diferite instanțe cu grupurile de populație vizate.

1.9 Condiția pentru sporirea eficacității implementării strategiilor și recâștigarea încrederii celor vizați este implicarea și mobilizarea reale a romilor în toate domeniile de intervenție. Comitetul recomandă și se așteaptă la extinderea cadrului conceptual de cooperare, promovarea unei culturi de conciliere dincolo de simpla consultare și formulează recomandări în acest sens.

⁽¹⁾ „...în ciuda faptului că statele membre au competențe în domeniul integrării romilor, acțiunile prevăzute până în prezent nu sunt suficiente. Din cauza faptului că nu există o abordare armonizată a problematicei romilor, diferențele între statele membre sunt tot mai pronunțate.”

1.10 Comitetul subliniază că factorii de decizie trebuie să se distanțeze în mod clar de orice declarații rasiste, violente și cu un pronunțat caracter discriminatoriu la adresa romilor; de asemenea, insistă asupra necesității de a denunța în mod deschis și consecvent fenomenele de violență rasistă și discursurile care instigă la ură, precum și asupra elaborării unor instrumente juridice, administrative, de reglementare și de informare, care să poată fi utilizate eficient în combaterea unor astfel de manifestări.

2. Context

2.1 La 5 aprilie 2011, Comisia a adoptat un cadru al UE privind strategiile naționale, până în 2020, privind integrarea romilor ⁽²⁾, creând în sfârșit, după o lungă așteptare, posibilitatea desfășurării de acțiuni concertate pentru reducerea sărăciei și a segregării care afectează și comunitatea romilor. În iunie 2011, Consiliul a aprobat acest document ⁽³⁾ și a invitat statele membre să adopte, înainte de încheierea anului 2011, strategii naționale de integrare a romilor.

2.2 În conformitate cu dispozițiile prevăzute de cadru, Comisia Europeană realizează un raport anual privind stadiul punerii în aplicare a strategiilor. În 2012, ea a efectuat prima sa evaluare ⁽⁴⁾ a strategiilor prezentate de statele membre, a adoptat concluzii orizontale și, într-un document anexat, a analizat punctele forte și punctele slabe identificate în strategii fiecărui stat membru ⁽⁵⁾.

2.3 Asociațiile care au ca scop reprezentarea romilor au urmărit îndeaproape procesul de elaborare a acestor strategii și au exprimat, în numeroase documente, punctele de vedere sau rezervele cu privire la anumite aspecte și, totodată, au evaluat strategiile ⁽⁶⁾.

2.4 Toate aceste analize au dat la iveală importante lacune în strategiile statelor membre. În opinia organizațiilor societății civile, conținuturile orizontale și deficiențele acestora constituie o problemă importantă. Exemple de astfel de lacune sunt:

- a) absența măsurilor de combatere a discriminării;
- b) lipsa măsurilor ce vizează promovarea „accesului deplin”;
- c) lipsa măsurilor menite să asigure recunoașterea și consolidarea demnității umane a romilor și a comunității lor dincolo de domeniul de aplicare a justiției;
- d) lipsa măsurilor care vizează eliminarea disparităților existente în interiorul societății rome, manifestările de defavorizare

⁽²⁾ COM(2011) 173 final.

⁽³⁾ Concluziile Consiliului privind cadrul UE pentru strategiile naționale de integrare a romilor până în 2020.

⁽⁴⁾ COM(2012) 226 final.

⁽⁵⁾ SWD(2012) 133 final.

⁽⁶⁾ Analysis of National Roma Integration Strategies [Analiza strategiilor naționale de integrare a romilor], ERPC, martie 2012.

extrem de grave, în special lipsa măsurilor menite să atenueze dificultățile serioase cu care se confruntă femeile și copiii;

- e) lipsa măsurilor de mobilizare și incitare a romilor, a comunităților lor și a organizațiilor societății civile dedicate lor, în vederea punerii în aplicare a strategiilor.

2.5 Documentele de analiză citate anterior ale Comisiei Europene nu reacționează la aceste lacune fundamentale constatate în strategiile statelor membre în ceea ce privește condamnarea, atenuarea și suprimarea diferitelor manifestări ale handicapului social și societal pe care îl generează aceste lacune, care ating aspecte dintre cele mai grave, respectiv încălcarea drepturilor omului. Astfel, nu se insistă suficient asupra violării „tradiționale” a drepturilor omului și ale „tinerei generații”, de exemplu:

- a) tratamentul ilegal al ființei umane, manifestat prin fenomenul prostituției și problema locurilor de muncă în regim de „sclavie”;
- b) dreptul fundamental al femeilor rome de a dispune de propriul corp și de a avea acces liber la planificare familială, precum și practicarea, în unele cazuri, a sterilizării forțate, fără consimțământul persoanei în cauză;
- c) formele de mizerie și sărăcie extreme, care încalcă drepturile omului, nesatisfacerea nevoilor vitale (de exemplu, lipsa accesului la apă potabilă sau la îngrijiri de sănătate în cazul persoanelor care trăiesc la periferie sau în tabere etc.);
- d) în fine, obiectivele și măsurile de combatere a rasismului, menite să garanteze siguranța vieții și a bunurilor romilor și a comunității acestora, precum și a respectării drepturilor lor și să consolideze protecția împotriva agresiunilor rasiale sunt insuficiente.

2.6 CESE a consacrat două avize strategiei-cadru și strategiilor naționale de integrare a romilor. Avizul precedent ⁽⁷⁾, care se referă la chestiunea responsabilizării sociale și a integrării romilor, aprobă strategia-cadru, evocă, din perspectiva elaborării și punerii în aplicare ulterioare, necesitatea unei abordări triple (o politică de integrare fără deosebire de rasă și etnie, o politică de sprijinire a responsabilizării persoanelor care se consideră membre ale oricăror comunități rome și de promovare a succeselor înregistrate în materie de integrare socială, politică generală antirasistă și publicitate) și formulează noi propuneri.

2.7 În avizul său suplimentar, CESE ⁽⁸⁾, bazându-se pe un studiu efectuat în 2012, atrage atenția asupra lipsei de încredere observate de formatorii de opinie ai comunității rome; în consecință, prezintă propuneri privind în special integrarea romilor și promovarea participării acestora.

⁽⁷⁾ JO C 248, 25.8.2011, p. 16–21

⁽⁸⁾ JO C 011, 15.1.2013 p. 21–26.

3. Observații generale

3.1 Comitetul recunoaște cu regret necesitatea recomandării Consiliului privind situația romilor, efectele crizei și angajamentele extrem de variabile ale statelor membre și aprobă aceste obiective; în schimb, el consideră că măsurile cuprinse în această recomandare, care ar putea fi percepute ca un program minim de punere în aplicare, sunt, în anumite cazuri, prea superficiale și prea puțin operaționale pentru a asigura atingerea obiectivelor urmărite în document.

3.2 După cum se afirmă în propunerea Comisiei, acesta urmărește „accelerarea progreselor, prin concentrarea atenției statelor membre asupra unei serii de măsuri concrete care sunt de o importanță crucială pentru punerea în aplicare cu mai multă eficacitate a strategiilor lor”. Comitetul regretă faptul că această finalitate lasă să se înțeleagă, în același timp, că realizarea obiectivelor strategiei-cadru la nivel european se lovește în mod constant de serioase dificultăți în ceea ce privește angajamentul politic asumat la nivel național, regional și local.

3.3 Comitetul observă că, dacă nu se dorește să se rateze încă o dată momentul politic favorabil în ceea ce privește integrarea romilor - ceea ce ar pune într-o situație gravă de risc atât obiectivele Uniunii, cât și evoluția condițiilor de viață ale persoanelor în cauză -, ar trebui adoptat, cu participarea organizațiilor romilor interesate și ale societății civile relevante și în cadrul unei vaste consultări, o listă de recomandări bazată pe un sistem de analiză factuală, cu obiective realiste și controlabile în mod efectiv, care să cuprindă elemente suficient de concrete și operaționale și care să fie totodată posibil de evaluat.

3.4 Comitetul consideră că recomandările politice care figurează în propunere sunt utile și trebuie să beneficieze de un sprijin larg, constituind o listă de intervenție restrânsă și care trebuie să fie pusă în aplicare în mod necondiționat. În plus, el constată că aceste recomandări definesc un cadru de acțiune mult prea limitat și nu sunt întotdeauna suficient de ambițioase; el insistă, prin urmare, asupra extinderii listei de recomandări și a completării acesteia cu instrumente de control și monitorizare.

3.5 Comitetul consideră că partea din propunere care se referă la măsurile politice orizontale este tratată superficial și invită Consiliul să dezvolte mai mult cele patru domenii delimitate (lupta împotriva discriminării, protecția femeilor și a copiilor romi, reducerea sărăciei, incluziunea socială și autonomizarea romilor) și să definească cerințe mult mai concrete, furnizând totodată, în acest context, indicații privind cele mai bune practici necesare.

3.6 Comitetul nu este satisfăcut de argumentele prezentate în document, care susțin că „prin alegerea unui instrument [juridic]

fără caracter obligatoriu, s-a urmărit ca statele membre să beneficieze de orientări practice în ceea ce privește problema integrării sociale a romilor, dar fără să stabilească norme obligatorii stricte”, întrucât conform constatărilor Comisiei Europene, încă nu au fost adoptate măsuri ferme și proporționale pentru identificarea unei soluții la problemele sociale și economice cu care se confruntă o mare parte din populația romă a UE. Dacă situația actuală de criză nu este gestionată în mod corespunzător și orientat, grupurile de romi, care sunt totodată grav afectate de segregare, discriminare și sărăcie extremă, vor suferi într-o măsură disproporționată din cauza efectelor acesteia, în condițiile în care criza este deja pentru ei o povară insuportabilă și intolerabilă; prin urmare, în opinia Comisiei sunt necesare soluții și intervenții eficace din partea factorilor de decizie și sub raportul unei aplicabilități imediate și cu caracter juridic.

3.7 Prin urmare, Comitetul este de părere ca, în lumina concluziilor exprimate în expunerea de motive a propunerii de recomandare ⁽⁹⁾, Consiliul, făcând uz de competențele sale, să adopte acte juridice constrângătoare pentru a combate efectele cele mai grave ale discriminării, rasismului, atitudinii ostile față de romi și celei antițigănești. Necesitatea unor astfel de măsuri decurge tocmai din lipsurile evidente, la nivelul statelor membre, în materie de legislație și jurisprudență ⁽¹⁰⁾.

4. Propuneri specifice

4.1 Comitetul sugerează serviciilor competente ale Uniunii Europene să își reevalueze misiunile strict legate de aplicarea drepturilor fundamentale ale romilor și a drepturilor minorităților, în afara metodei deschise de coordonare, în special în ceea ce privește chestiunile menționate anterior. În această privință, Comitetul consideră necesar ca Uniunea:

a) să definească cu claritate și precizie care sunt, în cadrul atribuțiilor sale, criteriile pe care se bazează pentru a identifica o încălcare a drepturilor omului, de a doua și a treia generație, definite de ONU și să clarifice totodată în ce cazuri, atunci când bănuiește că s-a produs o astfel de încălcare, declanșează o acțiune în justiție în propriul domeniu de competențe;

b) să interpreteze și adapteze aceste drepturi fundamentale ale minorităților în funcție de situațiile și handicapurile de natură socială care riscă să afecteze romii într-o măsură care depășește media societății;

⁽⁹⁾ „[...] în timp ce statele membre au avut posibilitatea legală de a acționa pentru a identifica o soluție la problema integrării romilor, măsurile planificate până în prezent nu sunt suficiente”. „Din cauza lipsei unei abordări coordonate în ceea ce privește problema integrării romilor, există discrepanțe tot mai mari între statele membre.”

⁽¹⁰⁾ „Obiectivele acțiunii propuse nu pot fi realizate în mod satisfăcător prin acțiunile izolate ale statelor membre, în schimb, obiectivele în cauză pot fi îndeplinite mai bine prin acțiunea coordonată la nivelul UE decât prin inițiative naționale care diferă în ceea ce privește domeniul de aplicare, voința de a le îndeplini și eficacitatea.” 2013/0229 (NLE), expunere de motive.

c) să definească, împreună cu Eurostat și pe baza interpretării statisticilor UE privind venitul și condițiile de viață (cadrul EU-SILC), indicatori privind venitul și privațiunile, care să dezvăluie nu numai nivelul de extremă sărăcie și de mizerie, dar și existența unor condiții care încalcă drepturile omului și demnitatea umană;

d) Comitetul consideră necesar să se extindă tehnicile care, până în prezent, au fost aplicate numai în situații excepționale în acest domeniu, de exemplu, pe lângă analiza situației populației „sărace”, al cărei venit este de sub 50-60 % din venitul mediu, să se analizeze și situația populației al cărei nivel de venit se situează la 30 % (25 %) sau să se utilizeze, pe lângă indicii de discriminare „oficiali”, măsurarea „discriminării marginale”, care dezvăluie forme de excludere extrem de grave sub forma privațiunilor, prin aplicarea unor indicatori foarte sensibili (precum confortul sau supra-popularea locuinței).

4.2 Comitetul propune să se acorde prioritate conservării tradițiilor lingvistice și/sau culturale, care constituie fundamentul identității romilor, precum și susținerii sociale și bugetare a acestora, ca urmare a reexaminării strategiilor.

4.3 În opinia Comitetului, este indispensabil, pentru realizarea strategiilor naționale de integrare a romilor, ca statele membre să vegheze îndeaproape la legiferarea și punerea în aplicare a politicilor conexe, să remedieze eventualele efecte discriminatorii și, în acest sens, să instituie mecanisme eficiente.

4.4 Pentru sprijinirea integrării și independenței materiale a romilor, Comitetul solicită în mod ferm statelor membre să răspundă în mod adecvat nivelului necesităților și pună în aplicare programe care să favorizeze ocuparea forței de muncă, antreprenoriatul și programe de formare. În acest sens, solicită de urgență consolidarea instrumentelor juridice menite să încurajeze întreprinderile să ofere locuri de muncă romilor. Pentru comunitățile rome segregate care înregistrează, pe termen lung, o cotă extrem de redusă a ocupării a forței de muncă și se confruntă cu un nivel foarte ridicat de discriminare pe piața forței de muncă, este necesar să se creeze forme specifice de ocupare a forței de muncă, inclusiv un număr suficient de locuri de muncă corespunzătoare finanțate din fonduri publice.

Recomandări și evaluare

4.5 Comitetul regretă că Agenția pentru Drepturi Fundamentale a Uniunii Europene și statele membre nu au putut defini încă nici indicatorii și punctele de referință care constituie condiția primordială a evaluării strategiilor și programelor de intervenție, nici metodologiile și cerințele în domeniu, care sunt condițiile unei colectări de date și analize a situației actuale adecvate și independente⁽¹⁾. Practicile actuale de monitorizare și evaluare a statelor membre se limitează adesea la

raporturi realizate fără o adevărată metodă de evaluare, bazându-se eventual pe date, nu rare fiind cazurile în care rezultatele produse sunt lipsite de orice fundament.

4.6 Comitetul propune ca misiunile de evaluare să fie încredințate unor grupuri de cercetători și unor institute selecționate prin procedură deschisă de ofertare, profesioniști independenți din punct de vedere politic, a căror independență trebuie consolidată și prin diverse instrumente juridice (de exemplu, introducerea unei declarații de absență a conflictului de interese, reguli de transparență financiară în materie de utilizare a fondurilor, control din partea comunității științifice, supravegherea metodei de cercetare etc.)⁽¹²⁾.

Recomandări politice

4.7 Dincolo de finanțarea programabilă, transparentă și corespunzătoare din partea autorităților pentru egalitatea de tratament, situația juridică a acestor instituții trebuie consolidată astfel încât puterea politică să poată influența cât mai puțin posibil funcționarea acestora, dar să le garanteze totuși condițiile de funcționare. Autoritățile pentru egalitatea de tratament trebuie de asemenea să întreprindă legături permanente și strânse cu asociațiile responsabile de reprezentare a romilor, dincolo de punctele de contact pentru romi.

4.8 Punctele de contact naționale pentru romi trebuie să-și îndeplinească misiunea într-un mod transparent, nu numai în teorie, ci și în practică. Activitatea acestora este esențială pentru realizarea strategiilor-cadru. Trebuie garantate, pe cale legală, drepturile punctelor de contact și ale organismelor guvernamentale însărcinate cu programarea și punerea în aplicare a politicilor sociale privind romii, pentru ca acestea să poată, precum un „câine de gardă”, să își poată exprima opinia cu privire la procedurile legislative referitoare la politicile guvernamentale care privesc și romii și să influențeze aceste organisme, astfel încât efectele să nu se anuleze reciproc. Punctele de contact pentru romi au obligația de a informa asociațiile reprezentative ale societății civile rome, sub forma, de exemplu, a publicării unor rapoarte anuale ale evaluatorilor independenți, al căror conținut să nu fie supus niciunei influențe politice, sau a unor conferințe specializate.

4.9 Comitetul consideră că este greu de realizat obiectivul stabilit la punctul 5.1 al propunerii de recomandare: „statele membre ar trebui să ia măsurile necesare pentru a asigura aplicarea prezentei recomandări într-un interval de până la 24 de luni de la publicare și să notifice Comisiei toate măsurile adoptate, în conformitate cu prezenta recomandare, până la acea dată”; în acest scop, trebuie suprimate posibilitatea ca statele membre să fie scutite de obligația de a pune în aplicare strategia-cadru a UE privind propriile lor angajamente.

⁽¹⁾ Punctul 4.4 al propunerii de recomandare.

⁽¹²⁾ Evaluatorul trebuie să facă o declarație de absență a conflictului de interese prin care să indice că nu este angajat de un guvern și nu utilizează fonduri publice, ceea ce ar putea compromite caracterul independent al rezultatelor evaluării.

Într-adevăr, propunerea actuală, în ceea ce privește conținutul, nu reprezintă decât o parte a sistemului mai extins de cerințe, definit de strategia-cadru într-un vast context și pe care Comisia este chemată să-l evalueze în fiecare an.

Integrarea și participarea romilor

4.10 În opinia mai multor experți și a mai multor organizații ale societății civile rome - care se regăsește în parte în evaluarea Comisiei Europene în domeniu -, actualele politici și mecanisme de ajutor ale statelor membre nu permit, în anumite cazuri, tratarea chestiunii integrării romilor cu o eficacitate suficientă și nu au întotdeauna ca punct de plecare și fir conductor o abordare bazată pe drepturile omului⁽¹³⁾. Între timp, s-a constatat, din păcate, o agravare a excluziunii romilor în mai multe țări. Cauza principală a acestei situații este discriminarea constantă a romilor, atitudinea antițigănească adânc înrădăcinată, căreia autoritățile nu îi acordă atenția cuvenită sau, cum se afirmă în propunerea de recomandare, „cheia de boltă a problemei constă în legăturile strânse dintre discriminare și excluderea socială cu care se confruntă romii”⁽¹⁴⁾.

4.11 În opinia Comitetului, eliminarea efectelor negative ale acestor mecanisme trebuie să constituie principalul obiectiv al oricărei politici de incluziune. În acest sens, principalele instrumente sunt, în special, integrarea romilor și încurajarea participării acestora, precum și autonomizarea organizațiilor romilor și dezvoltarea competențelor acestora. Acest lucru nu este posibil decât în cadrul unei culturi bazate în mod ferm pe acceptare, în care politica privind romii este canalizată în mod efectiv pe domeniile specifice acestora, în care romii nu sunt doar considerați beneficiari, ci acționează pe picior de egalitate, participarea lor fiind indispensabilă. Trebuie modificată abordarea paternalistă anterioară, în cadrul căreia procesele erau definite de către formatorii de opinie și decidenți majoritari ai societății, iar romii trebuie recunoscuți și acceptați ca membri ai societății responsabili, în măsură să-și influențeze activ destinul și pregătiți să o facă.

4.12 Comitetul face trimitere la un aviz anterior⁽¹⁵⁾, în care dădea la iveală, pe baza unui studiu, gradul ridicat de insatisfacție, o anumită frustrare și neîncredere exprimate de numeroși purtători de cuvânt ai comunității rome, de organizațiile societății civile și reprezentanții acestora. Conform acestui aviz al CESE, în ciuda intențiilor declarate, „părțile vizate nu au fost suficient implicate în procesul de elaborare a strategiilor, nu s-au creat mecanismele fundamentale de participare, respectiv, din cauza experiențelor de secole de discriminare și segregare, procesele actuale nu au reușit să sădească suficientă încredere

în cercul reprezentanților părților vizate”. Un studiu elaborat în aceeași perioadă de ERPS a ajuns la aceleași concluzii⁽¹⁶⁾.

4.13 Fiind vorba de schimbări ale abordării sociale și decizionale, Comitetul evidențiază că acest proces nu poate fi conceput fără participarea romilor - și a organizațiilor civile care îi reprezintă - în faza de elaborare, punere în aplicare și evaluare a politicilor la toate nivelurile. Comitetul consideră că este necesar să se definească indicatorii care permit evaluarea adecvată a gradului de integrare și de participare a romilor (de exemplu, în administrația locală sau centrală, date privind școlarizarea, rata de participare la punerea în aplicare a programelor etc.).

4.14 Comitetul sugerează și așteaptă lărgirea cadrului conceptual al cooperării, o cultură bazată pe consens care să meargă dincolo de simpla consultare, punerea în funcțiune a platformelor de dialog permanent (și la nivel local), crearea mecanismelor organizaționale adecvate pentru asigurarea participării, o transparență sporită a deciziilor autorităților publice (la nivel local) și justificarea deciziilor (care să reveleze și divergențele de opinie și rezultatele votului).

4.15 Comitetul propune să se garanteze, cum s-a indicat anterior, un fond de ajutor (de exemplu, ca parte a programului „Europa pentru cetățeni”) favorabil integrării și autonomizării romilor, precum și dezvoltării capacităților și a organizațiilor societății civile reprezentative. Programul operațional al FSE, sau, mai precis, garanția programelor de sprijin care prevăd o asistență tehnică ar fi la fel de importante pentru dezvoltarea capacităților instituționale ale organizațiilor romilor.

4.16 Factorii de decizie trebuie să se desolidarizeze în mod clar de declarațiile îngrijorătoare împotriva romilor, impregnate de rasism, de violență și cu pronunțat caracter discriminatoriu, iar fenomenele de violență rasistă și discursurile încărcate de ură trebuie denunțate în mod deschis și trebuie elaborate instrumente juridice, administrative, de reglementare și de publicitate care să permită combaterea eficace a acestor fenomene. În acest sens, formatorilor de opinie, în special elitei politice și mediatice, îi revine o responsabilitate esențială. Comitetul propune să se desfășoare, în cadrul unei metodologii uniforme, cercetări sistematice privind prejudecățile și să se creeze instrumente care să fie în măsură, în cazul în care rezultatele dau la iveală o tendință negativă, să încurajeze politicile publice în materie, punerea în aplicare a acestora sau intensificarea eforturilor.

⁽¹³⁾ COM(2012) 226 final, SWD(2012)133 final, Analysis of National Roma Integration Strategies [Analiza strategiilor naționale de integrare a romilor], ERPC, martie 2012.

⁽¹⁴⁾ Coaliția pentru o politică europeană privind romii (ERPC) recomandă ca strategiile naționale de integrare a romilor să se bazeze pe un element central, care să urmărească eradicarea atitudinii antițigănești. Deși eliminarea diferențelor în materie de venit, sănătate și educație este importantă, niciun progres nu va fi posibil dacă eradicarea atitudinii antițigănești nu devine o prioritate a strategiilor naționale de integrare a romilor. Analiza finală a ERPC.

⁽¹⁵⁾ JO C 011, 15.1.2013 p. 21-26.

⁽¹⁶⁾ „[...] În plus, o largă majoritate a respondenților din statele membre descrie procesul de elaborare a strategiilor naționale de integrare a romilor ca lipsite de transparență. În majoritatea cazurilor, participarea părților interesate, în special a romilor, suferă întotdeauna de lipsă de claritate în ceea ce privește punerea în aplicare a strategiilor naționale de integrare”. Analysis of National Roma Integration Strategies [Analiza strategiilor naționale de integrare a romilor], ERPC, martie 2012.

4.17 Comitetul atrage în mod insistent atenția statelor membre asupra faptului că nu este suficientă realizarea unor programe sub formă de proiecte focalizate pe un anumit domeniu problematic, pentru a face față segregării și discriminării care dăinuie de câteva generații, care se răsfrâng în toate aspectele vieții celor afectați. În prezent, este indispensabil să se opteze pentru o abordare sistemică în realizarea obiectivelor strategiei.

Bruxelles, 17 octombrie 2013

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Henri MALOSSE

Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de decizie a Parlamentului European și a Consiliului privind cooperarea consolidată între serviciile publice de ocupare a forței de muncă (SPOFM)

COM(2013) 430 final – 2013/0202 (COD)

(2014/C 67/23)

Raportor: **dna Vladimíra DRBALOVÁ**

La 1 iulie 2013 și la 8 iulie 2013, în conformitate cu articolele 149 și 304 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, Parlamentul European și, respectiv, Consiliul au hotărât să consulte Comitetul Economic și Social European cu privire la

Propunerea de decizie a Parlamentului European și a Consiliului privind cooperarea consolidată între serviciile publice de ocupare a forței de muncă (SPOFM)

COM(2013) 430 final – 2013/0202 (COD).

Secțiunea pentru ocuparea forței de muncă, afaceri sociale și cetățenie, însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 3 octombrie 2013.

În cea de-a 493-a sesiune plenară, care a avut loc la 16 și 17 octombrie 2013 (ședința din 17 octombrie 2013), Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz cu 174 de voturi pentru, 1 vot împotrivă și 1 abținere.

1. Concluzii și recomandări

1.1 CESE sprijină propunerea Comisiei de a se crea o rețea europeană de servicii publice de ocupare a forței de muncă (SPOFM), care să ofere o platformă pentru compararea eficacității lor la nivel european, pentru identificarea bunelor practici și pentru promovarea învățării reciproce în vederea îmbunătățirii capacității lor de a furniza servicii și a creșterii eficacității acestora din urmă. Această rețea ar trebui, mai presus de toate, să aibă un rol consultativ și de coordonare.

1.2 Comitetul recunoaște că la nivel regional deja există structuri care funcționează bine, inclusiv rețele de observatoare ale pieței forței de muncă, care contribuie eficient la realizarea obiectivelor comune în materie de ocupare a forței de muncă stabilite de Strategia Europa 2020. Comitetul recomandă Comisiei și statelor membre să stabilească relații mai coerente între SPOFM și observatoarele regionale, în condițiile respectării, așa cum se cuvine, a subsidiarității și diversității pe tot cuprinsul UE.

1.3 În conformitate cu Agenda pentru noi competențe și locuri de muncă, CESE recunoaște rolul-cheie pe care îl joacă SPOFM în realizarea priorităților care vor consolida fiecare dintre cele patru componente ale flexicurității.

1.4 CESE recomandă Comisiei să specifice clar în textul documentului său legăturile rețelei europene nou create cu Comitetul pentru ocuparea forței de muncă (EMCO) și să precizeze natura și obiectivul conceptelor preconizate pentru modernizarea SPOFM, care nu ar trebui să aibă caracter obligatoriu.

1.5 CESE consideră că evaluarea comparativă a serviciilor publice de ocupare a forței de muncă pe baza unor indicatori cantitativi și calitativi în vederea evaluării performanțelor SPOFM constituie o formă utilă de cooperare. CESE este de acord în special cu utilizarea indicatorilor statistici de performanță și de eficiență pentru evaluarea serviciilor de ocupare a forței de muncă și a politicilor active din domeniu. CESE subliniază totuși că această măsură ar putea avea ca efect îmbunătățirea adaptabilității și reactivității lucrătorilor în vederea revenirii de durată pe piața forței de muncă și a unor transferuri armonioase în cadrul acesteia.

1.6 În ceea ce privește adoptarea cadrului general și a actelor delegate, CESE solicită Comisiei să definească în documentul său conținutul pe care îl vor avea aceste acte. CESE recomandă să se precizeze mai concret conținutul propunerii, în așa fel încât aceasta să enumere indicatorii de bază din cadrul general. Actele delegate ar urma să completeze aspectele mai puțin importante ale acestor indicatori de bază, în conformitate cu articolul 290 din TFUE.

1.7 CESE solicită Comisiei să delimiteze clar rolul care îi revine fiecărui partener în contextul articolului 4 privind cooperarea. Propunerea supusă examinării nu ar trebui să limiteze rolul partenerilor sociali la cel de „parteneri asociați”, ci, dimpotrivă, să asigure creșterea influenței acestora în cadrul procesului de modernizare a SPOFM. De asemenea, propunerea de față ar trebui să abordeze rolul societății civile pe baza principiului parteneriatului.

1.8 În același timp, CESE recomandă ca toate părțile interesate să contribuie la concluziile și recomandările rețelei europene a SPOFM.

1.9 CESE recomandă Comisiei să invite statele membre, în măsura în care acestea doresc să adapteze cu succes modelele organizatorice, obiectivele strategice și procedurile SPOFM la un mediu în evoluție rapidă, să pună în aplicare cadrul tehnic, uman și financiar ce permite creșterea capacităților lor, astfel încât să își poată îndeplini noul rol multifuncțional.

1.10 CESE nutrește convingerea că noile competențe ale SPOFM, în special în domeniul politicilor active în domeniul ocupării forței de muncă, trebuie să se reflecte în capacități adecvate și un sprijin financiar pe măsură. Fondurile alocate în temeiul programului EaSI⁽¹⁾ ar trebui menținute, iar finanțarea ar trebui să fie durabilă.

1.11 CESE salută concluziile și angajamentele asumate de către toți participanții la conferința dedicată ocupării forței de muncă în rândul tinerilor, care a avut loc la 3 iulie 2013, la Berlin.

2. Introducere

2.1 În Strategia Europa 2020⁽²⁾ s-a stabilit, pentru toate statele membre, obiectivul ambițios de a crește la 75 %, până în 2020, rata ocupării forței de muncă în rândul femeilor și bărbaților cu vârste cuprinse între 20 și 64 de ani. Serviciile publice de ocupare a forței de muncă (SPOFM) au un rol central în atingerea acestui obiectiv.

2.2 Orientările pentru politicile de ocupare a forței de muncă ale statelor membre pentru 2020⁽³⁾ recunosc SPOFM ca actori centrali care joacă un rol crucial în realizarea recomandărilor nr. 7, „Creșterea participării pe piața forței de muncă”, și nr. 8, „Dezvoltarea unei forțe de muncă calificate”. Concluziile adoptate în cadrul reuniunii șefilor SPOFM, care a avut loc la Budapesta, la 23 și 24 iunie 2011, și care s-a intitulat *Making the employment guidelines work* (Buna funcționare a orientărilor privind ocuparea forței de muncă), stabilesc importanța contribuției SPOFM la realizarea obiectivelor Strategiei Europei 2020.

2.3 Politica privind ocuparea forței de muncă și piața muncii ține în continuare de competența statelor membre, care răspund totodată de organizarea, înzestrarea cu personal și funcționarea serviciilor lor publice de ocupare a forței de muncă. Totuși, actualele modalități de cooperare voluntară între statele membre, instituite în 1997 prin crearea unui grup consultativ informal⁽⁴⁾ al SPOFM, și-au atins limitele și nu mai corespund nici nevoilor, nici provocărilor actuale. Este nevoie de un mecanism de identificare rapidă a performanțelor slabe și a eventualelor probleme structurale conexe, precum și de o informare sistematică cu privire la rezultatele metodelor actuale de evaluare comparativă și de schimb de cunoștințe.

(1) Programul pentru ocuparea forței de muncă și inovare socială (EaSI), care cuprinde și extinde acoperirea a trei programe existente: PROGRESS, EURES și Fondul european pentru microfinanțare Progress.

(2) COM(2010) 2020 final.

(3) Decizia 2010/707/UE a Consiliului din 21 octombrie 2010 privind orientările pentru politicile de ocupare a forței de muncă ale statelor membre.

(4) Grupul consultativ informal al Comisiei Europene HoPES (*Heads of Public Employment Services* - Șefii serviciilor publice de ocupare a forței de muncă).

2.4 De asemenea, discuțiile informale ale miniștrilor reuniți în cadrul Consiliului „Ocuparea forței de muncă și afaceri sociale” (EPSCO) la Dublin, la 7 și 8 februarie 2013⁽⁵⁾, s-au încheiat cu concluzia că schimburile de bune practici de excelență ar putea fi îmbunătățite printr-o cooperare mai intensă și mai punctuală între SPOFM, precum și cu invitația adresată Comisiei Europene de a elabora o propunere detaliată pe tema unei inițiative privind „învățarea comparativă”.

2.5 La 17 iunie 2013, Comisia Europeană a publicat o propunere de decizie a Parlamentului European și a Consiliului, care se înscrie în linia inițiativei emblematică „O agendă pentru noi competențe și locuri de muncă”⁽⁶⁾ și a pachetului privind ocuparea forței de muncă din 2012⁽⁷⁾ și care urmărește formalizarea cooperării dintre serviciile publice de ocupare a forței de muncă și înființarea unei rețele europene a acestor servicii.

2.6 Această rețea ar trebui să opereze în perioada 2014-2020 în conexiune cu Strategia Europa 2020. Funcționarea acestei rețele va face obiectul unei evaluări și a unei reexaminări după 4 ani. Finanțarea se va face prin intermediul Programului pentru ocuparea forței de muncă și inovare socială (EaSI), iar secretariatul său va fi asigurat de către Comisia Europeană pe baza resurselor umane actuale.

2.7 Măsurile de încurajare întreprinse prin intermediul acestei rețele ar trebui să contribuie la:

- punerea în aplicare a Strategiei Europa 2020 și îndeplinirea principalelor obiective ale acesteia în materie de ocupare a forței de muncă;
- o mai bună funcționare a piețelor forței de muncă din UE;
- o mai bună integrare a piețelor forței de muncă;
- creșterea mobilității geografice și profesionale;
- combaterea excluziunii sociale și integrarea persoanelor excluse de pe piața forței de muncă.

2.8 În cadrul primelor discuții din cadrul Consiliului din iulie 2013, majoritatea statelor membre au salutat propunerea Comisiei și au abordat obiectivele stabilite într-un spirit pozitiv. S-au exprimat unele îndoieli în special cu privire la legăturile reciproce cu lucrările Comitetului pentru ocuparea forței de muncă (EMCO) și eventualele suprapuneri dintre acestea, numărul excesiv de competențe ale Comisiei Europene, conținutul actelor delegate și impreciziile legate de finanțare.

(5) Reuniunea informală a miniștrilor EPSCO, Dublin, 7 și 8 februarie 2013.

(6) COM(2010) 682 final.

(7) COM(2012) 173 final.

3. Observații generale

3.1 CESE salută în general toate inițiativele Comisiei Europene menite să contribuie la realizarea obiectivelor Strategiei Europa 2020 în domeniul ocupării forței de muncă și al pieței forței de muncă, la îmbunătățirea cooperării dintre statele membre, la dezvoltarea competențelor și la adaptarea acestora din urmă la nevoile întreprinderilor și a lucrătorilor, precum și la susținerea mobilității geografice și profesionale.

3.2 Având în vedere caracterul urgent al situației, mai ales în anumite state membre, precum și nivelul ridicat al ratei șomajului, mai ales al șomajului de lungă durată și al șomajului în rândul tinerilor, CESE sprijină propunerea Comisiei privind crearea unei rețele europene de servicii publice de ocupare a forței de muncă, care să ofere o platformă pentru compararea eficienței lor la nivel european, pentru identificarea bunelor practici și pentru promovarea învățării reciproce în vederea îmbunătățirii capacității lor de a furniza servicii și a eficienței acestora.

3.3 Sub presiunea provocărilor pe termen lung legate de schimbările mondiale și tehnologice și de îmbătrânirea forței de muncă, dar și a măsurilor de urgență pe termen scurt menite să compenseze consecințele recesiunii economice, numeroase state membre s-au angajat deja, cu mai mult sau mai puțin succes, în modernizarea SPOFM, fie restructurându-le sau centralizându-le, fie descentralizându-le, lărgindu-le sfera de competențe și încercând să asigure fructificarea întregului lor potențial.

3.4 CESE consideră că SPOFM trebuie neapărat să se adapteze la noile circumstanțe ale pieței forței de muncă, și anume: îmbătrânirea forței de muncă, dezvoltarea economiei vârstei a treia și a economiei ecologice, noile competențe și noile cerințe ale tinerei generații, dezvoltarea TIC și a tehnologiilor inovatoare sau chiar dezechilibrul tot mai pronunțat dintre cererea și oferta de competențe.

3.5 În același timp, SPOFM trebuie să facă față provocărilor pe termen scurt și lung. Ele trebuie să reacționeze într-o manieră imediată, flexibilă și creativă la evoluțiile mediului lor în general, să combine intervențiile pe termen scurt cu soluții durabile și să anticipeze riscurile sociale.

3.6 CESE nutrește convingerea că aceste noi competențe ale SPOFM, în special în cadrul politicilor active în domeniul ocupării forței de muncă, trebuie să se reflecte în capacități adecvate și un sprijin financiar pe măsură. În multe state membre, situația nu pare totuși să se îndrepte în această direcție, mai ales într-o perioadă marcată de reduceri bugetare și de măsuri de economisire. În prezent, resursele prevăzute pentru funcționarea SPOFM ar trebui, din contră, să fie consolidate, mai ales în ceea ce privește resursele umane, astfel încât să se asigure o monitorizare de calitate, care să conducă la prezentarea unor oferte de muncă. În viitor, SPOFM care fac dovada unei bune funcționări ar putea fi transformate în centre de competențe.

3.7 În 2010, EUROFOUND, Fundația Europeană pentru Îmbunătățirea Condițiilor de Viață și de Muncă, a elaborat, la cererea CESE, o notă de informare intitulată „Finanțarea și aplicarea programelor active în favoarea pieței forței de muncă în timpul crizei”⁽⁸⁾, care descrie, pe baza unor exemple din cele zece state membre alese, variațiile interacțiunii dintre politicile active și pasive din domeniul ocupării forței de muncă, precum și deteriorarea evoluției cheltuielilor în raport cu PIB-ul în favoarea măsurilor de activare, în special în statele unde rata șomajului înregistrează o creștere rapidă.

3.8 Obiectivul propunerii Comisiei constă în sprijinirea, prin intermediul unor *măsuri de încurajare* (în sensul articolului 149 din TFUE), a cooperării dintre statele membre, asigurarea îmbunătățirii integrării și funcționării piețelor forței de muncă din UE, aducerea unei contribuții la îmbunătățirea mobilității geografice și profesionale și combaterea excluziunii sociale.

3.9 Rețeaua nou creată va gestiona în special următoarele inițiative: elaborarea și punerea în aplicare, la nivel european, a unor sisteme de evaluare comparativă ale serviciilor publice de ocupare a forței de muncă; organizarea asistenței reciproce; adoptarea și aplicarea unui concept de modernizare și consolidare a SPOFM în domenii-cheie; stabilirea unor legături pe tema ocupării forței de muncă.

3.10 Propunerea Comisiei vine în continuarea activităților și studiilor anterioare referitoare la modelul economic al SPOFM, la sistemele de măsurare a performanțelor SPOFM și la rolul SPOFM în ceea ce privește flexibilitatea, anticiparea nevoilor în materie de calificare și capacitatea de adaptare a cetățenilor la noile meserii.

3.11 CESE este convins că în viitor activitatea SPOFM nu va mai putea fi niciodată o simplă rutină⁽⁹⁾. SPOFM trebuie să se transforme treptat în agenții multifuncționale care facilitează diverse tipuri de tranziție pe piața forței de muncă pe teritoriul UE, între studii și primul loc de muncă sau între cariere. Ele trebuie să asigure interacțiunea dintre actorii pieței forței de muncă și să încerce să îi încurajeze să coopereze și să inoveze; de asemenea, ele trebuie să coopereze strâns cu partenerii publici și privați⁽¹⁰⁾ și să se asigure că actorii pieței forței de muncă se conformează politicilor din acest domeniu.

3.12 CESE consideră că SPOFM ar trebui să se orienteze într-o manieră mai evidentă spre aspectul ofertei de muncă, fără a pune totuși sub semnul întrebării rolul lor în ceea ce privește

⁽⁸⁾ A se vedea John Hurly: „Finanțarea și aplicarea programelor active în favoarea pieței forței de muncă în timpul crizei”, EUROFOUND, 2010.

⁽⁹⁾ A se vedea *Contribuția serviciilor publice de ocupare a forței de muncă la strategia UE 2020 – Documentul final privind strategia SPOFM 2020*, 2012.

⁽¹⁰⁾ Comisia Europeană a lansat inițiativa PARES, parteneriatul dintre serviciile publice și private de ocupare a forței de muncă din UE, care constituie o acțiune prioritară în contextul comunicării pe care a publicat-o în 2011 pe tema *O agendă pentru noi competențe și locuri de muncă*.

plata alocațiilor, întrucât angajatorii întâmpină din ce în ce mai multe probleme la recrutarea lucrătorilor de care au nevoie. Cu precădere întreprinderile mici și mijlocii au deseori nevoie de un sprijin crescut din partea SPOFM, iar din acest motiv cooperarea dintre întreprinderi și acestea din urmă ar trebui consolidată.

3.13 Chiar și într-o perioadă marcată de o rată ridicată a șomajului, persistă o discrepanță între oferta de competențe și nevoile pieței forței de muncă. Prin intermediul rețelei HoPES⁽¹¹⁾, SPOFM participă la dezbateri și consultări pe tema rolului competențelor în contextul economic și social. Obiectivul constă în restabilirea legăturii dintre muncă și educație și stabilirea unei înțelegeri comune a calificării și competențelor. Pentru SPOFM, acest lucru presupune instituirea unor parteneriate cu diferitele părți interesate și asigurarea echilibrului dintre oferta și cererea de calificări, în contextul unei complexități tot mai mari a piețelor locale ale forței de muncă⁽¹²⁾.

3.14 CESE recunoaște rolul unic pe care îl joacă serviciile publice de ocupare a forței de muncă în concretizarea fiecăreia dintre componentele flexicurității. Studiul privind *rolul SPOFM în materie de flexicuritate pe piețele europene ale forței de muncă*⁽¹³⁾ a arătat, pe baza unor exemple practice, că SPOFM au cunoștință de necesitatea unei noi abordări a serviciilor lor și au adoptat o gamă largă de strategii și măsuri pentru a susține flexicuritatea. SPOFM ar trebui să continue să își consolideze capacitatea, pentru a putea să își îndeplinească rolul de intermediari și evaluatori ai flexicurității.

3.15 CESE consideră că ar SPOFM ar trebui să acorde prioritate persoanelor sau categoriilor de lucrători care sunt cel mai greu de plasat pe piața forței de muncă și care au nevoi specifice, și anume șomerii de lungă durată, lucrătorii în vârstă, femeile, tinerii, persoanele cu dizabilități și migranții. În această perspectivă, trebuie să se aplice pe deplin dispozițiile de combatere a discriminărilor și să se asigure monitorizarea acestui proces.

3.16 În contextul luptei purtate în întreaga Europă împotriva ratei ridicate a șomajului în rândul tinerilor, CESE recunoaște totodată rolul important al SPOFM în punerea în practică a garanției pentru tineret și salută angajamentul asumat de șefii serviciilor publice de ocupare a forței de muncă în cadrul conferinței dedicate ocupării forței de muncă în rândul tinerilor, care a avut loc la 3 iulie 2013, la Berlin, de a juca un rol-cheie în stimularea ocupării forței de muncă în rândul tinerilor din

⁽¹¹⁾ A se vedea Rețeaua europeană a șefilor serviciilor publice de ocupare a forței de muncă, *The Case for Skills: A Response to the Recommendations regarding the Future Role of Public Employment Services under the New Skills for New Jobs Agenda* (Chestiunea competențelor: o reacție la recomandările privind viitorul rol al serviciilor publice de ocupare a forței de muncă în cadrul noii Agende pentru noi competențe și noi locuri de muncă), septembrie 2011.

⁽¹²⁾ A se vedea R.A. Wilson, *Anticipating skills needs of the labour force and equipping people for new jobs: which role for public employment services in early identification of skill needs and labour up-skilling?* (Anticiparea calificărilor necesare ale forței de muncă și adaptarea lucrătorilor la noile locuri de muncă), raport adresat Comisiei Europene. Danish Technological Institute/ÖSB Consulting/Warwick Institute for Employment Research, 2010.

⁽¹³⁾ *The role of the Public Employment Services related to 'Flexicurity' in the European Labour Markets (Rolul SPOFM în materie de flexicuritate pe piețele europene ale forței de muncă) – raport final, „Policy and Business Analysis”, Danish Technological Institute/ ÖSB Consulting/Tilburg University/Leeds Metropolitan University, martie 2009.*

Europa, de a crește eficacitatea acțiunilor lor și de a îmbunătăți cooperarea cu celelalte părți interesate⁽¹⁴⁾.

4. Observații specifice

4.1 Potrivit propunerii de față, rețeaua europeană a serviciilor publice de ocupare a forței de muncă ar trebui să coopereze strâns cu comitetul pentru ocuparea forței de muncă (EMCO) și să contribuie la lucrările acestuia, comunicându-i informații și rapoarte cu privire la punerea în aplicare a politicilor privind ocuparea forței de muncă. CESE consideră că în textul deciziei trebuie să se precizeze clar care sunt funcțiile consultative ale acestei rețele, precum și raporturile sale cu Comitetul pentru ocuparea forței de muncă. Rețeaua ar trebui să aibă doar o funcție consultativă și de coordonare, iar crearea sa nu ar trebui considerată o măsură de armonizare a structurilor SPOFM sau a sistemelor sociale.

4.2 CESE nu poate ignora faptul că la nivel regional deja există structuri care funcționează bine, inclusiv rețele de observație ale pieței forței de muncă, care contribuie eficient la realizarea obiectivelor comune în materie de ocupare a forței de muncă stabilite de Strategia Europa 2020.

Pentru a stabili o relație mai coerentă între SPOFM și observatoarele, CESE atrage atenția asupra faptului că este nevoie de:

- a) acorduri în cadrul cărora observatoarele regionale din sectorul public care se ocupă de piața forței de muncă pot participa la rețeaua europeană;
- b) o legătură mai bună între rețeaua europeană de observatoarele regionale în domeniul pieței forței de muncă și rețeaua europeană de SPOFM;
- c) prevederi referitoare la apartenența și accesul la rețeaua europeană al observatoarelor regionale în domeniul pieței forței de muncă, fie că acestea aparțin sectorului privat sau celui public, și care nu sunt conduse direct de regiuni, dar urmăresc instrucțiunile acestora și depun eforturi pentru realizarea obiectivelor lor;
- d) orice alt act de îmbunătățire a funcționării și legăturii dintre toate structurile existente, în scopul utilizării tuturor instrumentelor disponibile astfel încât să fie implicate toate nivelurile administrative și să se ia măsuri la toate nivelurile – național, regional și local.

4.3 Fondurile destinate extinderii cooperării dintre SPOFM vor proveni din secțiunea PROGRESS a Programului european pentru ocuparea forței de muncă și inovare socială (EaSI) 2014-2020. Propunerea legislativă de față este neutră din punct de vedere bugetar și nu necesită resurse umane suplimentare. Pentru proiectele elaborate de rețea sau destinate activităților de învățare reciprocă și apoi puse în aplicare la nivelul diferitelor SPOFM, statele membre au acces la finanțarea furnizată de Fondul social european (FSE), Fondul european de

⁽¹⁴⁾ Conferința privind ocuparea forței de muncă în rândul tinerilor (*Konferenz zur Jugendbeschäftigung*), organizată la 3 iulie 2013, la Berlin, contribuția rețelei HoPES.

dezvoltare regională (FEDER) și programul-cadru Orizont 2020. Pentru CESE, cel mai important aspect este ca resursele alocate din fondurile structurale să fie menținute, iar finanțarea să fie durabilă. Noile competențe ale SPOFM, în special în domeniul politicilor active în domeniul ocupării forței de muncă, trebuie să se reflecte în capacități adecvate și un sprijin financiar pe măsură.

4.4 Articolul 3 din propunere definește inițiativele rețelei.

- Articolul 3 alineatul (1) litera (a) prevede că aceasta elaborează și pune în aplicare, la nivel european, sisteme de evaluare comparativă bazate pe date concrete în rândul serviciilor publice de ocupare a forței de muncă, aceste sisteme având la bază utilizarea de indicatori cantitativi și calitativi pentru a evalua performanțele SPOFM și pentru a colecta date concrete, în vederea creării unui instrument corespunzător de învățare reciprocă.
- CESE aprobă principiul acestui text. Comitetul consideră că evaluarea comparativă a serviciilor publice de ocupare a forței de muncă pe baza unor indicatori cantitativi și calitativi în vederea evaluării performanțelor SPOFM constituie o formă utilă de cooperare. CESE este de acord în special cu utilizarea indicatorilor statistici de performanță și de eficiență pentru evaluarea serviciilor de ocupare a forței de muncă și a politicilor active din domeniu. Indicatorii de intrare (ca, de exemplu, bugetul) ar trebui folosiți mai degrabă ca indicatori de context. Printre ceilalți indicatori pe care CESE îi consideră utili se numără, de exemplu, numărul persoanelor înregistrate (în fiecare țară), numărul total al intermediarilor și numărul lor pe candidat, rata revenirii și a revenirii durabile pe piața forței de muncă după o perioadă de trei și șase luni, durata medie a șomajului, gradul de corespondență dintre oferta și cererea de locuri de muncă și tipul de loc de muncă obținut în urma unui program de politică activă pentru ocuparea forței de muncă, procentul lucrătorilor care participă la acțiuni de formare, costurile generate sau numărul de lucrători din UE sau din țări terțe.
- Trebuie să se acorde prioritate persoanelor care sunt cel mai îndepărtate de piața forței de muncă și să se analizeze și să se compare rezultatele obținute de serviciile de ocupare a forței de muncă din regiunile cu contexte similare din punctul de vedere al ratei șomajului și al dinamicii economiei.
- Articolul 3 alineatul (1) litera (c) prevede că rețeaua adoptă și pune în aplicare un concept pentru modernizarea și consolidarea SPOFM în domenii-cheie.

CESE recomandă ca textul să fie formulat mai precis, în așa fel încât să reiasă clar că rețeaua de SPOFM va avea efectiv doar un rol consultativ. CESE consideră că acest articol ar trebui să precizeze natura și scopul conceptelor de modernizare a SPOFM. În opinia CESE, aceste concepte nu ar trebui să aibă în niciun caz caracter obligatoriu.

4.5 Articolul 4 privind cooperarea menționează cooperarea și schimburile de informații cu actorii pieței forței de muncă,

inclusiv cu alți furnizori de servicii de ocupare a forței de muncă. CESE consideră că ar trebui să se definească mai clar în aceste dispoziții rolul fiecăruia dintre actori.

4.5.1 CESE insistă asupra faptului că partenerii sociali sunt principalii actori ai pieței forței de muncă și joacă un rol indispensabil în procesul de modernizare a SPOFM, iar din acest motiv ei trebuie să aibă un rol adecvat în noua structură. În documentul său de lucru cu privire la rolul partenerilor sociali în procesul de gestionare a SPOFM, în special în perioade de criză, Organizația Internațională a Muncii arată clar, pe baza exemplor din patru state membre ale UE, că modificarea structurilor SPOFM atrage după sine modificarea rolului, participării și influenței partenerilor sociali. În timp ce în Austria mijloacele de acțiune de care dispun aceștia sunt extinse, în Germania și în Danemarca influența lor se reduce, iar rolul lor este mai mult consultativ decât codecizional. În Regatul Unit, din motive istorice, partenerii sociali nu sunt implicați la nivel instituțional⁽¹⁵⁾. Din acest motiv, CESE salută seria de inițiative ale partenerilor sociali europeni în cadrul programului lor de lucru comun⁽¹⁶⁾.

4.5.2 În acest context, CESE remarcă o evoluție defavorabilă, și anume noua Decizie 2012/733/UE a Comisiei privind EURES. În cadrul reuniunii din aprilie a comitetului consultativ pentru libera circulație a lucrătorilor⁽¹⁷⁾, reprezentanții partenerilor sociali și-au exprimat îngrijorarea profundă cu privire la reducerea rolului partenerilor sociali la rolul de parteneri asociați.

4.5.3 În numeroase avize, CESE a aprobat apelul lansat de Comisie în favoarea parteneriatelor dintre toate părțile interesate pentru a susține crearea de locuri de muncă, pentru creșterea ocupării forței de muncă, pentru dezvoltarea competențelor și pentru combaterea excluziunii sociale. În special în contextul combaterii șomajului ridicat în rândul tinerilor în Europa, CESE a reliefat rolul instituțiilor de învățământ, al agențiilor de consiliere, al organizațiilor societății civile (organizații de tineret, asociații de femei, organizații de sprijin pentru persoanele cu dizabilități etc.), al familiei și al persoanelor individuale, aceasta fiind singura modalitate de soluționare în comun și pe deplin a situației de pe piețele europene ale forței de muncă.

4.5.4 De asemenea, CESE salută parteneriatul dintre serviciile de ocupare a forței de muncă (PARES)⁽¹⁸⁾, care stimulează dialogul la scara UE în vederea facilitării tranzițiilor pe piața forței de muncă. Complexitatea piețelor forței de muncă este în continuă creștere și toți actorii serviciilor de ocupare a forței de muncă trebuie să coopereze. De asemenea, CESE aprobă programul Comisiei Europene privind *dialogul dintre serviciile publice de ocupare a forței de muncă*, care are ca obiectiv sprijinirea învățării reciproce.

⁽¹⁵⁾ J. Timo Weishaupt, *Labour Administration and Inspection Programme: Social Partners and the Governance of Public Employment Services: Trends and Experiences from Western Europe (Programul de inspecție al administrației forței de muncă: partenerii sociali și gestionarea SPOFM - tendințe și experiențe în Europa de vest)*, 2011.

⁽¹⁶⁾ Acordul autonom privind piețele incluzive ale forței de muncă (2010) se bazează pe analiza comună a principalilor factori ai pieței forței de muncă (2009).

⁽¹⁷⁾ A se vedea procesul-verbal al reuniunii comitetului consultativ pentru libera circulație a lucrătorilor, care a avut loc la 12 aprilie 2013, la Bruxelles.

⁽¹⁸⁾ PARES constituie una dintre măsurile de însoțire ale Comisiei, în cadrul Agendei pentru noi competențe și locuri de muncă, menite să sprijine flexibilitatea.

4.6 În conformitate cu articolul 7 privind *adoptarea unui cadru general*, Comisia este împuternicită să adopte acte delegate în conformitate cu articolul 8 al propunerii de față, cu privire la un cadru general pentru realizarea activităților de evaluare comparativă și de învățare reciprocă, definite la articolul 3 alineatul (1). În principiu, CESE susține utilizarea actelor delegate în vederea modificării anumitor dispoziții privind cadrul general pentru realizarea activităților de evaluare comparativă și de învățare reciprocă. Totuși, CESE are nevoie de mai multe informații pentru a putea stabili chestiunile pe care aceste acte delegate sunt susceptibile să le modifice în mod concret. CESE recomandă să se precizeze mai concret conținutul propunerii, pentru a defini mai detaliat indicatorii de bază din cadrul general. Actele delegate ar trebui să completeze aspectele mai puțin importante ale acestor indicatori de bază, în conformitate cu articolul 290 din TFUE.

4.7 Propunerea de față indică faptul că aceste noi inițiative ale Comisiei se vor adăuga la cooperarea dintre SPOFM în cadrul EURES, în temeiul articolelor 45 și 46 din tratat. CESE consideră că textul ar trebui să menționeze clar sinergiile dintre rețeaua nou creată a SPOFM și EURES ⁽¹⁹⁾. Rețeaua nou creată a SPOFM ar trebui să susțină un mandat extins al EURES și rolul său de instrument-cheie în vederea asigurării concordanței dintre competențe și nevoile pieței europene a forței de muncă și în vederea îmbunătățirii mobilității în UE. De asemenea, rețeaua poate coopera cu alte organizații, precum agențiile pentru orientare profesională.

Bruxelles, 17 octombrie 2013

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Henri MALOSSE

⁽¹⁹⁾ A se vedea JO L 328, 28.11.2012, p. 21–26.

Avizul Comitetului Economic și Social European privind Comunicarea Comisiei către Parlamentul European și Consiliu „Consolidarea dimensiunii sociale a uniunii economice și monetare”

COM(2013) 690 final

(2014/C 67/24)

Raportor general: **Georgios DASSIS**

La 4 octombrie 2013, în conformitate cu articolul 304 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (TFUE), Comisia a hotărât să consulte Comitetul Economic și Social European cu privire la

Comunicarea Comisiei către Parlamentul European și Consiliu „Consolidarea dimensiunii sociale a uniunii economice și monetare”

COM(2013) 690 final.

La 17 septembrie 2013, Biroul a însărcinat Secțiunea pentru ocuparea forței de muncă, afaceri sociale și cetățenie cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă.

Având în vedere caracterul urgent al lucrărilor, Comitetul Economic și Social European l-a numit pe dl Georgios DASSIS raportor general în cadrul celei de-a 493-a sesiuni plenare din 16 și 17 octombrie 2013 (ședința din 17 octombrie) și a adoptat prezentul aviz cu 157 de voturi pentru, 3 voturi împotriva și 19 abțineri.

1. Observații generale

1.1 Criza economică și financiară fără precedent care a lovit statele membre din zona euro cu o duritate deosebită a expus, totodată, slăbiciunile structurale ale Europei în general. A dezvăluit o legătură clară între ratele foarte ridicate ale șomajului, presiunea asupra bugetelor naționale, declinul social și tulburările sociale. Este adevărat că bugetele naționale trebuie să fie echilibrate, dar trebuie spus că reducerile au avut efecte negative asupra educației, politicilor active privind piața forței de muncă și protecției sociale. Creșterea ratei șomajului și a sărăciei a avut un impact negativ asupra competențelor și capacității de inserție profesională a forței de muncă, afectând, de asemenea, capacitatea întreprinderilor de a se dezvolta și de a crea locuri de muncă, ceea ce la rândul său subminează redresarea economică.

1.2 În țările cele mai afectate din Uniune, a devenit evident faptul că criza economică și socială s-a transformat și într-o criză politică, extremiștii și mișcările politice nedemocratice câștigând în popularitate. Necesitatea contracarării acestei tendințe, prin acțiuni concrete la nivel european, național și local, este o chestiune de maximă urgență.

1.3 Piața internă ar trebui să fie un proiect economic și social. Ea a contribuit la prosperitatea și creșterea numărului de locuri de muncă în toate statele membre ale UE. Finalizarea pieței interne și sporirea eficienței și coeziunii sociale sub egida Strategiei Europa 2020 sunt esențiale pentru a permite Europei să iasă mai repede din criză.

1.4 În acest context, Comitetul a examinat cu interes considerabil Comunicarea Comisiei ca o primă contribuție la viitoarele dezbateri și decizii ale Consiliului European privind consolidarea dimensiunii sociale a uniunii economice și monetare.

1.5 Solicită Comisiei să-și actualizeze și să-și consolideze politica în lumina acestor discuții, pentru a realiza în continuare progrese, în special în ceea ce privește utilizarea proactivă a indicatorilor privind ocuparea forței de muncă și incluziunea socială.

1.6 Comitetul a sprijinit în mod constant măsurile de intensificare a investițiilor sociale, o mai bună orientare a fondurilor europene către politici sociale și de ocupare a forței de muncă fiabile, o inițiativă specifică privind ocuparea forței de muncă în rândul tinerilor și o garanție pentru tineret, precum și o mai bună mobilitate transfrontalieră. Prin urmare salută atenția sporită acordată acestor domenii politice. De asemenea, salută dialogul social consolidat prevăzut ca parte a procesului semestrului european.

1.7 Comitetul împărtășește opinia Comisiei conform căreia consolidarea dimensiunii sociale ar ajuta statele membre să își realizeze potențialul în ceea ce privește creșterea gradului de ocupare a forței de muncă, îmbunătățirea coeziunii sociale și prevenirea unor disparități și mai mari. Sprijină în special ideea de a intensifica supravegherea ocupării forței de muncă și a dezechilibrelor sociale în cadrul UEM printr-o monitorizare sistematică a ratelor șomajului, a tinerilor neîncadrați în muncă și care nu urmează un program de formare sau educație, a veniturilor gospodăriilor, a sărăciei și a inegalității.

1.8 *Tabloul de bord* propus privind ocuparea forței de muncă și dezechilibrele sociale, bazat pe indicatori-cheie și praguri, ar trebui prin urmare să detecteze în mod proactiv evoluțiile asimetrice și efectele de contagiune asupra performanței economice generale. Acest sistem de monitorizare ar trebui să declanșeze atunci când este necesar un mecanism de ajustare și

un răspuns politic eficient, așa cum este cazul cu dezechilibre economice și financiare similare. Prin urmare, Comitetul împărtășește punctul de vedere al Consiliului European din 27 și 28 iunie 2013, conform căruia cadrul de indicatori sociali și privind ocuparea forței de muncă avut în vedere reprezintă un „prim pas” către o dimensiune socială mai cuprinzătoare a UEM ⁽¹⁾.

1.9 Comitetul și-a exercitat rolul consultativ în etapa de pregătire a viitoarelor discuții ale Consiliului European prin avizul său din 22 mai 2013 ⁽²⁾ și își reiterează apelul la consolidarea în continuare a dimensiunii sociale a UEM.

2. Observații specifice

2.1 În comunicarea sa, Comisia Europeană propune o serie de inițiative pentru consolidarea dimensiunii sociale a UEM punând un accent special pe trei puncte:

- supravegherea consolidată a ocupării forței de muncă și a provocărilor sociale și coordonarea politicii,
- solidaritate sporită și acțiuni în domeniul ocupării forței de muncă și al mobilității lucrătorilor,
- dialog social consolidat.

2.2 Comitetul este de acord cu nevoia de a consolida dimensiunea socială a UEM și ar dori să sublinieze următoarele:

În ceea ce privește monitorizarea consolidată a ocupării forței de muncă și a provocărilor societale și coordonarea politicii

2.3 Consolidarea bugetară și guvernarea economică a UE nu pot fi susținute fără forme echivalente de consolidare socială și de guvernare socială. Nivelul actual al decalajelor sociale europene subminează redresarea, creșterea economică și coeziunea. CESE afirmă că semestrul european trebuie să includă indicatori referitori la ocuparea forței de muncă și incluziunea socială în același cadru de supraveghere care se aplică și coordonării economice și reformelor structurale. Obiectivele cuantificabile din domeniul social și al ocupării forței de muncă trebuie să fie pe măsura obiectivelor referitoare la datorie și deficit, incluzând mecanisme de ajustare și solidaritate similare pentru a redresa dezechilibrele sociale și a promova investițiile sociale.

2.4 CESE recunoaște că investițiile sociale și de reînnoire economică realizate de UE și statele membre necesită mai mult decât structuri formale de guvernare și mecanisme statutare. De aceea, societatea civilă organizată și cetățenii

europeni individuali au o miză proprie și un rol de jucat. Responsabilitatea participativă pentru proiectul european este esențială.

2.5 Cu toate acestea, Comitetul subliniază și faptul că îmbunătățirile sociale durabile necesită abordarea la sursă a problemelor structurale în statele membre. Competitivitatea globală, creșterea economică și o dimensiune socială puternică sunt elemente-cheie pentru ca Europa să depășească criza. Indicatorii de politică socială propuși recent trebuie utilizați pentru a consolida reformele pe termen scurt și lung.

În ceea ce privește solidaritate sporită și acțiunile în domeniul ocupării forței de muncă și al mobilității lucrătorilor

2.6 Așa cum argumentează Comisia în comunicarea sa, mobilitatea transfrontalieră a lucrătorilor este un element important pentru conservarea locurilor de muncă și a competitivității și pentru crearea de noi locuri de muncă care să le înlocuiască pe cele suprimate în procesul de restructurare economică.

2.7 Pentru a reduce în continuare obstacolele actuale în calea mobilității lucrătorilor, ar trebui luate măsuri suplimentare prin care să se asigure că informațiile legate de dreptul muncii și drepturile sociale sunt puse la dispoziția lucrătorilor mobili, în propria lor limbă. Ar trebui să se garanteze lucrătorilor și un drept specific la consiliere. Structurile de consiliere ar trebui să colaboreze strâns cu partenerii sociali și cu EURES și să asigure că lucrătorii mobili sunt informați deja în țara de origine despre condițiile sociale și legale din țările de destinație.

2.8 Investițiile sociale vin în ajutorul cetățenilor. Ele influențează în mod pozitiv capacitățile și competențele cetățenilor, favorizând participarea lor la viața socială și la piața forței de muncă. Astfel, ele generează mai multă bunăstare, contribuie la relansarea economiei și fac ca UE să iasă din criză mai puternică, mai unită și mai competitivă.

2.9 Investițiile sociale direcționate nu sunt numai un garant al progresului social și societal, ci ele sporesc în același timp și competitivitatea. Mai ales într-o perioadă care stă sub semnul unei rate neîntâlnit de mari, dramatice a șomajului, cu un nivel crescând al sărăciei, investițiilor în statul socială le revine, în plus, un rol central pentru consolidarea coeziunii și a integrării sociale și combaterea excluziunii sociale și a sărăciei. Aceste investiții trebuie să garanteze eficiența.

2.10 CESE subliniază în mod clar că dimensiunea socială a UEM necesită instrumente, indicatori și obiective calitative și cantitative clare care să fie la fel de efective ca și obligațiile financiare și economice ale UEM. De asemenea, în cazul în care nu există un consens sau o voință politică suficiente, CESE ar propune Consiliului European să facă uz de opțiunea cooperării consolidate în cadrul UEM, cu resurse financiare proprii, un fond social suplimentar, un Pact privind progresul social și standarde sociale, obiective și mecanisme de stabilizare pe măsura mecanismelor de stabilizare fiscale, bugetare și monetare.

⁽¹⁾ Concluziile Consiliului European – 27 și 28 iunie 2013, EUCO 104/13, punctul 14 litera (c).

⁽²⁾ JO C 271, 19.9.2013, p. 1-7.

În ceea ce privește dialogul social consolidat

2.11 Comitetul adoptă o poziție favorabilă față de propunerile Comisiei de a îmbunătăți implicarea partenerilor sociali în coordonarea politicilor economice și de ocupare a forței de muncă la nivel european. Dialogul social joacă un rol important la toate nivelurile, contribuind la găsirea unor soluții care reflectă punctele de vedere atât ale angajatorilor, cât și ale lucrătorilor și clădind înțelegerea și încrederea care sunt esențiale pentru reformarea piețelor europene ale forței de muncă și consolidarea structurii sociale.

2.12 Comitetul ia notă, de asemenea, de faptul că viitorul dialogului social, inclusiv al dialogului tripartit, este deja discutat de către partenerii sociali.

Bruxelles, 17 octombrie 2013

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Henri MALOSSE

Avizul Comitetului Economic și Social European privind Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor – Către un sector al apărării și al securității mai competitiv și mai eficient

COM(2013) 542 final

(2014/C 67/25)

Raportor: **dl Joost VAN IERSEL**

Coraportor: **dna Monika HRUŠECKÁ**

La 3 iulie 2013, în conformitate cu articolul 304 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, Comisia Europeană a hotărât să consulte Comitetul Economic și Social European cu privire la

Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor – Către un sector al apărării și al securității mai competitiv și mai eficient

COM(2013) 542 final.

Comisia consultativă pentru mutații industriale, însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 26 septembrie 2013.

În cea de-a 493-a sesiune plenară, care a avut loc la 16 și 17 octombrie 2013 (ședința din 17 octombrie), Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz cu 172 de voturi pentru, 23 de voturi împotriva și 24 de abțineri.

1. Concluzii și recomandări

1.1 CESE salută cu entuziasm Consiliul European pe teme de apărare care va avea loc în luna decembrie, pe baza Comunicării Comisiei Europene ⁽¹⁾ și a raportului Înalțului Reprezentant/șefului Agenției Europene de Apărare ⁽²⁾. Aceste inițiative reprezintă un răspuns foarte urgent și oportun la provocările interne și externe, în vederea promovării previzibilității și credibilității pe termen lung a sectorului apărării în Europa.

1.2 Dincolo de tabuurile tradiționale, comunicarea și punctul de vedere (provizoriu) al Înalțului Reprezentant au abordat situația actuală și măsurile care trebuie luate dintr-o perspectivă corectă.

1.3 Raportul Înalțului Reprezentant, în special, susține cu fermitate că este indispensabil să se definească o strategie globală în ce privește politica europeană de securitate și apărare comună, pentru a răspunde cerințelor în materie de apărare și securitate în Europa. CESE este de acord cu faptul că o politică de securitate și apărare comună va pune la dispoziție cadrul cel mai adecvat pentru o cooperare eficientă în domeniul capacității militare, dar subliniază că această cooperare va reprezenta totodată o condiție pentru o politică de securitate și apărare comună credibilă.

1.4 Pentru a garanta succesul acestei inițiative, vor trebui create condiții politice favorabile. Întrucât drumul către

realizarea de modificări substanțiale în ce privește structurile (industriale) de apărare din Europa va fi lung și anevoios și va implica politici interdependente, CESE consideră că condiția principală pentru a obține progresele atât de necesare o reprezintă un angajament coerent din partea liderilor guvernelor UE.

1.5 CESE îndeamnă Consiliul să adopte o serie de măsuri de acțiuni concrete pentru a spori competitivitatea și a consolida cooperarea în sectorul apărării în Europa, măsuri și acțiuni care să constituie un semnal clar pentru viitor.

1.6 CESE sprijină obiectivul de a susține un sector independent al apărării în Europa, proporțional cu importanța economică a Europei și cu alte interese la nivel mondial. Obiectivul pe termen lung ar trebui să constea în protecția autonomă a cetățenilor europeni, asigurându-se dotarea în permanență a sectorului militar cu echipamente moderne, garantându-se valorile europene (drepturile omului, democrația) ⁽³⁾.

1.7 Noua etapă de tranziție afectează și sectorul apărării și al securității în Europa. Au loc schimbări geopolitice într-o perioadă de stagnare severă a economiei și de șomaj persistent în multe părți ale Europei. În paralel, pe scena mondială apar noi actori. Evoluțiile la nivel mondial depășesc evoluțiile din Europa. Decalajul devine tot mai mare. Europa trebuie să se adapteze mai repede, pentru a ține pasul cu alte țări.

⁽¹⁾ Către un sector al apărării și al securității mai competitiv și mai eficient, COM etc.

⁽²⁾ Acest document nu a fost încă publicat. Poate fi consultat punctul de vedere provizoriu al Înalțului Reprezentant.

⁽³⁾ JO C 299, 4.10.2012, p. 17.

1.8 Mai mult, necesitatea ca industria să fie competitivă, împreună cu reducerea resurselor financiare, impun eficiență. Abordările europene, menite să înlocuiască suprapunerile contraproductive și politicile necoordonate și să elimine lacunele, trebuie să promoveze rentabilitatea, având ca rezultat evitarea risipei de bani și sporirea productivității, spre beneficiul contribuabililor.

1.9 CESE salută analiza precisă și acută realizată de Comisia Europeană în Comunicarea sa cu privire la poziția relativă a Europei. O analiză similară a determinat CESE, anul trecut, să pledeze în favoarea unei schimbări radicale de mentalitate în Europa în ce privește chestiunile legate de politica comună de apărare (4).

1.10 CESE este de acord, în special, cu capitolul 9 al Comunicării Comisiei privind elementele esențiale pentru agenda Consiliului, și anume: o abordare strategică europeană, o politică de securitate și apărare comună (5) și o strategie industrială de apărare europeană.

1.11 Europa are nevoie acută de un „limbaj comun în domeniul apărării”. Acest lucru necesită, într-adevăr, trecerea de la definirea la nivel național a nevoilor strategice la identificarea acestora în comun, la nivel european, astfel încât interesele naționale să fie satisfăcute prin urmărirea obiectivelor strategice ale UE.

1.12 Este, de asemenea, necesară o implicare politică și cetățenească pentru a informa în mod adecvat publicul cu privire la importanța intereselor europene strategice globale și industriale, cu scopul de a promova sprijinul activ al cetățenilor și contribuabililor. CESE este de acord cu Comisia în ce privește faptul că o industrie a apărării înfloritoare, bazată în Europa, va aduce totodată o contribuție vitală la industria producătoare din Europa în ansamblul său (6).

1.13 La realizarea acestui obiectiv trebuie implicate un număr cât mai mare de state membre. Dacă nu se poate obține participarea tuturor statelor membre, procesul trebuie lansat cu acelea dintre ele care sunt dispuse să se implice.

1.14 CESE subliniază rolul Comisiei și al Agenției Europene de Apărare (AEA), care vor trebui să colaboreze strâns la punerea în aplicare a Comunicării. CESE sprijină pe deplin acțiunile avute în vedere de Comisie. La capitolul 6 al prezentului aviz, CESE formulează observații și recomandări suplimentare privind propunerile Comisiei.

1.15 Comunicarea Comisiei Europene nu aduce în discuție o politică industrială pro-activă. CESE, în schimb, subliniază poziția excepțională pe care o ocupă sectorul apărării în piețele cu caracter pur instituțional din întreaga lume. Este indispensabilă punerea în aplicare de către statele membre și/sau Comisie a unei politici industriale pro-active în anumite domenii, pentru a obține o producție modernă și eficientă. Competențele partajate la nivel european și național, precum

și interacțiunile și sinergiile eficiente între proiectele și tehnologia din domeniul civil și militar se vor dovedi a fi foarte benefice și eficiente.

1.16 Trebuie identificate noi proiecte încă din faza de concepție într-un cadru european multilateral, valorificând avantajele AEA. Pot trece decenii până când astfel de proiecte devin pe deplin operaționale. Prin urmare, cu cât mai devreme sunt lansate acestea, cu atât mai bine.

1.17 Activitățile de cercetare și dezvoltare publice și private sunt de o importanță majoră. În acest domeniu, investițiile în materie de apărare înregistrează nivelul cel mai scăzut din 2006 (7). Trebuie găsite, în termeni globali, modalități de îmbunătățire a condițiilor în ce privește investițiile și utilizarea acestora pentru proiecte concrete.

1.18 Principalelor țări producătoare le revine responsabilitatea cea mai mare, în calitate de vectori ai acestui proces. Trebuie garantată o relație armonioasă între aceste țări și celelalte state membre. IMM-urile și structurile de cercetare din toate țările trebuie să fie strâns interconectate, astfel încât un număr cât mai mare de state membre să se implice în realizarea unei strategii europene.

1.19 Având în vedere starea de îngrijorare a celor care lucrează în acest sector, în contextul reorganizărilor care au loc într-un cadru nestructurat, sunt necesare, mai mult ca niciodată, politici previzibile. Este necesară coordonarea în ce privește anticiparea schimbărilor, pentru a asigura contracte de muncă și perspective de muncă decente. Trebuie stabilite dialoguri sociale.

1.20 Prezentul aviz se concentrează în special asupra principiilor politice, preconizând progrese urgente într-un domeniu strategic care nu suportă întârziere. Primii pași făcuți în luna decembrie ar trebui să deschidă calea spre acțiuni ulterioare încununate de succes. Consiliul European, guvernele, Comisia, AEA, parlamentele și industria (inclusiv reprezentanții angajaților) ar trebui cu toții implicați în elaborarea de orientări strategice și de proiecte concrete.

2. Europa se confruntă cu provocări

2.1 Comisia subliniază, pe bună dreptate, că „*echilibrul mondial al puterilor se modifică odată cu emergența unor noi centre de gravitație și cu reorientarea interesului strategic al SUA către Asia*”. Brazilia, Rusia, India și China își intensifică cheltuielile în domeniul militar. China și Rusia, în special, își măresc considerabil bugetele în perspectiva anului 2015.

2.2 Presiunea Statelor Unite ale Americii asupra Europei pentru ca aceasta să participe pe deplin la cheltuielile militare globale ale lumii occidentale este tot mai mare. Din motive bugetare, SUA își raționalizează sectorul apărării, iar acest lucru afectează și acordurile cu europenii.

(4) JO C 299, 4.10.2012, p. 17.

(5) A se vedea articolul 42 din TUE.

(6) În acest sens, un exemplu foarte elocvent în ce privește industria civilă îl constituie dezvoltarea dinamică și încununată de succes a Airbus.

(7) A se vedea datele AEA privind sectorul apărării pentru anul 2011.

2.3 Decalajul dintre SUA și Europa este enorm. În 2010, bugetul european total alocat apărării (cu excepția Danemarcei) era de 196 de miliarde de euro, în comparație cu cele 520 de miliarde de euro alocate din bugetul american⁽⁸⁾. Și mai important, bugetul european global în materie de cercetare și dezvoltare reprezintă a șaptea parte din bugetul american, având un impact asupra dotării cu echipament și asupra desfășurării militarilor.

2.4 În același timp, amenințările sunt multiple. Tensiunile politice și militare nu scad; apar, totodată, noi tensiuni, unele din acestea la porțile Europei. Pentru a putea fi la același nivel cu puterile tradiționale, noii actori mondiali ambițioși doresc să se asigure că sectorul lor național al apărării este pe măsura intereselor lor economice și de altă natură.

3. Abordări europene

A. Aspecte politice

3.1 Europeanii se confruntă cu două categorii de probleme, corelate între ele:

- scăderea substanțială a cheltuielilor în materie de apărare, care generează lacune și aduce prejudicii capacităților naționale de apărare și eficacității în acest domeniu, în special datorită reducerii continue a cheltuielilor în materie de cercetare și dezvoltare;
- schimbări geopolitice, care ar trebui să ducă la o cooperare europeană mult mai strânsă și la un grad mai înalt de independență în ce privește apărarea și securitatea.

Cu toate acestea, dezbateră europeană cu privire la aceste două domenii interconectate se află încă într-o fază incipientă.

3.2 Toate documentele emise de guverne⁽⁹⁾ reflectă un declin puternic al cheltuielilor în materie de apărare⁽¹⁰⁾. Accentul se pune în principal pe modificări la nivel național: obiectivul este de a obține un grad cât mai mare de rentabilitate, menținând rezultate suficiente în termeni de capacități. Statele membre sunt încă departe de o gândire care privește, în mod natural, capacitățile naționale de apărare dintr-o perspectivă europeană.

3.3 Anul trecut, CESE a ajuns la concluzia că „politica de apărare este modelată de interesele strategice ale țărilor, care în Europa sunt definite în principal în termeni naționali. Abordările care sunt depășite conduc în mod evident la o fragmentare, la lacune, la o supracapacitate și o lipsă de interoperabilitate tot mai mari ale capacităților europene de apărare”⁽¹¹⁾.

3.4 Șaizeci de ani de integrare europeană și piața unică au dat naștere la structuri economice și ale întreprinderilor caracterizate prin rezistență, care generează un model puternic de

activități economice cu caracter european. Cu toate acestea, în ce privește sectorul militar și al apărării, și cu atât mai mult în ce privește organizarea acestui sector, Europa se află încă la începuturi.

3.5 Apărarea ca funcție a politicii externe care este încă, prin excelență, expresia suveranității naționale, este concepută, dezvoltată și gestionată în conformitate cu orientările naționale. Orice cooperare multinațională, fie cu parteneri europeni, fie cu parteneri de dincolo de granițele Europei, este privită din această perspectivă.

3.6 Până în prezent, în mare parte, inițiativele menite să ducă la depășirea obstacolelor intrinseci au eșuat. Se preconiza că pactul sau acordul militar anglo-francez de la Saint-Malo, din 1998, privind cooperarea în materie de apărare va aduce cu sine evoluții importante în materie de cooperare militară. Au trecut 15 ani de la acest pact, și, în pofida negocierilor ulterioare, rezultatele continuă să fie modeste.

3.7 În 1998, o inițiativă întreprinsă de șase țări a generat, în 2000, o scrisoare de intenție formulată de cele șase țări cu producția militară cea mai importantă – Franța, Germania, Regatul Unit, Italia, Spania și Suedia, așa-numitele „țări ale scrisorii de intenție” – care a dus la Tratatul privind restructurarea și funcționarea industriei apărării. Acest tratat privind planificarea și cooperarea cu industria, precum și capacitățile și cercetarea nu a dus, pe termen lung, la niciun rezultat concret.

3.8 Între statele membre există și alte forme de cooperare, cum ar fi cea dintre forțele maritime olandeze și belgiene, Cooperarea nordică în materie de apărare (Danemarca, Finlanda, Islanda, Norvegia și Suedia) și cea dintre forțele terestre germane și olandeze. Acestea nu trebuie însă confundate cu cooperarea industrială, care, în mare parte, lipsește.

3.9 În 2004 a fost înființată Agenția Europeană de Apărare, cu scopul de a obține o cooperare structurală în materie de apărare, cu sprijinul inițiativelor Comisiei. În pofida unor progrese, cooperarea structurală nu a avut loc până în prezent, din cauza lipsei de angajament din partea statelor membre.

3.10 În concluzie, CESE remarcă faptul că, în ciuda conștientizării tot mai acute a necesității unei cooperări mai strânse și a unei viziuni europene a sectorului apărării, lipsa voinței politice, punctele de vedere tradiționale și interesele specifice au împiedicat realizarea unor progrese substanțiale.

B. Industria

3.11 Reacția industriei europene a apărării în fața evoluțiilor la nivel internațional a fost foarte diferită:

— Acest sector funcționează într-un context global. El depinde în mod obligatoriu de guvernele naționale, dar este totodată foarte activ pe piețele internaționale, ceea ce reprezintă tot mai mult premisa unor rezultate pozitive.

— Mai mult, principalele industrii își desfășoară activitatea atât în sectorul militar, cât și în cel civil. Partea civilă, mai dinamică, se află în creștere, având în vedere scăderea vânzărilor și a veniturilor din sectorul militar, în special în Europa.

⁽⁸⁾ Sursă: AEA, ianuarie 2012.

⁽⁹⁾ O analiză strategică a sectorului apărării și securității, Regatul Unit, octombrie 2010. Cartea albă privind apărarea și securitatea națională, Franța, mai 2013.

⁽¹⁰⁾ Observațiile precise formulate de ministrul francez al apărării, Jean-Yves Le Drian, în alocuțiunea sa adresată Școlii militare din Paris, la 29 aprilie 2013, au fost foarte clare cu privire la impactul acestui declin.

⁽¹¹⁾ Ibid. punctul 1.2.

3.12 De mult timp, industria este preocupată de poziția sa competitivă. Poziția instituțională a acestui sector industrial variază mult de la o țară la alta: de la întreprinderi deținute în integralitate de stat la societăți private, trecând prin toate formele intermediare. În toate aceste situații, numitorul comun îl reprezintă rolul primordial al guvernelor. În pofida privatizării (parțiale), legătura dintre industrie și guverne rămâne foarte puternică, întrucât depinde de cererea și reglementarea (monopolistă) a guvernelor, și de licențele de export.

3.13 Industria ar prefera consolidarea la nivel european, însă piața este prea limitată. BAE-Systems, Finmeccanica, și, într-o mai mică măsură, Thales și EADS sunt foarte active în SUA. Cu toate acestea, ele nu pot opera liber în Europa, întrucât, având în vedere relațiile lor speciale, guvernele naționale sunt cele care iau orice decizie strategică în ce privește industria.

3.14 Dinamica pieței sporește concurența la nivel mondial. Industria americană își intensifică eforturile în materie de exporturi pentru a compensa reducerea anumitor piețe interne. Noii actori mondiali își vor satisface tot mai mult propriile nevoi. Aceștia vor viza, de asemenea, exportul, și astfel, vor intra în competiție cu industria europeană pe piețele țărilor terțe.

3.15 În final, industria adoptă punctul de vedere pe care CESE l-a scos în evidență cu fermitate anul trecut: o industrie a apărării matură nu poate să se bucure de credibilitate pe plan internațional fără o bază solidă internă. Având în vedere că echipamentele militare au o componentă tehnologică importantă, nicio piață națională individuală și niciun buget național individual al apărării nu mai au un volum suficient. Această situație durează deja de 20 de ani, iar consecințele devin tot mai acute.

3.16 În perspectiva unui sector european independent al apărării, CESE subliniază prioritatea majoră pe care o reprezintă capacitățile suverane și investițiile cu o înaltă valoare adăugată, care sunt esențiale pentru ca Europa să joace un rol important la nivel global și vor contribui, de asemenea, la adoptarea de către europeni a unui nou mod de a gândi.

3.17 Recent, industria a reiterat toate argumentele obișnuite în favoarea unor sisteme tehnologice și de producție pe termen lung stabile și previzibile, impulsionate la nivel european, în toate domeniile importante.

3.18 Industria trage semnalul de alarmă. Pentru a supraviețui și a-și menține capacitatea de a genera câștiguri și de a oferi locuri de muncă, soluția alternativă constă în sporirea producției civile. Cu toate acestea, în acest caz, Europei i-ar lipsi într-o și mai mare măsură o industrie proprie a apărării, ceea ce ar afecta totodată politica sa externă.

3.19 Și în rândul sindicatelor, reprezentate de IndustriAll, există un sentiment profund de îngrijorare. În 2011, sectorul

aerospațial și al apărării oferea locuri de muncă pentru 7330 00 de lucrători calificați în Europa⁽¹²⁾, și alte 2 milioane de persoane depindeau de acesta. În ultimul deceniu, forța de muncă a fost redusă considerabil, iar locurile de muncă sunt amenințate de noi reduceri bugetare. Tinerii nu sunt suficient de atrași de sectorul apărării, având în vedere viitorul imprevizibil al acestuia.

3.20 CESE subliniază că angajații sunt cei care plătesc, în mare măsură, pentru incapacitatea guvernelor de a restructura structurile lor de apărare. Prin amânarea raționalizării bazei militare, guvernele ratează oportunitatea de a investi în reînnoirea eficientă a capacității, ceea ce are un impact negativ asupra forței de muncă.

3.21 Situația actuală va provoca tot mai multă rezistență, atâta timp cât vor continua să aibă loc reorganizări neplanificate și nestructurate. În ce privește introducerea de schimbări politice pro-active, va fi necesară participarea la nivel de întreprindere și teritorial a reprezentanților lucrătorilor, pentru a se evita ajustările bruște.

3.22 Crearea de locuri de muncă, poate pe o scară mai mică, va necesita mult mai multă coordonare europeană în domeniile tehnologiei și producției. În acest proces, trebuie evitate locurile de muncă precare prin dobândirea de noi competențe și calificări pentru a garanta, în măsura posibilului, contracte și perspective de muncă decente. Trebuie stabilit un dialog social eficient la diferite niveluri.

3.23 Scăderea producției europene în contextul reducerilor bugetare trebuie gestionată în mod structurat, prin instaurarea de dialoguri sociale adecvate, menite să protejeze locurile de muncă și să ajute la reclasificarea personalului aflat în surplus. Atât pentru industrie, cât și pentru lucrători, este mai profitabil un context european previzibil axat asupra pieței decât un context de reorganizări pe termen scurt și prost planificate, cu caracter pur național și fără obiective clare⁽¹³⁾.

4. Condiții politice și posibile perspective

4.1 Treptat, perspectivele industriei europene a apărării vor deveni atât de nesigure, încât este necesară o dezbateră fundamentală în rândul europenilor cu privire la viitorul acesteia – dacă nu în rândul tuturor europenilor, cel puțin în rândul celor care sunt dispuși să dezbate pe această temă.

4.2 Sunt necesare adoptarea unui nou mod de a gândi și dezvoltarea unui „limbaj comun” între statele membre și în interiorul UE, plecând de la următoarele trei premise fundamentale:

— o economie europeană integrată necesită adoptarea unei abordări comune în materie de apărare și securitate pentru a salvagarda și proteja interesele sale, cetățenii săi și pozițiile sale la nivel global;

⁽¹²⁾ Raportul anual al Asociației europene a industriilor aerospațiale și de apărare pentru anul 2012.

⁽¹³⁾ A se vedea, de asemenea, „Doisprezece solicitări în vederea unei politici industriale durabile” (*Twelve demands for a sustainable industrial policy*), Comitetul executiv al IndustriAll Europe, 12-13 iunie 2013.

— este necesară o analiză comună a schimbărilor care pot avea loc la nivel global, atât în prezent cât și în viitor (pe termen lung), care să constituie punctul de plecare pentru dezvoltarea de idei și abordări concrete în vederea menținerii poziției globale a Europei în lume;

— trebuie creată o legătură între politica externă, amenințări, apărare și securitate, perspective pe termen lung și o industrie a apărării durabilă, inclusiv în ceea ce privește ocuparea forței de muncă.

4.3 CESE este pe deplin conștient de impactul enorm al acestor premise interdependente care nu sunt niciodată suficient dezbătute. Numeroase inițiative demarate cu bună credință în ultimii 15 ani au eșuat fiindcă nu s-a pus niciodată sub semnul întrebării suveranitatea națională, adică percepțiile naționale în ce privește amenințările și pozițiile, care se traduc prin politica externă națională. Prin urmare, în prezent, Europa adoptă numeroase puncte de vedere care sunt, într-o anumită măsură, incompatibile. CESE consideră că nu se vor putea realiza progrese semnificative dacă nu se acceptă conceptul de suveranitate exercitată în comun în cadrul UE.

Dezbaterea trebuie să aibă un nou punct de plecare în vederea unor procese noi, mai promițătoare.

4.4 Având în vedere numărul de domenii politice implicate, CESE salută cu entuziasm Consiliul European pe teme de apărare care va avea loc în luna decembrie. Până în prezent, responsabilitatea în materie de apărare și securitate le revine în principal miniștrilor apărării, de obicei în conformitate cu orientările generale ale miniștrilor pentru afaceri externe și sub stricta supraveghere a miniștrilor finanțelor.

4.5 Însă în prezent, contextul este cu totul altul, având în vedere constrângerile bugetare drastice și necesitatea raționalizării, precum și noi paradigme și, în consecință, noi amenințări. Având în vedere, printre altele, relația strânsă dintre tehnologia și inovarea în domeniile civil și militar și legătura dintre apărare și securitatea publică, sunt implicate, de asemenea, și alte aspecte ale politicii guvernamentale. Toți acești factori necesită o abordare holistică și globală.

4.6 Numeroase persoane, în special industriașii și angajații, speră ca luna decembrie să marcheze punctul de plecare pentru adoptarea unui mod structurat de a gândi și a acționa. Dacă UE pierde această ocazie, s-ar putea să treacă ani mulți până când să se poată lansa un proces pozitiv.

4.7 Consiliul European din luna decembrie va fi primul Consiliu European care va aborda problema apărării în termeni globali. Având în vedere cât este de complicată angajarea pe un nou drum, CESE consideră că vor fi necesare Consilii Europene ulterioare, pentru a stabili o foaie de parcurs clară, credibilă și previzibilă.

5. Politica industrială

5.1 CESE a salutat cu mult entuziasm Comunicarea Comisiei Europene privind politica industrială⁽¹⁴⁾, menită să creeze condiții, politici și programe propice care să genereze, dezvolte și consolideze activitățile industriale în Europa. Europa trebuie să-și asigure viitorul industrial într-un mediu deschis.

5.2 Apărarea este un sector predominant și excepțional. Prin însăși natura sa, acesta funcționează în piețele cu caracter pur instituțional din întreaga lume. Înființarea și organizarea acestui sector și a centrelor sale de cercetare îndeplinesc o serie de criterii fundamentale naționale. Țările mai mici, care nu au o industrie proprie, achiziționează material „de-a gata”, ceea ce înseamnă, de fapt, că îl cumpără de la SUA.

5.3 Interdependența dintre marile companii și IMM-urile de pe continent se datorează consolidării industriei – prin fuziunile și preluările transfrontaliere – și internaționalizării, în special cu rețeaua industrială a SUA. Situația exporturilor continuă să fie favorabilă. Cel mai mare obstacol îl constituie relația dificilă cu guvernele europene, având în vedere lipsa unei viziuni comune.

5.4 În paralel cu acțiunile AEA, UE a adoptat două directive care au ca obiectiv deschiderea piețelor intraeuropene⁽¹⁵⁾. Termenul pentru punerea în aplicare a acestora a fost vara 2011⁽¹⁶⁾, însă implementarea lor efectivă este lentă.

5.5 CESE salută cu entuziasm Comunicarea Comisiei⁽¹⁷⁾, care demonstrează că s-au înregistrat progrese semnificative în termeni de analize și propuneri. Comisia subliniază pe bună dreptate, în contextul unei politici industriale pentru sectorul apărării, importanța pieței interne a produselor din domeniul apărării, a cercetării și dezvoltării, rolul IMM-urilor, contribuția potențială a politicii regionale și dezvoltarea de competențe adecvate.

5.6 Cu toate acestea, sub formă de critică, CESE remarcă faptul că Comisia nu evidențiază suficient poziția excepțională a sectorului apărării, și nici necesitatea adoptării unei politici industriale pro-active. Nu este vorba doar despre deschiderea piețelor, întrucât aceasta necesită o definiție adecvată, având în vedere particularitățile sectorului apărării și prevederile articolului 346 din TFUE.

5.7 Este vorba și despre crearea unor baze politice pentru ca guvernele europene să colaboreze în ce privește soarta lor comună pe termen lung. Doar astfel vor fi îndeplinite condițiile pentru realizarea de programe comune serioase de la faza de concepție până la cercetarea orientată, inovarea și producția pe piața internă europeană pe o perioadă lungă.

⁽¹⁴⁾ Comunicarea Comisiei Europene privind politica industrială (COM(2012) 582 final) și Avizul CESE privind această comunicare.

⁽¹⁵⁾ Pachetul „Apărare”, 2007.

⁽¹⁶⁾ Directivele 2009/43/CE (JO L 146 din 10.6.2009) privind transferul produselor din domeniul apărării și 2009/81/CE (JO L 216 din 20.8.2009) privind atribuirea contractelor în domeniile apărării și securității. Pachetul „Apărare” cuprindea și Comunicarea „Strategie pentru o industrie europeană de apărare mai puternică și mai competitivă”, COM(2007) 764, 5.12.2007.

⁽¹⁷⁾ A se vedea nota de subsol nr. 1.

5.8 Cercetarea și dezvoltarea reprezintă un element fundamental în etapa inițială a lanțului valoric, care trebuie să dobândească un caracter european⁽¹⁸⁾. Acestea au fost motivele pentru care s-a pus accentul asupra cooperării în materie de cercetare tehnologică și cercetare și dezvoltare în momentul înființării AEA, a predecesorilor acesteia (Grupul pentru armament al Europei Occidentale (GAEO) și Grupul european independent de programe (GEIP)), precum și a NATO. Cu toate acestea, nici în acest caz nu s-a trecut la acțiune.

5.9 În ultimii 30 de ani, eșecul cooperării a reprezentat mai degrabă regula decât excepția. Au fost inițiate unele proiecte, cum ar fi NH-90 și A400M, dar sunt și exemple care demonstrează că cerințele sistemului au fost, prea adesea, o simplă însumare a cerințelor naționale, că etapele de dezvoltare au fost prea lungi și că produsele finale au fost prea costisitoare.

5.10 Cu excepția unor succese relative, alte inițiative în materie de cooperare, cum ar fi NF-90, au eșuat, și au fost realizate în paralel diverse programe concurente de avioane de luptă (Typhoon, Rafale, Gripen), în timp ce numeroase țări au aderat la programul american F-35, precum și la un număr mare de programe în materie de misile.

5.11 În prezent, nu se realizează niciun program pe scară largă și cu caracter semnificativ, în contextul în care sistemele existente îmbătrânesc și devin depășite. CESE menționează cu titlu de exemplu vehiculele blindate, submarinele, elicopterele de transport și sistemele portabile de apărare antiaeriană. În acest context, noile sisteme fără echipaj par să ofere o ocazie ideală pentru realizarea de inițiative comune, însă, în practică, nu există încă un astfel de obiectiv. O altă posibilitate ar consta într-o cooperare mai puțin ambițioasă, cum ar fi normalizarea capacității de alimentare în aer.

5.12 CESE solicită lansarea de programe europene, în special în domeniul cum ar fi următoarea generație de sisteme ale aeronavelor fără pilot, dezvoltându-se sinergii cu Comisia și comunicațiile sigure prin satelit. S-ar putea avea în vedere și alte domenii de cooperare (cu SUA), cum ar fi capacitatea de alimentare în aer, domeniu în care există lacune majore și în care AEA caută soluții europene.

5.13 Comunicarea Comisiei menționează oportunități care necesită un sprijin politic deplin. În acest sens, o inițiativă fundamentală ar consta în crearea unei capacități europene de supraveghere din spațiu de înaltă rezoluție, care ar genera sisteme menite să înlocuiască Helios, RadarSat etc. În acest scop, este esențială punerea în comun a cunoștințelor tehnice combinate ale statelor membre, AEA și centrelor comune de cercetare, inclusiv a resurselor financiare. Nicio țară europeană nu poate realiza acest obiectiv de una singură.

5.14 Atunci când este cazul, trebuie creată o legătură între proiectele în materie de apărare și programele de cercetare și dezvoltare din UE. Cel de-al 7-lea Program-cadru este deja implicat în proiecte cu dublă utilizare. Promovarea proiectelor transfrontaliere aduce valoare adăugată. CESE solicită ca în cadrul Orizont 2020 să se aibă în vedere în mod mai sistematic tehnologiile cu dublă utilizare.

5.15 Este esențial ca politica industrială în sectorul apărării să abordeze și problema decalajului dintre principalele țări producătoare și celelalte țări. Trebuie promovată activ participarea industriilor din toate țările, pentru a putea beneficia de sprijinul politic și de implicarea din punct de vedere economic a unui număr cât mai mare de țări. În acest mod, se va rezolva treptat problema compensațiilor, care, de obicei, generează mari controverse și critici. Aceste elemente ar trebui să facă parte integrantă dintr-o strategie europeană generală în materie de apărare.

5.16 CESE aduce în discuție subiectul controversat al achiziționării de material „de-a gata” din afara UE. În cadrul unei strategii europene de apărare, astfel de politici ar trebui regândite. Această chestiune fundamentală și extrem de complicată ar trebui abordată la cel mai înalt nivel.

5.17 Un sector european al apărării bine gestionat oferă oportunități mult mai bune pentru o cooperare internațională echilibrată, în special cu SUA. Având în vedere politica SUA de protecție a intereselor sale strategice, CESE solicită să se ia în considerare cu atenție caracterul excepțional al sectorului apărării de ambele părți ale Atlanticului în cadrul negocierilor privind următorul acord de liber schimb.

5.18 Tot în acest cadru va trebui să se garanteze în mod adecvat continuitatea furnizării de piese de schimb critice și sensibile de origine americană în lanțul valoric european. Adoptarea unei poziții europene comune va înlesni totodată negocierile cu țări terțe în ce privește furnizarea de materii prime fundamentale.

5.19 De asemenea, vor trebui protejate drepturile europene de proprietate intelectuală în exporturile către țări terțe.

5.20 Colaborarea rodnică dintre industriile din diferite țări nu ar trebui subminată de deciziile unilaterale ale statelor membre privind controlul exporturilor, care ar duce la divergențe în ce privește aplicarea criteriilor în acest domeniu în raport cu Poziția comună⁽¹⁹⁾, precum și la divergențe între criteriile naționale ale statelor membre.

6. Propunerea Comisiei

6.1 În ansamblu, CESE este de acord cu propunerile Comisiei. Comitetul consideră că acestea reprezintă un mare pas înainte. Cu privire la anumite subiecte, CESE dorește să adauge unele precizări.

6.2 Cooperarea cu AEA este esențială. CESE consideră că coordonarea și complementaritatea dintre Comisie și AEA, așa cum acestea sunt propuse în diverse acțiuni avute în vedere în comunicare, reprezintă o condiție indispensabilă pentru realizarea de progrese și înregistrarea de succese. CESE subliniază, de asemenea, promovarea capacităților cu dublă utilizare, cum ar fi cele ale transportului aerian.

⁽¹⁸⁾ În conformitate cu numeroase documente. A se vedea, de asemenea, JO C 299 din 4.10.2012, p. 17.

⁽¹⁹⁾ 2008/944/CFSP.

6.3 CESE subliniază că, pentru a-și realiza pe deplin potențialul, AEA necesită un sprijin financiar mai solid și angajamentul deplin al statelor membre. De asemenea, AEA ar trebui să i se acorde un rol mai important în planificarea în materie de apărare, pentru a sprijini statele membre.

6.4 CESE sprijină ferm propunerile Comisiei privind normele și certificarea, care vor contribui la cooperarea transfrontalieră în industrie, precum și la specializarea regională și la rețelele de excelență. Comitetul încurajează sinergiile dintre AEA și AESA, în special în ce privește certificarea.

6.5 IMM-urile, interconectate de asemenea cu marile companii, sunt foarte importante pentru inovarea și producția din cadrul industriei europene a apărării. În sprijinul acțiunilor propuse, CESE subliniază necesitatea unor rețele deschise. Un număr mai restrâns de proiecte (europene), însă mai bine orientate, poate genera noi oportunități.

6.6 Participarea unei game largi de IMM-uri din întreaga Europă va contribui, totodată, la implicarea unui număr cât mai mare de țări. Participarea acestora poate, de asemenea, reprezenta o oportunitate pentru a acorda compensații acelor țări care adoptă o abordare europeană în loc să achiziționeze material „de-a gata”.

6.7 CESE sprijină ferm acțiunile pe care Comisia le are în vedere în ce privește competențele, care sunt esențiale. Comitetul salută cu entuziasm contribuția pozitivă a Fondului social european și a fondurilor structurale, precum și activitățile realizate de AEA în ce privește sensibilizarea statelor membre, sprijinind conceperea de proiecte concrete în aceste domenii.

6.8 CESE își reiterează sprijinul ferm adus acțiunilor Comisiei în ce privește exploatarea activă a tehnologiilor cu utilizare dublă.

6.9 CESE subliniază legătura pozitivă care s-ar putea stabili între politicile din sectorul spațial și apărare în ce privește proiectele existente și cele nou concepute⁽²⁰⁾.

6.10 CESE sprijină acțiunile propuse în materie de energie. Acestea vor implica și un număr tot mai mare de IMM-uri.

6.11 Dimensiunea internațională este de o importanță covârșitoare, la fel cum va fi și viitoarea Comunicare privind o viziune strategică a UE pe termen lung privind controlul exporturilor. CESE subliniază că succesul relațiilor industriale externe depinde de existența unei adevărate piețe interne.

6.12 În cele din urmă, CESE sprijină pe deplin toate considerentele strategice de la punctul 9.2 al comunicării.

Bruxelles, 17 octombrie 2013

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Henri MALOSSE

⁽²⁰⁾ A se vedea Avizul CESE privind spațiul, septembrie 2013.

Avizul Comitetului Economic și Social European privind Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor pe tema „Tehnologiile și inovarea în domeniul energiei”

COM(2013) 253 final

(2014/C 67/26)

Raportor: **dl Gerd WOLF**

Coraportor: **dl Pierre-Jean COULON**

La 2 mai 2013, în conformitate cu articolul 304 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, Comisia Europeană a hotărât să consulte Comitetul Economic și Social European cu privire la

Tehnologiile și inovarea în domeniul energiei

COM(2013) 253 final.

Secțiunea pentru transporturi, energie, infrastructură și societatea informațională, însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 30 septembrie 2013.

În cea de-a 493-a sesiune plenară, care a avut loc la 16 și 17 octombrie 2013 (ședința din 16 octombrie), Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz cu 117 voturi pentru, 1 vot împotriva și 4 abțineri.

1. Sinteza avizului

1.1 Comitetul Economic și Social European (CESE) sprijină măsurile propuse de Comisia Europeană.

1.2 CESE își reiterează angajamentul față de o comunitate europeană a energiei și un dialog european pe tema energiei.

1.3 Comitetul sprijină obiectivul adoptării unei abordări comune, armonizate, coerente și de cooperare de către actorii implicați în politica energetică.

1.4 CESE recomandă ca la transpunerea măsurilor să se evite neapărat inflexibilitatea birocratică, aversiunea față de riscuri și denaturarea pieței – cu alte cuvinte, obstacolele de orice fel din calea inovării. Trebuie promovați factorii care încurajează ideile și conceptele noi.

1.5 Cea mai importantă sarcină constă în dezvoltarea tehnico-științifică a tehnologiilor și a inovării în domeniul energiei, în special prin continuarea și dezvoltarea Planului strategic european privind tehnologiile energetice („Planul SET”) în perioada de programare 2014–2020.

1.6 Prin instrumente adecvate trebuie să se asigure un echilibru just între, pe de o parte, executarea planificată a proiectelor și, pe de altă parte, deschiderea față de multiple abordări noi și de concurența dintre acestea.

1.7 Reușita misiunii colosale în fața căreia ne aflăm poate fi asigurată numai experimentând cu o gamă largă de opțiuni și concepte, asociate cu un mix energetic la fel de variat.

1.8 Întrucât se prevede că finanțarea din bugetul pentru cercetare și dezvoltare al Comisiei în cadrul inițiativei „Orizont 2020”, precum și din bugetele pentru cercetare și dezvoltare al statelor membre va fi insuficientă, este cu atât mai important să se recurgă la fondurile structurale ale UE, la Fondul european de investiții și la încasările provenite din schema UE de comercializare a certificatelor de emisii și, în special, să se canalizeze potențialul de investiții al economiei libere spre această provocare enormă.

1.9 Ar trebui să se pună la dispoziție fonduri publice pentru cercetare și dezvoltare în situațiile în care acestea sunt necesare pentru îndeplinirea obiectivelor în materie de cercetare însă investițiile corespunzătoare nu pot fi suportate în mod rezonabil de către industrie (a se vedea punctul 3.20).

2. Sinteza Comunicării Comisiei

2.1 Ținând seama de provocările de până în 2020 și de după aceea, Comisia propune – ca parte integrantă din politica sa energetică – strategia sa pentru crearea de noi tehnologii și inovații.

2.2 În acest sens, Comisia:

— va elabora, în cadrul planului SET, o foaie de parcurs integrată până la sfârșitul anului 2013,

- va defini împreună cu statele membre un plan de acțiune pentru investiții,
- va consolida împreună cu statele membre sistemul de raportare,
- va invita platformele tehnologice europene să își adapteze mandatul, structura și participarea la foaia de parcurs integrată,
- va înființa o structură coordonatoare, sub egida grupului de coordonare al planului SET.

2.3 În acest sens, Comisia invită Parlamentul European și Consiliul:

- să își reafirme susținerea pentru planul SET,
- să aprobe principiile și evoluțiile propuse,
- să sprijine utilizarea corespunzătoare a resurselor UE, naționale, regionale și private.

2.4 În acest sens, Comisia invită statele membre și regiunile:

- să își coordoneze mai bine programele de cercetare și inovare în domeniul energiei, să utilizeze în acest scop resurse din fondurile structurale ale UE, din Fondul european de investiții și din veniturile rezultate în urma licitării ETS și să integreze în continuare programele naționale și regionale individuale prin intermediul Alianței europene de cercetare în domeniul energetic,
- să își intensifice colaborarea prin acțiuni comune și grupuri,
- să sprijine lansarea mai rapidă pe piață a tehnologiilor energetice sustenabile.

3. Observații generale

3.1 Având în vedere creșterea cererii de energie la nivel mondial, situația critică a resurselor și problema schimbărilor climatice, Comitetul a atras atenția în nenumărate avize asupra misiunii colosale de a asigura Europei o aprovizionare cu energie sustenabilă, sigură, ecologică și economică.

3.2 În comunicarea de față, Comitetul vede încă o abordare importantă pe lungul drum spre realizarea acestui obiectiv. Astfel, Comitetul sprijină ferm măsurile prevăzute de Comisie în această direcție.

3.3 Numai printr-o abordare comună, armonizată și de cooperare între toți actorii implicați, în special:

- Consiliul European
- Parlamentul European

- Comisia Europeană și diferitele domenii politice ale acesteia
- statele membre și organele lor
- autoritățile regionale și locale
- industria, inclusiv IMM-urile
- institutele de cercetare și universitățile
- partidele politice, reprezentanții societății civile, partenerii sociali și cetățenii

se poate asigura că acest obiectiv poate fi efectiv realizat, cu costuri justificabile.

3.4 În opinia Comitetului, măsurile anunțate de Comisie merg în această direcție și, prin urmare, sunt sprijinite pe deplin. Totodată, Comitetul recomandă ca la adoptarea oricărei măsuri să se țină întotdeauna seama de situația internațională și să se coopereze în cadrul programelor pe această temă derulate de statele membre din afara UE.

3.5 Comitetul își reiterează angajamentul față de o comunitate europeană a energiei⁽¹⁾, considerând că aceasta ar reprezenta cadrul necesar pentru îndeplinirea acestor obiective în cel mai eficient mod cu putință. De asemenea, își reiterează angajamentul față de un dialog european privind energia⁽²⁾, pentru a implica astfel cetățenii, atât ca persoane interesate, cât și ca actori ai societății civile, în procesul de decizie și în diferitele domenii de acțiune.

3.6 Totuși, această abordare presupune în același timp o informare și o transparență cât mai complete cu putință cu privire la respectivele opțiuni disponibile în ceea ce privește stadiul de evoluție, șansele, riscurile și costurile, precum și efectele lor⁽³⁾.

3.7 Oricât de importante ar fi măsurile și condițiile propuse de Comisie și susținute de Comitet, punerea lor în aplicare presupune totuși o serie de aspecte care ar putea să creeze probleme sau să genereze conflicte și care trebuie neapărat evitate.

3.8 Acest lucru este valabil, de exemplu, pentru tendința spre proceduri prea centralizate, prea dificile și prea mult axate pe planificarea economică, caracterizate în general de o reglementare și o birocrație formală excesivă.

3.9 Atrăgând atenția asupra pericolului unor proceduri administrative greoaie, ineficiente și excesive, Comitetul face trimitere, printre altele, la avizul său privind simplificarea implementării programelor-cadru de cercetare⁽⁴⁾. Comitetul salută eforturile depuse de Comisie în acest sens și recomandă să adopte aceeași abordare și pentru tema în discuție.

⁽¹⁾ JO C 68, 6.3.2012, pp. 15-20.

⁽²⁾ JO C 161, 6.6.2013, pp. 1-7.

⁽³⁾ JO C 198, 10.7.2013, pp. 1-8.

⁽⁴⁾ JO C 48, 15.2.2011, p. 129.

3.10 Totuși, ar mai putea interveni încă un element caracteristic nedorit, întrucât în rândul organismelor de sprijin și actorilor acestora există tendința de a evita asumarea oricăror riscuri; această tendință poate duce la promovarea preferențială a tehnologiilor deja cunoscute. La această situație contribuie și lipsa unor autorități în respectivele domenii de specialitate care deseori se face resimțită la nivelul organelor decizionale.

3.11 Adoptarea unei abordări planificate a priori este însă adecvată, în cel mai bun caz, numai dacă există deja o bază tehnică și de cunoștințe suficientă, dacă măsurile suplimentare pot fi, prin urmare, definite clar și dacă parcursul ulterior este pe deplin previzibil, astfel încât să nu fie necesare modificări sau inovări ulterioare – sau chiar să fie de nedorit.

3.12 Totuși, potrivit afirmației Comisiei – la care Comitetul subscrie pe deplin – lucrurile nu stau tocmai așa în domeniul tehnologiilor energetice: **„Avem nevoie de o strategie tehnologică și de inovare eficientă și dinamică.”** Aceasta trebuie să promoveze cu angajament și tehnologiile a căror dezvoltare comportă riscuri ridicate, în măsura în care acestea au un potențial promițător.

3.13 Prin urmare, acest lucru va presupune punerea în aplicare, la nivelul întregii UE, a abordărilor și politicilor de cooperare menționate la punctul 3.3, în vederea eliberării și consolidării potențialului comun și, totodată, asigurarea unei pluralități vaste de abordări și concepte sistemice, precum și a unei deschideri față de concepte inovatoare și față de particularitățile regionale - sau, cu alte cuvinte, stimularea dezvoltării prin idei de tipul „trial and error” și permiterea și promovarea concurenței.

3.14 Această necesitate trebuie, prin urmare, să vină în completarea măsurilor de aliniere și coordonare. În acest sens, trebuie să se asigure în mod explicit, prin instrumente adecvate, un echilibru corespunzător între dezvoltarea planificată a proiectelor și deschiderea față de o multitudine de abordări noi. Prin urmare, Comitetul este de acord cu Comisia în ceea ce privește faptul că ar trebui create condiții-cadru corespunzătoare în acest sens, care să asigure flexibilitate, inovare și disponibilitate de asumare a riscurilor, precum și noi teme de cercetare. În acest scop, este nevoie de instrumente și structuri de guvernare specifice.

3.15 Acest aspect privește în special promovarea proiectelor din industrie orientate spre inovare. Numeroase exemple arată că inovațiile deosebit de importante nu au provenit din ramurile industriale care predomină piața, ci tocmai de la „outsideri”, ca, de pildă, din sectorul IMM-urilor. O politică inovatoare națională focalizată în primul rând asupra „campionilor naționali” ar comporta riscul unei interpretări eronate a evoluțiilor tehnice și al subestimării importanței acesteia. Avionul nu a fost inventat de industria feroviară, nici de cea navală. După cum au afirmat și alți autori, „electricitatea nu a apărut prin dezvoltarea continuă a lumânării”. Prin urmare, nu trebuie sprijinită cu prioritate „industria lumânărilor”, ci, mai

degrabă, trebuie să se urmărească reperarea inițiatorilor de idei și concepte fundamentale noi pentru a le susține în mod deosebit.

3.16 Propunerile Comisiei ascund însă posibilitatea de a da naștere unui alt conflict, și anume celui dintre inovare și introducerea pe piață. Pe de o parte, o inovație nu are succes decât dacă își dovedește valoarea pe piață și dacă poate face față perioadei dificile care deseori caracterizează orice început. Deși acordarea de ajutoare pentru introducerea pe piață (a se vedea și punctul 3.26) sau chiar impunerea unor tarife obligatorii (de exemplu, prin legi privind alimentarea cu energie electrică) pot fi foarte eficiente în acest scop, ele pot conduce la denaturarea pe termen lung a pieței în detrimentul unor soluții mai bune. În ceea ce privește reglementările privind alimentarea cu energie electrică, experiența arată cât de dificilă este corectarea la timp a erorilor odată ce ele s-au produs. În consecință, este dificil să se adopte soluții mai bune sau măsuri mai importante. Astfel, ajutoarele pentru introducerea pe piață a noilor tehnologii ar trebui, în principiu, acordate cel târziu până când acestea ating o cotă de piață rezonabilă.

3.17 Comitetul recomandă să se analizeze cu atenție această problematică. Eventualele instrumente de sprijin pentru introducerea pe piață trebuie neapărat să ofere un cadru previzibil și fiabil pentru investiții, însă totodată - de exemplu, printr-o degresare stabilită a priori - ele ar trebui să fie elaborate de așa manieră încât dezavantajele descrise anterior, care sunt defavorabile pieței și inovării, să poată fi evitate (a se vedea și punctele 3.25 și 3.26).

3.18 Potrivit Comisiei și Comitetului, misiunea cea mai importantă în domeniul energiei constă în dezvoltarea tehnico-științifică a tehnologiilor și a inovațiilor. Această sarcină implică interacțiunea și cooperarea dintre activitățile fundamentale de cercetare, de dezvoltare, demonstrative și de inovare în vederea introducerii cu succes pe piață a acelor tehnici, procedee și forme de organizare care sunt necesare pentru reorganizarea aprovizionării noastre actuale cu energie în sensul foii de parcurs pentru energie 2050, dar care, de cele mai multe ori, încă nu se prefigurează.

3.19 Aceasta privește în special continuarea și dezvoltarea și în perioada de programare 2014-2020 a Planului SET ⁽⁵⁾, care până în prezent s-a bucurat de mult succes.

3.20 În acest context, în ceea ce privește utilizarea fondurilor publice - cu alte cuvinte, a resurselor financiare care provin din impozitele (sau plățile obligatorii) plătite de cetățeni sau de întreprinderi - se pune întrebarea fundamentală: pentru realizarea căror obiective de sprijin trebuie sau pot fi utilizate aceste fonduri și ce mijloace financiare trebuie să provină din sectorul privat? Comitetul nu va intra aici în detalii juridice, ci se va opri asupra aspectelor de substanță și a celor tematice.

⁽⁵⁾ JO C 21, 21.1.2011, pp. 49-55.

Comitetul este de părere că orice sprijin (din bani publici) din partea Comisiei trebuie să se concentreze asupra acelor misiuni care au cele mai mici șanse să fie sprijinite din fonduri publice, de exemplu, din motivele următoare:

- există un risc de dezvoltare ridicat, asociat însă cu beneficii însemnate în cazul unui succes;
- costurile sunt foarte mari și nu pot fi suportate decât colectiv, din mai multe surse publice;
- este nevoie de prea mult timp pentru a apărea un avantaj valorificabil;
- sunt implicate tehnologii transversale sau tehnologii-cheie (de exemplu, materiale noi);
- rezultatul nu este imediat comercializabil, însă răspunde unei nevoi sociale generale sau unei cerințe ecologice.

3.21 Sub rezerva observațiilor de mai sus, Comitetul sprijină implicit și propunerea Comisiei potrivit căreia „planul SET necesită o focalizare mai accentuată asupra integrării sistemului energetic și a integrării activităților de-a lungul lanțului inovării, precum și o mai bună coordonare a inițiativelor industriale europene (IIE) și a Alianței europene de cercetare în domeniul energetic (EERA) pentru a sprijini atingerea acestor obiective”⁽⁶⁾.

3.22 Comitetul consideră că dezvoltarea corespunzătoare a EERA reprezintă o modalitate organizatorică importantă de a ajunge, în toate domeniile legate de energie, la aceeași viziune comună și eficacitate europeană care, de exemplu, până acum au reprezentat cheia succesului cercetării europene în materie de fuziune în cadrul programului EURATOM de până în prezent. Prin urmare, este important ca EERA să aibă o structură de guvernare orientată spre cercetare și dezvoltare, în cadrul căreia, de exemplu, pachetele respective de chestiuni relevante pentru cercetare și dezvoltare să fie abordate împreună și care să reunească competențele de specialitate europene. În acest scop, Comitetul își reiterează solicitarea insistentă de a se prevedea participarea calificată, competență și hotărâtoare a Comisiei la procesul de luare a deciziilor și de alocare a respectivelor fonduri.

3.23 În ceea ce privește costurile efective și bugetul pus la dispoziție de Comisie, Comitetul își reiterează dezamăgirea pe care și-a exprimat-o în repetate rânduri cu privire la faptul că fondurile rezervate în cadrul financiar multianual 2014-2020 pentru Orizont 2020 nu sunt în niciun caz pe măsura amplei sarcinilor și a importanței acestei problematice.

3.23.1 Pe de o parte, este cu atât mai important ca puținele fonduri destinate cercetării și dezvoltării din cadrul Orizont 2020 să fie utilizate cât mai bine cu putință (orientările privind achizițiile publice!), astfel încât ele să aibă efect de

pârghie și să acționeze ca un stimulent, încurajând statele membre și sectorul privat să realizeze investiții semnificativ mai mari în cercetare și dezvoltare.

3.24 Pe de altă parte, este cu atât mai important, după cum propune Comisia, să se obțină noi surse de finanțare, așadar să se utilizeze Fondul european pentru investiții și încasările din schema UE de comercializare a certificatelor de emisii (care între timp sunt foarte reduse) și, mai ales, să se recurgă la potențialul de investiții al economiei libere și al industriei acesteia.

3.25 Totuși, după cum Comitetul a solicitat deja de mai multe ori, în acest sens este necesar să se pună în sfârșit capăt amestecului confuz de intervenții anticoncurențiale cu orientare națională, iar în locul acestora să se instituie un regim fiabil și valabil la nivelul întregii Europe⁽⁷⁾, prin care să li se ofere investitorilor siguranța în planificare și stimulentele necesare.

3.26 Un exemplu flagrant de reglementare care împiedică inovarea îl reprezintă efectele așa-numitelor legi de alimentare din anumite state membre, care acestea presupun subvenționarea excesivă a surselor intermitente de energie regenerabile. Deși inițial acestea s-au dovedit a fi un instrument extrem de eficient pentru finanțarea proiectelor în faza incipientă și pentru introducerea pe piață, succesul de care s-au bucurat la început a dus între timp la o subvenționare excesivă, care uneori are drept consecință o scădere atât de puternică a prețurilor de pe piața energiei încât întreprinderile nu au interesul nici să pună la dispoziție și să continue dezvoltarea tehnologică a capacităților de rezervă, nici să dezvolte sau să investească în tehnologiile de stocare extrem de necesare.

3.26.1 Pe lângă aceasta, poate apărea situația paradoxală și grotescă în care consumatorul final de energie electrică trebuie să suporte diferența considerabilă dintre prețurile scăzute (poate chiar negative) de pe piață și costurile de alimentare subvenționate, care se ridică cu mult peste nivelul mediu al pieței.

3.26.2 Creșterea exagerată a prețurilor de consum pentru energie nu reprezintă numai o problemă generală pentru economia europeană, ci constituie și una dintre cauzele sărăciei energetice, pe tema căruia Comitetul a adoptat recent un aviz (TEN/516).

3.27 Acest exemplu ar trebui să ilustreze încă o dată relația complexă dintre inovare și condițiile de pe piață. Prin urmare, Comitetul recomandă din nou să se ia cât mai repede cu putință măsuri de remediere a acestei situații, pentru a oferi suficiente stimulente și o șansă de succes economic investițiilor imperios necesare pentru dezvoltarea de tehnologii și procese inovatoare din sectorul privat. În caz contrar, aceste investiții nu vor mai fi efectuate și chiar și cea mai inovatoare dintre întreprinderi va da faliment și va dispărea de pe piață dacă va înregistra pierderi din cauza concurenței din partea tehnologiilor privilegiate și subvenționate de stat.

⁽⁶⁾ COM(2013) 253 final, punctul 2.8.

⁽⁷⁾ JO C 198, 10.7.2013, pp. 1-8.

4. Observații generale

4.1 Ținând seama de observațiile formulate mai sus, Comitetul sprijină și principiile centrale prezentate de către Comisie, în special:

- crearea unei valori adăugate la nivelul UE,
- stabilirea de priorități în funcție de întregul sistem energetic (producție, infrastructuri, servicii etc.),
- punerea în comun a resurselor și utilizarea unui portofoliu de instrumente financiare,
- menținerea opțiunilor deschise, concentrându-se totodată pe cele mai promițătoare tehnologii pentru perioada de după 2020.

Reușita misiunii colosale în fața căreia ne aflăm poate fi asigurată numai experimentând cu o gamă largă de opțiuni și concepte și cu interacțiunea dintre acestea în cadrul unui mix energetic la fel de variat. Pentru aceasta, trebuie să fim pragmatice și realiști și să avem multă răbdare.

4.2 Ținând seama de observațiile formulate mai sus, Comitetul sprijină și principiile centrale prezentate de către Comisie, în special:

- exploatarea întregului potențial al eficienței energetice,
- furnizarea de soluții competitive,
- promovarea inovării în condiții reale printr-un cadru bazat pe piață.

4.3 În special având în vedere punctele slabe ale surselor regenerabile de energie prezentate într-unul din avizele⁽⁸⁾ sale exploratorii anterioare pe această temă, Comitetul sprijină intenția Comisiei de a da mai multă greutate dezvoltării de sisteme ecologice pentru capacitatea de bază și aprovizionării cu energie orientate spre nevoile consumatorilor, care, pe lângă sursele regenerabile de energie precum energia geotermică, includ energia de fuziune cu ITER și programul de cercetare suplimentar.

4.4 În același timp, Comitetul sprijină pe deplin activitățile de cercetare și dezvoltare cu privire la utilizarea fisiunii nucleare, însă nu face alte observații pe marginea acestui subiect în textul de față, întrucât Comitetul a participat deja activ la o conferință pe această temă [*Simpozion: Benefits and limitations of nuclear*

fission for a low-carbon economy (Beneficiile și limitele fisiunii nucleare pentru o economie cu emisii scăzute de carbon), Bruxelles, februarie 2013].

4.5 Aceasta include, desigur, și dezvoltarea de tehnologii și procedee corespunzătoare pentru CSC – chiar dacă astfel resursele fosile limitate sunt consumate și mai repede – pentru a se asigura reducerea cât mai rapid cu putință a emisiilor de CO₂.

4.6 În plus, Comitetul își reiterează recomandarea ca, la dezvoltarea energiilor regenerabile intermitente, să se acorde importanță și prioritate sarcinilor legate de acele elemente ale sistemului global care încă lipsesc și care facilitează realizarea unei aprovizionări cu energie mai bine adaptate și mai bine orientate spre client.

4.7 Aceasta privește în primul rând dezvoltarea unor sisteme de stocare a energiei care să aibă o capacitate suficientă și care să fie cât mai avantajoase cu putință. Comitetul consideră că este necesar în special să se depună mai multe eforturi în ceea ce privește dezvoltarea și aplicarea la scară industrială a electrochimiei și a tehnicii electrolizei, precum și a materialelor aferente. În plus, la fel ca în cazul conceptelor electromobilității pe bază de baterii, aceasta ar permite totodată stabilirea unei legături sistemice între energiile regenerabile intermitente și sectorul mobilității pe bază de combustibili (gaz sau lichide, combustie sau pile de combustibili).

4.8 În acest context, Comitetul face trimitere și la avizul⁽⁹⁾ pe care l-a elaborat la cererea Președinției irlandeze și în care se arată preocupat de creșterea prețurilor la energie și de consecințele acesteia pentru cetățeni și competitivitate. Pentru a facilita creșterea concurenței pe piață în acest domeniu, Comitetul a propus ca singura măsură pentru sprijinirea pieței energiei din surse regenerabile să fie stabilirea unui preț adecvat (comercializarea adecvată a certificatelor de emisii, impozite etc.) pentru carbon. Deși această măsură duce la scumpirea energiei fosile și, implicit, a energiei electrice produse de centrale pe bază de cărbune, petrol sau gaz, ea permite în același timp să se renunțe la multiplele alte subvenții sau măsuri obligatorii pentru energia din surse regenerabile, care pot fi extrem de costisitoare și care duc la denaturarea pieței. Încasările din alocarea drepturilor de emisii nu ar trebui, prin urmare, în niciun caz să fie incluse în fondurile generale ale statelor membre ca sursă suplimentară de venit general, ci ar trebui utilizate exclusiv pentru dezvoltarea și introducerea viitoarelor sisteme energetice eficiente. Propunerea Comisiei în acest sens merge, prin urmare, în direcția cea bună și merită să fie sprijinită pe deplin.

Bruxelles, 16 octombrie 2013

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Henri MALOSSE

⁽⁸⁾ ibid.

⁽⁹⁾ JO C 198, 10.7.2013, pp. 1-8.

Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea modificată de regulament al Parlamentului European și al Consiliului privind o serie de orientări pentru rețelele de telecomunicații transeuropene și de abrogare a Deciziei nr. 1336/97/CE

COM(2013) 329 final – 2011/0299 (COD)

(2014/C 67/27)

Raportor: **d^l Jacques LEMERCIER**

În conformitate cu articolul 172 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, Parlamentul European și Consiliul Uniunii Europene, la 10 iunie 2013 și, respectiv, la 14 iunie 2013, au hotărât să consulte Comitetul Economic și Social European cu privire la

Propunerea modificată de regulament al Parlamentului European și al Consiliului privind o serie de orientări pentru rețelele de telecomunicații transeuropene și de abrogare a Deciziei nr. 1336/97/CE

COM(2013) 329 final – 2011/0299 (COD).

Secțiunea pentru transporturi, energie, infrastructură și societatea informațională, însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 30 septembrie 2013.

În cea de-a 493-a sesiune plenară, care a avut loc la 16 și 17 octombrie 2013 (ședința din 16 octombrie), Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz cu 121 de voturi pentru și 2 abțineri.

Prezentul aviz continuă seria celor șase avize ale CESE privind **mecanismul Conectarea Europei (MCE)** și orientările sale care au fost publicate de Comisia Europeană în octombrie 2011, rapoartele **TEN/468** ⁽¹⁾ privind **MCE** (rap. dl Hencks), **TEN/469** ⁽²⁾ privind orientările pentru rețelele de **telecomunicații** (rap. dl Longo), **TEN/470** ⁽³⁾ privind orientările pentru **infrastructuri energetice** (rap. dl Biermann), **TEN/471** ⁽⁴⁾ privind **infrastructurile de transport** (rap. dl Back) și **TEN/472** ⁽⁵⁾ privind **inițiativa de emitere de obligațiuni** (rap. dl Duttine).

1. Concluzii și recomandări

1.1 După cum a mai amintit în câteva avize, CESE este convins că accesul generalizat la bandă largă este un factor-cheie al dezvoltării economiei europene și că pe viitor va fi un element esențial al înființării de noi locuri de muncă.

1.2 În plus, în opinia CESE, construcția unei piețe unice digitale, care se numără printre obiectivele prioritare ale UE, necesită interconectarea și interoperabilitatea rețelelor naționale. Ea reprezintă în același timp un element esențial pentru scoaterea din izolare a numeroase teritorii sinistrate din punct de vedere economic și cultural.

1.3 Și totuși, la 8 februarie 2013, prin intermediul noului cadru financiar multianual, Consiliul a redus bugetul pentru

„MCE digital” la 1 miliard EUR. Propunerea modificată ține cont de pozițiile cele mai recente adoptate în cadrul Consiliului și al comisiei de resort din cadrul Parlamentului European.

1.4 Ca atare, CESE regretă că propunerea revizuită a Comisiei prevede reducerea drastică a bugetului prevăzut inițial (9,2 miliarde EUR) la 1 miliard EUR, precum și faptul că Comisia este nevoită să modifice radical proiectele de interes comun privind dezvoltarea rețelelor în bandă largă și a infrastructurilor de servicii digitale. În opinia CESE, înghețarea inevitabilă a numeroase proiecte ca urmare a acestei decizii riscă să ducă la pierderea terenului câștigat de UE sub aspect tehnologic în numeroase sectoare strategice.

1.5 CESE subliniază sarcina extrem de dificilă care revine Comisiei în ceea ce privește repartizarea eficientă și echitabilă a fondurilor prevăzute de regulament, în condițiile reducerii drastice a pachetului financiar inițial.

1.6 CESE salută totuși faptul că este reconfirmat principiul neutralității tehnologice, fundamental pentru un internet deschis cu adevărat. CESE amintește că resursele trebuie utilizate în favoarea soluțiilor constând în rețele deschise și accesibile, pe baze nediscriminatorii, la un preț rezonabil pentru cetățeni și întreprinderi.

1.7 CESE își reiterează dorința referitoare la elaborarea unor cartograme europene, naționale și regionale, care să permită identificarea zonelor neacoperite și să faciliteze lansarea unor noi inițiative publice sau private. Comisia recunoaște că niciun stat membru sau investitor nu este pregătit să finanțeze servicii transfrontaliere.

⁽¹⁾ JO C 143, 22.5.2012, pp. 116-119.

⁽²⁾ JO C 143, 22.5.2012, p. 120.

⁽³⁾ JO C 143, 22.5.2012, p. 125.

⁽⁴⁾ JO C 143, 22.5.2012, p. 130.

⁽⁵⁾ JO C 143, 22.5.2012, p. 134.

1.8 În plus, deschiderea spre cooperarea cu țări terțe și cu organizații internaționale este importantă pentru consolidarea interoperabilității rețelelor de telecomunicații respective.

1.9 În opinia CESE, creșterea numărului de operatori alternativi a încurajat inovarea și a dus la scăderea prețurilor pentru consumatori, dar a determinat și reducerea semnificativă a marjelor de profit ale operatorilor istorici publici sau privați, limitând drastic sau chiar anihilând capacitatea de a investi a unora dintre ei. CESE consideră că este necesară o nouă politică europeană în materie de reglementare a rețelelor – care să instituie un cerc „virtuos” al concurenței – și că aceasta trebuie să conducă la o implicare plenară și concertată a marilor operatori europeni, astfel încât, odată cu ieșirea din criză, să se recupereze întârzierea înregistrată în dezvoltarea benzii largi rapide și ultrarapide și să se elimine zonele lipsite de acoperire.

1.10 CESE regretă că, într-un domeniu atât de important, Consiliul, Parlamentul și Comisia nu adoptă o poziție comună. Ținând cont de dimensiunile noului pachet financiar, CESE este de părere că accesul la internet al tuturor cetățenilor, dezvoltarea benzii largi și platformele de servicii paneuropene sunt în continuare prioritare.

1.11 CESE se declară consternat de faptul că, potrivit reprezentantului Comisiei, aceasta a eliminat din textul revizuit (articolul 8), la cererea Consiliului, referirea la Comitetul Economic și Social European și la Comitetul Regiunilor. Comitetul își exprimă dorința ca raportul respectiv să îi fie neapărat transmis.

1.12 În sfârșit, CESE reafirmă că, de acum înainte, este absolut indispensabil să fie inclusă în serviciul universal și conexiunea la internet.

2. Sinteza propunerii revizuite a Comisiei

2.1 Agenda digitală vizează, printre altele, implementarea de servicii publice transfrontaliere online, în vederea facilitării mobilității întreprinderilor și a cetățenilor. Pentru construcția pieței unice este așadar necesară interoperabilitatea acestor servicii digitale emergente.

2.2 UE are de îndeplinit obiective ambițioase în ceea ce privește implementarea și adoptarea internetului în bandă largă din prezent până în 2020. La 29 iunie 2012, comunicarea „Un buget pentru Europa 2020” privind viitorul cadru financiar multianual (CFM) (2014-2020) propunea, printre altele, instituirea unui mecanism pentru interconectarea rețelelor în Europa (MCE) și alocarea a 9,2 miliarde EUR pentru rețelele și serviciile digitale.

2.3 Însă Consiliul, la 8 februarie 2013, prin intermediul noului cadru financiar multianual, a redus bugetul pentru MCE digital la 1 miliard EUR. Pe această nouă bază, propunerea modificată ține seama, în măsura posibilului, de pozițiile cele mai recente adoptate în cadrul Consiliului și al comisiei de

resort din cadrul Parlamentului European. Ea urmărește redirecționarea intervenției MCE către un număr mai mic de infrastructuri de servicii digitale, pe baza unui set de criterii stricte de stabilire a priorităților și a unei contribuții limitate la banda largă prin intermediul instrumentelor financiare, în vederea mobilizării investițiilor private și a investițiilor din surse publice altele decât MCE.

2.4 În pofida contribuției financiare restrânse la banda largă pe care o prevede, propunerea stabilește un cadru care permite contribuții mai consistente din partea întreprinderilor și actorilor instituționali, precum Banca Europeană de Investiții.

2.5 Obiectivul esențial al regulamentului este fluidizarea transmisiilor digitale și eliminarea blocajelor. Orientările sunt însoțite de lista proiectelor de interes comun pentru implementarea infrastructurilor de servicii digitale și a rețelelor în bandă largă. Aceste proiecte vor contribui la o competitivitate sporită a economiei europene și, mai ales, a întreprinderilor mici și mijlocii (IMM), la promovarea interconectării și interoperabilității rețelelor naționale, regionale și locale, precum și a accesului la aceste rețele și la încurajarea dezvoltării unei piețe digitale unice.

2.6 În situația dificilă în care se află piața, interesul economic de a investi în rețelele în bandă largă și în prestarea de servicii de interes general esențiale este limitat, chiar dacă piața unică digitală are un potențial de creștere considerabil.

2.7 În ceea ce privește infrastructurile de servicii digitale sunt prevăzute granturi directe pentru rezolvarea problemelor de blocaj legate de implementarea serviciilor în cadrul structurilor interoperabile. În cele mai multe cazuri, aceste platforme sunt finanțate integral la nivelul UE întrucât nu există proprietari de drept ai infrastructurilor europene de servicii interoperabile.

2.8 Este deci evident că niciun stat membru sau investitor nu este pregătit să finanțeze servicii transfrontaliere. Prin urmare, valoarea adăugată la nivelul UE este ridicată.

2.9 În funcție de fondurile disponibile și de prioritățile stabilite vor fi totuși implementate anual infrastructuri de servicii digitale. Ținând cont de contextul bugetar european, ajutoarele publice vor proveni din alte surse decât MCE, în special din surse naționale și din fonduri structurale și de investiții europene (fonduri ESI). MCE nu va putea finanța de unul singur decât un număr limitat de proiecte în bandă largă, dar va facilita alocarea eficientă a resurselor din fondurile ESI în special prin utilizarea fondurilor destinate programelor operaționale. Însă aceste contribuții nu vor putea fi utilizate decât în statul membru respectiv. În ceea ce privește banda largă, prezenta propunere se limitează la a prevedea mecanismele prin care pot fi alocate în special resurse din fonduri structurale.

2.10 S-a ținut în continuare cont de principiul neutralității tehnologice.

3. Observații generale ale CESE

3.1 Au fost eliminate proiectele „Conexiuni transeuropene la rețele magistrale de mare viteză pentru administrațiile publice”, ca și „Soluții în domeniul tehnologiei informației și comunicațiilor pentru rețele energetice inteligente și pentru furnizarea de servicii energetice inteligente”.

3.2 S-a renunțat la elaborarea unor noi infrastructuri de servicii digitale care să faciliteze mutarea dintr-o țară europeană în alta, „Platforma europeană pentru interconectarea serviciilor de securitate socială și a serviciilor de ocupare a forței de muncă” și „Platformele de cooperare administrativă online”.

3.3 Comisia pentru industrie, cercetare și energie din cadrul Parlamentului European a adăugat alte infrastructuri de servicii digitale, privind „Implementarea de infrastructuri de transport public care să permită utilizarea unor servicii de proximitate mobile sigure și interoperabile”, „Platforma de soluționare online a litigiilor”, „Platforma europeană pentru accesul la resurse educaționale” și „Servicii interoperabile transfrontaliere pentru facturarea electronică”.

3.4 Parlamentul European a introdus totuși un obiectiv foarte ambițios privind vitezele de transmisie („1 Gbps dacă este posibil și chiar peste această valoare”).

3.5 Obiectivul Agendei digitale pentru Europa, care constă în implementarea unei infrastructuri digitale în bandă largă și de mare viteză recurgând atât la tehnologii fixe, cât și la tehnologii fără fir, reclamă adoptarea unor măsuri de eliminare a „blocajelor digitale”. Ținând cont de reducerea drastică a bugetului prevăzut inițial (9,2 miliarde EUR) la 1 miliard EUR, Comisia a fost nevoită să modifice radical proiectele de interes comun privind dezvoltarea rețelelor în bandă largă și a infrastructurilor de servicii digitale.

3.6 După cum a mai amintit în câteva avize, CESE este convins că accesul generalizat la bandă largă este un factor-cheie al dezvoltării economiilor moderne, fiind totodată și un element esențial al înființării de noi locuri de muncă, al unei coeziuni sporite, al bunăstării și incluziunii digitale a unor persoane sau întregi teritorii care sunt defavorizate din punct de vedere economic și cultural.

3.7 Stabilirea unor obiective și priorități ale proiectelor de interes comun elaborate în acest scop răspunde unei cerințe fundamentale: utilizarea optimă a resurselor financiare și atingerea unor ținte precise, pentru a se evita dispersarea fondurilor alocate.

3.8 CESE salută faptul că se reafirmă principiul neutralității tehnologice, fundamental pentru un internet deschis cu adevărat.

3.9 CESE amintește că resursele trebuie utilizate în favoarea soluțiilor constând în rețele deschise și accesibile, pe baze nediscriminatorii, la un preț rezonabil pentru cetățeni și întreprinderi. CESE subliniază totuși sarcina extrem de dificilă ce revine Comisiei de a repartiza în mod echitabil fondurile prevăzute de regulament, în condițiile reducerii drastice bugetului.

3.10 În prezent, este evident că niciun stat membru sau investitor nu este pregătit să finanțeze servicii transfrontaliere. Prin urmare, valoarea adăugată la nivelul UE este ridicată. CESE își reiterează dorința referitoare la elaborarea unor cartograme europene, naționale și regionale, care să permită identificarea zonelor neacoperite și să faciliteze lansarea unor noi inițiative publice sau private. În plus, deschiderea către cooperarea cu țării terțe și cu organizații internaționale este importantă pentru consolidarea interoperabilității rețelelor de telecomunicații respective.

3.11 În opinia CESE, creșterea numărului de operatori alternativi a încurajat inovarea și a dus la scăderea prețurilor pentru consumatori, dar a determinat și reducerea semnificativă a marjelor operatorilor istorici, limitând drastic capacitatea lor de a investi. Trebuie reflectat așadar la o nouă politică europeană în materie de reglementare a rețelelor care să conducă la o implicare pleneră și concertată a tuturor actorilor europeni din acest sector, astfel încât să se recupereze, odată cu ieșirea din criză, întârzierea înregistrată în dezvoltarea benzii largi rapide și ultrarapide.

4. Observații generale ale CESE

4.1 CESE regretă că, într-un domeniu atât de important, Consiliul, Parlamentul și Comisia se situează pe poziții care diferă radical.

4.2 Miza era semnificativă în condițiile unui pachet financiar privind telecomunicațiile de 9 miliarde EUR pentru banda largă și platformele de servicii. Ținând cont de dimensiunile noului pachet financiar, este cazul ca acesta să fie utilizat pentru finanțarea unor proiecte ce constituie „pietrele de temelie” ale viitoarelor proiecte, în prezent amânate din rațiuni de buget.

4.3 Construcția pieței unice digitale necesită interconectarea și interoperabilitatea rețelelor naționale. În contextul nou al unui buget de recesiune, Comisia trebuie să facă dovada unei rigori maxime în ceea ce privește criteriile de selecție a proiectelor în vederea finanțării, trecând în mod progresiv la monitorizarea și evaluarea acestora.

4.4 CESE amintește că aceste proiecte pot ajuta IMM-urile să aibă acces la economia digitală și, în final, să creeze locuri de muncă stabile. CESE solicită publicarea unui raport periodic privind utilizarea acestor fonduri.

4.5 În sfârșit, CESE reafirmă că, de acum, este absolut indispensabil să fie inclusă în serviciul universal și conexiunea la internet.

4.6 Ținând seama de relațiile interinstituționale, uimirea CESE s-a transformat în consternare când a constatat că Comisia a eliminat din textul revizuit (articolul 8) referirea la CESE și la CoR. Cu ocazia dezbaterilor purtate în cadrul Comitetului, reprezentantul Comisiei a explicat că este vorba despre o solicitare a Consiliului.

Probabil că utilizarea termenului „transmis” a ridicat probleme. În orice caz, Comitetul insistă asupra faptului că dorința sa este ca raportul respectiv să îi fie neapărat transmis.

Bruxelles, 16 octombrie 2013

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Henri MALOSSE

Avizul Comitetului Economic și Social European privind Comunicarea Comisiei „Centura albastră”, un spațiu unic de transport maritim

COM(2013) 510 final

(2014/C 67/28)

Raportor: **dl Jan SIMONS**

La 8 iulie 2013, în conformitate cu articolul 304 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, Comisia Europeană a hotărât să consulte Comitetul Economic și Social European cu privire la

Comunicarea Comisiei „Centura albastră”, un spațiu unic de transport maritim

COM(2013) 510 final.

Secțiunea pentru transporturi, energie, infrastructură și societatea informațională, însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 30 septembrie 2013.

În cea de-a 493-a sesiune plenară, care a avut loc la 16 și 17 octombrie 2013 (ședința din 16 octombrie), Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz cu 124 de voturi pentru, 1 vot împotriva și 4 abțineri.

1. Concluzii și recomandări

1.1 Comitetul salută propunerile prezentate în comunicarea Comisiei, care vizează instituirea unei piețe a transportului maritim cu o funcționare mai bună, reducerea sarcinii administrative pentru sectorul transportului maritim și, în consecință, îmbunătățirea poziției concurențiale a acestuia. Comitetul sperase, de fapt, ca aceste propuneri să fie publicate mai devreme.

1.2 În opinia sa, fezabilitatea propunerilor Comisiei depinde în mare măsură de viziunea autorităților vamale, unul dintre actorii principali în acest proces. Ca atare, insistă ca Comisia să discute propunerile cât mai curând posibil în comitetul vamal.

1.3 Una dintre condițiile pentru reușita propunerilor Comisiei, atât cele privind serviciile de transport maritim regulat, cât și cele privind eManifest, este ca sistemele TIC ale statelor membre să fie complet interoperabile pentru eManifest. Comitetul observă că, din experiență, se poate prevedea că acest proces va fi dificil, chiar dacă se pornește de la sisteme existente.

1.4 Trebuie menționat în mod explicit în propunere că eManifest se aplică tuturor serviciilor maritime.

1.5 Este posibil ca termenul preconizat de Comisie pentru intrarea în vigoare a eManifest, și anume iunie 2015, să fie unul optimist, dar alegerea lui este oportună. În definitiv, este același termen până la care statele membre, care au ales singure această dată, sunt obligate să-și instituie ghișeele unice naționale. Un asemenea serviciu este indispensabil pentru buna funcționare a eManifest, ale cărui pregătiri tehnice nu ar trebui să mai întârzie cu mai mult de un an.

1.6 Comitetul atrage atenția și asupra necesității unei mai bune informări a tuturor actorilor, dar în special a autorităților vamale. În practică s-a văzut că autoritățile vamale nu fuseseră informate de faptul că întreprinzătorii folosesc un manifest de hârtie, lucru permis de lege, dar pe care autoritățile vamale nu l-au validat sau acceptat.

1.7 Pe lângă atenția acordată aspectului „hard” al TIC, Comisia și statele membre trebuie să se ocupe și de elementul „soft”, educarea și recalificarea personalului vamal. Din păcate, Comitetul constată că din propunerile Comisiei lipsește acest element.

1.8 În schimb, ca punct pozitiv, Comisia este conștientă de importanța unor bune sisteme de informare și monitorizare, care sunt indispensabile pentru o bună calitate a deciziilor. Comitetul atrage atenția asupra faptului că EMSA poate juca în continuare un rol important în acest sens.

1.9 Comitetul se regăsește în viziunea Comisiei conform căreia, în procesul de revizuire a Directivei privind sistemul de monitorizare a transportului maritim, trebuie să se țină seama de cerințele pentru utilizarea eManifest.

1.10 În sfârșit, Comitetul consideră deosebit de important ca, după ce se va lua o decizie privind propunerile Comisiei, să se ajungă la o concertare regulată cu autoritățile vamale, cu reprezentanții sectorului maritim, ai întreprinderilor de manipulare a mărfurilor și ai lucrătorilor pentru a-i consulta și informa pe aceștia cu privire la problemele care apar odată cu introducerea propunerilor.

2. Introducere

2.1 În sectorul transportului maritim nu se poate încă vorbi despre o piață internă, deși articolul 28 al Tratatului privind funcționarea Uniunii Europene (TFUE) menționează clar libera circulație a mărfurilor UE în interiorul Uniunii.

2.2 Acest fapt este cu atât mai problematic dat fiind nivelul ridicat de dependență a UE de transportul maritim pentru comerțul cu restul lumii și pentru cel din interiorul pieței UE: 74 % din bunurile importate sau exportate de UE și 37 % din schimbul de bunuri din interiorul UE au loc prin intermediul porturilor maritime.

2.3 Transportul maritim, ca și cel fluvial, de altminteri, este capabil să lucreze la costuri mai reduse pe unitate în comparație cu alte ramuri ale transporturilor și prezintă consecințe mai puțin nefavorabile pentru mediu pe unitate transportată. Această ramură a transporturilor suferă încă de impunerea unor sarcini administrative inutile, neputând astfel funcționa în mod optim.

2.4 Un exemplu în acest sens îl constituie situația recurentă a navelor care, între două porturi ale unor state membre UE, navighează în afara zonelor naționale de 12 mile și, în consecință, trebuie să treacă de două ori formalitățile de vamă – cu excepția cazului în care li se aplică normele privind serviciile de transport maritim regulat. Toate mărfurile aflate la bord sunt considerate în acest caz bunuri din afara Uniunii și sunt supuse controalelor vamale.

2.5 Deși aceste proceduri sunt determinate de considerente de siguranță, securitate și financiare, ele generează costuri suplimentare și duc la întârzieri în livrarea mărfurilor.

2.6 Primul pas în găsirea unei soluții l-ar putea constitui diferențierea între mărfurile provenite din Uniune de la bordul unei nave, care pot fi introduse pe piața internă fără formalități suplimentare, și mărfurile din afara Uniunii, care trebuie supuse la formalitățile vamale obișnuite.

2.7 De aceea Comisia, sprijinită în demersul ei de Consiliu, a venit în 2010 cu ideea creării unei „Centuri albastre” – la care se face adesea referire sub denumirea din limba engleză, de „Blue Belt” – în scopul sporirii competitivității sectorului transportului maritim, permițându-se navelor să opereze fără obstacole pe piața internă a UE, cu un minimum de sarcini administrative, și totodată simplificându-se și armonizându-se normele pentru transportul maritim dinspre porturile țărilor terțe.

2.8 Conceptul Centurii albastre a căpătat formă, printre altele, prin proiectul-pilot inițiat de Comisie în 2011 în strânsă cooperare cu Agenția Europeană pentru Siguranță Maritimă (EMSA), în cadrul căruia s-a făcut uz de SafeSeaNet, sistemul de monitorizare și informare al EMSA.

2.9 Deși proiectul-pilot a scos în evidență multe informații utile, autoritățile vamale au observat că aceste informații trebuie completate cu date privind mărfurile transportate, în special în ceea ce privește statutul mărfurilor: în proveniență din UE sau din țări terțe.

2.10 Pe baza în special a acestei ultime diferențieri pot fi flexibilizate procedurile pentru mărfurile provenite din UE.

3. Sinteza Comunicării Comisiei

3.1 Comisia a publicat la 8 iulie 2013 Comunicarea „Centura albastră, un spațiu unic de transport maritim.

3.2 Propunerile cuprinse în Centura albastră, rezultate din proiectul-pilot Blue Belt, gestionat în 2011 de EMSA, au ca scop:

— îmbunătățirea competitivității sectorului maritim prin reducerea sarcinii administrative;

— stimularea ocupării forței de muncă în transportul maritim;

— reducerea impactului transportului maritim asupra mediului.

3.3 Prin această comunicare, Comisia are în vedere crearea unui cadru politic care să ducă la realizarea acestor obiective, prin propunerea a două măsuri juridice necesare de modificare a *dispozițiilor de aplicare a Codului Vamal*. Prima măsură a fost deja prezentată comitetului competent, în iunie 2013, iar a doua urmează să fie propusă de Comisie până la sfârșitul anului.

3.4 Prima măsură prevede o mai mare simplificare a procedurii pentru exploatarea serviciilor de transport maritim regulat în interiorul UE. Ea vizează o reglementare vamală pentru navele care circulă în mod regulat între aceleași porturi ale UE și care transportă în principal mărfuri provenite din Uniune.

3.5 Simplificarea constă în faptul că perioada de consultare pentru statele membre urmează să fie redusă de la 45 la 15 zile. De asemenea, întreprinderile pot să solicite în prealabil o autorizație pentru statele membre în care desfășoară frecvent activități, pentru a economisi timp în momentul în care se ivește posibilitatea unui transport către statul membru respectiv.

3.6 Un impact mult mai mare are cea de-a doua măsură, și anume mecanismul de simplificare a formalităților vamale pentru navele care fac escale în porturi din țări terțe. Comisia dorește instituirea unui sistem care poate îmbunătăți semnificativ procedurile vamale prin diferențierea între mărfurile provenite din Uniune de la bordul unei nave și mărfurile din afara Uniunii, care trebuie să treacă prin procedurile vamale obișnuite.

3.7 Comisia propune instituirea unei declarații vamale electronice armonizate, eManifest, care să le permită companiilor de transport maritim să pună la dispoziția autorităților vamale toate informațiile cu privire la statutul mărfurilor, atât în proveniență din UE, cât și din afara ei. Comisia preconizează ca eManifest să fie complet operațional începând din iunie 2015.

3.8 Propunerile din comunicarea Comisiei se află în relație directă cu Revizuirea politicii portuare publicate la 23 mai 2013, cu privire la care Comitetul și-a publicat deja avizul pozitiv la 11 iulie 2013.

4. Observații generale

4.1 Comitetul susține cu căldură eliminarea obstacolelor din calea bunei funcționări a pieței interne, mai ales atunci când acestea privesc transportul maritim, care, așa cum arată și Comisia în comunicare, are o importanță esențială pentru Uniune. El ar fi dorit, de fapt, așa cum a arătat și anterior⁽¹⁾, ca aceste propuneri să fi fost prezentate mai devreme.

4.2 În ambiția său de a realiza cât mai curând posibil piața unică pentru transportul maritim, Comisia arată că aceasta este deja un fapt în alte ramuri ale transporturilor. Comitetul este nevoit să constate că, în acest sens, Comisia este prea optimistă. Atât în cazul transportului rutier de mărfuri (limitarea cabotajului), cât și în cazul transportului feroviar (transportul național de călători), piața internă nu este încă definitivată.

4.3 Comitetul consideră evident faptul că, pentru a face din transportul maritim o alternativă atrăgătoare în raport cu alte metode de transport, trebuie să se întâmple ceva în domeniul reducerii formalităților vamale și a sarcinii administrative, fără însă a se compromite siguranța și securitatea.

4.4 Comitetul consideră că un transport maritim eficient și mai ieftin reprezintă un obiectiv important și sprijină astfel propunerile Comisiei de a restrânge formalitățile vamale și a reduce sarcina administrativă.

4.4.1 El observă însă că este esențial ca autoritățile vamale ale statelor membre, care sunt actorii principali ai acestui proces, să se regăsească în propuneri. De asemenea, s-ar putea avea în vedere, ca experiment, introducerea noilor măsuri în mod prioritar pentru o anumită categorie de transportatori, și anume cei care dețin statutul OEA (operator economic autorizat).

4.5 În ceea ce privește procedura pentru serviciile de transport maritim regulat în interiorul UE, Comitetul apreciază reducerea termenului de la 45 la 15 zile și introducerea posibilității de a solicita autorizații în prealabil.

4.6 Având în vedere că Comisia Europeană nu dorește să discrimineze transportul maritim intra-UE în raport cu

transportul maritim către porturi din țări terțe, eManifest se aplică tuturor serviciilor de transport maritim.

4.6.1 În definitiv, trebuie să poată folosi sistemul eManifest și serviciile de transport maritim regulat sau obișnuit intra-UE (în cazul în care doresc să beneficieze de eManifest în plus față de aranjamentul special care li se aplică), în același mod ca și transporturile dintre porturi UE și porturi din țări terțe.

4.6.2 Cu toate acestea, Comitetul consideră că este de dorit ca domeniul de aplicare al eManifest să fie specificat în mod explicit în viitoarele propuneri pe această temă.

4.6.3 Analizând impactul propunerilor Comisiei, Comitetul este de părere că mai ales introducerea declarației de mărfuri electronice armonizate, eManifest, care va conține informații cu privire la statutul mărfurilor de la bord, trebuie să aibă loc cât mai curând posibil, după consultarea comitetului vamal competent.

4.6.4 Prin urmare insistă și ca, după luarea unei decizii privind introducerea măsurilor propuse, Comisia să acorde prioritate armonizării în interiorul UE: sistemele TIC ale statelor membre vor trebui să devină complet interoperabile pentru a putea lucra cu eManifest.

4.6.5 În consecință, Comitetul consideră că termenul preconizat de Comisie pentru intrarea în vigoare a eManifest, deși poate cam optimist, trebuie reținut și din punctul său de vedere.

4.6.6 În fond, statele membre au deja obligația, conform Directivei 2010/65/CE, să introducă din iunie 2015 ghișeele unice naționale, un pas important în direcția eManifest. Comitetul îndeamnă totodată toate statele membre, și mai ales cele care au porturi maritime, să respecte cu adevărat data pe care au stabilit-o ele însele, în caz contrar fiind limpede că sistemul nu va fi funcționa.

4.6.7 În plus, pregătirile tehnice pentru realizarea eManifest ar trebui demarate în termen de maximum o jumătate de an din acest moment.

4.6.8 Comitetul dorește să sublinieze că informațiile introduse în eManifest ar trebui să fie accesibile pentru toate părțile implicate, autorități, companii maritime și întreprinderi de manipulare a mărfurilor.

4.7 Comitetul dorește să atragă atenția că există deja în momentul de față – în virtutea unei recomandări OMI – un manifest pe hârtie, chiar dacă acesta nu este armonizat și nu este prezent în toate statele membre, însă că o parte din autoritățile vamale nu au cunoștință de existența acestui tip de manifest și/sau nu doresc să coopereze la validarea sau acceptarea acestuia, după cum o dovedește experiența practică. Prin urmare, Comitetul semnalează necesitatea unei bune informări a tuturor autorităților vamale.

⁽¹⁾ Avizul CESE „Autostrăzile maritime și integrarea lor în lanțul logistic” JO C 151, 16.6.2008, p. 20.
Avizul CESE „O politică maritimă integrată pentru Uniunea Europeană” JO C 211, 19.8.2008, p. 31.
Avizul CESE „Spațiul european de transport maritim – Formalitățile de raportare aplicabile navelor” JO C 128, 18.5.2010, p. 131.
Avizul CESE „Foaie de parcurs pentru un spațiu european unic al transporturilor (carte albă)” JO C 24, 28.1.2012, p. 146.
Avizul CESE „Creșterea albastră”, JO C 161, 6.6.2013, p. 87
Avizul CESE „Cadru pentru viitoarea politică portuară a UE”, încă nepublicat în JO.

4.8 Comitetul dorește să precizeze că în procesul extinderii procedurilor simplificate la transportul către porturi din țări terțe este necesar să se asigure sisteme de monitorizare și raportare rapide și fiabile.

4.8.1 În acest context, sectorul maritim are marea șansă de a dispune de EMSA, o agenție care și-a dovedit deja valoarea adăugată în ceea ce privește partea eManifest care vizează transportul maritim; acum tratarea rapidă a capitolului „statutul mărfurilor” depinde de serviciile vamale europene și naționale.

5. Observații specifice

5.1 Conform informațiilor primite din partea Asociației Armatorilor din Comunitatea Europeană (ECSA), simplificarea procedurilor administrative ar genera o economie de 25 de euro pe container, dincolo de câștigul de timp asociat, care ar avea un impact mult mai mare.

5.2 În orice caz, în opinia Comitetului aceste aprecieri evidențiază urgența prezentării unor propuneri echilibrate, astfel încât și actorii principali, și anume autoritățile vamale europene și naționale, companiile maritime și întreprinderile de manipulare a mărfurilor să se regăsească în propuneri.

5.3 Comitetul dorește să sublinieze că situația nu ar trebui în niciun caz să se înrăutățească. Un asemenea scenariu ar fi posibil, de exemplu, în cazul în care returnarea TVA la export ar fi condiționată de certificarea faptului că mărfurile au părăsit cu adevărat teritoriul Uniunii.

5.3.1 Având în vedere că, în prezent, tariful TVA este 0 în această situație, în cazul introducerii condiționalității ar putea fi impusă o TVA mai ridicată care nu ar putea fi recuperată decât cu mari costuri și o pierdere de timp importantă. Din fericire, s-au primit confirmări din partea Comisiei că, în situația descrisă, tariful TVA va rămâne la nivelul actual, și anume 0.

5.4 Comisia susține că nu se dorește elaborarea unui sistem informatic complet nou, care ar presupune, desigur, costuri ridicate, ci pornirea de la sistemele existente sau cele actualmente în construcție, precum ghișeele naționale unice. Comitetul este de acord cu abordarea Comisiei în această privință.

5.5 De asemenea, Comitetul atrage atenția asupra importanței unor funcționari competenți și cu calificări actualizate în serviciile vamale, precum și asupra modalităților existente pentru realizarea acestui obiectiv. Comitetul a precizat acest lucru și într-un aviz anterior⁽²⁾.

5.6 Comitetul consideră, asemenea Comisiei, că în procesul de revizuire a Directivei privind sistemul de monitorizare a transportului maritim trebuie să se țină seama de cerințele pentru utilizarea eManifest.

5.7 În cazul în care decizia privind propunerile din comunicarea Comisiei este una pozitivă, Comitetul dorește să precizeze că este foarte importantă consultarea și informarea regulată a principalilor actori, autoritățile vamale, sectorul transportului maritim, întreprinderile de manipulare a mărfurilor și lucrătorii, cu privire la evoluțiile și obstacolele întâlnite în punerea în aplicare.

Bruxelles, 16 octombrie 2013

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Henri MALOSSE

⁽²⁾ Avizul CESE „Situația uniunii vamale”, JO C 271, 19.9.2013, p. 66.

Avizul Comitetului Economic și Social European privind Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor – Acordul internațional din 2015 privind schimbările climatice: Modelarea politicii internaționale privind clima după 2020

COM(2013) 167 final

(2014/C 67/29)

Raportor: **dl Josef ZBOŘIL**

La 8 mai 2013, în conformitate cu articolul 304 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, Comisia Europeană a hotărât să consulte Comitetul Economic și Social European cu privire la

Comunicarea Comisiei către Consiliu, Parlamentul European, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor – Acordul internațional din 2015 privind schimbările climatice: Modelarea politicii internaționale privind clima după 2020

COM(2013) 167 final.

Secțiunea pentru agricultură, dezvoltare rurală și protecția mediului, însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 1 octombrie 2013.

În cea de-a 493-a sesiune plenară, care a avut loc la 16 și 17 octombrie 2013 (ședința din 16 octombrie), Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz cu 120 de voturi pentru, 3 voturi împotriva și 9 abțineri.

1. Concluzii și recomandări

1.1 CESE susține că angajamentul european ar trebui să fie **proactiv, ambițios și realist** în ceea ce privește ce se poate realiza, în sensul avizului CESE privind foaia de parcurs pentru o economie cu emisii scăzute de dioxid de carbon până în 2050 ⁽¹⁾ precum și **să se adapteze** ușor la schimbările din mediul global. Transparența, responsabilitatea și reflectarea tuturor celor trei piloni ai durabilității reprezintă condiții preliminare pentru succesul oricărui acord viitor în domeniul climatului. O UE capabilă să facă față provocărilor externe va fi totodată capabilă să furnizeze un nou discurs mobilizator cetățenilor ei.

1.2 Documentul Comisiei furnizează o bază cuprinzătoare de discuție și de pregătire a viitoarelor negocieri privind schimbările climatice în vederea încheierii unui eventual acord global în 2015.

1.3 Comitetul apreciază faptul că se abordează principiile centrale ale acordului global preconizat și sprijină eforturile Comisiei de a efectua lucrările pregătitoare necesare pentru definirea unui cadru pentru acest acord general aplicabil, ambițios, eficient, echitabil și echilibrat, transparent și cu forță juridică obligatorie. Negocierile internaționale pe tema schimbărilor climatice ar trebui să reprezinte un forum în cadrul căruia țările să se încurajeze reciproc să facă progrese, și nu să se tragă una pe cealaltă în urmă.

1.4 Viitoarele lucrări trebuie să se concentreze pe acceptarea generală a acordului global din 2015, deoarece harta geopolitică și economică globală s-a modificat substanțial într-o perioadă scurtă de timp. Trebuie să se țină seama de aceste schimbări profunde și să se evalueze atent rolul politicii UE în domeniul

climei și al energiei în perioada încetinirii creșterii economice și în anii care vor urma. CESE reamintește poziția sa din avizul „Al șaptelea program de acțiune pentru mediu al UE” ⁽²⁾, potrivit căreia, atât cauza crizei financiare și economice, cât și cauza crizei ecologice, manifestată, printre altele prin impactul asupra climei, constă în suprasolicitarea resurselor financiare și naturale, iar combaterea acestor crize impune o regândire a abordărilor, ancorată, de exemplu, în Strategia UE pentru durabilitate. Economia viitorului trebuie să se bazeze în mare parte pe sursele de energie nefosile. Deși politica UE rămâne una ambițioasă, obiectivele ar trebui stabilite treptat, în consonanță cu mediul global, iar condiționalitățile trebuie să fie clar definite.

1.5 Peisajul economic internațional și un proces de guvernare general acceptat vor structura discuțiile ulterioare asupra unui viitor tratat privind schimbările climatice. Acest proces va fi influențat de puterile economice principale. UE trebuie să fie pe deplin pregătită să își joace rolul global, de „conducere prin exemplu”. UE trebuie totuși să se asigure că nu își pierde poziția necontrovertată de lider pe care a avut-o până acum în domeniul protecției climei și al dezvoltării tehnologice. Este nevoie de o analiză suplimentară (obiectivă) pentru evaluarea Protocolului de la Kyoto, care să includă toate argumentele pro și contra acestuia, și este necesar să se tragă învățăminte din acesta în vederea concepției acordului din 2015. Al cincilea raport privind evaluarea IPCC care urmează să fie publicat în 2014 va constitui, de asemenea, o bază de discuție.

1.6 În momentul de față rămâne valabil consensul științific general conform căruia ar fi absolut inacceptabil să se permită temperaturii globale să se ridice cu mai mult de două grade deasupra nivelului din 1990, iar nivelul gazelor cu efect de seră din atmosferă ar trebui stabilizat la aproximativ nivelul

⁽¹⁾ JO C 376, 22.12.2011, p. 110-116

⁽²⁾ JO C 161, 6.6.2013, p. 77-81.

actual. Pentru a atinge acest obiectiv, este necesară reducerea drastică a emisiilor cu efecte negative asupra climei. Însă în momentul de față emisiile de gaze cu efect de seră continuă să crească de la an la an, și, deși, din fericire, se depun din ce în ce mai multe eforturi pentru a le limita, acestea sunt insuficiente pentru a ajunge la o stabilizare. Obiectivul general al noii runde de negocieri trebuie să fie, deci, însuflarea unui nou sentiment de urgență în proces și asigurarea unor angajamente și acțiuni mult mai ambițioase din partea tuturor țărilor și a tuturor părților societății.

1.7 Trebuie analizate în detaliu interesele părților participante la negocieri și identificate sinergiile încă din stadiul de pregătire, pentru a se evita potențialele conflicte de interese și a se exploata sinergiile. Ar trebui definite măsuri și obiective ambițioase și realiste pe bază de consens și de dialog cu cei care vor pune în practică acțiunile respective. În momentul propunerii unor măsuri și obiective, ar trebui gândite stimulente pozitive care să ușureze acceptarea generală și să asigure o implementare adecvată.

1.8 Acest lucru poate fi realizat doar printr-o evaluare transparentă și cuprinzătoare a eficienței, costurilor și impactului pozitiv al politicilor climatice asupra economiei și societății în ansamblul lor. Comitetul este de acord cu afirmația Comisiei conform căreia Acordul 2015 trebuie să fie unul incluziv, asigurând faptul că angajamentele sunt „aplicabile tuturor” țărilor – și dezvoltate, și în curs de dezvoltare.

1.9 Activitățile și acțiunile întreprinse „pe teren” (comunități, sectoare) în absența unui nou acord climatic global reprezintă exemple perfecte de abordări proactive din partea societății civile în ansamblu. De fapt, societatea civilă trebuie să reprezinte un actor-cheie, nu în ultimul rând pentru îndeplinirea politicilor și a obiectivelor Acordului 2015. De asemenea, societatea civilă trebuie să încurajeze politica pentru un angajament sporit și să monitorizeze măsura în care sunt respectate promisiunile politice privind o mai bună protecție a climei (ca, de exemplu, angajamentul de a pune capăt subvențiilor pentru combustibilii fosili). De aceea, politicile adoptate trebuie să întrunească criteriile de transparență și responsabilitate la care se așteaptă societatea civilă, evitând inechitățile sociale și economice. Acordul 2015 ar urma să fie un prim pas pe calea tranziției globale.

1.10 Pentru a da dovadă de spirit de conducere și pentru a avea mai multă influență în negocierile internaționale, UE trebuie să se angajeze ferm în sensul unor obiective mai ambițioase pentru 2020 și 2030 și să demonstreze în ce mod implementarea unor asemenea obiective constituie o parte integrantă a planurilor sale de redresare economică și tranziție către un viitor mai durabil. Comitetul își menține de aceea poziția de a solicita implementarea deplină a tuturor obiectivelor referitoare la emisiile de CO₂ până în 2020 și de a reconsidera definirea mai strictă a țintei pentru 2020 privind GES la o reducere cu 25 %, în perspectiva reducerii convenite, de 80-95 % până în 2050. Comitetul îndeamnă în continuare UE să adopte obiective orientative de reducere a GES cu 40 % până în 2030 și cu 60 % până în 2040, precum și să intervină cu politici obligatorii din punct de vedere juridic pentru asigurarea acestor reduceri. Asemenea obiective orientative pe termen lung sunt necesare ca repere pentru a oferi predictibilitate și stabilitate pentru investitorii și factorii de decizie din Europa. De asemenea, ele ar oferi un nivel de referință solid al unor obiective ambițioase pentru negocierile internaționale.

1.11 Este dificil de imaginat cum pot fi reconciliate diferitele interese ale actorilor majori în formatul actual al negocierilor, bazat pe principiul „limitare și comercializare”. Multe părți interesate își exprimă rezerve și sugerează alternative cu privire la viitorul format al negocierilor. Ar trebui explorate opțiuni de rezervă pentru un nou concept de acord, bazate pe proiecte cum ar fi „bugetele de dioxid de carbon”, o „taxă pe dioxid de carbon” globală sau propunerea prezentată în cadrul dezbaterilor de către India cu privire la introducerea unui drept de emisii pentru fiecare cetățean din lume sau o combinație de astfel de abordări.

1.12 CESE este întru totul de acord cu poziția exprimată în comunicare, conform căreia nu putem aștepta până în 2020, când intră în vigoare acordul din 2015: acțiunile pe care le vom întreprinde de acum înainte până în 2020 vor fi cruciale pentru a orienta politicile în direcția corectă. Aceste acțiuni trebuie concepute într-un mod bine gândit și ținând seama de realizările efective, tangibile din domeniile științei, tehnologiei și dezvoltării, după cum CESE arată în avizul său privind foaia de parcurs pentru o economie cu emisii scăzute de dioxid de carbon până în 2050 ⁽³⁾.

2. Documentul Comisiei

2.1 În 2011, comunitatea internațională a lansat negocieri referitoare la un nou acord internațional prin care se va putea acționa la nivel colectiv în scopul protejării sistemului climatic al planetei. Acest acord, care ar urma să fie definitivat până la sfârșitul anului 2015 și să se aplice începând cu anul 2020, este în prezent în curs de negociere în cadrul unui proces cunoscut sub numele de „Platforma de la Durban pentru o acțiune consolidată” (ADP).

2.2 Acordul din 2015 va trebui să reunească, până în 2020, într-un singur regim cuprinzător, actuala multitudine pestriță de acorduri cu și fără caracter obligatoriu, elaborate în contextul Convenției-cadru a Națiunilor Unite asupra schimbărilor climatice („convenția”).

2.3 Caracterul unilateral sau de jos în sus al procesului de obținere de promisiuni în cadrul conferințelor de la Copenhaga și Cancun a permis o abordare internațională mai incluzivă.

2.4 Pentru elaborarea acordului din 2015, va trebui să învățăm din succesele și neajunsurile convenției, ale Protocolului de la Kyoto și ale procesului Copenhaga-Cancun. Va fi necesar să părăsim paradigma nord-sud, care reflectă lumea anilor 1990, în favoarea unei paradigme bazate pe interdependență reciprocă și responsabilitate partajată.

3. Observații generale

3.1 Încă din avizul său pe tema „Al șaptelea program de acțiune pentru mediu al UE” ⁽⁴⁾, CESE sublinia că există paralele între criza financiară și criza ecologică, ambele fiind rezultatul utilizării nedurabile a resurselor economice, respectiv a celor naturale. CESE solicita atunci „[o reacție] la criza

⁽³⁾ JO C 376, 22.12.2011, p. 110-116

⁽⁴⁾ JO C 161, 6.6.2013, p. 77-81.

ecologică similară măsurilor adoptate în temeiul pactului fiscal pentru combaterea crizei: cu cerințe clare, indicatori clari, controale și sancțiuni”. Acest lucru este acum valabil și pentru viitoarele negocieri pe tema climei, care trebuie să transmită un semnal clar cu privire la dezvoltarea unei economii globale cu emisii scăzute de carbon care să protejeze resursele.

3.2 Au avut loc schimbări geopolitice importante, de care trebuie să se țină seama în pregătirea strategiei de negociere. Într-o perioadă scurtă, harta geopolitică și economică globală a suferit transformări majore. Aceste schimbări profunde au fost declanșate în parte de criza financiară, care este însoțită de o criză economică în UE, în vreme ce rata de investiții a întreprinderilor a scăzut de la 23 de puncte (2008) la 18,3 puncte (prima jumătate a lui 2013) (Eurostat). Trebuie analizat cu atenție rolul politicii climatice și energetice a UE din perioada încetinirii creșterii economice în structurarea negocierilor viitoare.

3.3 Aceste eforturi nu sunt încă suficiente. Peisajul economic internațional va fi cel care va determina în cele din urmă cursul ulterior al discuțiilor privind un viitor tratat global referitor la climă, iar procesul va fi influențat de puterile economice principale: China și SUA, urmate de India și celelalte țări BRICS (care împreună erau responsabile de 61,8 % din emisiile globale în 2012). De fapt, până în 2020 se vor construi 400-600 GW de centrale noi pe bază de cărbune. UE se află într-o perioadă de încetinire a creșterii economice care a suprimat 3,8 milioane de locuri de muncă și a redus producția industrială cu aproximativ 20 %, în vreme ce numărul de angajați din sectorul energiei din surse regenerabile și al măsurilor de economisire a energiei a crescut.

3.4 Cu toate acestea, există semnale extrem de pozitive în domeniul protecției climei:

— În 2011, în UE, instalațiile electrice pe bază de energie din surse regenerabile reprezentau 71,3 % din noile instalații (un total de 32,0 GW dintr-o nouă capacitate totală de 44,9 GW); în 2012, instalațiile electrice pe bază de energie din surse regenerabile reprezentau 69 % din noile instalații (31 GW dintr-o nouă capacitate totală de 44,6 GW). În 2011, au intrat în funcțiune noi centrale electrice pe bază de cărbune cu o capacitate de 2,1 GW, dar au fost închise centrale pe cărbune cu o capacitate totală de 840 MW. În 2012, capacitatea centralelor pe bază de cărbune scoase din uz (5,4GW) a depășit chiar aproape de două ori capacitatea centralelor pe cărbune intrate în funcțiune (3,0 GW).

— Emisiile totale ridicate ale Chinei (26,7 % din emisiile globale) trebuie privite în relație cu proporția din populația mondială (19 %). În comparație cu UE (7 % din populația mondială, 11,5 % din emisiile de GES) sau SUA (4,4 % din populația mondială și 16,8 % din totalul emisiilor de GES), emisiile Chinei pe cap de locuitor sunt încă relativ reduse. Trebuie recunoscut faptul că China s-a angajat să impulsioneze utilizarea energiei eoliene și a altor energii din surse regenerabile prin sporirea proporției de combustibili non-fosili în mixul său energetic, deoarece intenționează să-și reducă intensitatea emisiilor de CO₂ pe unitate a PIB-ului cu 40 până la 50 % până în 2020.

— În SUA, energia din surse regenerabile se dezvoltă rapid, în 2012 energia eoliană devenind, pentru prima oară în SUA, prima sursă în ansamblul noii capacități de generare a energiei electrice, reprezentând aproximativ 43 % din noile intrări pe piață în materie de electricitate și introducând în rețea peste 13 GW.

3.5 Lumea nu face suficiente progrese pentru a îndeplini obiectivul convenit de guverne de limitare a creșterii temperaturii globale la 2 grade Celsius (°C). Emisiile de gaze cu efect de seră globale sunt în creștere rapidă, în mai 2013 dioxidul de carbon (CO₂) din atmosferă depășind 400 de părți la un milion.

3.6 Politicile care au fost deja puse în aplicare sau care sunt urmărite în prezent vor duce probabil la o creștere a temperaturii medii pe termen lung cuprinsă între 3,6 °C și 5,3 °C (în comparație cu nivelurile epocii preindustriale), cea mai mare parte a creșterii urmând să se producă în acest secol (pe baza modelărilor climatice).

3.7 Pentru a avea o șansă realistă de a îndeplini obiectivul de 2 °C, este nevoie de acțiune reală înainte de 2020, când se preconizează intrarea în vigoare a unui nou acord internațional privind clima. Energia se află în centrul acestei provocări: sectorul energetic este responsabil de aproximativ două treimi din emisiile de gaze cu efect de seră, dat fiind că mai mult de 80 % din consumul global de energie se bazează pe combustibilii fosili.

3.8 În ciuda evoluțiilor pozitive înregistrate în anumite țări, emisiile globale de CO₂ care au legătură cu energia au crescut cu 1,4 %, atingând 31,6 gigatone (Gt) în 2012 - un maxim istoric. Statele care nu fac parte din OCDE sunt responsabile acum de 60 % din emisiile globale față de 45 % în 2000. În 2012, China a contribuit cel mai mult la creșterea emisiilor globale de CO₂, însă această creștere a fost una dintre cele mai scăzute pe care le-a înregistrat în cursul unui deceniu, fapt care se explică în mare parte prin dezvoltarea energiei regenerabile și prin îmbunătățirea considerabilă a intensității energetice a economiei chineze.

3.9 În Statele Unite, trecerea de la cărbune la gaz în producția de energie a contribuit la reducerea emisiilor cu 200 de milioane de tone (Mt), acestea revenind la nivelul de la mijlocul anilor 1990. În ciuda unei utilizări sporite a cărbunelui, emisiile din Europa au scăzut cu 50 Mt ca urmare a contracției economice, creșterii producției de energie din surse regenerabile și limitării emisiilor din sectoarele industrial și energetic. Emisiile din Japonia au crescut cu 70 Mt, întrucât eforturile de îmbunătățire a eficienței energetice nu au compensat pe deplin utilizarea suplimentară a combustibililor fosili pentru a face față scăderii producției de energie nucleară. Chiar dacă se ține seama de politicile urmărite în prezent, se estimează că emisiile globale de gaze cu efect de seră legate de energie se vor ridica în 2020 la aproape 4 Gt de CO₂ echivalent (CO₂-eq), adică peste nivelul corespunzător obiectivului de 2 °C, ceea ce evidențiază amploarea provocării ce trebuie abordată doar în acest deceniu.

3.10 Negocierile internaționale privind clima au avut drept rezultat promisiunea încheierii unui nou acord global până în 2015, care va urma să intre în vigoare până în 2020. Criza economică a avut însă un impact negativ asupra ritmului dezvoltării energiei curate și piețelor dioxidului de carbon. În prezent, 8 % din emisiile globale de CO₂ sunt supuse prețului carbonului, în timp ce 15 % primesc un stimulent de 110 USD pe tonă sub formă de subvenții pentru combustibili fosili (în afara țărilor UE). CESE solicită comunității internaționale să îndeplinească, prin dispoziții cu caracter obligatoriu în acordul privind clima din 2015, promisiunea făcută încă în anul 2012 în textul Concluziilor conferinței Rio+20 a ONU de a pune capăt subvențiilor pentru sursele fosile de energie cu efecte negative asupra mediului, care, conform estimărilor Băncii Mondiale, se ridică anual la 780 de miliarde de dolari.

3.11 Dinamica raportului prețurilor între gaz și cărbune sprijină reducerea emisiilor în anumite regiuni, dar o încetinește în altele, în timp ce sectorul nuclear se confruntă cu dificultăți, iar captarea și stocarea carbonului rămâne o perspectivă îndepărtată. În ciuda eforturilor sporite de îmbunătățire a eficienței energetice, există încă în acest sector un vast potențial neexploatat. Producția de energie din surse regenerabile altele decât cea hidroelectrică, sprijinită de politici guvernamentale specifice, înregistrează o creștere exprimabilă în numere cu două cifre a capacităților instalate. Investițiile în energie din surse regenerabile ar necesita un mediu economic stabil, atât în ceea ce privește prețurile dioxidului de carbon, cât și, eventual, în materie de fiscalitate în țările în care se utilizează impozitul pe emisiile de dioxid de carbon.

4. Observații specifice

4.1 Cum poate fi elaborat acordul din 2015 pentru a garanta țărilor posibilitatea de a-și dezvolta economiile în mod sustenabil, încurajându-le în același timp să participe în mod echitabil și just la reducerea emisiilor globale de GES, astfel încât emisiile la nivel mondial să intre pe un făgaș descendent care să ne permită să îndeplinim obiectivul de limitare a încălzirii sub 2 °C? În primul rând, este greu de imaginat cum se pot reconcilia diferitele interese ale actorilor principali în actualul format al negocierilor, bazat pe principiul „limitare și comercializare”; contribuțiile echitabile și corecte din partea tuturor sunt însă o condiție sine qua non a oricărui viitor acord. Astfel, cel puțin ca opțiune de rezervă, ar trebui dezvoltat un concept de acord diferit, recunoscându-se problemele în materie de guvernanta. Trebuie găsite modalități de asigurare a faptului că acțiunile întreprinse pentru combaterea schimbărilor climatice au capacitatea de a sprijini creșterea și dezvoltarea societală, economică și de mediu. Acest lucru poate fi realizat doar printr-o evaluare transparentă și cuprinzătoare a eficienței, costurilor și impactului pozitiv al politicilor climatice asupra economiei și societății în ansamblul lor. Ar trebui să se tragă învățăminte din protocol, date fiind complexitatea și lacunele sale. Acesta ar trebui să servească ca punct de plecare pentru eforturi serioase de dezvoltare a unui nou concept. Kyoto II prelungit și cota sa de emisii reprezintă un semnal puternic, care invită la o schimbare de concept.

4.2 Care ar fi cea mai bună modalitate prin care acordul din 2015 poate garanta faptul că toate marile economii și toate sectoarele vor contribui și vor reduce la minimum eventualul risc de relocare a emisiilor de dioxid de carbon între economiile foarte competitive? Relocarea emisiilor de dioxid de carbon este un fenomen care

nu se referă doar la industriile cu consum energetic intens, aflate potențial în declin, ci este inerentă condițiilor generale de desfășurare a afacerilor în fiecare sector economic. Un dezechilibru al condițiilor referitoare la emisiile de dioxid de carbon, în special între regiunile cele mai competitive, a cauzat dispariția investițiilor în UE. Ar trebui definite măsuri și obiective ambițioase și realiste pe bază de consens și de dialog cu cei care vor pune în practică acțiunile respective. Un acord simplu, echitabil și corect în 2015 este prin urmare o condiție prealabilă pentru un mediu de afaceri echitabil în toate regiunile economiei globale.

4.3 Care ar fi cea mai eficace metodă prin care acordul din 2015 ar putea încuraja integrarea în toate domeniile de politică relevante a aspectelor legate de schimbările climatice? Cum poate acordul încuraja procesele și inițiativele complementare, inclusiv pe cele ale actorilor nestatali? Evident, cea mai eficientă modalitate de încurajare a integrării acordului din 2015 în toate sectoarele relevante de politică este să fie menținut simplu. Orice dispoziții excesive vizând organizarea acestui proces ar îngreuna punerea sa în aplicare. De asemenea, este important ca integrarea schimbărilor climatice în alte domenii politice să fie supusă unei evaluări de impact transparente. Atunci când se includ schimbările climatice în alte domenii de politică, este important să se asigure că acest lucru se face în modul cel mai rentabil și previzibil posibil, fără a se impune o sarcină administrativă inutilă părților implicate. Trebuie favorizate abordările bazate pe piață.

4.4 Ce criterii și principii ar trebui să ne îndrume în stabilirea distribuției echitabile a angajamentelor privind atenuarea ale părților la acordul din 2015, astfel încât să obținem o serie de angajamente care să reflecte circumstanțele naționale, să fie percepute în general ca fiind echitabile și juste și care să fie suficiente, în ansamblul lor, pentru a evita orice deficit de ambiție? Menținerea abordării „limitare și comercializare” ar necesita criterii și principii și ar persista astfel sentimentul de nedreptate și de tratament injust. Cu toate acestea, în toate cazurile, ar trebui să se acorde atenție dinamicii de piață care afectează un anumit sector, reglementărilor existente și propuse privind schimbările climatice aplicabile sectorului respectiv, precum și maturității sectorului din perspectiva eforturilor de limitare a emisiilor de gaze cu efect de seră și a utilizării unor tehnologii eficiente din punct de vedere energetic. Pentru ca politica să reușească și să fie durabilă, trebuie să existe și un stimulent pentru toți participanții în vederea atingerii obiectivelor precum limitarea emisiilor, îmbunătățirea eficienței, cooperarea în materie de cercetare, schimbul de bune practici etc. O taxă pe carbon poate conduce la reduceri ale emisiilor și la strângerea de fonduri pentru cercetare și dezvoltare și adaptare în modul cel mai coordonat și eficient.

4.5 Care ar trebui să fie rolul acordului din 2015 în abordarea provocării legate de adaptare și cum ar trebui să vină acesta în continuarea activităților aflate în desfășurare în temeiul convenției? Cum ar putea acordul din 2015 să încurajeze și mai mult integrarea adaptării în toate domeniile de politică relevante? Adaptarea este de fapt cartografiată destul de bine, bazându-se în mare măsură pe programele existente de gestionare a riscului. Deși ea nu va elimina toate riscurile legate de impactul schimbărilor climatice, își va aduce o contribuție importantă la limitarea riscurilor în multe domenii. Îmbunătățirea capacității de adaptare va necesita o analiză suplimentară, stabilirea de priorități, planificare și

acțiune la toate nivelurile de guvernare și participarea comunităților locale și a mediului de afaceri. Pe drept cuvânt, se preconizează ca adaptarea să fie unui dintre cele patru domenii principale ale viitorului acord din 2015. În special întreprinderile ar trebui să joace un rol prin transferul de tehnologie și schimbul de bune practici.

4.6 *Care ar trebui să fie viitorul rol al convenției și, în mod specific, al acordului din 2015, în deceniul care precedă anul 2030, în ceea ce privește finanțele, mecanismele bazate pe piață și tehnologia? Cum s-ar putea construi pe baza experienței dobândite și cum ar putea fi îmbunătățite și mai mult cadrele existente? Convenția ar trebui să devină un organism de coordonare pentru măsurile climatice esențiale, supravegherea performanțelor naționale, fluxurile financiare majore și schimbul de tehnologie. Întreprinderile sunt în mare măsură responsabile de tehnologie și de implementarea acesteia. Prin intermediul Comitetului executiv pentru tehnologie (TEC) și Centrului și rețelei pentru tehnologie în domeniul schimbărilor climatice (CTCN), convenția poate furniza analize ale tehnologiilor, efectuate de experți, și oferi acces deplin națiunilor la informații, permițându-le să aleagă tehnologiile cele mai adecvate.*

4.7 *Cum ar putea acordul din 2015 să îmbunătățească și mai mult transparența și responsabilitatea unor țări la nivel internațional? În ce măsură va fi necesar ca sistemul de contabilitate să fie standardizat la nivel mondial? Cum ar trebui să fie trase la răspundere țările atunci când nu își îndeplinesc angajamentele? În orice caz, sistemul de contabilitate trebuie standardizat la nivel global, indiferent în ce mod, întrucât informațiile corecte sunt esențiale acolo unde sunt în joc bani. Acest aspect este, de asemenea, una dintre cheile pentru asigurarea responsabilității cu privire la acordul din 2015.*

4.8 *Cum ar putea fi îmbunătățit procesul de negociere din cadrul ONU privind clima astfel încât să se acorde un sprijin mai puternic pentru elaborarea unui acord incluziv, ambițios, eficient și just în 2015*

și pentru asigurarea implementării acestuia? Participarea amplă a părților implicate și un proces transparent sunt necesare pentru a asigura încheierea unui acord satisfăcător și aplicarea acestuia. Întreprinderile pot contribui la negocierile privind clima cu propria expertiză privind modalitățile eficiente de reducere a emisiilor și de dezvoltare a unor soluții de dezvoltare durabilă. Participarea societății civile și a comunității de afaceri în general poate asigura, de asemenea, comparabilitatea eforturilor și condiții de concurență echitabile. Noul acord global din 2015 reprezintă numai primul pas înainte, întreaga lui implementare depinzând de societatea civilă în ansamblu. Astfel, rezultatele procesului și ale implementării trebuie să fie transparente și convingătoare, câștigând încredere din partea cetățenilor din întreaga lume.

4.9 *Care ar fi cea mai bună metodă prin care UE ar putea să investească în procesele și inițiativele din afara convenției și să le sprijine pentru a pregăti terenul pentru un acord ambițios și eficient în 2015? Comitetul salută dezbaterile inițiate de acest document al Comisiei. Este esențială analiza la nivel de experți a tuturor aspectelor politicii climatice, în special ținând seama de peisajul geopolitic global schimbat și în schimbare. Sunt disponibile deja unele analize, nefiind, prin urmare, necesar să se înceapă de la zero. O direcție de urmat este indicată în scrisoarea către președintele SUA a comitetului de consultanți științifici al acestuia, care rezumă chestiunile ridicate de schimbările climatice. Lecția Kyoto și caracterul lent al negocierilor ONU subliniază, de asemenea, nevoia de schimbare înainte de a fi prea târziu. În plus, rezultatele cercetărilor și recomandările organizațiilor de profil, precum AIE, ar trebui și ar putea fi puse în aplicare fără întârzieri prea mari. Raportul AIE „Rescrierea foii de parcurs energie-climă” oferă o abordare pragmatică și fezabilă. Cele patru politici elementare și realizabile prezentate în raport sunt: îmbunătățirea eficienței energetice a clădirilor, industriei și transporturilor; reducerea construcției și utilizării termocentralelor mai puțin eficiente pe bază de cărbune; minimizarea emisiilor de metan din producția de petrol și de gaze naturale și accelerarea etapei de eliminare a unora dintre subvențiile pentru consumul de combustibili fosili.*

Bruxelles, 16 octombrie 2013

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Henri MALOSSE

Avizul Comitetului Economic și Social European privind Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor – Orientări strategice pentru dezvoltarea sustenabilă a acvaculturii în UE

COM(2013) 229 final

(2014/C 67/30)

Raportor: **dl José María ESPUNY MOYANO**

La 29 aprilie 2013, în conformitate cu articolul 304 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, Comisia Europeană a hotărât să consulte Comitetul Economic și Social European cu privire la

Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor – Orientări strategice pentru dezvoltarea sustenabilă a acvaculturii în UE

COM(2013) 229 final.

Secțiunea pentru agricultură, dezvoltare rurală și protecția mediului, însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 1 octombrie 2013.

În cea de-a 493-a sesiune plenară, care a avut loc la 16 și 17 octombrie 2013 (ședința din 16 octombrie), Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz cu 122 de voturi pentru, 3 voturi împotriva și 6 abțineri.

1. Concluzii

1.1 CESE consideră că acvacultura Uniunii poate și trebuie să contribuie în mod efectiv la reducerea dependenței europene crescânde de importul de produse de acvacultură.

1.2 CESE recomandă Comisiei Europene și statelor membre să promoveze măsuri ambițioase pentru ca întreprinderile europene din sectorul acvaculturii să redevină competitive.

1.3 Comitetul consideră că actualele termene – care, în multe state membre, depășesc doi și trei ani – stabilite pentru acordarea de licențe administrative întreprinderilor din sector sunt inadmisibile. Pentru o agricultură europeană sustenabilă, CESE consideră că sunt esențiale accelerarea procedurilor administrative și reducerea costurilor acestora.

1.4 În opinia Comitetului, estimarea potrivit căreia fiecare punct procentual de creștere a consumului de produse de acvacultură de proveniență internă ar însemna pentru acvacultura UE înființarea a 3000-4000 de locuri de muncă cu normă întreagă este deosebit de semnificativă, întrucât aceste locuri de muncă ar fi, pe de o parte, calificate și, pe de altă parte, ar fi puse la dispoziție în locuri în care posibilitățile de ocupare a forței de muncă sunt foarte reduse.

1.5 CESE este îngrijorat de insuficienta punere în aplicare a normelor de etichetare a produselor de acvacultură, în special în cazul produselor neambalate, în ceea ce privește furnizarea de informații pentru consumatori la punctele de desfacere, atât din cauza riscului de fraudă, cât și a concurenței nelocale față de producătorii europeni. De aceea, el îndeamnă Comisia și statele

membre să includă în planurile strategice măsuri eficiente, care să remedieze această deficiență persistentă.

1.6 CESE consideră că este bine-venită realizarea unor campanii de comunicare menite să facă cunoscute în rândul consumatorilor europeni standardele înalte de producție și de calitate ale acvaculturii din Uniune. Ar trebui ca aceste campanii să poată fi finanțate din noul Fond european pentru pescuit și afaceri maritime (FEPAM).

1.7 CESE solicită insistent, o dată mai mult, consolidarea controalelor efectuate asupra importurilor de produse de acvacultură în Uniunea Europeană, pentru a asigura perfecta trasa-bilitate a acestora și respectarea normelor.

1.8 CESE consideră drept prioritară consolidarea finanțării proiectelor de cercetare, dezvoltare și inovare în domeniul acvaculturii, precum și orientarea programelor și planurilor de investiții în cercetarea și inovarea în materie de acvacultură ale statelor membre și ale Comisiei către îndeplinirea obiectivelor stabilite în documentul de viziune al Platformei pentru tehnologie și inovare în domeniul acvaculturii europene (*European Aquaculture Technology and Innovation Platform – EATiP*), publicat în 2012.

1.9 Diversificarea acvaculturii sub aspect economic (de exemplu, printr-o ofertă de servicii către turism) trebuie promovată și facilitată ca o oportunitate pentru producătorii din acvacultură, atât cei de pe continent, cât și cei din spațiul maritim, și, mai ales, pentru IMM-uri.

1.10 CESE subliniază faptul că este important să fie recunoscut caracterul european al Consiliului consultativ pentru acvacultură (CCA), în raport cu caracterul regional al celorlalte consilii consultative. În acest sens, este de părere că entitățile din cadrul CCA (care trebuie să aibă o relație directă cu acvacultura) trebuie să fie de anvergură europeană sau, în orice caz, supra-națională. Acest lucru trebuie să se reflecte în structura și în modul lor de finanțare.

1.11 Comitetul remarcă faptul că, dat fiind caracterul pluridisciplinar al acvaculturii, Comisia Europeană trebuie să garanteze că CCA menține o relație directă și prioritară cu diversele sale direcții generale.

1.12 Dat fiind că primele sarcini încredințate CCA prin orientările strategice ale Comisiei Europene trebuie îndeplinite în primele luni ale anului 2014, CESE solicită Comisiei și statelor membre ca înființarea și punerea sa în funcțiune să nu înregistreze întârzieri.

2. Context

2.1 În contextul reformei actuale a politicii comune în domeniul pescuitului, acvacultura deține un rol special, iar promovarea ei reprezintă una dintre prioritățile reformei.

2.2 În propunerea sa privind politica comună în domeniul pescuitului, Comisia Europeană recomandă stabilirea unei metode deschise de coordonare cu statele membre în domeniul acvaculturii. Acest sistem va consta într-un proces voluntar de cooperare bazat pe orientări strategice și planuri strategice naționale multianuale care vor respecta principiul subsidiarității.

3. Sinteza propunerii Comisiei

3.1 Orientările strategice pentru dezvoltarea sustenabilă a acvaculturii în UE au fost publicate de Comisia Europeană la 29 aprilie 2013 (COM(2013) 229 final). Acestea nu au caracter juridic obligatoriu, însă vor sta la baza planurilor strategice naționale multianuale. Ele au rolul de a ajuta statele membre la definirea propriilor obiective naționale, ținând cont de situația națională a fiecăruia dintre ele, de condițiile predominante de la scară națională și de dispozițiile instituționale.

3.2 Aceste orientări strategice abordează patru domenii prioritare:

- procedurile administrative;
- amenajarea coordonată a teritoriului;
- competitivitatea și
- condițiile de concurență echitabile.

3.3 Planurile strategice naționale multianuale care trebuie elaborate de fiecare stat membru interesat de acvacultură

trebuie să stabilească obiective comune și indicatori pentru evaluarea progreselor înregistrate. Va trebui ca aceste planuri strategice să fie prezentate Comisiei până la finele lui 2013.

3.4 Aceste planuri strategice naționale multianuale trebuie să servească la promovarea competitivității sectorului acvaculturii, să susțină dezvoltarea și inovarea sa, să stimuleze activitatea economică, să promoveze diversificarea, să îmbunătățească calitatea vieții în regiunile costiere și rurale și să garanteze condiții egale de acces la ape și teritorii pentru operatorii din acest sector.

3.5 Propunerea de reformă a politicii comune în domeniul pescuitului include și înființarea unui Consiliu consultativ pentru acvacultură, care va avea misiunea de a prezenta instituțiilor europene recomandări și sugestii privind gestionarea acvaculturii, precum și de a le informa în legătură cu problemele sectorului.

4. Comentarii generale

4.1 Piața UE consumă anual aproximativ 13,2 milioane de tone produse de acvacultură, dintre care 65 % reprezintă importuri, 25 % provin din sectorul pescuitului din UE și 10 %, din sectorul acvaculturii europene. Comitetul împărtășește opinia potrivit căreia acest dezechilibru nu este sustenabil, nici din punct de vedere economic, din cauza deficitului pe care îl presupune, nici sub aspect social, din cauza lipsei de posibilități de ocupare a forței de muncă.

4.2 CESE apreciază observația Comisiei potrivit căreia fiecare punct procentual de creștere a consumului de produse de acvacultură de proveniență internă ar însemna pentru acvacultura UE înființarea a 3000-4000 de locuri de muncă cu normă întreagă.

4.3 Astfel, CESE este de acord cu Consiliul, Parlamentul și cu Comisia Europeană în privința faptului că acvacultura trebuie să fie unul dintre pilonii Strategiei Uniunii Europene privind creșterea albastră și că dezvoltarea ei poate contribui la Strategia Europa 2020. Acvacultura oferă posibilități de dezvoltare și de înființare de locuri de muncă în zonele costiere și fluviale ale Uniunii Europene în care opțiunile economice sunt reduse.

4.4 Consumatorul european cere din ce în ce mai mult produse de acvacultură. Acvacultura europeană oferă produse de bună calitate care, în plus, respectă normele cele mai stricte în materie de sustenabilitate a mediului, sănătate animală și protecție a consumatorilor. În opinia CESE, aprovizionarea cu alimente sigure, sănătoase și sustenabile în Uniunea Europeană trebuie considerată una dintre principalele provocări ale deceniilor următoare.

4.5 În pofida acestor avantaje evidente, din anul 2000 producția sectorului acvaculturii din Uniunea Europeană a stagnat. În același timp, în paralel, această activitate a înregistrat o creștere semnificativă în alte regiuni ale lumii, care exportă o parte din producția lor în Uniune.

4.6 CESE este de acord că legislația europeană privind sănătatea publică, protecția consumatorilor și mediul înconjurător se numără printre valorile fundamentale ale Uniunii Europene. Cu toate acestea, legislația respectivă are repercusiuni semnificative asupra costurilor de producție ale producătorilor europeni din acvacultură, iar aceste costuri suplimentare rareori pot fi transferate în prețul produselor, obligate să concureze pe o piață pe care produsele importate nu trebuie să se supună acelorași cerințe.

4.7 CESE consideră absolut insuficientă propunerea Comisiei Europene de reinstaurare a unor condiții echitabile de concurență pentru agenții economici din UE, în raport cu cei din țările terțe. Nu este suficient, de bună seamă, ca această reechilibrare să fie lăsată doar pe seama acțiunilor de certificare a nivelului de siguranță și sustenabilitate a produselor de acvacultură din UE, care sunt comunicate societății, iar aceasta nu scutește autoritățile publice să solicite ca importurile să respecte în aceeași măsură cerințele de securitate sanitară valabile pentru producția europeană, cu o trasabilitate deplină „de la fermă la consumator”.

4.8 Dezechilibrul existent pe piață, între condițiile de producție a produselor de acvacultură din Europa și a celor din țări terțe care sunt exportate ulterior în Uniunea Europeană, este, în opinia CESE, mult mai complex decât o simplă chestiune de decizie și de informare a consumatorilor. Trebuie să se țină seama și de alte aspecte, precum reducerea costurilor administrative inutile, accesul la spațiu și deficiențele sistemelor de trasabilitate.

4.9 În practică, informația obligatorie care ar trebui pusă la dispoziția consumatorilor în punctele de desfacere este deseori incompletă sau ambiguă, ajungându-se, de exemplu, la înlocuirea produselor europene proaspete cu produse din import, decongelate, fără ca consumatorii să își dea seama de acest lucru. Această situație îngreunează posibilitățile consumatorilor de a cumpăra în mod responsabil, constituind totodată o concurență neloială pentru producătorii din UE.

5. Observații specifice

5.1 CESE se alătură Comisiei în privința faptului că strânsa colaborare dintre acvacultură și sectorul de prelucrare a produselor de acvacultură poate consolida crearea de locuri de muncă și îmbunătăți competitivitatea ambelor sectoare ale economiei.

5.2 Totodată, CESE împărtășește aprecierea Comisiei referitoare la necesitatea de a dispune de informații mai exacte despre situația procedurilor administrative privind termenele și costurile de acordare a autorizației pentru noile ferme de acvacultură din statele membre.

5.3 Ca și Comisia Europeană, CESE consideră că punerea în aplicare a noilor planuri de amenajare a teritoriului poate contribui, în sectorul acvaculturii, la reducerea incertitudinii, la facilitarea investițiilor, la accelerarea dezvoltării întreprinderilor și la stimularea creării de locuri de muncă.

5.4 În opinia CESE, în comunicarea Comisiei nu se acordă suficientă atenție acvaculturii de pe continent, în special din punctul de vedere al amenajării teritoriului.

5.4.1 CESE sugerează Comisiei Europene ca tema seminarului privind cele mai bune practici, care urmează să aibă loc în vara anului 2014, să fie extinsă astfel încât să includă și punerea în aplicare a amenajării coordonate a spațiului fluvial (pe lângă cel maritim), pentru a ajuta statele membre în activitatea lor de amenajare.

5.5 CESE recunoaște importanța proiectării și controlării corespunzătoare a activității de producție din sectorul acvaculturii pentru a preveni efectele nedorite asupra mediului înconjurător. Tot astfel, este de părere că gestionarea acvaculturii la nivel de sector trebuie să urmeze o abordare ecosistemică.

5.6 CESE recunoaște că este important ca dezvoltarea acvaculturii să se întemeieze pe o strânsă relație cu cercetarea și știința.

5.7 CESE împărtășește opinia Comisiei cu privire la recunoașterea serviciilor de mediu pe care le furnizează acvacultura extensivă în heleșteie, ca, de exemplu, o activitate economică ce poate coincide cu nevoile de conservare a habitatelor sau speciilor.

5.8 CESE consideră adecvată inițiativa Comisiei de a oferi indicații care să ajute administrațiile naționale și regionale la o mai bună punere în aplicare, în mod uniform, a legislațiilor europene (de exemplu, cele privind mediul).

5.9 CESE este de acord cu rolul Consiliului consultativ pentru acvacultură și consideră că acesta poate fi de ajutor în îndeplinirea obiectivelor stabilite de planurile strategice naționale și poate verifica punerea adecvată în aplicare a acestora. Comitetul dorește însă să scoată în evidență caracteristicile distinctive ale CCA, în raport cu celelalte consilii consultative: în primul rând, sfera sa de activitate cuprinde resurse private, care aparțin întreprinderilor de acvacultură, spre deosebire de pescuit, ale cărui stocuri sunt resurse naturale publice; în al doilea rând, domeniul său de aplicare nu se situează la nivel regional, ci la nivelul întregii Uniuni Europene.

Bruxelles, 16 octombrie 2013

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Henri MALOSSE

Avizul Comitetului Economic și Social European privind Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor „Infrastructurile ecologice – Valorificarea capitalului natural al Europei”

COM(2013) 249 final

(2014/C 67/31)

Raportor: **dl Adalbert KIENLE**

La 3 iulie 2013, în conformitate cu articolul 304 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, Comisia Europeană a hotărât să consulte Comitetul Economic și Social European cu privire la

Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor „Infrastructurile ecologice – Valorificarea capitalului natural al Europei”

COM(2013) 249 final.

Secțiunea pentru agricultură, dezvoltare rurală și protecția mediului, însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 1 octombrie 2013.

În cea de-a 493-a sesiune plenară, care a avut loc la 16 și 17 octombrie 2013 (ședința din 16 octombrie), Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz cu 134 de voturi pentru și 4 abțineri.

1. Concluzii și recomandări

1.1 CESE salută Comunicarea Comisiei privind infrastructurile ecologice (IE) și intenția sa de a promova proiectele din acest domeniu prin intermediul unei serii de măsuri.

1.2 Comitetul recomandă să se facă uz de experiența dobândită la punerea în practică a acestor măsuri pentru a le dezvolta în continuare ca fundament al strategiei pentru IE anunțată în Strategia UE în domeniul biodiversității pentru 2020.

1.3 CESE sprijină obiectivul de îmbinare, în cadrul proiectelor destinate infrastructurilor ecologice, a avantajelor ecologice cu beneficiile de ordin economic și social. Se dorește realizarea unei infrastructuri care utilizează elemente de peisaj naturale, seminaturale sau urbane, contribuind astfel la conservarea biodiversității și a mediului în general și oferind în același timp servicii mai puțin costisitoare și mai durabile pentru societate. Spre deosebire de Natura 2000, promovarea infrastructurilor ecologice nu reprezintă un instrument juridic; scopul inițiativei privind infrastructurile ecologice nu este acela de a crea o altă rețea de protecție a naturii dincolo de Natura 2000.

1.4 CESE constată că responsabilitatea principală pentru proiectele de infrastructură ecologică revine statelor membre, în special autorităților de planificare de la nivelul regional și local. Rolul UE în ceea ce privește promovarea infrastructurii ecologice este mai ales unul de sprijin. Conceptul de infrastructură ecologică trebuie încorporat de manieră eficientă în special în domenii politice cum ar fi agricultura, silvicultura, protecția naturii, gestionarea apelor, politica maritimă și în domeniul pescuitului, politica regională și de coeziune, planificarea urbană, politicile referitoare la climă, energie, transporturi, prevenirea catastrofelor naturale și utilizarea solurilor, precum și în instrumentele de finanțare corespunzătoare ale UE.

1.5 În cazul proiectelor de infrastructură ecologică importante la nivel european, UE ar trebui să-și asume responsabilitatea directă. CESE propune crearea, după modelul rețelilor transeuropene de transport și energetice TEN-V și TEN-E, o rețea transeuropeană TEN-IE pentru finanțarea unei infrastructuri ecologice, împreună cu o listă de proiecte de interes european, prezentate sub formă de hartă.

1.6 Principalii actori ai promovării și dezvoltării unei IE sunt cei de la nivel regional și local, inclusiv responsabilii pentru planificarea regională și locală, orașele și comunele, promotorii de proiecte de infrastructură în domenii precum construirea de șosele, căi ferate, lucrări hidrotehnice și de protecție împotriva inundațiilor, dar și agricultorii și silvicultorii, întreprinderile și beneficiarii unor construcții, organizațiile de protecție a mediului din societatea civilă și sindicatele. Acești actori trebuie susținuți, pentru că succesul proiectelor de IE depinde în mod decisiv de inițierea, acceptarea și susținerea din partea acestor actori.

1.7 CESE consideră că este indispensabil să se acorde o atenție considerabil mai mare implicării din timp a societății civile în proiectele de IE decât prevede Comunicarea Comisiei. Procesele de planificare cu o participare din timp a cetățenilor și a organizațiilor societății civile sunt de o importanță crucială.

1.8 În acest sens trebuie avut în vedere faptul că proiectele de infrastructură ecologică sunt, de asemenea, susceptibile de a conduce la conflicte de interese în rândul participanților, fiind nevoie de mecanisme adecvate pentru soluționarea conflictelor pentru a crea un echilibru între diversele interese și pentru a optimiza proiectele. În cazul în care sunt aplicate în mod corespunzător, proiectele de infrastructură ecologică pot contribui la dezamorsarea sau depășirea conflictelor tradiționale între

protecția și utilizarea mediului. CESE subliniază faptul că ar trebui să existe stimulente suficiente pentru a mobiliza investițiile private necesare.

2. Introducere

2.1 Având în vedere valoarea intrinsecă a biodiversității și serviciile furnizate de aceasta în calitate de capital natural, conservarea și restabilirea acesteia sunt indispensabile pentru bunăstarea umană, prosperitatea economică și condiții de viață decente. Prin urmare, în cadrul strategiei în domeniul biodiversității pentru 2020 ⁽¹⁾, Comisia Europeană a stabilit obiectivul de stopare a pierderii biodiversității și a degradării serviciilor ecosistemice în UE până în 2020 și refacerea acestora în măsura posibilului. Se prevede în special promovarea unor infrastructuri ecologice prin lansarea unei strategii UE în acest sens.

2.2 Comunicarea Comisiei din 6 mai 2013 intitulată „Infrastructurile ecologice - Valorificarea capitalului natural al Europei” se concentrează asupra următoarelor priorități:

- promovarea unei infrastructuri ecologice în domenii politice cheie, cum ar fi agricultura, silvicultura, protecția naturii, gospodărirea apelor, politica maritimă și politica în domeniul pescuitului, politica regională și de coeziune, politicile referitoare la climă, energie, transporturi, prevenirea catastrofelor naturale și utilizarea soluțiilor, prin publicarea unor orientări menite să integreze conceptul de infrastructură ecologică în aplicarea acestor politici din 2014 până în 2020;
- îmbunătățirea cercetării în domeniul IE și a bazei de date și cunoștințe, precum și promovarea de tehnologii inovatoare;
- îmbunătățirea accesului la finanțare pentru proiecte de infrastructură ecologică prin instituirea, până în 2014, în colaborare cu Banca Europeană de Investiții, a unui mecanism de finanțare specific al UE pentru sprijinirea unor proiecte de infrastructură ecologică;
- sprijin pentru proiecte de infrastructură ecologică la nivelul UE — până la sfârșitul anului 2015, Comisia va lua în considerare crearea unei rețele europene de proiecte de infrastructuri ecologice importante la nivelul UE în cadrul unei inițiative TEN-G.

2.3 În avizul său din 26 octombrie 2011 referitor la strategia privind biodiversitatea ⁽²⁾, CESE a salutat în principiu o astfel de strategie, dar a deplâns lipsa unei analize a cauzelor eșecului de a atinge obiectivele de biodiversitate. În special lipsa de voință politică din partea statelor membre împiedică punerea în aplicare efectivă a acestor obiective.

3. Observații generale

3.1 O definiție ilustrativă a IE este folosită în cartea lui David Rose „Green Infrastructure. A Landscape Approach”. „Prin termenul de infrastructură ecologică se înțeleg elementele care creează

legătura între mediul natural și cel construit și care contribuie la calitatea vieții urbane, cum ar fi parcuri, cărări, acoperișuri înverzite, străzi prevăzute cu plante și copacii din mediul urban. La nivel regional, infrastructura ecologică include rețeaua de zone naturale, spațiile verzi, potecile plante, suprafețele arabile (agricole și forestiere) și alte elemente care oferă multiple beneficii pentru sănătatea și bunăstarea oamenilor și ecosistemelor noastre, astfel încât pot fi definite drept fundamentul natural al vieții noastre (...).”

3.2 Ca exemple de infrastructură ecologică pot fi numite:

- crearea sau menținerea unor lunci inundabile: În timp ce un dig ar preveni doar inundațiile, astfel de zone inundabile filtrează și apa, stabilizează nivelul de apă freatică, oferă oportunități de recreere, captează dioxidul de carbon, furnizează masă lemnoasă și contribuie la crearea de rețele de habitate naturale;
- pădurile care prezintă un amestec potrivit de soiuri, vârste și structuri absorb cantități mari de apă, protejează solul, previn inundațiile și alunecările de teren sau atenuează consecințele acestora;
- infrastructura ecologică ca parte integrantă a dezvoltării mediului urban: parcurile și potecile bine concepute, acoperișurile și zidurile înverzite contribuie la îmbunătățirea calității aerului din orașe, și aduc o ameliorare generală a calității vieții urbane. În plus, ele contribuie la diversitatea biologică și la combaterea schimbărilor climatice.

3.3 82 % din suprafețele UE se află în afara rețelei Natura 2000. Prin urmare, este clar că în special conservarea și restabilirea biodiversității prin promovarea unei infrastructuri ecologice este obligatorie și în afara siturilor Natura 2000, atât pentru viabilitatea rețelei de zone protejate, cât și pentru furnizarea de servicii ecosistemice în general. Spre diferență de Natura 2000, promovarea IE nu reprezintă un instrument juridic. Prin urmare, ea nu poate înlocui punerea în aplicare a programului Natura 2000, ci adaugă acestuia o nouă componentă. Pe de altă parte, ar trebui să se arate clar faptul că inițiativa IE nu poate avea drept obiectiv crearea unei rețele de protecție a naturii suplimentare față de rețeaua Natura 2000. CESE pledează ca inițiativele în materie de infrastructuri ecologice să fie utilizate și pentru promovarea unei cooperări în materie de protecția naturii și a mediului și pentru o consolidare a protecției mediului în toate statele membre.

3.4 CESE subliniază că există o nevoie urgentă de a implica societatea civilă în mod activ și dintr-un stadiu incipient în derularea proiectelor în domeniul IE, așa cum prevede și Convenția de la Aarhus privind participarea publicului la luarea deciziilor referitoare la mediu. Un număr mare de exemple demonstrează modul în care succesul acestora depinde de aprobarea sau respingerea proiectelor de către societatea civilă. Acesta este motivul pentru care Strategia Comisiei Europene ar trebui să acorde un rol mult mai important abordării ascendente și stabilirii de parteneriate cu părțile interesate, autoritățile locale, promotorii de proiecte de infrastructură, părțile interesate din viața economică și sindicate, agricultură și silvicultură, gestionarea apelor și protejarea coastei, precum și stabilirii de contacte cu ONG-urile active în domeniul protecției mediului.

⁽¹⁾ COM(2011) 0244 final.

⁽²⁾ Avizul CESE „O strategie a UE în domeniul biodiversității pentru 2020”. JO C 24, 28.1.2012, p. 111-116.

3.5 CESE constată cu regret că Comunicarea Comisiei privind infrastructura ecologică nu reprezintă încă strategia europeană privind infrastructura ecologică anunțată în Strategia UE privind biodiversitatea până în 2020. Cu toate acestea, CESE salută acțiunile anunțate în comunicare, pe care le consideră un pas în direcția cea bună. Învățămintele desprinse din punerea în aplicare a acestor măsuri ar trebui să fie utilizate în vederea dezvoltării în continuare a acestora din urmă ca fundament al strategiei europene de promovare a infrastructurii ecologice.

3.6 CESE consideră că este necesară stabilirea mai multor priorități decât o face comunicarea Comisiei privind punerea în aplicare a infrastructurii ecologice. Ca și strategia privind biodiversitatea, nici comunicarea nu include o analiză clară a motivelor pentru care infrastructura ecologică nu s-a putut impune într-o măsură suficientă. Orientările tehnice prevăzute și îmbunătățirea bazei de informații și cunoștințe nu vor fi suficiente pentru a compensa lipsa de voință politică demonstrată de statele membre în punerea în aplicare a acestor dispoziții. CESE consideră că o strategie eficientă privind infrastructura ecologică presupune, în mod obligatoriu, o monitorizare stringentă, o analiză critică a măsurilor întreprinse în statele membre și, dacă este cazul, luarea unor măsuri ulterioare pentru statele membre sau regiunile cu deficite semnificative.

4. Observații specifice

4.1 Rolul UE în ceea ce privește promovarea IE

4.1.1 CESE constată că responsabilitatea principală pentru proiectele de infrastructură ecologică revine statelor membre, în special autorităților de planificare de la nivelul regional și local. Rolul UE în ceea ce privește promovarea infrastructurii ecologice este mai ales unul de sprijin prin mediatizare a conceptului de IE, precum și de punere la dispoziție, așa cum prevede comunicarea Comisiei, a unei baze de informații și de cunoștințe adecvate și accesibile. În plus, instrumentele de finanțare ale UE au o influență considerabilă asupra planificării la nivel regional și local; de aceea, integrarea conceptului de IE în aceste instrumente de finanțare trebuie urmărită cu prioritate.

4.1.2 În cazul proiectelor de infrastructură ecologică importante la nivel european, UE ar trebui să-și asume responsabilitatea directă. În mod tipic, astfel de proiecte se bazează pe unități geografice transfrontaliere, precum lanțuri muntoase, râuri sau păduri. Comunicarea menționează *Centura verde* europeană ca un exemplu de succes în acest sens. O atenție deosebită ar trebui acordată și văilor transfrontaliere ale râurilor ca bază pentru o IE europeană. Mai ales în cazul unor fluvii precum Dunărea sau Elba, care au suferit și în acest an daune considerabile în urma unor inundații, conceptul de IE ar putea duce la o îmbunătățire a protecției împotriva inundațiilor, cu păstrarea unor zone sensibile, cu importanță deosebită pentru biodiversitatea din Europa, contribuind în același timp și la dezvoltarea economică și turistică.

4.1.3 CESE se pronunță în favoarea unei rețele de proiecte de IE de importanță europeană, bazate pe o planificare strategică și prezentate sub formă de hartă. Prin plasarea sa în cadrul unei inițiative TEN-G, acestui proiect ar trebui să i se acorde o importanță similară inițiativelor de infrastructură europeană din domeniile transportului, energiei și telecomunicațiilor.

4.2 Difuzarea conceptului de infrastructură ecologică

CESE consideră că unul dintre principalele motive pentru diseminarea și promovarea insuficientă a infrastructurii ecologice este lipsa de cunoștințe despre acest concept și avantajele sale practice, inclusiv eventualele avantaje din punct de vedere al costurilor. Comisia și-a propus, prin urmare, pe bună dreptate, obiectivul de a sensibiliza părțile interesate importante cu privire la infrastructura ecologică, de a promova schimbul de informații privind cele mai bune practici și de a îmbunătăți baza de cunoștințe în acest domeniu. În special rețelele de socializare constituie o platformă utilă în acest sens. CESE consideră că utilizarea unei definiții a IE ilustrative și ușor de înțeles pentru opinia publică reprezintă o condiție esențială pentru comunicare și mediatizare. Definiția utilizată de Comisie nu îndeplinește această cerință⁽³⁾.

4.3 Luarea în considerare a situației specifice fiecărui stat membru

4.3.1 Situația disponibilității zonelor naturale, seminaturale și urbane diferă foarte mult de la un stat membru și o regiune la alta. În timp ce, în anumite regiuni și orașe cu o densitate ridicată a populației, o mare parte din terenuri este utilizată pentru infrastructura gri, alte regiuni dispun de suprafețe considerabile în stare naturală. În ceea ce privește măsurile europene de promovare a IE, ar trebui diferențiat între acele regiuni în care vor fi create IE noi și acele regiuni care se vor concentra mai ales pe păstrarea și îngrijirea peisajului.

4.4 Integrarea în domeniile esențiale de politică și instrumentele de finanțare adiacente

4.4.1 Comunicarea acordă, pe bună dreptate, prioritate absolută integrării eficiente a aspectelor legate de infrastructură ecologică într-o gamă largă de domenii de politică.

4.4.2 CESE salută elaborarea orientărilor tehnice, inclusiv a principiilor și condițiilor-cadru pentru includerea aspectelor de IE în politica regională și de coeziune, în politica de mediu și de combatere a schimbărilor climatice, de sănătate și de protecție a consumatorilor precum și în politica agricolă comună, inclusiv a mecanismelor de finanțare aferente. Acestea ar trebui publicate cu celeritate, astfel încât statele membre care au început deja elaborarea planurilor operaționale să poată face uz de orientările pentru perioada de programare 2014-2020.

4.4.3 Infrastructura ecologică nu depinde numai de investițiile publice, ci și de investițiile private. CESE subliniază faptul că ar trebui să existe stimulente suficiente pentru a mobiliza investițiile private în infrastructura ecologică. CESE salută intenția creării unei facilități de finanțare speciale în cooperare cu BEL.

4.5 Participarea efectivă a societății civile la planificarea regională și locală

4.5.1 Deși necesitatea de a integra infrastructura ecologică în domeniul amenajării teritoriului și planificării la nivel local este

⁽³⁾ COM(2013) 249 final, p. 3.

recunoscută în cadrul comunicării, CESE regretă lipsa unor măsuri concrete în această privință în planul de acțiune. Tocmai amenajarea teritoriului, planificarea peisajului și cea urbană de la fața locului are un impact decisiv asupra punerii în aplicare a infrastructurii ecologice; ținând însă seama de principiul subsidiarității, nivelul european nu poate exercita decât o influență limitată asupra acestor aspecte.

4.5.2 CESE solicită să se garanteze în special participarea din timp a actorilor societății civile de la nivel regional și local, fără care proiectele de IE nu vor putea fi realizate sau vor fi sortite eșecului prin lipsa de acceptanță. Prin urmare, este imperativ să existe procese de planificare participative, care conferă acestor actori un rol activ. În acest demers ar trebui să se țină seama și de faptul că deciziile referitoare la IE nu vor duce numai la situații avantajoase pentru toți factorii implicați (win-win), ci vor exista și cazuri în care anumite părți implicate vor trebui să accepte anumite dezavantaje (de exemplu, dacă păstrarea unor IE la malul unor ape ar duce la interdicții de construcție). Conflictele de interese născute din drepturile de utilizare (de exemplu producția de alimente, urbanism și infrastructură, includerea în biotopuri, biodiversitate) trebuie menționate clar, indicând-u se căile de soluționare posibile.

4.6 IE în zone urbane

4.6.1 CESE consideră că măsurile de IE dispun de un potențial enorm în spațiile urbane, unde aduc avantaje pentru sănătate, îmbunătățesc clima urbană, creează locuri de muncă și sporesc gradul de atractivitate al orașelor. Mai ales în orașe este important să se contribuie la o mai bună înțelegere a soluțiilor de IE - începând de la nivel școlar - și să se consolideze implicarea activă a societății civile. CESE consideră că interesul deosebit al cetățenilor pentru horticultura și agricultura urbană reprezintă expresia voinței acestora de a contribui la ecosisteme intacte și de a trăi noi forme de comuniune și spirit comunitar.

4.7 Integrarea în agricultură și dezvoltarea rurală

4.7.1 Modul și gradul de integrare a IE depinde în mod fundamental de rezultatele politicii agricole comune (PAC) și de cadrul financiar multianual (CFM) pentru perioada 2014-2020. Pentru ambele domenii au fost încheiate acorduri politice. CESE s-a pronunțat în repetate rânduri pentru o agricultură multifuncțională și pentru plăți directe funcționale. În

sensul unei ecologizări a agriculturii europene, reforma agricolă în curs a prevăzut, între altele, condiționarea plăților directe de respectarea unor norme mai exigente de mediu și de definirea de suprafețe drept terenuri de interes ecologic. CESE va examina în detaliu deciziile privind reforma PAC și le va armoniza cu propriile sale poziții.

4.7.2 CESE se așteaptă să fie furnizate și alte servicii în materie de conectivitate ecologică în cadrul fondurilor agricole europene pentru dezvoltare durabilă și, în special, al măsurilor de agromediu. CESE a atras în mod repetat atenția asupra faptului că în rândul majorității agricultorilor și silvicultorilor există o atitudine deosebit de favorabilă față de protecția naturii și biotopurilor. Multe proiecte-model arată că o abordare bazată pe parteneriat creează condițiile pentru rezultate pozitive. CESE propune includerea în proiecte de IE atât a suprafețelor exploatate extensiv, cât și a celor utilizate intensiv, dar cu o utilizare mai eficientă a resurselor. Ar trebui să se acorde prioritate măsurilor voluntare, integrate procesului de producție. De asemenea, ar trebui explorat potențialul social și demografic al IE pentru dezvoltarea rurală.

4.8 Legătura IE cu alte domenii politice

4.8.1 **Managementul integrat al apelor și zonelor costiere** ar trebui să utilizeze la maxim potențialul pe care îl reprezintă IE ⁽⁴⁾.

4.8.2 Degradarea ecosistemelor din UE se datorează mai ales utilizării din ce în ce mai intense a terenurilor, a fragmentării și exploatării acestora. IE poate frâna această evoluție. Ea ar trebui sprijinită prin măsuri intensificate de **politici de protecție a solului**, pentru reducerea consumului de suprafețe, cu includerea unor măsuri legislative ⁽⁵⁾.

4.8.3 Infrastructura ecologică are rol de depozit de dioxid de carbon, în special prin protecția solurilor naturale. În lumina obiectivului general al **politicii climatice** de a dezvolta economia europeană în sensul unei economii cu emisii scăzute de carbon și bazată pe bioeconomie, ecosistemele sănătoase devin din ce în ce mai importante. Principalele avantaje pe care le oferă infrastructura ecologică ar trebui să fie incluse în strategiile statelor membre pentru adaptarea la schimbările climatice.

Bruxelles, 16 octombrie 2013.

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Henri MALOSSE

⁽⁴⁾ A se vedea în acest sens avizul CESE „Amenajarea spațiului maritim și managementul integrat al zonelor costiere”, (nepublicat încă în JO).

⁽⁵⁾ Avizul CESE privind al 7-lea program-cadru pentru mediu (punctul 4.2.2) JO C 161, 6.6.2013, p. 77-81.

Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de modificare a Regulamentului (CE) nr. 302/2009 al Consiliului privind un plan multianual de refacere a stocurilor de ton roșu din Oceanul Atlantic de Est și din Marea Mediterană

COM(2013) 250 final – 2013/133 (COD)
(2014/C 67/32)

Raportor: **dl Gabriel SARRÓ IPARRAGUIRE**

La 12 mai 2013 și la 28 mai 2013, în conformitate cu articolul 43 alineatul (2) și cu articolul 304 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, Parlamentul European și respectiv Consiliul au hotărât să consulte Comitetul Economic și Social European cu privire la

Propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de modificare a Regulamentului (CE) nr. 302/2009 al Consiliului privind un plan multianual de refacere a stocurilor de ton roșu din Oceanul Atlantic de Est și din Marea Mediterană

COM(2013) 250 final – 2013/0133 (COD).

Secțiunea pentru agricultură, dezvoltare rurală și protecția mediului, însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 1 octombrie 2013.

În cea de-a 493-a sesiune plenară, care a avut loc la 16 și 17 octombrie 2013 (ședința din 16 octombrie), Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz cu 137 de voturi pentru, 2 voturi împotriva și 4 abțineri.

1. Concluzii și recomandări

1.1 CESE întâmpină cu satisfacție această modificare a Regulamentului (CE) nr. 302/2009, întrucât ea demonstrează că se obțin rezultate efective în ce privește refacerea stocurilor de ton roșu din Oceanul Atlantic de Est și din Marea Mediterană.

1.2 Comitetul solicită din nou Comisiei Europene să aplice cât mai strict acest regulament tuturor statelor membre și părților implicate în Comisia Internațională pentru Conservarea Tonului din Oceanul Atlantic (ICCAT).

1.3 CESE recunoaște încă o dată efortul realizat în ultimii ani de Comisia Europeană, statele membre și întreprinderile de pescuit în vederea îndeplinirii planului exigent de refacere multianuală, aceasta provocând consecințe sociale și economice de care trebuie să se țină seama

1.4 CESE solicită Comisiei și statelor membre să extindă activitățile menite să informeze și să sensibilizeze cetățenii în legătură cu situația tonului roșu și cu rezultatele aplicării planului de refacere.

1.5 CESE consideră ca foarte necesar, pentru a permite refacerea stocurilor de ton roșu, să se precizeze în mod expres, după alineatul (6) al articolului 7, care sunt pentru Uniunea Europeană uneltele de pescuit cu care se poate pescui pe durata întregului an.

2. Introducere

2.1 Prezentul aviz este elaborat în urma propunerii COM(2013) 250 pentru o nouă modificare a Regulamentului (CE) nr. 302/2009 al Consiliului privind un plan multianual de refacere a stocurilor de ton roșu din Oceanul Atlantic de Est și din Marea Mediterană.

2.2 Tonul roșu este una dintre speciile cele mai importante reglementate de Comisia Internațională pentru conservarea tonului din Oceanul Atlantic (ICCAT), Uniunea Europeană fiind parte a convenției acestui organism.

2.3 În 2006, ICCAT a lansat un plan de refacere a stocurilor de ton roșu, care a servit ca bază Regulamentului (CE) nr. 1559/2009, ce stabilea inițial un plan multianual de refacere a stocurilor de ton roșu din Oceanul Atlantic de Est și din Marea Mediterană.

2.4 Acest Regulament (CE) nr. 1559/2007 a fost abrogat prin Regulamentul (CE) nr. 302/2009 în urma recomandării ICCAT 08-05, adoptată în cadrul celei de-a 16-a reuniuni speciale din 2008, care institua un nou plan de refacere pentru tonul roșu.

2.5 În cadrul celei de-a 17-a reuniuni speciale din 2010, ICCAT a adoptat Recomandarea 10-04 de modificare a planului de refacere stabilit inițial, prevăzând o nouă reducere a capturilor totale admisibile, consolidarea măsurilor de reducere a capacității de pescuit și intensificarea măsurilor de control. Ca o consecință, a fost modificat Regulamentul (CE) nr. 302/2009, care a fost adoptat ca Regulamentul (CE) nr. 500/2012, în vederea punerii în aplicare a acestor măsuri internaționale de conservare la nivelul Uniunii.

2.6 Comitetul Economic și Social European a emis avize favorabile privind propunerile Comisiei referitoare la ambele regulamente, precum și la această ultimă modificare, recunoscând efortul pe care statele membre și întreprinderile de pescuit îl depun în vederea îndeplinirii planului atât de strict de refacere a stocurilor de ton roșu al ICCAT și îndemnând la continuarea cercetării științifice.

3. Avizul științific

3.1 De la cea de-a 16-a reuniune specială a ICCAT din 2008, se observă o refacere a stocurilor de ton roșu din Oceanul Atlantic de Est și din Marea Mediterană.

3.2 Comitetul permanent pentru cercetare și statistică (SCRS), care este comitetul de consultanță științifică al ICCAT, precizează, printre altele, în raportorul său executiv din 2012, următoarele ⁽¹⁾:

3.2.1 În 1998 au intrat în vigoare limitele de captură pentru unitatea teritorială a Oceanului Atlantic de Est și pentru cea a Mării Mediterane. În 2002, Comisia a stabilit capturile totale admisibile (TAC) pentru tonul roșu din Oceanul Atlantic de Est și Marea Mediterană la 32 000 tone pentru perioada 2003-2006 și la 29 500 tone pentru 2007 și 28 500 tone pentru anul 2008. Ulterior Comisia a stabilit TAC pentru 2009, 2010 și 2011 la 22 000 tone, 19 950 tone și respectiv 18 500 tone. Cu toate acestea, TAC din 2010 a fost revizuit și stabilit la 13 500 tone; de asemenea, s-a stabilit un cadru pentru viitoarele TAC (începând din 2011) la niveluri care să fie suficiente pentru a permite refacerea stocurilor până la pragul de producție maximă durabilă (RMS) în perioada 2010-2022 cu o probabilitate de cel puțin 60 %. Pentru anii 2011 și 2012, TAC a fost stabilit la 12 900 tone.

3.2.2 În esență, Recomandarea 10-04 a ICCAT din anul 2010 a stimulat refacerea stocurilor de ton roșu întrucât a prevăzut, pe de o parte, reducerea în continuare a capturilor totale admisibile (TAC) la 12 900 tone pentru anii 2011 și 2012 și, pe de altă parte, a avut un impact ferm asupra reducerii capacității de pescuit și asupra măsurilor de control, determinând o scădere considerabilă a numărului de nave de pescuit și un control efectiv al capturilor acestora.

3.2.3 Deși estimarea prin măsuri de capacitate a capturilor realizate trebuie efectuată cu prudență, potrivit interpretării SCRS, s-a înregistrat o scădere semnificativă a capturilor din Oceanul Atlantic de Est și din Mediterană datorită punerii în practică a planului de refacere, a monitorizării și a controlării aplicării.

3.2.4 În plus, un alt exemplu de rezultate pozitive ale legislației privind majorarea dimensiunilor minime ar putea fi prezența sporită sau concentrarea mai mare de ton roșu de dimensiuni mici în partea de nord-vest a Mării Mediterane. Recomandarea 06-05 a avut ca rezultat sporirea fertilității pe individ reproducător în comparație cu începutul anilor 2000, precum și un randament mai mare al biomasei reproducătoare a stocurilor datorită unei rate mai mari de supraviețuire a puietului.

3.2.5 Punerea în aplicare a actelor legislative recente și a recomandărilor anterioare a dus în mod clar la reducerea nivelurilor de captură și a mortalității de pe urma pescuitului. Toți indicii de CPUE (captură pe unitatea de efort de pescuit) demonstau tendințele crescătoare din ultimii ani. Comitetul

indică faptul că menținerea capturilor la nivelul TAC actual (12 900 tone) sau al TAC din 2010 (13 500 tone) în conformitate cu programul de planificare actual va permite probabil stocurilor să crească în perioada dată și este în concordanță cu obiectivul de a se ajunge la o rată a mortalității și la o biomasă de producție maximă durabilă cu o probabilitate de cel puțin 60 % de acum și până în 2022.

3.3 CESE își exprimă satisfacția în legătură cu acest raport al comitetului de consultanță științifică a ICCAT, care demonstrează tendința clară de refacere a stocurilor de ton roșu, dat fiind că a sprijinit ferm toate propunerile legislative ce i-au fost prezentate de Comisia Europeană și care priveau planul multianual de refacere pentru tonul roșu din Oceanul Atlantic de Est și din Marea Mediterană.

4. Modificări propuse de recomandarea ICCAT

4.1 În anul 2012, Comisia ICCAT a adoptat o nouă recomandare, 12-03, de modificare a planului multianual de refacere pe o perioadă de 15 ani (2007-2022).

4.2 Această modificare stabilea TAC la 13 500 tone pe an, începând din 2013 și până în momentul modificării TAC pe baza recomandărilor SCRS. Din aceste 13 500 tone, Uniunea Europeană primește 7 548,06 tone, ceea ce înseamnă că, după mai mulți ani de reducere a TAC și de eforturi multiple pentru a se ajunge la refacerea stocurilor de ton roșu, anul acesta tendința este inversă, sporindu-se TAC cu 600 de tone, potrivit recomandărilor oamenilor de știință.

4.3 În plus, în vederea unei mai mari adaptări a sezonelor de pescuit la activitatea flotelor, recomandarea prevede o modificare a sezonelor de pescuit, văzute acum ca sezoane în care pescuitul este autorizat, spre deosebire de abordarea care făcea trimitere la „perioadele de interdicție a pescuitului” din recomandările anterioare ale ICCAT.

4.4 În plus, au fost modificate datele între care este permis pescuitul cu nave de pescuit cu plase-pungă, nave de pescuit cu platformă și paragate și nave de pescuit cu undițe tractate.

4.5 În cele din urmă, pentru a evita orice incertitudine în privința respectivelor unelte care nu fac obiectul niciunei norme specifice privind sezoanele de pescuit, se include o dispoziție care prevede în mod explicit posibilitatea ca toate celelalte unelte să fie admise la pescuit pe tot parcursul anului.

4.6 În ce privește repartizarea cotelor alocate Uniunii Europene în apele care țin de ICCAT pentru anul 2013, Consiliul a stabilit deja în Regulamentul privind TAC și cotele ⁽²⁾ cât revine fiecărui stat membru, precum și faptul că sezonul pentru nave de pescuit cu plasă pungă va fi de la 26 mai 2013 la 24 iunie 2013, pentru a acorda statelor membre un termen suficient pentru planificare.

⁽¹⁾ http://www.iccat.es/Documents/SCRS/ExecSum/BFT_ES.pdf

⁽²⁾ Regulamentul (UE) nr. 40/2013, JO L 23, 25.1.2013.

4.7 CESE consideră logice toate modificările incluse în recomandarea 12-03 a ICCAT, felicită Comisia Europeană, statele membre și întreprinderile de pescuit pentru efortul depus în vederea îndeplinirii acestui plan multianual de refacere a stocurilor de ton roșu și îndeamnă Comisia Europeană să își continue activitatea în domeniu.

5. Modificarea Regulamentului (CE) nr. 302/2009

5.1 Având în vedere cele de mai sus, propunerea de regulament modifică articolul 7 din regulamentul (CE) nr. 302/2009, stabilind sezoanele de pescuit pentru fiecare dintre tipurile de nave de pescuit autorizate pentru pescuitul tonului roșu.

5.2 Articolul 7 este redactat după cum urmează:

„Sezoane de pescuit

- 1) În perioada cuprinsă între 1 ianuarie și 31 mai, se autorizează pescuitul de ton roșu în Oceanul Atlantic de Est și în Marea Mediterană de către nave de capturare pelagice de mari dimensiuni, cu paragat, de peste 24 m, cu excepția zonei delimitate la vest de meridianul 10° V și la nord de paralela 42° N, în care pescuitul menționat este autorizat între 1 august și 31 ianuarie.
- 2) În perioada cuprinsă între 26 mai și 24 iunie, se autorizează pescuitul de ton roșu cu plasă pungă în Oceanul Atlantic de Est și în Marea Mediterană.
- 3) În perioada cuprinsă între 1 iulie și 31 octombrie, se autorizează pescuitul de ton roșu în Oceanul Atlantic de Est și în Marea Mediterană de către nave de pescuit cu platformă și paragat și nave de pescuit cu undițe tractate.
- 4) În perioada cuprinsă între 16 iunie și 14 octombrie, se autorizează pescuitul de ton roșu cu traule pelagice în Oceanul Atlantic de Est.
- 5) În perioada cuprinsă între 16 iunie și 14 octombrie, se autorizează pescuitul sportiv și de agrement al tonului roșu în Oceanul Atlantic de Est și în Marea Mediterană.
- 6) Pescuitul de ton roșu cu alte unelte de pescuit decât cele menționate la alineatele (1) - (5) este autorizat pe parcursul întregului an.”

5.3 CESE consideră logice și aprobă această modificare a Regulamentului (CE) nr. 302/2009, întrucât articolul 7 modificat indică mai clar „sezoanele în care pescuitul este

autorizat”, față de abordarea de la articolul 7 inițial, care făcea referire „perioadele de interdicție a pescuitului” și, în același timp, modifică, adaptându-le, datele între care este permis pescuitul cu nave de pescuit cu plase-pungă, nave de pescuit cu platformă și paragat și nave de pescuit cu undițe tractate și specifică faptul că uneltele care nu fac obiectul niciunei norme specifice privind sezoanele de pescuit, pot fi utilizate pe tot parcursul anului. În acest sens, Comitetul consideră oportun să se adauge următoarea frază la alineatul (6) al articolului 7: „[...] în conformitate cu măsurile de conservare și gestionare incluse în Recomandarea 12-03.”

5.4 În ce privește această ultimă autorizare, CESE consideră ca foarte necesar, pentru a permite refacerea stocurilor de ton roșu, să se precizeze în mod expres, după alineatul (6) al articolului 7, care sunt pentru Uniunea Europeană uneltele de pescuit cu care se poate pescui pe durata întregului an.

6. Observații generale

6.1 CESE întâmpină cu satisfacție această modificare a Regulamentului (CE) nr. 302/2009, întrucât ea arată că aplicațiile și modificările care se introduc în fiecare an indică faptul că în acești primi șase ani ai planului multianual prevăzut a se desfășura pe cincisprezece ani se înregistrează rezultate efective în ce privește refacerea stocurilor de ton roșu din Oceanul Atlantic de Est și din Marea Mediterană.

6.2 Comitetul îndeamnă din nou Comisia Europeană să impună cu maximă rigurozitate acest regulament tuturor statelor membre și părților implicate în ICCAT.

6.3 CESE salută din nou efortul depus în ultimii ani de Comisia Europeană, de statele membre și de întreprinderile de pescuit în vederea respectării exigentului plan multianual de refacere, asumându-și toate consecințele sociale și economice ale acestuia și de care ar trebui să se țină seama.

6.4 Comitetul dorește să recunoască în mod deosebit munca realizată de toate instituțiile științifice, care țin atât de statele membre cât și de părțile implicate, de Comisia Europeană și de însăși ICCAT, în vederea avansării continue către îndeplinirea acestui plan multianual de refacere a stocurilor de ton roșu. De asemenea, această recunoaștere are în vedere și efortul Agenției Europene pentru Controlul Pescuitului.

6.5 În sfârșit, CESE solicită Comisiei și statelor membre să extindă activitățile menite să informeze și să sensibilizeze cetățenii în legătură cu situația tonului roșu și cu rezultatele aplicării planului de refacere.

Bruxelles, 16 octombrie 2013

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Henri MALOSSE

Avizul Comitetului Economic și Social European privind Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliul, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor – O strategie a UE privind adaptarea la schimbările climatice

COM(2013) 216 final

(2014/C 67/33)

Raportor: **dna Isabel CAÑO AGUILAR**

La 16 aprilie 2013, în conformitate cu articolul 304 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, Comisia Europeană a hotărât să consulte Comitetul Economic și Social European cu privire la

Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliul, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor – O strategie a UE privind adaptarea la schimbările climatice

COM(2013) 216 final.

Secțiunea pentru agricultură, dezvoltare rurală și protecția mediului, însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 1 octombrie 2013.

În cea de-a 493-a sesiune plenară, care a avut loc la 16 și 17 octombrie 2013 (ședința din 16 octombrie), Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz cu 134 de voturi pentru, 1 vot împotriva și 8 abțineri.

1. Concluzii și recomandări

1.1 CESE susține strategia privind adaptarea la schimbările climatice propusă de Comisie, subliniind totodată caracterul prioritar și fundamental al politicilor de atenuare, dat fiind că s-au constatat deja efecte negative ale schimbărilor climatice în Europa.

1.2 În procesul de punere în aplicare a noului plan de adaptare trebuie să se țină seama de faptul că creșterea temperaturilor în Europa și posibilitatea intensificării fenomenelor extreme pot face ca daunele provocate persoanelor, economiei și mediului înconjurător să fie, eventual, mai mari decât cele prevăzute inițial.

1.3 Strategia privind adaptarea trebuie să conțină măsuri specifice pentru zonele urbane – în care trăiește trei sferturi din populația europeană – și pentru zonele rurale care sunt deosebit de sensibile la variațiile climatice.

1.4 Deoarece întreprinderea de acțiuni de către statele membre este esențială, trebuie remarcat că, de la publicarea Cărții albe, în 2009, progresele înregistrate în anumite domenii au fost insuficiente. Comisia trebuie să aibă în vedere necesitatea de a juca un rol mai activ, în virtutea competențelor conferite de TFUE.

1.5 CESE consideră drept foarte importantă alocarea, în viitorul cadru financiar multianual (CFM), a 20 % din bugetul total unor măsuri privind clima. Alocarea unei sume de 192 de miliarde EUR acestui scop reprezintă o creștere considerabilă.

1.6 Atât noua strategie de adaptare, cât și CFM presupun evoluții importante sub aspectul integrării diferitelor politici și instrumente financiare ale Uniunii.

1.7 Propunerea Comisiei ar trebui să ofere o perspectivă financiară mai largă, care să includă și contribuțiile indispensabile care vor trebui să vină din partea statelor membre, a mediului antreprenorial și a familiilor.

1.8 Comitetul îndeamnă statele membre care nu au făcut încă acest lucru să acționeze rapid în vederea elaborării și aplicării stricte de strategii naționale de adaptare.

1.9 Prin observațiile formulate în prezentul aviz, CESE se declară de acord, în general, cu măsurile propuse de Comisie.

1.10 CESE propune să se studieze în special schimbările structurale pe care strategia de adaptare le va determina în anumite politici și în producția de bunuri și servicii, ținând cont – printre altele – de efectele asupra ocupării forței de muncă, industriei, construcțiilor, cercetării, dezvoltării și inovării.

2. Sinteza comunicării

2.1 Cartea albă „Adaptarea la schimbările climatice: către un cadru de acțiune la nivel european”, din 2009 ⁽¹⁾, a propus un cadru de acțiune în două etape, dintre care prima (2009-2012) consta într-o strategie de adaptare bazată pe 33 de acțiuni.

⁽¹⁾ COM(2009) 147 final.

2.2 Comunicarea supusă examinării vizează cea de-a doua etapă, axată pe trei obiective:

- promovarea luării de măsuri de către statele membre;
- luarea deciziilor în mai bună cunoștință de cauză;
- acțiuni UE de imunizare la schimbările climatice, promovând adaptarea în sectoare vulnerabile cheie.

În legătură cu aceste obiective, se propun opt măsuri.

2.3 Comisia este de părere că, dacă se va opta pentru abordări coerente, flexibile și participative, va fi mai ieftin să se ia măsuri timpurii, planificate, de adaptare, decât să se plătească prețul neadaptării. Conform unor diverse estimări, având în vedere actualele tendințe, schimbările climatice vor implica, îndeosebi în cazurile cele mai nefavorabile, costuri economice majore pentru UE, dacă nu se adoptă măsuri adecvate ⁽²⁾.

2.4 Măsurile de adaptare vor trebui luate atât la nivel local, cât și regional și național.

3. Observații generale

3.1 CESE susține strategia de adaptare la schimbările climatice propusă de Comisie și este de acord cu afirmația acesteia, conform căreia incertitudinea nu poate fi folosită ca motiv pentru a nu lua măsuri. Totodată, subliniază caracterul prioritar și fundamental al politicilor de atenuare, întrucât datele disponibile demonstrează în suficientă măsură efectele negative produse deja în Europa și confirmă previziunea legată de înrăutățirea situației pe viitor.

3.2 La mijlocul anilor '90, UE a demarat o campanie de limitare a încălzirii globale la 2 °C peste nivelul preindustrial, acest lucru fiind în cele din urmă decis cu ocazia Conferinței de la Cancún (2010). Respectarea acestei limite presupune o reducere substanțială a emisiilor de gaze cu efect de seră, însă tendința evoluează în direcția opusă. În procesul de punere în aplicare a noului plan de adaptare trebuie să se țină seama de faptul că, în Europa, temperatura crește mai repede decât se întâmplă, în medie, în restul țărilor de pe glob, fiind posibilă intensificarea fenomenelor extreme, ceea ce ar putea însemna că daunele suferite de persoane, de economie și de mediu ar putea fi mai mari decât se estimase inițial.

3.3 CESE subliniază că, în **zonele urbane** – în care trăiește trei sferturi din populația europeană –, înlocuirea vegetației

naturale cu clădiri și construcții de diverse tipuri sporește daunele provocate de anumite fenomene naturale. Printre altele, efectele căldurii și inundațiile vor afecta familiile și mai ales persoanele vulnerabile (copii, persoane în vârstă), viața economică, turismul și infrastructurile, efectele negative făcându-se simțite și sub aspectul ocupării forței de muncă și al nivelului de viață al populației. La rândul lor, **zonele rurale** sunt deosebit de sensibile la variațiile climatice (din cauza impactului acestora asupra agriculturii, creșterii animalelor și exploatării pădurilor), fiind expuse riscului de depopulare și de proliferare a sărăciei.

3.4 Un element important legat de adaptarea la schimbările climatice este faptul că indicatorii climatici variază atât în timp, cât și de la o microregiune la alta. Aceasta depinde mai întâi de toate de temperatură, ploaie și zăpadă, vânt și umiditate. Normele urbanistice și de construcție vor trebui adaptate la viitoarele valori maxime și minime. De exemplu, va trebui ca pădurile să fie suficient de rezistente pentru a putea face față celui mai puternic uragan care ar putea apărea în ciclul lor de viață, care este de obicei de o sută de ani.

3.5 Adaptarea la schimbările climatice va implica, inevitabil, cheltuieli de natura unei datorii implicite, conform definiției principiilor care se află la baza metodei de calcul a datoriei publice. În cazul în care un deficit suplimentar de acest tip apare în finanțele publice, datoria implicită devine una explicită. Totuși, prin măsuri de protecție împotriva inundațiilor, de exemplu, pot fi evitate daune considerabile. Rezultatul investițiilor în adaptare diferă mult în funcție de sursa de finanțare, fie aceasta europeană, națională, antreprenorială sau familială. Propunerea Comisiei cuantifică în mod oarecum detaliat doar sursele UE. Cu toate acestea, va trebui să se facă apel la toate aceste surse, prin intermediul unor structuri și volume care să garanteze eficiența.

3.6 Până în prezent, cincisprezece state membre au adoptat strategii naționale de adaptare, însă doar treisprezece dintre ele au planuri de acțiune specifice. După cum semnaleză Comisia, la patru ani de la publicarea Cărții albe și în pofida situației presante, „în cele mai multe cazuri, adaptarea este într-un stadiu incipient, cu destul de puține măsuri concrete pe teren”. De aceea, Comitetul îndeamnă statele membre care nu au făcut încă acest lucru să acționeze rapid în vederea elaborării și aplicării stricte de strategii naționale de adaptare.

3.7 În ceea ce privește strategia de adaptare a UE, Comisia a îndeplinit până acum un rol indispensabil de sprijinire, promovare și coordonare a deciziilor statelor membre, cărora le revine principală responsabilitate de adoptare a unor măsuri eficiente și coordonate de prevenire a riscurilor asociate schimbărilor climatice. Acțiunea statelor membre este crucială, însă trebuie subliniat în acest sens faptul că, sub aspectul adaptării, în anumite domenii nu s-au făcut suficiente progrese de la publicarea Cărții albe. Prin urmare, Comisia trebuie să aibă în vedere necesitatea de a juca un rol mai activ în privința schimbărilor climatice, în virtutea competențelor conferite de TFUE.

⁽²⁾ Documentul de lucru al serviciilor Comisiei, SWD(2013) 132 final.

3.8 În cadrul financiar multianual (CFM) propus pentru perioada 2014-2020 ⁽³⁾, Comisia a sugerat ca cel puțin 20 % din bugetul total să fie alocat acțiunilor în domeniul climei. CESE consideră foarte important faptul că acest principiu a fost acceptat de către Consiliu și Parlament. În noul CFM, acțiunile din domeniul climei implică un cost total (pentru atenuare și adaptare) de circa 192 de miliarde EUR. Aceasta reprezintă o creștere semnificativă, având în vedere că, în CFM 2007-2013, măsurilor de adaptare li s-au alocat doar 6 miliarde EUR.

3.9 CESE consideră drept esențială integrarea, în mod orizontal, a acțiunilor privind clima în diversele politici și instrumente financiare ale Uniunii (Fondul de coeziune, fondurile structurale, cercetarea și dezvoltarea, PAC, rețelele transeuropene etc.). Atât noua strategie, cât și CFM 2014-2020 prevăd evoluții în această direcție.

3.10 Având în vedere că înrăutățirea efectelor schimbărilor climatice și politicile UE în materie de atenuare și adaptare determină o sporire a sarcinilor Agenției Europene de Mediu (AEM), CESE propune analizarea posibilității de creștere a resurselor umane și financiare.

3.11 Comitetul semnalează faptul că o strategie de adaptare trebuie să țină seama de efectele schimbărilor climatice asupra sănătății oamenilor, aspect cu privire la care s-au efectuat deja unele studii (a se vedea *Impacts of climate change in human health in Europe. PESETA-Human health study, 2009*), și de necesitatea de a dispune de servicii de urgență corespunzătoare în cazul producerii unor fenomene extreme.

4. Observații specifice

4.1 *Măsura 1: încurajarea tuturor statelor membre să adopte strategii de adaptare cuprinzătoare*

4.1.1 Comisia menționează elaborarea, până în 2014, a unui tablou de bord privind pregătirea pentru adaptare. În 2017, pe baza rapoartelor pe care le primește în conformitate cu Regulamentul privind mecanismul de monitorizare (aflat în dezbatere) și pe baza tabloului de bord menționat, Comisia va evalua dacă măsurile luate de statele membre sunt suficiente, urmând să propună, dacă este cazul, un instrument juridic obligatoriu.

4.1.2 CESE susține posibilitatea aplicării articolului 192 TFUE privind procedura legislativă în materie de mediu. O eventuală reglementare europeană ar trebui să prevadă măsuri specifice, termene de aplicare, mecanisme de control și eventuale sancțiuni în caz de neconformare. Urgența situației îndeamnă la reconsiderarea termenelor prevăzute.

4.2 *Măsura 2: Furnizarea de finanțare LIFE pentru sprijinirea consolidării capacităților și pentru accelerarea măsurilor de adaptare în Europa (2013-2020)*

4.2.1 Comitetul s-a pronunțat deja în favoarea propunerii de regulament LIFE, considerând că sporirea bugetului la 3,2 miliarde EUR pentru perioada 2014-2020 ⁽⁴⁾ reprezintă un

semnal pozitiv. Subprogramul pentru politici climatice (904,5 milioane EUR în propunerea inițială a Comisiei) conține trei sectoare prioritare, după cum urmează: atenuarea schimbărilor climatice (45 %), adaptarea la schimbările climatice (45 %), guvernanta și informare (10 %).

4.2.2 Comisia a identificat cinci domenii vulnerabile, între care fondurile trebuie împărțite în mod echitabil:

- gestionarea transfrontalieră a inundațiilor;
- gestionarea transfrontalieră a zonelor costiere;
- integrarea adaptării în amenajarea teritoriului în mediul urban;
- zonele de munte și insulare;
- gospodărirea sustenabilă a apelor (combaterea deșertificării și a incendiilor de pădure în zonele predispușe la secete).

4.3 *Măsura 3: Introducerea adaptării în cadrul Convenției primarilor (2013-2014)*

4.3.1 Convenția primarilor, înființată la inițiativa Comisiei, își propune depășirea obiectivului de reducere a emisiilor cu 20 %, stabilit de UE pentru 2020, acest lucru trebuind bineînțeles să beneficieze de tot sprijinul.

4.3.2 Comisia se mulțumește să precizeze pe scurt că „va sprijini” adaptarea în orașe, fără să ofere detalii suplimentare. Având în vedere caracterul voluntar al Convenției, s-ar impune poate ca părțile semnatare să instituie, cu ajutorul Comisiei, obiective cuantificabile și mecanisme de monitorizare a măsurilor aplicate în materie de adaptare. În opinia CESE, Comisia ar trebui să concretizeze aceste aspecte, astfel încât să existe o politică autentică a UE privind adaptarea în zonele urbane, domeniu în care anumite state membre au dobândit deja experiență (a se vedea, de exemplu, indicatorul de performanță privind adaptarea la schimbările climatice - *Performance Indicator for Climate Change Adaptation* - NI188 - din Regatul Unit).

4.4 *Măsura 4: completarea lacunelor de cunoștințe*

4.4.1 Comisia menționează patru lacune principale, menționând că „va conlucra în continuare” cu statele membre și cu părțile interesate pentru completarea acestora:

- informarea privind daunele și privind costurile și beneficiile adaptării;

⁽³⁾ COM(2011) 500 final.

⁽⁴⁾ JO C 191, 29.6.2012, p. 111-116.

- analizele la nivel regional și local și evaluările riscurilor;
- cadrele, modelele și instrumentele de sprijinire a procesului de luare a deciziilor și de evaluare a eficacității diverselor măsuri de adaptare;
- mijloacele de monitorizare și evaluare a eforturilor de adaptare deja depuse.

4.4.2 Centrului Comun de Cercetare i se alocă, în cadrul inițiativei „Orizont 2020” (perioada 2014–2020), 1 962 de milioane EUR, cărora li se adaugă 656 de milioane EUR din partea Euratom. Aceasta reprezintă o creștere considerabilă (cca 17 000 de milioane EUR) în raport cu cel de-al șaptelea program-cadru pentru cercetare.

4.4.3 CESE dorește să sublinieze că lipsa datelor specifice cu privire la anumite aspecte nu poate servi drept pretext pentru amânarea deciziilor, deoarece există multiple dovezi ale efectelor negative ale schimbărilor climatice.

4.5 *Măsura 5: transformarea Climate-ADAPT în „ghișeu unic” pentru informațiile privind adaptarea în Europa și includerea (în 2014) a viitoarelor servicii climatice furnizate de programul Copernicus*

4.5.1 Comitetul susține decizia de a centraliza în cadrul Climate-ADAPT colectarea și difuzarea de informații privind schimbările climatice. Interacțiunea între Climate-ADAPT și platformele naționale va necesita un efort suplimentar din partea statelor membre, având în vedere că, în prezent, doar șase dintre ele dispun de portaluri complete în domeniu. Informațiile furnizate de autoritățile regionale și de sectorul privat sunt în acest moment insuficiente.

4.5.2 CESE consideră că serviciile climatice furnizate de programul Copernicus (colectarea de informații prin intermediul rețelei europene de sateliți și al sistemelor amplasate la sol) au o importanță crucială pentru adoptarea de măsuri. Combinându-și observațiile cu cele ale altor servicii – în special cele ale NASA –, Europa contribuie la lupta mondială împotriva schimbărilor climatice.

4.6 *Măsura 6: facilitarea imunizării la schimbările climatice a politicii agricole comune (PAC), a politicii de coeziune și a politicii comune în domeniul pescuitului (PCP)*

4.6.1.1 **PAC:** În ansamblu, agricultura este direct sau indirect responsabilă de circa 30 % din emisiile de gaze cu efect de seră, motiv pentru care deține un mare potențial de reducere a acestora, prin metode de cultivare mai eficiente. Spre deosebire de alte sectoare, emisiile directe sunt inerente modului de producție, caracteristicile sale specifice trebuind a fi recunoscute.

4.6.1.2 În Avizul privind relația dintre schimbările climatice și agricultura în Europa ⁽⁵⁾, Comitetul a pus accentul pe gravele probleme pe care seceta le va provoca în regiunile din sudul Europei și a precizat, printre altele, că „agricultura nu este doar o victimă a schimbărilor climatice, ci contribuie ea însăși la emisia de gaze cu efect de seră”. Din acest motiv, „Comitetul solicită Comisiei să analizeze cu mai multă atenție caracteristicile diferitelor forme de practicare a agriculturii, pentru a defini apoi opțiunile politice, de exemplu în domeniul politicii de sprijinire a producătorilor agricoli”.

4.6.1.3 CESE ia notă de faptul că, prin acordul politic privind PAC, din 26 iunie 2013, între 2014 și 2020 se vor investi peste 100 de miliarde EUR în ajutoare care să permită agriculturii să facă față provocărilor reprezentate de calitatea solurilor, apă, biodiversitate și schimbări climatice. În acest sens, 30 % din plățile directe vor fi condiționate de utilizarea unor practici agricole benefice mediului înconjurător, iar cel puțin 30 % din bugetul programelor de dezvoltare rurală va fi dedicat agriculturii ecologice.

4.6.1.4 **Coeziune:** Lipsa de acțiune sau amânările pot afecta coeziunea în UE. Efectele schimbărilor climatice ar urma de asemenea să accentueze diferențele sociale din UE. Din acest motiv, trebuie acordată o atenție specială grupurilor sociale și regiunilor celor mai expuse și care se găsesc deja într-o situație dezavantajoasă, din diferite motive, ca de exemplu o stare de sănătate precară, venituri mici, condiții improprii de locuit sau lipsa de mobilitate.

4.6.1.5 Pentru perioada de programare 2014-2020, Comisia trebuie să lanseze un mesaj hotărât în sensul punerii tuturor politicilor europene în relație cu atenuarea și adaptarea la schimbările climatice. Adaptarea va trebui să figureze explicit în fiecare cadru de referință strategic național și în programele operaționale. Astfel, CESE propune ca aprobarea proiectelor să fie condiționată de îndeplinirea obiectivelor de mediu. Proiectele care au un efect negativ sub aspectul schimbărilor climatice vor trebui reduse la minimum sau excluse cu totul. Propunerile legislative ale Comisiei privind politica de coeziune, care vor intra în vigoare în 2014, menționează adaptarea la schimbările climatice, dar, în opinia CESE, trebuie să fie mai imperative.

4.6.1.6 **PCP:** în această privință, Comisia nu semnalează măsuri specifice. Conform FAO, politicile de adaptare trebuie să aibă ca obiectiv fundamental durabilitatea ecosistemelor acvatice de care depinde pescuitul.

4.6.1.7 Unul dintre domeniile care vor fi grav afectate de schimbările climatice este cel al pădurilor, care constituie un depozit natural de CO₂, de importanță fundamentală. Vânturile foarte puternice, de tipul uraganelor, vor distruge zonele împădurite, lucru care va necesita replantarea prematură a acestora. Numărul incendiilor forestiere distrugătoare va crește în perioadele călduroase și de uscăciune. Acești factori exercită o mare influență asupra economiei din sector și a diverselor funcții ale acestuia.

⁽⁵⁾ JO C 27, 3.2.2009, p. 59.

4.7 Măsura 7: asigurarea unei infrastructuri mai rezistente

4.7.1 Este vorba probabil de cea mai mare provocare cu care autoritățile publice trebuie să se confrunte în cadrul strategiei de adaptare la schimbările climatice. Principalele amenințări la adresa infrastructurilor cuprind: daune și distrugerii provocate de fenomenele meteorologice extreme și pe care schimbările climatice le pot agrava; inundații la malul râurilor sau unele determinate de creșterea nivelului mării; greutatea de aprovizionare cu energie electrică, apă potabilă și impactul creșterii temperaturilor asupra costurilor operaționale ale întreprinderilor. Este posibil ca unele infrastructuri să nu fie afectate direct, dar pot deveni neoperaționale dacă lipsește accesul fizic la servicii (de exemplu, la TIC).

4.7.2 Investitorii publici și privați trebuie să țină seama de efectele previzibile ale încălzirii globale în planurile financiare ce vizează proiectele de infrastructură. Anumite lucrări vor necesita eforturi în materie de investiții din partea statelor membre, care sunt, în multe cazuri, supuse unor restricții bugetare din cauza crizei economice.

4.7.3 Bazându-se pe mandatul de evaluare a implicațiilor schimbărilor climatice pentru Eurocoduri, Comisia își propune să conlucreze cu organismele europene de standardizare (CEN, CENELEC și ETSI), instituții financiare și organizații științifice pentru a stabili ce schimbări se impun în programele de standardizare a edificiilor și lucrărilor publice. În acest sens, CESE precizează că în modelele de standardizare trebuie să primeze robustețea și fiabilitatea infrastructurilor, și nu criteriile pur economice de rentabilitate pentru investitori. Având în vedere că în Europa s-au înregistrat situații în care îngustarea cursurilor de apă sau desecarea mlaștinilor au agravat efectul inundațiilor, ar trebui elaborate modele de planificare urbanistică. De asemenea, este recomandabil ca, de exemplu, acolo unde este posibil, să se ia măsuri de acoperire cu vegetație a unor acoperișuri sau fațade ale clădirilor.

4.7.4 Strategia de adaptare trebuie să țină seama de îmbătrânirea populației, având în vedere că persoanele în vârstă, mai ales cele foarte bătrâne, sunt foarte vulnerabile în zilele cu temperaturi și umiditate extreme. De exemplu, trebuie să se aibă în vedere instalarea unor aparate de aer condiționat suficient de puternice, cu emisii reduse și fiabile în centrele de asistență medicală și în cele rezidențiale.

4.7.5 În avizele sale anterioare (ces1607-2011 și ces492-2012), CESE a susținut introducerea unei abordări pe două niveluri a rețelelor transeuropene de transport (TEN-T) și definirea unor coridoare europene de transport specifice, din dorința de a crea o rețea de transport coerentă, pentru cele mai importante fluxuri de mărfuri și de călători. CESE consideră că acesta este un obiectiv de utilitate, bazat pe nevoia stabilirii unor priorități în ceea ce privește utilizarea puținelor resurse financiare. Și totuși, concentrarea investițiilor în infrastructură asupra unor astfel de coridoare sporește vulnerabilitatea sistemului de transport european, în cazul în care survin întreruperi. CESE subliniază că este necesar să se țină seama de toate acestea în procesul de planificare și finanțare a acestor investiții în coridoare. Pe lângă o rezistență corespunzătoare a structurilor în construcții, aceasta ar trebui să presupună și modalități de deviere și căi ocolitoare pre-planificate, care să facă parte din respectivele coridoare europene de transport.

4.8 Măsura 8: promovarea asigurărilor și a altor produse financiare

4.8.1 Raportul privind asigurarea împotriva dezastrelor naturale în Uniunea Europeană [Centrul Comun de Cercetare, Comisia Europeană (2012), „Catastrofele naturale: Relevanța și acoperirea riscurilor în UE”] scoate în evidență necesitatea îmbunătățirii informațiilor statistice. Cu toate acestea, conform informațiilor disponibile, rata de pătrundere (acoperirea prin asigurări private și intervenția *ex ante* sau *ex post* a guvernului în raport cu PIB-ul) este, în general, scăzută. De exemplu, în ceea ce privește inundațiile, ratele de pătrundere din majoritatea statelor membre nu sunt foarte ridicate, cu excepția cazului în care, pe lângă alte asigurări, se prevede și o acoperire împotriva inundațiilor. Ratele respective sunt mici și sub aspectul riscurilor de furtună sau de secetă, deși acest din urmă fenomen pare să aibă un impact moderat în statele membre.

4.8.2 CESE salută decizia Comisiei de a prezenta o Carte verde privind asigurarea împotriva dezastrelor naturale și a celor provocate de om ⁽⁶⁾, pentru a consolida piața asigurărilor și a reduce povara excesivă pe care acoperirea riscului o pune pe bugetul public, și face în acest sens următoarele precizări:

- adoptarea unor măsuri de adaptare adecvate permite reducerea costului asigurării;
- o politică de asigurări adecvată, care să țină seama de situația producătorilor, prezintă o importanță deosebită pentru sectorul agricol;
- având în vedere amploarea riscurilor, statul va trebui să acționeze întotdeauna în calitate de asigurător în ultimă instanță;
- sunt necesare politici sociale care să ofere acoperire persoanelor celor mai vulnerabile și care nu dispun de resurse suficiente pentru a cumpăra polițe de asigurare.

5. CESE propune să se analizeze cu precădere schimbările structurale pe care strategia de adaptare le va determina în anumite politici și în producția de bunuri și servicii. Deși efectele schimbărilor climatice privesc în principal agricultura, silvicultura, construcția de clădiri și infrastructurile, multe alte sectoare economice pot recurge la adoptarea unor măsuri de adaptare. Unele aspecte care ar putea fi avute în vedere sunt:

- Ocuparea forței de muncă. Nu există până acum studii analitice detaliate privind impactul pe care măsurile de adaptare le au asupra formării profesionale a lucrătorilor și efectul asupra ocupării forței de muncă.

⁽⁶⁾ COM(2013) 213 final.

- Industria. Având în vedere marea diversitate a sectoarelor industriale, efectele schimbărilor climatice nu sunt uniforme. În cazul în care ar fi necesară, adaptarea va necesita investiții, iar pentru anumite industrii, cum este cea siderurgică, reducerea emisiilor presupune un efort important sub aspect tehnologic și financiar. Investițiile necesare vor trebui luate în calcul în previziunile financiare și vor trebui să figureze în informațiile adecvate prezentate investitorilor.
- Construcțiile. Construcțiile de locuințe și lucrările de infrastructură vor fi profund afectate de măsurile de adaptare,

lucru susceptibil să antreneze o creștere a costurilor. Eurocodurile nu au stabilit până în prezent cerințe în materie, această deficiență trebuind a fi neapărat remediată ⁽⁷⁾.

- Cercetarea, dezvoltarea și inovarea În ultimele decenii, schimbările climatice au influențat alocarea resurselor (noul plan financiar al Uniunii fiind o dovadă în acest sens) și programele de cercetare ale universităților și centrelor specializate. Și-au făcut apariția noi cariere și profiluri profesionale. Este vorba despre o tendință care se va accentua probabil în viitor.

Bruxelles, 16 octombrie 2013.

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Henri MALOSSE

⁽⁷⁾ JO C 198, 10.7.2013, p. 45-50.

Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului privind controalele oficiale și alte activități oficiale efectuate pentru a asigura aplicarea legislației privind alimentele și furajele, a normelor privind sănătatea și bunăstarea animalelor, sănătatea plantelor, materialul de reproducere a plantelor, produsele de protecție a plantelor, precum și de modificare a Regulamentelor (CE) nr. 999/2001, (CE) nr. 1829/2003, (CE) nr. 1831/2003, (CE) nr. 1/2005, (CE) nr. 396/2005, (CE) nr. 834/2007, (CE) nr. 1099/2009, (CE) nr. 1069/2009, (CE) nr. 1107/2009, (UE) nr. 1151/2012, (UE) nr. .../2013 și a Directivelor 98/58/CE, 1999/74/CE, 2007/43/CE, 2008/119/CE, 2008/120/CE și 2009/128/CE (Regulamentul privind controalele oficiale)

COM(2013) 265 final – 2013/0140 (COD)

și propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de stabilire a unor dispoziții pentru gestionarea cheltuielilor privind lanțul alimentar, sănătatea și bunăstarea animalelor, sănătatea plantelor și materialul de reproducere a plantelor, de modificare a Directivelor 98/56/CE, 2000/29/CE și 2008/90/CE ale Consiliului, a Regulamentelor (CE) nr. 178/2002, (CE) nr. 882/2004 și (CE) nr. 396/2005, a Directivei 2009/128/CE și a Regulamentului (CE) nr. 1107/2009 și de abrogare a Deciziilor 66/399/CEE, 76/894/CEE și 2009/470/CE ale Consiliului

COM(2013) 327 final – 2013/0169 (COD)

(2014/C 67/34)

Raportor: **dl José María ESPUNY MOYANO**

La 23 mai și 13 iunie 2013, Parlamentul, respectiv la 7 și 21 iunie, Consiliul, în conformitate cu articolele 43 alineatul (2), 114, 168 alineatul (4) litera b) și 304 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, au hotărât să consulte Comitetul Economic și Social European cu privire la

Propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului privind controalele oficiale și alte activități oficiale efectuate pentru a asigura aplicarea legislației privind alimentele și furajele, a normelor privind sănătatea și bunăstarea animalelor, sănătatea plantelor, materialul de reproducere a plantelor, produsele de protecție a plantelor, precum și de modificare a Regulamentelor (CE) nr. 999/2001, 1829/2003, 1831/2003, 1/2005, 396/2005, 834/2007, 1099/2009, 1069/2009, 1107/2009, a Regulamentelor (UE) nr. 1151/2012, [...] /2013 și a Directivelor 98/58/CE, 1999/74/CE, 2007/43/CE, 2008/119/CE, 2008/120/CE și 2009/128/CE (Regulamentul privind controalele oficiale)

COM(2013) 265 final – 2013/0140 (COD)

și Propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de stabilire a unor dispoziții pentru gestionarea cheltuielilor privind lanțul alimentar, sănătatea și bunăstarea animalelor, sănătatea plantelor și materialul de reproducere a plantelor, de modificare a Directivelor 98/56/CE, 2000/29/CE și 2008/90/CE ale Consiliului, a Regulamentelor (CE) nr. 178/2002, (CE) nr. 882/2004 și (CE) nr. 396/2005, a Directivei 2009/128/CE și a Regulamentului (CE) nr. 1107/2009 și de abrogare a Deciziilor 66/399/CEE, 76/894/CEE și 2009/470/CE ale Consiliului

COM(2013) 327 final – 2013/0169(COD).

Secțiunea pentru agricultură, dezvoltare rurală și protecția mediului, însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 1 octombrie 2013.

În cea de-a 493-a sesiune plenară, care a avut loc la 16 și 17 octombrie 2013 (ședința din 16 octombrie), Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz cu 133 de voturi pentru, 2 voturi împotriva și 4 abțineri.

1. Concluzii

Controale

1.1 CESE sprijină în general propunerea prezentată privind controalele oficiale, pentru asigurarea unui nivel înalt al sănătății umane, animalelor și plantelor și pentru garantarea funcționării pieței în interiorul UE.

1.2 CESE consideră pozitive atât stabilirea unui sistem comun de analiză, cât și existența laboratoarelor de referință în fiecare stat membru.

1.3 În opinia CESE, impunerea perceperii unor taxe de control stabilite în mod discreționar de fiecare stat membru este problematică, întrucât consideră că introducerea acestora ar putea fi realizată în mod eterogen; din acest motiv, sprijină o armonizare a acestora în ce privește criteriile și metodologia de gestionare, dar nu și cuantumul economic al acestor taxe, care trebuie să corespundă situației din fiecare țară.

1.4 CESE se opune finanțării integrale a controalelor oficiale în fiecare stat membru doar prin taxele menționate, întrucât există riscul ca autoritățile competente să nu acorde prioritate unei eficiențe sporite a controalelor lor.

1.5 În ce privește scutirea microîntreprinderilor de la plata taxelor, CESE atrage atenția asupra riscului de denaturare a pieței, din cauza eventualei diferențe de aplicare a taxelor în statele membre; acest risc de denaturare s-ar reduce prin stabilirea, în propunerea de directivă sau în evoluția sa ulterioară, de criterii de recunoaștere a exceptărilor de la plată în mod omogen în UE care să fie mai precise și suficient de ample pentru a acoperi diversitatea sectorului, precum și pentru a acorda o atenție specială IMM-urilor și microîntreprinderilor.

1.6 Pe de altă parte, Comitetul consideră necesară stabilirea, în mod complementar celor de mai sus, a recunoașterii existenței în întreprinderi a unor autocontroale efective, realizate de personal propriu calificat. Acest lucru poate genera o reducere a „taxelor de control publice” în aceste întreprinderi, întrucât se poate diminua substanțial munca în aceste întreprinderi a funcționarilor publici, care vor putea, astfel, să își exercite responsabilitățile de control în întreprinderile care nu dispun de resurse umane suficiente pentru desfășurarea acestei sarcini de control.

1.7 CESE consideră important ca, pentru viitoarea dezvoltare a aplicării legislației, să se țină seama de lipsa de omogenitate în ce privește realizarea controlului în diversele state membre, cu atât mai mult cu cât diferența de resurse umane și economice pentru lucrările de inspecție de care dispune fiecare țară poate genera denaturarea controlării piețelor agricole și de animale respective, ceea ce ar avea consecințe negative pentru toți.

Cheltuieli

1.8 CESE sprijină în general propunerea de proiect prezentată privind o gestionare a cheltuielilor în vederea asigurării unui nivel înalt de siguranță a alimentelor și a sistemelor de producție a alimentelor, ameliorarea stării de sănătate animală și a bunăstării animalelor, depistarea și eradicarea dăunătorilor, pentru a se asigura o punere în aplicare eficientă a controalelor oficiale.

1.9 CESE consideră oportună înlocuirea actualelor dispoziții financiare din mai multe acte juridice, cu un singur cadru financiar, clar și modern, care să optimizeze punerea în aplicare și funcționarea gestionării financiare a cheltuielilor în domeniul alimentelor și al hranei pentru animale.

1.10 CESE sprijină ideea ca propunerea să promoveze „O formare mai bună pentru o hrană mai sigură”, dintr-o perspectivă armonizată, pentru o mai bună funcționare a sistemelor de control naționale și ale Uniunii Europene.

1.11 În ce privește stabilirea unei sume maxime determinate și înțelegând că această sumă nu poate depăși acest plafon întrucât este înscrisă într-un plan multianual deja stabilit, CESE consideră că propunerea de regulament este imprecisă în multe aspecte ale gestionării cheltuielilor, motiv pentru care nu se poate aprecia dacă această sumă este suficientă sau nu.

1.12 În ce privește rezerva pentru situații de criză în sectorul agricol în anumite circumstanțe, CESE consideră necesară o clarificare a modalității în care statele membre vor putea dispune de această rezervă în caz de urgență. De asemenea, având în vedere că această rezervă se acordă în situații de urgență ce țin de sănătatea animalelor și a plantelor, CESE consideră oportună înlocuirea termenului „criză în sectorul agricol” cu „criză în sectorul agroindustrial”.

1.13 În sfârșit, în ce privește programele de studii pentru stabilirea prezenței dăunătorilor și stabilirea măsurilor sanitare în teritoriile ultraperiferice ale statelor membre, CESE solicită Comisiei să aibă aceeași abordare față de posibila dăunatori proveniți din țările terțe, care reprezintă pentru Uniunea Europeană o sursă substanțială de aprovizionare cu materii prime și produse prelucrate utilizate în sectorul lanțului alimentar și să includă linii de cheltuieli pentru armonizarea normelor fitosanitare sau de producție cu aceste țări.

2. Sinteza propunerii privind controalele

2.1 Obiectivul propunerii Comisiei este de revizuire legislația privind controalele oficiale pentru a remedia deficiențele identificate în redactarea ei și în aplicarea ei. Ea vizează instituirea unui cadru de reglementare solid, transparent și sustenabil, care să fie mai adecvat scopurilor urmărite. *Ratio legis* al propunerii nu omite deficiențele sistemelor de control în unele state membre, detectate de Oficiul Alimentar și Veterinar.

2.2 Documentul include trei revizuirii majore menite să modernizeze acquis-ul privind sănătatea animalelor, sănătatea plantelor și materialul de reproducere a plantelor, în scopul modernizării și integrării sistemului de controale oficiale astfel încât să completeze în mod coerent modernizarea politicilor UE în aceste sectoare.

2.3 În ceea ce privește controalele oficiale efectuate asupra mărfurilor care provin din țări terțe, dispozițiile regulamentului se aplică în prezent împreună cu dispozițiile sectoriale care reglementează importurile de animale și de produse de origine animală, respectiv cele de plante și de produse vegetale, precum și controalele asupra alimentelor și furajelor.

2.4 Comisia afirmă că amplul ansamblu legislativ aflat în vigoare în prezent permite UE să abordeze riscurile emergente sau situațiile de urgență fără a provoca denaturarea schimburilor comerciale, însă afirmă că acest sistem de controale la import în Uniune ar putea deveni mai coerent prin revizuirea și consolidarea actelor sectoriale existente.

2.5 În ce privește finanțarea controalelor oficiale, regulamentul confirmă principiul general potrivit căruia statele membre ar trebui să aloce resurse financiare adecvate pentru controalele oficiale, precum și obligația de a percepe, în anumite domenii, așa-numitele „taxe de control”.

2.6 Propunerea menține obligația impusă statelor membre de a desemna laboratoare naționale de referință pentru fiecare laborator de referință al UE desemnat de Comisie.

2.7 În sfârșit, se va include o nouă dispoziție privind sancțiunile în caz de neconformitate, prin care se impune obligația statelor membre de a se asigura că sancțiunile financiare aplicabile în cazul încălcărilor săvârșite cu intenție depășesc avantajul economic urmărit de autorul încălcării.

3. Sinteza propunerii privind cheltuielile

3.1 Obiectivul propunerii de regulament este de a contribui la un nivel înalt de sănătate umană, animală și a plantelor de-a lungul lanțului alimentar, de a spori nivelul de protecție și informare a consumatorilor și de a ajunge la un nivel înalt de protecție a mediului, favorizând în același timp competitivitatea și crearea de locuri de muncă.

3.2 Pentru îndeplinirea acestor obiective sunt necesare resurse financiare adecvate; în vederea direcționării eficiente a cheltuielilor, ar trebui stabilite obiective specifice, precum și indicatori care să permită evaluarea realizării obiectivelor respective.

3.3 Această finanțare a Uniunii Europene se efectuează prin subvenții, atribuire de contracte și plăți în favoarea organizațiilor internaționale care se ocupă de aceste sectoare. Regulamentul supus examinării stabilește lista de măsuri eligibile care pot beneficia de finanțare din partea Uniunii, precum și costurile eligibile și ratele aplicabile.

3.4 În conformitate cu dispozițiile propunerii de cadru financiar multianual pentru perioada 2014–2020, Comisia propune o sumă maximă de 1 891 936 000 EUR pentru cheltuielile privind alimentele și furajele. De asemenea, propunerea sugerează crearea unui mecanism de urgență pentru a reacționa în situații de criză.

3.5 În legătură cu procentul final de stabilit pentru rambursarea costurilor eligibile pentru finanțare și având în vedere importanța obiectivelor prezentului regulament, propunerea de regulament prevede finanțarea a 100 % din costurile eligibile, cu condiția ca punerea în aplicare a acestor acțiuni să implice și costuri neeligibile.

3.6 În privința programelor naționale de eradicare, combatere și supraveghere a bolilor animalelor și a zoonozelor, în vederea reducerii numărului focarelor epidemice de boli ale animalelor și de zoonoze care prezintă un risc pentru sănătatea umană și animală, propunerea de regulament prevede ca programele naționale să beneficieze de finanțare din partea Uniunii.

3.7 În ce privește măsurile de urgență pentru eradicarea unor organisme dăunătoare plantelor sau produselor vegetale („dăunători”), propunerea de regulament stabilește că UE trebuie să contribuie financiar la eradicarea acestora și să facă disponibilă

finanțarea măsurilor de urgență menite să împiedice propagarea posibilibilor dăunători. De asemenea, în scopul detectării timpurii a prezenței anumitor dăunători, se prevede ca UE să finanțeze studiile necesare.

3.8 În ce privește finanțarea controalelor oficiale, regulamentul confirmă sprijinul financiar acordat acestora de către UE. În particular, se vor finanța laboratoarele de referință ale Uniunii pentru a le ajuta să suporte costurile care rezultă din punerea în aplicare a programelor de lucru ale Comisiei. De asemenea, se va contribui financiar la înființarea și operarea bazelor de date și a sistemelor informatizate de gestionare a informațiilor.

3.9 În fine, pentru asigurarea unei utilizări responsabile și eficiente a resurselor financiare ale UE, regulamentul autorizează Comisia să verifice că această finanțare este utilizată efectiv pentru aplicarea măsurilor eligibile.

4. Observații generale

Controale

4.1 Comitetul întâmpină cu satisfacție propunerea prezentată, precum și intenția Comisiei de a proteja piața unică și a asigura un nivel înalt de protecție a sănătății, omogen în întreaga UE, contribuind astfel la evitarea vidului legislativ.

4.2 CESE sprijină obiectivul de modernizare și consolidare a instrumentelor de control și a controalelor oficiale, pentru sporirea utilizării și eficienței acestora.

4.3 CESE își manifestă îngrijorarea față de impunerea taxelor de control de către fiecare stat membru fără a se stabili o sumă predeterminată, ceea ce poate da naștere unor diferențe de la o țară la alta, în detrimentul competitivității unor operatori în raport cu alții.

4.4 CESE apreciază pozitiv dispozițiile privind eşantionarea și analizarea, potrivit cărora analizarea se va realiza în laboratoare oficiale, creându-se un sistem comun pentru realizarea unor contraanalize.

4.5 CESE consideră că este foarte pozitivă coordonarea între țări și între laboratoare, motiv pentru care sprijină existența unui laborator de referință în fiecare stat membru.

Cheltuieli

4.6 CESE întâmpină favorabil propunerea de regulament și intenția Comisiei care vizează atingerea unui nivel înalt de siguranță a alimentelor și a sistemelor de producție a alimentelor, ameliorarea stării de sănătate și a bunăstării animalelor, depistarea și eradicarea dăunătorilor și asigurarea unei puneri în aplicare eficiente a controalelor oficiale.

4.7 CESE sprijină obiectivul stabilirii măsurilor și a costurilor eligibile pentru finanțare.

4.8 Se consideră pozitivă dispoziția regulamentului de stabilire a unei raționalizări a ratelor de finanțare, fixându-se o finanțare normală de 50 % din costurile eligibile, rată ce ar putea, în anumite condiții, să ajungă până la 75 % sau la 100 %.

4.9 CESE apreciază pozitiv stabilirea în regulament a unei sume minime de finanțare de 50 000 EUR, în vederea evitării sarcinii administrative.

4.10 CESE consideră ca fiind foarte pozitiv accesul la o rezervă de finanțare în caz de criză în sectorul agroindustrial, precum și sprijinul financiar acordat studierii și detectării dăunătorilor.

4.11 În sfârșit, în ce privește controalele oficiale, CESE consideră favorabilă posibilitatea stabilită de regulamentul supus examinării de a contribui financiar la laboratoarele de referință ale UE și la proiectele destinate îmbunătățirii acestora.

5. Observații specifice

Controale

5.1 Propunerea Comisiei este excesiv de deschisă în ce privește stabilirea cuantumului taxelor sau alegerea unui model cu sumă variabilă sau modulară (pe baza unor criterii naționale sau europene) sau cu sumă fixă. La nivel operațional, lipsa unei culturi administrative omogene în ce privește impunerea taxelor pe serviciu în diversele state membre ale UE poate duce, în practică, la apariția unor inegalități între state, în funcție de aplicarea sau nu a taxelor sau de aplicarea lor pe baza unui calendar propriu.

5.2 Propunerea Comisiei referitoare la motivele de exceptare de la plata taxelor poate să intre în contradicție cu pluralitatea operatorilor din industria UE, drept care este de dorit o mai mare precizie, inclusiv stabilirea de categorii diferite de reducere

pentru a se evita inegalități nejustificate între întreprinderi, în funcție de dimensiuni, care să denatureze piața unică.

5.3 Propunerea ar avea nevoie de o mai mare concretizare sau de o expunere amănunțită a sarcinilor care trebuie realizate de către veterinari și experții în controlul exploatațiilor.

Cheltuieli

5.4 CESE consideră că propunerea din regulament privitoare la reducerea numărului de decizii luate de Comisie, cum ar fi cazul rambursării finanțării, nu este suficient de clară, întrucât în document nu se precizează ce organism va realiza această acțiune.

5.5 Propunerea Comisiei stabilește că Uniunea Europeană trebuie să contribuie financiar în cazurile măsurilor de urgență motivate de apariția și dezvoltarea anumitor boli ale animalelor sau zoonoze, însă nu precizează care vor fi măsurile de finanțare specifice.

5.6 În ce privește măsurile de urgență din domeniul fitosanitar, Comitetul consideră important ca propunerea Comisiei să aibă în vedere posibilitatea de a acorda o contribuție financiară din partea Uniunii creării și gestionării de programe de studiu pentru detectarea prezenței dăunătorilor și măsurile fitosanitare de sprijin în favoarea țărilor terțe, disponibile în întreaga Uniune pentru toți utilizatorii interesați.

5.7 În privința îmbunătățirii formării funcționarilor publici din statele membre, CESE apreciază pozitiv intenția exprimată de Comisie, însă consideră ca fiind indispensabilă armonizarea prealabilă a legislațiilor privitoare la domeniul de aplicare al prezentului regulament, pentru o mai bună funcționare în practică a sistemelor de control.

5.8 În sfârșit, în legătură cu țările terțe care reprezintă pentru Uniunea Europeană o sursă substanțială de aprovizionare cu materii prime și produse prelucrate utilizate de sectorul lanțului alimentar, CESE regretă că nu se ia în considerare o posibilă armonizare a normelor fitosanitare și de sănătate a animalelor cu țările respective.

Bruxelles, 16 octombrie 2013

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Henri MALOSSE

Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului privind monitorizarea, raportarea și verificarea emisiilor de dioxid de carbon generate de transportul maritim și de modificare a Regulamentului (UE) nr. 525/2013

COM(2013) 480 final – 2013/0224 (COD)

(2014/C 67/35)

Raportor: **dl Stefan BACK**

La 16 iulie 2013 și la 4 iulie 2013, în conformitate cu articolul 192 alineatul (1) și 304 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, Consiliul și Parlamentul European au hotărât să consulte Comitetul Economic și Social European cu privire la

Propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului privind monitorizarea, raportarea și verificarea emisiilor de dioxid de carbon generate de transportul maritim și de modificare a Regulamentului (UE) nr. 525/2013

COM(2013) 480 final – 2013/0224 (COD).

Secțiunea pentru agricultură, dezvoltare rurală și protecția mediului, însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 1 octombrie 2013.

În cea de-a 493-a sesiune plenară, care a avut loc la 16 și 17 octombrie 2013 (ședința din 16 octombrie), Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz cu 134 de voturi pentru, 1 vot împotriva și 9 abțineri.

1. Concluzii și recomandări

1.1 CESE salută propunerea de regulament referitor la un sistem de monitorizare, raportare și verificare (sistemul MRV) a emisiilor de CO₂ generate de transportul maritim în interiorul UE (denumită continuare „propunerea”), ca primă fază a punerii în aplicare a măsurilor de reducere a emisiilor de CO₂ generate de transportul maritim, stabilite în Cartea albă privind politica în domeniul transporturilor din 2011 ⁽¹⁾.

1.2 CESE salută sistemul MRV ca prim pas al unei abordări pe etape în vederea realizării unui acord al Organizației Maritime Internaționale (OMI) privind măsurile obligatorii de reducere a emisiilor de CO₂ generate de transportul maritim și ia notă cu satisfacție de sporirea eficienței energetice și de reducerea emisiilor care ar rezulta din punerea în aplicare a acestuia ⁽²⁾.

1.3 CESE apreciază că, deși propunerea ca atare nu este suficientă pentru îndeplinirea acestor obiective, ea înseamnă un progres semnificativ în cazul măsurilor care pot fi luate la nivel național sau regional cu privire la țările terțe. CESE consideră că propunerea realizează un echilibru în această privință.

1.4 CESE salută faptul că raportul costuri/beneficii din cadrul propunerii este favorabil operatorilor de nave implicați. CESE speră că Comisia va monitoriza rezultatul punerii în aplicare a

propunerii în această privință și va adopta măsurile corespunzătoare în cazul în care, de exemplu, costurile și profiturile preconizate se dovedesc a avea un efect negativ asupra competitivității.

1.5 CESE pune sub semnul întrebării necesitatea și valoarea adăugată a acelor informații care depășesc domeniul consumului de combustibil și al emisiilor și care urmează să facă obiectul monitorizării și al raportării, astfel cum este prevăzut în propunere la articolul 9 literele d)-g), la articolul 10 literele g)-j) și în anexa II, în special având în vedere că cel puțin unele din aceste informații sunt considerate drept sensibile din punct de vedere comercial în sectorul transportului maritim, iar opiniile privind importanța punerii lor la dispoziție în formă consolidată sunt divergente.

1.6 CESE atrage atenția asupra inițiativei Centura albastră a Comisiei, care urmărește reducerea sarcinilor administrative pentru transportul maritim pe distanțe scurte și consideră că această abordare ar trebui să se aplice și propunerii de față ⁽³⁾.

1.7 CESE ia act de faptul că, pentru atingerea obiectivelor stabilite în Cartea albă, sunt necesare măsuri suplimentare și consideră că este extrem de important faptul ca astfel de măsuri să fie luate în cadrul OMI, pentru a se evita riscurile unor conflicte cu state care nu sunt membre ale UE și/sau efectele negative asupra competitivității transportului maritim european.

⁽¹⁾ COM (2011) 144 final, Avizul privind *Foaia de parcurs pentru un spațiu european unic al transporturilor*, JO C 24, 28.1.2012, p. 146-153, 26 octombrie 2011, în special punctele 1.2, 3.7, 3.8 și 3.11.

⁽²⁾ COM (2013) 480 final.

⁽³⁾ COM (2013) 510 final „Centura albastră”, un spațiu unic de transport maritim.

2. Introducere

2.1 În prezent, emisiile generate de transportul maritim reprezintă 3 % din gazele cu efect de seră (GES) la nivel mondial și 4 % din emisiile de GES ale UE. Prognozele indică o cotă de 5 % la nivel mondial în orizontul anului 2050 și creșteri semnificative la nivelul UE, unde cifrele variază între 51 % și 86 %, în funcție de anul de referință ales (2005 și, respectiv, 1990) ⁽⁴⁾.

2.2 Pachetul legislativ din 2008 privind energia și schimbările climatice, Strategia UE 2020 ⁽⁵⁾ și Cartea albă privind politica în domeniul transporturilor din 2011 stabilesc obiective ambițioase de reducere a GES. Obiectivul general al UE este o reducere de 20 % raportată la valorile din 1990, care să ajungă până la 30 % în cazul în eventualitatea unui acord la nivel mondial ⁽⁶⁾. În domeniul transportului maritim internațional, Cartea albă privind politica în domeniul transporturilor stabilește ca obiectiv o reducere de 40 % pentru anul 2050, raportată la nivelul din 2005.

2.3 Totuși nu există nicio obligație juridică a sectorului transportului maritim de a reduce emisiile de GES, cu excepția reglementării OMI privind conținutul de sulf, care a fost transpusă în legislația UE prin Directiva 2012/33/UE. Transportul maritim internațional este singurul sector de transport care nu este inclus în angajamentul UE de reducere a emisiilor de GES.

2.4 Cu toate acestea, Consiliul European și Parlamentul European au făcut declarații potrivit cărora toate sectoarele ar trebui să contribuie la reducerea emisiilor.

2.5 În sectorul transporturilor, s-au stabilit obiective pentru aviația civilă, care a fost inclusă în schema UE de comercializare a certificatelor de emisii (ETS) și care se aplică și zborurilor spre și dinspre aerodromuri de pe teritoriul UE. Punerea în aplicare a acestei măsuri a fost însă amânată temporar pentru zborurile din afara UE, cu scopul de a facilita realizarea unui acord la nivel mondial în cadrul OACI ⁽⁷⁾.

2.6 În domeniul transportului maritim, la nivelul UE nu a fost definit niciun obiectiv obligatoriu, deoarece s-a considerat oportun să se aștepte adoptarea unor măsuri coordonate la nivel mondial în cadrul OMI.

2.7 Cu toate acestea, potrivit unei declarații din 2009 a Consiliului și a Parlamentului European, faptul că până la 31 decembrie 2011 UE sau statele membre nu au aprobat niciun acord internațional în cadrul OMI înseamnă că Comisia ar trebui să înainteze propuneri de includere a emisiilor generate de transportul maritim internațional în cadrul angajamentului Uniunii de reducere a emisiilor, propuneri care urmează să intre în vigoare până în 2013, concepute astfel încât să reducă la

minimum orice impact negativ asupra competitivității Comunității ⁽⁸⁾. Aceste declarații au fost urmate de declarația Comisiei din octombrie 2012.

2.8 Deși OMI nu a adoptat un acord internațional ca răspuns la declarația din 2009, au fost luate decizii de sporire a eficienței energetice a noilor nave și s-au făcut propuneri suplimentare în acest sens, iar monitorizarea, raportarea și controlul emisiilor ar putea constitui o primă etapă. În acest context, Comisia apreciază că lucrările în curs în cadrul OMI ar putea conduce la luarea unor decizii privind măsurile bazate pe piață, în vederea reducerii emisiilor. Prin urmare, angajamentul de acțiune la nivel regional în UE ar trebui pus în aplicare într-un mod care să sprijine eforturile sistematice ale OMI. Comisia și-a exprimat preferința fermă pentru o abordare globală sub conducerea OMI și va continua să acționeze în acest sens, în ciuda progresului lent înregistrat de activitățile specifice ale OMI. Comisia va monitoriza permanent progresele realizate și toate măsurile viitoare pe care le va avea în vedere vor fi în contextul Convenției-cadru a Națiunilor Unite asupra schimbărilor climatice (CCONUSC) și al OMI.

2.9 Introducerea unui sistem de monitorizare, raportare și verificare a emisiilor (MRV) ar trebui să reprezinte un prim pas în acest sens. Astfel se pot controla evoluțiile consumului, se poate promova îmbunătățirea eficienței energetice la nivel de societate și, din economiile realizate, se pot acoperi costurile pe care le implică funcționarea sistemului MRV. Experiența sistemelor existente la nivel de întreprindere ar putea fi valorificată. Ar trebui pus în aplicare un sistem MRV regional al UE în colaborare cu OMI, care ar putea fi adaptat la eventuale măsuri similare luate de OMI în viitor. Acesta ar putea constitui, de asemenea, un prim pas al unei abordări pe etape privind includerea emisiilor de GES generate de transportul maritim în angajamentele de reducere a emisiilor la nivelul UE sau la nivel internațional, prin cerințe referitoare la eficiența energetică și/sau prin măsuri bazate pe piață.

3. Propunerea Comisiei Europene

3.1 Comisia propune un regulament care să asigure un sistem MRV pentru emisiile de CO₂ provenite de la nave cu un tonaj brut de peste 5 000 de tone (GT). Sistemul reglementează întregul trafic în și între porturile de pe teritoriul UE și dinspre un port de pe teritoriul UE către primul port de destinație din afara UE sau către ultimul port de plecare din afara UE. El se aplică tuturor navelor, indiferent de pavilion, cu excepția navelor de război, a ambarcațiunilor de stat și a ambarcațiunilor de agrement. În propunere se estimează că pragul de tonaj exclude aproximativ 40 % din flotă, însă numai 10 % din emisiile de CO₂.

3.2 Din motivele indicate la punctul 2 de mai sus, sistemul va fi pus în aplicare în strânsă colaborare cu OMI și cu alte organizații internaționale și se va putea adapta la posibile concepte viitoare ale OMI.

⁽⁴⁾ COM (2013)479.

⁽⁵⁾ COM (2010)2020.

⁽⁶⁾ COM (2013)479.

⁽⁷⁾ Directiva 2008/101/CE și Decizia 377/2013/UE.

⁽⁸⁾ Considerentul 2 din Decizia 406/2009/CE și considerentul 3 din Directiva 2009/29/CE.

3.3 Sistemul MRV propus de Comisie oferă un cadru de colectare, prin intermediul proprietarilor/operatorilor, a datelor relevante pentru fiecare navă și pentru fiecare călătorie care intră sub incidența regulamentului, inclusiv pentru mișcările navelor în interiorul porturilor. Se vor întocmi, de asemenea, rapoarte anuale. Informațiile raportate sunt aprobate de către verficatori acreditați, iar rapoartele anuale aprobate sunt prezentate Comisiei și statului de pavilion. Rapoartele anuale se publică, iar documentele de conformitate emise de verficatori se păstrează la bordul navelor incluse în sistem. Conformitatea se verifică de statul de pavilion și prin sistemul de control al statului pe teritoriul căruia se află portul. Lipsa conformității se sancționează în anumite cazuri prin expulzarea navei, acestea fiindu-i interzis accesul în porturile de pe teritoriul UE până la soluționarea problemei legate de conformitate.

4. Observații generale

4.1 CESE ia notă de obiectivele strategice care stau la baza propunerii, obiective ambițioase, care depășesc cu mult conținutul propunerii ca atare și care urmăresc să definească o bază factuală pentru continuarea negocierilor și pentru noi progrese, în vederea adoptării unor măsuri care să reducă în mod semnificativ emisiile de CO₂ generate de transportul maritim. CESE salută aceste obiective strategice și ia notă cu satisfacție de abordarea Comisiei, și anume de a prelua controlul asupra emisiilor de CO₂ și a evoluției acestora într-un mod transparent și credibil prin sistemul de raportare și verificare instituit prin regulamentul propus. De asemenea, împărtășește convingerea că o asemenea bază de informații ar putea contribui la promovarea eforturilor neîntrerupte ale OMI pentru realizarea unui acord asupra unor măsuri obligatorii de reducere a emisiilor de CO₂ generate de transportul maritim. În acest context, CESE face trimitere, de asemenea, la avizul său ⁽⁹⁾ referitor la propunerea de regulament privind un mecanism de monitorizare și de raportare a emisiilor de gaze cu efect de seră, precum și de raportare, la nivel național și al Uniunii, a altor informații relevante pentru schimbările climatice și de abrogare a Deciziei nr. 280/2004/CE, adoptată ulterior ca Regulamentul (UE) nr. 525/2013.

4.2 De asemenea, CESE ia notă cu satisfacție de abordarea parțial ascendentă din cadrul propunerii, în sensul că se așteaptă ca informațiile strânse la nivel de societate să încurajeze adoptarea unor măsuri de sporire a eficienței energetice la acest nivel, ceea ce ar determina reducerea consumului de combustibil și a emisiilor pe unitate transportată cu o rată de 2 % pe an și la reducerea costurilor nete cu 1,2 miliarde EUR pe an în orizontul anului 2030, conform evaluării impactului care însoțește propunerea și luând în considerare costul punerii în aplicare a sistemului MRV, care va fi suportat în mare parte de sectorul transportului maritim.

4.3 Cu toate acestea, CESE subliniază importanța monitorizării permanente a veridicității evaluării raportului costuri/beneficii din cadrul propunerii pentru sectorul transportului maritim și societate. De asemenea, îndeamnă Comisia să propună neîntârziat măsuri corective în cazul în care ar apărea semnale că obligațiile impuse sectorului transportului

maritim în cadrul viitorului sistem MRV reprezintă pentru acest sector o sarcină cu impact negativ asupra competitivității.

4.4 CESE are îndoieli în ceea ce privește extinderea aplicării obligațiilor de monitorizare și raportare pentru a acoperi și elemente comerciale și operaționale. CESE adaugă că proporționalitatea acestei cerințe suplimentare de informații este discutabilă, întrucât depășește scopul principal al propunerii, și anume de a culege informații referitoare la emisiile de CO₂. În plus, utilitatea cerinței respective a fost pusă sub semnul întrebării în sectorul transportului maritim, iar informațiile respective pot fi sensibile din punct de vedere comercial. În acest context, impunerea unor obligații administrative suplimentare ar intra în contradicție cu intenția de simplificare, care este o caracteristică esențială a inițiativei „Centura albastră” a Comisiei, menită să simplifice transportul maritim în UE. CESE ia notă, de asemenea de faptul că obligația de a prezenta acest tip de informații ar fi deosebit de împovăratore pentru transportul maritim pe distanțe scurte, care presupune deplasări scurte și destinații multiple.

4.5 CESE este de acord cu aprecierea că reducerea emisiilor ca rezultat al propunerii este încă departe de ceea ce este necesar pentru a atinge obiectivele stabilite pentru sectorul maritim în Cartea albă privind politica în domeniul transporturilor din 2011. Sunt urgent necesare măsuri mai multe și mai eficiente.

4.6 În acest context, CESE reamintește, de asemenea, avizele sale anterioare ⁽¹⁰⁾ privind politica în domeniul transportului maritim și cerințele privind protecția mediului, în care a adoptat constant o atitudine încurajatoare față de inițiativele de îmbunătățire a situației mediului, însă a susținut, de asemenea, că, dat fiind caracterul global al transportului maritim, astfel de măsuri ar trebui să fie luate la nivel mondial, în cadrul OMI.

4.7 În acest context, CESE reamintește că propunerea se va aplica și la navele care arborează pavilionul unor țări din afara UE. Deși acest aspect nu reprezintă o dificultate pentru operațiunile de transport de pe teritoriul UE, ar putea apărea probleme în cazul transportului între porturile din UE și din afara UE. CESE consideră că acest lucru ar putea reprezenta mai degrabă o problemă de natură practică și politică, decât una de natură juridică, având în vedere riscul posibil de retorsiune sau complicațiile care pot rezulta din existența în paralel a mai multor sisteme de acest tip. CESE își exprimă speranța că sistemul prevăzut se va dovedi suficient de atractiv pentru cei care intră în sfera sa de aplicare și că, spre deosebire de sistemul ETS în domeniul aviației civile, nu va apărea nicio dificultate în ceea ce îi privește pe operatorii din țări terțe.

⁽⁹⁾ Avizul CESE privind reducerea conținutului de sulf din anumiți combustibili marini, JO C 68, 6.3.2012, p. 70-74.

⁽¹⁰⁾ Conținutul de sulf din anumiți combustibili marini, JO C 68, 6.3.2012, pp. 70-74; „Creșterea albastră”: oportunități pentru o creștere sustenabilă în domeniul marin și maritim, JO C 161, 6.6.2013, pp. 87-92; politica UE în domeniul transportului maritim până în 2018, JO C 255, 22.9.2010, pp. 103-109; ETS în aviație, JO C 133, 9.5.2013, pp. 30-32; Monitorizarea și raportarea emisiilor de gaze cu efect de seră, JO C 181, 21.6.2012, pp. 169-173; O politică maritimă integrată pentru Uniunea Europeană, JO C 211, 19.8.2008, pp. 31-36; Ecologizarea transportului maritim și a transportului pe căi navigabile interioare, JO C 277, 17.11.2009, pp. 20-24.

4.8 CESE împărtășește opinia potrivit căreia măsurile obligatorii de reducere a emisiilor de CO₂ care depășesc cadrul propunerii ar trebui să fie convenite în cadrul OMI, pentru a le îmbunătăți șansele de reușită la punerea în aplicare. De asemenea, consideră că este mult mai probabil ca punerea în aplicare a unui regulament regional al UE să întâmpine diverse dificultăți, în special în ceea ce privește țările terțe.

4.9 CESE ia act de concluziile la care s-a ajuns în urma evaluării impactului propunerii, conform cărora măsurile bazate pe piață sunt cele mai eficiente în vederea unei reduceri suficiente a emisiilor de CO₂, până la un nivel la care să fie posibilă atingerea obiectivelor stabilite în Cartea Albă privind politica în domeniul transporturilor din 2011 în privința emisiilor generate din transportul maritim.

4.10 CESE atrage atenția, de asemenea, asupra riscului ca măsurile obligatorii regionale de reducere a emisiilor, în special măsurile de piață, să aibă efecte negative asupra competitivității sectorului maritim european.

4.11 Prin urmare, CESE salută obligația prevăzută în propunerea Comisiei de a păstra o strânsă legătură cu OMI și cu alte organizații internaționale competente cu privire la punerea în aplicare a unui sistem MRV al UE pentru emisiile de CO₂ generate în sectorul maritim, precum și disponibilitatea Comisiei de a adapta sistemul UE la un viitor sistem MRV convenit în cadrul OMI.

4.12 CESE încurajează Comisia și statele membre să mențină presiunea în cadrul OMI pentru luarea unor decizii rapide privind măsuri adecvate, de preferință bazate pe piață, de reducere a emisiilor de CO₂ generate de transportul maritim.

4.13 CESE ia act de faptul că, deși acordă o mare importanță unei soluții a OMI, Comisia nu exclude măsurile regionale la nivelul UE în cazul în care acțiunile actuale din cadrul OMI nu conduc la niciun rezultat. CESE salută faptul că nu pare a fi stabilită nicio limită de timp pentru astfel de măsuri regionale și avertizează împotriva luării unor măsuri care s-ar putea dovedi puțin eficiente în ceea ce privește reducerea emisiilor, dar ar avea urmări costisitoare prin diminuarea competitivității și ar putea crea probleme în relațiile cu țările terțe atunci când afectează navele care arborează pavilionul acestora, cel puțin în apele din afara teritoriului UE.

4.14 De asemenea, CESE aprobă legătura stabilită între sistemul MRV sectorial și sistemul general de monitorizare a emisiilor de gaze cu efect de seră, instituit în conformitate cu Regulamentul (UE) nr. 525/2013 ⁽¹⁾.

⁽¹⁾ Regulamentul (UE) nr. 525/2013 privind un mecanism de monitorizare și de raportare a emisiilor de gaze cu efect de seră, precum și de raportare, la nivel național și al Uniunii, a altor informații relevante pentru schimbările climatice și de abrogare a Deciziei nr. 280/2004/CE.

5. Observații specifice

5.1 CESE ia act de faptul că, astfel cum este conceput sistemul MRV, cea mai mare parte a responsabilității pentru punerea sa în aplicare le revine proprietarilor de nave sau operatorilor de nave și verficatorilor acreditați, în timp ce statele membre, Comisia și EMSA vor avea în principal funcții de supraveghere și vor primi rapoarte. Scopul urmărit este de a valorifica experiența existentă la nivel de societate și de a reduce sarcina administrativă a instituțiilor UE.

5.2 CESE consideră că, pentru a îmbunătăți calitatea modului de raportare pe tema emisiilor, ar trebui ca în rapoarte să se regăsească informații specifice relevante, cum ar fi clasa de gheață a navelor sau prezența unor condiții de navigație recunoscute, cum sunt condițiile de iarnă.

5.3 CESE consideră că unele aspecte ale sistemului MRV propus sunt inutile de complexe și consumatoare de resurse. De exemplu, este greu de înțeles de ce este obligatoriu să se întocmească un raport oficial de verificare pentru rapoartele anuale, dat fiind că se va elibera un certificat de conformitate pentru rapoartele anuale aprobate și că principalele elemente ale respectivului certificat vor fi publicate. CESE consideră că certificatul de conformitate ar trebui să fie suficient, eventual însoțit de un raport de verificare motivat, în cazul în care nu se eliberează un certificat de conformitate.

5.4 Deși este cu siguranță util ca, în conformitate cu propunerea, rapoartele să fie comunicate și organismelor Comisiei care sunt responsabile cu punerea în aplicare a Regulamentului (UE) nr. 525/2013 privind monitorizarea și raportarea emisiilor de gaze cu efect de seră, este greu de înțeles de ce li se cere statelor membre să trimită un raport separat Comisiei, adaptat în sensul acestui regulament, din moment ce toate informațiile relevante ar putea fi incluse într-un singur raport, care ar putea fi comunicat ulterior tuturor părților interesate.

5.5 De asemenea, CESE se întreabă dacă domeniul de aplicare al sancțiunii de expulzare prevăzute la articolul 20 alineatul (3) din propunere este rezonabil, deoarece se pare că această sancțiune ar împiedica o navă să intre în orice port de pe teritoriul UE, inclusiv în porturile din statul său de pavilion. Ar fi rezonabil să se prevadă un fel de port de refugiu, care să dea posibilitatea de soluționare a problemelor legate de conformitate.

5.6 CESE se întreabă dacă termenele prevăzute pentru punerea în aplicare nu sunt inutile de lungi și dacă nu ar fi posibil ca acestea să fie scurtate cu aproximativ un an. De exemplu, dat fiind că intrarea în vigoare a propunerii este prevăzută pentru 1 iulie 2015, nu este necesar ca planurile de monitorizare să fie comunicate Comisiei până la 30 august 2017, monitorizarea ca atare neîncepând de fapt decât la 1 ianuarie 2018, ceea ce înseamnă o perioadă de tranziție de aproximativ 2,5 ani, pe care CESE o consideră destul de lungă, ținând cont de faptul că urmează a fi adoptate mai multe acte delegate și acte de punere în aplicare.

5.7 De asemenea, CESE consideră că preconizatul Forum european pentru transporturi maritime durabile s-ar putea focaliza pe o serie de probleme legate de punerea în aplicare.

5.8 CESE a observat o serie de probleme de ordin tehnic privind propunerea. La articolul 14 alineatul (1) se menționează atât „societate”, cât și „operator de navă”, deși, în conformitate cu definițiile prevăzute la articolul 3, termenul „societate” se referă atât la proprietari, cât și la operatori. Atât articolul 15 alineatul (5), cât și articolul 16 alineatul (3) delegă Comisiei competențe de a emite acte delegate cu privire la, printre altele, „metodele de acreditare a verificatorilor”. CESE propune eliminarea trimiterii la „metode de acreditare” de la articolul 5 alineatul (5), care se referă la procedurile de verificare, și menținerea sa la articolul 16, în care se reglementează acreditarea verificatorilor.

5.9 Articolul 23 prevede o delegare de competențe foarte extinsă în vederea suplimentării și amendării dispozițiilor din anexele I și II prin acte delegate, pentru a ține cont de diferite elemente, cum ar fi dovezile științifice, datele relevante disponibile la bordul navelor, normele internaționale relevante și standardele acceptate la nivel internațional, „pentru a identifica cele mai precise și eficiente metode de monitorizare a emisiilor și pentru a îmbunătăți acuratețea informațiilor solicitate în legătură cu monitorizarea și raportarea emisiilor”. În opinia CESE, această delegare depășește cu mult adaptările la progresul tehnic și pare să autorizeze modificări de esență ale propunerii, cum ar fi identificarea metodelor de monitorizare. Prin urmare, consideră că o delegare cu un astfel de domeniu de aplicare poate fi contrară articolului 290 din TFUE. Aceeași problemă se pune și în cazul delegării prevăzute la articolul 15 alineatul (3) pentru procedurile de verificare.

Bruxelles, 16 octombrie 2013

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Henri MALOSSE

Avizul Comitetului Economic și Social European privind Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor – O strategie europeană pentru componente și sisteme micro- și nanoelectronice

COM(2013) 298 final

(2014/C 67/36)

Raportor: **dna Laure BATUT**

La 3 iulie 2013, în conformitate cu articolul 304 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, Comisia Europeană a hotărât să consulte Comitetul Economic și Social European cu privire la

Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor – O strategie europeană pentru componente și sisteme micro- și nanoelectronice

COM(2013) 298 final.

Secțiunea pentru transporturi, energie, infrastructură și societatea informațională, însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 30 septembrie 2013.

În cea de-a 493-a sesiune plenară, care a avut loc la 16 și 17 octombrie 2013 (ședința din 16 octombrie), Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz cu 112 voturi pentru, 1 vot împotriva și 1 abținere.

1. Concluzii și recomandări

1.1 CESE sprijină voința Comisiei de a face din Uniunea Europeană un lider în domeniul componentelor și sistemelor micro- și nanoelectronice și de a reuni cât mai repede și într-o abordare transfrontalieră în jurul acestui proiect statele membre, cercetarea, investițiile și energiile, pentru a-și valorifica resursele de excelență în producție și locuri de muncă.

1.2 În opinia CESE, componentele și sistemele micro- și nanoelectronice pot sta la baza unei noi revoluții industriale și, ca urmare, acest domeniu necesită nu numai o „strategie” industrială europeană, ci o adevărată „politică industrială comună” de interes public, a cărei organizare și coordonare ar trebui să fie asigurată de Comisie, pentru ca întreprinderile europene să poată prelua conducerea în materie de producție și piațe. Acest element lipsește din propunerea Comisiei.

1.3 CESE consideră că unii poli de excelență existenți, indispensabili stimulării eforturilor depuse de UE, trebuie măriți și dezvoltați. A permite entităților mai puțin avansate de la nivelul UE să beneficieze de vastul program de finanțare din surse publice și private propus în comunicare ar însemna consolidarea potențialelor. În acest context, regimul ajutoarelor de stat și al subvențiilor trebuie modificat, întrucât problema cu care se confruntă sectorul european al înaltei tehnologii nu este concurența dintre întreprinderile europene, ci, mai curând, lipsa, în numeroase sectoare de înaltă tehnologie, a întreprinderilor competitive și a liderilor pe plan mondial. Această politică ar trebui să devină mai flexibilă în raport cu acest sector de vârf, nu numai în ceea ce privește inițiativa comună în domeniul inițiativei tehnologice comune propuse, ci și în

ceea ce privește ajutarea întreprinderilor să capete anvergură mondială, așa cum se procedează în Asia și Statele Unite.

1.4 CESE consideră că este de dorit ca strategia, care face obiectul comunicării examinate, să își fixeze ca obiectiv recuperarea întârzierilor existente la nivel european și acoperirea întregului lanț de valori (coordonatori pentru produse și piețe, subcontractanți, platforme, producători de tehnologie de bază și întreprinderi de proiectare) prin redescoperirea competențelor europene; sprijină, de asemenea, apărarea intereselor întreprinderilor de către Uniune în cadrul fiecărui tratat de liber schimb aflat în prezent în stadiul de negociere (Japonia, SUA). Comitetul sprijină abordarea eurocentrică a Comisiei Europene și este preocupat de punerea în aplicare a acesteia în cadrul lanțului de valori global. Într-adevăr, adevăratele puncte slabe ale Europei sunt lipsa de produse și de prezență pe piață, precum și deficitul de întreprinderi lider. Cu toate acestea, CESE recomandă Comisiei să nu neglijeze dezvoltarea unor state membre puternice, ca elemente fundamentale ale sinergiilor transfrontaliere.

1.5 Pentru Comitet, noua strategie în materie de componente și sisteme micro- și nanoelectronice este cât se poate de binevenită, dar nu trebuie să încalce prevederile articolelor 3 alineatul (3) din TUE și 9 și 11 din TFUE. Având în vedere că foaia de parcurs nu este încă stabilită (prevăzută pentru sfârșitul anului 2013), CESE recomandă să fie luate în considerare consecințele socioeconomice asupra ființelor vii și, în special, asupra dezvoltării durabile, dată fiind prezența din ce în ce mai puternică, în viața de zi cu zi, a componentelor micro- și nanoelectronice și a materialelor utilizate, asupra cercetării, ocupării forței de muncă, acțiunilor de formare, evoluției calificărilor și competențelor, asupra sănătății cetățenilor și a lucrătorilor din sector.

1.6 El recomandă să se creeze, pe lângă Grupul liderilor în domeniul electronicii, noi forme de guvernanta cetățenească, având în vedere importanța investițiilor publice necesare, care se ridică la 5 miliarde EUR pe o durată de șapte ani, și importanța strategică a sectorului.

1.7 CESE recomandă o evaluare intermediară a strategiei.

2. Introducere

2.1 În cadrul politicii sale de relansare a investițiilor în slujba unei industrii europene mai puternice, care să contribuie la relansarea economică și la reluarea creșterii [COM(2012) 582 final], Comisia Europeană publică o comunicare privind componentele și sistemele micro- și nanoelectronice, pe care, într-o comunicare precedentă [COM(2012) 341 final], le-a definit ca fiind „tehnologii generice esențiale”, încadrându-se în inițiativa emblematică nr. 6 din Programul Orizont 2020.

2.2 Componentele și sistemele micro- și nanoelectronice, tehnologii generice, se află la baza unei întregi game de categorii de produse, indispensabile oricărei activități de acum înainte; ele sunt elemente ale inovării și competitivității. Principalele nouă categorii de produse sunt: (1) calculatoarele; (2) perifericele și echipamentele de birou; (3) produsele electronice de larg consum; (4) serverele și dispozitivele de stocare; (5) echipamentele pentru rețele; (6) echipamentele electronice pentru automobile; (7) dispozitivele electronice medicale; (8) echipamentele electronice industriale și (9) echipamentele electronice militare și aerospațiale.

2.3 CESE își exprimă satisfacția cu privire la faptul că, în această nouă comunicare, Comisia preia o serie de aspecte pe care Comitetul a avut ocazia să le exprime în avizele sale precedente⁽¹⁾ și manifestă o reală voință de a acționa pentru a recâștiga anumite piețe. Succesul depinde de o mai bună utilizare a rezultatelor cercetării, de punerea accentului pe produsele și întreprinderile de prestigiu.

2.4 Comisia însăși constată că, la nivel mondial, cifra de afaceri a acestui sector se ridică la aproximativ 230 miliarde EUR în 2012, iar valoarea produselor care conțin componente și sisteme micro- și nanoelectronice este de aproximativ 1 600 miliarde EUR. Făcând constatarea că, pe de o parte, Uniunea suferă de pe urma celor zece ani de stagnare a sprijinului UE pentru C&D&I (punctul 5.2 din comunicare) și că, pe de altă parte, constată un transfer semnificativ al acestei producții, în ultimii 15 ani, către Asia, care deține brevete și mână de lucru calificată (punctul 3.3 din comunicare), Comisia propune dezvoltarea unei noi strategii industriale europene pentru domeniul electronic, bazată pe investiții publice coordonate și parteneriat public-privat, cu scopul mobilizării de noi investiții publice și private în „tehnologiile avansate” în valoare de 10 miliarde EUR.

3. Sinteza comunicării

3.1 Pentru recuperarea acestor întârzieri și pentru a face posibilă comparația cu Statele Unite și Asia în ceea ce privește producția de componente și sisteme micro- și nanoelectronice, Comisia propune:

— creșterea și coordonarea investițiilor în cercetare, dezvoltare și inovare (C&D&I) și înscrierea într-o sinergie transfrontalieră a eforturilor statelor membre și ale UE;

— consolidarea polilor europeni de excelență existenți pentru menținerea unui nivel superior;

— depunerea de eforturi pentru ca suporturile digitale europene (cipuri pe bază de siliciu) să devină mai performante, mai ieftine (evoluând către plăcuțele de 450 mm - „*more than Moore*”) și mai inteligente („*more than Moore*”);

— mobilizarea unui buget de 10 miliarde EUR pe 7 ani, jumătate din surse publice regionale, naționale și europene, iar cealaltă jumătate din parteneriate public-privat, pentru acoperirea lanțului valoric, precum și din cadrul Orizont 2020⁽²⁾.

Prin urmare, obiectivele Comisiei sunt:

— de a furniza industriilor esențiale europene mai multe componente și sisteme micro- și nanoelectronice europene;

— de a consolida lanțul de aprovizionare și ecosistemele acestor tehnologii, oferind mai multe oportunități IMM-urilor;

— de a spori investițiile în tehnicile de fabricație avansate;

— de a stimula inovarea la nivel general, inclusiv la nivelul proiectării, pentru a alimenta competitivitatea industrială în Europa.

4. Observații generale

4.1 Nanotehnologiile sunt în totalitatea lor produse electronice și optoelectronice. Acestea reprezintă așa-numitele tehnologii „*top-down*”, în cazul cărora se pleacă de la materiale structurate mai fin (la scară micro) pentru a crea elementele unor componente precum tranzistori, condensatori, interconexiuni electrice. Cercetările cele mai recente se desfășoară în sens ascendent (*bottom up*), către asamblarea în structuri integrate de entități nano (cu dimensiunea cuprinsă între 1 și 100 nm) precum moleculele și nanotuburile, care au deja o funcționalitate electrică intrinsecă și care vor spori performanțele și vor extinde și mai mult capacitatea siliciului.

⁽¹⁾ JO C 44, 15.2.2013, p. 88; JO C 54, 19.2.2011, p. 58.

⁽²⁾ COM(2011) 808 final; „Orizont 2020 - Programul-cadru pentru cercetare și inovare”.

Așa cum s-a subliniat la punctul 2.2, domeniile vizate de componentele și sistemele electronice sunt extrem de variabile, incluzând aproape toate dimensiunile activităților industriale și comerciale, precum și cvasi totalitatea aspectelor vieții noastre personale. Iar lista de mai sus nu mai poate fi exhaustivă.

4.2 Comitetul este mulțumit că se pune accentul pe o adevărată strategie industrială în domeniul electronic, care condiționează capacitatea de inovare a tuturor sectoarelor de activitate, competitivitatea și viitorul continentului și că Comisia își manifestă dorința de a face din acestea un motor comun pentru statele membre, pentru a asigura poziția de lider a UE. Pe piața mondială a tehnologiilor generice esențiale (TGE) concurența este acerbă, iar capitalurile merg în afara Europei. Pentru restabilirea poziției sale pe plan mondial, UE ar trebui să ofere statelor membre condiții adaptate pentru industriile în cauză.

4.3 Comunicarea propune o strategie extrem de eurocentrică, ce vizează acoperirea lacunelor lanțului valoric al industriei electronice europene. Cu toate acestea, lanțurile valorice din industria electronică nu sunt regionale, ci mondiale. Cei trei actori principali sunt: companiile lider, producătorii contractanți și liderii de platformă. Numeroase alte entități joacă un rol important în alte sectoare ale acestei industrii, precum vânzătorii de software, fabricanții de echipamente de producție, distribuitorii și producătorii de componente și subsisteme mai generice.

Valoarea dobândită de cele mai puternice companii din lanțul valoric mondial – companii lider și furnizori de componente care beneficiază de o poziție solidă de „lideri de platformă” – poate fi extrem de ridicată. Comunicarea nu explică clar care este partea lanțului valoric asupra căreia Comisia intenționează să-și concentreze eforturile și dacă ambițiile sale depășesc componentele și subsistemele generice.

4.4 Pentru a atrage către aceste sectoare fondurile considerabile necesare, Comisia dorește să favorizeze cooperarea, acțiunile combinate și așteaptă ca cercetători și lideri din industria electronicii (membrii Biroului AENEAS & CATRENE, „Nanoelectronics beyond 2020”) să o ajute la definirea foii de parcurs 2013 care va sta la baza strategiei.

4.5 CESE întâmpină cu satisfacție această dorință fermă de a avansa și consideră că strategia trebuie să se bucure de o aprobare generală. Acest domeniu ar merita nu numai o strategie industrială europeană, ci o adevărată „politică industrială comună”, care să ofere cercetătorilor o viziune politică globală pe termen scurt și lung. Este vorba de un domeniu vital pentru supraviețuirea Europei. Obiectivul constă în a beneficia de un efect de masă pentru transformarea cercetării în produse, apoi în produse comercializabile. Prin urmare, este indispensabil să se realizeze, pe de o parte, previziuni industriale

pe o perioadă de cel puțin cinci ani, așa cum procedează întreprinderile comerciale concurente din țările terțe și, pe de altă parte, punți cu societatea civilă.

Deși există expertiză, aceasta s-a afirmat în domenii de nișă și, între faza de concepție și cea de punere în vânzare a produsului finit, IMM-urile specializate în acest domeniu se confruntă cu lipsa de mijloace, competențe și vizibilitate. UE are nevoie de strategii, produse și lideri. Acest aspect nu este suficient luat în considerare în comunicare.

4.6 În primele patru categorii de produse detaliate la punctul 2.2, există un singur lider mondial din Europa. O prezență europeană mai importantă se manifestă în celelalte sectoare, dar în niciunul dintre sectoare Europa nu deține o poziție dominantă. CESE regretă faptul că strategia Comisiei nu este suficient de clară cu privire la aceste bariere ce împiedică intrarea în lanțul de valori global. Un pas esențial ar fi readucerea în spațiul european a producătorului subcontractant.

4.7 CESE își exprimă satisfacția cu privire la faptul că Comisia consideră că este urgent să intensifice și mai ales să coordoneze toate eforturile depuse în acest domeniu de către autoritățile publice pentru ca aceste tehnologii să rămână proprietatea UE, chiar dacă sunt vândute în întreaga lume.

4.8 CESE consideră că este fundamental să fie favorizate sinergiile la nivel transfrontalier și că este vital ca energiile statelor membre să fie stimulate pentru a forma o bază de interacțiune și sinergie. Europa nu poate să reprezinte decât suma componentelor sale. Statele membre au anvergura necesară pentru a determina un impact la nivel global. Energia este totul în această chestiune, precum și viziunea și ambiția la nivel național și sinergia la nivel transfrontalier.

4.9 Coordonarea va trebui să fie foarte structurată, pentru ca fragmentarea constatată între statele membre să nu fie sporită la nivel regional, chiar universitar (polii de excelență). Este necesar să se garanteze că strategia este adaptată la resorturile intrinsece ale sectorului micro- și nanoelectronicii.

4.10 CESE consideră că este necesar să existe un echilibru între o strategie bazată pe cererea pieței și o necesară politică industrială comună. Piața nu poate constitui unica referință [punctul 5.3 alineatul (2) din comunicare; punctul 4 din anexă]. Chiar și așa, UE nu trebuie să întoarcă spatele descoperirilor bazate pe piață.

4.11 O industrie europeană mai puternică și o nouă strategie în materie de componente și sisteme electronice, deși sunt de dorit, nu s-ar putea sustrage articolelor 3 din TUE și 9 și 11 din TFUE. În ciuda complexității tuturor acestor factori, trebuie menționate consecințele socioeconomice ale **dezvoltării nanotehnologiilor** și ale dezvoltării **prin intermediul nanotehnologiilor**.

4.11.1 Comitetul consideră că ar trebui analizate și cuantificate datele privind numărul de locuri de muncă din sector, acțiunile de formare, calificările și competențele necesare. Numărul de locuri de muncă este în prezent în creștere, dar competențele lipsesc. Această neconcordanță trebuie soluționată, ceea ce presupune investiții pe termen lung, care trebuie calculate. Obiectivul final este ca toate părțile interesate să contribuie la consolidarea poziției UE în sectorul componentelor și sistemelor electronice. CESE regretă faptul că, în comunicarea sa, Comisia a trecut cu vederea aceste aspecte, care sunt totuși luate pe larg în considerare în precedentul său document din 2012 [COM(2012) 582 final] și că nu a precizat bugetul necesar.

4.11.2 Aparatele electronice fac parte din produsele care conțin nanoparticule și care sunt și vor fi puse la dispoziția consumatorilor. Acestea se află, într-adevăr, în componentele electronicii hibride moleculare, semiconductorilor, nanotuburilor și nanofirelor sau în electronica moleculară avansată. Nanoelectronica de joasă tensiune și de tensiune ultra-joasă sunt teme importante de cercetare și de dezvoltare, care duc la apariția de noi circuite, ce funcționează aproape la limita teoretică a consumului energetic pe bit. Impactul uzurii, degradării sau încheierii ciclului de viață al nanomaterialelor conținute în aparatele electronice actuale, în curs de inventare sau viitoare trebuie luat în considerare de către UE din perspectiva dezvoltării durabile, pentru conservarea mediului și a ființelor vii, chiar dacă definiția actuală a nanomaterialelor, stabilită de Comisia Europeană, nu duce la abordarea sănătății ca miză a problematicei micro- și nanoelectronicii. Trebuie aplicat principiul precauției.

5. Observații specifice

5.1 O adevărată strategie industrială

5.1.1 Comitetul aprobă strategia Comisiei menită să acopere lacunele lanțului valoric în producție și să inverseze tendința de relocalizare în Europa a segmentelor care lipsesc din lanțul valoric al tehnologiilor micro- și nanoelectronice. El își pune totuși întrebări cu privire la motivele celor 10 ani de stagnare (recunoscuți în mod explicit la punctul 5.2 al comunicării) în bugetele europene pentru cercetare, dezvoltare și inovare (C&D&I), sectoare recunoscute totuși la scară mondială, ceea ce a împiedicat Uniunea să-și ocupe locul meritat pe piețele mondiale în momentul crucial al emergenței Chinei. Analizarea acestor motive, precum și a dinamicii lanțului de valori global despre care este vorba în capitolul 4 al prezentului aviz, ar permite evitarea pe viitor a greșelilor, de aceea ar fi poate bine să se urmeze modelul strategiilor aplicate de alte regiuni de pe glob și să se găsească măsurile de stimulare eficiente pentru revenirea anumitor producții în Europa.

5.1.2 În opinia CESE, competitivitatea bazată pe costul forței de muncă a distrus sectoare întregi de producție (produse textile, încălțăminte, anvelope, metalurgie etc.) Producția pe bază de contract a avut același efect în sectorul electronic. Strategia sectorului produselor electronice ar trebui să integreze aceste date și să accepte definirea unor noi forme de competitivitate bazate pe competențe, excelență și crearea mai multor poli, difuzarea de cunoștințe către mai multe întreprinderi, flexibilitate internă etc.

5.1.3 Comitetul consideră că, dincolo de sprijin financiar, o protecție coordonată din partea UE ar putea sprijini IMM-urile și mărcile europene. Brevetele, protecția secretului comercial, combaterea criminalității informatice și a furtului brevetelor sunt aspecte care ar trebui incluse în strategia examinată.

Liberul schimb multilateral deschide toate frontierele, în afara reglementării coordonate pe care ar putea să o furnizeze OMC. CESE consideră că este de dorit ca strategia care face obiectul comunicării examinate să fie luată în considerare în cadrul fiecărui tratat de liber schimb în prezent în curs de negociere (Japonia, SUA). Tratatul de liber schimb, spre deosebire de ceea ce și-au dorit părinții fondatori ai Uniunii Europene, deschid piețe în cadrul cărora partenerii nu respectă aceleași reguli.

5.2 Finanțarea

5.2.1 Prezența în cursa pentru câștigarea piețelor necesită investiții pe care statele membre, care se confruntă cu criza și cu reducerile bugetare impuse de UE, nu și le pot permite. Comisia îndeamnă sectorul privat să se angajeze. Dar criza a sporit în așa măsură dificultatea accesului IMM-urilor la credite, în special a IMM-urilor inovatoare, încât acestea sunt sufocate de bănci.

5.2.2 Comitetul își exprimă satisfacția cu privire la faptul că Comisia pune accentul și pe finanțare și contribuie la reducerea presiunii.

5.2.3 Capacitatea de a acționa a contribuabililor publici este limitată ca urmare a deficitelor și datoriiilor publice ale acestora, inclusiv la nivelul sistemelor sociale. Mijloacele de control pe care le vor avea la dispoziție pentru a verifica angajamentul întreprinderilor la menținerea și dezvoltarea activităților lor de concepție și fabricație în Europa (punctul 7.1 din comunicare) nu par a fi suficient de dezvoltate.

Comitetul consideră că regimul ajutoarelor de stat și al subvențiilor ar putea fi mai flexibil din următoarele rațiuni:

1. pentru a garanta o capacitate mai mare de reacție a întreprinderilor din sector pe această piață mondială de viitor;
2. pentru a crea posibilitatea schimbului de bune practici între toți cercetătorii;
3. pentru a asigura posibilitatea creării de noi centre de excelență în orașele pregătite să le găzduiască;
4. pentru ca regulile de solidaritate să împiedice dumpingul intraeuropean;
5. pentru ca procedurile și criteriile de acces la fonduri să fie simplificate, iar băncile informate.

5.2.3.1 CESE dorește o clarificare în ceea ce privește legătura cu fondurile europene și cu BEI, în special în cazul țărilor aflate într-o situație critică din cauza gravei crize financiare, unde reducerea masivă a cheltuielilor publice, însoțită de înghețarea investițiilor private, a făcut imposibilă acordarea de ajutoare și unde fondurile structurale nu mai constituie deja o soluție miraculoasă. CESE sugerează ca UE să le ofere cercetătorilor din aceste țări posibilitatea de a lucra în cele mai bune centre de cercetare europene.

5.2.3.2 În ceea ce privește fondurile private, CESE consideră că acestea pot avea o contribuție, dar că nu se poate fonda o strategie pe termen lung pe această ipoteză.

5.3 Coordonarea

5.3.1 CESE aprobă rolul pe care înțelege să îl joace UE în calitate de coordonator al diverselor forțe, precum și alegerea Comisiei de a recurge la articolul 187 din Tratat și de a crea o întreprindere comună (noua inițiativă comună în domeniul tehnologiei). Piața singură nu joacă niciun „rol” și nu are o voință politică care să imprime linii directoare.

5.3.2 Nivelul UE este nivelul adecvat pentru organizarea transversală, evitarea suprapunerilor în cercetare, mobilizarea lanțurilor valorice și comercializarea rezultatelor acestora în cele mai bune condiții. CESE amintește că trebuie să se țină seama de nivelurile de dezvoltare ale cercetării, care sunt diferite de la un stat membru la altul, pentru ca măsurile să nu se limiteze la promovarea polilor de excelență, ci să asigure accesul tuturor la noile fonduri. Atunci când același model de afaceri („business model”) nu se poate aplica uniform, este necesar să poată fi ajutate și micile întreprinderi *start-up*.

5.3.3 Trebuie avut în vedere că obiectivul integrării verticale a sistemelor informatice (fostul program ARTEMIS) și a nanoelectronicii (fostul ITC ENIAC) prin colaborarea orizontală a întreprinderilor și universităților la nivel transnațional este unul ambițios. CESE consideră că ar fi util să existe indicații privind caracteristicile regiunilor și ale polilor de excelență în condițiile în care creuzetul descoperirilor implică din ce în ce mai multă pluridisciplinaritate pentru înțelegerea proprietăților materialelor nano, precum și privind protecția informației care va trebui să circule și cea din brevetele depuse.

5.4 Consecințele socioeconomice

5.4.1 Acestea lipsesc din comunicare. Aceasta vizează eficacitatea, dar nimic nu se poate face, în special în acest domeniu, fără a se ține seama de capitalul uman [articolele 3 alineatul (3) din TUE, 9 și 11 din TFUE].

5.4.1.1 Ocuparea forței de muncă

— Conform Comisiei, 200 000 de persoane ar fi angajate direct de întreprinderile din domeniul micro- și nanoelectronicii și 1 milion indirect. Cererea de competențe este în continuă creștere.

— La capătul lanțului valoric, întreprinderile trebuie să-și poată transforma investițiile în performanțe (din punct de vedere calitativ, financiar, comercial). UE deține o poziție fruntașă în cercetarea mondială și trebuie să poată traduce această poziție în locuri de muncă.

— Este timpul ca UE să generalizeze nivelul de competențe atins în domeniul de nișă prin dezvoltarea acțiunilor de informare, formare, a nivelului de calificare etc.

— Comitetul dorește ca finanțarea proiectelor să nu se facă în detrimentul promovării incluziunii sociale și al combaterii sărăciei și amintește că o mână de lucru bine formată, calificată și remunerată corespunzător este o garanție a calității produsului finit.

5.4.1.2 Acțiunile de formare

— CESE invită Comisia să amintească aici conținutul Comunicării sale COM(2012) 582 final (capitolul III-D). Capitalul uman și competențele, precum și anticiparea nevoilor sunt indispensabile pentru reușita oricărei acțiuni în domeniul componentelor micro- și nanoelectronicii, care, prin natura sa, este în continuă evoluție. Comisia a prevăzut deja un barem de echivalare, care să stimuleze mobilitatea intraeuropeană.

— Situația în ceea ce privește impozitele, educația, accesul la capital și costul forței de muncă este complet diferită în statele membre din cauza lipsei de armonizare. CESE sprijină Comisia în măsura în care aceasta pune accentul pe competențe. El invită să se aplice toate măsurile necesare pentru a facilita convergența în cadrul Uniunii în ceea ce privește acțiunile de formare, calificările, pregătirea, diplomele necesare pentru a acoperi lanțul valoric al industriei europene în domeniul micro- și nanoelectronicii.

5.4.1.3 Sănătatea

5.4.1.3.1 OCDE definește nanotehnologiile ca fiind tehnologii care autorizează manipularea, studiul sau exploatarea unor structuri sau sisteme de foarte mici dimensiuni (2009). Fie că sunt naturale sau fabricate, aceste materiale sunt indispensabile nanotehnologiilor și sunt manipulate și utilizate de către oameni, în calitate de cetățeni și de lucrători.

5.4.1.3.2 CESE consideră necesar ca, într-o comunicare care să urmărească ridicarea UE la un nivel mondial în acest domeniu, să se formuleze avertismentele necesare și să se menționeze riscurile pentru sănătatea umană, să se amintească principiul precauției, pentru ca toate părțile să aibă de câștigat, iar riscurile să fie reduse cât mai mult și să nu repete situația creată de utilizarea azbestului. Anumite componente actuale și viitoare ale sistemelor nanoelectronice nu se opresc la bariera pulmonară, hematoencefalică sau placentară, ele având o suprafață de interacțiune considerabilă.

5.4.1.3.3 Pe de altă parte, sectorul sănătății utilizează sisteme nanoelectronice și contribuie astfel la dezvoltarea cercetării: trebuie amintit că această posibilitate i-a fost asigurată de sistemele de asigurări sociale, care reprezintă o piață pentru cercetare în măsura în care criza, șomajul și deficitul o vor permite.

5.4.1.4 Dezvoltarea durabilă

5.4.1.4.1 CESE amintește *Strategia pentru o creștere inteligentă, durabilă și favorabilă incluziunii* dorită de Comisie [UE 2020; COM(2010) 2020 final] și consideră că strategia europeană în materie de componente și sisteme micro- și nanoelectronice se află în centrul acestei problematice.

5.4.1.4.2 Aceasta ar trebui să ia în calcul de la bun început faptul că industria pe care să o dezvoltăm produce deja deșeuri de un anumit tip, iar cantitatea acestora va crește, că trebuie gestionat și finanțat, încă din stadiul de cercetare, ciclul de viață al micro- și nanomaterialelor, în special în cazul celor care sunt fabricate, precum și al sistemelor care le utilizează (a se vedea abordarea ascendentă) și asta cu atât mai mult cu cât riscurile

nu sunt încă cunoscute în totalitate. Ar trebui poate avută în vedere completarea în acest sens a Directivei privind impozitarea energiei ⁽³⁾.

5.4.1.4.3 CESE consideră că strategia industrială propusă poate fi asimilată unei politici de mare amploare, care trebuie să îndeplinească cerințele în materie de dezvoltare durabilă.

5.4.1.5 Guvernanța

Anumite state membre au organizat dezbateri cetățenești privind această revoluție industrială. La capătul lanțului valoric, miza este obținerea încrederii cetățenilor-consumatori, pentru ca ei să cumpere produse europene.

În acest scop, CESE are în vedere asocierea părților interesate și organizarea de dezbateri privind gestionarea riscurilor, precum și definirea inovării responsabile. Luarea în considerare a interesului colectiv și a responsabilităților actorilor, identificarea problemelor și a conflictelor de interese nu poate decât să contribuie la găsirea unor soluții acceptabile din punct de vedere social pentru cetățenii conștienți de investițiile solicitate și de importanța strategică a sectorului.

Bruxelles, 16 octombrie 2013

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Henri MALOSSE

⁽³⁾ COM(2011) 169 final

Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de directivă a Consiliului de modificare a Directivelor 2006/112/CE și 2008/118/CE în ceea ce privește regiunile ultraperiferice franceze și în special Mayotte

COM(2013) 577 final – 2013/0280 (CNS)

(2014/C 67/37)

La 12 septembrie, în conformitate cu articolul 113 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, Consiliul a hotărât să consulte Comitetul Economic și Social European cu privire la

Propunerea de directivă a Consiliului de modificare a Directivelor 2006/112/CE și 2008/118/CE în ceea ce privește regiunile ultraperiferice franceze și în special Mayotte

COM(2013) 577 final – 2013/0280 (CNS).

Întrucât, în opinia sa, conținutul propunerii este pe deplin satisfăcător și nu face obiectul niciunei observații din partea sa, în cea de-a 493-a sesiune plenară din 16 și 17 octombrie 2013 (ședința din 16 octombrie), Comitetul a hotărât să emită un aviz favorabil cu privire la textul propus, cu 149 voturi pentru, 3 voturi împotriva și 6 abțineri.

Bruxelles, 16 octombrie 2013

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Henri MALOSSE

Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de modificare a Regulamentului (CE) nr. 1083/2006 al Consiliului în ceea ce privește alocarea financiară din Fondul social european pentru anumite state membre

COM(2013) 560 final – 2013/0271 (COD)

(2014/C 67/38)

La 10 septembrie și la 6 septembrie 2013, în conformitate cu articolele 177 și 304 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, Parlamentul European și, respectiv, Consiliul au hotărât să consulte Comitetul Economic și Social European cu privire la

Propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de modificare a Regulamentului (CE) nr. 1083/2006 al Consiliului în ceea ce privește alocarea financiară din Fondul social european pentru anumite state membre

COM(2013) 560 final – 2013/0271 (COD).

În cea de-a 493-a sesiune plenară, din 16 și 17 octombrie 2013 (ședința din 16 octombrie), Comitetul a decis să emită un aviz favorabil cu privire la textul propus, cu 149 voturi pentru, 3 voturi împotriva și 6 abțineri.

Bruxelles, 16 octombrie 2013

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Henri MALOSSE

Avizul Comitetului Economic și Social European privind proiectul de propunere de regulament al Consiliului de stabilire a nivelurilor maxime permise de contaminare radioactivă a alimentelor și a furajelor după un accident nuclear sau orice altă urgență radiologică – Proiect prezentat în temeiul articolului 31 din Tratatul Euratom pentru a primi avizul Comitetului Economic și Social European

COM(2013) 576 proiect

(2014/C 67/39)

La 6 august 2013, în conformitate cu articolul 31 din Tratatul Euratom, Comisia Europeană a hotărât să consulte Comitetul Economic și Social European cu privire la

Proiectul de propunere de regulament al Consiliului de stabilire a nivelurilor maxime permise de contaminare radioactivă a alimentelor și a furajelor după un accident nuclear sau orice altă urgență radiologică

COM(2013) 576 PROIECT.

Întrucât, în opinia sa, conținutul propunerii este satisfăcător și nu face obiectul niciunei observații din partea sa, în cea de-a 493-a sesiune plenară din 16 și 17 octombrie 2013 (ședința din 16 octombrie 2013), Comitetul a hotărât să emită un aviz favorabil cu privire la textul propus, cu 149 de voturi pentru, 3 voturi împotriva și 6 abțineri.

Bruxelles, 16 octombrie 2013

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Henri MALOSSE

Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de regulament al Consiliului privind deschiderea și modul de gestionare a unor contingente tarifare autonome ale Uniunii la importul anumitor produse pescărești în Insulele Canare din 2014 până în 2020

COM(2013) 552 final – 2013/0266 CNS

(2014/C 67/40)

La 16 septembrie 2013, în conformitate cu articolul 349 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, Consiliul au hotărât să consulte Comitetul Economic și Social European cu privire la

Propunerea de regulament al Consiliului privind deschiderea și modul de gestionare a unor contingente tarifare autonome ale Uniunii la importul anumitor produse pescărești în Insulele Canare din 2014 până în 2020

COM(2013) 552 final – 2013/0266 (CNS).

Întrucât, în opinia sa, conținutul propunerii este pe deplin satisfăcător și nu face obiectul niciunei observații din partea sa, în cea de-a 493-a sesiune plenară din 16 și 17 octombrie 2013 (ședința din 16 octombrie 2013), Comitetul a hotărât să emită un aviz favorabil cu privire la textul propus, cu 149 de voturi pentru, 3 voturi împotriva și 6 abțineri.

Bruxelles, 16 octombrie 2013

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Henri MALOSSE

2014/C 67/16	Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de directivă a Parlamentului European și a Consiliului privind anumite norme care guvernează acțiunile în despăgubire în temeiul dreptului național în cazul încălcărilor dispozițiilor dreptului concurenței al statelor membre și al Uniunii Europene COM(2013) 404 <i>final</i> – 2013/0185 (COD) și Comunicarea Comisiei privind cuantificarea prejudiciilor în acțiunile în despăgubire întemeiate pe încălcarea articolului 101 sau 102 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene C(2013) 3440	83
2014/C 67/17	Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de instituire a programului Copernicus și de abrogare a Regulamentului (UE) nr. 911/2010 COM(2013) 312 <i>final</i> – 2013/0164 (COD)	88
2014/C 67/18	Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului privind taxele datorate Agenției Europene pentru Medicamente pentru desfășurarea de activități de farmacovigilență cu privire la medicamentele de uz uman COM(2013) 472 <i>final</i> – 2013/0222 (COD)	92
2014/C 67/19	Avizul Comitetului Economic și Social European privind Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor – Achizițiile publice electronice de la un capăt la altul în vederea modernizării administrației publice COM(2013) 453 <i>final</i>	96
2014/C 67/20	Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de directivă a Parlamentului European și a Consiliului privind armonizarea legislațiilor statelor membre referitoare la punerea în dispoziție pe piață a echipamentelor sub presiune (reformare) COM(2013) 471 <i>final</i> – 2013/0221 (COD)	101
2014/C 67/21	Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de adaptare la articolul 290 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene a unei serii de acte juridice care prevăd utilizarea procedurii de reglementare cu control COM(2013) 451 <i>final</i> – 2013/0218 (COD) și propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de adaptare la articolul 290 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene a unei serii de acte juridice din domeniul justiției care prevăd utilizarea procedurii de reglementare cu control COM(2013) 452 <i>final</i> – 2013/0220 (COD)	104
2014/C 67/22	Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de recomandare a Consiliului cu privire la măsurile de integrare efectivă a romilor în statele membre COM(2013) 460 <i>final</i> – 2013/0229 (NLE)	110
2014/C 67/23	Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de decizie a Parlamentului European și a Consiliului privind cooperarea consolidată între serviciile publice de ocupare a forței de muncă (SPOFM) COM(2013) 430 <i>final</i> – 2013/0202 (COD)	116
2014/C 67/24	Avizul Comitetului Economic și Social European privind Comunicarea Comisiei către Parlamentul European și Consiliu „Consolidarea dimensiunii sociale a uniunii economice și monetare” COM(2013) 690 <i>final</i>	122

2014/C 67/25	Avizul Comitetului Economic și Social European privind Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor – Către un sector al apărării și al securității mai competitiv și mai eficient COM(2013) 542 <i>final</i> 125
2014/C 67/26	Avizul Comitetului Economic și Social European privind Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor pe tema „Tehnologiile și inovarea în domeniul energiei” COM(2013) 253 <i>final</i> 132
2014/C 67/27	Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea modificată de regulament al Parlamentului European și al Consiliului privind o serie de orientări pentru rețelele de telecomunicații transeuropene și de abrogare a Deciziei nr. 1336/97/CE COM(2013) 329 <i>final</i> – 2011/0299 (COD) 137
2014/C 67/28	Avizul Comitetului Economic și Social European privind Comunicarea Comisiei „Centura albastră”, un spațiu unic de transport maritim COM(2013) 510 <i>final</i> 141
2014/C 67/29	Avizul Comitetului Economic și Social European privind Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor – Acordul internațional din 2015 privind schimbările climatice: Modelarea politicii internaționale privind clima după 2020 COM(2013) 167 <i>final</i> 145
2014/C 67/30	Avizul Comitetului Economic și Social European privind Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor – Orientări strategice pentru dezvoltarea sustenabilă a acvaculturii în UE COM(2013) 229 <i>final</i> 150
2014/C 67/31	Avizul Comitetului Economic și Social European privind Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor „Infrastructurile ecologice – Valorificarea capitalului natural al Europei” COM(2013) 249 <i>final</i> 153
2014/C 67/32	Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de modificare a Regulamentului (CE) nr. 302/2009 al Consiliului privind un plan multianual de refacere a stocurilor de ton roșu din Oceanul Atlantic de Est și din Marea Mediterană COM(2013) 250 <i>final</i> – 2013/133 (COD) 157
2014/C 67/33	Avizul Comitetului Economic și Social European privind Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor – O strategie a UE privind adaptarea la schimbările climatice COM(2013) 216 <i>final</i> 160

2014/C 67/34	Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului privind controalele oficiale și alte activități oficiale efectuate pentru a asigura aplicarea legislației privind alimentele și furajele, a normelor privind sănătatea și bunăstarea animalelor, sănătatea plantelor, materialul de reproducere a plantelor, produsele de protecție a plantelor, precum și de modificare a Regulamentelor (CE) nr. 999/2001, (CE) nr. 1829/2003, (CE) nr. 1831/2003, (CE) nr. 1/2005, (CE) nr. 396/2005, (CE) nr. 834/2007, (CE) nr. 1099/2009, (CE) nr. 1069/2009, (CE) nr. 1107/2009, (UE) nr. 1151/2012, (UE) nr. .../2013 și a Directivelor 98/58/CE, 1999/74/CE, 2007/43/CE, 2008/119/CE, 2008/120/CE și 2009/128/CE (Regulamentul privind controalele oficiale) COM(2013) 265 final – 2013/0140 (COD) și propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de stabilire a unor dispoziții pentru gestionarea cheltuielilor privind lanțul alimentar, sănătatea și bunăstarea animalelor, sănătatea plantelor și materialul de reproducere a plantelor, de modificare a Directivelor 98/56/CE, 2000/29/CE și 2008/90/CE ale Consiliului, a Regulamentelor (CE) nr. 178/2002, (CE) nr. 882/2004 și (CE) nr. 396/2005, a Directivei 2009/128/CE și a Regulamentului (CE) nr. 1107/2009 și de abrogare a Deciziilor 66/399/CEE, 76/894/CEE și 2009/470/CE ale Consiliului COM(2013) 327 final – 2013/0169 (COD)	166
2014/C 67/35	Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului privind monitorizarea, raportarea și verificarea emisiilor de dioxid de carbon generate de transportul maritim și de modificare a Regulamentului (UE) nr. 525/2013 COM(2013) 480 final – 2013/0224 (COD)	170
2014/C 67/36	Avizul Comitetului Economic și Social European privind Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor – O strategie europeană pentru componente și sisteme micro- și nanoelectronice COM(2013) 298 final	175
2014/C 67/37	Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de directivă a Consiliului de modificare a Directivelor 2006/112/CE și 2008/118/CE în ceea ce privește regiunile ultraperiferice franceze și în special Mayotte COM(2013) 577 final – 2013/0280 (CNS)	181
2014/C 67/38	Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de modificare a Regulamentului (CE) nr. 1083/2006 al Consiliului în ceea ce privește alocarea financiară din Fondul social european pentru anumite state membre COM(2013) 560 final – 2013/0271 (COD)	182
2014/C 67/39	Avizul Comitetului Economic și Social European privind proiectul de propunere de regulament al Consiliului de stabilire a nivelurilor maxime permise de contaminare radioactivă a alimentelor și a furajelor după un accident nuclear sau orice altă urgență radiologică – Proiect prezentat în temeiul articolului 31 din Tratatul Euratom pentru a primi avizul Comitetului Economic și Social European COM(2013) 576 proiect	183
2014/C 67/40	Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de regulament al Consiliului privind deschiderea și modul de gestionare a unor contingente tarifare autonome ale Uniunii la importul anumitor produse pescărești în Insulele Canare din 2014 până în 2020 COM(2013) 552 final – 2013/0266 CNS	184

EUR-Lex (<http://new.eur-lex.europa.eu>) oferă acces direct și gratuit la dreptul Uniunii Europene. Acest site permite consultarea *Jurnalului Oficial al Uniunii Europene*, inclusiv a tratatelor, a legislației, a jurisprudenței și a actelor pregătitoare ale legislației.

Pentru mai multe informații despre Uniunea Europeană, consultați: <http://europa.eu>

Oficiul pentru Publicații al Uniunii Europene
2985 Luxemburg
LUXEMBURG

RO